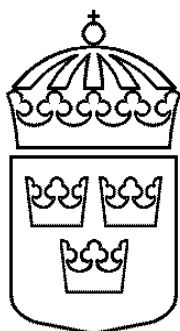

Regeringens proposition 2004/05:1

Budgetpropositionen för 2005

Förslag till statsbudget för 2005, finansplan, skattefrågor och
tilläggsbudget m.m.

Regeringens proposition 2004/05:1

Budgetpropositionen för 2005

Regeringen överlämnar härmed enligt 9 kap. 6 § regeringsformen sitt förslag till statsbudget för budgetåret 2005 och föreslår att riksdagen beräknar inkomster och beslutar om utgifter för staten i enlighet med de specifikationer som fogats till förslaget.

Stockholm den 13 september 2004

Göran Persson

Bosse Ringholm
(Finansdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen lämnar regeringen sitt förslag till statens inkomster och utgifter för 2005. Vidare presenteras förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken, förslag till budgetpolitiska mål och förslag till hur utgifterna 2005 skall fördelas på utgiftsområden.

Regeringen lämnar också förslag till åtgärder på skatteområdet.

Regeringen presenterar vidare en prognos för statsbudgeten för 2004 samt föreslår ändrade anslag på tilläggsbudget för 2004.

I bilaga 1 redovisas specifikation av statsbudgetens anslag och inkomstitlar för 2005. I bilaga 2 redovisas en bedömning av den internationella och svenska ekonomins utveckling t.o.m. 2007.

Förslag till statsbudget för budgetåret 2005

Utgifter m.m.

Tusental kronor

Utgiftsområde 1	Rikets styrelse	7 840 222
Utgiftsområde 2	Samhällsekonomi och finansförvaltning	11 432 140
Utgiftsområde 3	Skatt, tull och exekution	8 803 944
Utgiftsområde 4	Rättsväsendet	27 296 871
Utgiftsområde 5	Internationell samverkan	1 239 582
Utgiftsområde 6	Försvar samt beredskap mot sårbarhet	44 146 606
Utgiftsområde 7	Internationellt bistånd	22 417 678
Utgiftsområde 8	Invandrare och flyktingar	6 933 423
Utgiftsområde 9	Hälsovård, sjukvård och social omsorg	39 817 525
Utgiftsområde 10	Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp	129 691 062
Utgiftsområde 11	Ekonomisk trygghet vid ålderdom	46 413 203
Utgiftsområde 12	Ekonomisk trygghet för familjer och barn	56 356 834
Utgiftsområde 13	Arbetsmarknad	69 313 416
Utgiftsområde 14	Arbetsliv	1 193 970
Utgiftsområde 15	Studiestöd	20 995 726
Utgiftsområde 16	Utbildning och universitetsforskning	43 867 639
Utgiftsområde 17	Kultur, medier, trossamfund och fritid	8 956 525
Utgiftsområde 18	Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande	9 139 412
Utgiftsområde 19	Regional utveckling	3 496 768
Utgiftsområde 20	Allmän miljö- och naturvård	3 994 805
Utgiftsområde 21	Energi	1 396 435
Utgiftsområde 22	Kommunikationer	31 666 492
Utgiftsområde 23	Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar	14 655 991
Utgiftsområde 24	Näringsliv	3 891 377
Utgiftsområde 25	Allmänna bidrag till kommuner	57 468 750
Utgiftsområde 26	Statsskuldsräntor m.m.	38 770 000
Utgiftsområde 27	Avgiften till Europeiska gemenskapen	26 802 000
Summa utgiftsområden		737 998 396
Minskning av anslagsbehållningar		0
Summa utgifter		737 998 396
Myndigheters m.fl. in- och utlåning i Riksgäldskontoret, netto		14 621 000
Kassamässig korrigering		-1 891 000
Summa		750 728 396

Inkomster m.m.*Tusental kronor*

Inkomsttyp 1000	Skatter m.m.	640 142 916
Inkomsttyp 2000	Inkomster av statens verksamhet	35 426 032
Inkomsttyp 3000	Inkomster av försåld egendom	15 000 000
Inkomsttyp 4000	Återbetalning av lån	2 387 446
Inkomsttyp 5000	Kalkylmässiga inkomster	7 559 200
Inkomsttyp 6000	Bidrag m.m. från EU	11 770 867

Summa inkomster		712 286 461
Beräknat lånebehov		38 441 935
Summa		750 728 396

Innehållsförteckning

1	Finansplan – Riktlinjer för den ekonomiska politiken.....	19
1.1	Ekonomisk styrka ger utrymme för reformer	19
1.2	Det ekonomiska läget	20
1.2.1	Internationell utveckling	20
1.2.2	Svensk utveckling.....	20
1.2.2.1	Den kommunala sektorn	21
1.2.2.2	Arbetsmarknaden.....	21
1.2.2.3	Utvecklingen på medellång sikt	22
1.3	Sunda offentliga finanser	23
1.3.1	Överskott i de offentliga finanserna	23
1.3.2	Utgiftstaken skall klaras	24
1.4	Priser och löner	25
1.4.1	Stabila priser	25
1.4.1.1	Räntan och kronan.....	25
1.4.2	Lönebildningen	26
1.5	Fler jobb och uthållig tillväxt	27
1.5.1	Trygghet skapar tillväxt	27
1.5.2	En politik för tillväxt och jobb.....	27
1.5.3	Minskad ohälsa.....	31
1.5.4	Arbetslösheten skall pressas tillbaka och sysselsättningen öka	31
1.5.5	Nya åtgärder.....	34
1.6	Reformer för rättvisa och trygghet.....	35
1.6.1	Barn och unga.....	35
1.6.2	Vården och omsorgen.....	36
1.6.3	De äldres trygghet.....	36
1.6.4	Utbildning ger styrka i förändringen.....	37
1.6.5	Bostäder	38
1.6.6	De socialpolitiska utmaningarna	38
1.6.7	Tillgängligheten för personer med funktionshinder skall öka	39
1.6.8	Säkerhet och trygghet.....	39
1.7	Skatter.....	40
1.7.1	Globalisering, tillväxt och skatter	40
1.7.2	Insatser mot skattefusk	41
1.7.3	Grön skatteväxling och andra styrmedel.....	42
1.8	Ett hållbart Sverige.....	43
1.8.1	En god miljö	43
1.8.2	Gröna nyckeltal.....	44
1.8.3	En politik för internationell utveckling och solidaritet	45
1.9	Ett Sverige för alla.....	45
2	Förslag till riksdagsbeslut	51

3	Lagförslag	59
3.1	Förslag till lag om ändring i lagen (2004:629) om trängselskatt	59
3.2	Förslag till lag om kreditering på skattekonto av stöd för investeringar i energieffektivisering och konvertering till förnybara energikällor	60
3.3	Förslag till lag om kreditering på skattekonto av stöd för investeringar i källsorteringsutrymmen	61
3.4	Förslag till lag om ändring i lagen (1996:1512) om dubbelbeskattningsavtal mellan de nordiska länderna	62
3.5	Förslag till lag om ändring i fordonsskattelagen (1988:327)	63
3.6	Förslag till lag om ändring i socialavgiftslagen (2000:980)	73
3.7	Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1920) om allmän löneavgift.....	76
3.8	Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)	77
3.9	Förslag till lag om ändring i lagen (1997:323) om statlig förmögenhetsskatt.....	81
3.10	Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi.....	82
4	Budgetpolitiska mål och statsbudgeten	97
4.1.1	Utgiftstak för staten.....	99
4.1.2	Tak för den offentliga sektorns utgifter.....	101
4.1.3	Överskott i den offentliga sektorns finanser	102
4.2	Makroekonomiska förutsättningar.....	104
4.3	Politiska prioriteringar	105
4.3.1	Nu aviserade och föreslagna utgifts- och inkomstförändringar	105
4.3.2	Åtgärder för att undvika överskridanden av utgiftstaken 2004 och 2005	108
4.3.3	Förändrade skatteregler	109
4.3.4	Förändringar jämfört med föregående år.....	110
4.4	Statsbudgetens utveckling.....	116
4.4.1	Statsbudgetens saldo.....	116
4.4.2	Uppföljning av statsbudgeten för 2004.....	116
4.4.3	Statsbudgetens inkomster	117
4.4.4	Statsbudgetens utgifter.....	118
4.4.5	Statsbudgetens saldo, statens finansiella sparande och statsskulden.....	121
4.5	Kommunsektorns finanser.....	125
4.6	Ålderspensionssystemet.....	125
5	Inkomster	131
5.1	Inledning	131
5.2	Förutsättningar för prognosen	133
5.2.1	Makroekonomiska förutsättningar.....	133
5.2.2	Sammanfattning av ändrade skatteregler 1999–2005.....	133
5.2.3	Osäkerhetskällor som påverkar skatteprognoserna	134
5.3	Totala skatter	134
5.3.1	Skatt på arbete.....	136
5.3.2	Skatt på kapital.....	140
5.3.3	Skatt på konsumtion och insatsvaror	142
5.3.4	Restförda och övriga skatter	146

5.4	Statsbudgetens inkomster – kassamässig redovisning	147
5.4.1	Skatter.....	147
5.4.2	1000 Skatter m.m.	147
5.4.3	Övriga inkomster.....	148
5.4.4	Ändrad redovisning av inkomsttitlar.....	151
5.4.5	Uppföljning av statsbudgetens inkomster budgetåret 2004.....	151
5.5	Skattekvoter	151
5.5.1	Skattekvoten – skatt som andel av BNP.....	152
5.5.2	Implicita skattekvoter.....	153
6	Utgifter.....	159
6.1	Utgifter 2004.....	159
6.1.1	Takbegränsade utgifter 2004.....	159
6.2	Fördelning av utgifterna på utgiftsområden för 2005–2007.....	165
6.2.1	De takbegränsade utgifternas förändring jämfört med beräkningen i 2004 års ekonomiska vårproposition	167
6.3	Utgiftsområde 1–27 samt Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten.....	170
7	Bemyndiganden och övriga ekonomiska förpliktelser m.m.	187
7.1	Finansiering av anläggningstillgångar och rörelsekapital	187
7.1.1	Låneramar för 2005.....	187
7.1.2	Räntekontokrediter för 2005	189
7.1.3	Sjunde AP-fonden.....	190
7.1.4	Övrig utlåning från Riksgäldskontoret	191
7.2	Statliga garantier och krediter	192
7.3	Beställningsbemyndiganden.....	193
7.4	Bemyndigande för ramanslag	195
8	Skattefrågor.....	199
8.1	Inledning.....	199
8.2	Skatter på förvärsinkomster	200
8.2.1	Fortsatt kompensation för allmän pensionsavgift	200
8.2.2	Sänkt inkomstskatt som del av grön skatteväxling.....	201
8.2.3	Uppräkningen av skiktgränser för statlig skatt på förvärsinkomster inför inkomståret 2005	202
8.2.4	Inkomstskatten för 2005	203
8.2.5	Det fasta beloppet vid beskattning av förvärsinkomster.....	205
8.2.6	Avdraget för resor till och från arbetet och i tjänsten.....	205
8.2.7	Sänkt särskilt avdrag för arbetsgivaravgifter	206
8.2.8	Förändrade nivåer för socialavgifter	206
8.2.9	Skatten för utomlands boende	208
8.2.10	Beskattning av nordiska sjömän.....	208
8.3	Kapital- och egendomsskattefrågor	209
8.3.1	Förmögenhetsskatten	209
8.3.1.1	Höjt fribelopp för sambeskattade par	209
8.3.1.2	Fortsatta förändringar av förmögenhetsskatten	209
8.3.2	Slopad arvs- och gåvoskatt	210
8.3.3	Beskattningen av tjänstepensioner och privat pensionssparande	210
8.3.4	Det fortsatta arbetet med 3:12-reglerna.....	211
8.3.5	Ändrade regler för periodiseringsfonderna.....	212
8.4	Energi- och miljöbeskattning.....	213

8.4.1	Grön skatteväxling och andra miljö- och energipolitiska styrmedel.....	213
8.4.1.1	Höjda energiskatter på drivmedel.....	214
8.4.1.2	Höjd fordonsskatt på personbilar, lätta bussar och lätta lastbilar	214
8.4.1.3	Miljöinriktad fordonsskatteomläggning	215
8.4.1.4	Höjd energiskatt på el	215
8.4.1.5	Skattesatsuppräknning efter prisutvecklingen (indexering)	216
8.4.2	Nedsättning av skatten på dieselolja som används i jordbruket, skogsbruket och vattenbruket	216
8.4.3	Koldioxidskatten för anläggningar som omfattas av handel med utsläppsrätter	217
8.4.4	Skattestrategi för alternativa drivmedel	219
8.4.5	Vissa förändringar i koldioxidskatten m.m.....	219
8.4.5.1	Nedsättning av koldioxidskatt enligt 0,8-procentsregeln.....	219
8.4.5.2	Begränsning av koldioxidskatteuttaget avseende kalk- och cementbranschen	220
8.4.5.3	Fortsatt avtrappning av energiskatteavdraget för vindkraft	221
8.5	Övriga punktskattefrågor	221
8.5.1	Trängselskatten.....	221
8.5.1.1	Undantag från skatteplikt för mer miljöanpassade bilar.....	221
8.5.2	Skatteuttag på svinesundsbroarna	222
8.5.3	Alkoholskatten	222
8.5.4	Reklamskatten	222
8.6	Mervärdesskattefrågor.....	223
8.6.1	Nya momsregler för handel med el och gas.....	223
8.6.2	Mervärdesskatteutredningen.....	223
8.6.3	Utredningen om mervärdesskattesatserna.....	223
8.7	Kreditering på skattekonton.....	223
8.7.1	Stöd för investeringar i källsorteringsutrymmen.....	223
8.7.2	Investeringsstimulans för energi- och miljöinvesteringar i offentliga lokaler.....	225
8.8	Övriga skattefrågor	226
8.9	Offentlig-finansiella effekter	227
9	Tilläggsbudget	233
9.1	Förslag till tilläggsbudget för 2004.....	233
9.2	Tilläggsbudget per utgiftsområde.....	233
9.2.1	Utgiftsområde 1 Rikets styrelse	233
9.2.2	Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	234
9.2.3	Utgiftsområde 3 Skatt, tull och exekution	234
9.2.4	Utgiftsområde 4 Rättsväsendet	234
9.2.5	Utgiftsområde 6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet.....	236
9.2.6	Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd.....	236
9.2.7	Utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar.....	237
9.2.8	Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg.....	238
9.2.9	Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp.....	238
9.2.10	Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	239
9.2.11	Utgiftsområde 15 Studiestöd.....	239
9.2.12	Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid.....	239

9.2.13	Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande.....	239
9.2.14	Utgiftsområde 19 Regional utveckling.....	240
9.2.15	Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård	240
9.2.16	Utgiftsområde 22 Kommunikationer	240
9.2.17	Utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar.....	241
9.2.18	Utgiftsområde 24 Näringsliv.....	243
9.2.19	Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner	244
10	Revision och kontroll.....	247
10.1	Inledning.....	247
10.1.1	Årsredovisningen för staten	247
10.1.2	Budgetpropositionens första volym	247
10.1.3	Utgiftsområden.....	247
10.2	Årlig revision.....	248
10.2.1	Revisionsberättelser med invändning	248
10.2.2	Granskning av årsredovisning för staten	248
10.3	Effektivitetsrevision.....	248
10.4	Riksrevisionens årliga rapport	250
10.5	Särskilda frågor.....	251
10.5.1	Den statliga internrevisionen	251
10.5.2	Granskning av vissa offentligrättsliga organ	253
11	Utvecklingen av den ekonomiska styrningen i staten.....	257

Bilagor

Bilaga 1

Specifikation av statsbudgetens utgifter och inkomster 2005

Bilaga 2

Svensk ekonomi

Bilaga 3

Avstämning av målet om en halvering av antalet socialbidragsberoende mellan åren 1999 och 2004

Bilaga 4

Fördelningen av ekonomiska resurser mellan kvinnor och män

Bilaga 5

Utvecklingen på lång sikt

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 13 september 2004

Tabellförteckning

Utgifter m.m.....	4
Inkomster m.m.	5
1.1 Försörjningsbalans	21
1.2 Nyckeltal.....	21
1.3a Kommunsektorns finanser.....	21
1.3b Vissa tillskott till kommunsektorn.....	21
1.4 Sysselsättning, arbetslöshet, löne- och produktivitetsutveckling	22
1.5 Sysselsättning och arbetslöshet uppdelat på kön	22
1.6 Kalkyl på medellång sikt	23
1.7 Offentliga finanser	24
1.8 Nya reformer	35
1.9 Satsning på barn och unga	36
1.10 Satsningar på förskolan	37
1.11 Viktiga skatteförändringar	43
1.12 Gröna nyckeltal	44
2.1 Specifikation av ändrade ramar för utgiftsområden samt ändrade och nya anslag för budgetåret 2004.....	54
4.1 Utgiftstak för staten.....	98
4.2 Den offentliga sektorns finansiella sparande.....	98
4.3 Av riksdagen beslutade årsvisa budgetpolitiska mål.....	98
4.4 Den offentliga sektorns finansiella sparande samt budgeteringsmarginalen.....	98
4.5 Tekniska justeringar av utgiftstaket för staten	99
4.6 Utgiftstak för staten 2003–2007.....	101
4.7 Tak för den offentliga sektorns utgifter 2003–2007.....	102
4.8 Finansiellt sparande i offentlig sektor.....	103
4.9 Makroekonomiska förutsättningar	104
4.10 Nu föreslagna och aviserade utgifts- och inkomstförändringar.....	111
Fortsättning på 4.10 Nu föreslagna och aviserade utgifts- och inkomstförändringar	112
Fortsättning på 4.10 Nu föreslagna och aviserade utgifts- och inkomstförändringar.....	113
4.11 Budgeteffekter i förhållande till föregående år av tidigare beslutade och aviserade samt nu föreslagna utgifts- och inkomstförändringar.....	114
Fortsättning på 4.11 Budgeteffekter i förhållande till föregående år av tidigare beslutade och aviserade samt nu föreslagna utgifts- och inkomstförändringar.....	115
4.12 Budgetsaldo och statsskuld 2004.....	117
4.13 Statsbudgetens inkomster 2003–2007.....	118
4.14 Statsbudgetens utgifter 2003–2007	118
4.15 Förändring av takbegränsade utgifter jämfört med föregående år.....	120
4.16 Statsbudgetens saldo och statsskulden	122
4.17 Statsbudgetens saldo och statens finansiella sparande.....	123

4.18 Statsbudgetens saldo samt justering för större engångseffekter	124
4.19 Kommunsektorns finanser.....	125
4.20 Ålderspensionssystemet.....	126
4.21 Den offentliga sektorns finanser	127
5.1 Totala skatteintäkter, offentliga sektorns inkomster och statsbudgetens inkomster 2002–2007	131
5.2 Offentliga sektorns skatter redovisade enligt nationalräkenskapernas principer.....	132
5.3 Totala skatter och statsbudgetens inkomster – differenser jämfört med 2004 års ekonomiska vårproposition	132
5.4 Antaganden och förändringar jämfört med 2004 års ekonomiska vårproposition	133
5.5 Regeländringar 1999–2005, bruttoeffekter i förhållande till föregående år	135
5.6 Skatt på arbete 2002–2007.....	136
5.7 Totala skatteintäkter 1999–2007	137
5.8 Hushållens inkomster 2002–2007.....	138
5.9 Förändring av kommunernas skatteunderlag 2002–2007.....	138
5.10 Faktisk och underliggande utveckling av kommunal skatt 2002–2007	139
5.11 Kommunal medelutdebitering 1999–2004	139
5.12 Skattereduktioner 2002–2007	140
5.13 Skatt på kapital 2002–2007.....	140
5.14 Skatt på konsumtion och insatsvaror 2002–2007	142
5.15 Energi- och koldioxidskatt skatt 2002–2007	145
5.16 Utveckling av energi- och koldioxidskatt 2002–2007	145
5.17 Restförda och övriga skatter 2002–2007	146
5.18 Statsbudgetens skatter 2002–2007.....	147
5.20 Nedsättningar 2002–2007	148
5.19 Statsbudgetens inkomster 2001–2007	149
5.21 Övriga inkomster 2002–2007.....	150
5.22 Skattekvoten 2001, förändring av skattekvoten 1990–2001 samt skattepliktiga transfereringars inverkan på skattekvoten för ett urval OECD-länder	152
5.23 Skattekvot 2002–2007.....	153
5.24 Mervärdesskattesatser och förändring av skattesatserna 1991–2004.....	155
6.1 Statsbudgetens utgifter 2004.....	159
6.2 Takbegränsade utgifter 2004	160
6.3 Beräknad förändring av anslagsbehållningar 2004	163
6.4 Utgifter 2004.....	164
6.5 Utgifter 2005–2007.....	166
6.6 Förändring av takbegränsade utgifter jämfört med 2004 års ekonomiska vårproposition (VP2004)	167
6.7 Volymer 2003–2007	169
7.1 Låneram för 2005.....	188
7.2 Investeringslån och låneramar 1999–2004.....	188
7.3 Räntekontokreditram för 2005	189
7.4 Övriga kreditramar 2005	191
7.5 Anslag vars ändamål 2005 omfattar garantiverksamhet	192
7.6 Sammanfattande redovisning av beställningsbemyndiganden avseende 2005	194
8.1 Grundavdrag år 2005	202
8.2 Grundavdrag år 2005	202

8.3 Skiktgränser och brytpunkter för uttag av statlig skatt på förvärvs- inkomster för åren 2004 och 2005. Gällande regler och förslag	203
8.4 Skatteförändring för löntagare och andra personer med pensions- grundande inkomst samt pensionärer ¹⁾ i olika inkomstlägen år 2005 av regeringens förslag.....	204
8.5 Socialavgifter 2005 enligt regeringens förslag	207
8.7 Skattehöjningar inklusive indexuppräkning för vissa bränslen och el för år 2005.....	216
8.8 Nuvarande och föreslagna skattesatser på vissa bränslen och el	216
8.9 Nuvarande och föreslagna minimiskattenivåer på bränslen vid nedsättning enligt 0,8-procentsregeln	220
8.10 Budgeteffekter av åtgärder på skatteområdet m.m. Bruttoeffekter, kassamässiga effekter för statsbudgeten och periodiserade nettoeffekter för offentlig sektor år 2005-2007 samt varaktiga effekter för offentlig sektor	230
11.1 Politikområde, utgiftsområde och berörda utskott.....	261
11.2 Disposition av budgetpropositionens utgiftsområden	263
11.3 Redovisning per politikområde i budgetpropositionen	264

Diagramförteckning

1.1 Utgiftstaken i kronor	25
1.2 Utgiftstaken i procent av BNP	25
1.3 Bostadsräntor, 3 mån och 5 år (SBAB)	26
1.4 Kronans utveckling mot TCW-index	26
1.5 Antal timmar i förvärsarbete per person i befolkningen	28
1.6 Genomsnittlig andel av livet som används till förvärsarbete.....	29
1.7 Sysselsättning i procent av befolkningen 15–64 år 2003	30
1.8 Antal 1–3-platser i utvärderingen av Lissabonstrategin	30
1.9 Sysselsatta i åldern 60–64 år	33
1.10 Antal helårspersoner med socialbidrag.....	33
1.11 Reguljärt sysselsatta i ålder 20–64 år	33
1.12 Antalet sjukpenningdagar netto 1995–2006.....	34
1.13 Kostnader för sjukfrånvaron.....	34
1.14 Fördelningseffekter av sänkta inkomstskatter, ökade barnbidrag och höjda miljöskatter.....	47
4.1 Statsbudgetens saldo 1990–2007.....	116
4.2 Statskuld i miljarder kronor och som procent av BNP	124
5.1 Löner i den privata och den offentliga sektorn.....	136
5.2 Utveckling av löner och andra ersättningar	138
5.3 Sjukpenning och arbetslöshetsersättning.....	138
5.4 Kapitalvinster 1989–2007	141
5.5 Förmögenhetsskatt 1991–2002.....	142
5.6 Mervärdesskatt uppdelad på sektorer 2003	142
5.7 Utveckling av intäkter från mervärdesskatt uppdelad efter sektorer 2003–2007	143
5.8 Dekomponering av utgående mervärdesskatt 1999–2004.....	143
5.9 Utgående, ingående samt nettomervärdesskatt 1999–2004	143
5.10 Skatteintäkter per produktslag, 1998–2007.....	144
5.11 Skatt per liter alkohol, sprit	144
5.12 Privatinförsel av sprit, per kvartal 2000–2004.....	144
5.13 Skatt på energi, 1997–2007.....	145
5.14 Inkomstskatter i förhållande till lönekostnaden 1993–2005.....	153
5.15 Implicit skatt på arbete och arbetsgivaravgifternas andel av lönekostnaden 1993–2006.....	153
5.16 Implicit skatt på bolag 1995–2002	154
5.17 Sammansättning av bolagens skatter 1995–2002	154
5.18 Hushållens konsumtionsutgifter för bilar och sällanköpsvaror samt för dagligvaror 1980–2007.....	155
6.1 Utgiftsprognos för 2004 jämfört med statsbudgeten för 2004.....	161
7.1 Myndigheternas investeringslån juni 1993- juni 2003	188
8.1 Grundavdraget enligt gällande regler (streckad linje) samt enligt förslaget (heldragen linje) beräknat utifrån 2005 års prisbasbelopp, kronor.	201

8.6 Höjda energi- och miljöskatter inom ramen för grön skatteväxling 2005. Periodiserad nettoeffekt för offentlig sektor i miljarder kronor	213
--	-----

1

Finansplan

Riktlinjer för den ekonomiska
politiken

1 Finansplan

Riktlinjer för den ekonomiska politiken

1.1 Ekonomisk styrka ger utrymme för reformer

Den ekonomiska återhämtningen är inledd. Exporten ökar, framtidsoptimismen stiger och tillväxten har tagit fart.

Det är ett starkare Sverige som möter återhämtningen denna gång jämfört med för tio år sedan. Statsskulden är mindre, de offentliga finanserna starkare, sysselsättningen högre och arbetslösheten lägre. Inflationen är låg. Exporten och bytesbalansen visar rekordsiffror.

Sverige och svensk ekonomi står väl rustad att ta tillvara den internationella uppgången. En god grund för rättvisa och trygghet är lagd. Men utmaningarna är stora. Arbetslösheten är fortfarande för hög och sysselsättningen för låg. Skillnaderna mellan utrikes födda och inrikes födda är för stora. Klyftorna måste minska, jämställdheten öka och välfärden förbättras. Detta kräver en fortsatt ansvarsfull ekonomisk politik och nya satsningar på rättvisa och trygghet.

Konjunkturuppgången skapar goda förutsättningar att långsiktigt stärka tillväxt och sysselsättning. Denna möjlighet skall utnyttjas fullt ut.

Målen för den ekonomiska politiken ligger fast. Uthålligt hög tillväxt och full sysselsättning kan bara nås med sunda offentliga finanser. Utgiftstaken skall klaras och målet om två procents överskott i de offentliga finanserna i genomsnitt över en konjunkturcykel ligger fast.

Den starkare konjunkturen har ännu inte lett till ökad efterfrågan på arbetskraft. Därför

behövs insatser som stärker sysselsättningen och minskar arbetslösheten.

De åtgärder som regeringen föreslog i våras kompletteras nu med ytterligare insatser. Den största delen av insatserna genomförs redan 2005. De nya förslagen omfattar åtgärder för att minska arbetslösheten, förbättra välfärden, stärka kommunernas ekonomi, stärka miljöstyrningen, öka företagens konkurrenskraft samt höja hushållens köpkraft och avkastning på arbete.

Rättvisan och solidariteten skall öka så att det stigande välståndet och den goda tillväxten i ekonomin kommer alla till del. Regeringen föreslår en rad satsningar på framför allt barnen och barnfamiljerna. Men det handlar också om insatser för att öka jämställdheten mellan kvinnor och män, om resurser för att stärka välfärden och om att med kraft bekämpa diskriminering.

En rättvis och effektiv välfärd är en avgörande förutsättning för ett Sverige i långsiktig tillväxt och utveckling. Satsningar på arbete, tillväxt, miljö och välfärd går hand i hand. Det är ingen tillfällighet att Sverige, tillsammans med andra nordiska välfärdsländer, tillhör de främsta i flera internationella undersökningar om levnadsstandard och tillväxtförutsättningar. Men för att behålla tätpositionen måste välfärden ständigt utvecklas och förbättras.

Inkomstskatterna sänks. Ett ytterligare steg tas i kompensationen av egenavgifterna till pensionssystemet. Grundavdraget höjs som ett led i den gröna skatteväxlingen.

Förmögenhetsskatten förändras.

Förändringar föreslås i arvs- och gåvoskatten som underlättar för företag och företagare. Fortsatta åtgärder föreslås för minskad ohälsa i arbetslivet, ökad integration, mer resurser till forskning och utveckling och bättre tillgång till riskkapital för småföretag. Flera av dessa förslag var föremål för diskussion inom ramen för tillväxtsamtalen med arbetsmarknadens parter.

Goda framtida livsvillkor för våra barn och barnbarn kräver ansvar för miljön. Den gröna skatteväxlingen fortsätter. Höjda skatter på miljöbelastande verksamhet växlas mot sänkta skatter på arbete. Omställningen av Sverige till ett ekologiskt hållbart samhälle fortsätter.

Samarbetsformer

Budgetpropositionen för 2005 bygger på en överenskommelse mellan den socialdemokratiska regeringen, Vänsterpartiet och Miljöpartiet.

1.2 Det ekonomiska läget

1.2.1 Internationell utveckling

Den internationella konjunkturedgång som började under 2001 har vänts till en återhämtning. Under 2004 har den fortsatt och breddats till att omfatta flertalet regioner och sektorer. Liksom tidigare är tillväxten stark i Förenta staterna och stora delar av Asien, men även i euroområdet ses tydliga tecken på att konjunkturen vänt uppåt. Företagens investeringar utvecklas starkt. Detta tyder på ökad optimism om den framtida utvecklingen. Sammantaget bedöms den breddade internationella uppgången leda till fortsatt draghjälp för svensk export såväl i år som nästa år.

I Förenta staterna har stabiliseringspolitiken börjat läggas om i en mindre expansiv riktning. Samtidigt har bland annat arbetsmarknadsläget förbättrats avsevärt under det senaste halvåret, vilket förväntas leda till en fortsatt gynnsam utveckling av privat konsumtion. De stora underskotten i Förenta staternas offentliga finanser utgör ett orosmoment på sikt.

Efter ett antal år med svag tillväxt börjar euroområdet reagera positivt på den internationella uppgången. Redan under förra

året tog exporten fart, trots en betydande förstärkning av euron. Detta avspeglas i en vändning i företagets investeringar och en försiktig återhämtning i hushållens konsumtion.

I Asien fortsätter den starka utvecklingen med en mycket snabb tillväxt i framför allt Kina och Indien. Även Japan har noterat goda tillväxttal. Mot bakgrund av den japanska ekonomins strukturella problem är det dock tveksamt om utvecklingen kommer att bestå på längre sikt.

1.2.2 Svensk utveckling

Svensk ekonomi har utvecklats starkt under 2004. Preliminär statistik visar att BNP under första halvåret var 3,4 procent högre än motsvarande period 2003. Produktiviteten förbättrades avsevärt. I industrin var produktiviteten ca 10 procent högre än under samma period föregående år.

En mycket god exportutveckling medverkar under 2004 till en beräknad BNP-tillväxt på 2,9 procent i kalenderkorrigerade termer. Fler arbetsdagar under 2004 medför emellertid att den faktiska BNP-tillväxten uppgår till 3,5 procent. Nästa år väntas en något svagare exportutveckling, samtidigt som den inhemska efterfrågan ökar allt starkare och bidrar till att BNP ökar med 3,0 procent.

Hushållens konsumtionsutgifter fortsätter att öka. Under 2004 har detta särskilt gällt för sällanköpsvaror. Hushållens efterfrågan stimuleras framöver av skattesänkningar, fortsatt låga räntor och en god förmögenhetsställning.

Investeringskonjunkturen har stärkts under 2004. Ett högt kapacitetsutnyttjande, låga räntor och en förbättring av vinstläget talar för att näringslivets investeringar ökar. De statliga satsningarna i infrastrukturen bidrar också till ökade investeringar.

Samtidigt som den svenska ekonomin utvecklas gynnsamt förväntas det även vid utgången av 2005 finnas betydande lediga resurser i ekonomin, särskilt på arbetsmarknaden. Förutsättningarna för en fortsatt hög BNP-tillväxt även efter 2005 är därmed goda.

Tabell 1.1 Försörjningsbalans

Procentuell volymförändring

	2003	2004	2005
Hushållens konsumtionsutgifter	1,9	2,4	2,7
Offentliga konsumtionsutgifter	0,6	0,9	0,8
Stat	0,6	0,5	-1,0
Kommun	0,6	1,1	1,5
Fasta bruttoinvesteringar	-2,0	3,2	4,0
Lagerbidrag ¹	0,2	-0,1	0,2
Export	5,5	8,8	7,5
Import	5,0	5,9	7,4
BNP²	1,6	3,5 (2,9)	3,0

¹ Bidrag till BNP-tillväxten.² Av BNP-tillväxten 2004 förklaras 0,6 procentenheter av att det är fler vardagar under 2004 än under 2003. Rensat för denna kalendereffekt beräknas tillväxten till 2,9 procent 2004. För 2005 beräknas kalendereffekten bli försumbar.

Källor: Statistiska centralbyrån och Finansdepartementet.

Tabell 1.2 Nyckeltal

Förändring från föregående år i procent, om ej annat anges

	2003	2004	2005
KPI ¹	2,0	0,6	1,4
Timlön	3,5	3,4	3,5
Öppen arbetslöshet ²	4,9	5,6	5,1
Arbetsmarknadspolitiska program ²	2,1	2,3	2,5
Antal sysselsatta	-0,3	-0,6	0,8
Real disponibel inkomst	-0,1	2,1	2,2
Hushållens nettosparkvot, nivå ³	3,5	3,2	2,6
Bytesbalans ⁴	6,4	7,1	7,7
Tysk ränta 10-års statsobligation ¹	4,1	4,3	4,8
Svensk ränta 10-års statsobligation ¹	4,6	4,7	5,1
TCW-index ¹	127,6	126,4	124,2

¹ Årsgenomsnitt.² Procent av arbetskraften.³ Exklusive sparande i avtalspensioner.⁴ Procent av BNP.

Källor: Statistiska centralbyrån, Arbetsmarknadsstyrelsen, Riksbanken och Finansdepartementet.

1.2.2.1 Den kommunala sektorn

En sund ekonomi i den kommunala sektorn är avgörande för välfärdens kärna – vården, skolan och omsorgen. Trots kommunala skattehöjningar motsvarande 4,5 miljarder kronor och en blygsam konsumtionsutveckling väntas kommunsektorn i år uppvisa ett negativt resultat.

Kommande år väntas den kommunala sektorn uppvisa överskott, bland annat till följd av en god inkomstutveckling. Skatter och statsbidrag väntas öka med drygt 30 miljarder kronor 2005, varav 14,5 miljarder kronor utgörs av ökade statsbidrag.

Tabell 1.3a Kommunsektorns finanser

Miljarder kronor

	2003	2004	2005	2006	2007
Inkomster	577	599	635	660	682
Skatter och statsbidrag	527	549	582	604	623
Övriga inkomster	50	51	53	56	59
Utgifter	581	598	626	652	676
Konsumtion	495	513	539	563	583
Volymförändring %	0,6	1,1	1,5	1,0	0,3
Övriga utgifter	86	84	87	90	93
Finansiellt sparande	-4	2	9	7	6
Procent av BNP	-0,2	0,1	0,3	0,3	0,2
Resultat före extraordinära poster	-1	-1	5	4	3

Anm.: Statsbidragen och skatterna redovisas tillsammans eftersom effekten av reformer som påverkar skatteunderlaget neutraliseras genom justeringar av statsbidragen.

Källor: Statistiska centralbyrån och Finansdepartementet.

I tabell 1.3b redovisas större satsningar och tillskott åren 2004–2006. I beloppen ingår förslag i budgetpropositionen för 2005 och tidigare i år av riksdagen fattade beslut med anledning av den ekonomiska vårpropositionen. Utöver de satsningar som redovisas i tabellen sker andra ökning, främst i de riktade bidragen, till exempel för skolsatsning, läkemedel och miljöinvesteringar i offentliga lokaler.

De satsningar regeringen föreslår medverkar till att stärka sysselsättning och kvalitet i kommunernas verksamheter.

Tabell 1.3b Vissa tillskott till kommunsektorn

Miljoner kronor

	2004	2005	2006
Generella sysselsättningsstöd	1 500	7 500	7 000
Missbruk och psykiatri		850	350
Personalförstärkning förskola		1 000	2 000
Generella bidrag ¹		2 000	4 800

¹ I de generella bidragen ingår tillskott för inkomstutjämning, vårdgaranti samt den höjning av det generella bidraget 2006 som aviserades i vårpropositionen. Källa: Finansdepartementet.

1.2.2.2 Arbetsmarknaden

Efterfrågan på arbetskraft är fortsatt svag. Det tar tid innan en förbättrad konjunktur slår igenom på arbetsmarknaden.

Första halvåret i år har produktiviteten och medelarbetstiden per sysselsatt ökat.

Tabell 1.4 Sysselsättning, arbetslöshet, löne- och produktivetsutveckling

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Antal sysselsatta ¹	3 963	3 922	3 979	4 069	4 159	4 239	4 244	4 234	4 210	4 244
Varav näringslivet ¹	2 698	2 695	2 735	2 805	2 888	2 969	2 960	2 942	–	–
Varav offentliga myndigheter ¹	1 263	1 223	1 240	1 260	1 264	1 262	1 278	1 288	–	–
Reguljär sysselsättningsgrad ²	74,7	73,9	74,6	75,9	77,2	78,2	78,1	77,6	77,0	77,0
Öppen arbetslöshet ³	8,1	8,0	6,5	5,6	4,7	4,0	4,0	4,9	5,6	5,1
Konjunkturberoende arbetsmarknadspolitiska program ³	4,7	4,5	4,1	3,3	2,6	2,5	2,6	2,1	2,3	2,5
Timlön ⁴	6,0	4,5	3,8	3,4	3,7	4,4	4,1	3,5	3,4	3,5
Produktivetsutveckling i näringslivet ⁴	1,9	5,2	2,0	2,6	3,6	-0,1	4,5	3,5	3,2	2,5

Anm.: I AKU fördes anställda i kyrkan över från kommunala myndigheter till näringslivets tjänstesektor först 2001. Till följd av detta är antalet sysselsatta i offentlig sektor överskattat, och antalet anställda i näringslivet underskattat, med ca 22 000 personer 2000.

¹ Tusental personer.

² Reguljärt sysselsatta i åldern 20–64 i procent av befolkningen i den åldersgruppen.

³ I procent av arbetskraften.

⁴ Årlig procentuell förändring.

Källor: Statistiska centralbyrån, Arbetsmarknadsstyrelsen, Medlingsinstitutet och Finansdepartementet.

Sjukfrånvaron minskar. Det är en utveckling som gör Sverige rikare och friskare. Samtidigt betyder den positiva utvecklingen på dessa områden att förbättringen på arbetsmarknaden fördröjs.

Den internationella lågkonjunkturen har medverkat till att målet om 80 procents reguljär sysselsättning inte nås i år.

Först nästa år väntas den starkare konjunkturen medverka till att sysselsättningen stiger. Sysselsättningsutvecklingen stimuleras av de inkomstskattesänkningar och höjda statsbidrag som föreslås i denna proposition. Den reguljära sysselsättningsgraden för personer i åldern 20–64 år väntas uppgå till 77,0 procent 2005. Sysselsättningsmålet ligger dock fast.

Ett ökat utbud av arbetskraft tillsammans med den svaga sysselsättningsstillväxten har medfört att den öppna arbetslösheten har fortsatt att stiga under första halvåret i år.

Under hösten väntas antalet deltagare i

konjunkturberoende arbetsmarknadspolitiska program öka, vilket medför lägre öppen arbetslöshet. En fortsatt hög ambitionsnivå i arbetsmarknadspolitiken nästa år, samtidigt som sysselsättningen ökar, innebär att arbetslösheten fortsätter att minska under 2005.

Om sysselsättningen utvecklas annorlunda än i prognosen kommer volymen i de arbetsmarknadspolitiska programmen att anpassas för att balansera utbud och efterfrågan.

1.2.2.3 Utvecklingen på medellång sikt

På längre sikt är det svårt att förutsäga konjunktursvängningar. Beräkningar för åren 2006 och 2007 bygger i stället på en bedömning om att det i slutet av 2005 finns outnyttjade resurser i svensk ekonomi som kan tas i anspråk utan att det uppstår inflationsdrivande löneökningar. BNP kan därmed öka något snabbare

Tabell 1.5 Sysselsättning och arbetslöshet uppdelat på kön

	1999		2000		2001		2002		2003	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Antal sysselsatta ¹	1 947	2 121	1 992	2 167	2 036	2 203	2 047	2 197	2 043	2 191
Varav näringslivet ¹	997	1 808	1 037	1 852	1 080	1 891	1 080	1 879	1 077	1 866
Varav offentliga myndigheter ¹	949	311	953	312	954	307	965	314	965	322
Öppen arbetslöshet ²	5,2	5,9	4,3	5,0	3,6	4,3	3,6	4,4	4,4	5,3

Anm.: I AKU fördes anställda i kyrkan över från kommunala myndigheter till näringslivets tjänstesektor först 2001. Till följd av detta är antalet sysselsatta i offentlig sektor överskattat, och antalet anställda i näringslivet underskattat, med ca 22 000 personer 2000.

¹ Tusental personer.

² I procent av arbetskraften.

Källa: Statistiska centralbyrån.

även efter 2005 än vad som uppskattas vara möjligt på lång sikt. Som en följd av detta utvecklas sysselsättningen väl och den öppna arbetslösheten minskar till 4,2 procent 2007. Den reguljära sysselsättningsgraden för personer i åldern 20–64 år beräknas stiga och uppgå till 77,4 procent 2007.

För att illustrera osäkerheten i de bedömningar som ligger till grund för det så kallade basalternativet redovisas två alternativa scenarier.

I lågtillväxtalternativet antas oljepriset stiga till 55 dollar per fat och ligga kvar där de närmaste åren. Ett högre oljepris jämfört med basalternativet dämpar såväl den globala som den inhemska konjunkturen.

I högtillväxtalternativet antas arbetsmarknaden och lönebildningen fungera bättre än i basalternativet. Arbetskraftsutbudet antas öka väsentligt snabbare och den potentiella tillväxttakten är därmed högre. BNP och sysselsättningen kan därmed stiga snabbare än i basalternativet utan att inflationen överstiger Riksbankens mål på 2 procent. Regeringens sysselsättningsmål om en reguljär sysselsättningsgrad på 80 procent för personer i åldern 20–64 år uppnås i detta scenario 2007.

Tabell 1.6 Kalkyl på medellång sikt

	2003	2004	2005	2006	2007
<i>BNP, procentuell förändring</i>					
Bas	1,6	3,5	3,0	2,5	2,3
Lågtillväxt	1,6	3,4	2,5	2,4	2,3
Högtillväxt	1,6	3,7	3,9	3,3	3,2
<i>Reguljär sysselsättningsgrad¹</i>					
Bas	77,6	77,0	77,0	77,2	77,4
Lågtillväxt	77,6	76,9	76,5	76,6	76,8
Högtillväxt	77,6	77,1	78,0	79,0	80,0

¹Reguljärt sysselsatta i åldern 20–64 i procent av befolkningen i den åldersgruppen.

Källor: Statistiska centralbyrån och Finansdepartementet.

1.3 Sunda offentliga finanser

Finanspolitikens främsta uppgift är att lägga grunden för uthålligt hög tillväxt och full sysselsättning genom att upprätthålla sunda offentliga finanser. Därmed skapas förutsättningar för att utveckla välfärden och förhindra nedskärningar i sämre tider då välfärdssamhällets skyddsnet behövs som mest.

Två övergripande budgetpolitiska mål styr regeringens budgetpolitik: överskottsmålet för de offentliga finanserna och utgiftstaket för staten.

1.3.1 Överskott i de offentliga finanserna

Sedan 2000 gäller ett överskottsmål för de offentliga finanserna på 2 procent av BNP i genomsnitt över en konjunkturcykel. Det innebär att statsskulden kan minska som andel av BNP samtidigt som nödvändiga tillgångar byggs upp inom det allmänna pensionssystemet. Med överskottsmålet skapas en buffert för att möta de framtida demografiska påfrestningarna på de offentliga välfärdssystemen. Överskottsmålet innebär också en betryggande marginal till underskottsgränsen på 3 procent av BNP i EU:s stabilitets- och tillväxtpakt.

Överskottsmålet är formulerat som ett genomsnitt över en konjunkturcykel. Med utgångspunkt från det övergripande målet anger regeringen i budgetpropositionen preciserade överskottsmål för nästkommande budgetår. Det preciserade överskottsmålet bestäms med hänsyn till konjunkturläge och resursutnyttjande i svensk ekonomi. Det innebär att det finansiella sparandet kan variera mellan åren. Ett lägre sparande i en lågkonjunktur kan bidra till att mildra konjunktursvackan. Det omvända gäller i ett konjunkturläge med högt resursutnyttjande. Ett högre offentligt sparande dämpar då risken för överhettning.

Sedan överskottsmålet började gälla 2000 har saldot i Sveriges offentliga finanser varit klart bättre än EU-genomsnittet. I takt med att högkonjunkturen i början av 2000-talet övergick i lågkonjunktur minskade överskotten. Som ett genomsnitt uppgick överskottet i de offentliga finanserna åren 2000–2003 till 2,0 procent. Euroområdet uppvisade för motsvarande period ett underskott på 1,6 procent.

För 2004 förväntas överskottet överträffa det uppsatta målet om 0,5 procent.

Mot bakgrund av det alltjämt låga resursutnyttjandet i svensk ekonomi vore det riskabelt att i inledningen av konjunkturåterhämtningen strama åt ekonomin. En alltför snabb återgång till överskott kring 2 procent och däröver skulle riskera att hämma den ekonomiska återhämtningen. Den uppåtgående konjunkturen måste utnyttjas för att varaktigt

Tabell 1.7 Offentliga finanser

Procent av BNP

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Utgiftskvot	54,7	54,3	55,7	55,6	54,8	54,0	53,9	53,2
Inkomstkvot	59,8	57,2	55,4	56,1	55,5	54,7	54,3	54,1
Skattekvot inkl EU	53,9	52,2	50,2	50,9	50,3	49,5	49,3	49,0
Finansiellt sparande	5,1	2,9	-0,3	0,5	0,7	0,6	0,4	0,9
Nettoskuld	1,3	-2,9	3,3	-1,2	-2,2	-2,6	-2,9	-3,6
Konsoliderad bruttoskuld	52,8	54,4	52,6	52,0	51,7	50,4	50,0	49,0

Källor: Statistiska centralbyrån och Finansdepartementet.

höja sysselsättningsnivån. Om inte sysselsättningen och arbetsutbudet ökar blir det svårare att på nytt bygga upp en buffert inför nästa lågkonjunktur.

Rensat för kalendereffekten väntas tillväxten under 2005 något överstiga tillväxten i år. För 2005 föreslås det preciserade överskottsmålet fastställas till minst 0,5 procent av BNP.

Om den ekonomiska återhämtningen sker snabbare än vad som nu prognostiseras kommer regeringen att föreslå ett högre sparande för kommande år. Det övergripande målet om 2 procents överskott i genomsnitt över en konjunkturcykel ligger fast.

1.3.2 Utgiftstaken skall klaras

Budgetpolitikens främsta styrinstrument är utgiftstaken. De årliga statliga utgifterna får inte överstiga den nivå till vilket utgiftstaket är bestämt.

För att undvika underskott och stora nedskärningar i välfärden i framtiden får de offentliga utgifterna inte överskrida en nivå som är långsiktigt hållbar. Utgiftstaken förhindrar att tillfälligt högre inkomster används för varaktigt högre utgifter. Därmed minskar risken för stora nedskärningar i sämre tider. Välfärden blir mer förutsägbar och trygg.

Utgiftstaket har bidragit till att Sverige jämfört med många andra länder har starka offentliga finanser trots en utdragen internationell lågkonjunktur.

Utgiftstaket har sedan det infördes 1997 klarats samtliga år. Om utgiftstaket för 2004 skulle vara hotat kommer regeringen att vidta åtgärder, främst i form av senareläggningar av utgifter till nästa år.

För att hantera risken för ett överskridande av utgiftstaket nästa år avser regeringen vidta ett antal åtgärder som syftar till att den totala

nettoförbrukningen av anslagsbehållningarna ej får överstiga noll kronor. Det handlar om åtgärder för att få myndigheter att som huvudregel vare sig utnyttja krediter eller ingående anslagssparande under 2005 samt att medel som står till regeringens disposition som huvudregel inte får användas.

År 2005 beräknas budgeteringsmarginalen uppgå till ca 0,2 miljarder kronor och 2006 till ca 1,4 miljarder kronor.

En allt större andel äldre i befolkningen riskerar att leda till en växande utgiftskvot. För att undvika underskott i de offentliga finanserna och stora nedskärningar i välfärden i takt med att andelen äldre blir fler är det viktigt att sysselsättningen ökar. Med en stark tillväxt och sysselsättningsutveckling stärks den offentliga sektorns inkomster.

Hur stora offentliga utgifter som ekonomin kan bära, utan att stora underskott uppstår eller kraftiga nedskärningar blir nödvändiga, är bland annat avhängigt ekonomins potentiella produktionsförmåga. Ett högt arbetsutbud och snabb produktivitet utveckling medger högre ambitioner i välfärdspolitiken och på andra utgiftsområden, medan en lägre produktionsförmåga tvingar fram en mer dämpad utgiftsutveckling. Mot den bakgrunden är det rimligt att utgiftstaken fastställs utifrån en bedömning av den potentiella nivån av BNP.

Svensk ekonomi har under det senaste decenniet genomgått en rad institutionella förändringar. Det finns anledning att närmare analysera hur dessa förändringar har påverkat den svenska ekonomins potentiella produktionsförmåga. Regeringen har för avsikt att låta genomföra en sådan analys under det närmaste året. I avvaktan på denna vill regeringen inte lämna ett förslag om utgiftstakets exakta nivå uttryckt i miljarder kronor för 2007. Regeringen avser därför att i budgetpropositionen för 2006

lämna förslag om utgiftstak för såväl 2007 som 2008.

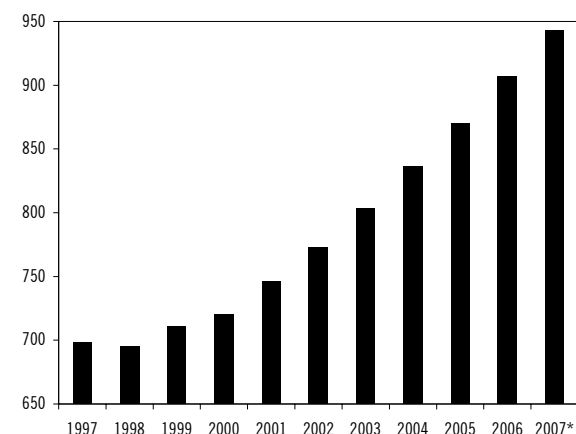
Utgiftstaket har de senaste åren uppgått till en i stort sett oförändrad andel av potentiell BNP. Med ett antagande om en nominell ökning av potentiell BNP med 4 procent innebär denna princip en ökning av utgiftstaket från 907 miljarder kronor 2006 till 943 miljarder kronor 2007.

Ytterligare skäl att avvakta med ett förslag om utgiftstakets exakta nivå är att regeringen överväger att införa ett system med en så kallad sysselsättningsmarginal 2007.

En utgångspunkt för regeringens överväganden om utgiftstaken är att utgifterna skall hållas på en nivå som är förenlig med målet om ett överskott på 2 procent av BNP i genomsnitt över en konjunkturcykel.

Diagram 1.1 Utgiftstaken i kronor

Miljarder kronor

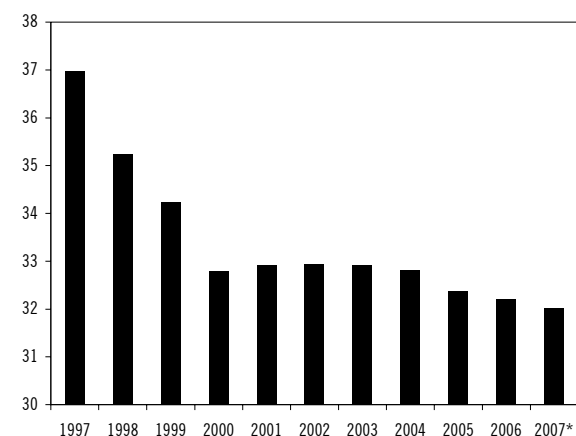

* Preliminärt utgiftstak för 2007.

Anm.: För att skapa jämförbarhet över tiden har utgiftstaken korrigerats för tekniska förändringar som föranlett justeringar av utgiftstaket samt för en redovisningsförändring av stödet till kommunerna (se avsnitt 4.1.1).

Diagram 1.2 Utgiftstaken i procent av BNP

Procent

* Preliminärt utgiftstak för 2007.

Anm.: För att skapa jämförbarhet över tiden har utgiftstaken korrigerats för tekniska förändringar som föranlett justeringar av utgiftstaket samt för en redovisningsförändring av stödet till kommunerna (se avsnitt 4.1.1).

1.4 Priser och löner

1.4.1 Stabila priser

Stabila priser är en förutsättning för en ekonomisk politik för hög tillväxt och full sysselsättning. Stabila priser ökar möjligheterna att föra en politik som ger ökad rättvisa och mer resurser till välfärden.

Riksdagen har lagt fast att den övergripande uppgiften för penningpolitiken är prisstabilitet. Riksbanken bedriver på denna grund penningpolitiken självständigt. Riksbanken definierar prisstabilitet som att ökningen av konsumentprisindex skall begränsas till 2 procent med en tolerans på 1 procentenhet uppåt och nedåt. Regeringen stöder penningpolitikens inriktning och står bakom inflationsmålet.

Inflationen har under 2004 hållits nere av en stark produktivitetsutveckling och ett relativt lågt resursutnyttjande. Därtill har priserna på många importerade varor fallit kraftigt. Höga oljepriser har dock påverkat utvecklingen i motsatt riktning under 2004.

Under den närmaste tiden väntas importprisernas inflationsdämpande effekt vara mindre. Under 2005 börjar de lediga resurserna på arbetsmarknaden successivt tas i anspråk. Sammantaget bedöms det underliggande inflationstrycket förbli lågt under 2004 och endast stiga långsamt från en mycket låg nivå under 2005. Den underliggande inflationen, mätt med UNDI_X, bedöms uppgå till 1,3 procent i slutet av 2004 och 1,2 procent i slutet av 2005. Under de närmast följande åren förutses inflationen ligga i linje med inflationsmålet.

1.4.1.1 Räntan och kronan

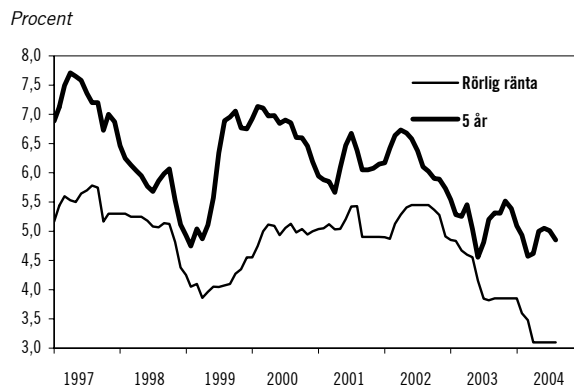
Den amerikanska centralbanken har under sommaren höjt styrräntan med 0,5 procentenheter till 1,5 procent. De internationella marknadsräntorna har efter en uppgång under våren åter sjunkit tillbaka och ligger på en låg nivå.

Under 2003 återhämtade sig aktiebörserna kraftigt. De höga oljepriserna har påverkat aktiebörserna negativt och börsuppgången under inledningen av 2004 har urholkats.

Under inledningen av 2004 sänkte Riksbanken räntan med sammanlagt 0,75 procentenheter till

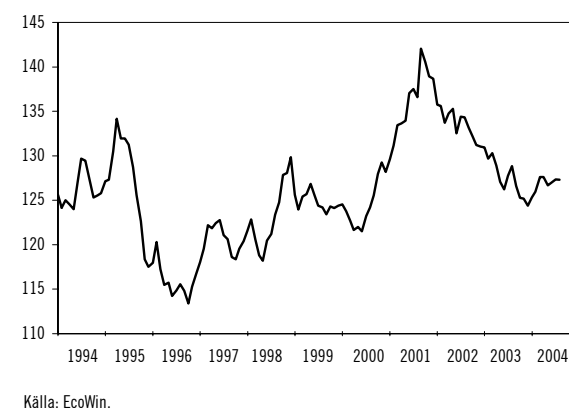
rekordlåga 2,0 procent mot bakgrund av det låga inflationstrycket. Låga räntor och återhämtningen på börserna sedan våren 2003 skapar gynnsamma förutsättningar för en konjunkturåterhämtning.

Diagram 1.3 Bostadsräntor, 3 mån och 5 år (SBAB)

Kronan försvagades fram till hösten 2001 och har därefter förstärkts.

Diagram 1.4 Kronans utveckling mot TCW-index

1.4.2 Lönebildningen

En väl fungerande lönebildning är av avgörande betydelse för en god samhällsekonomisk utveckling. Löneökningar inom de samhällsekonomiska ramarna möjliggör lägre arbetslöshet, högre sysselsättning och växande produktion. Det ger i sin tur utrymme för en förbättrad välfärd.

De senaste årens utveckling visar att ett ökat ansvarstagande av arbetsmarknadens parter leder till rimliga nominella löneökningar som i sin tur skapar gynnsamma förutsättningar för en god reallöneutveckling. Den nominella löneökningstakten har sedan slutet av 1990-talet varit

ungefär hälften så hög som på 1980-talet, samtidigt som reallöneutvecklingen varit betydligt bättre.

Arbetsmarknadens parter har ett gemensamt ansvar för att förändringar av relativlöner sker inom ramen för det totala löneutrymmet. Ett fortsatt ansvarstagande från arbetsmarknadens parter är avgörande för den framtida sysselsättnings- och välfärdsutvecklingen.

Arbetsmarknaden är fortfarande starkt könsuppdelad. Kvinnors lön är drygt 80 procent av mäns lön. Om hänsyn tas till kvinnors och mäns olika fördelning efter ålder, utbildningsnivå, sektor, arbetstid och yrkesgrupp minskar skillnaden men kvinnors lön är fortfarande endast 92 procent av mäns lön.

Därutöver arbetar många kvinnor ofrivilligt deltid samtidigt som kvinnor lägger mer tid på obetalt arbete. Denna skeva fördelning av betalt och obetalt arbete förstärker inkomstskillnaderna mellan kvinnor och män.

Lönediskriminering av kvinnor måste upphöra. Lönediskriminering på grund av kön är förbjuden enligt lag. Kvinnor och män skall ha möjlighet att bidra till arbetslivet på lika villkor. Osakliga löneskillnader på grund av kön utgör ett hinder för tillväxt. Arbetsmarknadens parter är ansvariga för lönebildningen och har därför ett stort ansvar för att bekämpa lönediskrimineringen.

I Regeringskansliet pågår arbetet med att ta fram en nationell handlingsplan mot könsdiskriminerande löneskillnader mellan kvinnor och män. I arbetet mot lönediskriminering är arbetsmarknadens parter viktiga aktörer. Arbetet med handlingsplanen genomförs i dialog och process med parterna. Handlingsplanen har en bred ansats för att omfatta områden som direkt och/eller indirekt påverkar de könsrelaterade löneskillnaderna. Förutom jämställdhetslagen handlar det till exempel om lönebildningen, anställningsformer, föräldraförsäkring, inflytande och utbildning. Den långsiktiga ambitionen är att all könsdiskriminering på arbetsmarknaden skall upphöra.

1.5 Fler jobb och uthållig tillväxt

Målet för den ekonomiska politiken är uthålligt hög tillväxt och full sysselsättning. Det skapar förutsättningar för bättre livskvalitet och en rättvis välfärd.

Tillväxten i Sverige har de senaste tio åren varit högre än i många jämförbara länder. Förutsättningarna är goda att behålla en hög tillväxttakt under många år framöver. Men det krävs att fler arbetar samt ökade investeringar och innovationer så att produktiviteten fortsätter att öka snabbt. Grunderna i regeringens tillväxtpolitik är goda möjligheter till arbete, studier och entreprenörskap samt att alla människor deltar i produktionen efter sin förmåga och får möjligheter att försörja sig själva och ta del av det stigande välståndet.

1.5.1 Trygghet skapar tillväxt

Trygga människor skapar tillväxt. Människor som är trygga vågar prova nya saker och orkar ställa om till nya förhållanden. Sambanden mellan trygghet, jobb och tillväxt, mellan utveckling, jämlikhet och rättvisa, är starka. Med fler i arbete ökar tillväxten, liksom resurserna att förbättra välfärden med. Och välfärden ger i sin tur den trygghet som behövs i en snabbt föränderlig ekonomi. En hög tillväxt ger ökade resurser till hushållen och välfärden och skapar större möjligheter till utjämning mellan olika grupper i samhället.

Rätt utformad är skola, vård, omsorg och andra delar av välfärden tillväxtskapande. Den gemensamma välfärden behöver ständigt utvecklas och förbättras. Behov, inte inkomst eller social bakgrund, skall styra fördelningen av bland annat sjukvård, utbildning och den inkomsttrygghet som socialförsäkringarna ger.

Med de rättigheter välfärden ger följer också skyldigheter, både för samhället och för den enskilde. För att välfärden skall uppfattas som rättvis krävs att alla bidrar efter förmåga och att alla får del av den efter behov. En solidariskt finansierad välfärd ger rätt till trygghet men kräver också att vi alla anstränger oss och är beredda att ställa om när samhället förändras. Med en bra välfärd som grund underlättas omställning i olika skeden av livet. Välfärden vilar på att så många som möjligt skall kunna försörja sig genom eget arbete.

Arbetslösheten är i dag för hög. Sysselsättningen måste öka, såväl bland män som kvinnor. Alldeles för många människor är i behov av socialbidrag för sin försörjning. För att Sverige även på lite längre sikt skall ha råd med en bra välfärd måste fler arbeta. Alla behövs i arbetslivet.

Tillväxtpolitiken har ett dubbelt uppdrag. På kort sikt måste arbetslösheten pressas tillbaka. Men också utbudet av arbetskraft måste öka så att flaskhalsar i ekonomin förhindras när efterfrågan och sysselsättningen tar fart. Ytterst är välfärden beroende av att sysselsättningen ökar i näringslivet. Det behövs fler i arbete och fler arbetade timmar.

1.5.2 En politik för tillväxt och jobb

Under de senaste tio åren har Sverige gått från en ekonomi i kris till en styrkeposition. Sverige rankas högt i många internationella jämförelser av ekonomi och välfärd. Sveriges ekonomiska tillväxt har sedan 1994 i genomsnitt varit 2,9 procent, vilket är högre än genomsnittet för EU på 2,2 procent per år, och OECD på 2,7 procent per år. Det är också högre än Sveriges historiska tillväxt (1970 till 2003) på ca 2 procent per år. På dessa tio år har antalet sysselsatta ökat med 306 000 personer. Cirka 276 000 färre personer är i behov av socialbidrag.

Regeringen har sedan 1994 bedrivit en politik på bred front för att stärka Sveriges tillväxtförutsättningar i hela landet. Grunden har varit att skapa stabila ramar för samhällsekonomin med sunda offentliga finanser och låga prisökningar.

Reformer har genomförts för att förbättra olika marknader genom omregleringar och åtgärder för ökad konkurrens. De ekonomiska drivkrafterna att arbeta, studera och starta egna företag har ökat genom att marginaleffekterna har sänkts. Det ekonomiska utbytet av extra arbetsinsatser har därmed ökat. Pensionssystemet har reformerats, utbildningen och forskningen har byggts ut och stora investeringar görs i infrastrukturen. Resurserna har förstärkts för att förbättra kvaliteten och effektiviteten i välfärden.

Trots stora framgångar måste tillväxt- och sysselsättningspolitiken ständigt förnyas och utvecklas. Sverige står inför tre stora utmaningar: att uthålligt förbättra välfärden, att öka Sveriges

konkurrenskraft i en alltmer integrerad världsekonomi och att göra detta på ett sätt som minskar den totala naturresurs- och miljöbelastningen till gagn för kommande generationer.

Villkoren för entreprenörskap, företagande och innovationer behöver ständigt förbättras. En innovationsstrategi, Innovativa Sverige, har utarbetats för att stärka Sveriges förmåga att skapa kunskap och omsätta den till hållbar tillväxt och nya jobb.

Strategin anger den långsiktiga inriktningen inom fyra viktiga områden:

- Hur vi gemensamt stärker kunskapsbasen, i akademi och näringsliv, för att bland annat utveckla svenska profilområden.
- Hur vi stärker innovationsförmågan i näringslivet, både i befintliga företag och genom att skapa goda villkor för innovation och kunskapsintensivt entreprenörskap.
- Hur en innovativ offentlig sektor, som löser angelägna samhällsproblem, samtidigt kan vara drivkraft för förnyelse och tillväxt.
- Hur vi stimulerar människors initiativkraft och bättre tar tillvara den kompetens som finns, bland annat genom entreprenörsfrämjande åtgärder.

Längre liv, kortare arbetsliv

Den svenska välfärdsmodellen är mycket känslig för hur många i befolkningen som arbetar, hur mycket de arbetar samt hur många som behöver stöd från välfärdssystemen. Befolkningens sammansättning ändras och allt fler svenskar lever allt längre.

Att vi lever allt längre är en viktig välfärdsförbättring. Samtidigt leder det också till ökade anspråk på de gemensamma välfärdssystemen. Medellivslängden kommer med stor sannolikhet att fortsätta att öka.

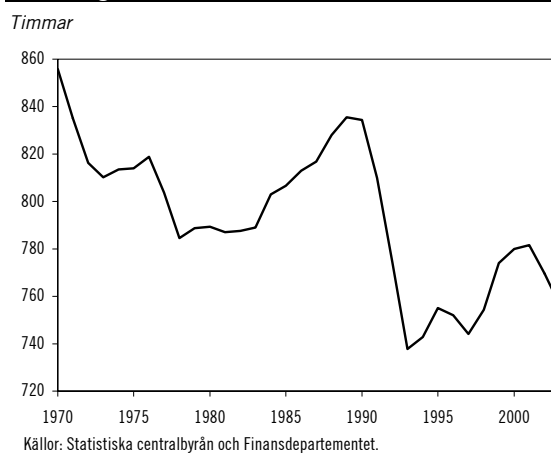
Dessutom minskar den förvärvsaktiva tiden av livet. Allt fler äldre lämnar arbetsmarknaden i förtid. Samtidigt studerar ungdomar allt längre. Utbildning är nödvändigt för att Sverige skall vidareutveckla en konkurrenskraftig kunskapsökonomi. Det innebär dock att sysselsättningen vid en given tidsperiod är mindre än vad den annars hade varit. I början av 1990-talet var 80 procent av ungdomarna i åldern 20–24 år sysselsatta. I dag är motsvarande siffra

60 procent. År 1990 var etableringsåldern¹ på arbetsmarknaden ca 20 år. Tio år senare hade den stigit till 26 år.

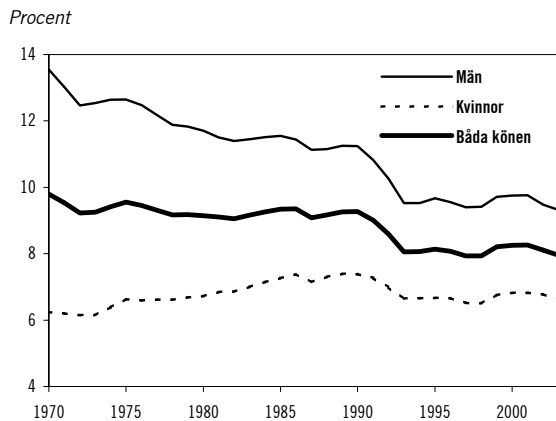
Nettoinvandringen står för en stor del av befolkningsökningen i arbetsför ålder. Det kommer den med stor sannolikhet att göra också de närmaste årtiondena. Arbetet med integration och mot diskriminering måste förbättras för att invandrade svenskar skall få möjlighet att bidra till en god utveckling av sysselsättningen. Svenskar med utländsk bakgrund har lägre sysselsättningsgrad och högre arbetslöshet än den genomsnittliga befolkningen. Det måste bli möjligt att komma in på arbetsmarknaden snabbare för den som kommer ny till Sverige.

Befolkningsförändringar, allt längre studier, tidigare pensionering, alltför många i behov av sociala ersättningar och bristande integration är samverkande faktorer till att både den årliga arbetstiden per person och livsarbetstiden sjunker påtagligt. Antalet timmar i förvärvsarbete per person i totalbefolkningen varierar med den ekonomiska konjunkturen men minskar långsiktigt. Mellan 1970 och 2003 har arbetstiden minskat från i genomsnitt 855 till 755 timmar per person och år, det vill säga med 12 procent. Den del av livet som i genomsnitt används till förvärvsarbete har under samma tid sjunkit från ca 10 till 8 procent, det vill säga med närmare 20 procent, trots en viss ökning av kvinnornas förvärvsarbete.

Diagram 1.5 Antal timmar i förvärvsarbete per person i befolkningen

¹ Med etableringsålder avses den ålder vid vilken 75 procent av en årskull är förvärvsarbetande.

Diagram 1.6 Genomsnittlig andel av livet som används till förvärsarbete

Källor: Statistiska centralbyrån och Finansdepartementet.

Anm: Som indikator på livsarbetstiden respektive år summeras det genomsnittliga antalet arbetstimmar per person i åldersintervallet 16–64 år enligt arbetskraftsundersökningen.

Långtidsutredningen har analyserat välfärdens utmaningar som följer av en åldrande befolkning och en ökad efterfrågan på välfärdstjänster (Utveckling på lång sikt, bilaga 5). Grunden i regeringens politik för att skapa förutsättningar att tillgodose den framtida efterfrågan på välfärdstjänster utgörs av en hög sysselsättning, sunda offentliga finanser och ett effektivt utnyttjande av de gemensamma resurserna.

Överskottsmål och ökad sysselsättning stärker välfärden

För att även på sikt kunna utveckla den offentliga välfärden behövs ett sparande i den offentliga sektorn. Överskottsmålet skapar en buffert för att möta de påfrestningar som följer av en åldrande befolkning. Skulderna kan minska och tillgångar byggas upp.

Ett offentligt sparande är nödvändigt, men inte tillräckligt. För att kunna utveckla välfärden så att den klarar framtidens krav och utmaningar behöver sysselsättningen öka. Stora generationer går i pension de kommande åren.

Den bästa vägen för att öka tillväxten och därmed resurserna till välfärden är att höja sysselsättningen och därigenom öka det totala antalet arbetade timmar i ekonomin. Att återföra personer till arbetslivet som i dag står utanför arbetsmarknaden är en central del i en sådan strategi. Därmed kan mer resurser skapas i samhället som helhet och utgifterna för socialförsäkringarna minska. Det är arbete som betalar välfärden.

Internationalisering av Sveriges ekonomi

Sverige är en öppen ekonomi och starkt beroende av omvärlden. Att svenska företag har kunnat exportera bland annat naturresurser, verkstadsprodukter, kunnande inom telekom, IT och läkemedel har starkt bidragit till uppbyggnaden av det svenska välståndet. I dag har Sverige ett stort överskott i handeln med omvärlden, vilket bidrar till en stark internationell position. Sveriges framtid är beroende av att vi kan bevara och utveckla vår konkurrensförmåga och att Sverige kan dra till sig investeringar från andra länder.

Utrikesdepartementet skall därför prioritera insatser för att främja exporten och attrahera utländska direktinvesteringar.

EU:s utvidgning och internationaliseringen innebär såväl nya möjligheter som utmaningar. Konkurrensen skärps för investeringar och produktion. Nya regioner öppnas med tillgång till arbetskraft nära stora marknader. Produktion och handel förskjuts till Asien, särskilt till Kina. Olika regioners fördelar kan tillvaratas effektivare.

Världen integreras allt starkare, vilket leder till större konvergens i den ekonomiska utvecklingen i olika länder, men också snabbare spridning av ekonomiska chocker. Risker förknippade med nya ekonomier kan få stora återverkningar i hela världen.

Sverige har klarat det senaste decenniets snabba utveckling mot ökad internationalisering bra. Industrins produktivitet utveckling är världsledande och industriproduktionen rekordhög. De ut- och ingående direktinvesteringarna är i balans.

Utvecklingen i Europa har en stor inverkan på ekonomin i Sverige. Omkring hälften av Sveriges export går till EU-länderna. För att Sverige skall kunna behålla sina fördelar i en alltmer integrerad världsekonomi behövs en långsiktig och uthållig tillväxt- och sysselsättningspolitik.

Svensk ekonomi ligger väl till i ett europeiskt perspektiv. Enligt Eurostat var den svenska köpkraftskorrigerade BNP per capita 5 procent högre än EU-genomsnittet 2003. År 2003 var den svenska tillväxten 1,6 procent, att jämföra med 0,7 procent i EU. Sysselsättningsgraden för befolkningen mellan 15 och 64 år var 2003 i Sverige 72,9 procent, och 64,4 procent i EU.

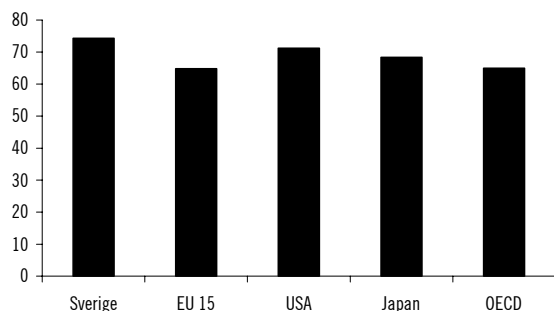
Även de svenska offentliga finanserna står sig väl i en europeisk jämförelse. De svenska

offentliga finanserna uppvisade ett överskott på 0,5 procent av BNP 2003, att jämföra med ett underskott på i genomsnitt 1,1 procent av BNP i EU-länderna. De svenska investeringarna i såväl forskning och utveckling som informationsteknologi ligger klart över genomsnittet i EU. År 2003 var exempelvis de svenska investeringarna i informationsteknologi 4,4 procent av BNP jämfört med 3 procent i EU.

De länder som uppvisar en högre sysselsättningsgrad har i regel en hög grad av aktiva arbetsmarknadsåtgärder, välutbyggd barn- och äldreomsorg samt utvecklade socialförsäkringssystem som främjar ett deltagande på arbetsmarknaden högt upp i åldrarna

Diagram 1.7 Sysselsättning i procent av befolkningen 15–64 år 2003

Procent

Källa: OECD Employment Outlook 2004.

Lissabonstrategin

Lissabonstrategin är det viktigaste instrumentet inom EU för ökad tillväxt och sysselsättning. Målet är att till 2010 göra EU till världens mest dynamiska och konkurrenskraftiga kunskapsbaserade ekonomi, med hållbar ekonomisk tillväxt, fler och bättre jobb och ökad social sammanhållning. Strategin innefattar konkreta åtgärder på en rad områden: ekonomiska reformer, forskning och utveckling, utbildning, sysselsättning, sociala frågor samt miljöfrågor.

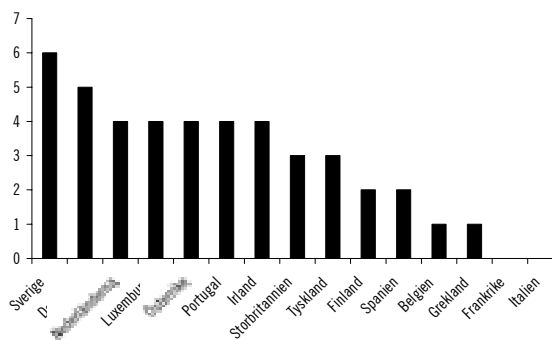
Framstegen inom Lissabonstrategin följs upp årligen bland annat med hjälp av så kallade strukturindikatorer. De mäter framsteg med ekonomiska reformer, sysselsättning, forskning och utveckling, utbildning, social sammanhållning samt miljö och hållbar utveckling.

Kommissionen gör varje år en sammanställning av strukturindikatorerna och EU:s och medlemsländernas framsteg. I uppföljningen har Sverige topplaceringar flera år i rad och lyfts i

flera avseenden fram som föredöme. Inget annat land når så goda resultat som Sverige när indikatorerna jämförs länderna emellan. Europeiska kommissionen konstaterar i sin senaste uppföljningsrapport av Lissabonstrategin att Sverige, tillsammans med fem andra EU-länder, har presterat bäst i förhållande till målen inom Lissabonstrategin.

Halvtidsöversynen av Lissabonstrategin som sker fram till mars 2005 kommer att få ett stort inflytande på strategins inriktning framöver. Sverige kommer att ta en aktiv del i arbetet i syfte att bidra till att förverkliga de gemensamma målsättningarna och att skapa ökat genomslag för svenska prioriteringar i arbetet med Lissabonstrategin.

Diagram 1.8 Antal 1–3-platser i utvärderingen av Lissabonstrategin

Källa: Europeiska kommissionen 2004.

För att uppnå de ambitiösa Lissabonmålen måste genomförandet av reformer påskyndas inom hela EU. Jämförelser och goda exempel bör användas ännu bättre för att understödja medlemsländernas reformarbete. Regeringen kommer att arbeta för förbättrade jämförelser och bättre uppföljningsinstrument.

Sveriges arbete inom Lissabonstrategin är en naturlig och viktig del av tillväxtpolitiken. En väl fungerande inre marknad ger betydande välfärdsvinster för Sverige. Reformerna för tillväxt och sysselsättning i Europa stärker den ekonomiska utvecklingen i Sverige.

Forskning driver samhällsutvecklingen

Konkurrenskraftig forskning med en omfattande grundforskning är en del i en framgångsrik tillväxtpolitik.

Forskning har stor betydelse för förnyelsen av näringslivet. Genom ett nära samspel mellan forskningsaktörer samt ny och traditionell

industri stärks grunden för framtidens företagande och arbete.

Genom en förändring av det så kallade lärarundantaget, effektivare strukturer och bättre stöd bör kommersialiseringen av forskningens resultat kunna öka. Den behovsmotiverade forskningen är av stor betydelse för näringslivets konkurrenskraft.

Sverige examinerar fler i forskarutbildningen än något annat land i förhållande till sin folkmängd. Svensk forskning måste bli bättre på att satsa på unga forskare och ge dem bättre förutsättningar att bedriva självständig forskning. Genom strukturer för kraftsamling kan de starkaste forskargrupperna ges bättre förutsättningar att mäta sig med den mest kvalificerade forskningen i världen.

Resurserna till forskning ökar stegvis de kommande åren så att nivån 2008 höjs med 2,3 miljarder kronor jämfört med 2004.

Mitthögskolan blir universitet den 1 januari 2005.

1.5.3 Minskad ohälsa

Efter flera års kraftigt ökade sjuktal, som inneburit lidande för många människor men också ökade kostnader för samhället, ses en vändning. Regeringen har under flera års tid vidtagit åtgärder mot ohälsan. De ger resultat. Färre blir sjukskrivna och fler kommer tillbaka till arbete. Regeringens mål att halvera sjukskrivningarna till 2008 är inom räckhåll.

Då orsakerna till sjukfrånvaron är många har också arbetet med att minska sjukfrånvaron bedrivits brett. Det har handlat om att förbättra såväl det förebyggande arbetet som rehabiliteringen för dem som redan drabbats.

I budgetpropositionen för 2002 presenterade regeringen det så kallade 11-punktsprogrammet för ökad hälsa. Detta program är nu till stora delar genomfört.

I mars 2003 överlämnade regeringen propositionen Förändringar i sjukförsäkringen för ökad hälsa (2002/03:89) med förslag till en rad åtgärder för att förbättra sjukskrivningsprocessen för alla parter. I maj samma år överlämnades en proposition som ger möjlighet till finansiell samverkan inom rehabiliteringsområdet mellan försäkringskassa, länsarbetsnämnd, landsting och kommun för att uppnå effektivare användning av resurser. Försöks-

verksamhet pågår i ett antal regioner för att se hur man genom samordning på ett bättre sätt kan hjälpa sjukskrivna som behöver byta arbete för att återgå i jobb. Försöksverksamhet med att öka hälsan i den offentliga sektorn pågår och skall utvärderas. En avsiktsförklaring för det fortsatta arbetet med ökad hälsa i arbetslivet presenterades i slutet av december 2003.

Men fler insatser måste till och många måste ta sitt ansvar. Arbetsgivarna kommer därför att få ökade ekonomiska drivkrafter för att minska sjukfrånvaron. En proposition om detta skall överlämnas under hösten. De arbetsgivare som har en bra arbetsmiljö, få sjukskrivna och som aktivt arbetar med att få tillbaka sjukskrivna eller hjälpa dem till rehabilitering kommer att få möjlighet att minska sina kostnader.

Arbetsmiljöarbetet måste också uppmärksammas mer. Regeringen har nyligen tillsatt ett arbetsmiljöråd bestående av bland annat aktiva skyddsombud och företagare. Såväl arbetsledare som skyddsombud måste ges bättre stöd och kunskap för att kunna utföra sina uppgifter. Det förebyggande arbetsmiljöarbetet måste ges högre prioritet.

Från och med 2005 införs friår i hela landet med totalt 12 000 helårsplatser.

Ökad hälsa i arbetslivet kommer även i fortsättningen att vara ett prioriterat område för regeringen. Utvecklingen kommer att följas noga och ytterligare insatser övervägas.

1.5.4 Arbetslösheten skall pressas tillbaka och sysselsättningen öka

Full sysselsättning är målet. Ett etappmål är att 80 procent av befolkningen i åldern 20–64 år skall vara reguljärt sysselsatt. Den öppna arbetslösheten måste pressas tillbaka. Alla medborgares kompetens och arbetsvilja skall tas tillvara. Arbetslinjen – att främja aktivitet i form av arbete eller utbildning – är en överordnad princip i regeringens sysselsättnings- och tillväxtpolitik.

Den solidaritet som välfärdsamhället bygger på ger alla människor rätt till trygghet i livets olika skeden. Samtidigt innebär den också skyldigheter att ta tillvara eller utveckla sin arbetsförmåga, även om det blir nödvändigt att byta yrke eller att arbeta på annan ort eller flytta. Att så många som möjligt ges och tar

möjligheten att försörja sig själva genom eget arbete är en förutsättning för välfärden.

Den tidigare svaga internationella konjunkturen har medfört en oacceptabelt hög arbetslöshet. En hög arbetslöshet är slöseri med mänskliga resurser. Viktiga arbetsuppgifter blir inte utförda, kunskaper går förlorade och den som blir arbetslös löper större risk att drabbas av ohälsa.

För att nå etappmålen för sysselsättningen och arbetslösheten har politiken följande inriktning:

- *Minskad arbetslöshet, kortare arbetslöshets-tider.*

Efter den mycket höga arbetslösheten under den ekonomiska krisen på 1990-talet nåddes målet om högst 4 procent öppen arbetslöshet år 2000. Regeringen prioriterar uppgiften att återställa en låg arbetslöshetsnivå, i ett första steg tillbaka mot 4 procent. Förstärkta arbetsmarknadspolitiska insatser genomförs för att underlätta de arbetslösas återgång till arbete och motverka att flaskhalsar uppstår. Personer som står längst bort från arbetsmarknaden skall prioriteras. Arbetslöshetsförsäkringens roll som omställningsförsäkring skall tydliggöras. Tillämpningen och kontrollen av regelverket i arbetslöshetsförsäkringen skall bli mer enhetlig och tydligare.

- *Aktivering och rehabilitering av personer med nedsatt arbetsförmåga.*

Den höga sjukfrånvaron och det stora antalet personer med sjuk- och aktivitetsersättning medför lidande för den enskilde och höga sociala kostnader som tränger undan andra angelägna välfärdsbehov. Det finns ca 122 000 personer som varit sjuk-skrivna mer än ett år. Antalet personer som mottar sjuk- och aktivitetsersättning har ökat kraftigt och uppgår nu till ca 530 000. Det innebär också ett minskat arbetsutbud och på sikt färre arbetade timmar. Regeringens mål att halvera sjukfrånvaron är en integrerad del i sysselsättningspolitiken.

- *Bättre integration på arbetsmarknaden.*

Sysselsättningsgraden är lägre bland invandrade kvinnor och män jämfört med befolkningen i stort och många tvingas ta jobb långt under sin kvalifikationsnivå. Svenskar med utländsk bakgrund har i

genomsnitt högre utbildningsnivå och kunskaper i fler språk än infödda svenskar. Trots detta väljer arbetsgivarna ofta att anställa andra. Regeringens ambition är att sysselsättningsgraden för utrikes födda skall öka och närma sig den för hela befolkningen. För att detta skall vara möjligt måste nyanlända invandrare komma in snabbare på arbetsmarknaden. Fortsatta insatser behövs för att förbättra introduktionen av invandrare, bland annat undervisningen i svenska för invandrare (sfi). Dessutom behöver tillgången till praktikplatser öka. Ytterligare insatser behövs också för att motverka alla former av diskriminering och för att komma till rätta med diskriminerande strukturer. Bland annat stärks stödet till antidiskrimineringsbyråer och diskrimineringsombudsmannen.

- *Effektivare utbildning.*

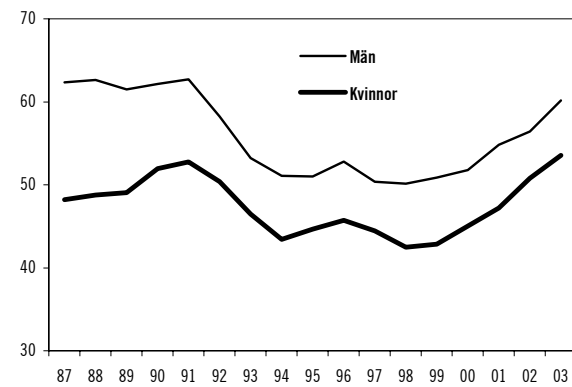
Alla barn och ungdomar har rätt till en god utbildning. Att fler ungdomar studerar vidare är ett kvitto på framgången i den förda politiken. Direktövergångarna från gymnasieskolan till högskolan skall öka. Högskolans utbildningsutbud skall bättre än i dag möta efterfrågan från såväl studenter som arbetsmarknad. Genomströmningen i högskolan skall öka. Drivkrafterna till profilering, samverkan och arbetsfördelning mellan lärosäten bör stärkas.

- *Fler äldre i jobb.*

Den svenska arbetskraften blir allt äldre. De närmaste åren kommer de i åldersgruppen 60 till 64 år att bli allt fler. Sysselsättningsgraden i denna grupp är endast ca 56,9 procent. Åtgärder behöver vidtas för att göra det möjligt för äldre att vara kvar längre i arbetslivet och stimulera dem till detta och för arbetsgivare att öka efterfrågan på äldre arbetskraft.

Diagram 1.9 Sysselsatta i åldern 60–64 år

Procent av befolkningen

Källa: Statistiska centralbyrån (AKU).

– *Minskat behov av socialbidrag.*

Socialbidragsmålet är en viktig del i sysselsättningspolitiken. Att tvingas till långvarigt behov av socialbidrag är att sakna ekonomisk självständighet. Socialbidragsmålet innebär att behovet av socialbidrag skall halveras mellan 1999 och 2004, från 115 200 till 57 600 helårspersoner. År 2003 hade minskningen nått halvvägs mot målet. Antalet helårspersoner med socialbidrag var det lägsta sedan 1991. Nedgången beror bland annat på en positiv sysselsättningsutveckling för invandrare.

Den nuvarande höga arbetslösheten medverkar till att målet att halvera socialbidragen inte nås 2004. Målet kvarstår och skall uppfyllas så snart som möjligt. En satsning på att förbättra förhållandena för barn i utsatta familjer genomförs under 2006. En miljard kronor har avsatts till särskilda insatser. Samtidigt genomförs ett antal åtgärder för att stärka dessa gruppers möjligheter till sysselsättning och egen försörjning. Därutöver skall en särskild översyn av socialbidraget göras i syfte att stärka arbetslinjen och att underlätta för människor att gå från bidrag till arbete. Därmed underlättas för socialtjänsten att stärka insatserna för de mest utsatta grupperna.

Diagram 1.10 Antal helårspersoner med socialbidrag

Helårsekvivalenter

Källor: Socialstyrelsen och Statistiska centralbyrån.

Det ambitiösa målet om en reguljär sysselsättningsgrad på 80 procent sattes 1998. Den ekonomiska tillväxten har under perioden 1998 till 2003 i genomsnitt uppgått till 2,9 procent per år. Det är ungefär den tillväxttakt som ansågs nödvändig för att nå målet. Den reguljära sysselsättningen har emellertid i genomsnitt ökat med endast 1,2 procent årligen, vilket kan jämföras med ca 1,4 procent som bedömdes som nödvändigt. Samtidigt har befolkningstillväxten varit dubbelt så hög som den förväntade.

Målet 80 procents reguljär sysselsättningsgrad nås inte 2004. De senaste årens svaga konjunktur har inneburit en låg efterfrågan på arbetskraft. Ett ökat intresse för studier har, tillsammans med konjunkturläget, medfört att allt fler personer studerar allt längre. Jämfört med många andra EU-länder har Sverige dock lyckats behålla en relativt hög sysselsättning och låg arbetslöshet. Sysselsättningsmålet kvarstår och skall uppfyllas snarast möjligt.

Diagram 1.11 Reguljärt sysselsatta i ålder 20–64 år

Procent av befolkningen

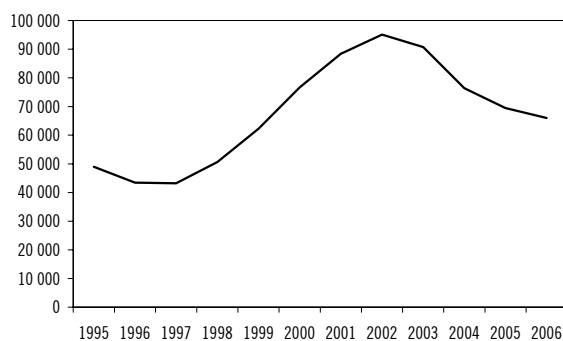

Källor: Statistiska centralbyrån (AKU) och Finansdepartementet.

Efter att ha ökat varje år sedan 1997 innebar 2003 ett trendbrott med ett minskat antal sjukdagar. Bedömningen är att minskningen fortsätter. Samtidigt ökar antalet personer med sjuk- och aktivitetsersättning. Bedömningen är att denna ökning fortsätter. Det krävs fler insatser, men målet att halvera sjukskrivningarna från 2002 till 2008 är inom räckhåll. Bland annat kommer regeringen senare i höst att lägga fram förslag om 15 procents medfinansiering för arbetsgivare vid sjukskrivning.

Diagram 1.12 Antalet sjukpenningdagar netto 1995–2006

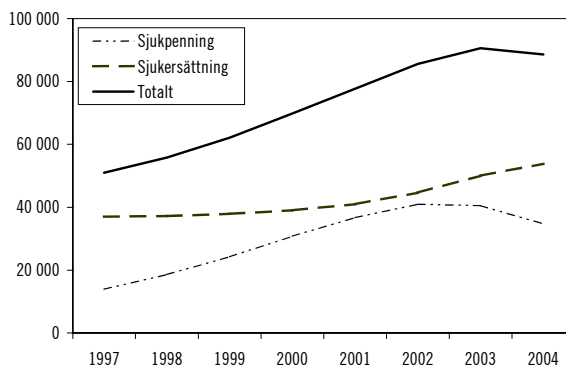
Tusentals dagar

Källor: Riksförsäkringsverket och prognoser från Regeringskansliet.

Diagram 1.13 Kostnader för sjukfrånvaron

Miljoner kronor

Källor: Riksförsäkringsverket och prognoser från Regeringskansliet.

1.5.5 Nya åtgärder

Regeringen och partierna bakom budgetpropositionen för 2005 är överens om vikten av att hålla tillbaka den öppna arbetslösheten och att målet om full sysselsättning ligger fast.

Budgetöverenskommelsen innehåller fortsatta insatser som gynnar tillväxt och sysselsättning.

- *Intensifierad arbetsmarknadspolitik.* Arbetsmarknadsverket får ökade resurser för att kunna erbjuda åtgärder till fler arbetslösa för att påskynda deras

återinträde i arbete och motverka att flaskhalsar uppstår.

- *Förstärkta resurser till välfärden.* Kommuner och landsting tillförs extra resurser, vilket kommer att stärka kvaliteten och sysselsättningen i verksamheten.
- *Satsning på forskning för ökad tillväxt.* Forskningen tillförs förstärkta resurser under den kommande fyraårsperioden för att öka tillväxten.
- *Sänkta inkomstskatter.* För att stärka arbetslinjen och sänka marginalskatterna skall skatteomläggningen fullföljas med kompensation för den allmänna pensionsavgiften.
- *Grön skatteväxling.* Den gröna skatteväxlingen fortsätter. Höjda skatter på miljöskadlig verksamhet växlas mot sänkta skatter på arbete.
- *Nya skatteregler för tjänstepensioner.* En utredning ser över reglerna för tjänstepensioner och privata pensionsförsäkringar i syfte att stärka arbetslinjen.
- *Bättre skatteregler för småföretag.* Reformeringen av de så kallade 3:12-reglerna har inletts och fullföljs.
- *Förmögenhets-, gåvo- och arvsskatterna reformeras.* För att bland annat förbättra villkoren för företagande slopas arvs- och gåvoskatten vilket underlättar generationsskiftet. Fri-beloppet i förmögenhetsskatten höjs.
- *Insatser mot skattefusk.* Skattefusk snedvrider konkurrensen och försvårar för ärliga företag att expandera. Det skadar sysselsättningen. Ett omfattande åtgärds paket har nyligen presenterats för arbetet de kommande åren.
- *Risckapital i tidiga skeden.* En ny struktur för risckapitalförsörjning till utvecklingsprojekt i tidiga skeden skapas utifrån de sju regionala teknikbrostiftelserna. Kapital och kompetens tillförs även från Vinnova och Industrifonden. Vidare stärks Almi-koncernens möjligheter att bevilja innovationslån. Kreditgarantiföreningarna får ett ökat stöd.

1.6 Reformen för rättvisa och trygghet

Utgångspunkten för välfärdssamhället är att den enskildes behov skall styra tillgången av välfärd, inte privatekonomin eller var i landet man bor. För att klara detta måste vården, skolan och omsorgen vara generell, omfatta hela befolkningen och hålla en hög kvalitet.

Kommuner och landsting har i dag ett ansträngt ekonomiskt läge. För att kunna utveckla skolan, vården och omsorgen behöver sysselsättningen i kommuner och landsting öka.

År 2002 infördes ett tillfälligt generellt sysselsättningsstöd för att stimulera till ökad sysselsättning i kommuner och landsting. Stödet förlängdes och höjdes både 2003 och 2004.

Regeringen föreslår nu en kraftig förstärkning av det generella sysselsättningsstödet för att skapa förutsättningar för kommuner och landsting att behålla personal och anställa fler i vården, skolan och omsorgen. Redan under innevarande år tillförs 1,5 miljarder kronor. År 2005 tillförs 6 miljarder kronor. År 2006 tillförs 7 miljarder kronor. Medlen fördelas generellt efter lönekostnadsunderlaget.

De ökade resurserna i år inom ramen för arbetsmarknadspolitiken innebär också ökade insatser för att värna sysselsättningen och välfärden i kommunsektorn.

Fördjupad samverkan mellan kommuner och landsting kan underlätta den kommunala sektorns möjligheter att möta framtiden. En ökad samverkan mellan Sveriges kommuner är nödvändig för att kunna ge alla medborgare en likvärdig välfärd oavsett var i landet de bor. Regeringen aviserar därför en ökad satsning för att bredda och fördjupa samverkan mellan kommuner och landsting.

Utöver satsningarna på kommunerna och landstingen görs ett stort antal viktiga reformer för bland andra barnen, barnfamiljerna och de äldre. Reformerna beskrivs närmare i kommande avsnitt, men sammanfattas i tabell 1.8.

Tabell 1.8 Nya reformer

Miljoner kronor

	2005	2006
Rättsväsendet	750	1 490
Bistånd	0	3 300
Missbruksvård, psykiatri m.m.	901	451
Bostadstillägg pensionärer	200	200
Barnbidrag	0	3 200
Föräldraförsäkring	9	799
Forskning och studiestöd	100	700
Ungdomar i utsatta miljöer	0	110
Kultur	45	25
Miljö, energi, jordbruk ¹	2 872	2 816
Risikapital, småföretag	20	20
Kommunerna ²	6 450	7 300
Övrigt ³	1 399	479
Summa	12 746	20 890

Anm.: Se tabell 4.10 för en detaljerad redovisning av nya reformer.

¹ Inkl. trängselskatt och nationellt forum för hållbar utveckling.

² Avser inkomstförändringar till följd av generellt sysselsättningsstöd och utbildning av personal i vård- och äldreomsorg.

³ Inkluderar bl.a. Skatteverket, Tullverket, Socialförsäkringsadministration och Utflättningsnämnden.

1.6.1 Barn och unga

Goda uppväxtvillkor för barn och unga är en viktig del av välfärden. Att satsa på barn och unga är också en att satsa på framtiden.

Barnfamiljerna hör till dem som drabbades hårdast av den ekonomiska krisen i början av 1990-talet. I takt med att ekonomin har förbättrats har insatser gjorts för att förbättra den ekonomiska situationen för barnfamiljerna. Barnbidraget, studiebidraget och flerbarnstillsägget har höjts i flera omgångar. Maxtaxa har införts i förskolan och skolbarnomsorgen.

En allmän och avgiftsfri förskola motsvarande tre timmar om dagen för alla fyra- och femåringar infördes 2003. Förbättringar i föräldraförsäkringen har genomförts genom att grundnivån har höjts och försäkringen har förlängts med en månad.

En satsning för 15 000 fler lärare i grundskolan är påbörjad och skall fullföljas. En ytterligare satsning på 6 000 fler anställda inom förskolan påbörjas nästa år.

Rätten till tillfällig föräldrapenning utvidgas från och med 2005 så att föräldrar till svårt sjuka barn får rätt till ett obegränsat antal ersättningsdagar.

Påbörjade och redan planerade satsningar är omfattande. Men de räcker inte. Under 2005

kommer regeringen att lämna förslag till åtgärder för att ytterligare förstärka barnfamiljernas ekonomi. Barnbidraget höjs med 100 kronor 2006. Samtidigt höjs flerbarnstillägget med 100 kronor och införs från och med andra barnet. Taket i föräldraförsäkringen höjs från 7,5 prisbasbelopp till 10 prisbasbelopp den 1 juli 2006. Samtidigt höjs också ersättningen för lägstಾನിവådagarna från 60 kronor per dag till 180 kronor per dag.

Allt för många barn lever i ekonomiskt svaga familjer. I augusti i år presenterade en arbetsgrupp inom Regeringskansliet en rapport om barn som lever i familjer med svag ekonomi.

Rapporten visar att barn till ensamstående föräldrar och barn till personer som är födda utomlands är överrepresenterade i denna grupp. Rapporten visar också att andelen barn som lever i ekonomiskt utsatta familjer är betydligt lägre i Sverige och de övriga nordiska länderna än i övriga länder.

Den allt överskuggande orsaken till ekonomisk utsatthet är att föräldrarna saknar arbete. Kampen mot arbetslösheten står högst på regeringens dagordning.

Därutöver görs insatser för barnfamiljer med svag ekonomi. Från och med 2006 avsätts 1 miljard kronor för höjt underhållsstöd, barntillägg för studerande och höjning av den del av bostadsbidraget som utgör särskilt bidrag till barnfamiljer.

Arbetet med att förverkliga FN:s barnkonvention i Sverige är viktigt och fortsätter med kraft.

Ungdomars ställning i samhället skall stärkas. Den nationella ungdomspolitiken syftar till att utifrån ett helhetsperspektiv belysa de enskilda ungas situation samt att tvärsektorielt arbeta för att förbättra ungas levnadsvillkor. Utgångspunkten är att ungdomspolitikens ambitioner skall integreras i alla de olika politikområden som är relevanta för ungdomars levnadsförhållanden. Målen skall uppnås genom bättre styrning, uppföljning och utvärdering.

Regeringens ungdomsproposition Makt att bestämma – rätt till välfärd (2004/05:02) innehåller ett handlingsprogram som tar sin utgångspunkt i att stödja de ungdomar som har sämst förutsättningar. Fokus för insatserna är utbildning, arbete och bostad. Särskilda resurser tillförs skolan och ungdomspolitiken för att förstärka insatserna för de ungdomar som i dag har sämst förutsättningar.

Tabell 1.9 Satsning på barn och unga

Miljoner kronor

	2005	2006	2007
Höjt barnbidrag och flerbarnstillägg		3 200	3 200
Höjd ersättning för lägstಾನിവådagarna		150	700
Höjt tak i föräldraförsäkringen		650	1 470
Förbättringar för barn i ekonomiskt utsatta familjer		1 000	1 000
<i>varav höjt bostadsbidrag och underhållsstöd</i>		550	550
<i>varav barntillägg till studerande</i>		450	450
Utökad tillfällig föräldrapenning för föräldrar med svårt sjuka barn	9	9	9
Satsningar på barn och unga i riskmiljöer		110	240
Reformer barn och unga, totalt	9	5 119	6 619

1.6.2 Vården och omsorgen

För att skapa bättre tillgänglighet och öka kvaliteten i vården och omsorgen behöver sysselsättningen i kommuner och landsting öka. Regeringen utökar därför det generella sysselsättningsstödet till kommuner och landsting.

En särskild satsning på vidareutbildning av personal inom den av kommun och landsting finansierade verksamheten inom vård och omsorg genomförs under 2004 och 2005.

Ingen patient skall behöva vänta på sjukvård mer än tre månader från beslut om planerad behandling. En nationell vårdgaranti för alla behandlingar införs 1 november 2005.

Att åtgärda bristerna inom vården av människor med psykiska sjukdomar har hög prioritet. En förstärkning av psykiatri och omsorgen om personer med psykiska funktionshinder inleds 2005.

1.6.3 De äldres trygghet

Sverige skall kännetecknas av solidaritet mellan generationer. Alla har rätt att åldras i trygghet och värdighet.

Under senare år har en rad viktiga reformer genomförts för att ge alla en trygg ålderdom. Kommuner och landsting har tillförts ytterligare resurser för att skapa bättre förutsättningar bland annat för äldrevården. Pensionerna har höjts för dem med de lägsta pensionerna. Ytterligare satsningar har gjorts på tandvårds-

reformen. Ett nytt äldreförsörjningsstöd har införts. För att lättare kunna uppmärksamma och åtgärda eventuella brister inom äldreomsorgen har tillsynen kraftigt förstärkts genom äldreskyddsombuden. Avgifterna inom äldreomsorgen har för många äldre sänkts genom införandet av en maxtaxa.

Arbetet med att stärka solidariteten mellan generationerna och öka tryggheten för de äldre fortsätter. I våras aviserades satsningar på vidareutbildning av vård- och omsorgspersonal. Det gör det möjligt att öka kvaliteten i vården.

Resursförstärkningarna till kommuner och landsting är nödvändiga för att bland annat förbättra den vård som många äldre är i behov av. En väl fungerande vård ger trygghet för många äldre. För att garantera god vård snabbt införs en nationell vårdgaranti 1 november 2005.

För att förbättra för bland andra de allra sämst ställda pensionärerna har regeringen de senaste åren höjt bostadstilläggen till pensionärer i flera omgångar. Regeringen föreslår en ytterligare höjning av bostadstilläggen för pensionärer från och med 2005.

Den tid som omställningspension utges till efterlevande som inte uppnått 65 år skall förlängas från 10 månader till 12 månader för dödsfall som inträffar den 1 januari 2005 eller senare.

1.6.4 Utbildning ger styrka i förändringen

En väl utbyggd förskola med bra kvalitet ger barnen en god start i det livslånga lärandet. Förskolan är därmed även viktig för den ekonomiska tillväxten och den ger möjlighet för de vuxna att öka sitt arbetsutbud. De senaste åren har fler familjer fått möjlighet att välja förskola. Andelen fyra- och femåringar som är inskrivna i förskolan har ökat till nära 90 procent.

Kvaliteten i förskolans verksamhet skall förbättras ytterligare genom att kommunerna tillförs ökade resurser för att anställa 6 000 fler förskollärare, barnskötare och annan personal. Därigenom skapas förutsättningar för ökad personaltäthet. En proposition om kvalitet i förskolan läggs fram inom kort.

Tabell 1.10 Satsningar på förskolan

Miljoner kronor

	2005	2006	2007
Resurser för fler anställda i förskolan	1 000	2 000	2 000

Fram till 2006 tillförs kommunerna ökade medel för att kunna anställa 15 000 fler lärare och andra specialister i skolan.

Regeringen har lagt en proposition med 11 steg för att utveckla gymnasieskolan. Fler elever skall få möjlighet att fullfölja en gymnasieutbildning. Elever med individuella program i gymnasieskolan får från och med den 1 juli 2006 utbildning på heltid.

Satsningen på en så kallad kombinationsutbildning ger 6 000 anställda i kommuner och landsting möjlighet att arbeta deltid och studera deltid inom kommunal vuxenutbildning eller högskolan under 2004 och 2005.

Högskoleutbildningens snabba expansion har skapat starka högskolor och universitet i alla län. Detta ger människor bättre möjligheter och ökar landets konkurrenskraft.

Resurserna till forskning ökar de närmaste fyra åren med 2,3 miljarder kronor.

Ett barntillägg till studerande skall införas från och med 2006.

Studiestödssystemet förändras från 1 juli 2006 så att fler äldre har möjlighet att studera med studiemedel.

Individuell kompetensutveckling

Ett livslångt lärande är en viktig utgångspunkt i regeringens tillväxt- och utbildningspolitik. Återkommande kompetensutveckling också i förvärsaktiv ålder blir allt mer avgörande för att säkra ett högt arbetsutbud och en hög sysselsättning. I samband med en inledande skatteväxling 2000 avsattes 1,15 miljarder kronor årligen för ett system med individuell kompetensutveckling, IKU.

Arbetet med att förverkliga ett sådant system beskrivs i en bilaga till denna budgetproposition (utgiftsområde 14). Det har, trots betydande ansträngningar, inte varit möjligt att konstruera ett tillfredsställande system för kompetenssparande som fått brett stöd hos arbetsmarknadens parter. Sedan propositionen lades fram har också rättspraxis ändrats. Ändringen innebär att sparande för utbildningsändamål på det sätt som IKU syftade till redan är möjligt till viss del i andra former.

till 200 miljoner kronor. År 2007 sker en ytterligare utökning till 350 miljoner kronor.

De senaste årens ökning av tillgången på narkotika och den ökade alkoholkonsumtionen är oroande. Missbruk genererar ofta olika sociala problem. En framgångsrik socialpolitik bygger på ett brett spektrum av åtgärder. Regeringen anser att insatserna behöver ökas och tillför därför alkoholhandlingsplanen och handlingsplanen mot narkotika ytterligare 200 miljoner kronor 2005.

Den 15 januari 2004 tillsatte regeringen alkoholinförseletredningen. Uppdraget är att följa utvecklingen av införsel och försäljning av alkohol i framför allt södra Sverige för att föreslå de åtgärder som kan behövas för att minska de problem som ökad införsel och vidareförsäljning av alkohol skapar.

Delbetänkandet *Var går gränsen?* överlämnades till regeringen den 16 augusti 2004. I betänkandet föreslås en rad åtgärder för att minska införseln och problem förknippade med den. Betänkandet har remitterats och remissinstanserna skall lämna synpunkter senast den 15 december 2004.

Frågan om alkoholskatten bereds i Regeringskansliet.

Rökfria serveringsmiljöer införs den 1 juni 2005. En handlingsplan med insatser mot den ökande övervikten tas fram. Ambitionen på smittskyddsområdet är fortsatt höga. Insatser för HIV-prevention och mot hemlöshet permanentas.

1.6.7 Tillgängligheten för personer med funktionshinder skall öka

Alla människor har kunskaper, förmågor och erfarenheter som är viktiga för samhället. Arbetet att förbättra tillgängligheten i samhället och att bekämpa diskriminering av personer med funktionshinder är prioriterat. Arbetet med att förverkliga den nationella handlingsplanen för handikappolitiken fortsätter. Det har gjorts betydande insatser inom de prioriterade områdena. De kommande åren kommer ytterligare åtgärder vidtas.

Arbetet med att göra kollektivtrafiken tillgänglig kommer att intensifieras. En uppföljning av skärpning av kraven på tillgänglighet till allmänna platser och offentliga lokaler skall genomföras.

1.6.8 Säkerhet och trygghet

Hotbilden mot Sverige har förändrats. Risken för ett militärt väpnat angrepp mot Sverige har minskat drastiskt. Den förändrade hotbilden gör att det militära försvaret måste omstruktureras. De yttre hoten, i form av bland annat internationella konflikter och det potentiella hot som internationell terrorism utgör, bemöts bäst genom internationell samverkan. Genom att stärka vår förmåga att delta i internationellt samarbete och krishanteringsinsatser stärks internationell fred och säkerhet både för Sverige, EU och vår omvärld. Genom en omläggning av det militära försvaret frigörs resurser för skydd mot de inre hot som påverkar människors vardag. Det kan gälla allt ifrån kriminalitet och missbruk till socialt utanförskap.

För att lyckas i kampen mot de inre hoten krävs insatser som på bred front stärker människors trygghet. Insatserna skall främst inriktas på följande huvudområden:

- *Satsningar på barn och ungdomar i riskmiljöer.*
Att förebygga brott handlar i hög grad om att bekämpa orsakerna till att människor hamnar i kriminalitet. Särskilda satsningar skall därför göras bland annat i skolan och för barn och ungdomar i riskmiljöer.
- *Insatser mot alkohol och narkotika.*
Missbruk av alkohol och narkotika har en tydlig koppling till brottslighet. Satsningarna mot alkoholskador och mot narkotikan måste därför fortsätta. Missbrukarvården skall ges ytterligare resurser. Satsningen på narkotikafria fängelser fortsätter.
- *En tryggare vardag.*
Sverige skall vara ett land med låg brottslighet. Orsakerna till brott måste bekämpas. Samtidigt måste brottsligheten slås tillbaka med kraft. Satsningarna på rättsväsendet skall därför gå vidare. Polisen, åklagarna och domstolarna ges därför kraftfulla förstärkningar. Tillskotten till rättsväsendet uppgår till drygt 2,2 miljarder kronor perioden 2005–2007. Kriminalvården stärks genom förbättrat vårdinnehåll, fler platser, förbättrad säkerhet och en fortsatt satsning mot narkotika.

- *Kampen mot den organiserade brottsligheten och terrorismen.*

Den internationella terrorismen utgör ett hot mot demokratin och mot människors trygghet. Utvecklingen av den grova internationella brottsligheten ställer nya krav på samhället och vårt rättssystemet. Kampen mot organiserad brottslighet och terrorism ges ytterligare resurser.

Satsningarna finansieras genom överföring av försvarsmedel. Dessa uppgår till 600 miljoner kronor för 2005, 1,5 miljarder kronor för 2006 och 3 miljarder kronor för 2007.

1.7 Skatter

Skatterna finansierar den gemensamma välfärden. De skall också stimulera till arbete och investeringar, till en uthållig utveckling och till minskade ekonomiska och sociala orättvisor. Regeringen kan aldrig acceptera att de redan välbeställda i samhället får stora skattesänkningar på bekostnad av kvaliteten i vård, skola och omsorg.

Det skattepolitiska arbetet inriktas framför allt på tre områden: globalisering, tillväxt och skatter; insatser mot skattefusk samt grön skatteväxling.

1.7.1 Globalisering, tillväxt och skatter

Globaliseringen ställer Sverige inför nya utmaningar. Ett skatteuttag på dagens nivå är möjligt men kräver att skattesystemet värnas genom breda skattebaser och begränsning av särregler. Marginalskatterna på olika områden är av strategisk betydelse för en god ekonomisk tillväxt. Fortsatt goda villkor skall gälla för investeringar i Sverige.

För att värna arbetslinjen skall skatteomläggningen med kompensation för allmän pensionsavgift fullföljas. För 2005 föreslås att kompensationen för allmän pensionsavgift höjs från 75 procent till 87,5 procent.

För att balansera förslagen om höjda drivmedelsskatter inom ramen för den gröna skatteväxlingen föreslås också en höjning av grundavdraget i inkomstbeskattningen.

Kilometeravdraget för resor till och från arbetet och i tjänsten föreslås höjas. En översyn av det nuvarande reseavdragssystemet pågår inom Regeringskansliet i syfte att mer relatera avdragen till avstånd än färdstätt.

Regeringen har nyligen tillkallat en utredning som har i uppgift att se över skattereglerna för tjänstepensioner och privata pensionsförsäkringar. Dessa regler skall anpassas och förenklas så att arbetslinjen stärks.

För att ge fortsatt goda villkor för investeringar i Sverige är såväl de allmänna företagsskattereglerna som ägarbeskattningen av småföretag av central betydelse. Den svenska bolagsbeskattningen har sedan lång tid tillbaka varit internationellt konkurrenskraftig. Samtidigt har, bland annat genom EU:s utvidgning, bolagsskatten utsatts för ett allmänt tryck nedåt genom sänkningar i vår omvärld.

Skattereglerna för småföretag och dess ägare skall vara likformiga och enkla. De skall ge goda villkor för riskfyllda investeringar samtidigt som den progressiva beskattningen av förvärvsinkomster upprätthålls. Genom förslag i förra årets budgetproposition inleddes en reformering av de så kallade 3:12-reglerna som styr beskattningen av avkastningen på andelar för aktiva ägare i fåmansföretag. I juni 2004 tillkallades en särskild arbetsgrupp som har i uppgift att lämna förslag till hur den inledda reformeringen skall fullföljas. Ett förslag från gruppen presenteras senare denna höst och regeringen återkommer därefter med förslag som skall träda ikraft den 1 januari 2006.

De nuvarande förmögenhets-, arvs- och gåvoskatterna har en utformning som alltmer kommit att kännetecknas av betydande olikformigheter och orättvisor. Dessa uppmuntrar till skatteplanering och bidrar till att begränsa näringslivets kapitalförsörjning. Regeringen föreslår i denna proposition därför att arvs- och gåvoskatten slopas och att fribeloppet i förmögenhetsskatten för sambeskattade höjs till 3 miljoner kronor. Ett borttagande av den så kallade huvuddelägarregeln och ett samtidigt införande av tak för förmögenhetsskatten övervägs också.

De olika kapitalskattelättnaderna bör finansieras genom förändringar i skattereglerna för privatpersoner och för företagen och dess ägare på ett sätt som är fördelningspolitiskt rättvist. Regeringen kommer därför senare under hösten föreslå en viss uppstramning av de regler

som styr avsättningen till periodiseringsfond för aktiebolag och andra juridiska personer. Vidare föreslås att den nedsättning av socialavgifterna som i dag gäller för lönesumma upp till 852 000 kronor begränsas till 741 600 kronor. Vid beskattningen av förvärvsinkomster föreslås vidare en begränsning av uppräkningsgränserna för 2005 för uttag av statlig skatt. Slutligen föreslås, som en resterande finansiering, ett återförande av resterande IKU-medel från den gröna skatteväxlingen 2000 (jmf. avsnitt 1.6.4).

1.7.2 Insatser mot skattefusk

Skattefusk snedvrider konkurrensen i ekonomin, skadar legitimiteten i skattesystemet och är i förlängningen ett hot mot välfärden. Det ekonomiska behovet av att alla gör rätt för sig har ökat i och med att en växande del av befolkningen skall försörjas av en minskande andel yrkesaktiva. Regeringen har nyligen för riksdagen presenterat en handlingsplan med ett omfattande åtgärdsprogram för de närmaste åren mot den ekonomiska brottsligheten. Regeringen kommer att ge fortsatt hög prioritet åt kampen mot skattefusk och ekonomisk brottslighet.

Som ett led i bekämpningen av skattefusk pågår ett arbete med ett system för schablonbeskattning av småföretagare, krav på typgodkända kassaregister inom kontantbranscherna, entreprenadavdrag i bygg- och anläggningsbranscherna, förbättrat administrativt samarbete på skatteområdet och ändrade regler för F-skatt. Den omorganisation av skatteförvaltningen som verkställdes den 1 januari 2004 genom bildandet av den rikstäckande myndigheten Skatteverket medför att befintliga resurser kan användas på ett mer effektivt och rationellt sätt. I samband med 2004 års ekonomiska vårproposition har Skatteverket tillförts 20 miljoner kronor för utökad F-skattkontroll. Därmed har det skapats bättre förutsättningar för en effektiv skattekontroll. På uppdrag av regeringen ser också Skatteverket över möjligheten att kontrollera egenföretagare och har som en första del av regeringsuppdraget föreslagit att F-skattesedlar skall tidsbegränsas i vissa fall. Förslaget är under remissbehandling och frågan bereds vidare inom Regeringskansliet. Skatteverket skall slutredovisa sitt uppdrag under hösten 2004.

Bygghögskolekommittén föreslog i betänkandet Skärpning gubbar (SOU 2002:115) ett inrättande av särskilda entreprenadkonton och omvänd momsskyldighet för uppdragsgivare för att bekämpa svartarbete inom byggsektorn. Den fortsatta beredningen inom Regeringskansliet är inriktad på att ett förslag skall presenteras före oktober 2004.

Skattekontrollen i de så kallade kontantbranscherna försvåras genom brister i underliggande handlingar. Regeringen har därför tillkallat en särskild utredare med uppdrag att se över möjligheterna att införa obligatoriskt krav på typgodkända kassaregister. Utredaren skall även överväga och lämna förslag till kontrollbefogenheter och sanktioner för att säkerställa att det föreslagna systemet uppfyller sina syften samt att lämna förslag om hur skattebrottsenheternas verksamhet kan effektiviseras. Uppdraget skall redovisas senast vid utgången av februari 2005.

Genom en internationell överenskommelse kommer möjligheterna att undanhålla information om tillgodohavanden i utlandet att minska. Förhoppningen är att förändringen kommer att träda i kraft redan den 1 juli 2005 som en följd av att EU:s så kallade sparandeditiv införlivas i medlemsländerna samt i ett antal så kallade tredjeländer och oberoende territorier. Regeringen verkar också, såväl inom EU som inom OECD, för att informationsutbytet mellan länder utvecklas ytterligare. För internationella företagsprissättning av intertransaktioner har Skatteverket lämnat vissa förslag om utvidgad kontrolluppgiftsskyldighet. Förslagen har remissbehandlats och frågan bereds vidare inom Regeringskansliet med inriktning på en proposition under 2005.

Såväl Branschsaneringsutredningen som Skatteverket har i tidigare betänkanden och rapporter relativt ingående belyst olika möjligheter till schablonbeskattning. Betänkandena och rapporterna liksom även efterföljande remissbehandlingar visar emellertid på ett stort antal problem som inte fått någon slutlig lösning. Bärande tankar bakom förslagen till schablonbeskattning är att försöka åstadkomma ett rättvisande skatteuttag och att minska omfattningen av skattefusk och svartarbete. Finansdepartementet har därför i juni 2004 tillsatt en arbetsgrupp med uppgift att se över möjligheterna för vissa branscher att använda schabloniserade inslag som komplement till

nuvarande skatteregler och att utforma förslag till lagtext. Arbetsgruppen skall redovisa resultatet av sitt arbete senast den 1 maj 2005.

1.7.3 Grön skatteväxling och andra styrmedel

I 2000 års ekonomiska vårproposition angav regeringen att det samlade utrymmet för grön skatteväxling under perioden 2001 till 2010 är 30 miljarder kronor. Hittills har en skatteväxling om drygt tio miljarder kronor genomförts. För 2005 föreslår regeringen en grön skatteväxling med netto 3,4 miljarder kronor. För 2006 planeras en skatteväxling med 3,6 miljarder kronor.

I de energi- och miljöskattehöjningar som genomförts tidigare inom ramen för den gröna skatteväxlingen har tyngdpunkten legat på höjda skatter på el och uppvärmningsbränslen. Det övergripande syftet med skatteväxlingen är att bidra till att de av riksdagen fastställda miljömålen nås. Detta förutsätter att åtgärder riktas mot flera sektorer. Transportsektorn står nu för den största ökningen av koldioxidutsläppen. Tyngdpunkten i den gröna skatteväxlingen för 2005 bör därför läggas på höjda skatter för transportsektorn. Regeringen föreslår därför följande åtgärder:

- En höjning av fordonsskatten för bensindrivna personbilar med 23 procent och för dieseldrivna personbilar med 2 procent.
- En höjning av fordonsskatten för lätta lastbilar med 40 procent.
- En höjning av bensinskatten med 15 öre/liter.
- En höjning av dieselskatten med 30 öre/liter.
- Sänkt dieselskatt för skogs- och jordbrukets arbetsmaskiner med 2 kronor/liter.
- En höjning av elskatten med 1,2 öre/kWh för hushåll och servicesektorn.

För att ytterligare öka miljöstyrningen i fordonsbeskattningen bör en omläggning av fordonsskatten för personbilar och andra lätta fordon genomföras enligt det förslag som presenterats av Vägtrafikskatteutredningen.

Förslaget innebär att fordonsskatten relateras till fordonets koldioxidutsläpp. Regeringen avser att återkomma med förslag till en sådan skatteomläggning så att nya regler skall kunna träda i kraft den 1 januari 2006.

De redovisade skattehöjningarna, med avdrag för sänkt dieselskatt till jord- och skogsbruket, växlas för 2005 mot skattesänkningar i form av höjda grundavdrag för låg- och medelinkomsttagare med 2 400 kronor.

Den 1 januari 2005 införs ett system för handel med utsläppsrätter inom EU. Systemet omfattar utsläpp av koldioxid från energi- omvandlingssektorn och energiintensiv industri. Utsläppshandel är ett klimatpolitiskt instrument som skall styra mot minskade utsläpp av koldioxid från dessa sektorer. Den sammantagna mängden utsläppsrätter som tilldelas anläggningar inom EU avgör hur stora utsläppen i EU kan bli. De svenska anläggningar som ingår i handelssystemet, med undantag för kondenskraftverk och oljeraffinaderier, betalar i dag koldioxidskatt för sin bränsleförbrukning. Införandet av utsläppshandel innebär därför att två medel används för att styra mot samma mål. En samordning av dessa medel är nödvändig för att uppnå en effektiv miljöstyrning samtidigt som svenska företags internationella konkurrenskraft värnas.

För att säkerställa en tillräcklig omfattning av svensk elproduktion är det viktigt att skapa förutsättningar för framtida investeringar i högeffektiv kraftvärmeproduktion. Eftersom systemet för handel med utsläppsrätter ännu inte har börjat tillämpas, är det dock osäkert hur priset på utsläppsrätter kommer att utvecklas. Det är därför för tidigt att ta ställning till hur samordningen av de två styrmedlen bör utformas. Regeringen avser dock att följa utvecklingen av handelssystemet och återkomma med ett samlat ställningstagande till koldioxidskattens framtida utformning i den handlande sektorn i 2005 års ekonomiska vårproposition.

Tabell 1.11 Viktiga skatteförändringar

Periodiserade budgeteffekter i 2005 års förhållanden, miljoner kronor

<i>Skatter på förvärvsinkomster</i>	
Fortsatt kompensation för allmän pensionsavgift	-6 450
Höjt grundavdrag	-3 720
Begränsad uppräknings skiktgränser	730
Övriga förändringar	-590
Totalt	-10 030
<i>Kapital- och företagsskatter</i>	
Slopade arvs- och gåvoskatt	-2 600
Sänkt förmogenhetsskatt	-1 100
Reducerad nedsättning socialavgifter	300
Ändrade regler periodiseringsfond	1 500
Totalt	-1 900
<i>Miljö- och energiskatter</i>	
Höjda fordonsskatter	1 280
Höjd bensinskatt	920
Höjd dieselskatt	820
Höjd elskatt	880
Sänkt dieselskatt jord- och skogsbruk m.m.	-520
Trängselskatt	460
Totalt	3 840

1.8 Ett hållbart Sverige

Hållbar utveckling, med dess ekonomiska, sociala och miljömässiga dimensioner, är ett övergripande mål för regeringens politik. De ekonomiska, sociala och miljömässiga dimensionerna i utvecklingen skall, för att få ett så heltäckande underlag som möjligt, integreras i beslutsprocesser. En sådan ansats är också nödvändig för en utveckling där de tre dimensionerna kan verka ömsesidigt understödande.

Då en samordnad politik för hållbar utveckling ställer krav på bland annat Regeringskansliets sätt att arbeta har ett särskilt kansli inrättats vid Statsrådsberedningen. Samordningskansliet för hållbar utveckling arbetar sedan våren 2004 med att koordinera Regeringskansliets arbete med hållbar utveckling. Kansliet har till uppgift att vidareutveckla den nationella strategin för hållbar utveckling, bland annat med utgångspunkt i framtida befolkningsförändringar. Kansliet skall vidare fungera som

idéskapare och har som uppgift att utveckla Sveriges internationella agerande i hållbarhetsfrågor, både inom EU och FN.

Regeringen avser att inrätta ett nationellt forum för hållbar utveckling från och med 2005. Forumet skall bygga vidare på den dialog som vuxit fram genom det framgångsrika Agenda 21-arbete som bedrivits i Sverige under lång tid, men som behöver vitaliseras. Det skall också vara en viktig kugge i den kontinuerliga processen med att följa upp åtagandena från Johannesburg samt utgöra ett stöd för kansliet i Statsrådsberedningen i dess arbete med hållbar utveckling.

Det särskilda anslaget för att stödja klimatinvesteringar, KLIMP, är ett viktigt instrument i klimatpolitiken. I budgetpropositionen föreslår regeringen att bemyndigandet att ingå avtal under 2005 skall ökas med 350 miljoner kronor till 500 miljoner kronor. Därutöver anslås 50 miljoner kronor 2005 och 150 miljoner kronor beräknas för 2006.

1.8.1 En god miljö

Miljöpolitiken är en viktig del av regeringens politik för hållbar utveckling. Det övergripande målet för miljöpolitiken är att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta. Ett långsiktigt arbete pågår med att nå de av riksdagen beslutade miljö kvalitetsmålen och delmålen.

Som aviserats i vårpropositionen höjs anslagen till biologisk mångfald med 200 miljoner kronor 2005 och 400 miljoner kronor 2006. Därtill höjs ett flertal mindre anslag, främst inom jordbrukets område, såsom för djurskyddsregister, ekologisk produktion, närslakt m.m.

Som ett led i jordbruksöverenskommelsen våren 2004 höjs anslagen till åtgärder för landsbygdens miljö och struktur med 800 miljoner kronor 2006 och 400 miljoner kronor årligen från och med 2007.

En god vattenkvalitet är en av de viktigaste frågorna de närmaste åren. Det svenska arbetet med genomförande av EG:s ramdirektiv för vatten har påbörjats vid de utsedda vattenmyndigheterna. Regeringens ambitioner för det omfattande arbete som skall genomföras innebär att extra resurser avsätts för vattenarbetet.

Kommissionens förslag till ny europeisk kemikalielagstiftning, REACH, kommer att ha

avgörande betydelse för möjligheterna att nå kemikaliemålen. Kemikalieinspektionens deltagande i arbetet är viktigt.

1.8.2 Gröna nyckeltal

Sedan 1999 års ekonomiska vårproposition redovisas gröna nyckeltal som ett komplement till de ekonomiska nyckeltalen. Syftet med gröna nyckeltal är att spegla den nationella utvecklingen för viktiga miljöproblem på ett enkelt och informativt sätt. Över längre tidsperioder ger gröna nyckeltal information om utvecklingen mot det övergripande miljö kvalitetsmålet att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta. Variationerna i nyckeltalen mellan enstaka år är dock ofta ett resultat av väderleks- och konjunkturvariationer.

Den totala energianvändningen har ökat de senaste åren, men över tiden har det skett en successivt minskad energianvändning i relation till BNP. Indikatorer över total energianvändning och energieffektiviseringen är dock en något inexact mätare av utvecklingen mot miljömålen eftersom miljöpåverkande utsläpp inte är direkt relaterade till själva energianvändningen eller till tillväxten i BNP. Utsläppsindikatorer är därför nödvändiga som komplement till denna indikator.

Sveriges utsläpp av koldioxid minskade kraftigt under 1970- och 1980-talen, mycket tack vare att den energipolitik som bedrevs under perioden syftade till att minska oljeberoendet. Omkring 1990 planade emellertid den nedåtgående trenden ut och utsläppen har sedan dess stabiliserat sig kring 1990 års nivå. Utsläppen 2002, inklusive utsläpp från internationell luft- och sjöfart, låg strax över 1990 års nivå. Om utsläppen från internationell sjö- och luftfart exkluderas låg utsläppen 2002 i stället något under 1990 års nivå.

Sedan 1980 har de svenska utsläppen av svaveldioxid minskat kraftigt. Mellan 1990 och 2002 har dessa utsläpp minskat med 45 procent. Till stor del är detta ett resultat av ökad användning av olja med låg svavelhalt och ny reningsteknik. De svenska utsläppen av kväveoxider har också minskat, sedan 1990 med 25 procent. Förbättrade förbrännings- och reningstekniker inom transportsektorn är främsta orsaken till denna minskning.

Halterna av kväve och fosfor i havet utgör en indikator på näringstillståndet i havet. Fram till 1990-talet minskade belastningen på haven av dessa föroreningar. De svenska utsläppen av gödande kväve och fosfor till haven har minskat något sedan mitten av 1990-talet. Det är främst reningsverkens kväveutsläpp som minskat men även jordbrukets utsläpp har reducerats under perioden. Jordbrukets utsläpp av fosfor har också minskat under perioden.

Halterna av de flesta luftföroreningar i svenska tätorter minskade markant från 1980-talet och fram till slutet av 1990-talet. Sedan vintern 2000/2001 är denna trend emellertid inte lika tydlig. Förändrade väderleksförhållanden kan vara en viktig orsak till att halten av vissa luftföroreningarna inte minskat under senare år. Den kraftiga minskningen av den genomsnittliga bensenhalten i svensk stadsluft som observerats sedan början av 1990-talet är främst ett resultat av katalytisk avgasrening och en minskad bensenhalt i bensinen.

Tabell 1.12 Gröna nyckeltal

<i>Energianvändning (TWh respektive Wh/kr)</i>					
	1980	1990	2000	2001	2002
Total slutlig användning ¹	436	442	470	474	483
Energiintensitet ²	300	245	214	214	214
<i>Utsläpp till luft (tusentals ton)³</i>					
	1980 ⁴	1990	2000	2001	2002
Klimatpåverkan					
Koldioxid	82 438	59 344	58 940	59 620	60 345
Försurning					
Svaveldioxid	508	112	69	70	71
Kväveoxider	448	377	358	353	336
<i>Belastning på haven (tusentals ton)</i>					
	1980	1990	2000	2001	2002
Övergödning					
Fosfor	4,7	3,5	4,7	3,9	2,8
Kväve	115,5	104,9	146,6	131,9	113,0
<i>Påverkan på luftkvalitet (mikrogram per kubikmeter)⁵</i>					
	1992/93	1996/97	2000/01	2001/02	2002/03
Kvävedioxid	22	21	17	18	19
Sot	7	5	7	5	6
Bensen	6	3	2	2	2

¹ Total energianvändning exklusive energiomvandlingsförluster i kärnkraftverk.

² Energiintensiteten mäts som total energianvändning i relation till BNP i 2000 års referenspriser.

³ Inkluderar bunkring för internationell luft- och sjöfart. Ej normalårsjusterade siffror.

⁴ Framräknad enligt äldre metodik och därför ej direkt jämförbar med siffror för 1990 och senare.

⁵ Vinterhalvårsmedelvärden i tätortsluft.

Källor: Statens energimyndighet, Naturvårdsverket, Statistiska centralbyrån, Sveriges lantbruksuniversitet och IVL Svenska miljöinstitutet AB.

1.8.3 En politik för internationell utveckling och solidaritet

Världen blir alltmer integrerad och ömsesidigt beroende. Den svenska politiken för global utveckling skall bidra till uppfyllandet av FN:s millenniedeklaration och det övergripande målet att avskaffa fattigdom och hunger. Ett av målen som särskilt gäller världens rika länder är att öka biståndet, införa skuldlättnader och rättvisa handelsregler.

Målet för det svenska utvecklingssamarbetet är att bidra till att skapa förutsättningar för fattiga människor att förbättra sina levnadsvillkor. Tillsammans med insatser inom andra politikområden bidrar biståndet till utveckling. Regeringen föreslår att anslaget för biståndet höjs så att målet på en procent av bruttonationalinkomsten nås 2006. Anlagshöjningen är inte bara viktig för att ge mer resurser till det svenska utvecklingssamarbetet. Genom att enprocentsmålet åter nås blir Sverige också ett tydligare föregångsland och inspirationskälla för andra länder. Regeringen föreslår inrättandet av en utvärderingsfunktion av utvecklingssamarbetet.

En särskild utredare tillkallas snarast för att förbereda och vidta åtgärder för att inrätta en ny instans- och processordning i utlänningsärenden i enlighet med riksdagens beslut från november 2001. Den nya instans- och processordningen skall gälla från den 1 januari 2006. Utlänningsnämnden läggs ner vid samma tidpunkt.

1.9 Ett Sverige för alla

Den ekonomiska politiken skall bidra till att öka tillväxten och minska klyftorna i samhället. Den största klyftan i samhället går mellan dem som har arbete och dem som är arbetslösa eller av andra skäl får sin försörjning från bidrag.

I ett samhälle som kännetecknas av rättvisa och utveckling skall alla ha rätt att vara med och skapa och ta del av ett stigande välstånd. Alltför många människor står i dag utanför arbetsmarknaden. Centrala etappmål för den ekonomiska politiken är därför att pressa tillbaka den öppna arbetslösheten mot 4 procent och att 80 procent av befolkningen i åldern 20–64 år skall ha en reguljär sysselsättning. Som ett komplement till sysselsättningsmålet har regeringen fastställt ett rättvisemål om en

halvering av behovet av socialbidrag. Målet innebär att antalet helårsbidrag skall halveras mellan 1999 och 2004, från 115 200 till 57 600.

Den omfattande ohälsan är en av vår tids allvarligaste fördelningspolitiska problem. Arbete och god hälsa utgör grunden för en egen försörjning och är främst en rättvisefråga. Regeringen och riksdagen har därför formulerat ett mål om att frånvaron från arbetslivet på grund av sjukskrivningar skall halveras samtidigt som antalet nya aktivitets- och sjukersättningar skall minska under perioden 2002 till 2008. Detta mål följs särskilt upp under utgiftsområde 10 i denna proposition.

Den svaga internationella konjunkturen har medfört en oacceptabelt hög arbetslöshet. Som en följd av det svaga sysselsättningsläget nås inte socialbidragsmålet inom utsatt tid. I bilaga 3 till denna budgetproposition presenteras den fjärde uppföljningen av detta mål.

Uppföljningen visar att socialbidragstagandet har minskat med 26 procent mellan 1999 och 2003. Antalet helårspersoner minskar nu för sjätte året i rad och har pressats ner till den lägsta nivån sedan 1991. Minskningstakten har avtagit under perioden men fortsatt såväl 2002 som 2003 trots att Sverige genomgått en betydande internationell lågkonjunktur. Den ekonomiska politik som regeringen och riksdagen har fört har motverkat effekterna av den internationella lågkonjunkturen. Resultatet av den rättvisepolitik som bedrivs syns inte minst vid jämförelser mellan länder. Sverige har tillsammans med övriga nordiska länder den lägsta andelen ekonomiskt utsatta hushåll.

Att Sverige klarat sig bättre än omvärlden är ett kvitto på styrkan i svensk ekonomi och riktigheten i den förda politiken. Men regeringen är inte nöjd. Utvecklingen i positiv riktning går för långsamt. För att trenden mot minskat behov av bidrag skall förstärkas igen krävs ytterligare åtgärder. Regeringen föreslår därför såväl insatser för att underlätta för människor att komma ur behovet av socialbidrag, som åtgärder för att minska risken att hamna där. Därutöver görs en särskild satsning på att förbättra förhållandena för barn i utsatta familjer. En miljard kronor har avsatts till särskilda insatser riktade till denna grupp under 2006. Målet om ett halverat behov av socialbidrag ligger fast och skall uppfyllas så snart som möjligt. En halvering av behovet av socialbidrag har mycket goda effekter på inkomstfördelningen.

En överrepresenterad grupp bland de socialbidragsberoende är ensamstående kvinnor med barn. I bilaga 4 till denna proposition görs en särskild redovisning av fördelning av ekonomiska resurser mellan män och kvinnor. Exempelvis konstateras att välfärdssystemen bidrar till att kompensera för brister i jämställdhet beträffande betalt och obetalt arbete genom att stärka kvinnors ekonomiska ställning i förhållande till mäns.

Arbetsmarknaden är fortfarande starkt könsuppdelad och fördelningen av kvinnor och män på olika näringsgrenar är ojämn. Samtidigt är svenska kvinnors arbetskraftsdeltagande bland de högsta i världen, 79 procent. En stor del av de tjänster, som i Sverige utförs i form av betalt marknadsarbete, utförs obetalt i många länder utanför Norden av kvinnor.

En del av löneskillnaden mellan män och kvinnor förklaras av skillnader i yrkesval, befattning eller sektorstillhörighet. Även om dessa faktorer beaktas är löneskillnaderna mellan män och kvinnor alltför höga. Kvinnor tjänar fortfarande i genomsnitt 92 procent av vad män gör. En väl utvecklad arbetsmarknad förmår ge sysselsättning för alla människor på samma villkor oavsett kön.

Ekonomiska drivkrafter är viktiga – såväl för företag och arbetsgivare som för individer. Nästa år träder nya regler inom ramen för arbetet mot ohälsan i arbetslivet i kraft. En viktig förändring blir då att de ekonomiska drivkrafterna för arbetsgivare att bekämpa ohälsa ökar. Regeringens rättvisepolitik utgår också från att sambanden mellan arbete och ekonomisk framgång för individen skall tydliggöras. Människors vilja och förmåga att arbeta är beroende av en mängd faktorer. Hinder i form av brist på utbildning, ohälsa eller diskriminering påverkar, och måste avhjälpas och bekämpas med kraft. En annan viktig faktor handlar om möjligheten att genom arbete förbättra sin ekonomiska situation.

För den som vill arbeta mer eller går från bidrag till arbete kan minskade bidrag och ökade skatter kraftigt reducera det ekonomiska utbytet av en sådan förändring. Höga marginaleffekter leder därför till att drivkrafterna minskar att arbeta mer, studera för att få ett nytt och bättre betalt arbete, byta arbete, eller att gå från bidrag till arbete.

Grupper som kortsiktigt inte förbättrar sin ekonomiska situation om de arbetar mer,

studerar, byter arbete, eller går till arbete från bidrag riskerar fastna i en situation med varaktigt låg ekonomisk standard. Marginaleffekter utgör för dessa grupper en fattigdomsfälla, som är till skada både för den enskilde och för samhället. Att motverka de hinder som marginaleffekter utgör är därför ett viktigt inslag i en sammanhållen rättvise- och tillväxtpolitik.

Flera förändringar har gjorts under en följd av år för att minska marginaleffekterna. Regeringen har infört en kompensation för tre fjärdedelar av pensionsavgiften och höjt gränsen för statlig inkomstskatt. Införandet av maxtaxan i barnomsorgen har inneburit att marginaleffekten minskat betydligt för barnfamiljerna. Insatserna för att minska marginaleffekterna har varit framgångsrika. Den analys som regeringen presenterade i våras visar att den genomsnittliga marginaleffekten minskade från 53,2 procent till 45,1 procent mellan 1996 och 2002. Därefter har utvecklingen vänt och de genomsnittliga marginaleffekterna har ökat något. Regeringen anser det angeläget att arbetet med att minska marginaleffekterna fortsätter.

Regeringen föreslår nu att inkomstskatterna sänks ytterligare. För 2005 föreslås att ytterligare steg tas i en skattereform som innebär att egenavgifterna till pensionssystemet kompenseras. Regeringen föreslår därför att kompensationen höjs från dagens 75 procent till 87,5 procent 2005. Därtill höjs grundavdraget i inkomstbeskattningen med 2 400 kronor för låg- och medelinkomsttagare. Därmed kommer stora inkomstgrupper att få skatteförändringar som innebär mer pengar i plånboken. Tillsammans med de höjningar av barnbidragen och flerbarnstilläggen som sker med början 2006 kommer dessa åtgärder mer än väl att kompensera för de indirekta skatter som växlats upp i syfte att värna miljön. Diagrammet nedan visar nettoeffekterna av höjda fordons-, drivmedels- och elskatter och sänkta inkomstskatter i kombination med höjt barnbidrag. I beräkningen ingår även effekterna av höjt kilometeravdrag samt höjd gräns för uttag av förmögenhetsskatt. Sammantaget förbättrar dessa åtgärder hushållens ekonomiska standard med i genomsnitt 0,7 procent. I diagrammet nedan är befolkningen uppdelad i tio lika stora grupper efter stigande ekonomisk standard.

Diagram 1.14 Fördelningseffekter av sänkta inkomstskatter, ökade barnbidrag och höjda miljöskatter

Procent

Källor: Hushållens Ekonomi; Statistiska centralbyrån och Finansdepartementets beräkningar.

Diagram 1.14 visar hur den procentuella förändringen i ekonomisk standard fördelas. De sammantagna effekterna har en fördelningsprofil till förmån för låg- och medelinkomsttagarhushåll.

2

Förslag till riksdagsbeslut

2 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen

vad gäller den ekonomiska politiken och förslag till statsbudget för 2005

1. godkänner de riktlinjer för den ekonomiska politiken som regeringen förordar (kapitel 1),
2. fastställer utgiftstaket för staten inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten till 870 miljarder kronor för 2005 och 907 miljarder kronor för 2006 (avsnitt 4.1.1),
3. godkänner beräkningen av taket för den offentliga sektorns utgifter för 2005 och 2006 (avsnitt 4.1.2),
4. fastställer målet för 2005 för det finansiella sparandet i den offentliga sektorn till minst 0,5 procent av bruttonationalprodukten (avsnitt 4.1.3),
5. bemyndigar regeringen att under 2005 ta upp lån enligt lagen (1988:1387) om statens upplåning och skuldförvaltning (avsnitt 4.4.5),
6. godkänner beräkningen av myndigheters m.fl. in- och utlåning i Riksgäldskontoret för 2005 (avsnitt 4.4.5),
7. godkänner beräkningen av den kassamässiga korrigeringen för 2005 (avsnitt 4.4.5),
8. godkänner beräkningen av statsbudgetens inkomster för 2005 (avsnitt 5.4 och bilaga 1),
9. beslutar om fördelning av utgifter på utgiftsområden för 2005 i enlighet med vad regeringen föreslår (avsnitt 6.2 tabell 6.5),
10. godkänner beräkningen av förändringen av anslagsbehållningar för 2005 (avsnitt 6.2 tabell 6.5),
11. godkänner den preliminära fördelningen av utgifter på utgiftsområden för 2006 som riktlinje för regeringens budgetarbete (avsnitt 6.2 tabell 6.5),
12. godkänner beräkningen av utgifter på utgiftsområden för 2007 (avsnitt 6.2 tabell 6.5),
13. godkänner beräkningen av utgifterna för ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten för 2005 (avsnitt 6.2 tabell 6.5),
14. bemyndigar regeringen att för 2005 besluta om lån i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar som används i statens verksamhet intill ett belopp av 26 500 000 000 kronor (avsnitt 7.1.1),
15. bemyndigar regeringen att för 2005 besluta om krediter för myndigheters räntekonton i Riksgäldskontoret intill ett belopp av 18 700 000 000 kronor (avsnitt 7.1.2),
16. bemyndigar regeringen att för 2005 för Sjunde AP-fondens verksamhet dels besluta om lån i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar som används i verksamheten intill ett belopp av 10 000 000 kronor, dels besluta om kredit på räntekonto i Riksgäldskontoret intill ett belopp av 200 000 000 kronor (avsnitt 7.1.3),
17. bemyndigar regeringen att under 2005, med de begränsningar som följer av 6 § andra

stycket lagen (1996:1059) om statsbudgeten, besluta att ett ramanslag, med undantag för anslag anvisade för förvaltningsändamål, får överskridas om ett riksdagsbeslut om anslag på tilläggsbudget inte hinner inväntas samt om överskridandet ryms inom utgiftstaket för staten (avsnitt 7.4),

vad gäller tilläggsbudget för 2004

18. bemyndigar regeringen att besluta att Riksgäldskontoret får lämna ett lån till Stiftelsen Nordiska museet på högst 15 000 000 kronor för vissa byggnadsarbeten i enlighet med vad regeringen förordar (avsnitt 9.2.12),
19. bemyndigar regeringen att under 2004 för det under utgiftsområde 22 Kommunikationer uppförda ramanslaget 36:4 *Banverket: Banhållning och sektorsuppgifter* ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 22 000 000 000 kronor efter 2004 (avsnitt 9.2.16),
20. godkänner den föreslagna användningen av det under utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar uppförda ramanslaget 42:6 *Djurskyddsmyndigheten* (avsnitt 9.2.17),
21. bemyndigar regeringen att under 2004 för det under utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar uppförda ramanslaget 43:5 *Arealersättning och djurbidrag m.m.* besluta om stöd som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 6 000 000 000 kronor under 2005 (avsnitt 9.2.17),
22. bemyndigar regeringen att under 2004 för det under utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar uppförda ramanslaget 44:1 *Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur* besluta om stöd som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 1 960 000 000 kronor under 2005, högst 600 000 000 kronor 2006, högst 115 000 000 kronor 2007, högst 45 000 000 kronor 2008 och högst 80 000 000 kronor därefter (avsnitt 9.2.17),
23. bemyndigar regeringen att under 2004 för det under utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar

uppförda ramanslaget 44:2 *Från EG-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur* besluta om stöd som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 1 908 500 000 kronor under 2005, högst 732 500 000 kronor 2006, högst 136 000 000 kronor 2007, högst 51 000 000 kronor 2008 och högst 82 000 000 kronor därefter (avsnitt 9.2.17),

24. bemyndigar regeringen att disponera avgiftsintäkterna från verksamhetsområde Namn vid Patent- och registreringsverket för att täcka statens kostnader för verksamheten (avsnitt 9.2.18),
25. godkänner att det tillfälliga sysselsättningsstödet till kommuner och landsting för 2004 förstärks i enlighet med vad regeringen förordar (avsnitt 9.2.19),
26. godkänner ändrade ramar för utgiftsområden samt anvisar ändrade och nya anslag, som står till regeringens disposition, enligt specifikation i tabell 2.1,

vad gäller skattefrågor

27. antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2004:629) om trängselskatt (avsnitt 3.1 och 8.5.1.1),
28. antar regeringens förslag till lag om kreditering på skattekonto av stöd för investeringar i energieffektivisering och konvertering till förnybara energikällor (avsnitt 3.2 och 8.7.2),
29. antar regeringens förslag till lag om kreditering på skattekonto av stöd för investeringar i källsorteringsutrymmen (avsnitt 3.3 och 8.7.1),
30. antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1996:1512) om dubbelbeskattningsavtal mellan de nordiska länderna (avsnitt 3.4 och 8.2.10),
31. antar regeringens förslag till lag om ändring i fordonsskattelagen (1988:327) (avsnitt 3.5 och 8.4.1.2),
32. antar regeringens förslag till lag om ändring i socialavgiftslagen (2000:980) (avsnitt 3.6, 8.2.7 och 8.2.8),
33. antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1994:1920) om allmän löneavgift (avsnitt 3.7 och 8.2.8),

34. antar regeringens förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229) (avsnitt 3.8, 8.2.1–8.2.3, 8.2.5 och 8.2.6),
35. antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1997:323) om statlig förmögenhetsskatt (avsnitt 3.9 och 8.3.1.1),
36. antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1994:1976) om skatt på energi (avsnitt 3.10, 8.4.1.1, 8.4.1.4, 8.4.1.5, 8.4.2 och 8.4.5.1–8.4.5.3),

Riksdagsstyrelsen föreslår att riksdagen

på tilläggsbudget för 2004

37. anvisar ändrade anslag, som är avsedda för riksdagen eller dess myndigheter, enligt specifikation i tabell 2.1.

Tabell 2.1 Specifikation av ändrade ramar för utgiftsområden samt ändrade och nya anslag för budgetåret 2004

Tusental kronor

Utgiftsområde	Anslags- nummer	Belopp enligt statsbudget 2004	Förändring av ram/ anslag	Ny ram/ Ny anslagsnivå
1	Rikets styrelse	7 936 461	-922	7 935 539
	46:2 Justitiekanslern	18 174	-922	17 252
	90:3 Riksdagens förvaltningskostnader ¹	555 442	1 500	556 942
	90:4 Riksdagens ombudsmän, justitieombudsmännen ¹	59 742	-1 500	58 242
2	Samhällsekonomi och finansförvaltning	9 199 642	8 000	9 207 642
	1:12 Utveckling av 24-timmarsmyndigheten (nytt ramanslag)	0	8 000	8 000
3	Skatt, tull och exekution	8 577 651	80 000	8 657 651
	3:1 Skatteverket	5 767 039	57 000	5 824 039
	3:2 Kronofogdemyndigheterna	1 475 604	23 000	1 498 604
4	Rättsväsendet	26 632 092	50 922	26 683 014
	4:1 Polisorganisationen	14 665 113	-100 000	14 565 113
	4:2 Säkerhetspolisen	576 010	20 000	596 010
	4:5 Domstolsväsendet m.m.	3 881 567	35 000	3 916 567
	4:6 Kriminalvården	4 961 044	80 000	5 041 044
	4:8 Rättsmedicinalverket	218 290	1 000	219 290
	4:10 Brottsoffermyndigheten	22 851	1 000	23 851
	4:11 Ersättning för skador på grund av brott	73 978	1 000	74 978
	4:13 Kostnader för vissa skaderegleringar m.m.	15 291	9 922	25 213
	4:14 Avgifter till vissa internationella sammanslutningar m.m.	6 456	3 000	9 456
6	Försvar samt beredskap mot sårbarhet	44 331 402	15 000	44 346 402
	6:2 Materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling	18 376 147	15 000	18 391 147
7	Internationellt bistånd	19 856 751	0	19 856 751
	8:1 Biståndsverksamhet	19 224 800	5 783	19 230 583
	8:4 Folke Bernadotteakademin	20 531	-5 783	14 748
8	Invandrare och flyktingar	7 045 146	280 000	7 325 146
	12:1 Migrationsverket	636 273	2 000	638 273
	12:2 Mottagande av asylsökande	3 364 694	150 000	3 514 694
	12:3 Migrationspolitiska åtgärder	292 149	-2 000	290 149
	12:4 Utlänningsnämnden	125 785	15 000	140 785
	12:5 Offentligt biträde i utlänningsärenden	122 027	75 000	197 027
	12:6 Utresor för avvisade och utvisade	155 556	40 000	195 556
9	Hälsovård, sjukvård och social omsorg	37 682 772	1 611 625	39 294 397
	13:2 Bidrag för läkemedelsförmånerna	19 450 000	1 611 625	21 061 625
10	Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp	123 964 002	2 900 000	126 864 002
	19:1 Sjukpenning och rehabilitering m.m.	44 424 423	2 900 000	47 324 423
12	Ekonomisk trygghet för familjer och barn	53 852 200	840 000	54 692 200
	21:2 Föräldraförsäkring	23 212 000	840 000	24 052 000
15	Studiestöd	21 922 355	0	21 922 355
	25:1 Studiehjälp m.m.	3 102 400	140 000	3 242 400
	25:2 Studiemedel m.m.	11 382 485	-140 000	11 242 485

Utgiftsområde	Anslags- nummer	Belopp enligt statsbudget 2004	Förändring av ram/ anslag	Ny ram/ Ny anslagsnivå
18	Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande	8 799 030	16 000	8 815 030
	31:5 Bidrag till Fonden för fukt- och mögelskador	38 000	-1 300	36 700
	31:9 Statens va-nämnd	7 137	1 300	8 437
	32:1 Länsstyrelserna m.m.	2 138 467	16 000	2 154 467
19	Regional utveckling	3 106 447	0	3 106 447
	33:1 Allmänna regionalpolitiska åtgärder	1 514 835	-10 000	1 504 835
	33:3 Transportbidrag	346 000	10 000	356 000
20	Allmän miljö- och naturvård	3 770 566	42 000	3 812 566
	34:12 Bidrag till Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut m.m.	217 556	42 000	259 556
22	Kommunikationer	28 535 012	0	28 535 012
	36:8 Sjöfartsregistret	4 524	500	5 024
	36:9 Rederinämnden: Administration	2 599	-500	2 099
23	Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar	14 288 732	3 000	14 291 732
	43:1 Statens jordbruksverk	299 991	43 000	342 991
	43:6 Intervention och exportbidrag för jordbruksprodukter	1 416 000	-40 000	1 376 000
	43:16 Åtgärder inom livsmedelsområdet	5 000	700	5 700
	43:17 Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.	37 089	-700	36 389
24	Näringsliv	3 492 902	-15 000	3 477 902
	38:2 Näringslivsutveckling m.m.	248 562	-30 000	218 562
	38:8 Patentbesvärsträtten	16 249	900	17 149
	38:9 Patent- och registreringsverket: Finansiering av viss verksamhet (likvidatorer)	8 000	600	8 600
	38:14 Rymdverksamhet	541 510	15 000	556 510
	38:18 Täckande av förluster vid viss garantigivning m.m.	2 000	-1 500	500
	Summa anslagsförändring på tilläggsbudget		5 830 625	

¹ Anslag avsett för riksdagen eller dess myndigheter.

3

Lagförslag

3 Lagförslag

Regeringen har följande förslag till lagtext.

3.1 Förslag till lag om ändring i lagen (2004:629) om trängselskatt

Härigenom föreskrivs att 5 § lagen (2004:629) om trängselskatt skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 §

Skattepliktig är inte

1. bil som är registrerad på ägare som enligt lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall är undantagen från skatteplikt i Sverige, 2. bil som är antecknad som utryckningsfordon i vägtrafikregistret, 3. buss med en totalvikt av minst 14 ton, 4. bil som enligt uppgift i vägtrafikregistret används i taxitrafik enligt yrkestrafiklagen (1998:490), <i>eller</i> 5. bil som enligt 6 eller 7 § undantagits från skatteplikt.	4. bil som enligt uppgift i vägtrafikregistret används i taxitrafik enligt yrkestrafiklagen (1998:490), 5. <i>bil som är utrustad med teknik för drift helt eller delvis med elektricitet, alkohol eller annan gas än gasol, eller</i> 6. bil som enligt 6 eller 7 § undantagits från skatteplikt.

3.2 Förslag till lag om kreditering på skattekonto av stöd för investeringar i energieffektivisering och konvertering till förnybara energikällor

Härigenom föreskrivs följande.

1 § Stöd för investeringar i energieffektivisering och konvertering till förnybara energikällor som har beslutats av länsstyrelsen eller Boverket och som avser stödberättigande åtgärder som har utförts under perioden 1 januari 2005 – 31 december 2007 får tillgodoföras fastighetsägaren genom kreditering på sådant skattekonto som har upprättats för denne enligt 3 kap. 5 § skattebetalningslagen (1997:483).

2 § Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får meddela närmare föreskrifter om det stöd som enligt 1 § får krediteras skattekonto.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

3.3 Förslag till lag om kreditering på skattekonto av stöd för investeringar i källsorteringsutrymmen

Härigenom föreskrivs följande.

1 § Stöd för investeringar i källsorteringsutrymmen som länsstyrelsen beviljat en fastighetsägare och som avser stödberättigande åtgärder som har utförts under perioden 1 januari 2005 – 31 december 2006 får tillgodoföras fastighetsägaren genom kreditering på sådant skattekonto som har upprättats för denne enligt 3 kap. 5 § skattebetalningslagen (1997:483).

2 § Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får meddela närmare föreskrifter om det stöd som enligt 1 § får krediteras skattekonto.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

3.4 Förslag till lag om ändring i lagen (1996:1512) om dubbelbeskattningsavtal mellan de nordiska länderna

Härigenom föreskrivs att punkt 4 i övergångsbestämmelserna till lagen (1996:1512) om dubbelbeskattningsavtal mellan de nordiska länderna skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

4.¹ Bestämmelsen i artikel 31 punkt 3 i avtalet skall också tillämpas vid 2002–2005 års taxeringar. Vid 1999–2005 års taxeringar skall artikel 26 punkt 2 i avtalet inte gälla i fall då artikel 31 punkt 3 i avtalet tillämpas.

Vad som föreskrivs i första stycket skall, oberoende av bestämmelserna i bilaga 2 till denna lag, också gälla för inkomst som person med hemvist i Sverige uppbär för arbete ombord på danskt skepp i internationell färjetrafik mellan Sverige och Danmark om

- skeppet är registrerat i det danska internationella skeppsregistret (DIS),
- arbetsgivaren har hemvist i Danmark, och
- personen var anställd ombord på ett danskt skepp någon gång under januari månad år 2001.

Föreslagen lydelse

4. Bestämmelsen i artikel 31 punkt 3 i avtalet skall också tillämpas vid 2002–2006 års taxeringar. Vid 1999–2006 års taxeringar skall artikel 26 punkt 2 i avtalet inte gälla i fall då artikel 31 punkt 3 i avtalet tillämpas.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2005.

¹ Senaste lydelse 2003:826.

3.5 Förslag till lag om ändring i fordonsskattelagen (1988:327)

Härigenom föreskrivs att punkterna B, C och D i bilaga 1 till fordonsskattelagen (1988:327) skall ha följande lydelse.

Bilaga 1 till fordonsskattelagen (1988:327)¹

Nuvarande lydelse

Fordonsskatt

Fordonsslags	Skattevikt, kilogram	Skatt, kronor		
		grundbelopp	tilläggsbelopp för varje helt hundratal kilo- gram över den lägsta vikten i klassen	
<hr/>				
B Personbilar				
1 Personbil som inte kan drivas med diesellojla	0– 900 901–	585 734	0 149	
2 Personbil som kan drivas med diesellojla	0– 900 901–	2 245 2 814	0 569	
C Bussar				
1 Bussar som inte kan drivas med diesellojla	0– 1 600 1 601– 3 000 3 001–	390 430 984	0 40 0	
2 Bussar som kan drivas med diesellojla				
2.1 Bussar med en högsta skattevikt av 3 500 kilogram som kan drivas med diesellojla	0– 1 600 1 601– 3 000 3 001– 3 500	720 775 1 545	0 55 0	

¹ Senaste lydelse 2001:959.

Fordonslag	Skattevikt, kilogram	Skatt, kronor		
		grundbelopp	tilläggsbelopp för varje helt hundrat kilo- gram över den lägsta vikten i klassen	
2.2 Bussar med en skattevikt överstigande 3 500 kilogram som kan drivas med dieselolja				
2.2.1 med två hjulaxlar	3 501–	6 000	2 510	21
	6 001–	10 000	3 089	24
	10 001–	13 000	4 037	76
	13 001–	16 000	6 303	289
	16 001–		14 893	460
2.2.2 med tre hjulaxlar	3 501–	6 000	2 315	20
	6 001–	13 000	2 819	19
	13 001–	18 000	4 169	165
	18 001–	19 000	12 397	109
	19 001–	20 000	13 492	209
	20 001–	22 000	15 583	290
	22 001–	23 000	21 382	132
	23 001–	24 000	22 675	302
24 001–		25 701	240	
2.2.3 med fyra eller flera hjulaxlar	3 501–	6 000	2 315	20
	6 001–	13 000	2 819	19
	13 001–	24 000	4 169	100
	24 001–		15 185	147
D Lastbilar				
1 Lastbil som inte kan drivas med dieselolja	0–	1 600	390	0
	1 601–	3 000	430	40
	3 001–		984	0
2 Lastbil som kan drivas med dieselolja				
2.1 med anordning för påhängsvagn med två hjulaxlar				
2.1.1 inte vägavgiftspliktig enligt lagen (1997:1137) om vägavgift för vissa tunga fordon				
	0–	1 600	869	0
	1 601–	3 000	929	60
	3 001–	6 000	1 776	55
	6 001–	10 000	3 426	66
	10 001–	14 000	6 066	169
	14 001–		12 842	298

Fordonsslag	Skattevikt, kilogram		Skatt, kronor	
			grundbelopp	tilläggsbelopp för varje helt hundratal kilo- gram över den lägsta vikten i klassen
2.1.2 vägavgiftspliktig enligt lagen (1997:1137)				
om vägavgift för vissa tunga fordon	7 000–	9 999	400	0
	10 000–	12 999	632	10
	13 000–	13 999	1 474	74
	14 000–		2 318	298
2.2 med anordning för påhängsvagn med tre eller flera hjulaxlar				
2.2.1 inte vägavgiftspliktig enligt lagen (1997:1137) om vägavgift för vissa tunga fordon				
	0–	1 600	869	0
	1 601–	3 000	907	38
	3 001–	6 000	1 446	69
	6 001–	11 000	3 525	79
	11 001–	15 000	7 485	101
	15 001–	18 000	11 533	119
	18 001–	23 000	15 097	217
	23 001–		25 932	185
2.2.2 vägavgiftspliktig enligt lagen (1997:1137)				
om vägavgift för vissa tunga fordon	7 000–	13 999	500	0
	14 000–	14 999	500	49
	15 000–	17 999	1 009	119
	18 000–	22 999	4 573	217
	23 000–		15 408	185
2.3 med annan draganordning än anordning för påhängsvagn, med två hjulaxlar				
2.3.1 inte vägavgiftspliktig enligt lagen (1997:1137) om vägavgift för vissa tunga fordon				
	0–	1 600	720	0
	1 601–	3 000	775	55
	3 001–	6 000	1 545	4
	6 001–	10 000	1 677	29
	10 001–	14 000	2 821	98
	14 001–	17 000	6 737	175
	17 001–		11 984	229

Fordonsslåg	Skattevikt, kilogram		Skatt, kronor	
			grundbelopp	tilläggsbelopp för varje helt hundratal kilo- gram över den lägsta vikten i klassen
2.3.2 vägavgiftspliktig enligt lagen (1997:1137)				
om vägavgift för vissa tunga fordon	7 000–	12 999	300	0
	13 000–	13 999	800	30
	14 000–	14 999	1 100	30
	15 000–	17 399	2 307	2
	17 400–		2 376	229
2.4 med annan draganordning än anordning för påhängsvagn, med tre eller flera hjulaxlar				
2.4.1 inte vägavgiftspliktig enligt lagen (1997:1137) om vägavgift för vissa tunga fordon				
	0–	1 600	682	0
	1 601–	3 000	731	49
	3 001–	6 000	1 424	4
	6 001–	11 000	1 556	14
	11 001–	15 000	2 271	77
	15 001–	18 000	5 351	136
	18 001–		9 443	172
2.4.2 vägavgiftspliktig enligt lagen (1997:1137)				
om vägavgift för vissa tunga fordon	7 000–	16 999	500	0
	17 000–	18 999	1 000	0
	19 000–	19 999	1 212	109
	20 000–		2 359	172
2.5 utan draganordning med två hjulaxlar				
2.5.1 inte vägavgiftspliktig enligt lagen (1997:1137) om vägavgift för vissa tunga fordon				
	0–	1 600	720	0
	1 601–	3 000	775	55
	3 001–	6 000	1 545	4
	6 001–	10 000	1 677	29
	10 001–	14 000	2 821	98
	14 001–	17 000	6 737	175
	17 001–		11 984	229
2.5.2 vägavgiftspliktig enligt lagen (1997:1137)				
om vägavgift för vissa tunga fordon	12 000–	14 999	300	59
	15 000–	15 999	2 307	160
	16 000–	16 999	3 923	175
	17 000–		5 670	229

Fordonsslag	Skattevikt, kilogram	Skatt, kronor		
		grundbelopp	tilläggsbelopp för varje helt hundratals kilo- gram över den lägsta vikten i klassen	
2.6 utan draganordning med tre hjulaxlar				
2.6.1 inte vägavgiftspliktig enligt lagen (1997:1137) om vägavgift för vissa tunga fordon				
	0–	1 600	682	0
	1 601–	3 000	731	49
	3 001–	6 000	1 424	4
	6 001–	11 000	1 556	14
	11 001–	15 000	2 271	77
	15 001–	18 000	5 351	136
	18 001–		9 443	172
2.6.2 vägavgiftspliktig enligt lagen (1997:1137) om vägavgift för vissa tunga fordon				
	12 000–	15 999	500	0
	16 000–	16 999	500	125
	17 000–	17 999	1 757	136
	18 000–		3 129	172
2.7 utan draganordning med fyra eller flera hjulaxlar				
2.7.1 inte vägavgiftspliktig enligt lagen (1997:1137) om vägavgift för vissa tunga fordon				
	0–	1 600	682	0
	1 601–	3 000	731	49
	3 001–	6 000	1 424	4
	6 001–	11 000	1 556	14
	11 001–	15 000	2 271	77
	15 001–	18 000	5 351	136
	18 001–		9 443	172
2.7.2 vägavgiftspliktig enligt lagen (1997:1137) om vägavgift för vissa tunga fordon				
	12 000–	18 999	1 229	0
	19 000–	19 999	1 229	113
	20 000–		2 359	172

E Traktorer

*Föreslagen lydelse***Fordonsskatt**

Fordonsslag	Skattevikt, kilogram	Skatt, kronor		
		grundbelopp	tilläggsbelopp för varje helt hundratals kilo- gram över den lägsta vikten i klassen	
<hr/>				
B Personbilar				
1	Personbil som inte kan drivas med dieselolja	0– 900	720	0
		901–	903	183
2	Personbil som kan drivas med dieselolja	0– 900	2 290	0
		901–	2 870	580
C Bussar				
1	Bussar som inte kan drivas med dieselolja	0– 1 600	546	0
		1 601– 3 000	602	56
		3 001– 3 500	1 378	0
		3 501–	984	0
2	Bussar som kan drivas med dieselolja			
	2.1 Bussar med en högsta skattevikt av 3 500 kilogram som kan drivas med dieselolja	0– 1 600	1 008	0
		1 601– 3 000	1 085	77
		3 001– 3 500	2 163	0
	2.2 Bussar med en skattevikt överstigande 3 500 kilogram som kan drivas med dieselolja			
	2.2.1 med två hjulaxlar	3 501– 6 000	2 510	21
		6 001– 10 000	3 089	24
		10 001– 13 000	4 037	76
		13 001– 16 000	6 303	289
		16 001–	14 893	460
	2.2.2 med tre hjulaxlar	3 501– 6 000	2 315	20
		6 001– 13 000	2 819	19
		13 001– 18 000	4 169	165
		18 001– 19 000	12 397	109
		19 001– 20 000	13 492	209
		20 001– 22 000	15 583	290
		22 001– 23 000	21 382	132
		23 001– 24 000	22 675	302
		24 001–	25 701	240

Fordonsslag	Skattevikt, kilogram	Skatt, kronor		
		grundbelopp	tilläggsbelopp för varje helt hundratal kilo- gram över den lägsta vikten i klassen	
2.2.3 med fyra eller flera hjulaxlar	3 501–	6 000	2 315	20
	6 001–	13 000	2 819	19
	13 001–	24 000	4 169	100
	24 001–		15 185	147
D Lastbilar				
1 Lastbil som inte kan drivas med dieselolja	0–	1 600	546	0
	1 601–	3 000	602	56
	3 001–	3 500	1 378	0
	3 501–		984	0
2 Lastbil som kan drivas med dieselolja				
<i>2.1 Lastbil med en högsta skattevikt av 3 500 kilogram som kan drivas med dieselolja</i>	0–	1 600	1 008	0
	1 601–	3 000	1 085	77
	3 001–	3 500	2 163	0
<i>2.2 Lastbilar med en skattevikt överstigande 3 500 kilogram som kan drivas med dieselolja</i>				
<i>2.2.1 med anordning för påhängsvagn med två hjulaxlar</i>				
<i>2.2.1.1 inte vägavgiftspliktig enligt lagen (1997:1137) om vägavgift för vissa tunga fordon</i>	3 501–	6 000	2 051	55
	6 001–	10 000	3 426	66
	10 001–	14 000	6 066	169
	14 001–		12 842	298
<i>2.2.1.2 vägavgiftspliktig enligt lagen (1997:1137) om vägavgift för vissa tunga fordon</i>	7 000–	9 999	400	0
	10 000–	12 999	632	10
	13 000–	13 999	1 474	74
	14 000–		2 318	298

Fordonsslag	Skattevikt, kilogram	Skatt, kronor		
		grundbelopp	tilläggsbelopp för varje helt hundratal kilo- gram över den lägsta vikten i klassen	
2.2.2 med anordning för påhängsvagn med tre eller flera hjulaxlar				
2.2.2.1 inte vägavgiftspliktig enligt lagen (1997:1137) om vägavgift för vissa tunga fordon				
	3 501–	6 000	1 791	69
	6 001–	11 000	3 525	79
	11 001–	15 000	7 485	101
	15 001–	18 000	11 533	119
	18 001–	23 000	15 097	217
	23 001–		25 932	185
2.2.2.2 vägavgiftspliktig enligt lagen (1997:1137) om vägavgift för vissa tunga fordon				
	7 000–	13 999	500	0
	14 000–	14 999	500	49
	15 000–	17 999	1 009	119
	18 000–	22 999	4 573	217
	23 000–		15 408	185
2.2.3 med annan draganordning än anordning för påhängsvagn, med två hjulaxlar				
2.2.3.1 inte vägavgiftspliktig enligt lagen (1997:1137) om vägavgift för vissa tunga fordon				
	3 501–	6 000	1 565	4
	6 001–	10 000	1 677	29
	10 001–	14 000	2 821	98
	14 001–	17 000	6 737	175
	17 001–		11 984	229
2.2.3.2 vägavgiftspliktig enligt lagen (1997:1137) om vägavgift för vissa tunga fordon				
	7 000–	12 999	300	0
	13 000–	13 999	800	30
	14 000–	14 999	1 100	30
	15 000–	17 399	2 307	2
	17 400–		2 376	229

Fordonsslag	Skattevikt, kilogram	Skatt, kronor		
		grundbelopp	tilläggsbelopp för varje helt hundratal kilo- gram över den lägsta vikten i klassen	
2.2.4 med annan draganordning än anordning för påhängsvagn, med tre eller flera hjulaxlar				
2.2.4.1 inte vägavgiftspliktig enligt lagen (1997:1137) om vägavgift för vissa tunga fordon				
	3 501–	6 000	1 444	4
	6 001–	11 000	1 556	14
	11 001–	15 000	2 271	77
	15 001–	18 000	5 351	136
	18 001–		9 443	172
2.2.4.2 vägavgiftspliktig enligt lagen (1997:1137) om vägavgift för vissa tunga fordon				
	7 000–	16 999	500	0
	17 000–	18 999	1 000	0
	19 000–	19 999	1 212	109
	20 000–		2 359	172
2.2.5 utan draganordning med två hjulaxlar				
2.2.5.1 inte vägavgiftspliktig enligt lagen (1997:1137) om vägavgift för vissa tunga fordon				
	3 501–	6 000	1 565	4
	6 001–	10 000	1 677	29
	10 001–	14 000	2 821	98
	14 001–	17 000	6 737	175
	17 001–		11 984	229
2.2.5.2 vägavgiftspliktig enligt lagen (1997:1137) om vägavgift för vissa tunga fordon				
	12 000–	14 999	300	59
	15 000–	15 999	2 307	160
	16 000–	16 999	3 923	175
	17 000–		5 670	229
2.2.6 utan draganordning med tre hjulaxlar				
2.2.6.1 inte vägavgiftspliktig enligt lagen (1997:1137) om vägavgift för vissa tunga fordon				
	3 501–	6 000	1 444	4
	6 001–	11 000	1 556	14
	11 001–	15 000	2 271	77
	15 001–	18 000	5 351	136
	18 001–		9 443	172

Fordonsslag	Skattevikt, kilogram	Skatt, kronor		
		grundbelopp	tilläggsbelopp för varje helt hundratals kilo- gram över den lägsta vikten i klassen	
2.2.6.2 vägavgiftspliktig enligt lagen (1997:1137)				
om vägavgift för vissa tunga fordon	12 000–	15 999	500	0
	16 000–	16 999	500	125
	17 000–	17 999	1 757	136
	18 000–		3 129	172
2.2.7 utan draganordning med fyra eller flera hjulaxlar				
2.2.7.1 inte vägavgiftspliktig enligt lagen (1997:1137) om vägavgift för vissa tunga fordon				
	3 501–	6 000	1 444	4
	6 001–	11 000	1 556	14
	11 001–	15 000	2 271	77
	15 001–	18 000	5 351	136
	18 001–		9 443	172
2.2.7.2 vägavgiftspliktig enligt lagen (1997:1137)				
om vägavgift för vissa tunga fordon	12 000–	18 999	1 229	0
	19 000–	19 999	1 229	113
	20 000–		2 359	172

E Traktorer

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2005.

3.6 Förslag till lag om ändring i socialavgiftslagen (2000:980)

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 26 och 28 §§ samt 3 kap. 13, 18 och 19 §§ socialavgiftslagen (2000:980) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

2 kap.

26 §¹

Arbetsgivaravgifterna är 29,57 procent av avgiftsunderlaget och utgörs av	
sjukförsäkringsavgift	11,08 %
föräldraförsäkringsavgift	2,20 %
ålderspensionsavgift	10,21 %
efterlevandepensionsavgift	1,70 %
arbetsmarknadsavgift	3,70 %
arbetsskadeavgift	0,68 %

Föreslagen lydelse

2 kap.

26 §

Arbetsgivaravgifterna är 29,63 procent av avgiftsunderlaget och utgörs av	
sjukförsäkringsavgift	10,39 %
föräldraförsäkringsavgift	2,20 %
ålderspensionsavgift	10,21 %
efterlevandepensionsavgift	1,70 %
arbetsmarknadsavgift	4,45 %
arbetsskadeavgift	0,68 %

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

28 §

Vid beräkning av arbetsgivaravgifterna skall avdrag göras med 5 procent av avgiftsunderlaget, dock högst med 3 550 kronor.

Vid beräkning av arbetsgivaravgifterna skall avdrag göras med 5 procent av avgiftsunderlaget, dock högst med 3 090 kronor.

Nuvarande lydelse

3 kap.

13 §²

Egenavgifterna är 27,76 procent av avgiftsunderlaget och utgörs av	
sjukförsäkringsavgift	11,81 %
föräldraförsäkringsavgift	2,20 %
ålderspensionsavgift	10,21 %
efterlevandepensionsavgift	1,70 %

¹ Senaste lydelse 2002:973.

² Senaste lydelse 2002:973.

arbetsmarknadsavgift	1,16 %
arbetssskadeavgift	0,68 %

Föreslagen lydelse

3 kap.

13 §

Egenavgifterna är 27,82 procent av avgiftsunderlaget och utgörs av sjukförsäkringsavgift	11,12 %
föräldraförsäkringsavgift	2,20 %
ålderspensionsavgift	10,21 %
efterlevandepensionsavgift	1,70 %
arbetsmarknadsavgift	1,91 %
arbetssskadeavgift	0,68 %

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

18 §

Vid beräkning av egenavgifter skall avdrag göras med 5 procent av avgiftsunderlaget, dock högst med 9 000 kronor per år.

Om den avgiftsskyldige är delägare i ett handelsbolag, får det sammanlagda avdraget från de egenavgifter som är hänförliga till inkomsten från handelsbolaget för samtliga delägare i bolaget inte överstiga 42 600 kronor per år. Avdraget skall fördelas mellan delägarna i proportion till hur den skattepliktiga inkomsten från handelsbolaget fördelas mellan dem.

Om den avgiftsskyldige är delägare i ett handelsbolag, får det sammanlagda avdraget från de egenavgifter som är hänförliga till inkomsten från handelsbolaget för samtliga delägare i bolaget inte överstiga 37 080 kronor per år. Avdraget skall fördelas mellan delägarna i proportion till hur den skattepliktiga inkomsten från handelsbolaget fördelas mellan dem.

19 §

Om den avgiftsskyldige under året även har gjort avdrag från arbetsgivaravgifter enligt 2 kap. 28 och 29 §§, får avdraget från egenavgifterna tillsammans med avdraget från arbetsgivaravgifterna inte överstiga 42 600 kronor per år.

Om den avgiftsskyldige är delägare i ett handelsbolag och bolaget under året har gjort avdrag från arbetsgivaravgifter enligt 2 kap. 28 och 29 §§, får det sammanlagda avdraget från de egenavgifter som är hänförliga till inkomsten från handelsbolaget för samtliga delägare i bolaget tillsammans med avdraget från arbetsgivaravgifterna inte överstiga 42 600 kronor per år.

Om den avgiftsskyldige under året även har gjort avdrag från arbetsgivaravgifter enligt 2 kap. 28 och 29 §§, får avdraget från egenavgifterna tillsammans med avdraget från arbetsgivaravgifterna inte överstiga 37 080 kronor per år.

Om den avgiftsskyldige är delägare i ett handelsbolag och bolaget under året har gjort avdrag från arbetsgivaravgifter enligt 2 kap. 28 och 29 §§, får det sammanlagda avdraget från de egenavgifter som är hänförliga till inkomsten från handelsbolaget för samtliga delägare i bolaget tillsammans med avdraget från arbetsgivaravgifterna inte överstiga 37 080 kronor per år.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2005.

2. De nya bestämmelserna i 2 kap. 26 § tillämpas på ersättning som betalas ut från och med den 1 januari 2005.

3. Äldre bestämmelser i 2 kap. 28 § tillämpas fortfarande på arbetsgivaravgifter som belöper på tid före ikraftträdandet.

4. De nya bestämmelserna i 3 kap. 13 § tillämpas på inkomst som uppbärs från och med den 1 januari 2005. Omfattar beskattningsåret tid såväl före som efter utgången av år 2004 skall, om den avgiftsskyldige inte visar annat, så stor del av beskattningsårets inkomst anses hänförlig till tiden efter utgången av år 2004 som svarar mot förhållandet mellan den del av beskattningsåret som infaller under denna tid och hela beskattningsåret.

5. De nya bestämmelserna i 3 kap. 18 och 19 §§ tillämpas på beskattningsår som börjar efter utgången av år 2004.

3.7 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1920) om allmän löneavgift

Härigenom föreskrivs att 3 § lagen (1994:1920) om allmän löneavgift skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §¹

Allmän löneavgift tas ut med 3,13 procent av underlaget och tillfaller staten.

Allmän löneavgift tas ut med 3,07 procent av underlaget och tillfaller staten.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2005.
 2. De nya bestämmelserna tillämpas på lön eller annan ersättning enligt 1 § som betalas ut från och med den 1 januari 2005.
 3. De nya bestämmelserna tillämpas också på inkomst enligt 2 § som upp bärs från och med den 1 januari 2005. Omfattar beskattningsåret tid såväl före som efter utgången av år 2004 skall, om den avgiftsskyldige inte visar annat, så stor del av beskattningsårets inkomst anses hänförlig till tiden efter utgången av år 2004 som svarar mot förhållandet mellan den del av beskattningsåret som infaller under denna tid och hela beskattningsåret.

¹ Senaste lydelse 2003:822.

3.8 Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 5 §, 12 kap. 5 och 27 §§, 63 kap. 3 § samt 65 kap. 5 och 10 §§ inkomstskattelagen (1999:1229) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

5 §¹

Fysiska personers skatt på förvärvsinkomster skall beräknas på den beskattningsbara förvärvsinkomsten. Denna skall beräknas på följande sätt.

Summan av överskott i inkomstlagen tjänst och näringsverksamhet minskas med allmänna avdrag. Det återstående beloppet avrundas nedåt till helt hundratal kronor och är den taxerade förvärvsinkomsten.

Från den taxerade förvärvsinkomsten dras 25 procent av sådana avgifter enligt lagen (1994:1744) om allmän pensionsavgift som avser beskattningsåret, avrundat uppåt till helt hundratal kronor, samt grundavdrag och sjöinkomstavdrag. Avdragen skall göras i nu nämnd ordning. Det återstående beloppet är den beskattningsbara förvärvsinkomsten.

Från den taxerade förvärvsinkomsten dras 12,5 procent av sådana avgifter enligt lagen (1994:1744) om allmän pensionsavgift som avser beskattningsåret, avrundat uppåt till helt hundratal kronor, samt grundavdrag och sjöinkomstavdrag. Avdragen skall göras i nu nämnd ordning. Det återstående beloppet är den beskattningsbara förvärvsinkomsten.

12 kap.

5 §²

Utgifter för tjänsteresor med egen bil skall dras av med 1 krona och 60 öre för varje kilometer.

Om en skattskyldig använder sin förmånsbil för tjänsteresor och betalar samtliga utgifter för drivmedel som är förenade med resorna, skall utgifter för dieselolja dras av med 60 öre för varje kilometer och utgifter för annat drivmedel med 90 öre för varje kilometer.

Utgifter för tjänsteresor med egen bil skall dras av med 1 krona och 70 öre för varje kilometer.

27 §³

Utgifter för arbetsresor med egen bil skall dras av om avståndet mellan bostaden och arbetsplatsen är minst fem kilometer och det klart framgår att den skattskyldige genom att använda egen bil i stället för allmänna transportmedel regelmässigt gör en tidsvinst på sammanlagt minst två timmar.

Utgifter för arbetsresor med egen bil skall också dras av om bilen används i tjänsten minst 160 dagar under året. Om den används i tjänsten minst 60 dagar under året, skall utgifterna dras av för alla de dagar som bilen använts i tjänsten. Att bilen används i tjänsten beaktas dock bara om körsträckan är minst 300 mil per år.

¹ Senaste lydelse 2002:322.

² Senaste lydelse 2000:1003.

³ Senaste lydelse 2000:1003.

Avdrag skall göras med 1 krona och 60 öre för varje kilometer. Utgifter för väg-, bro- och färjeavgifter skall också dras av.

Avdrag skall göras med 1 krona och 70 öre för varje kilometer.

Nuvarande lydelse

63 kap.

3 §⁴

För dem som är obegränsat skattskyldiga under hela beskattningsåret uppgår grundavdraget till följande belopp.

<u>Taxerad förvärvsinkomst</u>	<u>Grundavdrag</u>
överstiger inte 1,49 prisbasbelopp	0,423 prisbasbelopp
överstiger 1,49 men inte 2,72 prisbasbelopp	0,423 prisbasbelopp ökat med 20 procent av det belopp med vilket den taxerade förvärvsinkomsten överstiger 1,49 prisbasbelopp
överstiger 2,72 men inte 3,10 prisbasbelopp	0,67 prisbasbelopp
överstiger 3,10 men inte 6,87 prisbasbelopp	0,67 prisbasbelopp minskat med 10 procent av det belopp med vilket den taxerade förvärvsinkomsten överstiger 3,10 prisbasbelopp
överstiger 6,87 prisbasbelopp	0,293 prisbasbelopp

Föreslagen lydelse

63 kap.

3 §

För dem som är obegränsat skattskyldiga under hela beskattningsåret uppgår grundavdraget till följande belopp.

<u>Taxerad förvärvsinkomst</u>	<u>Grundavdrag</u>
överstiger inte 1,185 prisbasbelopp	0,423 prisbasbelopp
överstiger 1,185 men inte 2,72 prisbasbelopp	0,423 prisbasbelopp ökat med 20 procent av det belopp med vilket den taxerade förvärvsinkomsten överstiger 1,185 prisbasbelopp
överstiger 2,72 men inte 3,11 prisbasbelopp	0,73 prisbasbelopp

⁴ Senaste lydelse 2002:972.

överstiger 3,11 men inte 7,48 prisbasbelopp	0,73 prisbasbelopp minskat med 10 procent av det belopp med vilket den taxerade förvärvsinkomsten överstiger 3,11 prisbasbelopp
överstiger 7,48 prisbasbelopp	0,293 prisbasbelopp
<i>Nuvarande lydelse</i>	<i>Föreslagen lydelse</i>

65 kap.

5 §⁵

För fysiska personer är den statliga inkomstskatten på beskattningsbara förvärvsinkomster

– 200 kronor,

– 20 procent av den del av den beskattningsbara förvärvsinkomsten som överstiger en nedre skiktgräns, och

– 5 procent av den del av den beskattningsbara förvärvsinkomsten som överstiger en övre skiktgräns.

Skiktgränserna bestäms med utgångspunkt i en nedre skiktgräns på 291 800 kronor vid 2005 års taxering och en övre skiktgräns på 441 300 kronor vid 2005 års taxering.

Vid de därpå följande taxeringarna uppgår skiktgränserna till skiktgränserna för det föregående taxeringsåret multiplicerade med det jämförelsetal, uttryckt i procent, som anger förhållandet mellan det allmänna prisläget i juni andra året före taxeringsåret och prisläget i juni tredje året före taxeringsåret plus två procentenheter. Skiktgränserna fastställs av regeringen före utgången av andra året före taxeringsåret och avrundas nedåt till helt hundratal kronor.

– 20 procent av den del av den beskattningsbara förvärvsinkomsten som överstiger en nedre skiktgräns, och

– 5 procent av den del av den beskattningsbara förvärvsinkomsten som överstiger en övre skiktgräns.

Skiktgränserna bestäms med utgångspunkt i en nedre skiktgräns på 298 600 kronor vid 2006 års taxering och en övre skiktgräns på 450 500 kronor vid 2006 års taxering.

10 §⁶

Skattereduktion skall göras med 75 procent av allmän pensionsavgift enligt lagen (1994:1744) om allmän pensionsavgift som avser beskattningsåret. Skattereduktionen skall avrundas nedåt till helt hundratal kronor.

Skattereduktion skall göras med 87,5 procent av allmän pensionsavgift enligt lagen (1994:1744) om allmän pensionsavgift som avser beskattningsåret. Skattereduktionen skall avrundas nedåt till helt hundratal kronor.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2005 och tillämpas första gången vid 2006 års taxering. Äldre föreskrifter i 65 kap. 5 § tillämpas dock såvitt avser

⁵ Senaste lydelse 2003:825.

⁶ Senaste lydelse 2001:842.

skiktgränserna vid 2006 års taxering i fråga om skattskyldig med inkomst av näringsverksamhet i vilken ingår förvärvskälla som har givit överskott och för vilken beskattningsåret börjat före utgången av 2004.

3.9 Förslag till lag om ändring i lagen (1997:323) om statlig förmögenhetsskatt

Härigenom föreskrivs att 19 § lagen (1997:323) om statlig förmögenhetsskatt skall ha följande lydelse.

19 §¹

Skatten beräknas på den beskattningsbara förmögenheten.

Beskattningsbar förmögenhet är den del av den skattepliktiga förmögenheten som överstiger ett fribelopp. Den beskattningsbara förmögenheten avrundas nedåt till helt tusental kronor.

Fribeloppet uppgår till

1. 1 500 000 kronor för fysisk person, dödsbo, familjestiftelse samt för fall som avses i 21 § första stycket 4,
2. 2 000 000 kronor för fall som avses i 21 § första stycket 1-3, och
2. 3 000 000 kronor för fall som avses i 21 § första stycket 1-3, och
3. 25 000 kronor för annan juridisk person än dödsbo och familjestiftelse.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2005 och tillämpas första gången vid 2006 års taxering.

¹ Senaste lydelse 2001:836.

3.10 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1994:1776) om skatt på energi dels att 2 kap. 1 och 10 §§, 6 a kap. 1 §, 9 kap. 7, 8 och 9 §§, 10 kap. 5 § samt 11 kap. 3, 10 och 12 §§ skall ha följande lydelse,

dels att punkt 2 i övergångsbestämmelserna till lagen (1997:479) om ändring i nämnda lag skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

2 kap.

1 §¹

Energiskatt och koldioxidskatt skall, om inte annat följer av andra stycket, betalas för följande bränslen med angivna belopp:

KN-nr	Slag av bränsle	Skattebelopp		
		Energiskatt	Koldioxidskatt	Summa skatt
1. 2710 00 26, 2710 00 27, 2710 00 29 eller 2710 00 32	Bensin som uppfyller krav för			
	a) miljöklass 1			
	– motorbensin	2 kr 68 öre per liter	2 kr 11 öre per liter	4 kr 79 öre per liter
	– alkylatbensin	1 kr 12 öre per liter	2 kr 11 öre per liter	3 kr 23 öre per liter
	b) miljöklass 2	2 kr 71 öre per liter	2 kr 11 öre per liter	4 kr 82 öre per liter
2. 2710 00 26, 2710 00 34 eller 2710 00 36	Annan bensin än som avses under 1	3 kr 38 öre per liter	2 kr 11 öre per liter	5 kr 49 öre per liter
3. 2710 00 51, 2710 00 55, 2710 00 69 eller 2710 00 74– 2710 00 78	Eldningsolja, dieselbrännolja, fotogen, m.m. som			
	a) har försetts med märkämnerna eller ger mindre än 85 volymprocent destillat vid 350°C,	732 kr per m ³	2 598 kr per m ³	3 330 kr per m ³
	b) inte har försetts med märkämnerna och ger minst 85 volymprocent destillat vid 350°C, tillhörig			
	miljöklass 1	733 kr per m ³	2 598 kr per m ³	3 331 kr per m ³
	miljöklass 2	975 kr per m ³	2 598 kr per m ³	3 573 kr per m ³

¹ Senaste lydelse 2003:810.

KN-nr	Slag av bränsle	Skattebelopp		
		Energiskatt	Koldioxidskatt	Summa skatt
	miljöklass 3 eller inte tillhör någon miljöklass	1 294 kr per m ³	2 598 kr per m ³	3 892 kr per m ³
4. ur 2711 12 11– 2711 19 00	Gasol som används för			
	a) drift av motordrivet fordon, fartyg eller luftfartyg	0 kr per 1 000 kg	1 344 kr per 1 000 kg	1 344 kr per 1 000 kg
	b) annat ändamål än som avses under a	143 kr per 1 000 kg	2 732 kr per 1 000 kg	2 875 kr per 1 000 kg
5. ur 2711 29 00	Metan som används för			
	a) drift av motordrivet fordon, fartyg eller luftfartyg	0 kr per 1 000 m ³	1 105 kr per 1 000 m ³	1 105 kr per 1 000 m ³
	b) annat ändamål än som avses under a	237 kr per 1 000 m ³	1 946 kr per 1 000 m ³	2 183 kr per 1 000 m ³
6. 2711 11 00, 2711 21 00	Naturgas som används för			
	a) drift av motordrivet fordon, fartyg eller luftfartyg	0 kr per 1 000 m ³	1 105 kr per 1 000 m ³	1 105 kr per 1 000 m ³
	b) annat ändamål än som avses under a	237 kr per 1 000 m ³	1 946 kr per 1 000 m ³	2 183 kr per 1 000 m ³
7. 2701, 2702 eller 2704	Kolbränslen	312 kr per 1 000 kg	2 260 kr per 1 000 kg	2 572 kr per 1 000 kg
8. 2713 11 00– 2713 12 00	Petroleumkoks	312 kr per 1 000 kg	2 260 kr per 1 000 kg	2 572 kr per 1 000 kg

I fall som avses i 4 kap. 1 § 7 och 8 och 12 § första stycket 4 tas skatt ut med ett belopp som motsvarar skillnaden mellan de skattebelopp som gäller för bränslets olika användningssätt.

För kalenderåret 2005 och efterföljande kalenderår skall de i första stycket angivna skattebeloppen räknas om enligt 10 §.

Föreslagen lydelse

2 kap.

1 §

Energiskatt och koldioxidskatt skall, om inte annat följer av andra stycket, betalas för följande bränslen med angivna belopp:

KN-nr	Slag av bränsle	Skattebelopp		
		Energiskatt	Koldioxidskatt	Summa skatt
1. 2710 00 26, 2710 00 27, 2710 00 29 eller 2710 00 32	Bensin som uppfyller krav för			
	a) miljöklass 1			
	– motorbensin	2 kr 84 öre per liter	2 kr 12 öre per liter	4 kr 96 öre per liter
	– alkylatbensin	1 kr 27 öre per liter	2 kr 12 öre per liter	3 kr 39 öre per liter
	b) miljöklass 2	2 kr 87 öre per liter	2 kr 12 öre per liter	4 kr 99 öre per liter

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse***10 §²**

För kalenderåret 2005 och efterföljande kalenderår skall energiskatt och koldioxidskatt betalas med belopp som efter en årlig omräkning motsvarar de i 1 § angivna skattebeloppen multiplicerade med det jämförelsetal, uttryckt i procent, som anger förhållandet mellan det allmänna prisläget i juni månad året närmast före det år beräkningen avser och prisläget i juni 2003.

Regeringen fastställer före november månads utgång de omräknade skattebelopp som enligt denna lag skall tas ut för påföljande kalenderår. Beloppen avrundas till hela kronor och ören.

För kalenderåret 2006 och efterföljande kalenderår skall energiskatt och koldioxidskatt betalas med belopp som efter en årlig omräkning motsvarar de i 1 § angivna skattebeloppen multiplicerade med det jämförelsetal, uttryckt i procent, som anger förhållandet mellan det allmänna prisläget i juni månad året närmast före det år beräkningen avser och prisläget i juni 2004.

*Nuvarande lydelse***6 a kap.****1 §³**

Bränsle som används för nedan angivna ändamål, i förekommande fall med undantag för vissa bränsleslag, skall helt eller delvis befrias från skatt enligt följande, om inte annat anges.

Ändamål	Bränsle som inte ger befrielse	Befrielse från energiskatt	Befrielse från koldioxid- skatt	Befrielse från svavelskatt
1. Förbrukning för annat ändamål än motordrift eller uppvärmning eller i en process där bränslet i allt väsentligt används för annat ändamål än motordrift eller uppvärmning		100 procent	100 procent	100 procent
2. Förbrukning i tåg eller annat spårbundet färdmedel	Bensin, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	100 procent	100 procent	100 procent
3. Förbrukning i skepp, när skeppet inte används för privat ändamål	Bensin, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	100 procent	100 procent	100 procent

² Senaste lydelse 2003:810.

³ Senaste lydelse 2004:223.

Ändamål	Bränsle som inte ger befrielse	Befrielse från energiskatt	Befrielse från koldioxid- skatt	Befrielse från svavelskatt
4. Förbrukning i båt för vilken medgivande enligt 2 kap. 9 § eller fartygstillstånd enligt fiskelagen (1993:787) meddelats, när båten inte används för privat ändamål	Bensin, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	100 procent	100 procent	100 procent
5. Förbrukning i				
a) luftfartyg, när luftfartyget inte används för privat ändamål	Annan bensin än flygbensin (KN-nr 2710 00 26)	100 procent	100 procent	100 procent
b) luftfartyg, när luftfartyget används för privat ändamål eller i luftfartygsmotorer i provbädd eller i liknande anordning	Andra bränslen än flygbensin och flygfotogen (KN-nr 2710 00 51)	100 procent	100 procent	100 procent
6. Förbrukning vid framställning av mineralolja-produkter, kolbränslen, petroleumkoks eller andra produkter för vilka skatteplikt har inträtt för tillverkaren		100 procent	100 procent	100 procent
7. Förbrukning vid framställning av skattepliktig elektrisk kraft, med de begränsningar som följer av 3 §	Bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	100 procent	100 procent	–
8. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning i metallurgiska processer	Andra bränslen än kolbränslen och petroleumkoks	100 procent	100 procent	–
9. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning för annat ändamål än drift av motordrivna fordon vid tillverkningsprocessen i industriell verksamhet	Bensin, råttolja, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	100 procent	79 procent	–
10. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning för annat ändamål än drift av motordrivna fordon vid växthusuppvärmning i yrkesmässig växthusodling	Bensin, råttolja, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	100 procent	79 procent	–

Ändamål	Bränsle som inte ger befrielse	Befrielse från energiskatt	Befrielse från koldioxid- skatt	Befrielse från svavelskatt
11. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning för annat ändamål än drift av motordrivna fordon i yrkesmässig jordbruks-, skogsbruks- eller vattenbruksverksamhet	Bensin, råttolja, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	100 procent	79 procent	–
12. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning i sodapannor, lutpannor, metallurgiska processer eller i processer för framställning av andra mineraliska ämnen än metaller		–	–	100 procent
13. Förbrukning vid tillverkningsprocessen i gruvindustriell verksamhet för drift av andra motordrivna fordon än personbilar, lastbilar och bussar	Andra bränslen än bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	100 procent	79 procent	–

Föreslagen lydelse

6 a kap.

1 §

Bränsle som används för nedan angivna ändamål, i förekommande fall med undantag för vissa bränsleslag, skall helt eller delvis befrias från skatt enligt följande, om inte annat anges.

Ändamål	Bränsle som inte ger befrielse	Befrielse från energiskatt	Befrielse från koldioxid- skatt	Befrielse från svavelskatt
1. Förbrukning för annat ändamål än motordrift eller uppvärmning eller i en process där bränslet i allt väsentligt används för annat ändamål än motordrift eller uppvärmning		100 procent	100 procent	100 procent
2. Förbrukning i tåg eller annat spårbundet färdmedel	Bensin, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	100 procent	100 procent	100 procent
3. Förbrukning i skepp, när skeppet inte används för privat ändamål	Bensin, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	100 procent	100 procent	100 procent

Ändamål	Bränsle som inte ger befrielse	Befrielse från energiskatt	Befrielse från koldioxid- skatt	Befrielse från svavelskatt
4. Förbrukning i båt för vilken medgivande enligt 2 kap. 9 § eller fartygstillstånd enligt fiskelagen (1993:787) meddelats, när båten inte används för privat ändamål	Bensin, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	100 procent	100 procent	100 procent
5. Förbrukning i				
a) luftfartyg, när luftfartyget inte används för privat ändamål	Annan bensin än flygbensin (KN-nr 2710 00 26)	100 procent	100 procent	100 procent
b) luftfartyg, när luftfartyget används för privat ändamål eller i luftfartygsmotorer i provbädd eller i liknande anordning	Andra bränslen än flygbensin och flygfotogen (KN-nr 2710 00 51)	100 procent	100 procent	100 procent
6. Förbrukning vid framställning av mineralolja-produkter, kolbränslen, petroleumkoks eller andra produkter för vilka skatteplikt har inträtt för tillverkaren		100 procent	100 procent	100 procent
7. Förbrukning vid framställning av skattepliktig elektrisk kraft, med de begränsningar som följer av 3 §	Bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	100 procent	100 procent	–
8. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning i metallurgiska processer	Andra bränslen än kolbränslen och petroleumkoks	100 procent	100 procent	–
9. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning för annat ändamål än drift av motordrivna fordon vid tillverkningsprocessen i industriell verksamhet	Bensin, råttolja, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	100 procent	79 procent	–
10. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning för annat ändamål än drift av motordrivna fordon vid yrkesmässig växthusodling	Bensin, råttolja, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	100 procent	79 procent	–

Ändamål	Bränsle som inte ger befrielse	Befrielse från energiskatt	Befrielse från koldioxid-skatt	Befrielse från svavelskatt
11. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning för annat ändamål än drift av motordrivna fordon i yrkesmässig jordbruks-, skogsbruks- eller vattenbruksverksamhet	Bensin, råttallolja, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	100 procent	79 procent	–
12. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning i sodapannor, lutpannor, metallurgiska processer eller i processer för framställning av andra mineraliska ämnen än metaller		–	–	100 procent
13. Förbrukning vid tillverkningsprocessen i gruvindustriell verksamhet för drift av andra motordrivna fordon än personbilar, lastbilar och bussar	Andra bränslen än bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	100 procent	79 procent	–
14. Förbrukning i yrkesmässig jordbruks-, skogsbruks- eller vattenbruksverksamhet för drift av andra motordrivna fordon än personbilar, lastbilar och bussar	Andra bränslen än bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	–	77 procent	–

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 kap. 7 §

Ansökan om återbetalning eller kompensation enligt 2–6 §§ skall omfatta en period om ett kalenderkvartal och skall lämnas in till beskattningsmyndigheten inom ett år efter kvartalets utgång.

Ansökan om återbetalning eller kompensation enligt 2–6 §§ skall omfatta en period om ett kalenderkvartal och skall lämnas in till beskattningsmyndigheten inom ett år efter periodens utgång. I fråga om återbetalning enligt 2 § som sker med stöd av 6 a kap. 1 § 11 och 14 skall dock återbetalningen omfatta en period om ett kalenderår. Om sökanden beräknas förbruka bränsle i större omfattning, får dock beskattningsmyndigheten medge att ansökan görs per kalenderkvartal. Ett sådant beslut får återkallas om sökanden begär det eller förutsättningar för medgivande inte finns.

8 §

Rätt till återbetalning eller kom-
pensation enligt 2–6 §§ föreligger
endast när ersättningen för ett
kalenderkvartal uppgår till

- a) minst 1 000 kronor i fall som
avses i 2, 4, 5 eller 6 §, och
- b) minst 500 kronor i fall som
avses i 3 §.

Rätt till återbetalning eller kom-
pensation enligt 2–6 §§ föreligger
endast när ersättningen för ett
kalenderkvartal uppgår till

- a) minst 1 000 kronor i fall som
avses i 2, 4, 5 eller 6 §, och
- b) minst 500 kronor i fall som
avses i 3 §.

*I fråga om återbetalning enligt 2 §
som sker med stöd av 6 a kap. 1 § 11
eller 14 får dock återbetalning endast
göras för den del av den sammanlagda
ersättningen som överstiger 1 000 kro-
nor per kalenderår.*

9 §⁴

Utöver möjligheterna till avdrag enligt 7 kap. 1 § första stycket 4, köp av
bränsle befriat från skatt enligt 8 kap. 1 § eller till återbetalning enligt 9 kap.
2 § gäller följande. Har bränsle, dock inte bensin eller bränsle som avses i
2 kap. 1 § första stycket 3 b, förbrukats vid tillverkningsprocessen i industriell
verksamhet eller i yrkesmässig jordbruks-, skogsbruks- eller vattenbruks-
verksamhet, medger beskattningsmyndigheten efter ansökan nedsättning av
koldioxidskatten eller, beträffande råttolja, energiskatten för den del av
skatten som överstiger 0,8 procent av de framställda produkternas försälj-
ningsvärde. Nedsättning medges med sådant belopp att den överskjutande
skattebelastningen inte överstiger 24 procent av det överskjutande
skattebeloppet för bränslet. Nedsättning får dock inte medges för skatt på
bränsle som förbrukats för drift av motordrivna fordon.

Bestämmelserna i första stycket gäller även mottagare av värmeleveranser
om värmen har använts vid tillverkningsprocessen i industriell verksamhet
eller i yrkesmässig jordbruks-, skogsbruks- eller vattenbruksverksamhet. I
sådana fall avses med bränsle det bränsle som förbrukats för framställning av
värmen. Om olika bränslen förbrukas samtidigt för denna värmeframställning
skall bränslena vid beräkning av nedsättningen fördelas genom propor-
tionering i förhållande till respektive bränsle. På motsvarande sätt skall pro-
portionering ske vid samtidig framställning av värme och elektrisk kraft.

Vid beräkning av nedsättning en-
ligt första eller andra stycket får den
koldioxidskatt som är hänförlig till
följande bränslen dock inte sättas
ned mer än att den motsvarar minst

- a) 160 kronor per kubikmeter
dieselbrännolja (KN-nr 2710 00 69)
eller fotogen (KN-nr 2710 00 51
eller 2710 00 55),
- b) 125 kronor per kubikmeter
eldningsolja (KN-nr 2710 00 74–

Vid beräkning av nedsättning en-
ligt första eller andra stycket får den
koldioxidskatt som är hänförlig till
följande bränslen dock inte sättas
ned mer än att den motsvarar minst

- a) 195 kronor per kubikmeter
dieselbrännolja (KN-nr 2710 00 69)
eller fotogen (KN-nr 2710 00 51
eller 2710 00 55),
- b) 130 kronor per kubikmeter
eldningsolja (KN-nr 2710 00 74–

⁴ Senaste lydelse 2003:810.

2710 00 78), *och*

c) 320 kronor per 1 000 kilogram gasol som förbrukats för drift av stationära motorer.

Vad som i tredje stycket föreskrivs om dieselbrännolja, fotogen, eldningsolja och gasol tillämpas även på bränsle för vilket motsvarande skatt skall betalas enligt 2 kap. 3 och 4 §§.

Ansökan om nedsättning enligt första eller andra stycket skall omfatta en period om ett kalenderår och skall lämnas in till beskattningsmyndigheten senast inom ett år efter kalenderårets utgång.

2710 00 78),

c) 375 kronor per 1 000 kilogram gasol som förbrukats för drift av stationära motorer,

d) 50 kronor per 1 000 kubikmeter naturgas (KN-nr 2711 11 00 eller 2711 21 00), *och*

e) 40 kronor per 1 000 kilogram kolbränslen (KN-nr 2701, 2702 och 2704) och petroleumkoks (KN-nr 2713 11 00–2713 12 00),

varvid det nedsatta skattebeloppet i genomsnitt alltid minst skall motsvara minimiskattenivåerna för de förbrukade energislagen.

Vad som i tredje stycket föreskrivs om dieselbrännolja, fotogen, eldningsolja, gasol, *naturgas*, *kolbränslen* och *petroleumkoks* tillämpas även på bränsle för vilket motsvarande skatt skall betalas enligt 2 kap. 3 och 4 §§.

10 kap.

5 §⁵

En särskild avgift skall betalas för motordrivet fordon och båt, vars bränsletank innehåller oljeprodukter i strid mot 2 kap. 9 § eller 9 a §.

Avgiften uppgår för personbil och båt till 1 000 kronor. Avgiften beräknas för lastbilar, bussar, traktorer och tunga terrängvagnar som är registrerade i vägtrafikregistret på följande sätt.

Skattevikt, kilogram	Avgift, kronor
0– 3 500	1 000
3 501–10 000	2 000
10 001–15 000	3 000
15 001–20 000	4 000
20 001–	5 000

Med skattevikt avses den vikt efter vilken fordonsskatt beräknas enligt fordonsskattelagen (1988:327). Avgiften för annat

Avgiften uppgår för personbil och båt till 10 000 kronor. Avgiften beräknas för lastbilar, bussar, traktorer och tunga terrängvagnar som är registrerade i vägtrafikregistret på följande sätt.

Skattevikt, kilogram	Avgift, kronor
0– 3 500	10 000
3 501–10 000	20 000
10 001–15 000	30 000
15 001–20 000	40 000
20 001–	50 000

Med skattevikt avses den vikt efter vilken fordonsskatt beräknas enligt fordonsskattelagen (1988:327). Avgiften för annat

⁵ Senaste lydelse 2003:810.

motordrivet fordon än som avses i andra stycket uppgår till 1 000 kronor. Avgiften tas ut för varje tillfälle som bränsletank påträffas med oljeprodukter i strid mot 2 kap. 9 § eller 9 a §.

Har avgift påförts någon och skall sådan avgift påföras honom för ytterligare tillfälle inom ett år från det tidigare tillfället, tas avgiften ut med en och en halv gång det belopp som följer av andra eller tredje stycket.

motordrivet fordon än som avses i andra stycket uppgår till 10 000 kronor. Avgiften tas ut för varje tillfälle som bränsletank påträffas med oljeprodukter i strid mot 2 kap. 9 § eller 9 a §.

11 kap.

3 §⁶

Energiskatten utgör

1. 0,5 öre per kilowattimme för elektrisk kraft som förbrukas i industriell verksamhet i tillverkningsprocessen eller vid yrkesmässig växthusodling,

2. 18,1 öre per kilowattimme för annan elektrisk kraft än som avses under 1 och som förbrukas i kommuner som anges i 4 §,

3. 21,5 öre per kilowattimme för elektrisk kraft som förbrukas för el-, gas-, värme- eller vattenförsörjning i andra kommuner än de som anges i 4 §, och

4. 24,1 öre per kilowattimme för elektrisk kraft som förbrukas i övriga fall.

För elektrisk kraft som under tiden den 1 november–den 31 mars förbrukas i elektriska pannor som ingår i en elpanneanläggning vars installerade effekt överstiger 2 megawatt, utgör dock energiskatten

1. 20,5 öre per kilowattimme vid förbrukning i kommuner som anges i 4 § för annat ändamål än industriell verksamhet i tillverkningsprocessen eller yrkesmässig växthusodling, och

2. 24,1 öre per kilowattimme vid förbrukning för el-, gas-, värme- eller vattenförsörjning i andra kommuner än de som anges i 4 §.

För kalenderåret 2005 och efterföljande kalenderår skall de i första och andra styckena angivna skattebeloppen räknas om på det sätt som i fråga om skatt på bränslen anges i 2 kap. 10 §. Belopp som anges i tiondels ören skall dock avrundas till

2. 19,4 öre per kilowattimme för annan elektrisk kraft än som avses under 1 och som förbrukas i kommuner som anges i 4 §,

3. 22,8 öre per kilowattimme för elektrisk kraft som förbrukas för el-, gas-, värme- eller vattenförsörjning i andra kommuner än de som anges i 4 §, och

4. 25,4 öre per kilowattimme för elektrisk kraft som förbrukas i övriga fall.

För elektrisk kraft som under tiden den 1 november–den 31 mars förbrukas i elektriska pannor som ingår i en elpanneanläggning vars installerade effekt överstiger 2 megawatt, utgör dock energiskatten

1. 21,8 öre per kilowattimme vid förbrukning i kommuner som anges i 4 § för annat ändamål än industriell verksamhet i tillverkningsprocessen eller yrkesmässig växthusodling, och

2. 25,4 öre per kilowattimme vid förbrukning för el-, gas-, värme- eller vattenförsörjning i andra kommuner än de som anges i 4 §.

För kalenderåret 2006 och efterföljande kalenderår skall de i första och andra styckena angivna skattebeloppen räknas om på det sätt som i fråga om skatt på bränslen anges i 2 kap. 10 §. Belopp som anges i tiondels ören skall dock avrundas till

⁶ Senaste lydelse 2003:810.

hela tiondels ören.

hela tiondels ören.

10 §⁷

Avdrag får göras även för energiskatt och koldioxidskatt på bränsle som förbrukats på ett sätt som ger rätt till skattebefrielse enligt 6 a kap. 1 § 7 och 3 och 4 §§.

Avdrag enligt första stycket får göras endast i den mån avdrag inte gjorts enligt 7 kap. 1 § första stycket 4 i fall som avses i 6 a kap. 1 § 7 eller 3 eller 4 §.

Den som yrkesmässigt levererar elektrisk kraft som i Sverige framställts i ett vindkraftverk får göra avdrag med ett belopp som svarar mot 17 öre per kilowattimme om kraftverket är placerat på havsbotten eller på Vänerens botten. För annan placering får avdrag göras motsvarande 12 öre per kilowattimme. Avdragsrätten upphör dock när den sammanlagda elproduktionen i vindkraftverket uppgår till 20 000 kilowattimmar per installerad kilowatt enligt elgeneratorns märkeffekt.

Den som yrkesmässigt levererar elektrisk kraft som i Sverige framställts i ett vindkraftverk får göra avdrag med ett belopp som svarar mot 16 öre per kilowattimme om kraftverket är placerat på havsbotten eller på Vänerens botten. För annan placering får avdrag göras motsvarande 9 öre per kilowattimme. Avdragsrätten upphör dock när den sammanlagda elproduktionen i vindkraftverket uppgår till 20 000 kilowattimmar per installerad kilowatt enligt elgeneratorns märkeffekt.

12 §⁸

Om elektrisk kraft har förbrukats i annan yrkesmässig jordbruksverksamhet än vid växthusodling eller i yrkesmässig skogsbruks- eller vattenbruksverksamhet, beslutar beskattningsmyndigheten efter ansökan om återbetalning av energiskatten på den elektriska kraften.

Ansökan om återbetalning skall omfatta *perioden den 1 juli–den 30 juni (årsperiod)*. Om sökanden beräknas förbruka elektrisk kraft i större omfattning, får dock beskattningsmyndigheten medge att ansökan görs per kalenderkvartal. Ett sådant beslut får återkallas om sökanden begär det eller förutsättningar för medgivande inte finns. Rätt till återbetalning föreligger endast för skillnaden mellan det betalda skattebeloppet och ett belopp beräknat efter skattesatsen 0,5 öre per kilowattimme. Återbetalning får dock endast göras för den del av skillnaden som överstiger 1 000 kronor per *årsperiod*.

Ansökan om återbetalning av energiskatt skall lämnas in till

Ansökan om återbetalning skall omfatta *kalenderår*. Om sökanden beräknas förbruka elektrisk kraft i större omfattning, får dock beskattningsmyndigheten medge att ansökan görs per kalenderkvartal. Ett sådant beslut får återkallas om sökanden begär det eller förutsättningar för medgivande inte finns. Rätt till återbetalning föreligger endast för skillnaden mellan det betalda skattebeloppet och ett belopp beräknat efter skattesatsen 0,5 öre per kilowattimme. Återbetalning får dock endast göras för den del av skillnaden som överstiger 1 000 kronor per *kalenderår*.

Ansökan om återbetalning av energiskatt skall lämnas in till

⁷ Senaste lydelse 2003:810.

⁸ Senaste lydelse 2003:810.

beskattningsmyndigheten inom ett år efter utgången av *årsperioden* respektive kalenderkvartalet.

beskattningsmyndigheten inom ett år efter utgången av *kalenderåret* respektive kalenderkvartalet.

Övergångsbestämmelserna till (1997:479)

2⁹

För tid fram till den 1 januari 2005 medger beskattningsmyndigheten efter ansökan, utöver vad som framgår av den nya lydelsen av 9 kap. 9 §, att vid industriell framställning av produkter av andra mineraliska ämnen än metaller koldioxidskatten på annat bränsle än sådant som beskattas som mineraloljeprodukt och som förbrukats för annat ändamål än drift av motordrivna fordon tas ut med sådant belopp att skatten för den som bedriver framställningen inte överstiger 1,2 procent av de framställda produkternas försäljningsvärde.

För tid fram till den 1 januari 2006 medger beskattningsmyndigheten efter ansökan, utöver vad som framgår av den nya lydelsen av 9 kap. 9 §, att vid industriell framställning av produkter av andra mineraliska ämnen än metaller koldioxidskatten på annat bränsle än sådant som beskattas som mineraloljeprodukt och som förbrukats för annat ändamål än drift av motordrivna fordon tas ut med sådant belopp att skatten för den som bedriver framställningen inte överstiger 1,2 procent av de framställda produkternas försäljningsvärde.

Vid beräkning av nedsättningen enligt första stycket får koldioxidskatten dock inte sättas ned mer än att den motsvarar minst

a) 50 kronor per 1 000 kubikmeter naturgas (KN-nr 2711 11 00 eller 2711 21 00),

b) 40 kronor per 1 000 kilogram kolbränslen (KN-nr 2701, 2702 eller 2704) och petroleumkoks (KN-nr 2713 11 00–2713 12 00).

Ansökan om nedsättning enligt första stycket skall omfatta en period om ett kalenderår och skall lämnas in till beskattningsmyndigheten senast inom ett år efter kalenderårets utgång.

Bestämmelserna i 9 kap. 9 a och 9 b §§ tillämpas även på sådan nedsättning som avses i första stycket.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2005. Äldre bestämmelser gäller fortfarande i fråga om förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

2. Den nya lydelsen av 11 kap. 12 § tillämpas dock för tid från och med den 1 januari 2006 varvid årsperioden den 1 juli 2005–den 30 juni 2006 avkortas till perioden den 1 juli–den 31 december 2005. För den avkortade perioden skall skillnadsbeloppet 1 000 kronor enligt 11 kap. 12 § andra stycket i stället utgöra 500 kronor. Ansökan om återbetalning av energiskatt skall lämnas in till beskattningsmyndigheten inom ett år efter utgången av perioden.

⁹ Senaste lydelse 2003:810.

4

Budgetpolitiska mål och statsbudgeten

4 Budgetpolitiska mål och statsbudgeten

I detta kapitel redovisas de av riksdagen beslutade budgetpolitiska målen för åren 2004–2006. I kapitlet redovisas även regeringens förslag om mål för den offentliga sektorns finansiella sparande 2005 samt regeringens bedömning avseende utgiftstaket för 2007. Därefter redovisas centrala förutsättningar för budgetberäkningarna, såsom den makroekonomiska utvecklingen, förslag till nya beslut samt tidigare fattade beslut med budgetmässiga konsekvenser.

Vidare redogörs översiktligt för statens, kommunsektorns och ålderspensionssystemets finanser. En detaljerad redovisning av statsbudgetens inkomster och utgifter återfinns i kapitel 5 respektive 6. Beräkningar för de delar av statsbudgeten som varken klassificeras som inkomster eller utgifter (exempelvis myndigheters in- och utlåning i Riksgäldskontoret) redovisas dock i detta kapitel.

4.1 Budgetpolitiska mål

Budgetpolitiken är sedan 1997 inriktad på två övergripande och fleråriga mål, dels utgiftstaket för staten, dels den offentliga sektorns finansiella sparande (saldomålet). De budgetpolitiska mål som riksdagen har beslutat ligger fast:

1. De takbegränsade utgifterna skall rymmas inom beslutade utgiftstak för staten.
2. Den offentliga sektorns finansiella sparande skall uppgå till 2 procent av bruttonationalprodukten (BNP) i genomsnitt över en konjunkturcykel.

Riksdagen har sedan 1996 normalt fastställt ett utgiftstak för staten tre år i förväg. Utgiftstaket för staten sätter en övre gräns för statens utgifter. I denna proposition gör regeringen i stället en bedömning hur utgiftstaket för 2007 bör beräknas (se i avsnitt 4.1.1.). Vidare föreslås tekniska justeringar av utgiftstaken för åren 2005–2006.

Regeringen har sedan 1996 även normalt lämnat förslag om en beräkning av taket för den offentliga sektorns utgifter för de kommande budgetåren i budgetpropositionen. Nivån på taket för den offentliga sektorns utgifter är på sikt avgörande för skatteuttaget. Regeringen lämnar förslag om beräkning av tak för den offentliga sektorns utgifter för 2005–2006 i avsnitt 4.1.2.

Regeringen angav i 2003 års ekonomiska vårproposition att den fortsättningsvis avser att föreslå ett preciserat mål för det offentliga sparandet enbart för det kommande året och inte som tidigare för det tredje kommande budgetåret. I avsnitt 4.1.3 finns förslag om mål för det offentliga sparandet för 2005. Det övergripande överskottsmålet på 2 procent av BNP över en konjunkturcykel ligger fast.

Utgiftstaket för staten är ett viktigt budgetpolitiskt åtagande för riksdagen och regeringen och främjar trovärdigheten i den ekonomiska politiken. Utgiftstaken kan bland annat förhindra att tillfälligt högre inkomster används för att finansiera varaktigt högre utgifter. Utgiftstaket för staten tydliggör även behovet av prioriteringar mellan utgiftsområden och förebygger en utveckling där skatteuttaget måste höjas till följd av bristfällig utgiftskontroll. Utgiftstaket utgör därmed ett viktigt instrument för att säkerställa saldomålet. Genom utgiftstaken stärks omvärldens tilltro till den svenska budgetpolitiken.

Utgiftstaket har klarats samtliga år sedan det infördes. I tabell 4.1 redovisas fastställda utgiftstak för åren 2000–2003 och utfallet för de takbegränsade utgifterna.

Tabell 4.1 Utgiftstak för staten

Miljarder kronor				
	2000	2001	2002	2003
Utgiftstak för staten	765,0	791,0	812,0	822,0
Takbegränsade utgifter (utfall)	760,0	786,3	811,6	819,1

Riksdagen har beslutat om ett mål som innebär att de offentliga finanserna skall visa ett samlat överskott på 2 procent av BNP över en konjunkturcykel. Den demografiska utvecklingen kommer att leda till ökade resurskrav på den offentliga sektorn, främst efter 2010. Ett överskott på 2 procent av BNP ökar den offentliga nettoförmögenheten, vilket förbättrar möjligheterna att möta dessa krav.

Tabell 4.2 Den offentliga sektorns finansiella sparande

Procent av BNP				
	2000	2001	2002	2003
Målet för den offentliga sektorns finansiella sparande	2,0	2,5	2,0	2,0
Utfall	5,1	2,9	-0,3	0,5

Målen för den offentliga sektorns finansiella sparande överträffades med god marginal 2000 och 2001. En förklaring till det gynnsamma utfallet var att den svenska ekonomins potentiella produktionsnivå ökade. Därmed kunde även BNP-tillväxten vara hög utan att inflationsmålet hotades. Dessutom blev skatteintäkterna större än vad som förväntades när målen beslutades.

Riksdagen har också fastställt årliga överskottsmål för den offentliga sektorns finansiella sparande. Riksdagen fastställde ett sådant överskottsmål för den offentliga sektorns finansiella sparande för 2003 till 2,0 procent av BNP. Den allmänna konjunkturutvecklingen var dock svag varför den offentliga sektorns finansiella sparande 2003 stannade vid 0,5 procent av BNP. Det årliga genomsnittet under perioden 2000–2003 uppgår trots detta till ca 2 procent av BNP.

Erfarenheterna av de övergripande budgetpolitiska målen är goda. Under perioden 1997–2003 skapades utrymme för utgiftsreformer och skattesänkningar samtidigt som den offentliga sektorns nettoskuld minskade. De av riksdagen fastställda utgiftstaken för staten och årsvisa

målen för den offentliga sektorns finansiella sparande för åren 2004–2006 redovisas i tabell 4.3.

Tabell 4.3 Av riksdagen beslutade årsvisa budgetpolitiska mål

	2004	2005	2006
Utgiftstak för staten, miljarder kronor	856	894	931
Finansiellt sparande i offentlig sektor, procent av BNP	0,5		

Budgeteringsmarginalen är skillnaden mellan utgiftstaket för staten och de utgifter som utgiftstaket omfattar. Budgeteringsmarginalerna för åren 2002–2003 har varit små och är mycket knappa för åren 2004–2006. Regeringen avser att vidta åtgärder för att undvika överskridanden av utgiftstaken 2004 och 2005. Prognosen för budgeteringsmarginalen är osäker och bygger på att det trendbrott som skett beträffande sjuktalen är varaktigt och att sjuktalen fortsätter att minska 2005 och 2006. I föreliggande proposition antas att antalet sjukpenningdagar (netto) sammantaget minskar med ca 30 procent mellan 2002 och 2005.

Tabell 4.4 Den offentliga sektorns finansiella sparande samt budgeteringsmarginalen

	2004	2005	2006	2007
Den offentliga sektorns finansiella sparande, procent av BNP	0,7	0,6	0,4	0,9
Budgeteringsmarginal, miljarder kronor	0,2	0,2	1,4	

Mot bakgrund av bland annat den stora osäkerhet som råder om såväl utvecklingen inom ohälsområdet som arbetsmarknadsläget kommer regeringen att noga följa utgiftsutvecklingen under 2004–2006. Om det finns risk för att ett beslutat tak för statens utgifter överskrids kommer regeringen att vidta sådana åtgärder som den har befogenhet till eller föreslå riksdagen nödvändiga åtgärder. Utgiftstaken skall klaras.

Den offentliga sektorns finansiella sparande beräknas bli 0,7 procent av BNP 2004, det vill säga något högre än det av riksdagen fastställda målet om ett överskott på 0,5 procent. Vid beräkningen av de offentliga finanserna och de takbegränsade utgifterna under den kommande treårsperioden har hänsyn tagits till de förslag till beslut om utgifter och inkomster som läggs fram i denna proposition och till de aviseringar om utgifts- och inkomstförändringar som presenteras. I tabell 4.4 redovisas det beräknade över-

skottet i de offentliga finanserna och budgeteringsmarginalen för respektive år.

Under perioden 2004 till 2007 förutses den offentliga sektorns sparande förstärkas något. Det övergripande överskottsmålet på 2 procent av BNP över en konjunkturcykel ligger fast.

4.1.1 Utgiftstak för staten

Utgiftstak för staten 2004–2006

Regeringens förslag: Till följd av tekniska justeringar sänks utgiftstaket för staten inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten till 870 miljarder kronor 2005 och till 907 miljarder kronor 2006.

Skälen för regeringens förslag: Nivån på utgiftstaket för respektive år beslutas normalt tre år i förväg. Betydande förändringar i förutsättningarna efter att ett utgiftstak fastställts kan föranleda tekniska justeringar av utgiftstaket. Tekniska justeringar av utgiftstaket kan bl.a. motiveras av förändringar som inte har någon effekt på de konsoliderade utgifterna för den offentliga sektorn, men som ändå påverkar storleken på de takbegränsade utgifterna. Tekniska justeringar syftar till att utgiftstaket skall utgöra en lika stram begränsning för de offentliga utgifterna efter justeringen som före de förändringar som föranleder justeringen.

De tekniska justeringar som utgör skäl för de föreslagna sänkningarna av utgiftstaket för staten 2005 och 2006 framgår av det följande.

Tabell 4.5 Tekniska justeringar av utgiftstaket för staten

Miljarder kronor

	2004	2005	2006
Nuvarande utgiftstak för staten	856	894	931
Utjämningsbidrag	-0,46		
Utjämningsbidrag för LSS-kostnader	-0,59		
Nettoredovisning av utjämningsystemet		-26,33	-26,33
Begränsat avdrag för pensionsavgift		-2,94	-2,94
Grundavdragshöjning		3,72	3,72
Slutreglering av grundavdragshöjning	1,34	0,67	0,67
Försäkringskassans pensionsavgifter		0,39	0,41
Summa tekniska justeringar	0,29	-24,49	-24,47
Summa tekniska justeringar (avrundat)	0	-24	-24
Förslag till utgiftstak för staten	856	870	907

Jämfört med beräkningen i budgetpropositionen för 2004 blir omslutningen i det kommunala utjämningsystemet och kostnadsutjämningsystemet för verksamhet enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) 0,46 respektive 0,59 miljarder kronor lägre 2004. Motsvarande tekniska justeringar har gjorts tidigare i samband med att omslutningen i utjämningsystemet har ökat.

Till följd av propositionen Ändringar i det kommunala utjämningsystemet (prop. 2003/04:155) föreslår regeringen i förevarande proposition en förändrad redovisning av det kommunala utjämningsystemet (se utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner, avsnitt 2.9.1). Den föreslagna redovisningsförändringen innebär att anslaget 48:3 *Statligt utjämningsbidrag till kommuner och landsting* och inkomstiteln 1511 *Utjämningsavgift för kommuner och landsting* fr.o.m. 2005 nettoredovisas på anslaget 48:1 *Kommunalekonomisk utjämnning*. När utgiftstaken för 2005 respektive 2006 fastställdes beräknades såväl utjämningsbidraget som utjämningsavgiften till 26,33 miljarder kronor för dessa år.

Regeringen föreslår i denna proposition att ett ytterligare steg i den inkomstskattereform som presenterades i budgetpropositionen för 2000 genomförs fr.o.m. 2005 (se avsnitt 8.2.1). Reformen innebär att skattereduktionen för allmän pensionsavgift höjs från 75 till 87,5 procent av pensionsavgifterna fr.o.m. 2005. Avdragsrätten för allmän pensionsavgift sänks samtidigt från 25 till 12,5 procent, vilket beräknas öka kommunernas skatteintäkter med 2,94 miljarder kronor 2005. Statsbidragen till kommuner och landsting föreslås därför sänkas med motsvarande belopp fr.o.m. 2005.

Regeringen föreslår också att grundavdraget höjs fr.o.m. 2005. För att neutralisera effekterna på det kommunala skatteunderlaget höjs samtidigt statsbidragen till kommuner och landsting med 3,72 miljarder kronor per år fr.o.m. 2005.

Vidare föreslår regeringen en beräkningsteknisk justering av utgiftstaket till följd av den slutreglering till kommuner och landsting som gjordes med anledning av förslag på tilläggsbudget i 2004 års ekonomiska vårproposition. Slutregleringen avsåg bl.a. den omvandling av skattereduktionen för låg- och medelinkomsttagare till ett högre grundavdrag som genomfördes 2003. Den preliminära regleringen av det generella statsbidraget till kommuner och landsting för att neutralisera effekterna på det kommunala skat-

teunderlaget med anledning av grundavdragshöjningen uppgick till 6,83 miljarder kronor. Enligt Statistiska centralbyråns (SCB) beräkningar minskade kommunernas skatteintäkter med 7,50 miljarder kronor till följd av det högre grundavdraget. SCB:s beräkningar medförde således att ytterligare 0,67 miljarder kronor (6,83–7,50) reglerades med kommunsektorn fr.o.m. 2003 till följd av grundavdragshöjningen. Under 2003 gjordes ingen slutlig reglering, varför slutregleringen 2004 avsåg såväl 2003 som 2004. Slutregleringen innebär att kommunsektorn kompenseras för de lägre skatteintäkterna.

Riksdagen har beslutat att de allmänna försäkringskassorna och Riksförsäkringsverket sammanförs och att en ny myndighet, Försäkringskassan, inrättas fr.o.m. den 1 januari 2005 (prop. 2003/04:69, bet. 2003/04:SfU13, rskr. 2004:10). Beslutet innebär att de nuvarande försäkringskassorna kommer att omfattas av det statliga tjänstepensionssystemet. Premierna i tjänstepensionssystemet kommer att belasta anslaget 19:6 *Försäkringskassan*, för att sedan föras till inkomstiteln 5211 *Statliga pensionsavgifter* (exkl. de individuella ålderspensionsavgifterna).

De förändringar som motiverar tekniska justeringar av utgiftstaket uppgår sammantaget till 0,29 miljarder kronor 2004, –24,49 miljarder kronor 2005 och –24,47 miljarder kronor 2006 (se tabell 4.5). I enlighet med tidigare praxis avrundas utgiftstaket till hela miljarder kronor. Regeringen föreslår därför att utgiftstaket sänks från 894 till 870 miljarder kronor 2005 och från 931 till 907 miljarder kronor 2006. Utgiftstaket för 2004 är oförändrat.

Utgiftstak för staten 2007

Regeringens bedömning: Förslag till utgiftstak för staten inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten för 2007 bör lämnas i budgetpropositionen för 2006. Fastställs därvid utgiftstaket på en nivå som innebär att utgiftstaket som andel av potentiell BNP är oförändrad mellan 2006 och 2007 uppgår utgiftstaket för 2007 till 943 miljarder kronor.

Skälen för regeringens bedömning: Långsiktiga beräkningar av den offentliga sektorns utgifter visar att den demografiska utvecklingen med en åldrande befolkning riskerar att leda till en växande utgiftskvot. Att undvika underskott och omfattande besparingar i takt med att de äldre blir allt fler är ett viktigt skäl till att bedriva en politik för ökad sysselsättning och tillväxt som stärker den offentliga sektorns inkomster.

Utgiftstaket har de senaste åren uppgått till en i stort sett oförändrad andel av den potentiella BNP-nivån, efter det att hänsyn tagits till tidigare tekniska justeringar av utgiftstaket. Hur stort skatteuttag och hur stora offentliga utgifter som ekonomin kan bära är bl.a. avhängigt ekonomins potentiella produktionsförmåga. Mot denna bakgrund är det rimligt att utgiftstaket fastställs utifrån en bedömning av den potentiella nivån på BNP.

Svensk ekonomi har under det senaste decenniet genomgått en rad institutionella förändringar. Det finns därför anledning att närmare analysera i vilken mån dessa förändringar har lett till förändringar i den svenska ekonomins potentiella produktionsförmåga. Regeringen har för avsikt att låta genomföra en sådan analys under det närmaste året. I avvaktan på denna vill regeringen inte lämna ett förslag om utgiftstakets exakta nivå uttryckt i miljarder kronor för 2007. Regeringen avser därför att i budgetpropositionen för 2006 lämna förslag om utgiftstak för såväl 2007 som 2008. Givet att utgiftstaket för 2007 sätts på en nivå som innebär att utgiftstaket som andel av potentiell BNP är oförändrad mellan 2006 och 2007 uppgår utgiftstaket 2007 – med ett antagande om en ökning av nominell potentiell BNP med 4 procent – enligt regeringens preliminära bedömning till 943 miljarder kronor.

Ytterligare skäl till att avvakta med ett förslag om utgiftstakets exakta nivå är att regeringen överväger att införa ett system med s.k. sysselsättningsmarginal 2007. Införandet av marginaler under utgiftstaket för att hantera variationer på statsbudgetens utgiftssida har föreslagits i utredningarna Utvärdering och vidareutveckling av budgetprocessen (SOU 2000:61) och Stabiliseringspolitik i valutaunionen (SOU 2002:16).

En utgångspunkt för regeringens överväganden om utgiftstaken framgent är att utgifterna skall hållas på en nivå som är förenlig med målet om ett överskott på 2 procent av BNP i genomsnitt över en konjunkturcykel.

Tabell 4.6 Utgiftstak för staten 2003–2007

Miljarder kronor

	2003	2004	2005	2006	2007
Utgiftstak för staten	822	856	870	907	943¹
<i>Procent av BNP</i>	33,7	33,6	32,4	32,2	32,0
Årlig förändring	10	34	14	37	36
Utgiftstak för staten korrigerat för tekniska justeringar²	803	836	870	907	943
<i>Procent av BNP</i>	32,9	32,8	32,4	32,2	32,0
<i>Procent av potentiell BNP</i>	32,5	32,4	32,2	32,1	32,1 ³
Årlig förändring	30	33	34	37	36

¹ Preliminärt utgiftstak för 2007.² För att skapa jämförbarhet över tiden har utgiftstaket för 2003–2005 korrigerats för tekniska förändringar som föranlett justeringar av utgiftstaket samt för en redovisningsförändring av stödet till kommunerna fr.o.m. 2005.³ Nominell potentiell BNP antas öka med 4 procent mellan 2006 och 2007.

4.1.2 Tak för den offentliga sektorns utgifter

Regeringens förslag: Taket för den offentliga sektorns utgifter beräknas till 1 330 miljarder kronor 2005 och 1 389 miljarder kronor 2006.

Skälen för regeringens förslag: I tabell 4.7 redovisas beräkningen av taket för den offentliga sektorns utgifter. Principen om kommunalt självstyre innebär att kommuner och landsting själva fattar beslut om sina utgifter. Riksdagen fastställer därför inte ett tak för den offentliga sektorns utgifter utan godkänner endast en beräkning. Nivån på taket för den offentliga sektorns utgifter är på sikt avgörande för skatteuttaget.

Taket för den offentliga sektorns utgifter utgörs av utgiftstaket för staten samt beräknade utgifter i kommunsektorn. Räntor på statskulden ingår därmed inte i beräkningen. Eliminering görs även för interna transaktioner mellan staten och kommunsektorn och mellan staten och ålderspensionssystemet. Den största delen av de interna transaktionerna utgörs av generella och riktade statsbidrag till kommunsektorn samt av statliga ålderspensionsavgifter.

Riksdagen godkände senast en motsvarande beräkning av taket för den offentliga sektorns utgifter efter förslag i budgetpropositionen för 2004. I förevarande proposition föreslås att utgiftstaket för staten 2005 och 2006 justerats ned med 24 miljarder kronor vardera år, vilket främst är en följd av förslaget om nettoredo-visning av det kommunala utjämningsystemet (se avsnitt 4.1.1). Sådana tekniska justeringar av utgiftstaket för staten orsakas av förändringar som inte påverkar de konsoliderade utgifterna för den offentliga sektorn, men som påverkar storleken på utgifterna under utgiftstaket för staten. De tekniska justeringarna av utgiftstaket för staten påverkar således inte taket för den offentliga sektorns utgifter eftersom justeringarna av utgiftstaket för staten motsvaras av lika stora förändringar i interna transaktioner inom den offentliga sektorn.

Beräkningen av taket för den offentliga sektorns utgifter har endast ändrats marginellt jämfört med beräkningen i budgetpropositionen för 2004. Beräkningen för 2004 har reviderats upp med 1 miljard kronor, beräkningen för 2005 har reviderats upp med 3 miljarder kronor medan beräkningen för 2006 är oförändrad. Revideringarna avseende 2004 och 2005 förklaras av högre kommunal konsumtion. Samtidigt som de kommunala konsumtionsutgifterna har reviderats upp har de kommunala utgifterna för investeringar och transfereringar till hushåll reviderats ned. Förändringen av de interna transaktionerna mellan 2004 och 2005 förklaras bl.a. av den ovan nämnda aviserade redovisningsförändringen av stödet till kommunerna (se även avsnitt 4.3 och 6.3).

Regeringen föreslår i denna proposition inte en exakt nivå uttryckt i miljarder kronor för utgiftstaket för staten för 2007. Orsakerna till detta anges i avsnitt 4.1.1. Med anledning av att något utgiftstak för staten för 2007 inte föreslås i denna proposition, föreslår regeringen inte heller någon beräkning av taket för den offentliga sektorns utgifter för 2007. Regeringen avser att föreslå en beräkning av taket för den offentliga sektorns utgifter för 2007 i budgetpropositionen för 2006.

Som andel av BNP beräknas taken för den offentliga sektorns utgifter minska kontinuerligt under perioden 2003–2007 till följd av att BNP-tillväxten för åren 2004–2007 bedöms bli högre än den potentiella BNP-tillväxten.

Tabell 4.7 Tak för den offentliga sektorns utgifter 2003–2007

Miljarder kronor

	2003	2004	2005	2006	2007 ¹
Utgiftstak för staten	822	856	870	907	943
Kommunsektorn	579	595	597	622	644
Interna transaktioner	-168	-170	-136	-140	-148
Tak för den offentliga sektorns utgifter	1 233	1 281	1 330	1 389	1 439
<i>Procent av BNP</i>	<i>50,6</i>	<i>50,3</i>	<i>49,5</i>	<i>49,3</i>	<i>48,8</i>

Anm.: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

¹ Taket för den offentliga sektorns utgifter för 2007 baseras på ett preliminärt utgiftstak för staten för samma år.

4.1.3 Överskott i den offentliga sektorns finanser

Regeringens förslag: Den offentliga sektorns finansiella sparande skall uppgå till minst 0,5 procent av BNP 2005.

Skälen för regeringens förslag: Finanspolitikens främsta uppgift är att lägga grunden för hög tillväxt och full sysselsättning genom att upprätthålla sunda offentliga finanser. Sedan 2000 gäller ett överskottsmål för de offentliga finanserna på 2 procent av BNP i genomsnitt över konjunkturcykeln. Ett överskott på 2 procent innebär att statsskulden kan minska som andel av BNP samtidigt som tillgångar byggs upp i form av fonder inom det allmänna pensionssystemet. Därigenom skapas buffertar för att möta de framtida demografiska påfrestningarna på de offentliga välfärdssystemen och för att säkerställa finansieringen av dessa utan att skattestrycket behöver öka. Ett överskott på 2 procent ger dessutom en marginal till underskottsgränsen på 3 procent av BNP i EU:s Stabilitets- och tillväxtpakt.

På kort sikt påverkas de offentliga finanserna av konjunkturläget. I en nedåtgående konjunktur minskar överskottet. Skattebaserna och därmed de offentliga inkomsterna utvecklas svagt. De offentliga utgifterna blir högre genom ökade kostnader för arbetslösheten. En försvagning av de offentliga finanserna innebär samtidigt att lågkonjunktrens negativa effekter på hushållens inkomster dämpas.

Efterfrågan på varor och tjänster kan hållas uppe. Det omvända gäller i en högkonjunktur. Det finns således automatiskt verkande faktorer i den offentliga ekonomin som bidrar till att dämpa konjunktursvängningarna och stabilisera den ekonomiska utvecklingen.

Det s.k. produktionsgapet utgör en indikator på konjunkturläget. Produktionsgapet mäts som skillnaden mellan BNP och den långsiktigt hållbara (potentiella) produktionsnivån vid normalt resursutnyttjande. I en högkonjunktur överstiger BNP den potentiella produktionsnivån – produktionsgapet är positivt och det finns risk för överhettning och stigande inflation. I ett svagt konjunkturläge understiger BNP den potentiella produktionsnivån och arbetslösheten är hög.

Genom att justera överskottet för konjunkturläget kan ett underliggande, strukturellt, överskott beräknas. Det strukturella överskottet utgör en indikator på läget i förhållande till det övergripande målet. Det strukturella överskottet bör normalt ligga nära 2 procent av BNP, men kan understiga 2 procent om aktiva finanspolitiska stimulanser sätts in i en lågkonjunktur som stöd för penningpolitiken. I en högkonjunktur kan det strukturella överskottet behöva överstiga 2 procent för att motverka överhettning. Det bör understrykas att beräkningarna av såväl produktionsgap som strukturellt sparande är behäftade med osäkerhet.

I 2003 års ekonomiska vårproposition angav regeringen att ett preciserat mål för överskottet bör föreslås för nästkommande budgetår. Regeringen anförde också att det preciserade målet skall bestämmas med hänsyn till såväl konjunkturläget som läget i förhållande till det övergripande överskottsmålet.

Vid uppföljningen av målet under löpande budgetår skall eventuella revideringar av konjunkturprognosen beaktas för att undvika att finanspolitiken förstärker konjunktursvängningarna.

I budgetpropositionen för 2004 föreslog regeringen att målet för det finansiella sparandet i den offentliga sektorn 2004 skulle fastställas till minst 0,5 procent av BNP, vilket också beslutades av riksdagen. I propositionen angavs även att målet skulle omprövas mot bakgrund av den framtida konjunktursituationen.

Jämfört med bedömningen i budgetpropositionen för 2004 förutses BNP-tillväxten nu bli väsentligt starkare under 2004. Resursutnyttjandet i ekonomin, mätt med produktionsgapet, förbättras emellertid endast marginellt mellan 2003 och 2004. Fortfarande finns outnyttjade resurser i ekonomin eftersom sysselsättningen inte har förbättras. Det finns mot den bakgrunden ingen anledning att ompröva det tidigare fastställda målet på minst 0,5 procent av BNP i överskott. Eftersom det faktiska sparandet förväntas uppgå till 0,6 procent bedöms överskotts-målet för 2004 således klaras.

Inriktningen av finanspolitiken 2005 innebär att överskottet i de offentliga finanserna beräknas uppgå till 0,6 procent av BNP. För att inte äventyra det övergripande målet bör överskottet inte tillåtas understiga 0,5 procent av BNP. Där-

med lämnas en viss marginal för osäkerhet i prognoserna.

För 2006 och 2007 redovisas i bilaga 2 Svensk ekonomi en kalkyl som innebär att resursutnyttjandet ökar så att produktionsgapet successivt sluts.

Framskrivningen av de offentliga finanserna bygger på beslutade och aviserade åtgärder (se avsnitt 4.3). Kalkylen innebär att överskottet i de samlade offentliga finanserna förstärks till 0,9 procent av BNP 2007. Det innebär en förbättring med 0,3 procentenheter från 2005. Hela förstärkningen beror på det förbättrade konjunkturläget. Under perioden 2000–2007 uppgår det genomsnittliga överskottet till 1,4 procent av BNP.

Tabell 4.8 Finansiellt sparande i offentlig sektor

Procent av BNP, om inget annat anges

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Finansiellt sparande, miljarder kronor	111	65	-6	12	19	17	12	25
Finansiellt sparande	5,1	2,9	-0,3	0,5	0,7	0,6	0,4	0,9
varav								
Staten	2,7	7,6	-1,7	-1,4	-1,3	-1,8	-1,8	-1,2
Ålderspensionssystem	2,2	-4,6	2,0	2,0	2,0	2,1	1,9	1,9
Kommuner	0,2	-0,2	-0,6	-0,2	0,1	0,3	0,3	0,2
Justering för engångseffekter	0,5							
Justering för konjunkturläge	-0,8	0,1	0,3	1,0	0,9	0,4	0,1	0,0
Strukturellt sparande, miljarder kronor	83	68	1	37	43	27	16	25
Strukturellt sparande	3,8	3,0	0,0	1,5	1,7	1,0	0,6	0,9
Finansiellt sparande, genomsnitt från 2000	5,1	4,0	2,6	2,0	1,8	1,6	1,4	1,4
<i>Produktionsgap, procent</i>	<i>1,2</i>	<i>-0,2</i>	<i>-0,4</i>	<i>-1,4</i>	<i>-1,3</i>	<i>-0,5</i>	<i>-0,2</i>	<i>0,0</i>

Källor: Statistiska centralbyrån och Finansdepartementet.

4.2 Makroekonomiska förutsättningar

De offentliga finanserna påverkas i hög grad av hur ekonomin utvecklas i Sverige och i omvärlden. En högre BNP leder normalt till ökade skatteinkomster, eftersom viktiga skattebaser som löner och hushållens konsumtionsutgifter är relaterade till BNP. De totala reala utgifterna reduceras vanligen av en högre BNP-tillväxt, eftersom exempelvis utgifterna för arbetslöshetsersättningen minskar vid ökad aktivitet i ekonomin. Om BNP-nivån däremot blir lägre minskar normalt skatteinkomsterna samtidigt som transfereringsutgifterna tenderar att öka.

Bedömningen är att 1 procent högre BNP till följd av fler arbetade timmar i ekonomin medför att den offentliga sektorns finansiella sparande ökar med ca 18 miljarder kronor eller med ca 0,7 procent av BNP, varav större delen av förändringen avser förändrade skatteinkomster. Det motsatta gäller vid en minskning av BNP. Känsligheten kan dock variera kraftigt mellan åren beroende på hur olika BNP-komponenter utvecklas i förhållande till varandra. De offentliga finanserna är exempelvis mer känsliga för en förändring i hushållens konsumtion än om konjunkturen påverkas genom utrikeshandel.

En BNP-ökning som i huvudsak beror på en ökad produktivitet har inte en lika gynnsam effekt på de offentliga finanserna som en ökning som beror på fler arbetade timmar, eftersom de offentliga lönekostnaderna och inkomstberoende transfereringar i det förra fallet tenderar att öka i nästan samma takt som skatteunderlaget.

De statliga utgifterna påverkas av förändringar av arbetslöshet, löner och priser. En tiondels procentenhet högre öppen arbetslöshet ökar utgifterna för arbetslöshetsförsäkringen med omkring en halv miljard kronor. En ökning av pris- och lönenivån med 1 procent medför att utgifterna under utgiftstaket ökar med drygt 5 miljarder kronor. Den fulla utgiftseffekten av förändrade priser och löner inträffar med två års eftersläpning.

I tabell 4.9 redovisas de centrala makroekonomiska förutsättningarna för budgetberäkningarna. De makroekonomiska prognoserna finns i sin helhet återgivna i bilaga 2 Svensk ekonomi.

I år väntas BNP-tillväxten öka med 3,5 procent. Ökningen är högre än vad som förutsågs i 2004 års ekonomiska vårproposition. Den främsta orsaken till upprevideringen är ett högre bidrag från utrikeshandeln. År 2005 förväntas

BNP-tillväxten bli 3,0 procent, vilket också är högre än beräknat i vårpropositionen. Det beror framför allt på att såväl hushållens konsumtion som offentlig konsumtion nu antas bli något starkare än vad som tidigare prognostiserades.

Tabell 4.9 Makroekonomiska förutsättningar

Prognoser från 2004 års ekonomiska vårproposition anges inom parentes

	2003	2004	2005	2006	2007
BNP ¹	1,6 (1,6)	3,5 (2,5)	3,0 (2,6)	2,5 (2,5)	2,3
BNP mdkr ²	2439 (2440)	2548 (2521)	2687 (2629)	2817 (2742)	2946
BNI enligt ENS95 mdkr ²	2439 (2440)	2552 (2523)	2691 (2632)	2821 (2746)	2950
Inflation enligt KPI ^{3,4}	2,0 (2,0)	0,6 (0,4)	1,4 (1,4)	2,0 (2,0)	2,0
Prisbasbelopp tkr	38,6 (38,6)	39,3 (39,3)	39,4 (39,4)	40,0 (39,9)	40,8
Inkomstindex ⁵	111,8 (111,8)	115,6 (115,6)	117,3 (117,2)	122,5 (121,8)	126,9
Hushållens konsumtionsutgifter ¹	1,9 (2,0)	2,4 (2,0)	2,7 (2,2)	2,0 (2,1)	2,0
Öppen arbetslöshet ⁶	4,9 (4,9)	5,6 (5,5)	5,1 (5,3)	4,4 (4,9)	4,2
Arbetsmarknadspolitiska program ⁶	2,1 (2,1)	2,3 (2,4)	2,5 (2,1)	2,5 (1,7)	2,0
Arbetade timmar i lönesumman ^{4,7}	-0,9 (-0,9)	0,0 (-0,4)	0,9 (0,5)	0,7 (0,4)	0,5
Timlön ⁴	3,5 (3,4)	3,4 (3,2)	3,5 (3,2)	3,5 (3,5)	3,5
Utbetald lönesumma ⁴	2,5 (2,5)	2,9 (2,9)	4,4 (3,6)	4,2 (4,0)	4,0
Ränta statsobligation 5 år ³	4,1 (4,1)	4,0 (4,1)	4,5 (4,5)	4,8 (4,8)	5,0
Ränta statsskuldsväxel 6 månader ³	3,0 (3,0)	2,4 (2,6)	3,0 (3,0)	3,8 (3,8)	4,4

¹ Årlig procentuell volymförändring.

² Löpande priser.

³ Årsgenomsnitt.

⁴ Årlig procentuell förändring.

⁵ Inkomstindexet visar den genomsnittliga reala förändringen av pensionsgrundande inkomster och inkomster över intjänandetaket för de tre senaste åren multiplicerat med förändringen i KPI för det senaste året. Inkomstindex 1999=100.

⁶ Procent av arbetskraften.

⁷ Arbetade timmar i lönesumman skiljer sig definitionsmässigt från totalt arbetade timmar, bl.a. till följd av att egenföretagare inte ingår i lönesumman.

I ett medelfristigt perspektiv, dvs. från och med 2006, är det svårt att förutsäga konjunktursvängningar. Beräkningarna bygger i stället på antagandet att det i utgångsläget finns outnyttjade resurser som kan tas i anspråk utan att det uppstår inflationsdrivande löneökningar. Tillväxttakten 2006 kan därmed överstiga den potentiella tillväxten på ca 2 procent.

Inflationsprognosen har reviderats upp för 2004, främst beroende på att priserna på olja och

vissa andra importvaror nu beräknas bli högre. Den något högre inflationen leder även till en högre nivå på prisbasbeloppet 2006, vilket medför högre transfereringsutgifter.

Inkomstindex har justerats upp, huvudsakligen till följd av högre pris- och löneutveckling, vilket medför högre utgifter för ålderspensionssystemet än vad som prognostiserades i vårpropositionen.

Den öppna arbetslösheten beräknas i år uppgå till 5,6 procent av arbetskraften, vilket är 0,1 procentenheter högre än bedömningen i vårpropositionen. Upprevideringen är en följd av att utbudet på arbetskraft varit något högre än väntat. Åren 2005 och 2006 väntas den öppna arbetslösheten minska för att 2007 uppgå till 4,2 procent av arbetskraften.

Platserna i de arbetsmarknadspolitiska programmen har reviderats ned något innevarande år och reviderats upp 2005 och 2006 jämfört med beräkningen i vårpropositionen.

Räntenivån beräknas öka under beräkningsperioden. 6-månadersräntan beräknas stiga med 2 procentenheter och 5-årsräntan med 1 procentenhet mellan 2004 och 2007.

4.3 Politiska prioriteringar

Trots en god konjunkturutveckling innevarande och kommande år kvarstår alltså höga utgifter för arbetslösheten och ohälsområdet. Detta medför ett ansträngt statsfinansiellt läge.

Enligt regeringens bedömning krävs utgifts begränsande åtgärder för att klara utgiftstaken 2004 och 2005 (se avsnitt 4.3.2). Även sedan dessa åtgärder har vidtagits är utgiftsläget ansträngt. Regeringen följer därför noggrant den löpande utgiftsutvecklingen och kommer att vidta ytterligare åtgärder om utgiftstaken skulle hotas.

De senaste åren har en rad reformer för ökad tillväxt och rättvisa beslutats eller föreslagits för åren 2004–2006. I avsnitten 4.3.1 och 4.3.3 redovisas de tillkommande satsningar och besparingar som föreslås eller aviseras i denna proposition och som påverkar inkomsterna och utgifterna 2005–2007 (se även tabell 4.10). Därutöver redovisas översiktligt i avsnitt 4.3.4 de satsningar samt förslag till finansiering som tidigare beslutats eller aviserats tillsammans med nu föreslagna eller aviserade utgifts- och inkomstförändringar (se även tabell 4.11).

I tabell 4.10 redovisas såväl effekterna för de offentliga finanserna som effekterna på de takbegränsade utgifterna av nu föreslagna eller aviserade utgifts- och inkomstförändringar i förhållande till den politik och det regelverk som 2004 års ekonomiska vårproposition baserades på.

Konjunkturuppgången påverkar arbetsmarknaden med viss fördröjning. Under perioden 2004–2006 krävs därför särskilda insatser för att hålla tillbaka arbetslösheten. Flera åtgärder föreslogs eller aviserades i 2004 års ekonomiska vårproposition. Insatserna inriktades framför allt på att öka sysselsättningen och pressa tillbaka den öppna arbetslösheten. Utöver förslagen i vårpropositionen stimuleras nu kommunsektorn med ett utökat tillfälligt sysselsättningsstöd för 2005 och 2006. Därtill utökas ramen för de arbetsmarknadspolitiska programmen. På inkomstsidan stimuleras hushållens konsumtion med bland annat sänkta inkomstskatter.

Regeringens förslag och aviseringar i denna proposition innebär att mer resurser tas i anspråk på ett antal områden på budgetens utgifts- och inkomstsida. Samtliga här redovisade åtgärder ingår i den inkomst- respektive utgiftsberäkning för 2004–2007 som redovisas i kapitel 5 respektive 6.

4.3.1 Nu aviserade och föreslagna utgifts- och inkomstförändringar

En redovisning av nu aviserade och föreslagna utgifts- och inkomstförändringar återfinns i tabell 4.10. I det följande redovisas förändringar med budgetmässigt stora konsekvenser.

Under delar av 2005 och 2006 avser Stockholms kommun att genomföra ett försök med trängselskatter. Syftet är i första hand att påverka trafikmängden och öka framkomligheten under de högratifierade delarna av dygnet. För att finansiera försöket föreslår regeringen att ett nytt anslag förs upp på statsbudgeten under utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning. Från detta anslag skall upphandlingen av det tekniska systemet för uppbörden av trängselskatten finansieras. Därutöver skall anslaget täcka såväl Stockholms kommuns som trafikhuvudmannens (Storstockholms lokaltrafik AB, SL) och vissa statliga myndigheters kostnader för försöket. De ersättningar som skall betalas ut regleras i separata avtal mellan staten och berörda aktörer. Vidare skall anslaget täcka

utbetalningar motsvarande de skatteintäkter som försöket genererar minus ett års avskrivningar på gjorda investeringar. Denna återföring skall utbetalas till trafikhuvudmannen för investeringar i kollektivtrafiken i regionen.

Inom utgiftsområde 3 Skatt, tull och exekution föreslår regeringen att Skatteverket och kronofogdemyndigheterna tillförs sammanlagt 100 miljoner kronor 2005 för att bättre kunna bevaka statens fordringar till följd av förändrade förmånsrättsregler avseende skatter. Vidare föreslås anslaget till Skatteverket öka med 18 miljoner kronor 2005 och 2006 till följd av ökade insatser för hantering av ärenden om den tillfälliga skattereduktionen för byggnadsarbeten (ROT-avdrag). Tullverkets anslag beräknas öka med 25 miljoner kronor från och med 2006 för att möjliggöra en effektivare bekämpning av storskalig smuggling samt annan gränsöverskridande organiserad brottslighet.

Inom utgiftsområde 4 Rättsväsendet föreslår regeringen att kriminalvårdens anslag för 2005 ökas med 430 miljoner kronor för att skapa fler platser, förbättra vårdinnehållet och säkerheten samt ge utrymme för en fortsatt satsning mot narkotika. För att förstärka personskyddet föreslås att anslaget till Säkerhetspolisen ökas med 50 miljoner kronor. Vidare föreslås bl.a. att anslagen till polisorganisationen och domstolsväsendet förstärks med 100 respektive 110 miljoner kronor 2005. Sammanlagt ökar anslagen till rättsväsendet med 750 miljoner kronor 2005. Regeringen avser att ytterligare öka anslagen inom utgiftsområdet till totalt 1 490 miljoner kronor 2006 och 2 750 miljoner kronor 2007.

Utgiftsområde 6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet minskas, i enlighet med förslag i den kommande försvarspolitiska propositionen med 600 miljoner kronor 2005, 1 500 miljoner kronor 2006 samt 3 000 miljoner kronor 2007.

Inom utgiftsområde 7 Internationellt bistånd beräknas biståndsanslaget öka från 0,88 procent av BNI 2005 till 1 procent av BNI från och med 2006. Det motsvarar en ökning med 3,3 miljarder kronor för 2006 och med 3,5 miljarder kronor för 2007, beräknat utifrån nuvarande makroekonomiska antaganden.

Inom utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar ökar anslagen med 232 miljoner kronor 2005, framför allt för att minska handläggningstiderna och ärendebalanserna för asylärenden inför en ny instans- och processordning. Den nya instans- och processordningen innebär att över-

prövningen av asylärenden överförs till de allmänna förvaltningsdomstolarna och skall gälla från den 1 januari 2006. Migrationsverket tillförs resurser för de arbetsuppgifter som verket väntas få med anledning av regeringens förslag i propositionen Prövning av verkställighetshinder i utlänningsärenden (prop. 2003/04:59).

Inom utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg kommer en satsning på missbrukarvården benämnd "Kontrakt för livet" att genomföras med inriktning på ökade insatser för de mest utsatta missbrukarna. Satsningarna uppgår till 150 miljoner kronor 2005, 200 miljoner kronor 2006 och 350 miljoner kronor 2007.

De senaste årens ökning av tillgången på narkotika och den ökade alkoholkonsumtionen är oroande. Regeringen föreslår därför ökade insatser för åtgärder inom ramen för alkohol- och narkotikapolitiska insatser med 200 miljoner kronor 2005.

Riksdagen beslöt i maj 2004 att en ny sammanhållen statlig myndighet, Försäkringskassan, inrättas den 1 januari 2005 och att de allmänna försäkringskassorna inordnas i denna myndighet tillsammans med Riksförsäkringsverket. Inom utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp föreslår regeringen satsning på Försäkringskassan med 703 miljoner kronor 2005 för fortsatta prioriterade insatser inom framför allt ohälsoområdet.

För att förbättra för de sämst ställda pensionärerna, av vilka de flesta är kvinnor, föreslår regeringen en höjning av bostadstillägget till pensionärer från och med 2005, vilket innebär att utgifterna inom utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom ökar med 200 miljoner kronor.

Inom utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn aviseras höjda barnbidrag och utökat flerbarnstillägg från och med 2006, vilket sammantaget beräknas medföra att utgifterna ökar med 3 200 miljoner kronor. Därutöver aviserar regeringen en höjning av ersättningen för de s.k. lägstanivådagarna i föräldraförsäkringen från 60 till 180 kronor per dag samt en höjning av inkomsttaket i föräldraförsäkringen från 7,5 till 10 prisbasbelopp fr.o.m. den 1 juli 2006, vilket beräknas medföra att utgiftsområdesramen ökar med ytterligare 800 miljoner kronor 2006 och med 2 170 miljoner kronor 2007. Barnfamiljerna hör till dem som drabbades hårdast av den ekonomiska krisen i början av 1990-talet. De aviserade åtgärderna stärker barnfamiljernas ekonomi.

Regeringen har tidigare, i 2004 års ekonomiska vårproposition, aviserat en satsning på 1 miljard kronor fr.o.m. 2006 riktad mot barn som lever i familjer med svag ekonomi. Denna satsning kommer bland annat att användas till förbättringar av underhållsstödet.

En likartad och rättvis tillämpning av reglerna i arbetslöshetsförsäkringen är tillsammans med aktiva arbetsmarknadspolitiska åtgärder viktiga för en väl fungerande arbetsmarknad med låg arbetslöshet och hög sysselsättning. Inom utgiftsområde 13 Arbetsmarknad utökas de arbetsmarknadspolitiska programmen med motsvarande 20 000 platser under 2005 (i förhållande till den beräknade programvolymen i vårpropositionen), så att volymen kan uppgå till 111 000 platser. Denna åtgärdsvolym beräknas även för 2006. För 2005 innebär förändringen att kostnaderna ökar med 1,8 miljarder kronor och för 2006 med 3,1 miljarder kronor i förhållande till beräkningen i 2004 års ekonomiska vårproposition. Eftersom omfattningen av anställningsstödet beräknas öka, och detta ges som en kreditering på arbetsgivarens skattekonto, minskas dock anslagna medel till följd av denna förändring med 500 miljoner kronor från och med 2005. Utgifterna för de ökade programmen redovisas inte i tabell 4.10 utan ingår som en del i de makroekonomiska förutsättningarna.

Inom utgiftsområde 15 Studiestöd aviseras förändringar i studiestödssystemet från den 1 juli 2006 så att fler äldre ges möjlighet att studera med studiemedel. Detta beräknas öka utgifterna med 100 miljoner kronor 2006 och med 250 miljoner kronor 2007. Under 2006 tas ett första steg som gör det lättare att få dispens från begränsningen om 12 terminers studier med studiemedel.

Inom utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning föreslår regeringen att 100 miljoner kronor tillförs forskningen under 2005. Forskningen beräknas tillföras 600 miljoner kronor 2006 och 1 100 miljoner kronor 2007. År 2008 beräknas sammantaget 2,3 miljarder kronor tillföras forskningsområdet. Den närmare fördelningen av medlen kommer att framgå av den kommande forskningspolitiska propositionen. Regeringen beräknar också att utgiftsområdet tillförs 70 miljoner kronor 2006 och 155 miljoner 2007 för strategiska satsningar såsom förbättrade utbildningsvillkor i de skolor i segregerade områden som har störst behov av utvecklingsinsatser.

Inom utgiftsområde 17 Kultur, medier trosamfund och fritid beräknar regeringen att 40 miljoner kronor tillförs 2006 och 85 miljoner kronor 2007, för att möjliggöra stöd och förebyggande insatser för ungdomar som riskerar att hamna i kriminalitet, missbruk och socialt utanförskap. Regeringen föreslår vidare att utgiftsområdet tillförs 40 miljoner kronor 2005, avsett för pensioner på teater-, dans- och musikteaterområdet. För 2006 och 2007 beräknas 20 miljoner kronor tillföras i samma syfte.

Inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande föreslås en ökad satsning på inrättandet av ett nationellt forum för hållbar utveckling inom Boverket med 10 miljoner kronor 2005.

Inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård, föreslås 50 miljoner kronor tillföras för vattenadministration m.m. i samband med det fortsatta genomförandet av ramdirektivet för vatten. Vidare föreslås 40 miljoner kronor för att finansiera Sveriges medlemskap i EUMETSAT (det europeiska satellitsamarbetet).

Inom utgiftsområde 21 Energi föreslås 460 miljoner kronor per år från och med 2005 för fortsatta åtgärder inom energiforskning, utveckling, demonstration och energipolitiskt motiverade internationella klimatinsatser. Anslagssparande har hittills använts som finansiering av 2002 års energipolitiska program. Då detta inte längre är möjligt anpassas nu ramarna till vad riksdagen beslutat för den återstående programperioden. Den investeringsstimulans för energi- och miljöinvesteringar i offentliga lokaler som beslutades efter förslag i 2004 års ekonomiska vårproposition ställer också krav på ökade resurser för administration. För detta ändamål föreslås 30 miljoner kronor för 2005. Den sammanlagda ökningen av utgiftsområdets ram blir därmed 941 miljoner kronor 2005.

Inom utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar föreslås en rad satsningar för 2005. Satsningarna gäller bland annat artdatabanken, djurskyddsmyndigheten, ekologisk produktion av livsmedel samt biotopskydd inom skogsbruket. Vidare fördelas den ökade ram för utgiftsområdet som beslutades med anledning av förslag i 2004 års ekonomiska vårproposition.

Inom utgiftsområde 24 Näringsliv föreslås att rymdverksamheten tillförs 235 miljoner kronor 2005 och 100 miljoner kronor 2006 så att ett

svenskt deltagande i Arianeprogrammet säkerställs.

För 2005 föreslår regeringen att det tillfälliga generella sysselsättningsstödet till kommunerna på statsbudgetens inkomstsida utökas med 6 miljarder kronor och med ytterligare 1 miljard kronor 2006. Det tidsbegränsade generella sysselsättningsstödet blir därmed 7,5 miljarder kronor 2005 och för 2006 beräknas det tidsbegränsade generella sysselsättningsstödet uppgå till 7 miljarder kronor. Ett tidsbegränsat stöd för utbildning av personal inom vård och äldreomsorg införs på statsbudgetens inkomstsida. Detta uppgår till 450 miljoner kronor 2005 och till 300 miljoner kronor 2006–2007. Till följd av det finansiella läget inom kommuner och landsting beräknas sektorn behöva ytterligare medel efter 2006. År 2007 avser regeringen att öka det generella statsbidraget till kommunsektorn med 7 miljarder kronor.

De nu föreslagna och aviserade åtgärderna, inklusive finansiering, ger en ökning med ca 4,6 miljarder kronor av de takbegränsade utgifterna för 2005 jämfört med beräkningarna i 2004 års ekonomiska vårproposition. För 2006 beräknas utgifterna öka med ca 11,7 miljarder kronor till följd av de nu föreslagna och aviserade åtgärderna.

4.3.2 Åtgärder för att undvika överskridanden av utgiftstaken 2004 och 2005

Regeringens förslag till statsbudget för 2005 innebär att summan av de anslag som faktiskt anvisas för 2005 och som omfattas av utgiftstaket är något lägre än utgiftstaket.

Till följd av systemet med anslagssparande och anslagskredit kan dock utgifterna bli såväl högre som lägre än de för budgetåret anvisade anslagsmedlen. Medel på ramanslag som inte utnyttjas fullt ut kan sparas till efterföljande år. En myndighet kan även använda tidigare års sparade anslagsmedel som komplement till årets anslag. Den s.k. treprocentsregeln innebär att myndigheterna efter särskilt beslut från regeringen även kan få disponera anslagssparande som överstiger tre procent av föregående års anslag. Myndigheter med ramanslag har också möjligheter att låna av efterföljande års anslag om medelstildelingen ett visst år är otillräcklig. Anslagskrediten på ramanslag för förvaltningsändamål uppgår i

normalfallet till tre procent av anslagsbeloppet. Förskjutningen av användningen av medel till följd av systemet med anslagssparande och anslagskredit redovisas på statsbudgeten som en för alla ramanslag gemensam beräkningspost kallad minskning (eller ökning) av anslagsbehållningar. Eftersom utgiftstaket sätter en gräns för den faktiska anslagsförbrukningen, och inte enbart för anvisade medel, kan utgiftstaket överskridas till följd av minskade anslagsbehållningar även om anvisade medel är lägre än utgiftstaket.

Regeringen föreslår i föreliggande budgetproposition att riksdagen godkänner beräkningen av minskningen av anslagsbehållningarna för 2005. Förslaget innebär att minskningen av anslagsbehållningarna, netto, beräknas uppgå till noll kronor. Regeringens aktuella beräkningar visar emellertid att anslagsbehållningarna, netto, riskerar att minska under 2005 om nuvarande huvudregel med en anslagskredit på tre procent av anslaget och möjlighet att disponera anslagssparande på upp till tre procent av föregående års ramanslag skulle tillämpas även för nästa år. Utgiftstaket för 2005 skulle därmed riskera att överskridas.

Regeringen har befogenhet att själv påverka storleken på minskningen av anslagsbehållningarna genom att besluta om nivån på anslagskrediten (upp till 10 procent av anslaget) och storleken på det ramanslagssparande som myndigheterna får disponera.

För att hantera risken för ett överskridande av utgiftstaket nästa år avser regeringen att i myndigheternas regleringsbrev besluta om ett antal åtgärder för 2005 som syftar till att den totala nettoförbrukningen av anslagsbehållningarna inte får överstiga noll kronor. Det handlar om åtgärder för att få myndigheter att som huvudregel vare sig utnyttja krediter eller ingående anslagssparande under 2005 samt att medel som står till regeringens disposition som huvudregel inte får användas. Ett ingående anslagssparande kan dessutom komma att ställas till regeringens disposition alternativt föras bort som en indragning. Om dessa åtgärder längre fram inte visar sig vara tillräckliga kan regeringen med stöd av 8 § i lagen (1996:1054) om statsbudget besluta om att medel på anvisade anslag inte skall användas.

De ovan redovisade utgiftsbegränsande åtgärderna för 2005 kommer att leda till förskjutningar av användningen av anslagsmedel från 2005 till 2006 i förhållande till den förbrukning

av anslagsmedel som skulle äga rum om nuvarande huvudregler för anslagskreditens och anslagssparandets nivå hade tillämpats. Denna effekt har beaktats i beräkningen av posten Minskning av anslagsbehållningar för 2005–2006 (se avsnitt 6.2).

Regeringens aktuella prognos för de takbegränsade utgifterna innevarande år innebär att budgeteringsmarginalen beräknas uppgå till 0,2 miljarder kronor. Följaktligen finns det en risk för att utgiftstaket för 2004 kan komma att överskridas om inte ytterligare utgiftsbegränsande åtgärder vidtas. För 2004 har regeringen för avsikt att fatta beslut om ytterligare utgiftsbegränsningar, utöver de redan beslutade, som beräknas minska utgifterna med sammanlagt ca 2,5 miljarder kronor. Utgiftsbegränsningarna har beaktats i utgiftsprognoserna (se avsnitt 6.1).

De områden som berörs är bl.a. utgiftsområde 6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet (2 miljarder kronor) och utgiftsområde 7 Internationellt bistånd (0,5 miljarder kronor). De nu föreslagna utgiftsbegränsningarna innebär att de berörda verksamheternas anslagssparande ökar kommande år.

För att säkerställa att anslagsbehållningarna ändå inte minskar nästa år, trots de nu föreslagna utgiftsbegränsningarna för 2004, kommer regeringen att vara restriktiv med undantag från de ovan redovisade huvudreglerna för storleken på förbrukningen av anslagssparande och ianspråkstagande av anslagskredit för nästa år.

4.3.3 Förändrade skatteregler

I syfte att stimulera arbetsutbud och utbildning inledde regeringen inkomståret 2000 en reform som bl.a. syftade till att kompensera löntagare och övriga med pensionsgrundande inkomster för den allmänna pensionsavgiften. Kompensationen lämnas i form av en skattereduktion som sedan inkomståret 2002 uppgår till 75 procent av pensionsavgiften. Regeringen anser att det är angeläget att reformen fullföljs och föreslår därför att compensationen höjs från 75 till 87,5 procent inkomståret 2005, vilket beräknas medföra en intäktsförsvagning för offentlig sektor på 6,45 miljarder kronor från och med 2005.

Avdraget för resor till och från arbetet och i tjänsten föreslås höjas från 16 kronor till 17 kronor per mil. Det beräknas ge en budgetförsvagning på 0,31 miljarder kronor från och med 2005.

Senare i höst återkommer regeringen med förslag till förändringar i de särskilda regler som gäller vid inkomstbeskattning av utomlands bosatta (SINK-reglerna). Förändringarna avseende s.k. dagpendlare beräknas medföra en budgetförstärkning på 0,02 miljarder kronor.

Förmögenhets-, arvs- och gåvoskatterna kännetecknas av olikformigheter och kan därför uppmuntra till skatteplanering. I syfte att bl.a. underlätta generationsskiften i företag föreslår regeringen ett slopande av arvs- och gåvoskatten från 2005. Det medför en budgetförsvagning på 2,6 miljarder kronor från och med 2005. Vidare föreslås en höjning av fribeloppet i förmögenhetsskatten för sambeskattade par från 2 miljoner till 3 miljoner kronor. Därigenom blir den skattemässiga behandlingen av ensamstående och sambeskattade mer likartad. Regeringen överväger även ett ersättande av den s.k. huvuddelägarregeln med ett tak för förmögenhetsskatten. Fribeloppshöjningen medför en budgetförsvagning på 1,1 miljarder kronor 2005.

Lättnaderna i kapitalskatterna föreslås finansieras genom vissa förändringar i skattereglerna för företagen och deras ägare. Taket för nedsättning av socialavgifterna, som i dag motsvaras av en lönesumma på 852 000 kronor, föreslås sänkas till 741 600 kronor. Det ger en budgetförstärkning på 0,42 miljarder kronor brutto 2005. Indirekta effekter av denna åtgärd begränsar nettobudgetförstärkningen till 0,3 miljarder kronor. Senare i höst avser regeringen att återkomma med förslag om räntebeläggning av vinstmedel som avsatts till periodiseringsfond, vilket beräknas ge en budgetförstärkning 2005 på 1,5 miljarder kronor. Skattebasen förväntas dock utvecklas gynnsamt under de närmaste åren. Den varaktiga budgetförstärkningen beräknas därför till 2,1 miljarder kronor. Regeringen föreslår även en begränsning av uppräkningsgränserna för uttag av statlig inkomstskatt 2005. Det ger en intäktsförstärkning på 0,73 miljarder kronor från och med 2005. Slutligen föreslås ett återförande av IKU-medel från den gröna skatteväxlingen 2000. Efter avdrag för avsättningar för kompetensutveckling av vårdpersonal och studiestöd för äldre återstår ett årligt belopp på 900 miljoner kronor för delfinansiering av den slojade arvs- och gåvoskatten. Återföringen medför inte någon saldotsförstärkning.

Inom ramen för strategin för grön skatteväxling föreslås energi- och miljöskattehöjningar som sammanlagt medför en periodiserad netto-

budgetförstärkning på 3,4 miljarder kronor 2005. Förslaget om höjd fordonsskatt för personbilar beräknas ge en budgetförstärkning på 1,18 miljarder kronor medan en höjning av fordonsskatten för lätta lastbilar med 40 procent ger en intäktsförstärkning på 0,13 miljarder kronor, brutto. Indirekta effekter medför att nettoeffekten stannar på 0,10 miljarder kronor netto. En höjning av energiskatten på diesel med 30 öre/liter beräknas ge en budgetförstärkning på 0,97 miljarder kronor brutto. Indirekta effekter begränsar budgetförstärkningen till 0,82 miljarder kronor netto. För diesel som används i arbetsmaskiner i jord- och skogsbruk föreslås en skattelättnad på 2 kr/liter från 2005 års nivå. Det ger en budgetförsvagning på 0,71 miljarder kronor brutto 2005. Indirekta effekter begränsar försvagningen till 0,52 miljarder kronor. Den föreslagna höjningen av energiskatten på bensin med 15 öre/liter ger ökade punktskatteintäkter på 0,81 miljarder kronor 2005. Indirekta effekter i form av bl.a. momspåslag, medför att nettobudgeteffekten uppgår till 0,92 miljarder kronor. Slutligen föreslås energiskatten på el höjas med 1,2 öre/kWh, vilket ger en budgetförstärkning, brutto, på 0,92 miljarder kronor 2005. Den motsvaras av en nettoeffekt på 0,88 miljarder kronor.

Skattehöjningarna växlas mot en höjning av grundavdragen för låg- och medelinkomsttagare med 2 400 kronor. Det ger ett intäktsbortfall på 3,72 miljarder kronor 2005.

Fortsatt avtrappning av den s.k. miljöbonusen till vindkraftverk ger en budgetförstärkning på 0,02 miljarder kronor från 2005. En särskild ram på 0,3 miljarder kronor avsätts från inkomståret 2005 och framåt för skatteåtgärder som kan stimulera den regionala utvecklingen.

Försöket med trängselskatt vid vissa passager i Stockholms innerstad förväntas generera intäkter på 0,46 miljarder kronor 2005 och 0,53 miljarder kronor 2006.

En ny skatt på färd över Svinesundsbroarna införs i samband med att den nya bron tas i bruk i juni 2005. Den beräknas ge intäkter på drygt 0,04 miljarder kronor under det första halvåret och därefter 0,09 miljarder kronor per år.

4.3.4 Förändringar jämfört med föregående år

I tabell 4.11 redovisas budgeteffekterna i förhållande till föregående år av större beslutade,

föreslagna eller aviserade reformer och finansieringen av dessa. Därutöver kommer förändringar av budgetens inkomster och utgifter till följd av bland annat den makroekonomiska utvecklingen, pris- och löneomräkning m.m. Dessa förändringar redovisas emellertid i kapitel 5 och i avsnitt 4.4.4.

Regeringen genomför stora utgiftsreformer under perioden 2005–2007. Satsningarna görs framför allt på kommunsektorn men betydande resursförstärkningar sker också inom rättsväsendet, familjepolitiken, biståndet och infrastrukturen.

Av tabell 4.11 framgår att kommunsektorn i jämförelse med 2004 tillförs sammantaget ytterligare drygt 21 miljarder kronor via statsbudgetens utgiftssida fram till och med 2007. Utgiftsområde 4 Rättsväsendet tillförs drygt 2 miljarder kronor under samma tidsperiod. År 2006 beräknas biståndslaget uppgå till 1 procent av BNI. Biståndsramen beräknas därför höjas med sammantaget 4 miljarder kronor 2007 jämfört med 2004.

Resurstillskotten till utgiftsområde 22 Kommunikationer uppgår till drygt 5 miljarder kronor 2007 i förhållande till 2004 samtidigt som de lånefinansierade investeringarna i stort är oförändrade. Med nu aviserade reformer inom familjepolitiken beräknas ramen för utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn utökas med närmare 6 miljarder kronor fram till och med 2007.

År 2005 höjs ambitionerna åter inom ohälsområdet när sjukersättningen återställs till nivån som gällde före den 1 juli 2003 och sjuklöneperioden åter blir 14 dagar. För utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp höjs därför utgiftsområdesramen med sammantaget närmare 3 miljarder kronor från 2004 till 2007.

Sammantaget beräknas de takbegränsade utgifterna 2007 öka med ca 46 miljarder kronor i förhållande till 2004 till följd av beslut. Under perioden 2004–2007 genomförs också utgiftsminskningar på totalt drygt 4 miljarder kronor till följd av besparingar, finansiering av utgiftsreformer och avslutande av vissa temporära program. Merparten av besparingarna finns inom utgiftsområde 6 Försvar.

De beslutade eller nu föreslagna åtgärderna på statsbudgetens inkomstsida för 2005 innebär en försvagning av den offentliga sektorns finanser med drygt 11 miljarder kronor mellan 2004 och

2005. Omkring hälften av försvagningen beror på höjningen av det generella sysselsättningsstödet till kommunsektorn. De nu föreslagna Energi-skattehöjningarna medför en förstärkning av den offentliga sektorns inkomster med drygt ca 3,5 miljarder kronor samtidigt som inkomstskattesänkningarna innebär att de offentliga finanserna försvagas med ca 10 miljarder kronor i förhållande till 2004. Sammantaget medför de beslutade och nu föreslagna förändringarna på inkomstsidan en försvagning av de offentliga finanserna på 0,2 miljarder kronor mellan 2004 och 2007.

Att försvagningen på inkomstsidan enbart uppgår till 0,2 miljarder kronor under denna period beror på att de tillfälliga sysselsättningsstöden till kommunsektorn upphör från och med 2007.

Om däremot de tillfälliga stöden till kommunsektorn exkluderas från inkomstberäkningarna innebär det i stället att de offentliga finanserna försvagas med ca 5 miljarder kronor 2004–2007. De offentliga finanserna försvagas sammantaget med ca 42 miljarder kronor under perioden 2004–2007 till följd av aktiva beslut på statsbudgetens utgifts- och inkomstsida.

Tabell 4.10 Nu föreslagna och aviserade utgifts- och inkomstförändringar

Förändring av offentliga finanser och effekter på takbegränsade utgifter i förhållande till 2004 års ekonomiska vårproposition (VP2004)

Miljoner kronor	2005	2006	2007	Permanent effekter
Reformer				
U0 1 Riksdagen	40	37	34	34
U0 1 Sametinget	3	3	3	3
U0 2 Trängselskatter	1 690	860	770	0
U0 3 Tullverket		25	25	25
U0 3 Skatteverket	118	118	100	100
U0 4 Polisen	100	475	1 175	1 175
U0 4 SÄPO	50	75	100	100
U0 4 Åklagarorganisationen	25	25	50	50
U0 4 Domstolsväsendet	110	200	325	325
U0 4 Kriminalvården	430	680	1 030	1 030
U0 4 Rättsmedicinalverket	10	10	22	22
U0 4 Övrigt Rättsväsendet	25	25	48	48
U0 7 Bistånd		3 300	3 500	3 500
U0 8 Migrationsverket	38	15	13	13
U0 8 Utlänningsnämnden, utresor, offentligt biträde	170	100	100	100
U0 8 Antidiskrimineringsbyråer	2	2	2	2
U0 8 Diskrimineringsombudsmannen	2	2	2	2
U0 8 Skyddat boende	20	20	20	0
U0 9 Missbrukarvård, alkohol/narkotika	350	200	350	350
U0 9 Psykiatri och social psykiatri	500	200	0	0
U0 9 Alternativmedicin Vidarkliniken	3	3	3	0
U0 9 Rett Center	7	7	7	7
U0 9 HIV-prevention	6	6	6	6
U0 9 Insatser mot hemlöshet	10	10	10	10
U0 9 Anhörigstöd	25	25	25	0
U0 10 Socialförsäkringsadministration	703			0
U0 11 Bostadstillägg pensionärer	200	200	200	200
U0 11 Förlängd omställningspension	9	57	62	62

Fortsättning på tabell 4.10 Nu föreslagna och aviserade utgifts- och inkomstförändringar

Förändring av offentliga finanser och effekter på takbegränsade utgifter i förhållande till 2004 års ekonomiska vårproposition (VP2004)

Miljoner kronor	2005	2006	2007	Permanenta effekter
UO 12 Barnbidrag		2 100	2 100	2 100
UO 12 Flerbarnstillägg 100 kr andra barnet		1 100	1 100	1 100
UO 12 Höjda tak i föräldraförsäkringen		640	1 470	1 470
UO 12 Höjda lägsta nivåer i föräldraförsäkring		150	700	700
UO 12 Utökad rätt föräldrapenning	9	9	9	9
UO 15 Förstärkt studiestöd äldre		100	250	250
UO 16 Forskning	100	600	1 100	2 300
UO 16 Riktade satsningar till skolor i segregerade områden		70	155	0
UO 17 Riktade insatser till ungdomar i riskmiljöer		40	85	0
UO 17 Naturhistoriska, miljögiftsgrupp	5	5	5	5
UO 17 Kompletterande ålderspension	15	15	15	15
UO 17 Pensioner, teater, dans- och musikområdet	25	5	5	5
UO 18 Bidrag installation av hissar	29			0
UO 18 Nationellt forum för hållbar utveckling, Boverket	10	10	10	10
UO 20 Vattendirektiv inom biologisk mångfald	50	50	50	50
UO 20 SMHI	40	40	40	40
UO 21 Energiprogram	941	898	818	40
UO 22 Rikstrafiken	30			0
UO 23 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur		817	4 181	400
UO 23 Främjande av rennäring	10	10	10	10
UO 23 Obligatoriska EU-kontroller	6	6	6	6
UO 23 Artdatabanken	45	45	45	45
UO 23 Insatser för skogsbruk alt. kalhyggen	5	5	5	5
UO 23 Djurskyddsmyndighet, register, djurförsök m.m.	25	25	25	25
UO 23 Livsmedelsverket, närslakt	10	10	10	0
UO 23 Åtgärder, livsmedelsområdet	10	10	10	10
UO 23 Ekologisk produktion	15	15	15	15
UO 23 Bekämpande av djursjukdomar	15	15	15	15
UO 24 Rymdverksamhet	235	100		0
UO 24 Såddefinansiering ALMI	15	15	15	15
UO 24 Kreditgarantiföreningar	5	5	5	0
UO 25 Kommunerna			7 000	7 000
Summa reformer	6 296	13 590	27 236	22 804
Finansiering m. m.				
UO 6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet	-600	-1 500	-3 000	-3 000
UO 20/23 Omdisponering av satsningar från VP2004 inom UO20/23	-140	-140	-140	-140
UO 25 Omdisponering av satsningar från VP2004	-1 000	-200	-200	-200
Summa finansiering m m	-1 740	-1 840	-3 340	-3 340
Summa ökning av takbegränsade utgifter	4 556	11 750	23 896	19 464
Inkomstförändringar				
Generellt sysselsättningsstöd till kommuner	6 000	7 000	0	0
Utbildning personal vård- och äldreomsorg	450	300	300	0
Kompensation allmän pensionsavgift	6 450	6 450	6 450	6 450
Begränsad uppräknings skiktgränser KPI+1%	-730	-730	-730	-730

Fortsättning på tabell 4.10 Nu föreslagna och aviserade utgifts- och inkomstförändringar

Förändring av offentliga finanser och effekter på takbegränsade utgifter i förhållande till 2004 års ekonomiska vårproposition (VP2004)

Miljoner kronor	2005	2006	2007	Permanent effekter
Höjda grundavdrag	3 720	3 720	3 720	3 720
Ändrade SINK-regler	-20	-20	-20	-20
Höjt milavdrag arbetsresor 16kr =>17kr	310	310	310	310
Regionalpolitisk stimulans	300	300	300	300
Sänkt förmögenhetsskatt	1 100	1 100	1 100	1 100
Slopad arvs- och gåvoskatt	2 600	2 600	2 600	2 600
Ändrade regler periodiseringsfond	-1 500	-1 900	-2 600	-2 100
Reducerad nedsättning socialavgifter, brutto	-420	-420	-420	-420
Höjd elskatt 1,2 öre/kWh, brutto	-920	-920	-920	-920
Höjd fordonsskatt, lätta lastbilar, brutto	-130	-130	-130	-130
Höjd fordonsskatt, personbilar, brutto	-1 180	-1 180	-1 180	-1 180
Höjd bensinskatt 15 öre/liter, brutto	-810	-810	-810	-810
Höjd dieselskatt 30 öre/liter, brutto	-970	-970	-970	-970
Sänkt dieselskatt jordbruk med 2 kr/l, brutto	710	710	710	710
Trängselskatt	-460	-530	0	-30
Skatt Svinesundsbroarna	-40	-90	-90	-90
Skattestimulans miljöinvesteringar offentliga lokaler	-30	0	30	0
Avtrappning miljöbonus vindkraftverk	-20	-20	-20	-20
<i>Summa inkomstreformer, brutto (periodiserade effekter)</i>	<i>14 410</i>	<i>14 770</i>	<i>7 630</i>	<i>7 770</i>
Indirekta effekter av inkomstreformer	40	240	240	350
<i>Summa inkomstreformer, netto (periodiserade effekter)</i>	<i>14 450</i>	<i>15 010</i>	<i>7 870</i>	<i>8 120</i>
Nettoförsvagning av den offentliga sektorns finanser	19 006	26 760	31 766	27 584

Tabell 4.11 Budgeteffekter i förhållande till föregående år av tidigare beslutade och aviserade samt nu föreslagna utgifts- och inkomstförändringar*Budgeteffekt i förhållande till föregående år. Fullständig periodiserad redovisning för skatter.*

Miljarder kronor	2005	2006	2007
Utgiftsreformer			
UO 1 Rikets styrelse	0,10	0,04	0,00
UO 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	1,69	-0,84	-0,09
Varav trängselskatter	1,69	-0,84	-0,09
UO 3 Skatt, tull och exekution	0,02	0,03	-0,02
UO 4 Rättsväsendet	0,19	0,79	1,26
UO 7 Internationellt bistånd	0,60	3,30	0,20
UO 8 Invandrare och flyktingar	0,14	-0,11	0,00
UO 9 Hälso- och sjukvård samt social omsorg	0,79	-0,45	-0,05
UO 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp	2,55	0,26	0,00
Varav återställd SGI och återtagen 3:e sjuklönevecka	2,34	0,03	0,00
UO 11 Pensioner m.m.	0,21	0,05	0,01
UO 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	0,01	4,34	1,38
Varav barnbidrag och flerbarnstillägg		3,20	0,00
UO 14 Arbetsliv	0,05	0,00	-0,05
UO 15 Studiestöd	0,15	0,35	0,15
UO 16 Utbildning och forskning	-0,60	1,06	-0,42
Varav förskola	1,00	1,00	0,00
UO 17 Kultur	0,07	0,08	0,05
UO 18 Bostäder	0,04	0,17	0,00
UO 20 Miljöåtgärder, sanering, biologisk mångfald m.m.KLIMP	0,23	0,30	-0,15
UO 21 Energi	0,00	0,00	0,00
UO 22 Kommunikationer	3,20	-0,02	2,21
Lånefinansierade	-2,90	1,77	0,68
UO 23 Jord- och skogsbruk	0,30	1,30	0,11
UO 24 Näringsliv	0,39	-0,14	-0,26
UO 25 Allmänna bidrag till kommuner	9,52	3,68	8,00
Summa utgiftsreformer inkl. lånefinansierade	16,72	15,95	13,00
Inkomstreformer			
Energiskatt el för industrin m.m., 0,5 öre fr. 1/7-04, brutto	-0,13		
Nedsatt elskatt energiintensiv industri	0,09		
Aviserade skattehöjningar 2006 p.g.a. grön skatteväxling		-3,60	
Aviserade skattesänkningar 2006 p.g.a. grön skatteväxling		3,60	
Skattelättnad för biodrivmedel	0,27		
Avtrappning av miljöbonus för vindkraftsel, brutto	-0,02		
Slopad arvsskatt mellan makar, brutto	0,10		
Höjd klyvningsränta för fåmansaktiebolag, 2 procentenheter, brutto	0,01	0,02	
Ytterligare lättnader i 3:12 reglerna fr.o.m. 2005, brutto	0,02	0,01	
Partiell frysning av skiktgränser för 2004, brutto			
Skattelättnad för vissa byggtjänster, brutto	0,30	0,34	-0,22
Tillfälligt sysselsättningsstöd till kommuner och landsting, brutto	2,60	-0,50	-7,00
Fast belopp 200 kronor till kommunerna, brutto	-1,36		
Utbildning personal vård- och äldreomsorg	0,45	-0,15	

Fortsättning på tabell 4.11 Budgeteffekter i förhållande till föregående år av tidigare beslutade och aviserade samt nu föreslagna utgifts- och inkomstförändringar
Budgeteffekt i förhållande till föregående år. Fullständig periodiserad redovisning för skatter.

Miljarder kronor	2005	2006	2007
Anställningsstöd långtidssjukskrivna, brutto	-0,60		
Särskilt anställningsstöd inom aktivitetsgarantin, brutto		-0,40	
ROT-avdrag bostadshus	-0,40	-1,00	0,00
Skattestimulans källsortering	0,27	-0,13	-0,14
Skattestimulans miljöinvesteringar offentliga lokaler	1,30	-0,63	-0,64
Kompensation allmän pensionsavgift	6,45		
Begränsad uppräknings skiktgränser KPI+1%	-0,73		
Höjda grundavdrag	3,72		
Ändrade SINK-regler	-0,02		
Höjt milavdrag arbetsresor 16=>17kr	0,31		
Regionalpolitisk stimulans	0,30		
Sänkt förmögenhetsskatt	1,10		
Slopad arvs- och gåvoskatt	2,60		
Ändrade regler periodiseringsfond, brutto	-1,50	-0,40	-0,70
Reducerad nedsättning socialavgifter, brutto	-0,42		
Höjd elskatt 1,2 öre/kWh, brutto	-0,92		
Höjd fordonsskatt, lätta lastbilar	-0,13		
Höjd fordonsskatt, personbilar +23% bensin, +2% diesel	-1,18		
Höjd bensinskatt 15 öre/liter, brutto	-0,81		
Höjd dieselskatt 30 öre/liter, brutto	-0,97		
Trängselskatt	-0,46	-0,07	0,53
Skatt på färd över Svinesundsbron	-0,04	-0,04	
Sänkt dieselskatt jordbruk med 2 kr/l	0,71		
Summa inkomstreformer, brutto	10,91	-2,95	-8,17
Indirekta effekter av inkomstreformer	0,21	0,18	0,00
Summa inkomstreformer, netto	11,12	-2,77	-8,17
Summa utgifts- och inkomstreformer	27,84	13,18	4,83
Finansiering m. m.			
UO 6 Försvar	-0,60	-0,90	-1,50
UO 18 Bostäder, investeringsbidrag			-0,60
UO 21 Energi	-0,27	-0,06	0,00
Övrigt	0,53	-0,91	0,00
Summa finansiering m.m.	-0,35	-1,86	-2,10
Utgiftsreformer inkl. finansiering m.m.	16,37	14,09	10,90
Reformer inkl. finansiering m.m.	27,49	11,32	2,73

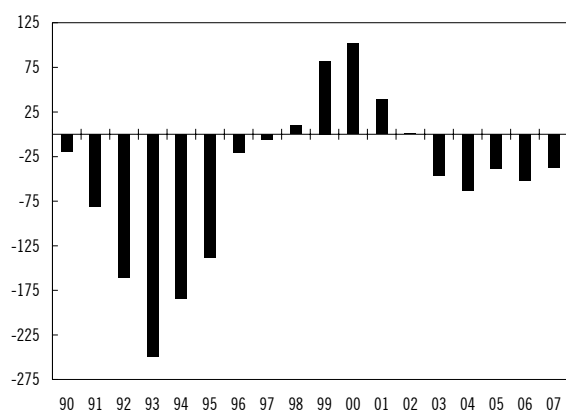
4.4 Statsbudgetens utveckling

4.4.1 Statsbudgetens saldo

Statsbudgetens saldo är sedan 1997 definitionsmässigt lika med statens lånebehov, men med omvänt tecken. Ett budgetunderskott innebär följaktligen ett lika stort positivt lånebehov och att statsskulden ökar.

Diagram 4.1 Statsbudgetens saldo 1990–2007

Miljarder kronor

Under perioden 1990–1997 var utfallet för statsbudgeten oavbrutet negativt. Budgetunderskottet var som störst 1993 då lånebehovet uppgick till 250 miljarder kronor. Konsolideringsprogrammet och den ekonomiska återhämtningen innebar att underskotten reducerades markant de följande åren. År 1998 uppvisade statsbudgeten ett överskott och staten amorterade nära 10 miljarder kronor på statsskulden. Statsbudgetens saldo förbättrades ytterligare 1999 till 82 miljarder kronor, främst till följd av engångseffekter i form av överföringar från AP-fonden och inbetalningar av premiepensionsmedel. År 2000 uppgick budgetöverskottet till 102 miljarder kronor. Det höga utfallet förklaras främst av överföringen av medel från AP-fonden samt försäljning av aktieinnehav. Därefter har överskottet gradvis minskat och 2003 uppvisade statsbudgetens saldo åter ett underskott på 46 miljarder kronor. För innevarande år prognostiseras underskottet till ca 64 miljarder kronor. För 2005 och 2006 beräknas underskotten till ca 38 respektive 52 miljarder kronor och 2007 beräknas underskottet uppgå till ca 37 miljarder kronor. I beräkningarna antas inkomster från försäljning av statlig egendom uppgå till 15 miljarder kronor

per år 2005–2007. Försäljningsbelopp och tidpunkt är dock förknippade med stor osäkerhet.

4.4.2 Uppföljning av statsbudgeten för 2004

Det beräknade lånebehovet 2004 på ca 64 miljarder kronor innebär en försämring med ca 22 miljarder kronor jämfört med den av riksdagen ursprungligt fastställda statsbudgeten för 2004 (dvs. statsbudgeten exklusive tilläggsbudget). Det försämrade budgetsaldot beror främst på lägre inkomster.

Statsbudgetens skatteinkomster beräknas bli 14 miljarder kronor lägre än beräknat i den ursprungliga statsbudgeten framför allt på grund av lägre bolagsskatter och lägre energiskatter. Övriga inkomster väntas bli ca 11 miljarder kronor lägre än i statsbudgeten, främst till följd av att inkomster av försäld egendom reviderats ned. En detaljerad uppföljning av skatter och övriga inkomster redovisas i kapitel 5.

Utgifter m.m. (se tabell 4.12) bedöms nu bli 2,9 miljarder kronor lägre än beräknat i den ursprungliga statsbudgeten. Statsskuld räntorna förväntas bli 1,8 miljarder kronor högre och utgifterna exklusive statsskuld räntor beräknas bli 0,1 miljarder kronor lägre, vilket framgår närmare av redovisningen i avsnitt 6.1. Den största utgiftsökningen jämfört med statsbudgeten finns inom utgiftsområde 13 Arbetsmarknad, där utgifterna väntas bli 6,2 miljarder kronor högre än i statsbudgeten till följd av högre öppen arbetslöshet samt fler platser i de arbetsmarknadspolitiska programmen. Utgifterna har reviderats ned inom utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp. Även utgifterna inom utgiftsområde 25, anslaget 48:1 *Generellt statsbidrag till kommuner och landsting*, beräknas bli lägre än i statsbudgeten till följd av en slutreglering med anledning av pensionsreformen. Riksgäldskontorets nettoutlåning m.m. beräknas bli 4,6 miljarder kronor lägre än vad som beräknades i den ursprungliga statsbudgeten, vilket bland annat beror på att en del av EU-avgiften anslagsavräknades 2004 i stället för 2003 och på att CSN:s nyupplåning för studielån beräknas bli lägre än vad som beräknades i statsbudgeten. Anledningen till att CSN:s nyupplåning har reviderats ned är att

återbetalningen av studielån förväntas öka mer än tidigare beräknat.

Utgiftsramarna som fastställdes i den ursprungliga statsbudgeten för 2004 innebar en budgeteringsmarginal på 0,2 miljarder kronor. Budgeteringsmarginalen beräknas även i denna proposition uppgå till 0,2 miljarder kronor (se tabell 4.4).

Statsskulden beräknas vid utgången av 2004 uppgå till ca 1 240 miljarder kronor, vilket är ca 17 miljarder kronor högre än beräkningen i budgetpropositionen för 2004.

Jämfört med beräkningen i 2004 års ekonomiska vårproposition visar den nu aktuella prognosen att lånebehovet innevarande år blir ca 2 miljarder kronor högre. Inkomsterna beräknas bli ca 7 miljarder kronor lägre än bedömningen i vårpropositionen. Övriga inkomster prognostiseras bli lägre till följd av att inkomster av försåld egendom har reviderats ned med 15 miljarder kronor, vilket delvis motverkas av högre skatteinkomster än beräknat i vårpropositionen. Utgifter m.m. är något lägre jämfört med beräkningen i vårpropositionen. Utgifter exklusive statsskuld räntor beräknas bli 0,5 miljarder kronor lägre och utgifterna för statsskuld räntor har reviderats ned med 2,5 miljarder kronor.

Tabell 4.12 Budgetsaldo och statsskuld 2004

Miljarder kronor

	Prognos	Differens VP2004	Differens stats- budget ⁴
Inkomster	687,5	-7,4	-25,1
varav skatteinkomster	632,3	6,6	-14,5
varav övriga inkomster	55,1	-14,1	-10,6
Utgifter m.m.	751,2	-5,9	-2,9
varav utgifter exkl. stats- skuldräntor ¹	690,1	-0,5	-0,1
varav statsskuldräntor	49,5	-2,5	1,8
varav Riksgäldskontorets nettoutlåning m.m. ²	11,7	-2,9	-4,6
Budgetsaldo	-63,8	-1,5	-22,2
Statsskuld ³	1 240,0	-0,2	16,6

Anm.: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

¹ Inklusive posten minskning av anslagsbehållningar.

² Inklusive kassamässig korrigerering och den finansiella överföringen från AP-fonden till statsbudgeten.

³ Konsoliderad statsskuld, dvs. eliminerat för statliga myndigheters innehav av statspapper. I jämförelse med den beräknade statsskulden i budgetpropositionen för 2004 har det nya statsskuld begreppet som tillämpas fr.o.m. i år använts (se avsnitt 4.4.5).

⁴ Den av riksdagen ursprungligt fastställda statsbudgeten, dvs. exklusive riksdagens beslut till följd av tilläggsbudget i 2004 års ekonomiska vårproposition samt förslag till tilläggsbudget i denna proposition.

4.4.3 Statsbudgetens inkomster

Statsbudgetens totala inkomster består av skatter och övriga inkomster. Skatterna utgör ca 90 procent av statsbudgetens inkomster. De övriga inkomsterna består främst av inkomster av statens verksamhet, inkomster av försåld egendom, kalkylmässiga inkomster och bidrag från EU.

Statsbudgetens totala skatteinkomster är kassamässiga, vilket innebär att de redovisas det år de betalas. I den kassamässiga redovisningen finns därmed inslag av skattebetalningar som är hänförliga till tidigare inkomstår.

Skatteinkomsterna beräknas öka med ca 98 miljarder kronor under perioden 2003–2007. Som andel av BNP beräknas statens skatteinkomster minska från 24,9 procent 2003 till 24,0 procent 2007. Minskningen förklaras främst av en föreslagen redovisningsförändring av det kommunala utjämningsystemet fr.o.m. 2005 (se avsnitt 4.1.1 och 6.3). Redovisningsförändringen innebär att såväl utjämningsavgiften som utjämningsbidraget netto redovisas på statsbudgetens utgiftssida fr.o.m. 2005. Därmed minskar statsbudgetens inkomstsida med 26,3 miljarder kronor fr.o.m. 2005. Övriga inkomster beräknas öka med ca 15 miljarder kronor under samma period, främst till följd av budgeterade försäljningsinkomster på 15 miljarder kronor per år 2005–2007.

Jämfört med beräkningen i 2004 års ekonomiska vårproposition har skatteinkomsterna reviderats upp med 6,6 miljarder kronor 2004, främst på grund av en högre lönesumma och högre preliminärskattebetalningar från företag. För 2005 och 2006 har skatteinkomsterna reviderats ned i förhållande till beräkningen i den ekonomiska vårpropositionen, främst till följd av ovan nämnda redovisningsförändring av det kommunala utjämningsystemet samt skatteförslagen i denna proposition (se avsnitt 4.3 och kapitel 5 och 8). Övriga inkomster har reviderats ned innevarande år till följd av att prognosen för inkomsttiteln 3312 *Övriga inkomster av försåld egendom* sänkts med 15 miljarder kronor. Övriga inkomster har reviderats upp 2005 och 2006 jämfört med beräkningen i den ekonomiska vårpropositionen, framför allt till följd av högre förväntade aktieutdelningar än tidigare beräknat.

En utförlig redovisning av statsbudgetens och den offentliga sektorns inkomster presenteras i kapitel 5.

Tabell 4.13 Statsbudgetens inkomster 2003–2007

Miljarder kronor och procent av BNP

Miljarder kronor	Utfall	Prognos			
	2003	2004	2005	2006	2007
Skatteinkomster	608,5	632,3	640,1	670,1	706,4
Övriga inkomster	53,3	55,1	72,1	70,1	68,7
Totala inkomster	661,7	687,5	712,3	740,2	775,1

Procent av BNP					
Skatteinkomster	24,9	24,8	23,8	23,8	24,0
Övriga inkomster	2,2	2,2	2,7	2,5	2,3
Totala inkomster	27,1	27,0	26,5	26,3	26,3

Differenser mot 2004 års ekonomiska vårproposition i miljarder kronor

Skatteinkomster	0,0	6,6	-30,7	-25,3
Övriga inkomster	0,0	-14,1	2,6	2,0
Totala inkomster	0,0	-7,4	-28,1	-23,3

Anm.: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

4.4.4 Statsbudgetens utgifter

Statsbudgetens utgiftssida indelas i 27 utgiftsområden, minskning av anslagsbehållningar¹, myndigheters m.fl. in- och utlåning i Riksgäldskontoret samt kassamässig korrigering (inklusive överföring från AP-fonden).

Statsbudgetens utgifter exklusive statsskuldräntor beräknas öka med nära 80 miljarder kronor under perioden 2003–2007. I relation till BNP minskar dessa s.k. primära utgifter med ca 2 procentenheter under perioden. Knappt 1 procentenhet av minskningen, eller ca 26 miljarder kronor, förklaras av ovan nämnda nettoredovisning av det kommunala utjämningsystemet fr.o.m. 2005 (se avsnitt 4.1.1, 4.4.3 och 6.3). Därtill bidrar den förväntade ekonomiska återhämtningen till att de arbetslöshetsrelaterade utgifterna minskar som andel av BNP fram till 2007.

¹ Skillnaden mellan förbrukade anslagsmedel och anvisade anslagsmedel återspeglas i det budgeterade beloppet för posten Minskning av anslagsbehållningar.

Tabell 4.14 Statsbudgetens utgifter 2003–2007

Miljarder kronor och procent av BNP

	Utfall	Prognos			
	2003	2004	2005	2006	2007
Utgifter exkl. statsskuldräntor ¹	661,3	690,1	699,2	724,3	740,8
Procent av BNP	27,1	27,1	26,0	25,7	25,1
Statsskuldräntor	42,2	49,5	38,8	52,1	55,9
Procent av BNP	1,7	1,9	1,4	1,8	1,9
Statsbudgetens utgifter	703,5	739,6	738,0	776,4	796,7
Procent av BNP	28,8	29,0	27,5	27,6	27,0
Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten	157,8	165,7	170,6	181,3	192,1
Procent av BNP	6,5	6,5	6,3	6,4	6,5
Takbegränsade utgifter²	819,1	855,8	869,8	905,6	933,0
Budgeteringsmarginal	2,9	0,2	0,2	1,4	10,0
Utgiftstak	822,0	856,0	870,0	907,0	943,0 ³

Anm.: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

¹ Inklusive förbrukning av anslagsbehållningar och utnyttjande av anslagskredit.² Statsbudgetens utgifter (exklusive statsskuldräntor) och ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten.³ Preliminärt utgiftstak för 2007.

Utgifterna för statsskuldräntor beräknas variera kraftigt under perioden 2003–2007, vilket till större delen beror på kursvinster och kursförluster vid byten av obligationer samt på valuta-kursvinster och valutakursförluster. De underliggande ränteutgifterna beräknas emellertid öka under de närmaste åren som en följd av att såväl statsskulden som räntenivåerna väntas stiga.

De totala utgifterna för statsbudgetens samtliga 27 utgiftsområden beräknas öka med ca 93 miljarder kronor mellan 2003 och 2007. I relation till BNP beräknas statsbudgetens utgifter minska från 28,8 procent 2003 till 27,0 procent 2007.

Takbegränsade utgifter 2003–2007

De takbegränsade utgifterna består dels av statsbudgetens utgifter exklusive statsskuldräntor, dels av utgifter för ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten.

I tabell 4.14 redovisas de takbegränsade utgifterna för perioden 2003–2007.

Ålderspensionssystemets utgifter beräknas öka med drygt 34 miljarder kronor under perioden 2003–2007 till följd av ett ökat antal individer med inkomstgrundad pension samt högre inkomstindex och medelersättning. Tillsammans med ökningen av statsbudgetens primära utgifter (ca 80 miljarder kronor) beräknas de takbegränsade utgifterna därmed öka med ca 114 miljarder kronor 2003–2007.

Med hänsyn tagen till tekniska förändringar som har föranlett eller föreslås föranleda justeringar av utgiftstaket beräknas de takbegränsade utgifterna öka med 133 miljarder kronor 2003–2007. I relation till BNP beräknas de för tekniska förändringar justerade takbegränsade utgifterna minska med 1,1 procentenheter under perioden. De takbegränsade utgifterna ökar med 133 miljarder kronor eller med i genomsnitt 33 miljarder kronor per år under beräkningsperioden när tekniska förändringar beaktats.

I tabell 4.15 redovisas en uppskattning av de huvudsakliga faktorerna bakom förändringen av de takbegränsade utgifterna under beräkningsperioden.

Pris- och löneomräkning av anslag för förvaltnings- och investeringsändamål ökar utgifterna med mellan 2 och 5 miljarder kronor per år. Omräkningen för ett visst år baseras på pris- och löneutvecklingen två år tidigare. Den relativt låga pris- och löneomräkningen för 2005 förklaras främst av ett högt produktivitetsavdrag och en låg löneutveckling 2003.

Övriga makroekonomiska förändringar utgörs av makroekonomiska effekter på statsbudgetens utgifter, såsom effekter av högre prisbasbelopp, inkomstindex, timlön och bruttonationalinkomst. De takbegränsade utgifterna beräknas öka med i genomsnitt 12 miljarder kronor per år 2003–2007 till följd av makroekonomiska förändringar. En stor del av denna ökning förklaras av att pensionerna är indexerade. De inkomstgrundade pensionerna följer inkomstindex, som i huvudsak följer den genomsnittliga löneutvecklingen. Garantipensionerna följer konsumentprisindex genom prisbasbeloppet.

Den relativt stora effekten av makroekonomiska faktorer på utgifterna 2004 förklaras bland annat av stigande arbetslöshet och fler personer i arbetsmarknadspolitiska program. Den öppna arbetslösheten väntas minska efter 2004 då ekonomin beräknas gå in i en återhämtningsfas, vilket minskar de beräknade utgifterna 2005–2007.

Beslutade och aviserade reformer beräknas öka utgifterna med ca 52 miljarder kronor mellan 2003 och 2007.²

Beslutade och aviserade besparingar samt utfasningar av tidsbegränsade program beräknas bidra till en minskning av utgifterna med ca 11 miljarder kronor under perioden. De enskilda reformernas och besparingarnas budgeteffekter redovisas i avsnitt 4.3.

För att förhindra ett överskridande av utgiftstaket för 2003 har en del utgifter tidigare lagts till 2002 medan andra utgifter har skjutits till 2004. Detta medför att utgifterna för 2003 blev lägre än normalt, vilket förklarar en stor del av den totala utgiftsökningen mellan 2003 och 2004. Tidigareläggningar från 2003 till 2002 (främst arealstöd och EU-avgiften) och senareläggningar från 2003 till 2004 (bl.a. EU-avgiften) förklarar ca 14,5 miljarder kronor av utgiftsökningen mellan åren 2003 och 2004. Tidigareläggningarna till 2002 och senareläggningarna till 2004 medför en utgiftsminskning på 11 miljarder kronor 2003 och en utgiftsökning på 3,5 miljarder kronor 2004.

Utgiftsförändringar under rubriken Övrigt förklaras till stor del av volymförändringar inom olika transfereringssystem och av varierande beräknad förbrukning av anslagsbehållningar för förvaltningsanslag.

En stor del av utgiftsförändringarna till följd av ändrade volymer beror på ett ökat beräknat antal pensionärer och personer med sjukersättning samt assistentersättning liksom på ett ökat antal uttagna föräldrapenningdagar. Den största volymminskningen avser antalet sjukpenningdagar som beräknas minska från drygt 90 miljoner dagar 2003 till ca 65 miljoner dagar

² Redovisningsförändringen av stödet till kommunsektorn fr.o.m. 2005 redovisas i detta avsnitt inte som en reform utan som en teknisk förändring. Förändringen innebär att förstärkningen av kommunernas och landstingens ekonomi i form av bland annat sysselsättningsstöd fr.o.m. 2005 överförs från statsbudgetens inkomstsida till statsbudgetens utgiftssida (se avsnitt 4.1.1, 4.3 och 6.3 i budgetpropositionen för 2004).

2007. Även barnbidrag och antalet asylsökande beräknas minska under perioden (se tabell 6.7).

Volymförändringarna beräknas sammantaget öka utgifterna under perioden.

Att posten Övrigt trots detta är negativ 2004

beror på att anslagsbehållningarna beräknas öka under 2004, bl.a. på grund av de utgiftsbegränsande åtgärder som har genomförts för att klara utgiftstaket (se avsnitt 4.3 i 2004 års ekonomiska vårproposition).

Tabell 4.15 Förändring av takbegränsade utgifter jämfört med föregående år

Miljarder kronor

Förändring	2004	2005	2006	2007	2003–2007
Utgiftstak	34	14	37	36 ¹	121
Takbegränsade utgifter	37	14	36	27	114
Tekniska förändringar ²	-1	20			19
Takbegränsade utgifter justerade för tekniska förändringar	36	34	36	27	133
<i>Förklaras av:</i>					
Pris- och löneomräkning	5	2	3	4	13
Övriga makroekonomiska förändringar	18	9	12	11	49
Reformer ³	10	16 ⁴	14	12	52
Besparingar och utfasningar av program	-7	0	-2	-2	-11
Tidigare-/senareläggningar	14				14
Övrigt (volym, förändring av anslagsbehållningar m.m.)	-5	8	9	3	15

Anm.: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

¹ Förändringen baseras på ett preliminärt utgiftstak för 2007.

² Tekniska förändringar som har föranlett eller föreslås föranleda justeringar av utgiftstaket samt en redovisningsförändring av stödet till kommunerna.

³ Skillnaden jämfört med summa utgiftsreformer i tabell 4.11 förklaras av att tabell 4.11 inkluderar lånefinansierade utgifter.

⁴ Exklusive effekten en redovisningsförändring av stödet till kommunerna fr.o.m. 2005. Redovisningsförändringen innebär att en tidigare förstärkning av kommunernas och landstingens ekonomi i form av bland annat sysselsättningsstöd fr.o.m. 2005 överförs från statsbudgetens inkomstsida till statsbudgetens utgiftssida (se avsnitt 4.1.1, 4.3 och 6.3 i budgetpropositionen för 2004).

4.4.5 Statsbudgetens saldo, statens finansiella sparande och statsskulden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2005 ta upp lån enligt lagen (1988:1387) om statens upplåning och skuldförvaltning.

Beräkningen av myndigheters m.fl. in- och utlåning i Riksgäldskontoret för 2005 enligt tabell 4.16 godkänns.

Beräkningen av den kassamässiga korrigeringen för 2005, inklusive överföringen av AP-fondens bostadsobligationer enligt tabell 4.16, godkänns.

Skälen för regeringens förslag:

Statens upplåning och skuldförvaltning

Regeringens befogenhet att ta upp lån till staten lämnas av riksdagen för ett år i sänder. Regeringen behöver därmed bemyndigas att under 2005 ta upp lån i enlighet med lagen (1988:1387) om statens upplåning och skuldförvaltning.

Omfattningen av statens behov att ta upp lån beräknas i det följande.

Statsbudgetens saldo

Enligt lagen (1996:1059) om statsbudgeten skall statsbudgeten omfatta alla inkomster och utgifter samt andra betalningar som påverkar statens lånebehov.

Statsbudgeten visade ett underskott på 46 miljarder kronor 2003. I år beräknas statsbudgetens saldo visa ett underskott på ca 64 miljarder kronor (se vidare avsnitt 4.4.1). Åren 2005 och 2006 beräknas lånebehovet uppgå till ca 38 respektive ca 52 miljarder kronor. För 2007 beräknas ett lånebehov på ca 37 miljarder kronor. Jämfört med beräkningarna i 2004 års ekonomiska vårproposition har budgetsaldot försämrats med ca 2 miljarder kronor 2004 och med ca 3 miljarder kronor 2005. År 2006 har budgetsaldot reviderats ned med ca 18 miljarder kronor. Den främsta orsaken till försämringen av budgetsaldot 2004 är att försäljningsinkomsterna blir lägre än vad som tidigare antagits, motsvarande 15 miljarder kronor, vilket delvis kompenseras av högre skatteinkomster än beräknat i vårpropositionen.

För att statsbudgetens saldo skall överensstämma med statens lånebehov redovisas även

Riksgäldskontorets nettoutlåning och en kassamässig korrigerering på statsbudgeten.

Riksgäldskontorets nettoutlåning

Riksgäldskontorets (RGK) nettoutlåning utgörs av förändringen av kontorets ut- och inlåning till myndigheter, affärsverk, vissa statliga bolag och fonder. De största delposterna utgörs av förändringar av myndigheternas räntekontobehållningar, in- och utbetalningar av premiepensionsmedel, finansiering av infrastruktursatsningar samt Centrala studiestödsnämndens (CSN) nettoupplåning för finansiering av studielån.

Sedan 1995 har medel för premiepensionen placerats i RGK. Under perioden 2004–2007 beräknas de årliga inbetalningarna successivt öka från 22 till 26 miljarder kronor. Inbetalningarna inklusive ränta överförs till Premiepensionsmyndigheten (PPM) med två års fördröjning. RGK:s nettoutlåning till CSN beräknas uppgå till 8–9 miljarder kronor per år under perioden 2004–2007, vilket är en nedrevidering jämfört med beräkningarna i vårpropositionen. Nedrevideringen beror på att återbetalningarna förväntas bli större än tidigare beräknat.

Finansiering av infrastruktursatsningar kommer under 2004–2007 att innebära en ökad utlåning med ca 6 miljarder kronor 2004, ca 4 miljarder kronor 2005 och ca 6 miljarder kronor per år 2006 och 2007 till framför allt Banverket, Botniabanan AB och Vägverket.

På Riksgäldskontoret har pengar avsatts på ett konto för individuell kompetensutveckling under 2000–2004. Regeringens avisering i kapitel 1 Finansplanen innebär att kontot upphör. Förändringen medför att nettoutlåningen ökar med ca 6 miljarder kronor 2004. Då förändringen inte påverkar statsbudgetens saldo uppkommer en negativ kassamässig korrigerering med samma belopp.

Kassamässig korrigerering och överföring från AP-fonden

En kassamässig korrigerering kan dels uppstå om betalningen respektive anslagsavräkningen sker olika budgetår, dels om det förekommer transaktioner över statsverkets checkräkning som inte har sin motsvarighet på anslag eller inkomstitlar eller vice versa. Ett exempel på det senare är de överföringar från AP-fonden till statsbudgeten som gjordes 1999–2001 som en följd av pensionsreformen.

Pensionsreformen, som är en överenskommelse mellan Socialdemokraterna, Moderaterna,

Folkpartiet, Kristdemokraterna och Centern, har inneburit att statsfinanserna försvagas med ca 60 miljarder kronor per år. För att delvis motverka denna försvagning överfördes 45 miljarder kronor per år från AP-fonden till statsbudgeten under 1999 och 2000. Under 2001 ägde ytterligare en överföring rum bestående av stats- och bostadsobligationer till ett marknadsvärde av 155 miljarder kronor. Den del av överföringen som utgjordes av bostadsobligationer påverkar lånebehovet fram till 2005, dels genom att de olika obligationslånen genererar ränteavkastning, dels genom att obligationerna förfaller till betalning vid olika tillfällen. Av tabell 4.16 framgår att budgetsaldot förstärks med ca 4 miljarder kronor 2004 och ca 2 miljarder kronor 2005 till följd av överföringen av bostadsobligationer. Vid överläggningar mellan partierna i juni 2004 fast-

ställdes att pensionsöverenskommelsen ligger fast, men att någon ytterligare överföring från AP-fonden till statsbudgeten inte skall ske vid den tidigare angivna tidpunkten, den 1 januari 2005.

År 2002 tidigarelades ca 3,2 miljarder kronor av EU-avgiften från 2003 till 2002, vilket medförde en positiv kassamässig korrigerings 2003.

Som en följd av regeringens beslut att skjuta på en del av betalningen av EU-avgiften för 2003 kom anslagsavräkning av denna del att ske först 2004. Eftersom det fanns medel sedan tidigare på kommissionens konto i Riksbanken kunde medel betalas ut till EU. Anslagsavräkningen skedde 2004 vilket ledde till en positiv kassamässig korrigerings på ca 2,5 miljarder kronor 2003 och en lika stor negativ kassamässig korrigerings 2004.

Tabell 4.16 Statsbudgetens saldo och statsskulden

Miljarder kronor

	2003	2004	2005	2006	2007
Inkomster	661,7	687,5	712,3	740,2	775,1
Utgifter exkl. statsskulsräntor¹	661,3	690,1	699,2	724,3	740,8
Statsskulsräntor m.m.²	42,2	49,5	38,8	52,1	55,9
Riksgäldskontorets nettoutlåning	12,1	23,6	14,6	15,6	15,6
varav In-/utlåning från myndigheter (räntekonto) ³	2,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Inbetalning av premiepensionsmedel inkl. ränta	-22,2	-21,2	-24,8	-25,5	-26,5
Utbetalning av premiepensionsmedel	21,5	22,2	23,0	24,0	25,5
CSN, studielån	9,1	9,3	8,7	8,4	8,1
Infrastrukturinvesteringar	4,6	6,2	4,0	5,8	6,5
Individuell kompetensutveckling	-2,3	4,8			
Övrigt, netto	-0,7	2,4	3,7	2,9	2,0
Kassamässig korrigerings	-7,5	-11,9	-1,9	0,0	0,0
varav Överföring från AP-fonden	-13,7	-4,0	-1,9	0,0	0,0
Senareläggning/tidigareläggning av EU-avgift	5,8	-2,5			
Individuell kompetensutveckling		-6,0			
Statsbudgetens saldo	-46,3	-63,8	-38,4	-51,8	-37,1
Skulddispositioner m.m. ⁴	-22,0	-6,4	3,1	-0,6	0,0
Okonsoliderad statsskuld⁵	1 228,7	1 286,1	1 327,6	1 378,8	1 415,9
Eliminering av statliga myndigheters innehav av statspapper	43,0	46,1	47,3	48,3	49,3
Statsskuld vid årets slut⁶	1 185,7	1 240,0	1 280,3	1 330,5	1 366,6
Procent av BNP	48,6	48,7	47,6	47,2	46,4
Statsskulsförändring ⁷	20,3	54,3	40,3	50,2	36,1

Anm.: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

¹ Inklusivt minskning av anslagsbehållningar.

² Avser hela utgiftsområde 26 Statsskulsräntor m.m.

³ Normalt görs inga prognoser på in-/utlåning från myndigheter (räntekonto) utan här redovisas endast utfallet.

⁴ Utgörs normalt av realiserade värdeförändringar på valutaskulden.

⁵ I den okonsoliderade statsskulden ingår statliga myndigheters innehav av statspapper.

⁶ Här avses konsoliderad statsskuld vilket innebär att statliga myndigheters innehav av statspapper räknas bort.

⁷ Avser statsskulsförändring beräknad på den konsoliderade statsskulden.

Statsbudgetens saldo och statens finansiella sparande

Statsbudgetens saldo omfattar alla transaktioner som påverkar statens lånebehov. Till skillnad från statsbudgetens saldo definieras det finansiella sparandet av ett internationellt regelverk för nationalräkenskaper och utgörs av nettot av transaktioner som påverkar en sektors finansiella förmögenhet. Den principiella skillnaden för svenska förhållanden mellan statsbudgetens saldo och statens finansiella sparande är att statsbudgetens saldo avspeglar lånebehovet, medan det finansiella sparandet tar hänsyn till förändringar av både finansiella tillgångar och skulder. Det innebär att förändringar av statsbudgetens saldo inte nödvändigtvis leder till en motsvarande förändring av statens finansiella sparande.

Ett exempel på en transaktion som påverkar statsbudgetens saldo, men inte statens finansiella sparande, är försäljning av ett statligt aktieinnehav. En sådan försäljning förbättrar statsbudgetens saldo, medan statens finansiella sparande förblir oförändrat eftersom statens finansiella förmögenhet inte förändras av att en tillgång (värdepapper) byts mot en annan tillgång (likvida medel).

I tabell 4.17 redovisas de viktigaste skillnaderna mellan statsbudgetens saldo och statens finansiella sparande. En permanent skillnad mellan statsbudgetens saldo och statens finansiella sparande utgörs av den årliga nettoutlåning som Riksgäldskontoret förmedlar till studerande via CSN. Denna utlåning belastar statsbudgetens saldo med mellan 8 och 9 miljarder kronor varje år medan statens finansiella sparande inte påverkas eftersom varje nytt lån motsvarar en lika stor fordran. Ytterligare en faktor som påverkar statsbudgetens saldo och statens finansiella sparande olika, är skillnader i periodisering av räntor på statsskulden och av skatter. Som framgår av tabell 4.17 kan dessa skillnader uppgå till stora belopp.

Tabell 4.17 Statsbudgetens saldo och statens finansiella sparande

Miljarder kronor					
	2003	2004	2005	2006	2007
Statsbudgetens saldo	-46,3	-63,8	-38,4	-51,8	-37,1
Effekt av överföring AP-fonden ¹	-13,7	-4,0	-1,9		
CSN studielån	9,1	9,3	8,7	8,4	8,1
Amortering av gamla studielån (t.o.m. 1988)	-2,5	-2,4	-2,4	-2,3	-2,2
Försäljning av aktiebolag m.m.			-15,0	-15,0	-15,0
Periodiserings-effekter, räntor	2,6	9,3	-7,1	0,9	0,4
Periodiserings-effekter, skatter	25,2	17,6	7,2	8,8	9,2
Arealbidrag	-4,1				
Övrigt	-3,3	0,7	1,8	1,5	0,5
Finansiellt sparande i staten	-33,1	-33,2	-47,1	-49,5	-36,1
<i>Procent av BNP</i>	<i>-1,4</i>	<i>-1,3</i>	<i>-1,8</i>	<i>-1,8</i>	<i>-1,2</i>
Finansiellt sparande i staten, differens mot - VP2004 (mdkr)	0,5	8,7	0,2	-20,5	

Anm.: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

¹ Överföringen som skedde 2001 bestod av stats- och bostadsobligationer. Statsobligationerna skrevs av mot statsskulden 2001. Bostadsobligationerna påverkar däremot lånebehovet under hela perioden.

Av tabell 4.17 framgår att statens finansiella sparande 2004 och 2005 förväntas uppvisa ett underskott på ca 33 respektive 47 miljarder kronor. År 2007 minskar underskottet till ca 36 miljarder kronor.

Statsbudgetens saldo justerat för större engångseffekter

Av tabell 4.18 framgår att det för större extraordinära inkomster och utgifter justerade budgetsaldot för 2003 visade ett underskott på ca 64 miljarder kronor. Med det justerade budgetsaldot avses statsbudgetens saldo exklusive större engångseffekter. För innevarande år beräknas det justerade budgetsaldot försvagas ytterligare för att därefter förbättras 2005. Större engångseffekter under perioden 2004–2007 som påverkar statsbudgetens saldo uppgår sammantaget till ca 51 miljarder kronor.

Tabell 4.18 Statsbudgetens saldo samt justering för större engångseffekter

Miljarder kronor

	2003	2004	2005	2006	2007
Statsbudgetens saldo	-46,3	-63,8	-38,4	-51,8	-37,1
Större engångseffekter	17,7	4,0	16,9	15,0	15,0
Varav					
Försäljning av statligt aktieinnehav	0	0	15,0	15,0	15,0
Överföring från AP-fonden ¹	13,7	4,0	1,9	0	0
Arealersättning	4,0				
Statsbudgetens saldo justerat för större engångseffekter	-64,1	-67,8	-55,3	-66,8	-52,1

Anm.: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

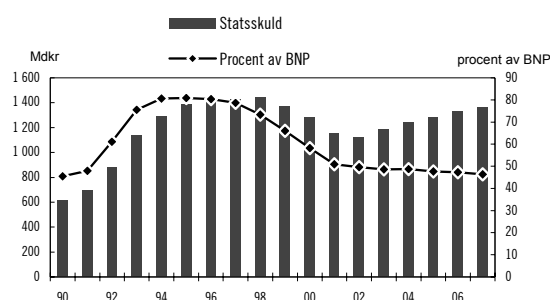
¹ Överföringen som skedde 2001 bestod av stats- och bostadsobligationer. Statsobligationerna skrevs av mot statsskulden 2001. Bostadsobligationerna påverkar däremot lånebehovet även under 2003 och 2004.

Statsskulden

Statsskulden¹ uppkommer genom statens upplåning för att täcka underskott i den löpande verksamheten eller för att finansiera investeringar och kreditgivning. Statsskuldens utveckling bestäms framför allt av statsbudgetens saldo. Skulden påverkas emellertid också av valutakursförändringar eftersom cirka en tredjedel av skulden inkl. skuldskötselåtgärder (derivatinstrument och swappar) är upptagen i utländsk valuta. Denna del av skulden värderas till aktuella valutakurser.

Även andra faktorer kan påverka statsskulden utan att påverka lånebehovet. Exempel på detta är Riksbankens extraordinära utdelning 2001 liksom överföringen från AP-fonden samma år som minskade skulden med sammanlagt 87 miljarder kronor utan att påverka lånebehovet. Dessa transaktioner påverkade inte lånebehovet på grund av att överföringarna skedde i form av statsobligationer som skrevs av direkt mot statsskulden.

Diagram 4.2 Statsskuld i miljarder kronor och som procent av BNP

Som framgår av diagram 4.2 ökade statsskulden kraftigt från 1990 till 1996 då statsskulden steg från ca 600 till drygt 1 400 miljarder kronor eller till drygt 80 procent av BNP. Under perioden 1990–1997 var utfallet för statsbudgeten oavbrutet negativt. Från 1990 växte budgetunderskottet kraftigt fram till 1993, då budgetsaldot uppgick till minus 250 miljarder kronor. Under perioden 1994–1997 stabiliserades skulden som andel av BNP (skuldkvoten) på omkring 80 procent. Konsolideringsprogrammet och den ekonomiska återhämtningen innebar att underskotten reducerades markant de följande åren. Därefter har även skuldkvoten markant reducerats och uppgick vid utgången av 2003 till knappt 49 procent av BNP. Vid utgången av 2004 beräknas statsskulden till 1 240 miljarder kronor, vilket är en ökning med 54 miljarder kronor jämfört med statsskulden vid utgången av 2003. Ökningen beror främst på att statens lånebehov beräknas uppgå till 64 miljarder kronor samt på realiserade värdeförändringar som påverkar statsskulden i motsatt riktning.

Statsskulden beräknas öka till 1 367 miljarder kronor 2007. Ökningen mellan 2004 och 2007 med 127 miljarder kronor beror på att statsbudgetens saldo är negativt under beräkningsperioden. Som andel av BNP beräknas skulden emellertid minska från ca 49 procent vid

¹ I redovisningen av statsskulden används begreppet konsoliderad statsskuld vilket innebär att statliga myndigheters innehav av statspapper elimineras.

årsskiftet 2003/04 till ca 46 procent vid slutet av beräkningsperioden.

4.5 Kommunsektorns finanser

Trenden med snabbt ökande utgifter i kommunsektorn bröts 2003 då konsumtionstillväxten dämpades till 0,6 procent. Den genomsnittliga kommunala skattesatsen höjdes med 0,65 procentenheter 2003. Trots detta uppvisade sektorn som helhet fortfarande underskott. För att varaktigt vända underskotten till överskott inleddes under 2003 besparingsprogram i många kommuner och landsting. Besparingarna väntas få genomslag 2004. Till följd av den s.k. kalendereffekten ökar dock kommunsektorns konsumtionsutgifter med 1,1 procent 2004 (se bilaga 2, Svensk ekonomi). I löpande priser påverkas de kommunala konsumtionsutgifterna endast marginellt av kalendereffekten. Kommunalskatten höjdes med i genomsnitt 0,34 procentenheter till 31,51 procent 2004, vilket motsvarar 4,5 miljarder kronor i ökade inkomster för kommuner och landsting.

Kommunsektorns inkomster utgörs huvudsakligen av skatter och statsbidrag, varav skatter svarar för ca 80 procent. I år väntas skatteinkomsterna öka med 4,2 procent, varav 3,1 procent utgörs av ökat skatteunderlag och 1,1 procentenheter beror på skattehöjningar. Statsbidragen justerade för regeländringar som påverkar det kommunala skatteunderlaget, ökar något mindre än skatteinkomsterna. Den totala inkomstökningen 2004 beräknas till 4,0 procent. Trots besparingsprogram och skattehöjningar väntas kommunsektorn uppvisa ett negativt resultat även i år.

För 2005 föreslogs i 2004 års ekonomiska vårproposition ökade statsbidrag till kommunsektorn i form av satsningar på förskolan, sysselsättningsstöd samt ett investeringsbidrag till miljöinvesteringar m.m. Den nu föreslagna höjningen av det tillfälliga sysselsättningsstödet med ytterligare 6 miljarder kronor samt andra föreslagna satsningar innebär att statsbidragen justerade för regeländringar ökar med 14,5 miljarder kronor mellan 2004 och 2005. Sammantaget ökar statsbidrag och skatteinkomster med 6,2 procent. Med anledning av den starka inkomstutvecklingen väntas kommunsektorns konsumtionsvolym öka med

1,5 procent 2005 samtidigt som det finansiella sparandet och resultatet stärks kraftigt.

För 2006 föreslogs i den ekonomiska vårpropositionen en höjning av de generella bidragen till kommunsektorn med 3 miljarder kronor. I denna proposition föreslås att det tillfälliga sysselsättningsstödet skall utgå även 2006 med 7 miljarder kronor. Statsbidragen ökar med drygt 2 procent medan skatteunderlaget ökar med drygt 4 procent, vilket får till följd att skatter och statsbidrag sammantaget ökar med 3,7 procent 2006. Konsumtionen bedöms öka med 1,0 procent i volym 2006, medan det finansiella sparandet och resultatet minskar.

Under 2007 beräknas statsbidragen vara i stort sett oförändrade. Sammantaget beräknas skatter och statsbidrag öka med 3,1 procent. Konsumtionsvolymen antas öka med 0,3 procent, vilket är i takt med den demografiska efterfrågan på kommunsektorns tjänster. Kommunsektorn väntas uppvisa ett positivt resultat även 2007.

Tabell 4.19 Kommunsektorns finanser

Miljarder kronor

	2003	2004	2005	2006	2007
Inkomster	577	599	635	660	682
Skatter och statsbidrag	527	549	582	604	623
<i>procent av BNP</i>	<i>21,6</i>	<i>21,5</i>	<i>21,7</i>	<i>21,4</i>	<i>21,1</i>
Övriga inkomster	50	51	53	56	59
Utgifter	581	598	626	652	676
Konsumtion	495	513	539	563	583
<i>Volymförändring %</i>	<i>0,6</i>	<i>1,1</i>	<i>1,5</i>	<i>1,0</i>	<i>0,3</i>
Övriga utgifter	86	84	87	90	93
Finansiellt sparande	-4	2	9	7	6
<i>procent av BNP</i>	<i>-0,2</i>	<i>0,1</i>	<i>0,3</i>	<i>0,3</i>	<i>0,2</i>
Resultat före extraordinära poster	-1	-1	5	4	3

Anm.: Statsbidragen och skatterna redovisas tillsammans eftersom effekten av reformer som påverkar skatteunderlaget neutraliseras genom justeringar av statsbidragen.

Källor: Statistiska centralbyrån och Finansdepartementet.

4.6 Ålderspensionssystemet

Ålderspensionssystemet består av en fördelningsdel och en premiereservdel. Under uppbyggnadsfasen av det reformerade pensionssystemet är inkomsterna större än utbetalda pensioner. Därigenom uppstår ett sparande i såväl fördelnings- som i premiereservdelen av pensionssystemet. I fördelningsdelen fungerar

AP-fonderna som en buffert. Vid sidan av AP-fonderna sker sedan 1995 en förmögenhetsuppbyggnad inom premiepensionssystemet. Dessa medel motsvarar intjänad premiepensionsrätt och placeras först i Riksgäldskontoret (RGK). Under den tillfälliga förvaltningen i RGK ingår avsättningarna i statens sparande och reducerar därmed statsskulden. Sedan 2000 överförs medel motsvarande premiepensionsrätten till Premiepensionsmyndigheten (PPM) andra året efter inkomståret och placeras hos den fondförvaltare som den enskilde själv väljer.

Tabell 4.20 Ålderspensionssystemet

Miljarder kronor

	2003	2004	2005	2006	2007
Inkomster	208	217	227	236	248
Avgifter	166	170	178	184	190
Premiepensionsmedel	20	22	23	24	26
Räntor, utdelningar m.m.	22	25	26	29	33
Utgifter	159	167	172	182	193
Pensioner	155	163	168	179	189
Övriga utgifter	3	4	4	4	4
Finansiellt sparande	49	50	55	54	55
<i>procent av BNP</i>	<i>2,0</i>	<i>2,0</i>	<i>2,1</i>	<i>1,9</i>	<i>1,9</i>
därav					
AP-fonderna ¹	27	25	28	25	21
Premiepensionssystemet	22	26	27	29	34

¹ Med AP-fonderna avses fördelningsdelen av ålderspensionssystemet.

Källor: Statistiska centralbyrån och Finansdepartementet.

Anm.: Utgifterna för ålderspensionssystemet enligt nationalräkenskapernas redovisning avviker något från de utgifter som ingår under utgiftstaket.

EU: s statistikorgan Eurostat har nyligen fattat ett principbeslut att fonderade pensionssystem inte skall klassificeras till den offentliga sektorn i nationalräkenskaperna. Hur detta principbeslut påverkar klassificeringen av premiepensionssystemet är föremål för diskussion mellan Eurostat och Statistiska Centralbyrån. Eurostat beslutade 1997 att hela det reformerade svenska pensionssystemet skall hänföras till den offentliga sektorn. Beslutet motiverades bl.a. med att deltagandet är obligatoriskt och att staten kontrollerar regelverket för både avgifter och förmåner. Redovisningen av pensionssystemet och de offentliga finanserna i denna proposition utgår från att detta beslut gäller även fortsättningsvis.

År 2003 uppgick det finansiella sparandet i pensionssystemet, dvs. AP-fonderna och PPM, till 49 miljarder kronor eller 2 procent av BNP. Därtill ökade placeringstillgångarna i pensionssystemet till följd av värdeökningar på aktier, som svarar för större delen av tillgångarna både i AP-fonderna och i de fonder som förvaltas av PPM. Värdeförändringar påverkar inte det finansiella sparandet. Där inräknas endast direktavkastningen i form av räntor och utdelningar.

Sparandet förutses ligga kvar på en nivå kring 2 procent av BNP under prognosperioden. Åren 2004 och 2005 fördelas sparandet ungefär lika mellan fördelnings- och premiepensionssystemet. Åren 2006 och 2007 ökar sparandet i premiepensionssystemet medan det minskar i fördelningsystemet.

4.7 Den offentliga sektorns finanser

År 2003 uppgick den offentliga sektorns finansiella sparande till 12 miljarder kronor eller 0,5 procent av BNP. Som andel av BNP uppgick skatter och avgifter till 50,5 procent och de totala inkomsterna till 56,1 procent medan utgifterna motsvarade 55,6 procent av BNP.

I år beräknas sparandet öka till 19 miljarder kronor eller 0,7 procent av BNP. Sparandet minskar 2005 och 2006 för att sedan öka till 0,9 procent av BNP 2007. Under hela prognosperioden minskar såväl inkomsterna som utgifterna som andel av BNP.

Det finansiella sparandet fördelas 2004 mellan den offentliga sektorns tre delar så att staten får ett underskott på 33 miljarder kronor medan ålderspensionssystemet visar ett överskott på 50 miljarder kronor, och den kommunala sektorn väntas få ett mindre överskott. Nästa år motverkas ett ökat underskott i staten av ett ökat överskott i pensionssystemet och i den kommunala sektorn. Ökningen av den offentliga sektorns finansiella sparande 2007 sker genom en förbättring av statens finanser.

Tabell 4.21 Den offentliga sektorns finanser

Miljarder kronor

	2003	2004	2005	2006	2007
Inkomster	1369	1414	1469	1530	1594
<i>procent av BNP</i>	<i>56,1</i>	<i>55,5</i>	<i>54,7</i>	<i>54,3</i>	<i>54,1</i>
Skatter och avgifter	1233	1275	1323	1379	1434
<i>procent av BNP</i>	<i>50,5</i>	<i>50,0</i>	<i>49,2</i>	<i>49,0</i>	<i>48,7</i>
Övriga inkomster	136	139	146	151	159
Utgifter	1357	1395	1452	1518	1568
<i>procent av BNP</i>	<i>55,6</i>	<i>54,8</i>	<i>54,0</i>	<i>53,9</i>	<i>53,2</i>
Utgifter exkl. räntor	1304	1342	1394	1454	1499
<i>procent av BNP</i>	<i>53,5</i>	<i>52,7</i>	<i>51,9</i>	<i>51,6</i>	<i>50,9</i>
Ränteutgifter	53	53	58	65	70
<i>procent av BNP</i>	<i>2,2</i>	<i>2,1</i>	<i>2,2</i>	<i>2,3</i>	<i>2,4</i>
Finansiellt sparande	12	19	17	12	25
<i>procent av BNP</i>	<i>0,5</i>	<i>0,7</i>	<i>0,6</i>	<i>0,4</i>	<i>0,9</i>
Strukturellt sparande	37	43	27	16	25
<i>procent av BNP</i>	<i>1,5</i>	<i>1,7</i>	<i>1,0</i>	<i>0,6</i>	<i>0,9</i>
Staten	-33	-33	-47	-50	-36
ÅP-systemet	49	50	55	54	55
Kommunal sektor	-4	2	9	7	6
Finansiell ställning					
Nettoskuld	-30	-55	-69	-81	-106
<i>procent av BNP</i>	<i>-1,2</i>	<i>-2,2</i>	<i>-2,6</i>	<i>-2,9</i>	<i>-3,6</i>
Statsskuld	1186	1240	1280	1330	1367
<i>procent av BNP</i>	<i>48,6</i>	<i>48,7</i>	<i>47,6</i>	<i>47,2</i>	<i>46,4</i>
Konsoliderad bruttoskuld	1268	1317	1357	1407	1444
<i>procent av BNP</i>	<i>52,0</i>	<i>51,7</i>	<i>50,5</i>	<i>50,0</i>	<i>49,0</i>

Källor: Statistiska centralbyrån och Finansdepartementet.

Kapacitetsutnyttjandet i ekonomin ökar under prognosperioden så att det så kallade BNP-gapet sluts 2007. Därigenom minskar skillnaden successivt mellan det redovisade och det strukturella sparandet, se kapitel 4.1.3.

Nettoskulden vändes till en positiv finansiell ställning under 2003 till följd av värdeökningar på aktier. Det positiva sparandet medför att den finansiella ställningen förstärks under prognosperioden. Fördelningen av det finansiella sparandet mellan staten och ålderspensionssystemet medför att förbättringen av den finansiella ställningen sker genom ökade tillgångar i pensionssystemet. Underskottet i statens finansiella sparande innebär att skuldsidan i den offentliga sektorns balansräkning ökar under prognosperioden. Statsskulden ökar även som andel av BNP 2004 för att sedan minska. Den konsoliderade bruttoskulden minskar som andel av BNP under hela prognosperioden.

Jämfört med beräkningar i 2004 års ekonomiska vårproposition har skatteinkomsterna reviderats upp för hela prognosperioden trots de nu föreslagna skattesänkningarna, se kapitel 5. Även de offentliga utgifterna exklusive räntor har reviderats upp medan ränteutgifterna väntas bli lägre än vad som beräknades i vårpropositionen. Sammantaget har det finansiella sparandet reviderats upp med 11 miljarder kronor 2004 och med 2 miljarder kronor 2005. För 2006 har sparandet reviderats ned med 18 miljarder kronor. Den offentliga sektorns finansiella nettoskuld har reviderats ned av Statistiska centralbyrån sedan vårpropositionen och en positiv finansiell förmögenhet redovisas nu vid utgången av 2003.

5

Inkomster

5 Inkomster

5.1 Inledning

Under 1998–2000 var tillväxten i svensk ekonomi hög. Både antalet arbetade timmar och den privata konsumtionen ökade. Detta tillsammans med höga timlöneökningar medförde att skatteintäkterna, trots genomförda skattesänkningar, i genomsnitt ökade med 6,5 procent per år. Den underliggande utvecklingen, dvs. exklusive ändringar i skattelagstiftningen, var ca 1 procentenhet högre.

Åren 2001–2003 var tillväxten i ekonomin betydligt lägre. Antalet arbetade timmar minskade och den privata konsumtionen visade en svag ökningstakt. Även hushållens kapitalvinster minskade samtidigt som kapitalförlusterna ökade. För att motverka konjunktur nedgången genomförde regeringen skattesänkningar både 2001 och 2002. Under perioden ökade skatteintäkterna i genomsnitt med 1,5 procent per år medan den underliggande utvecklingen var 2,5 procent.

Tillväxten beräknas åter öka 2004–2007. Antalet arbetade timmar fortsätter visserligen att minska 2004 men antas därefter öka. Den privata konsumtionen antas dock öka starkare. Under perioden beräknas både de faktiska och underliggande skatteintäkterna i genomsnitt öka med 3,9 procent per år. Skatt på arbete och konsumtion beräknas i genomsnitt öka med 3,7 respektive 3,6 procent per år medan skatt på kapital beräknas öka med 6,7 procent per år. Skattekvoten, dvs. skatteintäkterna som andel av BNP, beräknas under perioden minska med 1,8 procentenheter och uppgå till 49,0 procent 2007. Nedgången beror framför allt på att löneandelen i BNP minskar, vilket bland annat förklaras av en ökad produktivitet.

Tabell 5.1 Totala skatteintäkter, offentliga sektorns inkomster och statsbudgetens inkomster 2002–2007

Miljarder kronor och procent

	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Totala skatter	1 180	1 238	1 283	1 331	1 388	1 443
varav						
Off. sektorns skatter	1 171	1 229	1 275	1 323	1 379	1 434
Skatt på arbete	765	803	830	857	893	928
Skatt på kapital	102	108	117	123	132	140
Konsumtionsskatter	311	324	334	349	361	374
Övriga skatter	2	3	1	1	1	1
EU-skatter	9	9	8	8	8	9
Skattekvot, %	50,3	50,8	50,3	49,5	49,3	49,0
Exkl. transfereringar, %	46,5	46,5	46,2	45,4	45,3	45,0
Offentliga sektorns ink.	1 303	1 365	1 414	1 469	1 530	1 594
varav						
Off. sektorns skatter	1 171	1 229	1 275	1 323	1 379	1 434
Staten	635	664	689	716	747	777
Kommunsektorn	378	404	422	437	455	473
ÅP-systemet	158	161	164	170	177	184
Övriga inkomster	131	136	139	146	151	159
Finansiellt sparande*, %	-0,3	0,5	0,7	0,6	0,4	0,9
Statsbudgetens ink.	730	662	687	712	740	775
Skatter	659	608	632	640	670	706
Övriga inkomster	71	53	55	72	70	69
Utveckling totala skatter						
Faktisk utveckling	6	57	45	48	57	55
Underliggande utv.	29	50	43	55	57	55
Faktisk utveckling %	0,5	4,9	3,6	3,8	4,3	4,0
Underliggande utv. %	2,5	4,2	3,5	4,3	4,3	4,0
Statsbudgetens inkomster						
Skatter utveckling	-25	-51	24	8	30	36
Övriga inkomster utv.	1	-18	2	17	-2	-1
Skatter utveckling %	-3,7	-7,7	3,9	1,2	4,7	5,4
Övriga inkomster utv. %	0,8	-25,1	3,5	30,8	-2,8	-2,0
Kommunskatteunderlag						
Faktisk utveckling %	5,3	4,4	3,5	3,8	4,2	4,0
Underliggande utv. %	4,3	2,7	3,5	4,1	4,2	4,0

Anm.: Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid.

* Beräknat på Nationalräkenskapernas utfall avseende skatter för 2002 och 2003. Se vidare tabell 5.2.

Regeringen föreslår i denna proposition en fortsättning av den gröna skatteväxling som inleddes 2001. Bland annat föreslås sänkta inkomstskatter för låg- och medelinkomsttagare och höjda drivmedels- och fordonsskatter. Inom kapitalskatteområdet föreslås en höjning av fribeloppet för sambeskattade i förmögenhetsskatten och aviseras ett avskaffande av arvs- och gåvoskatten samt att periodiseringsfonderna räntebeläggs. För en fullständig redovisning av de skatteförslag som föreslås hänvisas till kapitel 8.

År 2004 beräknas skatteintäkterna öka med 3,6 procent. Skatt på arbete och konsumtion beräknas öka med 3,3 respektive 3,2 procent medan skatt på kapital beräknas öka med drygt 9,1 procent. År 2005 beräknas intäkterna öka med 3,8 procent. Den underliggande utvecklingen är dock högre, 4,3 procent, och förklaras till stor del av en förbättrad arbetsmarknad och därigenom en starkare ökning av antalet arbetade timmar, framför allt inom privat sektor.

I tabell 5.2 redovisas offentliga sektorns skatter redovisade enligt nationalräkenskapernas (NR) principer. Direkta skatter beräknas öka med i genomsnitt 4,4 procent per år. Indirekta skatter och socialförsäkringsavgifter, utvecklas ungefär lika under prognosperioden, med drygt 3,5 procent per år. I offentliga sektorns inkomster ingår även övriga inkomster, vilka redovisas i tabell 5.1.

Tabell 5.2 Offentliga sektorns skatter redovisade enligt nationalräkenskapernas principer

Miljarder kronor

	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Direkta skatter	428	461	483	497	523	547
Hushåll	376	404	425	433	451	469
Företag	52	57	59	65	72	78
Indirekta skatter	399	420	436	453	468	484
Moms	210	221	230	240	249	258
Löneberoende skatter	67	75	78	80	83	86
Övriga skatter	121	125	128	134	137	140
Soc. försäkringsavgifter	344	347	355	372	388	403
Arbetsgivaravgifter	270	270	275	290	302	314
Allmän pensionsavgift	68	71	73	75	78	81
Egenavgifter	7	7	7	7	8	8
Off. sektorns skatter	1 171	1 229	1 275	1 323	1 379	1 434
Staten	653	682	707	735	767	798
Kommunsektorn	378	404	422	437	455	473
ÅP-systemet	140	143	145	151	157	163
Utfall enligt SCB						
Off. sektorns skatter	1 169	1 233				
Skillnad	-2	4				

Anm.: SCB kommer under hösten 2004 att revidera utfallen för 2002 och 2003.

Som redovisades i 2004 års ekonomiska vårproposition kommer SCB under hösten att revidera utfallen för 2000–2002. Utfallet för 2003 är preliminärt och baseras delvis på prognoser över taxeringsutfallet för 2004. I vårpropositionen bedömde regeringen att det definitiva utfallet för 2003 kommer att bli 5 miljarder kronor lägre än det av SCB redovisade utfallet. Nuvarande bedömningen är att utfallet kommer att bli 4 miljarder kronor lägre.

Ett av regeringens budgetpolitiska mål är att den offentliga sektorns finanser över en konjunkturcykel skall redovisa ett överskott (finansiellt sparande) om två procent av BNP. År 2004 beräknas överskottet uppgå till 0,7 procent medan det 2007 beräknas uppgå till 0,9 procent.

Som redovisas i tabell 5.1 beräknas statsbudgetens skatteinkomster öka med 106 miljarder kronor mellan 2003 och 2007. Det innebär en genomsnittlig ökning med 2,8 procent per år. Övriga inkomster på statsbudgeten beräknas öka med 17 miljarder kronor. Uppgången förklaras av att inkomster av försäld egendom budgeteras med 15 miljarder kronor per år under 2005–2007.

Kommunernas skatteintäkter beräknas mellan 2003 och 2007 öka med i genomsnitt 4,1 procent per år. Den underliggande utvecklingen, exkl. regeländringar och kommunala utdebiteringsförändringar, uppgår till 4,0 procent. En mer detaljerad redovisning av kommunernas skatteintäkter finns i avsnitt 5.3.1.

Tabell 5.3 Totala skatter och statsbudgetens inkomster – differenser jämfört med 2004 års ekonomiska vårproposition

Miljarder kronor

	2003	2004	2005	2006
Totala skatter	0,3	7,6	10,5	15,6
varav				
Skatt på arbete	1,4	2,4	-0,1	2,7
Skatt på kapital	-0,1	3,6	3,4	5,5
Konsumtionsskatter	-1,2	1,8	7,2	7,3
Övriga skatter	0,3	-0,2	0,0	0,1
varav				
Off. sektorns skatter	0,3	7,4	9,9	14,8
Staten	-0,8	6,7	6,9	9,5
Kommunsektorn	0,3	1,1	2,4	4,1
ÅP-systemet	0,9	-0,3	0,7	1,2
EU-skatter	0,0	0,2	0,6	0,8
Statsbudgetens inkomster	0,0	-7,4	-28,1	-23,3
Skatter	0,0	6,6	-30,7	-25,3
Övriga inkomster	0,0	-14,1	2,6	2,0

Anm.: Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid. För beräkningen av differensen mot vårpropositionen, se avsnitt 5.2.

Jämfört med 2004 års ekonomiska vårproposition har prognosen över skatteintäkterna reviderats upp samtliga år. I tabell 5.3 framgår förändringarna jämfört med vårpropositionen fördelade på skatteslag och sektorer.

5.2 Förutsättningar för prognosen

I prognosen har hänsyn tagits dels till nya makroekonomiska förutsättningar, dels till de regeländringar regeringen föreslår i denna proposition. Av den skatteväxling som regeringen föreslår för perioden 2004–2006 återstår 3,6 miljarder kronor för 2006. Eftersom profilen på den återstående växlingen ännu inte är beslutad har den inte beaktats i prognoserna av de enskilda skatteslagen.

I 2004 års ekonomiska vårproposition var skatteväxlingen för 2006 inlagd schablonmässigt. Detta belopp har inte medtagits vid beräkningen av skillnaden gentemot den redovisade prognosen i vårpropositionen.

5.2.1 Makroekonomiska förutsättningar

Prognosen över skatteintäkterna baseras på de makroekonomiska förutsättningar som finns redovisade i bilaga 2, Svensk ekonomi. Tabell 5.4 återger de antaganden som har störst inverkan på skatterna samt förändringar i förhållande till vårpropositionen.

Jämfört med vårpropositionen är lönesummeökningen uppjusterad både 2005 och 2006 med 0,8 respektive 0,2 procentenheter. Framför allt är det de arbetade timmarna som bedöms öka snabbare än tidigare.

Utvecklingen av prisbasbeloppet och skiktgränserna styrs av inflationsutvecklingen mätt som förändringen av KPI-nivån juni–juni. Inflationen bedöms bli något högre jämfört med vårpropositionen, vilket har medfört en uppjustering av prisbasbeloppet och skiktgränserna. I tabellen redovisas skiktgränserna med hänsyn tagen till den föreslagna egenavgiftskompensationen inkomståret 2005.

Tabell 5.4 Antaganden och förändringar jämfört med 2004 års ekonomiska vårproposition

Arbetade timmar, utbetald lönesumma, hushållens konsumtionsutgifter i löpande priser och KPI juni–juni: årlig procentuell förändring. Kommunal medelutdebitering och statslåneränta: procent. Prisbasbelopp, inkomstbasbelopp och skiktgränser: kronor

	2003	2004	2005	2006	2007
Arbetade timmar i lönesumman	-0,9	-0,0	0,9	0,7	0,5
Diff. VP2004	0,0	0,4	0,5	0,3	
Timlön	3,5	3,4	3,5	3,5	3,5
Diff. VP2004	0,1	0,2	0,3	0,0	
Utbetald lönesumma, NR	2,5	2,9	4,4	4,2	4,0
Diff. VP2004	0,0	0,0	0,8	0,2	
Utbetald lönesumma, skatteunderlag	2,3	3,0	4,4	4,2	4,0
Diff. VP2004	0,0	0,1	0,8	0,2	
Hushållens konsumtionsutgifter	4,5	4,0	4,3	4,0	4,0
Diff. VP2004	0,0	0,9	0,6	0,0	
Statslåneränta	4,4	4,3	4,8	5,1	5,2
Diff. VP2004	0,0	-0,2	0,1	0,0	
KPI juni–juni	1,6	0,4	1,4	2,0	2,0
Diff. VP2004	0,0	0,0	0,1	0,1	
Kommunal medelutdebitering	31,17	31,51	31,51	31,51	31,51
Diff. VP2004	0,0	0,0	0,0	0,0	
Inkomstbasbelopp	40 900	42 300	42 900	44 800	46 400
Diff. VP2004	0	0	0	200	
Prisbasbelopp	38 600	39 300	39 400	40 000	40 800
Diff. VP2004	0	0	0	100	
Skiktgräns	284 300	291 800	298 600	308 600	320 900
Diff. VP2004	0	0	-200	0	
Övre skiktgräns	430 000	441 300	450 500	465 600	484 200
Diff. VP2004	0	0	1 500	1 200	

5.2.2 Sammanfattning av ändrade skatteregler 1999–2005

Utvecklingen för de olika skatteslagen beror dels på de underliggande skattebasernas förändring, dels på beslutade eller föreslagna regeländringar. För en sammanställning av bruttoeffekterna av de viktigaste regeländringarna 1999–2005, se tabell 5.5.

Beloppen i tabell 5.5 visar den årligt tillkommande intäktsförändringen till följd av ändrade skatteregler. Det är viktigt att understryka att de redovisade beloppen avser periodiserade bruttoeffekter, dvs. storleken på den initiala skatteändringen. Nettoeffekter beaktar även indirekta effekter på offentliga utgifter och andra skatte-

baser via förändringar i löner, priser och bolagsvinster. Effekterna på de kassamässiga inkomsterna är i regel mindre införandeåret eftersom bl.a. uppbördsförskjutningar och jämkningar då måste beaktas.

5.2.3 Osäkerhetskällor som påverkar skatteprognoserna

Skatteprognosernas osäkerhet kan hänföras till två faktorer; dels bedömningen av den underliggande skattebasens storlek, dels bedömningen av dess utvecklingstakt. Till följd av avdrag, gränsvärden, etc. skiljer sig skattebaser ofta från det i ekonomisk mening relevanta underlaget. Förmögenhetsskattepliktiga tillgångar tas exempelvis upp till olika andelar av marknadsvärdet. Skatternas utvecklingstakt skall bl.a. bedömas i förhållande till den ekonomiska utvecklingen. Således kommer tillförlitligheten i skatteprognosen att påverkas både av noggrannheten i utgångsläget och av möjligheten att bedöma skatternas samvariation med makroekonomin.

På kort sikt ligger osäkerheten i prognosen främst i bedömningen av bolagsskatter och av hushållens skatt på kapitalvinster. På längre sikt är det främst prognosen avseende skatt på arbete som svarar för osäkerheten, vilket förklaras av dess stora andel av de totala skatterna. När det gäller prognosen för skatt på arbete är det utvecklingen av antalet arbetade timmar och tim

lönen som är stora osäkerhetskällor. En ökning av lönesumman med 1 procent ökar skatteunderlaget med ca 10 miljarder kronor och skatterna på arbete (inkomstskatt och arbetsgivaravgifter) med 7–8 miljarder kronor. För konsumtionsbaserade skatter gäller som tumregel att om hushållens konsumtionsutgifter förändras med 1 procent leder det till förändrade momsintäkter med ca 1,2 miljarder kronor. Därutöver påverkas skatteintäkterna av konsumtionens sammansättning eftersom uttaget av indirekta skatter på konsumtion skiljer sig åt för olika varugrupper.

5.3 Totala skatter

I tabell 5.7 redovisas de totala skatteintäkterna för perioden 1999–2007. Skatteintäkterna har en direkt koppling till det aktuella årets skatteregler och makroekonomiska förutsättningar i form av timlön, sysselsättning, inflation m.m. Skatteintäkterna i offentlig sektor är något lägre än de totala skatterna. Detta förklaras av att den del av mervärdesskatten och tullinkomsterna som ingår i avgiften till EU definitionsmässigt är skatter som tillhör EU. De s.k. EU-skatterna ingår inte som en del av offentliga sektorns skatter, men påverkar däremot skattekvoten.

Tabell 5.5 Regeländringar 1999–2005, bruttoeffekter i förhållande till föregående år

Miljarder kronor

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Skatt på arbete	-8,7	-11,4	-15,7	-21,9	19,6	2,1	-9,3
<i>Kommunal skatt</i>	-0,7	5,9	4,8	3,3	15,3	4,6	-2,4
Förändrad medelutdebitering	-1,7	1,0	1,8	-0,1	8,5	4,6	
Fast belopp 200 kr	1,3						-1,4
Begränsat avdrag för allmän pensionsavgift		5,0	5,2	5,2			3,0
Höjt grundavdrag			-2,0	-1,8	-7,3		-3,7
Pensionsomläggning 2003					14,1		
Övrigt	-0,3	-0,1	-0,2				-0,2
<i>Statlig skatt</i>	-5,7	-0,8	-2,4	-1,3	0,0	0,7	0,7
Sänkt skatt från 25 till 20 % på inkomster upp till övre skiktgräns	-4,2						
Fast belopp 200 kr	-1,3						
Skiktgränsjusteringar		-0,8	-1,9	-1,1		0,7	0,7
Höjt grundavdrag			-0,4	-0,2			
Övrigt	-0,2		-0,1				-0,1
<i>Allmän pensionsavgift</i>	0,9	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Höjt tak för allmän pensionsavgift från 7,5 till 8,06 prisbasbelopp	0,9						
Höjd allmän pensionsavgift från 6,95 till 7,00 %		0,5					
<i>Skattereduktioner</i>	-3,2	-15,8	-16,9	-22,4	4,3	-2,0	-8,0
Skattereduktion för låg- och medelinkomsttagare (1 320 kr)	-3,2		-0,3	-1,6	4,3		
Skattereduktion för allmän pensionsavgift		-15,8	-16,6	-17,3			-9,4
Skattereduktion för fackföreningsavgift, ROT (2004)				-3,5		-0,6	
Skattereduktion 200 kronan, skatteväxling						-1,4	1,4
Övrigt							-0,3
<i>Socialavgifter</i>	0,0	-1,2	-1,1	-1,5	0,0	-1,2	0,4
Sänkta socialavgifter från 33,06 till 32,92 till 32,82 och till 32,70 %		-1,2	-0,9			-1,2	
Nedsättning stödområde A (2002) reducerad nedsättning (2005)				-0,4			0,4
Nedsättning socialavgifter sjöfart			-0,2	-1,1			
Skatt på kapital	-4,5	1,4	-7,1	-1,8	-0,4	-1,4	-2,2
<i>Inkomstskatt företag</i>	-2,5	2,0	-3,1	0,0	0,0	-0,8	1,5
Per. fond från 5 till 6 år (1999), avsättning 20 till 25 % (2001)	-2,5		-2,5				
Återföring från per. fond (2000, 2001), räntebeläggning (2005–)		2,5	1,5				1,5
Återföring från skatteutjämningsreserv upphör			-2,1				
Skattereduktion för reparation och ombyggnad, ROT						-0,8	
Återköp aktier, sänkt skatt investmentbolag, ändrade 3:12-regler		-0,5				0,0	
<i>Fastighetsskatt</i>	-2,0	-0,6	-3,3	0,0	-0,4	-0,3	0,0
Sänkt skattesats för hyreshus, bostadsdel 1989/90 från 1,2 till 0,6 %		-0,2	0,2				
Återinförd omräkning för hyreshus, bostadsdel och småhus			6,5				
Hyreshus, bostadsdel, skattesats från 1,5 till 1,3 till 1,2 till 0,5 %	-0,8	-0,4	-4,0				
Småhus, sänkt skattesats från 1,5 till 1,0 %			-5,8				
Begränsningsregel fastighetsskatt, nytt taxeringsförfarande			-0,2		-0,4	-0,3	
Sänkt skattesats, markvärde för vattenkraft från 2,21 till 0,5 %	-1,2						
<i>Övriga skatter på kapital</i>	0,0	0,0	-0,7	-1,8	0,0	-0,3	-3,7
Höjd kapitalvinstskatt för privatbostäder från 15 till 20 %			1,5				
Höjda fribelopp för förmögenhetsskatt			-2,2	-1,8			-1,1
Slopad arvsskatt mellan makar (2004), slopad arvs- och gåvoskatt (2005)						-0,3	-2,6
Skatt på konsumtion och insatsvaror	0,0	2,8	2,1	-0,1	2,1	1,3	3,8
<i>Skatt på energi</i>	0,0	1,7	3,2	1,8	1,7	2,5	2,0
Förändrade energiskatter		1,7	2,1	0,9	1,8	1,2	2,7
Förändrad koldioxidskatt			1,1	0,9	0,9	1,0	-0,7
Övriga energiskatteförändringar					-1,0	0,3	
<i>Övriga skatter på konsumtion och insatsvaror</i>	0,0	1,1	-1,1	-1,9	0,4	-1,2	1,8
Sänkt skatt på vissa byggtjänster					-0,1	-1,2	
Sänkt mervärdesskattesats för personbefordran från 12 till 6 %			-1,0				
Sänkt mervärdesskattesats på böcker och tidskrifter från 25 till 6 %				-1,3			
Skatt på vägtrafik, m.m.			-0,1	-0,1			1,8
Tobaksskatt, höjd skatt på lågpriscigarettor					0,1		
Sänkt skatt på vin				-0,6			
Avfallsskatt samt naturgrusskatt		1,1		0,1	0,4		
Summa	-13,2	-7,2	-20,7	-23,8	21,3	2,0	-7,7
Summa exkl. pensionsomläggningen	-13,2	-7,2	-20,7	-23,8	7,2	2,0	-7,7

5.3.1 Skatt på arbete

Skatt på arbete utgör 65 procent av de totala skatteintäkterna 2004 och beräknas minska till 64 procent 2007. Under perioden 2003–2007 beräknas intäkterna öka med i genomsnitt 3,7 procent per år.

Tabell 5.6 Skatt på arbete 2002–2007

Miljarder kronor och procentuell utvecklingstakt

	Utfall	Prognos				
	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Skatt på arbete	765,1	802,9	829,8	857,0	893,4	928,4
<i>Direkta skatter</i>	420,4	450,5	468,3	478,7	499,7	519,4
Kommunal skatt	378,5	403,6	422,0	436,8	455,0	473,1
Statlig skatt	33,1	33,2	34,3	37,5	39,6	41,0
Allmän pensionsavgift	68,1	70,5	72,7	75,0	77,9	80,7
Skattereduktioner	-59,4	-56,9	-60,8	-70,8	-72,9	-75,5
Artistskatt m.m.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
<i>Indirekta skatter</i>	344,7	352,4	361,5	378,3	393,8	409,0
Arbetsgivaravgifter	314,8	321,5	329,5	345,2	359,6	373,7
Egenavgifter	8,9	9,3	9,7	10,2	10,6	11,0
Särskild löneskatt	27,6	28,5	29,2	29,8	30,6	31,5
Nedsättningar	-8,1	-8,4	-8,6	-8,4	-8,6	-8,8
Tjänstegruppliv	1,4	1,6	1,7	1,6	1,6	1,6
Diff. VP2004		1,4	2,4	-0,1	2,7	
<i>Direkta skatter</i>		0,6	1,3	-5,7	-3,8	
<i>Indirekta skatter</i>		0,8	1,1	5,6	6,5	
Utvecklingstakt	1,0	4,9	3,3	3,3	4,3	3,9
<i>Direkta skatter</i>	-0,7	7,1	4,0	2,2	4,4	4,0
<i>Indirekta skatter</i>	3,3	2,2	2,6	4,7	4,1	3,9

Anm.: Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid.

Jämfört med vårpropositionen har intäkterna reviderats upp med mellan 1,4 respektive 2,4 miljarder kronor för 2003 och 2004, se tabell 5.6. För 2005 beräknas skatterna bli något lägre, men har påföljande år justerats upp med 2,7 miljarder kronor.

Underlag för skatt på arbete

Skattskyldigheten skiljer sig åt mellan olika skatter, varför skatt på arbete delas upp i direkta och indirekta skatter.

Löner och andra ersättningar för arbete är skattebas både för direkta och indirekta skatter medan transfereringsinkomster, som sjuk- och föräldraersättning, arbetslöshetsersättning och pensioner endast är underlag för direkt beskattning. För de direkta skatterna finns en ytterligare skillnad. Det är endast pensionsgrundande inkomster som utgör skatteunderlag för allmän pensionsavgift, vilket innebär att allmän pensionsavgift inte tas ut på pensioner.

Till skillnad från vad som är fallet i många andra länder inkomstbeskattas i stort sett de

svenska hushållens samtliga ersättningar. Arbetsgivaravgifter tas dessutom ut på lön till anställda i statlig och kommunal sektor. Bruttoredivisningen syftar till att skapa neutralitet mellan privat och offentlig produktion, samtidigt som den innebär en ökad transparens vid jämförelser av lönekostnader mellan olika sektorer.

Förändringar av lönesumman påverkar finansiellt sparande olika beroende på om förändringen sker av timlönen eller av antalet arbetade timmar. Vid en analys av t.ex. det finansiella sparandet är det således viktigt att veta den specifika orsaken till varför skattebasen förändras.

Diagram 5.1 Löner i den privata och den offentliga sektorn

Procentuell utvecklingstakt

I diagram 5.1 visas den årliga utvecklingen av utbetalda löner i offentlig och privat sektor. Utvecklingstakten i den privata sektorn uppgick till mellan 6 och 8 procent per år under perioden 1997–2001 för att 2002 och 2003 minska till mellan 1 och 3 procent. Under motsvarande period har utvecklingstakten för löneutbetalningarna i offentlig sektor visat en uppåtgående trend. Andelen löneersättningar från privat sektor var som högst 2001 då den uppgick till drygt 71 procent. I det preliminära utfallet för 2003 har andelen minskat till knappt 70 procent. En strikt tolkning av diagram 5.1 är dock svår att göra eftersom verksamheter kan flyttas mellan privat och offentlig sektor. Allt annat lika innebär en ökning av andelen i privat sektor med en procentenhet att de offentliga finanserna stärks med omkring 7 miljarder kronor.

Utvecklingen av de direkta skatterna är även beroende av hur skattepliktiga transfereringar förändras mellan åren. Diagram 5.2 visar hur löner, sjukpenning, arbetslöshetsersättningar och pensioner har utvecklats 1993–2003.

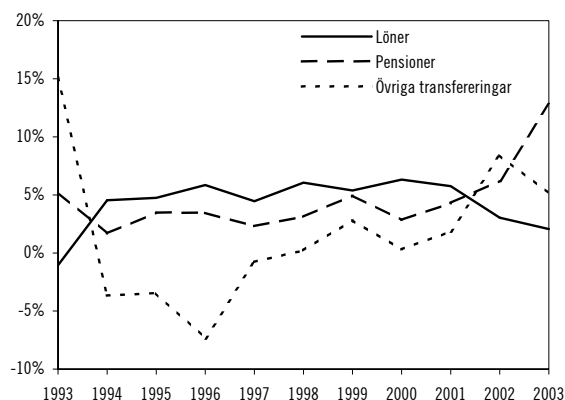
Tabell 5.7 Totala skatteintäkter 1999–2007

Miljarder kronor

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Skatt på arbete	704,1	729,1	757,2	765,1	802,9	829,8	857,0	893,4	928,4
<i>Direkta skatter</i>	<i>408,8</i>	<i>414,0</i>	<i>423,4</i>	<i>420,4</i>	<i>450,5</i>	<i>468,3</i>	<i>478,7</i>	<i>499,7</i>	<i>519,4</i>
Kommunal skatt	323,2	336,3	359,4	378,5	403,6	422,0	436,8	455,0	473,1
Statlig skatt	29,6	33,5	34,6	33,1	33,2	34,3	37,5	39,6	41,0
Allmän pensionsavgift	60,0	63,1	65,7	68,1	70,5	72,7	75,0	77,9	80,7
Skattereduktioner m.m.	-4,0	-18,9	-36,4	-59,4	-56,9	-60,8	-70,8	-72,9	-75,5
Artistskatt m.m.	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
<i>Indirekta skatter</i>	<i>295,3</i>	<i>315,1</i>	<i>333,8</i>	<i>344,7</i>	<i>352,4</i>	<i>361,5</i>	<i>378,3</i>	<i>393,8</i>	<i>409,0</i>
Arbetsgivaravgifter	272,8	288,4	304,6	314,8	321,5	329,5	345,2	359,6	373,7
Egenavgifter	7,4	8,2	8,5	8,9	9,3	9,7	10,2	10,6	11,0
Särskild löneskatt	18,8	22,4	25,3	27,6	28,5	29,2	29,8	30,6	31,5
Nedsättningar	-6,0	-5,9	-6,3	-8,1	-8,4	-8,6	-8,4	-8,6	-8,8
Tjänstegruppiv m.m.	2,4	2,1	1,7	1,4	1,6	1,7	1,6	1,6	1,6
Skatt på kapital	130,0	161,3	119,5	101,8	107,6	117,5	123,3	131,8	139,6
<i>Skatt på avkastning och vinster</i>	<i>114,7</i>	<i>145,6</i>	<i>105,0</i>	<i>89,1</i>	<i>94,3</i>	<i>102,7</i>	<i>110,9</i>	<i>119,6</i>	<i>127,0</i>
Skatt på kapital, hushåll	25,5	34,4	14,2	6,3	7,8	12,6	13,6	13,3	13,1
Skatt på bolagsvinster	53,5	72,5	52,1	43,9	47,1	51,7	57,6	63,0	68,0
Avkastningsskatt	10,9	13,3	14,9	13,4	12,9	12,3	12,7	14,9	16,7
Fastighetsskatt	23,3	23,3	21,2	23,5	24,6	25,2	25,7	26,2	26,9
Kupongskatt	1,5	2,3	2,6	2,0	1,9	0,9	1,3	2,2	2,4
<i>Skatt på egendom</i>	<i>15,2</i>	<i>15,6</i>	<i>14,4</i>	<i>12,7</i>	<i>13,3</i>	<i>14,7</i>	<i>12,4</i>	<i>12,2</i>	<i>12,6</i>
Förmögenhetsskatt	8,6	8,2	6,5	3,9	4,9	5,1	4,2	4,5	4,7
Arvs- och gåvoskatt	2,1	2,5	2,6	3,0	2,5	2,5	0,8	0,0	0,0
Stämpelskatt	4,5	4,9	5,4	5,8	5,9	7,1	7,3	7,6	7,9
Skatt på konsumtion och insatsvaror	272,3	284,7	296,4	311,2	324,2	334,5	349,5	361,4	374,1
<i>Mervärdesskatt</i>	<i>189,6</i>	<i>198,8</i>	<i>207,4</i>	<i>217,5</i>	<i>227,6</i>	<i>235,4</i>	<i>244,7</i>	<i>254,1</i>	<i>264,1</i>
<i>Punktskatter</i>	<i>82,7</i>	<i>85,9</i>	<i>89,1</i>	<i>93,7</i>	<i>96,6</i>	<i>99,1</i>	<i>104,8</i>	<i>107,3</i>	<i>110,0</i>
Tobaksskatt	7,4	7,7	8,1	8,4	8,3	8,2	8,5	8,6	8,7
Skatt på etylalkohol	4,7	4,9	4,9	5,1	4,7	4,1	4,1	4,2	4,3
Skatt på vin m.m.	3,5	3,6	3,7	3,5	3,6	3,5	4,0	4,2	4,4
Skatt på öl	2,5	2,4	2,4	2,6	2,6	2,5	2,8	2,8	2,9
Energiskatt	37,4	38,3	36,4	37,1	36,4	36,6	38,0	38,9	40,3
Koldioxidskatt	12,7	12,0	17,0	19,9	23,8	26,2	27,2	27,9	28,8
Övrig skatter på energi och miljö	1,7	3,1	3,1	3,4	3,4	3,3	3,3	3,2	3,2
Skatt på vägtrafik	6,4	7,4	7,7	8,2	8,3	8,6	10,5	10,7	10,3
Skatt på import	3,6	3,8	3,6	3,4	3,5	3,8	4,1	4,3	4,6
Övriga skatter	2,7	2,7	2,2	2,1	2,0	2,3	2,3	2,4	2,4
Restförda och övriga skatter	9,8	8,5	1,8	2,4	3,1	1,1	1,3	1,1	0,9
Restförda skatter	-3,1	-5,0	-5,2	-7,3	-5,9	-6,1	-6,4	-6,6	-6,9
Övriga skatter	12,9	13,5	7,0	9,6	9,0	7,2	7,7	7,8	7,8
Totala skatteintäkter	1 116,2	1 183,6	1 174,9	1 180,5	1 237,8	1 282,8	1 331,0	1 387,7	1 443,1
varav									
EU-skatter	12,2	13,1	13,3	9,2	9,3	8,1	7,9	8,5	8,9
Offentliga sektorns skatter	1 104,0	1 170,5	1 161,6	1 171,2	1 228,5	1 274,7	1 323,1	1 379,2	1 434,2
Kommunernas skatteintäkter	323,2	336,3	359,4	378,5	403,6	422,0	436,8	455,0	473,1
Avgifter till ÅP-systemet	110,2	145,2	152,3	158,2	160,7	164,1	170,4	177,4	184,1
Statens skatteintäkter	670,6	689,0	649,9	634,5	664,3	688,6	715,8	746,9	777,1

Diagram 5.2 Utveckling av löner och andra ersättningar

Procentuell utvecklingstakt

Åren 1994–2001 var utvecklingstakten högre för löner, jämfört med pensioner och övriga transfereringar. Inkomstären 2002 och 2003 ökar lönerna långsammare än övriga transfereringar vilket är en kombinerad effekt av låga löneökningar samt stigande arbetslöshet och sjukfrånvaro. Den kraftiga ökningen av pensioner 2003 förklaras huvudsakligen av att det särskilda grundavdraget slopades samtidigt som pensionerna höjdes.

Diagram 5.3 Sjukpenning och arbetslöshetsersättning

Procentuell utvecklingstakt

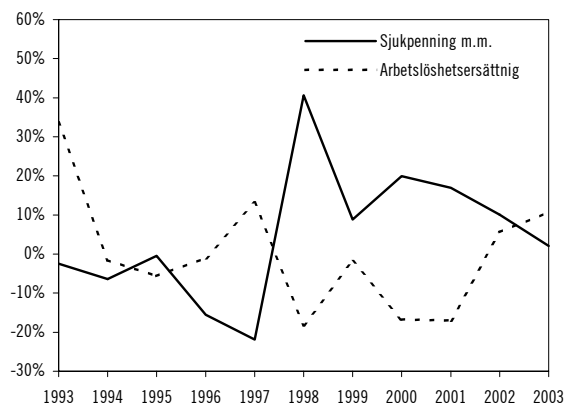

Diagram 5.3 visar utvecklingen av sjukpenning och arbetslöshetsersättning. Uppgångar i sjukpenningen motsvaras i regel av nedgångar i arbetslöshetsersättningen och omvänt. Utvecklingen av sjukpenning återspeglar även effekter av de regeländringar som skett under perioden. Till de större förändringarna hör sänkt ersättningsnivå och arbetsgivarinträde de fyra första veckorna 1997, återgång till tvåveckorsinträde 1998 och införandet av treveckorsinträde 2003.

Direkta skatter

Direkt skatt på arbete utgör 36 procent av de totala skatterna. Åren 2003–2007 beräknas de direkta skatterna öka med i genomsnitt 3,6 procent per år.

Tabell 5.8 Hushållens inkomster 2002–2007

Miljarder kronor och procent

	Utfall	Prognos				
	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Totala inkomster	1 405	1 468	1 517	1 572	1 632	1 695
Diff. VP2004		5	7	14	21	
Andel av totala ink.						
Löneersättningar	67,5	65,9	65,7	66,1	66,3	66,4
Pensioner	20,3	22,0	22,3	22,0	22,1	22,3
Övriga transfereringar	7,2	7,2	7,2	6,9	6,7	6,5
Näringsverksamhet	3,2	3,2	3,2	3,3	3,3	3,3
Övrigt	1,8	1,7	1,7	1,6	1,6	1,6

I tabell 5.8 redovisas hur hushållens inkomster fördelar sig under åren 2002–2007. Andelarna är relativt stabila under perioden även om viss variation förekommer mellan åren. Under prognosåren minskar andelen transfereringar samtidigt som löneandelen ökar, vilket främst förklaras av högre sysselsättning.

Jämfört med vårpropositionen har intäkterna från direkt skatt på arbete reviderats upp något för 2003 och 2004. Inkomstären 2005 och 2006 har prognosen reviderats ned med 5,7 respektive 3,8 miljarder kronor. Justeringen förklaras till stor del av den föreslagna egenavgiftskompensationen och höjningen av grundavdraget 2005.

Kommunal inkomstskatt

Mellan 2003 och 2007 beräknas de kommunala skatteintäkterna öka med i genomsnitt 4,1 procent per år. I tabell 5.9 redovisas utvecklingen av kommunernas skatteunderlag för inkomst-åren 2002–2007.

Tabell 5.9 Förändring av kommunernas skatteunderlag 2002–2007

Procentuell utvecklingstakt

	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Aktuell beräkning	5,3	4,4	3,5	3,8	4,2	4,0
VP2004	5,3	4,4	3,3	3,5	3,8	
BP2004	5,2	5,0	3,5	4,0	4,0	
Aktuell beräkning, ackumulerad	5,3	10,0	13,8	18,1	23,0	27,9
VP2004	5,3	9,9	13,5	17,5	21,9	
BP2004	5,2	10,5	14,5	19,0	23,8	

Inkomståret 2004 och 2005 beräknas det kommunala skatteunderlaget öka med 3,5 respektive 3,8 procent. I vårpropositionen bedömdes utvecklingen vara något svagare, vilket framför allt förklaras av att utvecklingstakten för löner och transfereringar (inklusive pensioner) beräknades bli lägre.

Tabell 5.10 visar den underliggande utvecklingen av kommunskatterna efter korrigering för regeländringar och kommunal utdebitering.

Tabell 5.10 Faktisk och underliggande utveckling av kommunal skatt 2002–2007

Miljarder kronor och procentuell utvecklingstakt

	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Faktisk utveckling	19	25	18	15	18	18
Regeländringar	3	-7		2		
Pensionsreformen		14				
Utdebitering		9	5			
Underliggande utv.	16	10	14	17	18	18
Faktisk utv., %	5,3	6,6	4,6	3,5	4,2	4,0
Underliggande, %	4,3	2,7	3,5	4,1	4,2	4,0

Anm.: Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid.

Den årliga förändringen varierar mellan 15 och 25 miljarder kronor. Såväl regeländringarna 2002 som pensionsomläggningen 2003 och utdebiteringshöjningarna 2003 och 2004 ökar kommunernas skatteintäkter. Egenavgiftskompensationen som regeringen föreslår i denna proposition ökar de kommunala skatterna med 3 miljarder kronor under 2005. Höjningen av grundavdraget 2005 beräknas minska de kommunala skatterna med knappt 4 miljarder kronor. Den relativt låga underliggande utvecklingstakten 2003 är i stort hänförlig till den svaga arbetsmarknaden detta år.

Ökade intäkter till följd av regeländringar inklusive pensionsomläggningen påverkar inte kommunsektorns finanser, eftersom intäktsförändringen regleras via det generella statsbidraget.

Nivån på intäkterna är även beroende av den kommunala utdebiteringen. Inkomståret 2003 var medelutdebiteringen 20,70 procent för kommunerna och 10,47 procent för landstingen, dvs. totalt 31,17 procent. Inkomståret 2004 är medelutdebiteringen 20,80 respektive 10,71 procent. Den kommunala medelutdebiteringen uppgår därmed till 31,51 procent, vilket innebär en ökning med 0,34 procentenheter. I tabell 5.11 redovisas kommunal medelutdebitering för åren 1999–2004. För 2005–2007 antas medelutdebiteringen vara oförändrad.

Tabell 5.11 Kommunal medelutdebitering 1999–2004

Procent

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Kommuner	20,55	20,57	20,57	20,53	20,70	20,80
Landsting	9,74	9,82	9,97	9,99	10,47	10,71
Total utdebitering	30,29	30,38	30,53	30,52	31,17	31,51

Anm.: Uppgifterna avser den viktade genomsnittliga utdebiteringen, exklusive kyrkoavgift och begravningsavgift. Uppgifterna är avrundade och summerar därför inte alltid.

Jämfört med 2004 års ekonomiska vårproposition beräknas kommunalskatteintäkterna bli 0,3 miljarder kronor högre inkomståret 2003, vilket är en anpassning av prognosen till det preliminära taxeringsutfallet.

För inkomståret 2004 har prognosen justerats upp med 1,1 miljarder kronor. Åren 2005 och 2006 har prognosen justerats upp med 2,4 respektive 4,1 miljarder kronor, vilket är en sammantagen effekt av en den starkare sysselsättningen, egenavgiftskompensationen och det höjda grundavdraget.

Statlig inkomstskatt

Den statliga inkomstskatten beror delvis på inkomstspredningen men följer till stora delar även lönesummeutvecklingen och förändringen av skiktgränserna. Under perioden 2003–2007 ökar intäkterna med i genomsnitt 5,5 procent.

Jämfört med beräkningen till vårpropositionen har prognosen reviderats upp med mellan 0,6 och 1,0 miljarder kronor åren 2003–2006. Förändringen för 2003 beror på att prognosen har anpassats till det preliminära taxeringsutfallet. I övrigt beror justeringarna främst på reformerade skatteregler. Jämfört med vårpropositionen har dock KPI justerats upp något vilket har haft en motverkande effekt.

Skattereduktioner

Skattereduktionerna utgörs till största delen av skattereduktion för allmän pensionsavgift, vilken följer utvecklingen av inkomstbasbeloppet. Uppgången av de totala skattereduktionerna 2005 förklaras till största delen av förslaget av att höja skattereduktionen för den allmänna pensionsavgiften från 75 till 87,5 procent. I tabell 5.12 redovisas skattereduktionerna åren 2002–2007.

Tabell 5.12 Skattereduktioner 2002–2007

Miljarder kronor

	Utfall	Prognos				
	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Låg- och medelinkomst.	4,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Allm. pensionsavgift	50,9	52,7	54,4	65,4	68,0	70,4
Sjöinkomst	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Fackföreningsavgift	3,4	3,6	3,7	3,9	4,1	4,2
Fastighetsskatt	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
Förmögenhetsskatt	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Grön skatteväxling	0,0	0,0	1,4	0,0	0,0	0,0
Glesbygdsstöd	0,0	0,0	0,0	0,3	0,3	0,3
Miljöåtgärder	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1
Bredband	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
ROT-avdrag	0,0	0,0	0,8	0,6	0,0	0,0
Summa reduktioner	59,4	56,9	60,8	70,8	72,9	75,5

Anm.: Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid.

I denna proposition aviseras även en skattestimulans för boende i glesbygdsområden. Då utformningen inte är klar har stimulansen beräkningstekniskt lagts in som en skattereduktion.

Jämfört med vårpropositionen har reduktionen för allmän pensionsavgift reviderats upp med 9,5 och 10,4 miljarder kronor åren 2005 och 2006 huvudsakligen till följd av den föreslagna höjningen av kompensationsnivån.

Indirekta skatter

Indirekt skatt på arbete utgör 28 procent av de totala skatterna. Arbetsgivaravgifterna utgör huvuddelen av de indirekta skatterna. Övriga intäkter är egenavgifter, särskild löneskatt och premieskatt på grupplivförsäkringar. De indirekta skatterna följer huvudsakligen förändringen av den utbetalda lönesumman.

Arbetsgivaravgifter

Mellan 2003 och 2007 beräknas arbetsgivaravgifterna öka med i genomsnitt 3,8 procent per år. År 2004 sänktes den allmänna löneavgiften med 0,12 procentenheter som en del av den gröna skatteväxlingen. Sänkningen innebär att intäkterna beräknas bli 1,2 miljarder kronor lägre.

Jämfört med beräkningen till vårpropositionen har intäkterna 2003 och 2004 reviderats ned med 0,4 miljarder kronor. Åren 2005 och 2006 har prognosen justerats upp med 3,5 respektive 4,4 miljarder kronor.

5.3.2 Skatt på kapital

Skatt på kapital delas in i skatt på avkastning och vinster samt skatt på egendom. Över tiden utvecklas skatt på avkastning och vinster mycket ojämnt. I frånvaro av förändrade skatteregler utvecklas skatt på egendom något jämnare, framförallt beroende på att skattebasen till stor del utgörs av tillgångsvärden.

I tabell 5.13 redovisas de beräknade skatteintäkterna för åren 2002–2007, samt skillnaden i förhållande till prognosen i 2004 års vårproposition. Skatt på kapital beräknas öka med i genomsnitt 7,6 miljarder kronor per år under 2003–2007.

Jämfört med vårpropositionen har prognosen för 2003 justerats ned med 0,1 miljarder kronor, vilket är en anpassning till det preliminära taxeringsutfallet.

Tabell 5.13 Skatt på kapital 2002–2007

Miljarder kronor och procentuell utvecklingstakt

	Utfall	Prognos				
	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Skatt på kapital	101,8	107,6	117,5	123,3	131,8	139,6
<i>Skatt på avkastning</i>	<i>89,1</i>	<i>94,3</i>	<i>102,7</i>	<i>110,9</i>	<i>119,6</i>	<i>127,0</i>
Skatt på kapital, hushåll	6,3	7,8	12,6	13,6	13,3	13,1
Skatt på bolagsvinster	43,9	47,1	51,7	57,6	63,0	68,0
Avkastningsskatt	13,4	12,9	12,3	12,7	14,9	16,7
Fastighetsskatt	23,5	24,6	25,2	25,7	26,2	26,9
Kupongskatt m.m.	2,0	1,9	0,9	1,3	2,2	2,4
<i>Skatt på egendom</i>	<i>12,7</i>	<i>13,3</i>	<i>14,7</i>	<i>12,4</i>	<i>12,2</i>	<i>12,6</i>
Förmögenhetsskatt	3,9	4,9	5,1	4,2	4,5	4,7
Arvs- och gåvoskatt	3,0	2,5	2,5	0,8	0,0	0,0
Stämpelskatt	5,8	5,9	7,1	7,3	7,6	7,9
Diff. VP2004		-0,1	3,6	3,4	5,5	
<i>Skatt på avkastning</i>		<i>-0,7</i>	<i>2,1</i>	<i>4,7</i>	<i>7,5</i>	
<i>Skatt på egendom</i>		<i>0,5</i>	<i>1,5</i>	<i>-1,3</i>	<i>-2,0</i>	
Utvecklingstakt	-14,8	5,7	9,1	5,0	6,9	6,0
<i>Skatt på avkastning</i>	<i>-15,2</i>	<i>5,8</i>	<i>8,9</i>	<i>7,9</i>	<i>7,9</i>	<i>6,2</i>
<i>Skatt på egendom</i>	<i>-12,1</i>	<i>5,0</i>	<i>10,5</i>	<i>-15,9</i>	<i>-1,8</i>	<i>3,6</i>

Anm.: Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid.

Skatt på avkastning och vinster

Skatt på kapital, hushåll

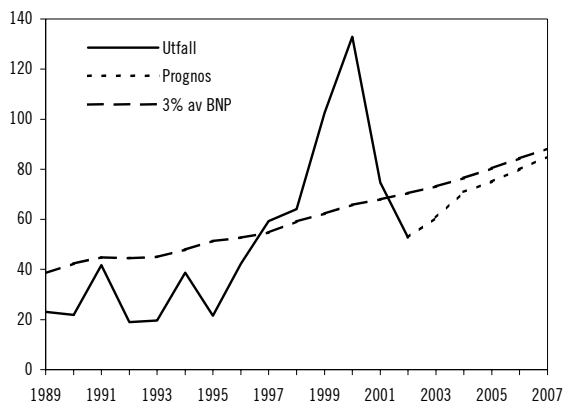
Hushållens skatt på kapital utgörs av nettot av skatt på inkomsträntor, utdelningar och kapitalvinster samt skattereduktion för utgiftsräntor m.m. År 2003 beräknas intäkterna ha ökat med 1,5 miljarder kronor till 7,8 miljarder kronor, beroende på bl.a. förväntat högre kapitalvinster.

Utvecklingen bedöms vara mycket stark under 2004 för att därefter normaliseras. En orsak till den något lägre utvecklingstakten är att skatteavdragen för ränteutgifter bedöms öka.

Skatt på kapitalvinster utgör en viktig del av den av hushållens kapitalskatter. Prognosen för 2003 är en anpassning till det preliminära taxeringsutfallet medan prognosen för 2004 baseras på prisutvecklingen på värdepapper och bostäder samt antalet försålda småhus. För 2005–2007 har kapitalvinsterna anpassats till en långsiktig nivå om knappt 3 procent av BNP. Kapitalvinsternas utveckling för åren 1989–2007 redovisas i diagram 5.4.

Diagram 5.4 Kapitalvinster 1989–2007

Miljarder kronor

Jämfört med vårpropositionen har prognosen för 2004–2007 avseende hushållens skatt på kapital justerats upp med 0,6–0,9 miljarder kronor.

Skatt på bolagsvinster

År 2002 blev utfallet för bolagens inkomstskatt 44 miljarder kronor, vilket är den lägsta nivån sedan 1997. För 2003 beräknas intäkterna uppgå till 47 miljarder kronor, vilket är en uppgång med 7,2 procent. Prognosen baseras i huvudsak på det preliminära taxeringsutfallet som publicerades av Skatteverket i augusti, och återspeglar den återhämtning som även redovisats i boksluten för 2003.

För innevarande år beräknas ökningstakten bli 9,8 procent, vilket motsvarar en ökning med 4,6 miljarder kronor. De kommande åren bedöms ökningstakten uppgå till i genomsnitt 9,6 procent per år.

Prognosen för bolagsskatteintäkterna beaktar även den avräkning som medges av utländsk skatt. Nivån på avräkningarna har ökat från 1,4

miljarder kronor 1998 till 4,6 miljarder kronor 2001. Det senast kända utfallet avser 2002 då det uppgick till 3,6 miljarder kronor. För 2003–2007 antas en årlig ökningstakt på 7 procent för avräkningarna.

Avkastningsskatt

Avkastningsskatten bedöms ha minskat under 2003 och 2004 till följd av en kombination av generellt sett lägre värdering av aktier under 2002 och fallande räntor under 2003. Den prognoserade uppgången 2005 motiveras av en beräknad återhämtning på börsen under 2004. Uppgången med 17,3 procent 2006 förklaras i huvudsak av antagandet om stigande räntor under 2005.

Jämfört med 2004 års vårproposition har prognosen för 2005 justerats ned med 0,4 miljarder kronor. Den reviderade prognosen förklaras av att den genomsnittliga statslåneräntan bedöms bli lägre under 2004.

Skatt på egendom

Förmögenhetsskatt

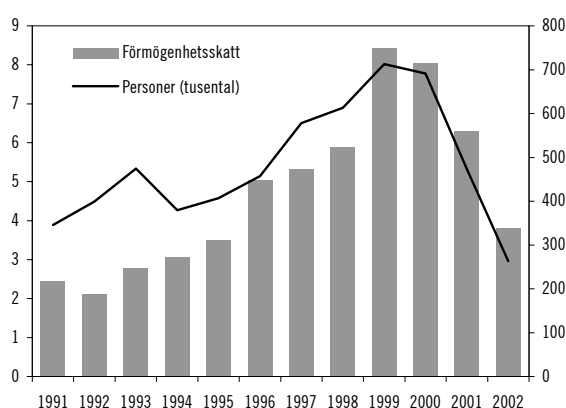
År 2002 minskade skatteintäkterna till 3,9 miljarder kronor, dels till följd av att fribeloppen höjdes till 1,5 miljoner kronor för ensamstående och till 2 miljoner kronor för sambeskattade par, dels till följd av lägre värdering av tillgångar på aktiemarknaderna.

För inkomståret 2003 prognoseras förmögenhetsskatten ha ökat till 4,9 miljarder kronor, vilket är en uppgång med 25 procent. Den starka ökningen förklaras till stor del av högre tillgångspriser på aktier under 2003.

Diagram 5.5 redovisar utfallet för förmögenhetsskatten åren 1991–2002. I diagrammet framgår även hur många personer som för respektive år betalade förmögenhetsskatt. Sambeskattning medför att angivelsen om antalet personer skall tolkas med försiktighet. Diagrammet återger det totala antalet fysiska personer som betalade förmögenhetsskatt under ett givet år, varav vissa personer genom sambeskattning.

Diagram 5.5 Förmögenhetsskatt 1991–2002

Miljarder kronor (t.v.) och antal personer (t.h.)

5.3.3 Skatt på konsumtion och insatsvaror

Skatt på konsumtion och insatsvaror inkluderar mervärdesskatt och punktskatter. Intäkterna redovisas i tabell 5.14. Av de totala skatteintäkterna motsvarar mervärdesskatt 18 procent och punktskatter 8 procent. Tillsammans utgör skatt på konsumtion och insatsvaror 26 procent av de totala skatteintäkterna.

Tabell 5.14 Skatt på konsumtion och insatsvaror 2002–2007

Miljarder kronor och procentuell utvecklingstakt

	Utfall 2002	Utfall 2003	Prognos			
			2004	2005	2006	2007
Skatt på konsumtion och insatsvaror	311,2	324,2	334,5	349,5	361,4	374,1
Mervärdesskatt	217,5	227,6	235,4	244,7	254,1	264,1
Punktskatter	93,7	96,6	99,1	104,8	107,3	110,0
Tobaksskatt	8,4	8,3	8,2	8,5	8,6	8,7
Alkoholskatt	11,2	10,9	10,2	10,9	11,2	11,6
Energiskatt	37,1	36,4	36,6	38,0	38,9	40,3
Koldioxidskatt	19,9	23,8	26,2	27,2	27,9	28,8
Skatt på vägtrafik	8,2	8,3	8,6	10,5	10,7	10,3
Övriga skatter på energi och miljö	3,4	3,4	3,3	3,3	3,2	3,2
Skatt på import	3,4	3,5	3,8	4,1	4,3	4,6
Övriga skatter	2,1	2,0	2,3	2,3	2,4	2,4
Diff. VP2004			1,8	7,2	7,3	
Mervärdesskatt			2,0	2,8	2,8	
Punktskatter*			-0,1	4,3	4,5	
Utvecklingstakt	5,0	4,2	3,2	4,5	3,4	3,5
Mervärdesskatt	4,9	4,7	3,4	4,0	3,8	4,0
Punktskatter	5,3	3,0	2,6	5,7	2,4	2,5

Anm.: Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid.

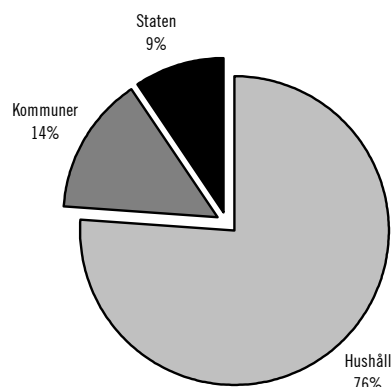
* Redovisad exklusive schablonmässigt inlagd skatteväxling i VP2004.

Mervärdesskatt

Intäkterna från mervärdesskatt uppgick till 227,6 miljarder kronor 2003, vilket motsvarar en ökning med 4,7 procent jämfört med föregående år. Under 2004 förväntas utvecklingstakten för intäkterna sjunka till 3,4 procent beroende bl.a. på en låg prisutveckling. För resterande prognosår antas en något starkare utveckling av intäkterna även om effekten av den investeringsstimulans som medges vid byggande av mindre hyres- och studentbostäder och som lämnas i form av en kreditering på skattekontot påverkar intäkterna negativt med ca 1 miljard kronor årligen. I diagram 5.6 åskådliggörs mervärdesskatten uppdelad på de sektorer som bär skatten 2003.

Diagram 5.6 Mervärdesskatt uppdelad på sektorer 2003

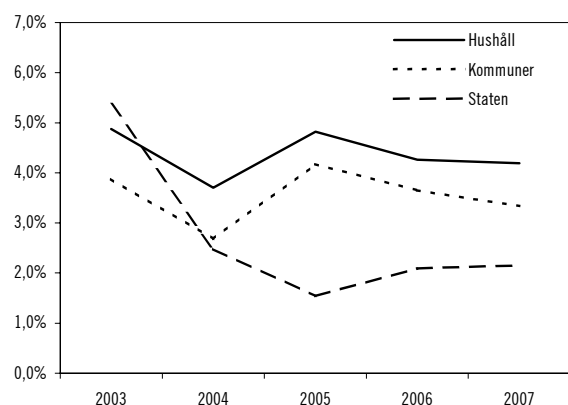
Andel av totala mervärdesskatteintäkter

I diagrammet ingår även mervärdesskatt på investeringar och förbrukning i de företag som har undantag från skatteplikt, vilken implicit belastar de tre sektorerna. Staten och kommunerna bedriver även skattepliktig verksamhet men denna beläggs, liksom privat näringsverksamhet, med utgående mervärdesskatt vilken i slutänden träffar hushållens konsumtion. Andelarna mellan statens och kommunernas mervärdesskatt i icke skattepliktig verksamhet respektive hushållens mervärdesskatt på privat konsumtion har tidigare varit förhållandevis stabila över tiden. För prognosåren antas dock utvecklingstakterna för mervärdesskatt från de olika sektorerna gå isär något, vilket illustreras i diagram 5.7.

Diagram 5.7 Utveckling av intäkter från mervärdesskatt uppdelad efter sektorer 2003–2007

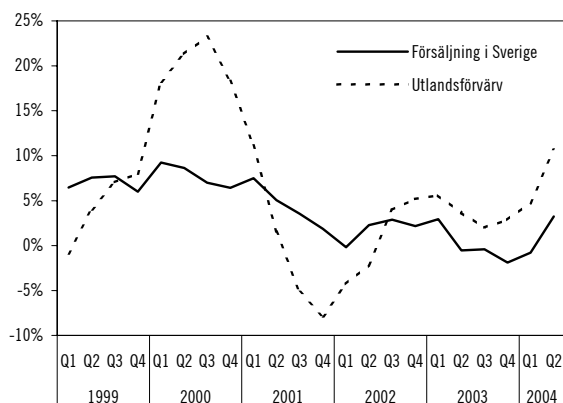
Utvecklingstakt

År 2003 utgjorde utgående mervärdesskatt på utlandsförvärv (import och gemenskapsinterna förvärv) 18 procent av total utgående mervärdesskatt. Diagram 5.8 illustrerar utvecklingstakten 1999–2004 för den utgående mervärdesskatten på försäljning i Sverige respektive på utlandsförvärv. Ett tydligt mönster kan urskiljas med en starkare konjunkturell variation för utgående mervärdesskatt på utlandsförvärv.

Diagram 5.8 Dekomponering av utgående mervärdesskatt 1999–2004

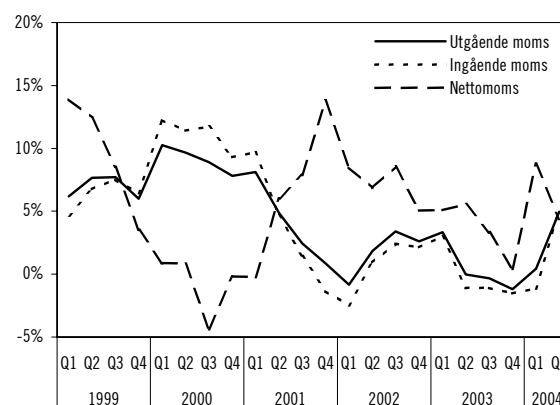
Utvecklingstakt

I diagram 5.9 illustreras utvecklingstakterna 1999–2004 för den sammanlagda utgående mervärdesskatten, den ingående mervärdesskatten samt för nettot av ingående och utgående mervärdesskatt.

Diagram 5.9 Utgående, ingående samt nettomervärdesskatt 1999–2004

Utvecklingstakt

Ingående och utgående mervärdesskatt återspelar företagens inköp respektive försäljning. Båda följer konjunkturen, men med en viss förskjutning sinsemellan. Förutom tillverknings- och lagerhållningsvolym uppkommer en förskjutning då investeringar görs för framtida produktionsökning. När företagen investerar relativt mycket, som t.ex. var fallet under 2000, minskar utvecklingstakten för nettomervärdesskatten beroende på en ökad ingående mervärdesskatt som ej direkt motsvaras av en ökad utgående mervärdesskatt. Under 2001 förändrades företagets syn på den framtida efterfrågan, investeringsviljan minskade och utvecklingstakten för nettomervärdesskatten ökade. Andra kvartalet 2004 var återigen en period då ingående mervärdesskatt utvecklas snabbare än utgående mervärdesskatt, vilket kan tyda på att investeringar åter har ökat.

Jämfört med 2004 års ekonomiska vårproposition beräknas mervärdesskatteintäkterna bli något högre alla prognosåren. Huvudsakligen beror detta på att den privata konsumtionen har reviderats upp. Den relativt konsumtionen något svagare upprevideringen av momsintäkterna 2006 och 2007 förklaras av att vissa investeringar samt konsumtion och investeringar i framför allt statlig, men även kommunal, sektor ej justerats upp i samma omfattning som den privata konsumtionen.

Punktskatter

Punktskatter är särskilda konsumtionsskatter som tas ut på vissa specifika varor, tjänster och tillgångar. Utmärkande för dessa skatter är att de dels har ett fiskalt syfte, dels att de används för

att styra konsumtionen i önskvärd riktning. År 2003 uppgick de totala intäkterna från punktskatter till knappt 97 miljarder kronor.

Tobaksskatt

Intäkterna från tobaksskatt uppgick till 8,3 miljarder kronor 2003. Innevarande år antas de bli något lägre, men från och med 2005 ökar intäkterna igen.

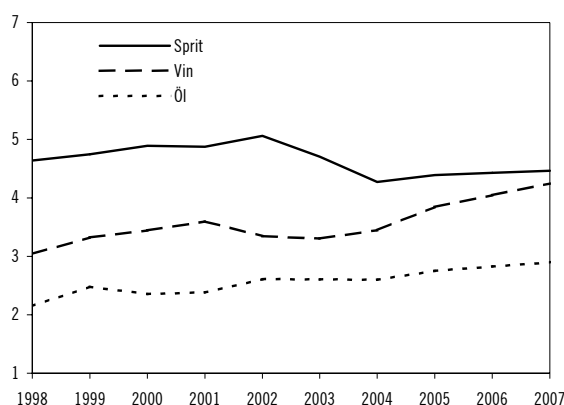
Jämfört med beräkningen till vårpropositionen är prognosen nedjusterad med 0,1 miljarder kronor 2004, vilket till viss del beror på att den inhemska försäljningen antas påverkas av de höjda införselnivåerna. Nedgången i den inhemska försäljningen av cigaretter får även följd-effekter resterande år.

Alkoholskatt

Under alkoholskatt redovisas skatt på etylalkohol, skatt på vin, skatt på andra jästa drycker än vin och öl, skatt på mellanklassprodukter samt skatt på öl. Intäkterna uppgick 2003 till 10,9 miljarder kronor. Innevarande år förväntas intäkterna minska med 0,7 miljarder kronor medan de fr.o.m. 2005 antas vända uppåt igen. I diagram 5.10 framgår fördelningen av intäkterna på produktslagen sprit, vin och öl.

Diagram 5.10 Skatteintäkter per produktslag, 1998–2007

Miljarder kronor

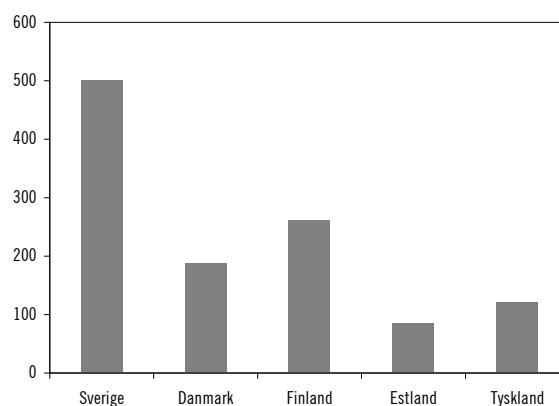

Intäkterna förväntas i år minska, främst till följd av att den privata införseln ökat på bekostnad av den inhemska försäljningen, vilken inkluderar både försäljning via Systembolaget och restauranger. Den ökade införseln beror på att det svenska införselundantaget upphörde den 1 januari 2004. Sänkta skatter i Danmark och Finland, samt de låga skatterna i EU:s nya medlemsländer har ytterligare förstärkt utvecklingen.

I diagram 5.11 redovisas skatten på sprit i ett antal länder som antas påverka den inhemska försäljningen. Estland har annonserat att en höjning av alkoholskatterna med 15 procent kan komma att genomföras den 1 januari 2005. Skattesatserna är på grund av omräkning från andra valutor ungefärliga.

Diagram 5.11 Skatt per liter alkohol, sprit

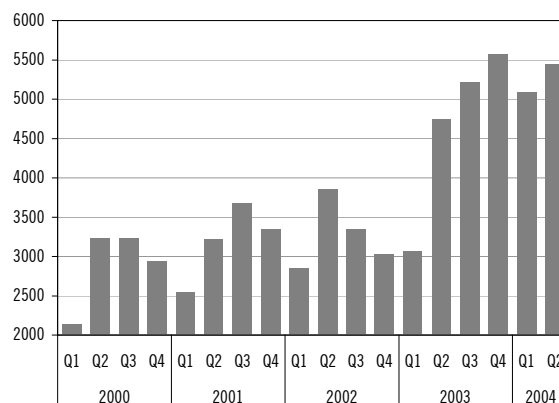
Kronor

Av diagram 5.12 framgår hur privatinförseln av sprit har utvecklats per kvartal mellan 2000 och 2004. Den ackumulerade införseln uppgick i juni 2004 till 10,5 miljoner liter, jämfört med 7,8 miljoner liter 2003. Angivelsen liter innebär 38,5-procentig sprit, till skillnad mot ren alkohol. Uppräknat till årsvolym förväntas införseln av sprit uppgå till 23 miljoner liter innevarande år. Det kan jämföras med en införsel på 18,6 miljoner liter 2003. Införseln av sprit förväntas i år öka med 24 procent medan införseln av vin och öl antas öka med 3 respektive 10 procent.

Diagram 5.12 Privatinförsel av sprit, per kvartal 2000–2004

Tusen liter, 38,5-procentig sprit

Källa: SoRAD, Stockholms Universitet.

Jämfört med beräkningen till vårpropositionen har intäkterna reviderats ned med 0,2 miljarder kronor för 2004. Från 2005 och framåt har prognosen reviderats upp med 0,3 miljarder kronor per år. Anledningen är att införseln förväntas nå sin kulmen under 2004 medan den inhemska konsumtionen av vin och öl antas öka under prognosperioden.

Skatt på energi

Intäkterna från energi- och koldioxidskatt redovisas i tabell 5.15. Energiskatteintäkterna uppgick till 36,4 miljarder kronor 2003 medan de innevarande år förväntas öka något. Under prognosperioden beräknas intäkterna i genomsnitt öka med 2,6 procent per år. Intäkter från koldioxidskatt uppgick till 23,8 miljarder kronor 2003. Innevarande år antas de öka till 26,2 miljarder kronor. För resterande del av prognosperioden förväntas intäkterna i genomsnitt öka med 3,2 procent per år.

Tabell 5.15 Energi- och koldioxidskatt skatt 2002–2007

	Utfall	Utfall	Prognos			
	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Energiskatt	37,1	36,4	36,6	38,0	38,9	40,3
varav						
Elektrisk kraft	14,0	15,7	18,5	17,5	17,7	18,4
Bensin	17,2	15,9	14,3	15,3	15,8	16,3
Olja, m.m.	6,0	4,9	3,8	5,3	5,4	5,6
Koldioxidskatt	19,9	23,8	26,2	27,2	27,9	28,8
varav						
Bensin	7,9	9,6	11,2	11,4	11,8	12,2
Olja, m.m.	12,0	14,2	15,0	15,8	16,1	16,6

Anm.: Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid.

Som ett led i den gröna skatteväxlingen föreslår regeringen i denna proposition att energiskatten på bensin och diesel höjs, med 15 respektive 30 öre per liter. Förslaget beräknas öka intäkterna med 1,8 miljarder kronor. Vidare föreslås elskatten höjas med 1,2 öre per kWh, vilket förväntas öka intäkterna med 0,9 miljarder kronor. I denna proposition föreslår regeringen även att dieselskatten för arbetsmaskiner som används i jord- och skogsbruk sänks med 2 kronor per liter, vilket beräknas minska intäkterna med totalt 0,7 miljarder kronor per år.

I tabell 5.16 redovisas den underliggande utvecklingen av energi- och koldioxidskatt under 2002–2007. Utvecklingen, rensad för regeländringar och KPI, är för åren 2002–2005 negativ för energiskatt och positiv för koldioxidskatt.

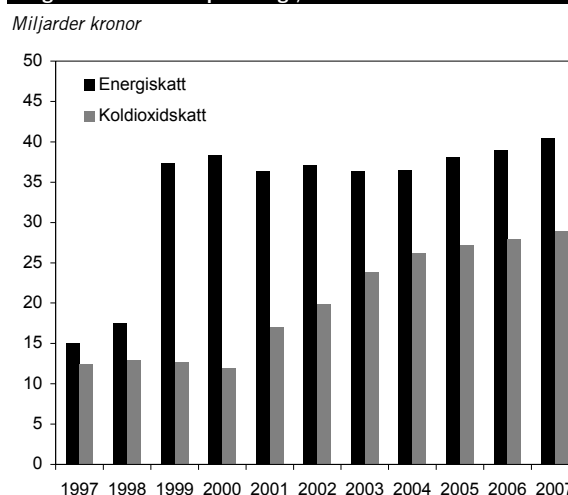
Tabell 5.16 Utveckling av energi- och koldioxidskatt 2002–2007

	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Energiskatt	0,7	-0,7	0,2	1,5	0,9	1,4
Regeländringar	0,9	1,8	1,2	2,7		
KPI	1,0	0,6	0,6	0,3	0,6	0,8
Underliggande utv.	-1,2	-3,1	-1,6	-1,5	0,4	0,6
Koldioxidskatt	2,9	3,9	2,4	1,0	0,6	0,9
Regeländringar	0,9	0,9	1,0	-0,8		
KPI	0,5	0,5	0,5	0,2	0,4	0,6
Underliggande utv.	1,5	2,5	0,9	1,7	0,3	0,3

Anm.: Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid.

Diagram 5.13 visar fördelningen mellan energi- och koldioxidskatt 1997–2007. Den ändrade fördelningen är resultatet av den omläggning riksdagen beslutat om där koldioxidskatten ges ökad tyngd i förhållande till energiskatten.

Diagram 5.13 Skatt på energi, 1997–2007

Mellan 2000 och 2007 beräknas koldioxidskattens andel av de totala intäkterna av skatten på energi öka från 24 till 42 procent. Energiskatten, som nästan uteslutande svarar för de resterande skatteintäkterna, minskar från 76 till 58 procent.

Jämfört med beräkningen till vårpropositionen har intäkterna från energiskatt reviderats upp med 1,3 miljarder kronor 2004, vilket förklaras av att förbrukningen av elektrisk kraft antas bli högre. Intäkterna från koldioxidskatt har för 2004 reviderats ned med 1,6 miljarder kronor. Det är främst utfallet för koldioxidskatt på olja som är lägre än vad som antogs i vårpropositionen.

Skatt på vägtrafik

Under skatt på vägtrafik redovisas fordonsskatt och vägavgifter. Fordonsskatt tas ut på personbilar, bussar, lastbilar, motorcyklar, traktorer, tunga terrängvagnar, motorredskap och släpvagnar. Skatten beräknas efter fordonets skattevikt. Vägavgift erläggs på trafik med lastbilar och lastbilskeppare som har en totalvikt på minst 12 ton. För svenskregistrerade lastbilar gäller vägavgift på hela vägnätet samt att fordonsskatten reduceras. För utländska fordon betalas vägavgift för färd på motorvägar samt på vissa europavägar som inte är motorvägar.

I denna proposition föreslår regeringen en höjning fordonsskatten på personbilar och lätta lastbilar, vilket beräknas intäkterna öka intäkterna med 1,3 miljarder kronor.

I juni 2004 antog riksdagen regeringens förslag till lag (2004:629) om trängselskatt (prop. 2003/04:145, bet. 2003/04:SkU35, rskr. 2003/04:265). För att finansiera infrastrukturåtgärder och att styra trafiken skall det bli möjligt att ta ut trängselskatt. Ett försök med trängselskatt skall genomföras i Stockholms stad under den senare delen av 2005 och de sju första månaderna 2006. Skatten är statlig och redovisas på inkomsttitel 1463. Intäkterna beräknas uppgå till 0,4 respektive 0,5 miljarder kronor under försöksåren.

Regeringen föreslår i denna proposition även en skatt för färd över Svinesundsbroarna. Intäkterna beräknas till 0,1 miljarder kronor per år och skall redovisas på samma inkomsttitel som 1462 *Vägavgifter*.

Jämfört med beräkningen till vårpropositionen har prognosen justerats upp dels till följd av en högre tillväxt i fordonsparken, dels till följd av föreslagna regeländringar.

Övriga skatter på konsumtion och insatsvaror

Under övriga skatter på konsumtion och insatsvaror redovisas tullmedel, jordbrukstullar och sockeravgifter, övriga skatter på import, svavelskatt, skatt på råttolja, skatt på termisk effekt i kärnkraftsreaktorer, särskild skatt mot försurning, avfallsskatt, skatt på bekämpnings- och gödselmedel, skatt på annonser och reklam, lotteriskatt samt övriga skatter på varor och tjänster. Tullmedel står för närmare hälften av intäkterna i gruppen.

I jämförelse med beräkningen till vårpropositionen har prognosen för innevarande år reviderats upp med 0,4 miljarder kronor. Anled-

ningen är att varuimporten förväntas stiga och därmed också tullmedlen. Även skatt på tjänster ökar mer än beräknat. Revideringen får följd-effekter övriga prognosår.

5.3.4 Restförda och övriga skatter

Under restförda och övriga skatter redovisas nettot av restförda skatter, omprövningar av skatter som gjorts efter taxeringen samt diverse andra skatter och avgifter. De senare inkluderar bl.a. inlevererat överskott från AB Svenska Spel samt avgifter till kärnbränslefonden och Insättningsgarantinämnden. I tabell 5.17 specificeras restförda och övriga skatter.

Tabell 5.17 Restförda och övriga skatter 2002–2007

	Utfall		Prognos			
	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Restförda och övriga skatter	2,4	3,1	1,1	1,3	1,1	0,9
<i>Restförda skatter</i>	-7,3	-5,9	-6,1	-6,4	-6,6	-6,9
Hushåll	-2,7	-1,9	-1,9	-2,0	-2,1	-2,2
Företag	-4,6	-4,1	-4,2	-4,4	-4,5	-4,7
<i>Övriga skatter</i>	9,6	9,0	7,2	7,7	7,8	7,8
AB Svenska Spel	3,3	3,7	3,4	3,3	3,3	3,3
Omprövningar, skatte-tillägg, m.m.	3,6	3,0	1,6	2,1	2,2	2,3
Fonder m.m.	2,0	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5
Övrigt	0,8	0,8	0,7	0,8	0,8	0,8
Diff. VP2004			-0,2	0,0	0,1	
<i>Restförda skatter</i>			0,0	0,0	0,0	
<i>Övriga skatter</i>			-0,2	0,0	0,1	

Anm.: Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid.

Debiterade skatter som av olika anledningar, exempelvis konkurser, inte betalas restförs hos kronofogdemyndigheten. Den del av detta belopp som myndigheten inte kan driva in skrivs så småningom av. I intäktsredovisningen är det de nettoestförda skatterna, dvs. skillnaden mellan de skatter som restförs och de skatter som kronofogdemyndigheten lyckas driva in, som redovisas.

Omprövningar utgörs av skatter som ändras efter taxeringen genom revisioner, omräkningar eller överklaganden. Tillsammans med omprövningar redovisas även skattetillegg, förseningsavgifter, anstånd m.m. I redovisningen hänförs omprövningar i regel till det år då ändringen görs.

Jämfört med beräkningen till vårpropositionen har bl.a. inleveranser från AB Svenska Spel justerats ned och omprövade skatter justerats upp.

5.4 Statsbudgetens inkomster – kassamässig redovisning

Regeringens förslag: Den beräkning av statsbudgetens inkomster för 2005 som sammanställts i bilaga 1 godkänns.

Skälen för regeringens förslag: Statsbudgetens inkomster utgörs av skatter och övriga inkomster. De senare består främst av inkomster av statlig verksamhet, försäljning av statlig egendom samt bidrag från EU. Inkomsterna på statsbudgeten är i huvudsak kassamässiga. Beräkningen för 2005 finns sammanställd i bilaga 1.

5.4.1 Skatter

År 2005 beräknas skatteinkomsterna uppgå till 639 miljarder kronor medan övriga inkomster beräknas till 72 miljarder kronor. Statsbudgetens inkomster beräknas under 2004–2007 öka med i genomsnitt 3,7 procent per år. Under samma period beräknas skatteinkomsterna och övriga inkomster att öka med i genomsnitt 3,3 procent respektive 7,9 procent per år. För en detaljerad redovisning av statsbudgetens inkomster 2001–2007, se tabell 5.19.

5.4.2 1000 Skatter m.m.

I avsnitt 5.3 redovisas skatterna i periodiserade termer. Redovisningen avser samtliga sektorer i den offentliga sektorn, dvs. staten, kommunerna och ålderspensionssystemet, samt EU. Den periodiserade redovisningen innebär att skatterna är beräknade utifrån de inkomster den skattskyldige har under ett visst år och med det årets gällande skatteregler.

På statsbudgeten redovisas skatterna kassamässigt, dvs. när betalningen görs. För skatter med månatlig uppbörd är skillnaden en månads förskjutning. För skatter som fastställs vid den årliga taxeringen kan skillnaden vara betydligt större. Dessa förskjutningar redovisas i tabell 5.18 som periodiseringar. Även skillnaden mellan kommunsektorns skatteintäkter avseende ett visst år och de skatter som utbetalas till kommunerna är en del av periodiseringarna. Utöver skillnader i periodisering finns ytterligare

skillnader mellan statens periodiserade skatter och statsbudgetens skatteinkomster.

Som framgår av tabell 5.18 förklaras den sammanlagda skillnaden av (1) den kommunala utjämningsavgiften, kompensation för kommunal mervärdesskatt och utjämningsavgift för LSS-kostnader, (2) kompensationen för mervärdesskatt till statliga myndigheter, (3) skatter som redovisas på inkomsthuvudgruppen 2000, (4) skatter som redovisas utanför statsbudgeten, exempelvis avgifter till Insättningsgarantinämnden, kärnbränslefonden m.fl., (5) EU-skatter, (6) nedsättningar som är att likställa med transfereringar och av (7) periodiseringar, vilka även inkluderar de betalningsdifferenser som redovisas på inkomsthuvudgruppen 1600 *Betalningsdifferenser*.

Tabell 5.18 Statsbudgetens skatter 2002–2007

	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Periodiserade skatter	1 180	1 238	1 283	1 331	1 388	1 443
– Kommunsektorn	378	404	422	437	455	473
– Pensionssystemet	158	161	164	170	177	184
– EU-skatter	9	9	8	8	8	9
= Staten	634	664	689	716	747	777
+ Utjämningsavgift m.m.	24	-2	-7	-33	-35	-36
– Moms stat. myndigheter	20	21	22	22	22	23
– Skatter på 2000-titlar	6	5	6	6	6	6
– Skatter utanför budget	2	2	2	2	2	2
+ EU-skatter	9	9	8	8	8	9
+ Nedsättningar	-4	-9	-11	-13	-11	-3
+ Periodiseringar	24	-25	-18	-7	-9	-9
= Statsbudgetens skatter	659	608	632	640	670	706
Diff. VP2004			7	-31	-25	

Anm.: Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid.

Förskjutningar i uppbörden förekommer för samtliga skatter som redovisas under inkomsthuvudgrupperna 1100–1400. Informationsvärdet av de enskilda inkomsthuvudgrupperna är därför begränsat när det gäller utvecklingen av skatteunderlaget. I detta avseende hänvisas i stället till redovisningen av de periodiserade skatterna i avsnitt 5.3. För inkomsthuvudgrupperna 1500–1700 ges däremot en detaljerad redovisning.

Under inkomsthuvudgruppen 1500 *Utvärderingsavgift och kompensation för mervärdesskatt* redovisas inkomstitlarna 1511 *Utvärderingsavgift för kommuner och landsting*, 1512 *Kompensation för mervärdesskatt till kommuner och landsting* samt 1513 *Utvärderingsavgift för LSS-kostnader*. Från och med budgetåret 2005 föreslås att den kommunala utjämningsavgiften netto redovisas på statsbudgetens utgiftssida. Denna förändring

minskar inkomsterna med ca 26 miljarder kronor. På inkomsttitel 1512 redovisas från och med 2003 kompensation till kommuner och landsting för ingående mervärdesskatt i icke skattepliktig verksamhet. Under vissa förutsättningar skall kommuner betala en utjämningsavgift till staten för kostnader om stöd och service till vissa funktionshindrade. Dessa avgifter redovisas på inkomsttitel 1513. Det är framför allt förslaget om nettoredovisning av den kommunala utjämningsavgiften som förklarar utvecklingen över åren.

Skillnaden mellan inbetalda och under året debiterade skatter redovisas på inkomsthuvudgruppen 1600 *Betalningsdifferenser*. Utvecklingen mellan åren förklaras av hur de skattskyldigas saldo på skattekontot förändras från ett årsskifte till ett annat.

På inkomsthuvudgruppen 1700 *Nedsättningar av skatter* redovisas krediteringar som görs på den skattskyldiges skattekonto. Krediteringen innebär att den skattskyldige slipper att betala en del av den debiterade skatten. Följande nedsättningar redovisas på inkomsthuvudgruppen; nedsättning till sjöfart, nedsättning för moms på visst bostadsbyggande, nedsättning för anställning av långtidsarbetslösa, nedsättning för anställning av långtidsjukskrivna, nedsättning för skyddat arbete hos offentlig arbetsgivare, sysselsättningsstöd till kommuner och landsting, nedsättning för bredbandsinstallation i kommuner, nedsättning avseende investeringar för källsortering, nedsättning för miljöinvesteringar i offentliga lokaler samt nedsättning för utbildning av personal i vård och äldreomsorg. Storleken på de olika nedsättningarna framgår av tabell 5.20. Beroende på nedsättningens karaktär redovisar nationalräkenskaperna nedsättningar antingen som skattereduktioner, vilka minskar skatteintäkterna, eller som transfereringar, vilka ökar utgifterna. Samma princip används även i redovisningen av skatterna i avsnitt 5.3. På statsbudgeten redovisas emellertid samtliga nedsättningar på budgetens inkomstsida. Följande nedsättningar har NR bedömt vara likställda med skattereduktioner: nedsättning till sjöfart och nedsättning för moms till visst bostadsbyggande.

Tabell 5.20 Nedsättningar 2002–2007

Miljarder kronor

Budgetår	Utfall		Prognos			
	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Nedsatta skatter	-1,4	-1,6	-1,7	-2,6	-3,0	-2,9
Stöd till sjöfart	-1,4	-1,5	-1,6	-1,7	-1,7	-1,8
Moms bostadsbygg.		0,0	-0,1	-0,9	-1,3	-1,1
Övriga nedsättningar	-4,0	-7,0	-9,4	-13,2	-11,3	-3,4
Anställningsstöd	-1,4	-1,4	-2,3	-2,8	-2,4	-2,4
Långtidsjukskrivna		0,0	-0,1			
Offentligt skyddad anställning		-0,3	-0,8	-0,8	-0,8	-0,8
Sysselsättningsstöd till kommuner	-2,6	-5,1	-5,9	-7,5	-7,0	
Bredband kommuner	0,0	-0,2	-0,4	-0,1	-0,1	
Miljöinv. källsortering				-0,3	-0,1	
Miljöinv. i off. lokaler				-1,3	-0,7	
Utb. personal i vård				-0,5	-0,3	-0,3
Diff. VP2004			-1,3	-7,0	-7,7	
Nedsatta skatter			0,6	0,0	0,0	
Övriga nedsättningar			-1,9	-7,0	-7,7	

Anm.: Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid.

De totala nedsättningarna beräknas under 2004 uppgå till drygt 11 miljarder kronor varav drygt 9 miljarder kronor är att likställa med transfereeringar och 1,7 miljarder kronor med skattereduktioner. Jämfört med beräkningen till vårpropositionen är det framförallt det kommunala sysselsättningsstödet som har justerats.

5.4.3 Övriga inkomster

Statsbudgetens övriga inkomster redovisas i tabell 5.21. Inkomsterna för 2003 uppgick till 53 miljarder kronor och beräknas under 2004 uppgå till 55 miljarder kronor och till omkring 70 miljarder kronor per år 2005–2007. Den beräknade inkomstökningen 2005 och framåt förklaras av budgeterade försäljningsinkomster om 15 miljarder kronor per år 2005–2007.

Tabell 5.19 Statsbudgetens inkomster 2001–2007

Miljarder kronor

Budgetår		Utfall 2001	Utfall 2002	Utfall 2003	Prognos			2007
					2004	2005	2006	
1000	Skatter	684,6	659,4	608,5	632,3	640,1	670,1	706,4
1100	Skatt på inkomst	134,9	65,1	29,7	45,1	55,8	61,3	68,6
varav	1111 Fysiska personers inkomstskatt	33,2	-17,2	-38,1	-21,8	-15,1	-20,3	-22,9
	1121 Juridiska personers inkomstskatt	94,1	76,5	61,7	61,7	66,0	76,5	86,2
	Övriga inkomstskatter	7,6	5,8	6,1	5,2	4,9	5,1	5,3
1200	Socialavgifter och allmän pensionsavgift	238,8	249,8	259,0	264,2	276,4	288,1	299,1
1300	Skatt på egendom	39,9	40,2	36,1	37,1	37,7	37,9	37,9
varav	1310 Skatt på fast egendom	23,3	23,3	21,2	23,5	24,6	25,2	25,7
	1320 Förmögenhetsskatt	8,6	8,2	6,5	3,9	4,9	5,1	4,2
	1330 Arvs- och gåvoskatt	2,6	3,0	2,5	2,5	0,8	0,0	0,0
	1341 Stämpelskatt	5,4	5,8	6,0	7,1	7,3	7,6	7,9
1400	Skatt på varor och tjänster	271,5	290,1	298,4	309,4	326,0	337,9	349,9
varav	1411 Mervärdesskatt	184,8	198,3	205,1	213,3	222,9	232,3	241,6
	1424 Tobaksskatt	8,0	8,4	8,2	8,2	8,4	8,6	8,7
	1425 Alkoholskatt	11,0	11,1	11,0	10,4	10,8	11,2	11,5
	1428 Energiskatt	51,9	56,5	58,1	61,2	65,1	66,8	69,0
	1460 Skatt på vägtrafik	7,7	8,2	8,3	8,6	10,5	10,7	10,3
	1471 Skatt på import	3,6	3,5	3,5	3,8	4,1	4,3	4,6
	Övriga skatter på varor och tjänster	4,4	4,2	4,2	4,0	4,1	4,2	4,2
1500	Utjämningsavgift	20,9	23,7	-1,8	-6,8	-33,5	-34,8	-36,0
1600	Betalningsdifferenser, skattekonto	-19,7	-4,2	-4,4	-5,6	-6,5	-6,1	-6,8
1700	Nedsättningar av skatter	-1,6	-5,4	-8,6	-11,0	-15,8	-14,3	-6,2
2000	Inkomster av statens verksamhet	50,8	49,1	29,2	32,7	35,4	33,7	33,2
varav	2411 Inkomster av statens aktier	5,0	4,2	4,5	7,6	9,9	9,9	9,9
3000	Inkomster av försäld egendom	0,2	0,1	0,0	0,1	15,0	15,0	15,0
varav	3312 Övriga inkomster av försäld egendom	0,2	0,1	0,0	0,1	15,0	15,0	15,0
4000	Återbetalning av lån	2,6	2,7	2,5	2,4	2,4	2,3	2,2
5000	Kalkylmässiga inkomster	8,4	9,9	9,5	8,4	7,6	7,4	7,0
6000	Bidrag från EU m.m.	8,5	9,3	12,0	11,4	11,8	11,8	11,3
Statsbudgetens inkomster		755,1	730,5	661,7	687,5	712,3	740,2	775,1

Tabell 5.21 Övriga inkomster 2002–2007

Miljarder kronor

Budgetår	Utfall	Utfall	Prognos			
	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Övriga inkomster	71,1	53,3	55,1	72,1	70,1	68,7
Ink. statens verksamhet	49,1	29,2	32,7	35,4	33,7	33,2
Ink. försäld egendom	0,1	0,0	0,1	15,0	15,0	15,0
Återbetalning av lån	2,7	2,5	2,4	2,4	2,3	2,2
Kalkylmässiga ink.	9,9	9,5	8,4	7,6	7,4	7,0
Bidrag m.m. från EU	9,3	12,0	11,4	11,8	11,8	11,3
Diff. VP2004			-14,1	2,6	2,0	
Ink. statens verksamhet			1,0	2,4	1,5	
Ink. försäld egendom			-14,9	0,0	0,0	
Återbetalning av lån			0,0	0,0	0,0	
Kalkylmässiga ink.			0,1	0,5	0,4	
Bidrag m.m. från EU			-0,3	-0,3	0,1	

Anm.: Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid.

2000 Inkomster av statens verksamhet

Under *Inkomster av statens verksamhet* redovisas bl.a. aktieutdelningar, affärsverkens inlevererade överskott, Riksbankens inlevererade överskott, överskott från spelverksamhet samt ränteinkomster.

Det höga utfallet 2002 förklaras av Riksbankens extrautdelning på 20 miljarder kronor. För prognosåren 2004–2007 förväntas inga extraordinära inkomster varför inkomster av statlig verksamhet beräknas uppgå till drygt 30 miljarder kronor per år.

Jämfört med beräkningen till 2004 års ekonomiska vårproposition har prognoserna för bl.a. skattetillägg och ränteinkomster reviderats upp innevarande år på grund av utfall. Den högre prognosen för 2005 och 2006 beror framför allt på högre förväntade aktieutdelningar.

3000 Inkomster av försäld egendom

Under *Inkomster av försäld egendom* redovisas försäljning av olika typer av statlig egendom. Försäljning av aktier i statligt ägda bolag utgör vanligtvis den största delen.

Under perioden 2005–2007 budgeteras 15 miljarder kronor per år i försäljningsinkomster. Försäljningsbeloppen och tidpunkterna är behäftade med stor osäkerhet.

Jämfört med beräkningen till vårpropositionen har försäljningsinkomsterna reviderats ned med 14,9 miljarder kronor 2004.

4000 Återbetalning av lån

Under *Återbetalning av lån* redovisas bl.a. *Återbetalning av studiemedel* (avser lån upptagna före 1989) och *Återbetalning av övriga lån*.

År 2003 uppgick inkomsterna till 2,5 miljarder kronor varav återbetalningar av studiemedel utgjorde 2,2 miljarder kronor. Under perioden 2004–2007 beräknas inkomsterna minska något på grund av att antalet återbetalare minskar, vilket beror på att studielån sedan 1989 finansieras med lån i Riksgäldskontoret.

Jämfört med beräkningen till vårpropositionen är prognosen oförändrad.

5000 Kalkylmässiga inkomster

Under *Kalkylmässiga inkomster* redovisas vissa avskrivningar och amorteringar samt statliga pensionsavgifter, som utgör merparten av inkomsterna.

År 2003 uppgick inkomsterna till 9,5 miljarder kronor. År 2004–2007 beräknas inkomsterna minska, vilket delvis beror på att ett nytt statligt pensionsavtal tecknats, med giltighet fr.o.m. 2003. Det nya avtalet innebär bl.a. att pensionen övergår till att vara avgiftsbestämd från att tidigare ha varit förmånsbestämd.

Jämfört med beräkningen till vårpropositionen har prognosen reviderats upp till följd av att de nuvarande försäkringskassorna fr.o.m. 2005 kommer att omfattas av det statliga tjänstepensionssystemet, vilket innebär högre inkomster från statliga pensionsavgifter, se avsnitt 4.1.1.

6000 Bidrag m.m. från EU

Under *Bidrag m.m. från EU* redovisas bidrag från olika EG-fonder. De största enskilda bidragen avser arealbidrag och bidrag från EG:s socialfond.

År 2003 uppgick inkomsterna till 12 miljarder kronor och inkomsterna väntas inte förändras nämnvärt under prognosperioden 2004–2007.

Jämfört med beräkningen till vårpropositionen har prognosen reviderats ned 2004 och 2005, bl.a. till följd av en långsammare utbetalningstakt inom strukturfondsprogrammen än tidigare beräknat.

5.4.4 Ändrad redovisning av inkomstitlar

I statsbudgeten för 2005 tillkommer följande inkomstitlar:

- 1463 *Trängselskatt*
- 1715 *Nedsättning, reparation och ombyggnad offentliga lokaler*
- 1721 *Nedsättning, utbildning av personal i vård och äldreomsorg*

Inkomstitel 1712 *Nedsättning kompetensutveckling* är namnändrad till:

- 1712 *Nedsättning, investering i källsorteringslokaler*

Inkomstitel 1511 *Utjämningsavgift för kommuner och landsting* tas bort.

5.4.5 Uppföljning av statsbudgetens inkomster budgetåret 2004

Jämfört med den av riksdagen fastställda statsbudgeten för 2004 beräknas inkomsterna bli 25,1 miljarder kronor lägre. Inkomsterna från skatter beräknas bli 14,5 miljarder kronor lägre medan övriga inkomster beräknas bli 10,6 miljarder kronor lägre.

Statens periodiserade skatteintäkter har reviderats ned med 8,8 miljarder kronor. I 2004 års ekonomiska vårproposition aviserade regeringen bl.a. en skattereduktion för reparation och ombyggnad under perioden den 15 april 2004 t.o.m. den 30 juni 2005. För 2004 beräknas förslaget minska de periodiserade intäkterna med 1,8 miljarder kronor. Bolagens inkomstskatter beräknas bli 4,6 miljarder kronor lägre främst beroende på att konjunkturvändningen förväntas dröja medan energiskatterna beräknas bli 2,3 miljarder kronor lägre. Även sysselsättningen i form av antal arbetade timmar är lägre än tidigare beräknat, vilket har medfört att både socialavgifter och inkomstskatter har justerats ned.

Den större nedrevideringen av statsbudgetens skatteinkomster förklaras dock av att utfallet för bolagens inkomstskatter avseende inkomståret 2002 blev lägre än beräknat, vilket beräknas minska preliminärskattebetalningarna med 7 miljarder kronor 2004. Övriga nedjusteringar utgörs av energiskatter samt en omprövning av

en felaktig debitering av arbetsgivaravgifter avseende verksamhetsåret 2003.

Övriga inkomster har reviderats ned med 10,5 miljarder kronor. Detta förklaras av att inkomster av försäld egendom reviderats ned med 14,9 miljarder kronor och att inkomster av statens verksamhet beräknas bli 3,3 miljarder kronor högre.

5.5 Skattekvoter

Skatteuttaget kan beroende på syfte redovisas på ett flertal olika sätt. Vissa mättneter baseras på aggregerade data, dvs. i form av de totala skatteintäkterna under en viss period, medan andra är baserade på individdata.

När det gäller mått baserade på aggregerade data är den s.k. skattekvoten vanligt förekommande. Den definieras som det totala skatteuttaget dividerat med BNP. Andra vanliga mått är implicita skattekvoter som sätter skatteuttaget i relation till skattebasen för den aktuella skatten. Båda dessa mått är tillbakablickande och används i huvudsak för att beskriva hur skatteuttaget har förändrats över tiden eller för att jämföra skatteuttaget mellan olika länder under en given tidsperiod. Metoder baserade på individdata tar främst sikte på skattereglernas inverkan på ekonomiska incitament (arbetsutbud, sparande och investeringar) och ekonomisk effektivitet, men även på fördelningseffekter. Exempel på sådana mått är marginalskatter och skattekilrar. Dessa är i regel framåtblickande och utgör ett viktigt underlag inför ändringar av regelsystemen.

OECD ger årligen ut publikationerna *Revenue Statistics* och *Taxing Wages*. Den första publikationen redovisar de totala skatteinkomsterna fördelade på följande grupper: inkomstskatter, socialavgifter, löneskatter, egendomsskatter, skatter på varor och tjänster samt övriga skatter. Redovisningen sker ländervis och avser senaste utfallsåret med jämförelsetabeller som visar skatterna som andel av BNP. Den senare publikationen redovisar typfallsberäkningar för multiplar av lönen för en heltidsanställd arbetare inom tillverkningsindustrin i ett antal olika länder. I tabeller redovisas bl.a. medel- och marginalskatter inkl. och exkl. arbetsgivaravgifter.

I nära samarbete med EU-kommissionen ger Eurostat ut publikationen *Structures of the*

Taxation Systems in the European Union med skattekvoter för medlemsländerna. Redovisningen av de implicita skatterna är bl.a. uppdelad på tre områden: arbete, kapital och konsumtion.

5.5.1 Skattekvoten – skatt som andel av BNP

Skattekvoten visar förhållandet mellan det totala skatteuttaget och BNP. Internationella jämförelser av skattekvoter är svåra att göra, eftersom olika länders skattelagstiftningar behandlar inkomster och avdrag på skilda sätt. Ett land som t.ex. ger stöd till barnfamiljer via en transferering får en högre skattekvot, jämfört med ett land som i stället ger stödet via ett inkomst-avdrag eller en skattereduktion. Transfereringar till hushåll behandlas skattemässigt mycket olika bland OECD-länderna. I vissa länder är huvuddelen av transfereringarna skattepliktiga, medan det motsatta förhållandet gäller i andra länder. Sverige tillhör den grupp av länder inom OECD som har en hög andel skattepliktiga transfereringar. Ett alternativ vid internationella jämförelser är därför att exkludera skatter på offentliga transfereringar vid beräkning av skattekvoten.

Även om det går att beakta några av olikheterna i skatte- och transfereringssystemen blir jämförelser mellan olika länder haltande eftersom skattekvoten inte tar hänsyn till hur de olika ländernas trygghetssystem finansieras. Exempelvis har vissa länder relativt stora inslag av obligatoriska avtalsförsäkringar (som för den enskilde individen har en skattelikhande karaktär) medan andra länder finansierar samma försäkringstyper med skatter. Jämförelser av skattekvoter bör så långt som möjligt även beakta dessa olikheter i syfte att ge en rättvisande ekonomisk innebörd.

Jämförelser av den okorrigerade skattekvoten över tiden ger en viss indikation på hur skatteinivån i olika länder har utvecklats. I tabell 5.22 redovisas skattekvoten för 2001 samt förändringen av skattekvoten mellan 1990 och 2001 för ett antal OECD-länder. Länderna är indelade i olika grupper beroende på vilken inverkan de skattepliktiga transfereringarna har på skattekvoten. I den första gruppen förklarar skatt på transfereringar högst 0,5 procentenheter av skattekvoten medan de i den tredje gruppen förklarar mellan tre och sex procentenheter. Av tabellen framgår bl.a. att skattekvoten under

perioden har minskat i fem länder medan den i nio länder har ökat med mellan två och fem procentenheter.

Tabell 5.22 Skattekvoten 2001, förändring av skattekvoten 1990–2001 samt skattepliktiga transfereringars inverkan på skattekvoten för ett urval OECD-länder

Procent av BNP

Ländergruppering efter transfereringars inverkan på skattekvoten i procentenheter	Redovisad skattekvot	varav skatt på transfereringar	Förändring skattekvot 1990–2001
0,0–0,5 procentenheter			
Storbritannien	37,3	0,4	0,5
Irland	29,9	0,3	-3,6
Australien	30,1	0,3	0,8
Förenta staterna	28,9	0,4	2,2
Japan	27,3	0,2	-2,7
Korea	27,2	0,0	8,1
0,5–3,0 procentenheter			
Belgien	45,8	1,8	2,6
Österrike	45,4	2,5	5,0
Italien	42,0	2,9	3,1
Norge	43,3	2,6	1,8
Kanada	35,1	1,7	-0,8
Tyskland	36,8	1,3	3,9
3,0–6,0 procentenheter			
Sverige	51,4	4,4	-0,5
Danmark	49,8	5,1	2,7
Finland	46,1	4,4	1,5
Nederländerna	39,5	4,4	-3,5
Uppgift saknas			
Frankrike	45,0		2,0
Luxemburg	40,7		-0,1
Grekland	36,9		7,6
Island	36,5		5,0
Spanien	35,2		2,0
Schweiz	30,6		3,7
Portugal	33,5		4,3
Turkiet	36,5		16,5
OECD totalt	36,9		2,1
EU-15	41,0		1,8

Anm.: Transfereringarnas inverkan på skattekvoten avser inkomståret 1997.

Förändringen för Sveriges del förklaras i huvudsak av statens och kommunernas avlyfta moms.

Källa: OECD.

I tabell 5.23 redovisas skattekvoten i Sverige för perioden 2002–2007. År 2003 steg skattekvoten med 0,7 procentenheter, vilket förklaras av att det särskilda grundavdraget slopades samtidigt som garantipensionen höjdes. Omläggningen var i stort sett neutral för den enskilde pensionären men beräknas ha ökat skatteintäkterna med över 14 miljarder kronor. Under prognosåren beräknas den totala skattekvoten minska.

Den kommunala skattekvoten steg 2003, främst till följd av höjningar av kommunernas utdebiteringar samt av pensionsomläggningen, och beräknas ligga still under 2004, för att därefter långsamt avta. Även för övriga sektorer

beräknas skattekvoten minska under prognos-åren. År 2007 beräknas skattekvoten uppgå till 49,0 procent.

Tabell 5.23 Skattekvot 2002–2007

Procent av BNP

	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Skattekvot	50,3	50,8	50,3	49,5	49,3	49,0
varav						
Staten	27,0	27,2	27,0	26,6	26,5	26,4
Kommunsektorn	16,1	16,5	16,6	16,3	16,2	16,1
ÅP-systemet	6,7	6,6	6,4	6,3	6,3	6,2
EU	0,4	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3
Exkl. transfereringar	46,5	46,5	46,2	45,4	45,3	45,0

I tabellen redovisas även skattekvoten exklusive skatt på offentliga transfereringar. En övergång från brutto- till netto-redovisning, dvs. där pensioner, sjuk- och föräldrapenning samt ersättningar vid arbetslöshet är skattefria, skulle inte påverka de offentliga finanserna, men skattekvoten skulle sjunka till 45–46 procent.

5.5.2 Implicita skattekvoter

De implicita skattekvoterna sätter skatteuttaget i relation till exempelvis skattepliktiga inkomster eller privat konsumtion. Länderjämförelser av implicita skattekvoter visar på skillnader mellan hur olika länder tar ut skatt. Vissa länder tar ut en jämförelsevis större andel skatt på arbetsinkomster medan andra länder i stället beskattar konsumtion högre. Förändringen av den implicita skattekvoten över tiden har olika orsaker varav en är ändringar i regelsystemet.

Skatt på arbete

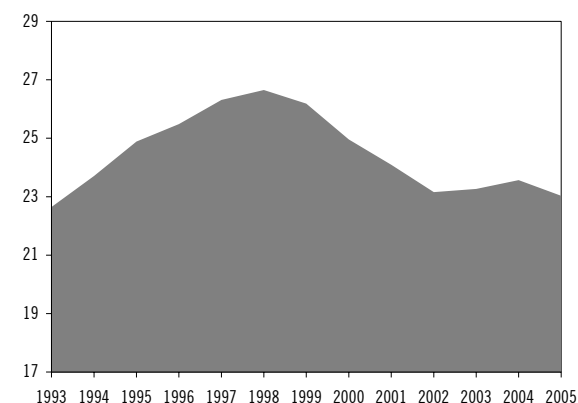
Implicit skatt på arbete definieras här som summan av inkomstskatter på arbete och arbetsgivaravgifter i förhållande till lönekostnaden. Inkomstskatterna utgörs i detta hänseende av kommunal och statlig inkomstskatt samt allmänna egenavgifter och skattereduktioner. Med arbetsgivaravgifter avses socialavgifter, allmän löneavgift och särskild löneskatt. Lönekostnaden beräknas som summan av utbetalda löner, arbetsgivaravgifter och pensionsavsättningar.

I diagram 5.14 redovisas inkomstskatterna som andel av lönekostnaden under åren 1993–2005. Kvoten stiger fram till och med 1998 vilket till stor del beror på att de allmänna egenavgifterna infördes och successivt ökade. Under samma period ökade den genomsnittliga kom-

munala utdebiteringen med 1 krona och 61 öre. Inkomståret 1999 infördes en skattereduktion för låg- och medelinkomsttagare och året därpå en skattereduktion som kompensation för den allmänna pensionsavgiften. Detta medförde att kvoten minskade från och med 1999.

Diagram 5.14 Inkomstskatter i förhållande till lönekostnaden 1993–2005

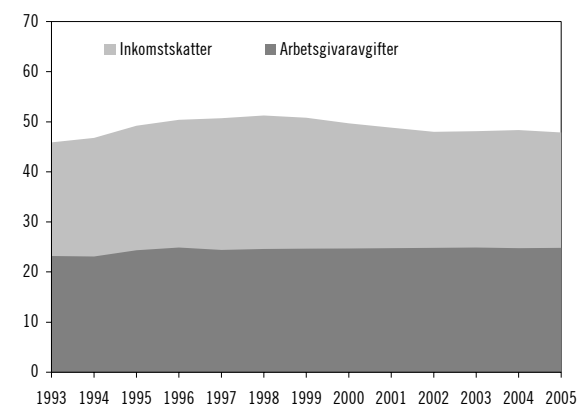
Procent

I diagram 5.15 redovisas den implicita skatten på arbete. Arbetsgivaravgifternas andel ökade fram till och med 1998 för att sedan vara i stort sett oförändrad. Ökningen under 1993–1998 beror på att uttaget av indirekta skatter ökade. Sammantaget innebär detta att den implicita skatten på arbete uppgick till som mest 51,3 procent inkomståret 1998. Under år 2004 beräknas kvoten uppgå till 48,4 procent.

Diagram 5.15 Implicit skatt på arbete och arbetsgivaravgifternas andel av lönekostnaden 1993–2006

Procent

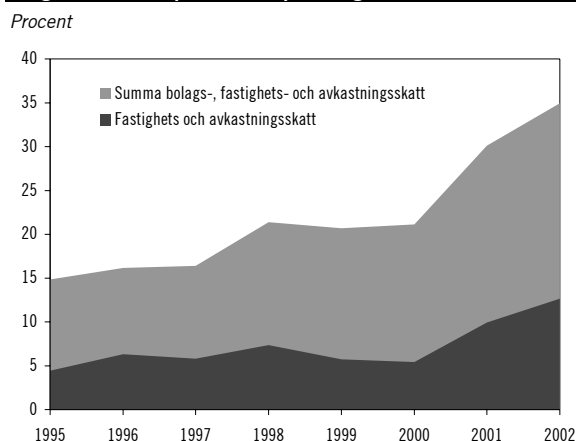

Skatt på bolag

Den implicita skatten på företag beräknas som summan av företagets bolagsskatt, avkastnings-

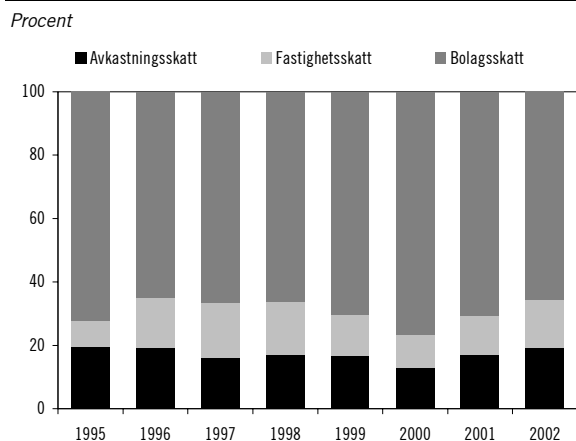
skatt och fastighetsskatt i förhållande till det justerade resultatet. Företagens justerade resultat skall avspegla den ekonomiskt korrekta vinsten och beräknas som resultat före bokslutsdispositioner, med avdrag för utdelningar från dotterbolag. Resultatet av beräkningarna presenteras i diagram 5.16. Enbart de företag som redovisat en positiv taxerad inkomst har inkluderats.

Diagram 5.16 Implicit skatt på bolag 1995–2002

Eftersom den formella bolagsskattesatsen har varit oförändrad under åren 1995–2002 beror variationen av den implicita skatten till stor del på hur företagen nyttjat bokslutsdispositioner och skattemässiga justeringar. Till bokslutsdispositionerna hör koncernbidrag, överavskrivningar, samt avsättningar till och återföringar från periodiseringsfonder. Det är i första hand genom att använda dessa som företagen kan påverka skatten. Företag som ingår i en koncern har dessutom möjlighet att under inkomståret kvitta vinster i en verksamhet mot förluster i en annan verksamhet.

Diagram 5.17 Sammansättning av bolagens skatter 1995–2002

Den implicita skatten för bolagen kan variera med tiden till följd av att sammansättningen av de skatter som ingår ändras. Generellt sett är den implicita skatten låg då andelen bolagsskatt är hög, vilket är en följd av att varken fastighetsskatten eller avkastningsskatten är direkt kopplade till det justerade resultatet. Diagram 5.17 visar att andelen bolagsskatt var, relativt sett, låg under 1996–1998 och 2002.

Skatt på konsumtion och insatsvaror

Med skatt på konsumtion och insatsvaror avses sådana skatter som utgår på produktion, försäljning och konsumtion av varor och tjänster. De består av den generella mervärdesskatten samt punktskatter.

Omkring två tredjedelar av skatt på konsumtion och insatsvaror hänför sig till mervärdesskatten. Intäkterna från mervärdesskatt beror till största delen på hur den privata konsumtionen utvecklas. Konsumtionens fördelning på olika varor och tjänster varierar dock. Detta påverkar skatteintäkterna då olika grupper av varor och tjänster är beskattade med olika skattesatser. I diagram 5.15 visas hushållens konsumtionsutgifter för dagligvaror samt för bilar och sällanköpsvaror i 2004 års priser under perioden 1980–2007.

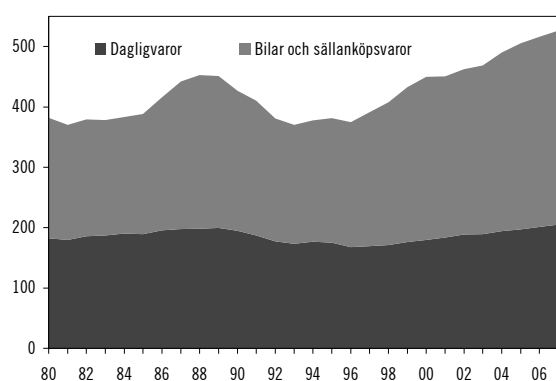
Av diagrammet framgår att konsumtionen av dagligvaror ligger på en relativt jämn nivå under hela perioden medan konsumtionen av bilar och sällanköpsvaror är mer konjunkturkänslig. Dagligvaror, förutom alkohol och tobak, mervärdesbeskattas med 12 procent medan bilar och sällanköpsvaror beskattas med 25 procent. Därigenom varierar den genomsnittliga skattesatsen. En större andel konsumtion av högt beskattade varor ökar den genomsnittliga mervärdesskattesatsen och därmed intäkterna vid oförändrade konsumtionsutgifter.

Av större betydelse för den genomsnittliga skattesatsen är dock regelförändringar. Sedan skattereformen 1991 är alla varor och tjänster i princip skattepliktiga. Undantagna från skatteplikt är bl.a. sjukvård, offentlig utbildning och finansiella tjänster. Huvudregeln är att mervärdesskatt tas ut med 25 procent av beskattningsunderlaget. Efter skattereformen har skattesatsen kommit att uttryckas som en viss procent av beskattningsunderlaget, dvs. den anges som en påläggsprocent. Tidigare utgjordes beskattningsunderlaget av ersättningen inklusive skatten. Även mervärdesskatten ingick alltså i

beskattningsunderlaget. Mot en inklusiveberäknad skattesats om 20 procent svarar en exklusiveberäknad skattesats om 25 procent. Skattesatsen multipliceras med priset för en vara eller en tjänst exklusive mervärdesskatt för att få fram mervärdesskatten.

Diagram 5.18 Hushållens konsumtionsutgifter för bilar och sällanköpsvaror samt för dagligvaror 1980–2007

Miljarder kronor i 2004 års priser

Efter inträdet i EU har skattelagstiftningen ytterligare anpassats EU:s bestämmelser. Sedan 1996 är de två lägre skattesatserna desamma som nu tillämpas, dvs. 12 respektive 6 procent. Under perioden från skattereformen till och med 2004 har dessutom grupperingen av varor och tjänster för de olika skattesatserna förändrats. I tabell 5.24 visas mervärdesskattesatsen 1991 samt förändringen av skattesatsen under perioden 1992–2004 för berörda grupper av varor och tjänster.

I tabellen redovisas även den genomsnittliga skattesatsen beräknad för privat konsumtion exklusive konsumtion av bostäder (skatt på boende behandlas separat) samt den implicita skattesatsen för varor och tjänster. Det framgår tydligt hur den genomsnittliga skattesatsen påverkas av de regeländringar som gjorts under perioden. Särskilt framträdande är sambandet vid de två sänkningarna av mervärdesskattesatsen på livsmedel 1992 och 1996. Den genomsnittliga skattesatsen minskade då med 2,5 respektive 1,5 procentenheter. I övrigt har den genomsnittliga skattesatsen förändrats med som mest 0,3 procentenheter, vilket inträffade i juli 1993 när skattesatsen för resor och hotell sänktes från 21 till 12 procent.

En tredjedel av skatteuppbörden på konsumtion och insatsvaror hänför sig till punktskatter. Dessa skatter utgörs i huvudsak av energiskatt, alkoholskatt och tobaksskatt. En tumregel för perioden 1991–2004 är att den genomsnittliga mervärdesskattesatsen dubblas för att få det totala skatteuttaget på varor och tjänster för privat konsumtion. Basen för den genomsnittliga skattesatsen är privat konsumtion exklusive bostäder, exklusive mervärdesskatt men inklusive punktskatter. Basen för den implicita skattesatsen på varor och tjänster är privat konsumtion exklusive bostäder, exklusive mervärdesskatt samt exklusive punktskatter.

Tabell 5.24 Mervärdesskattesatser och förändring av skattesatserna 1991–2004

Skattesatser i procent av priset exklusive moms, enligt reviderad NR

	jan 91	jan 92	jan 93	jul 93	jan 94	mar 94	jan 95	nov 95	jan 96	jul 96	jan 97	jan 98	jan 99	jan 00	jan 01	jan 02	jan 03	jan 04	
Resor	25	18	21	12											6			6	
Hotell	25	18	21	12															12
Servering	25	18	21				25												25
Livsmedel	25	18	21						12										12
Brevbefordran	u					12	25												25
Konst	u							12											12
Antikviteter, samlarföremål	25							12											12
Dagstidningar	0								6										6
Bio	u									6									6
Entré teater, konserthus	u										6								6
Ej offentlig utbildning	u										25								25
Djurparker	25														6				6
Böcker och tidskrifter	25															6			6
Genomsnitt mervärdesskattesats	21,8	19,3	19,5	19,2	19,0	19,0	19,1	19,1	17,6	17,6	17,5	17,6	17,4	17,5	17,4	17,3	17,3	17,3	17,3
Implicit skattesats varor, tjänster	42,7	41,0	36,2	35,7	38,1	38,1	37,7	37,7	36,9	36,9	34,4	34,8	34,5	33,9	33,7	33,9	33,5	33,2	33,2

Anm.: u = undantag från beskattning. Genomsnittlig skattesats beräknad exklusive bostäder.

6

Utgifter

6 Utgifter

6.1 Utgifter 2004

Enligt 36 § lagen (1996:1059) om statsbudgeten skall regeringen under löpande budgetår vid minst två tillfällen redovisa prognoser över utfallet av statens inkomster och utgifter samt statens lånebehov.

Första prognosen för 2004 redovisades i 2004 års ekonomiska vårproposition. I denna proposition redovisas nu den andra prognosen för 2004. Väsentliga skillnader mellan anvisade medel på den ursprungliga statsbudgeten¹ och beräknat utfall förklaras. I avsnitt 6.1.1 redovisas prognosen för de takbegränsade utgifterna, medan beräkningarna av inkomsterna och statsbudgetens saldo redovisas i kapitel 5 respektive avsnitt 4.4.5.

Tabell 6.1 Statsbudgetens utgifter 2004

Miljarder kronor

	Prognos	Differens prognos – VP2004	Differens prognos – urspr. statsbudget ¹
Utgifter exkl. statsskuldräntor ²	690,1	–0,5	–0,1
Statsskuldräntor	49,5	–2,5	1,8
Summa utgifter	739,6	–3,0	1,7

Anm.: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

¹ Statsbudgeten enligt riksdagens beslut i december 2003, dvs. exklusive beslut till följd av tilläggsbudget i 2004 års ekonomiska vårproposition (VP2004).

² Inklusive posten Minskning av anslagsbehållningar.

I budgetpropositionen för 2004 beräknades statsbudgetens utgifter till 737,9 miljarder kro-

nor. I den aktuella prognosen beräknas utgifterna till 739,6 miljarder kronor. Den del av förändringarna som hänförs till utgifter exklusive statsskuldräntor förklaras i avsnitt 6.1.1.

Utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m. ingår inte under utgiftstaket för staten. För 2004 uppgår utgiftsramen för detta utgiftsområde till 47,7 miljarder kronor. Utgifterna beräknas nu bli 49,5 miljarder kronor, vilket är 1,8 miljarder kronor högre än vad som anslogs i den ursprungliga statsbudgeten för 2004. Avvikelsen beror främst på att introduktionen av en ny obligation med lång löptid, som var planerad till slutet av 2003, genomfördes först i början av 2004. Dessutom leder ytterligare introduktioner av nya obligationer samt valutakursförluster till högre utgifter. Introduktionerna sker genom byten, där gamla obligationer köps tillbaka och nya emmitteras.

6.1.1 Takbegränsade utgifter 2004

De takbegränsade utgifterna består dels av statsbudgetens utgifter inklusive förbrukning av anslagsbehållningar men exklusive statsskuldräntor. Till de takbegränsade utgifterna räknas även utgifterna för Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten. Skillnaden mellan utgiftstaket för staten och de takbegränsade utgifterna utgörs av budgeteringsmarginalen.

Utgiftstaket för staten är ett centralt budgetpolitiskt åtagande för riksdagen och regeringen. Om det finns risk för att utgiftstaket kommer att överskridas skall regeringen för att undvika detta, enligt 42 § lagen (1996:1059) om statsbudgeten, vidta sådana åtgärder som den har

¹ Statsbudgeten enligt riksdagens beslut i december 2003, dvs. exklusive beslut till följd av tilläggsbudget i 2004 års ekonomiska vårproposition.

befogenheter till eller föreslå riksdagen nödvändiga åtgärder.

Regeringen följer noggrant utgiftsutvecklingen genom månatlig uppföljning och regelbundna prognoser för att i tid kunna vidta nödvändiga åtgärder.

De takbegränsade utgifterna beräknades i budgetpropositionen för 2004 till 855,8 miljarder kronor. Budgeteringsmarginalen uppgick till 0,2 miljarder kronor. I den aktuella beräkningen beräknas de takbegränsade utgifterna uppgå till samma belopp, 855,8 miljarder kronor (se tabell 6.2). Det innebär att budgeteringsmarginalen alltså beräknas uppgå till 0,2 miljarder kronor.

Jämfört med 2003 ökar de takbegränsade utgifterna med 36,8 miljarder kronor. Om hänsyn tas till tekniska förändringar som motiverat en justering av utgiftstaket, ökar de underliggande takbegränsade utgifterna med 35,8 miljarder kronor mellan 2003 och 2004, vilket motsvarar en real ökning med 3,4 procent. I relation till bruttonationalprodukten (BNP) beräknas de takbegränsade utgifterna uppgå till ca 34 procent.

I tabell 6.4 redovisas anvisade medel på den ursprungliga statsbudgeten, förslag på tilläggsbudget i 2004 års ekonomiska vårpropositionen, förslag på tilläggsbudget i denna proposition, de prognostiserade utgifterna för respektive utgiftsområde samt Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten. För vissa utgiftsområden avviker utgiftsprognoserna kraftigt i förhållande till den av riksdagen ursprungligt fastställda statsbudgeten. Nedan beskrivs de viktigaste skillnaderna mellan den aktuella prognosen och utgiftsramarna i den ursprungliga statsbudgeten för 2004 (se även diagram 6.1).

Tabell 6.2 Takbegränsade utgifter 2004

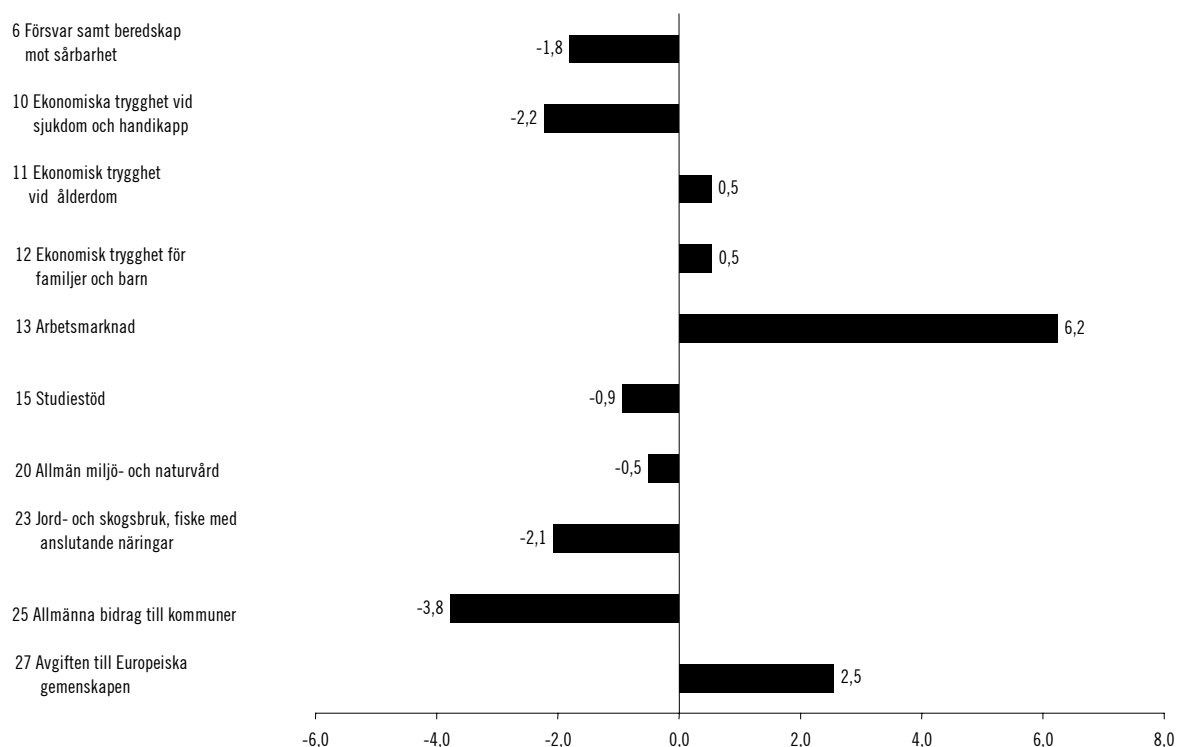
Miljarder kronor

	Urspr. stats- budget ¹	Prognos	Differens prognos – ursprunglig statsbudget ¹
Utgifter exkl. statsskuldräntor ²	690,2	690,1	-0,1
Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten	165,6	165,7	0,1
Takbegränsade utgifter	855,8	855,8	0,0
Budgeteringsmarginal	0,2	0,2	0,0
Utgiftstak för staten	856,0	856,0	0,0

Anm.: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

¹ Statsbudgeten enligt riksdagens beslut i december 2003, dvs. exklusive beslut till följd av tilläggsbudget i 2004 års ekonomiska vårproposition.

² Inklusive posten Minskning av anslagsbehållningar.

Diagram 6.1 Utgiftsprognos för 2004 jämfört med statsbudgeten för 2004

Utgiftsområde 6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet

Regeringen har för avsikt att besluta om utgiftsbegränsningar för utgiftsområde 6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet för 2004. Detta medför 1,8 miljarder kronor lägre utgifter än anvisade medel i den ursprungliga statsbudgeten.

Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp

För anslaget 19:1 *Sjukpenning och rehabilitering m.m.* beräknas utgifterna bli ca 1,2 miljarder kronor lägre än anvisade medel i den ursprungliga statsbudgeten. Bakom denna förändring ligger såväl en nedreviderad utgiftsberäkning vad gäller sjukpenning som en uppreviderad utgiftsberäkning vad gäller rehabiliteringspenning. Huvudförklaringen är att antalet sjukpenningdagar minskar i högre takt än vad som antogs i statsbudgeten. Då beräknades att antalet sjukpenningdagar (netto) 2004 skulle understiga 2002 års nivå med ca 15 procent. Nuvarande prognos innebär att 2002 års nivå understigs med 20 procent. I år antas antalet sjukpenningdagar minska med 16,3 procent jämfört med 2003 års nivå.

Utgifter för anslaget 19:2 *Aktivitets- och sjukersättningar* (f.d. förtidspension) beräknas bli

0,9 miljarder kronor lägre än anvisat i den ursprungliga statsbudgeten. Detta förklaras bland annat av ett lägre antagande om genomsnittlig sjukersättning och ett lägre antagande om antalet personer med sjukersättning, jämfört med beräknat i den ursprungliga statsbudgeten. Det genomsnittliga antalet personer med aktivitets- eller sjukersättning förväntas dock öka mellan 2003 och 2004.

Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom

Utgifterna för anslaget 20:1 *Garantipension till ålderspension* beräknas bli ca 0,2 miljarder kronor högre än anvisade medel i den ursprungliga statsbudgeten. Detta förklaras av en högre förväntad medelersättning.

Utgifterna för anslaget 20:2 *Efterlevandepensioner till vuxna* förväntas bli 0,2 miljarder kronor högre än anvisade medel i den ursprungliga statsbudgeten, framför allt på grund av en högre medelersättning.

Utgifterna för anslaget 20:3 *Bostadstillägg till pensionärer* har reviderats upp med 0,2 miljarder kronor på grund av högre bostadskostnader än vad som låg till grund för anslagsberäkningen i den ursprungliga statsbudgeten. Därtill har antalet personer med

sjuk- och aktivitetsersättning som uppbär bostadstillägg ökat, liksom det utbetalade medelbeloppet.

Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

Utgifterna för anslaget 21:2 *Föräldraförsäkring* beräknas bli ca 0,7 miljarder kronor högre än anvisade medel i den ursprungliga statsbudgeten till följd av fler födda barn, fler uttagna dagar i föräldraförsäkringen och högre medelersättning än beräknat.

Utgifterna för anslaget 21:3 *Underhållsstöd* beräknas bli ca 0,1 miljarder kronor lägre än anvisade medel i den ursprungliga statsbudgeten på grund av högre återbetalning och färre utfyllnadsbidrag.

Utgiftsområde 13 Arbetsmarknad

Utgifterna för anslaget 22:2 *Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd* beräknas bli ca 6,5 miljarder kronor högre än anvisade medel i den ursprungliga statsbudgeten. Den öppna arbetslösheten har reviderats upp med 0,9 procentenheter jämfört med bedömningen i budgetpropositionen. Även de arbetsmarknadspolitiska programmen har utökats kraftigt, vilket ökar utgifterna för bland annat aktivitetsstöd. Ytterligare en förklaring till utgiftsökningen är att helgdagarna i slutet av 2003 bidrog till att utbetalningar av arbetslöshetsersättning försköts till januari 2004. Slutligen har antalet timanställda som erhåller arbetslöshetsersättning ökat mer än vad som antogs i den ursprungliga statsbudgeten, samtidigt som den förväntade minskningen av deltidsarbetslösa sker i en långsammare takt än vad som tidigare beräknats.

Utgifterna för anslaget 22:3 *Köp av arbetsmarknadsutbildning och andra kostnader* beräknas bli ca 0,1 miljarder kronor lägre än anvisade medel i den ursprungliga statsbudgeten, vilket beror på en lägre kostnad per programplats än tidigare beräknat. Trots att antalet platser i de arbetsmarknadspolitiska programmen har ökat har därför utgifterna för anslaget reviderats ned.

Prognosen för anslaget 22:4 *Särskilda insatser för arbetshandikappade* är ca 0,4 miljarder kronor lägre än anvisade medel i den ursprungliga statsbudgeten på grund av färre personer med lönebidrag än förväntat.

Utgifterna för anslaget 22:6 *Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2000–2006* beräknas bli

ca 0,3 miljarder kronor högre än anvisade medel i den ursprungliga statsbudgeten till följd av att anslagsbehållningar från 2003 förväntas utnyttjas. Anslagssparandet beror på en fördröjning av starten för strukturfondsprogrammen.

Utgiftsområde 15 Studiestöd

Utgifterna för anslaget 25:2 *Studiemedel m.m.* beräknas bli ca 1 miljard kronor lägre än anvisat i den ursprungliga statsbudgeten. Detta förklaras främst av färre studerande, framför allt inom den kommunala vuxenutbildningen, än vad anslaget beräknats för.

Utgifterna för anslaget 25:1 *Studiehjälp m.m.* beräknas bli ca 0,1 miljarder kronor högre än anvisade medel i den ursprungliga statsbudgeten, vilket i huvudsak beror på fler gymnasiestuderande än förväntat.

Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård

Den utgiftsbegränsning som regeringen beslutade om i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition för anslaget 34:3 *Åtgärder för biologisk mångfald* medför 0,4 miljarder kronor lägre beräknade utgifter än anvisade medel i den ursprungliga statsbudgeten.

Utgifterna för anslaget 34:13 *Stöd till klimatinvesteringar* beräknas bli ca 0,2 miljarder kronor lägre än anvisade medel i den ursprungliga statsbudgeten. Orsaken till avvikelsen är att regeringen var tvungen att invänta ett godkännande från EU om att stödet var förenligt med EG:s statsstödsregler innan betalningarna kunde göras. Detta försenade processen, och utbetalningarna beräknas bli lägre än anvisade medel i statsbudgeten.

Utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar

Utgifterna för utgiftsområdet beräknas bli 2,1 miljarder kronor lägre jämfört med anvisade medel i den ursprungliga statsbudgeten. De utgiftsbegränsningar för stöd till jordbrukare avseende direktbidrag samt ersättningar inom miljö- och landsbygdsprogrammet som aviseras i 2004 års ekonomiska vårproposition medför lägre beräknade utgifter än anvisade medel i den ursprungliga statsbudgeten. Utgiftsbegränsningarna innebär att utbetalningen av vissa stöd kommer att ske senare, från planerad utbetalning i slutet av 2004 till början av 2005.

Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner
Utgifterna för anslaget 48:1 *Generellt statsbidrag till kommuner och landsting* beräknas bli 2,6 miljarder kronor lägre än anvisat i den ursprungliga statsbudgeten, vilket beror på att en slutreglering med anledning av pensionsreformen m.m. sker under 2004. Slutregleringen medför en permanent minskning av anslaget med 1,3 miljarder kronor årligen fr.o.m. 2003. Eftersom någon reglering inte skedde 2003 avser regleringen 2004 såväl 2003 som 2004. Detta innebär att den totala regleringen för 2004 beräknas bli 2,6 miljarder kronor.

Utgifterna för anslaget 48:6 *Statligt utjämningsbidrag för LSS-kostnader* beräknas bli 0,6 miljarder kronor lägre än anvisade medel i den ursprungliga statsbudgeten. Omslutningen i utjämningsystemet för LSS-kostnader beräknades preliminärt i budgetpropositionen till 1,6 miljarder kronor. Baserat på utfallet hittills för 2004 beräknas endast 1,0 miljarder kronor utbetalas.

Utgifterna för anslaget 48:3 *Statligt utjämningsbidrag till kommuner och landsting* beräknas bli 0,5 miljarder kronor lägre än anvisade medel i den ursprungliga statsbudgeten. Beräkningen för utjämningsbidraget är nu baserad på skatteunderlaget enligt 2003 års taxering, medan beräkningen i budgetpropositionen för 2004 baserades på preliminärt skatteunderlag enligt 2003 års taxering.

Utgiftsområde 27 Avgiften till Europeiska gemenskapen

Utgifterna för anslaget 93:1 *Avgiften till Europeiska gemenskapen* beräknas bli ca 2,5 miljarder kronor högre än anvisat i den ursprungliga statsbudgeten. Som en följd av regeringens beslut att skjuta på en del av betalningen av EU-avgiften för 2003 kom anslagsavräkningen av denna del att ske först 2004, vilket ökar utgifterna 2004 jämfört med den ursprungliga statsbudgeten.

Förändring av anslagsbehållningar

I den ursprungliga statsbudgeten var beräknad förbrukning av anslagsbehållningar inte fördelad per utgiftsområde, utan redovisades under posten Minskning av anslagsbehållningar. Posten Minskning av anslagsbehållningar utgörs av summan av beräknad förbrukning av ingående anslagssparande och utnyttjad anslagssparande, med avdrag för det anslagssparande som beräknas uppkomma under budgetåret. Minskningen av anslagsbehållningar beräknades i den

ursprungliga statsbudgeten för budgetåret 2004 till netto noll kronor för samtliga anslag. I den aktuella beräkningen av utgifterna för 2004 ingår emellertid förbrukningen av anslagsbehållningarna i utgiftsprognosen för respektive anslag och utgiftsområde.

Statsbudgetens utfall 2003 visar att anslagsbehållningarna på reservations- och ramanslag uppgick till 23,2 miljarder kronor vid årsskiftet 2003/2004. Under 2004 kommer anslagssparandet från 2003 att minska i den mån utgifterna överstiger anvisade medel på statsbudgeten för 2004, eller till följd av beslut om indragningar.

Anvisade medel för 2004 ökade med 5,1 miljarder kronor på tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition. I denna proposition föreslås att 5,8 miljarder kronor anvisas på tilläggsbudget. Skillnaden mellan totalt anvisade medel (inklusive förslag på tilläggsbudget) och prognostiserade utgifter beräknas nu till 11,0 miljarder kronor (exklusive statsskuldräntor). Beslutade indragningar uppgår till ca 0,8 miljarder kronor. Därmed beräknas anslagsbehållningarna öka till 33,4 miljarder kronor vid årets slut (se tabell 6.3).

Tabell 6.3 Beräknad förändring av anslagsbehållningar 2004

Miljarder kronor

Ram- och reservationsanslag (samtliga belopp exklusive statsskuldräntor)	
Ingående reservation och ramöverföringsbelopp ¹	23,2
+ Anvisat ursprunglig statsbudget	690,2
+ Anvisat tilläggsbudget i VP2004	5,1
+ Förslag till tilläggsbudget i BP2005	5,8
+ Medgivna överskridanden	0,0
– Indragningar	0,8
– Prognos	690,1
= Beräknad utgående reservation och ramöverföringsbelopp	33,4
Beräknad förändring av anslagsbehållningar	10,2

Anm.: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

¹ Enligt Årsredovisning för staten (skr. 2003/04:101).

Tabell 6.4 Utgifter 2004

Miljarder kronor

Utgiftsområde	Urspr. statsbudget	Tilläggsbudget i VP2004	Förslag till tilläggsbudget i BP2005	Totalt-anvisat ¹	Prognos	Differens prognos-urspr. statsbudget	Differens prognos-totalt anvisat
1 Rikets styrelse	7,9	0,0	0,0	7,9	7,8	-0,1	-0,1
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	9,2	0,0	0,0	9,2	9,4	0,2	0,2
3 Skatt, tull och exekution	8,6	0,0	0,1	8,7	8,6	0,0	-0,1
4 Rättsväsendet	26,4	0,2	0,1	26,7	26,1	-0,3	-0,6
5 Internationell samverkan	1,3	0,0		1,3	1,3	0,0	0,0
6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet	44,3		0,0	44,3	42,5	-1,8	-1,8
7 Internationellt bistånd	19,9			19,9	20,0	0,2	0,2
8 Invandrare och flyktingar	7,0	0,0	0,3	7,3	7,3	0,3	0,0
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	37,7	0,0	1,6	39,3	37,8	0,2	-1,5
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp	124,0	0,0	2,9	126,9	121,8	-2,2	-5,1
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	50,7			50,7	51,2	0,5	0,5
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	53,9		0,8	54,7	54,4	0,5	-0,3
13 Arbetsmarknad	62,0	7,4		69,4	68,2	6,2	-1,1
14 Arbetsliv	1,1			1,1	1,1	0,0	0,0
15 Studiestöd	21,9	0,0	0,0	21,9	21,0	-0,9	-0,9
16 Utbildning och universitetsforskning	44,0	0,0	0,0	44,0	43,6	-0,4	-0,4
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	8,7	0,0	0,0	8,7	8,6	-0,1	-0,1
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande	8,8	0,0	0,0	8,8	9,0	0,2	0,2
19 Regional utveckling	3,1		0,0	3,1	3,6	0,5	0,5
20 Allmän miljö- och naturvård	3,8	0,0	0,0	3,8	3,3	-0,5	-0,5
21 Energi	1,7			1,7	2,0	0,3	0,3
22 Kommunikationer	28,5	0,0	0,0	28,5	28,9	0,4	0,4
23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar	14,3	0,0	0,0	14,3	12,2	-2,1	-2,1
24 Näringsliv	3,5	0,0	0,0	3,5	3,5	0,1	0,1
25 Allmänna bidrag till kommuner	73,7	-2,6		71,1	69,9	-3,8	-1,2
26 Statsskuld räntor m.m.	47,7			47,7	49,5	1,8	1,8
27 Avgiften till Europeiska gemenskapen	24,5			24,5	27,0	2,5	2,5
Minskning av anslagsbehållningar	0,0				0,0	0,0	0,0
Summa utgiftsområden	737,9	5,1	5,8	747,5	739,6	1,7	-9,2
Summa utgiftsområden exkl. statsskuld räntor	690,2			699,8	690,1	-0,1	-11,0
Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten	165,6				165,7	0,1	
Takbegränsade utgifter	855,8				855,8	0,0	
Budgeringsmarginal	0,2				0,2	0,0	
Utgiftstak för staten	856,0				856,0	0,0	

Anm.: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

¹ Anvisat på statsbudgeten och beslut till följd av förslag till tilläggsbudget i 2004 års ekonomiska vårproposition (VP2004) samt förslag till tilläggsbudget i denna proposition (BP2005).

6.2 Fördelning av utgifterna på utgiftsområden för 2005–2007

Regeringens förslag: Utgifterna för 2005 fördelas på utgiftsområden enligt tabell 6.5.

Beräkningen av förändring av anslagsbehållningar under 2005 enligt tabell 6.5 godkänns.

Beräkningen av utgifter för ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten för 2005 enligt tabell 6.5 godkänns.

Preliminär fördelning av utgifter på utgiftsområden för 2006 enligt tabell 6.5 godkänns som riktlinje för regeringens budgetarbete.

Beräkningen av utgifter på utgiftsområden för 2007 enligt tabell 6.5 godkänns.

Skälen för regeringens förslag: Sedan budgetprocessen förändrades 1997 har regeringen i budgetpropositionen föreslagit fördelning av utgifter på utgiftsområden (utgiftsramar) för det kommande budgetåret. Fram till och med 2001 års ekonomiska vårproposition föreslog regeringen även en preliminär fördelning av utgifter på utgiftsområden (preliminära utgiftsramar) i den ekonomiska vårpropositionen. Budgetpropositionen innehöll motsvarande preliminära utgiftsramar för åren efter det kommande budgetåret.

Därefter har regeringen – till följd av riksdagens beslut (förslag 2000/01:RS1, bet. 2000/01:KU23, rskr. 2000/01:274) – i den ekonomiska vårpropositionen enbart redovisat en beräkning av utgifterna på utgiftsområden för de kommande åren som information till riksdagen.

Regeringen föreslår att riksdagen godkänner de preliminära utgiftsramarna för 2006 och beräkningen av utgifter på utgiftsområden för 2007. De preliminära utgiftsramarna skall utgöra en riktlinje för regeringens budgetarbete och kan därför innehålla utgiftseffekter till följd av aviserade åtgärder eller förslag till beslut med ikraftträdande 2006.

Regeringens förslag till utgiftsramar för 2005, preliminära utgiftsramar för 2006 och utgiftsberäkning för 2007 samt skillnader i förhållande till beräkningen i 2004 års ekonomiska vårproposition redovisas i tabell 6.5. I bilaga 1 presenteras regeringens budgetförslag för budgetåret 2005 fördelat på anslag inom respektive utgiftsområde.

Tabell 6.5 Utgifter 2005–2007

Tusental kronor 2005. Miljoner kronor 2006–2007 och differenser mot beräkningen i 2004 års ekonomiska vårproposition (VP2004).

Utgiftsområde	Utgiftsram 2005	Preliminär utgiftsram 2006	Utgifts- beräkning 2007	Differenser mot VP2004	
				2005	2006
1 Rikets styrelse	7 840 222	8 224	8 088	11	-21
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	11 432 140	10 880	11 285	2 133	1 323
3 Skatt, tull och exekution	8 803 944	8 900	9 033	118	91
4 Rättsväsendet	27 296 871	28 419	30 217	691	1 343
5 Internationell samverkan	1 239 582	1 242	1 246	-21	-22
6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet	44 146 606	43 918	43 202	-252	-1 399
7 Internationellt bistånd	22 417 678	26 838	28 084	502	3 969
8 Invandrare och flyktingar	6 933 423	6 291	5 589	223	-50
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	39 817 525	41 512	43 921	1 087	1 266
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp	129 691 062	132 244	137 804	2 690	1 686
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	46 413 203	45 533	44 778	-3 210	-2 989
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	56 356 834	62 214	65 310	579	4 760
13 Arbetsmarknad	69 313 416	66 464	62 432	2 366	3 237
14 Arbetsliv	1 193 970	1 202	1 172	1	-8
15 Studiestöd	20 995 726	21 949	23 117	-253	-70
16 Utbildning och universitetsforskning	43 867 639	43 460	43 794	99	605
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	8 956 525	9 169	9 413	56	73
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande	9 139 412	9 521	9 213	30	-10
19 Regional utveckling	3 496 768	2 997	2 468	540	40
20 Allmän miljö- och naturvård	3 994 805	4 311	4 185	-27	-31
21 Energi	1 396 435	1 356	1 247	941	898
22 Kommunikationer	31 666 492	32 106	35 002	-173	-253
23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar	14 655 991	15 782	15 749	117	905
24 Näringsliv	3 891 377	3 774	3 557	252	111
25 Allmänna bidrag till kommuner	57 468 750	63 004	71 072	-26 538	-25 713
26 Statsskuldsräntor m.m.	38 770 000	52 070	55 870	-2 580	-1 580
27 Avgiften till Europeiska gemenskapen	26 802 000	26 918	27 127	1 725	1 739
Minskning av anslagsbehållningar	0	6 067	2 723	-6 860	5 477
Summa utgiftsområden¹	737 998 396	776 368	796 698	-25 750	-4 625
Summa utgiftsområden exkl. statsskuldsräntor	699 228 396	724 298	740 828	-23 170	-3 045
Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten	170 552 000	181 341	192 148	524	1 692
Takbegränsade utgifter	869 780 396	905 639	932 976	-22 646	-1 353
Budgeteringsmarginal	219 604	1 361	10 024	-1 354	-22 647
Utgiftstak för staten	870 000 000	907 000	943 000²	-24 000	-24 000

¹ Inklusive Minskning av anslagsbehållningar.² Preliminärt utgiftstak för 2007.

6.2.1 De takbegränsade utgifternas förändring jämfört med beräkningen i 2004 års ekonomiska vårproposition

Det finns flera orsaker till att utgifterna för enskilda utgiftsområden har förändrats för åren 2005–2006 jämfört med beräkningen i 2004 års ekonomiska vårproposition. Utgifterna per utgiftsområde har ändrats till följd av föreslagna utgiftsreformer och utgiftsminskningar, reviderad pris- och löneomräkning, reviderade makroekonomiska förutsättningar, förändrade volymer inom vissa regelstyrda transfererings-system och förändrade prognoser av myndigheternas förbrukning av anslagsbehållningar och utnyttjande av anslagskrediter. I tabell 6.6 redovisas förändringen av de takbegränsade utgifterna jämfört med beräkningen i vårpropositionen, uppdelad på dessa faktorer.

Tabell 6.6 Förändring av takbegränsade utgifter jämfört med 2004 års ekonomiska vårproposition (VP2004)

Miljarder kronor

	2005	2006
Takbegränsade utgifter i VP2004	892,4	907,0
Nya utgiftsreformer	6,3	13,6
Nya utgiftsminskningar	-1,7	-1,8
Reviderad pris- och löneomräkning		-0,6
Övriga makroekonomiska förändringar	3,3	6,0
Volymförändringar	-0,6	-0,9
Tekniska förändringar ¹	-25,2	-25,1
Övriga anslagsförändringar	2,1	2,2
Reviderad förändring av anslagsbehållningar	-6,9	5,5
Total utgiftsförändring	-22,6	-1,4
Takbegränsade utgifter i budgetpropositionen för 2005	869,8	905,6

Anm.: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

¹ Tekniska förändringar som föreslås föranleda justeringar av utgiftstaket (se tabell 4.5). Till skillnad mot tabell 4.5 tas här ingen hänsyn till slutregleringen av grundavdragshöjningen då denna utgiftsförändring redan var beaktad i utgiftsberäkningen i 2004 års ekonomiska vårproposition.

Utgiftsreformer och utgiftsminskningar

I jämförelse med 2004 års ekonomiska vårproposition höjs de beräknade anslagen med drygt 6 miljarder kronor 2005 och med drygt 13,5 miljarder kronor 2006 till följd av nu föreslagna eller aviserade reformer. Med hänsyn tagen till den föreslagna finansieringen uppgår utgiftsförändringen netto till ca 4,5 miljarder kronor 2005 och ca 11,7 miljarder kronor 2006. I avsnitt 4.3 presenteras budgeteffekterna av de

utgiftsreformer och den finansiering som nu föreslås eller aviseraras.

Pris- och löneomräkning av anslag för förvaltnings- och investeringsändamål

I den inledande fasen av budgetprocessen hantearas anslag för förvaltnings- och investeringsändamål i fasta priser. Dessa anslag räknas om till löpande priser genom att pris- och löneindex knyts till anslagen.

I 2004 års ekonomiska vårproposition gjordes en slutlig pris- och löneomräkning för 2005 och en preliminär pris- och löneomräkning för 2006. I förevarande proposition revideras den preliminära pris- och löneomräkningen för 2006. Omräkningen baseras bl.a. på antaganden om löneutvecklingen i den konkurrensutsatta sektorn. Vid beräkningen görs ett avdrag för produktivitet utvecklingen motsvarande ett årligt genomsnitt av utvecklingen inom den privata tjänstesektorn under de senaste tio åren.

Den reviderade preliminära pris- och löneomräkningen leder till att anslagen minskar med ca 0,6 miljarder kronor 2006 jämfört med beräkningen i vårpropositionen, främst till följd av ett högre produktivetsavdrag.

Övriga makroekonomiska förutsättningar

I jämförelse med 2004 års ekonomiska vårproposition har anslag som styrs av den makroekonomiska utvecklingen justerats med hänsyn tagen till nya antaganden (se avsnitt 4.2). Justeringen berör huvudsakligen ett fyrtiotal anslag för transfereringsändamål.

Utgiftsberäkningarna påverkas främst av antaganden om högre prisbasbelopp, högre inkomstindex och fler personer i arbetsmarknadspolitiska program 2005 och 2006. Jämfört med beräkningen i vårpropositionen beräknas prisbasbeloppet bli 100 kronor högre 2006, vilket beräknas öka utgifterna 2006 med ca 0,4 miljarder kronor. Ett högre prisbasbelopp medför högre utgifter på flera stora transfereringsanslag, främst sjukersättning och garantipension till ålderspensionärer. Ett högre inkomstindex medför högre utgifter i ålderspensionssystemet. Det högre inkomstindexet beräknas öka utgifterna med ca 0,3 miljarder kronor 2005 och med ca 0,9 miljarder kronor 2006. Fler personer i arbetsmarknadspolitiska program ökar utgifterna med ca 2,5 miljarder kronor 2005 och med ca 5 miljarder kronor 2006, samtidigt som antagandet om lägre öppen arbetslöshet minskar utgifterna med nära 1 miljard kronor 2005 och

med nära 2 miljarder kronor 2006 jämfört med beräkningen i vårpropositionen.

De förändrade makroekonomiska förutsättningarna innebär sammantaget att utgifterna beräknas öka med drygt 3 miljarder kronor 2005 och med ca 6 miljarder kronor 2006, jämfört med beräkningen i vårpropositionen.

Volym

Utgifterna har också förändrats jämfört med beräkningen i 2004 års ekonomiska vårproposition till följd av nya prognoser för volymer inom vissa regelstyrda anslag.

Ett antagande om färre asylsökande medför ca 0,3 respektive 0,6 miljarder kronor lägre utgifter 2005 respektive 2006 inom utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar.

Inom utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp förväntas utgifterna för anslaget 19:2 *Aktivitets- och sjukersättningar* till följd av uppreviderade volymer bli ca 1,5 miljarder kronor högre 2005 och drygt 2 miljarder högre 2006 än bedömningen i vårpropositionen. Jämfört med bedömningen i vårpropositionen antas antalet personer med aktivitets- eller sjukersättning sammantaget bli ca 16 000 fler såväl 2005 som 2006. Då inflödet till aktivitets- och sjukersättning nästan uteslutande utgörs av personer som uppburit sjukpenning under lång tid, får ett uppreviderat antal personer med aktivitets- och sjukersättning effekt på volymprognosen för sjukpenning. Således revideras prognosen för antalet sjukpenningdagar ned jämfört med beräkningen i vårpropositionen. Utgifterna för anslaget 19:1 *Sjukpenning och rehabilitering m.m.* förväntas till följd av minskade volymer bli ca 2,3 miljarder kronor lägre 2005 och nära 4 miljarder kronor lägre 2006 än vad som bedömdes i vårpropositionen. Antalet sjukpenningdagar (netto) 2005 bedöms understiga 2002 års nivå med 30 procent. I vårpropositionen var bedömningen att motsvarande minskning jämfört med 2002 skulle bli 21 procent.

Ny befolkningsstatistik visar att antalet födda barn ökar mer än vad som tidigare prognostiserats, vilket bidrar till att utgifterna under utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn blir högre 2005 och 2006 än bedömningen i vårpropositionen.

Utgifterna för ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten antas bli ca 0,3 miljarder kronor högre 2005 och ca 0,7 miljarder kronor högre 2006, till följd av att fler tar ut ålderspension före 65 års ålder än vad som antogs i vårpropositionen.

Sammantaget beräknas ändrade volymer inom regelstyrda system medföra att utgifterna minskar något såväl 2005 som 2006, jämfört med beräkningen i vårpropositionen.

I tabell 6.7 redovisas utfall och prognoser för volymer inom olika transfereringssystem. Redovisningen begränsas till anslag där förändrade volymer medför betydande utgiftsförändringar.

Tabell 6.7 Volymer 2003–2007

Differens mot prognos i 2004 års ekonomiska vårproposition anges inom parentes. För 2007 presenterades ingen prognos i vårpropositionen.

	Utfall 2003	Prognos			
		2004	2005	2006	2007
Antal personer med assistansersättning	11 494	12 262 (29)	13 000 (23)	13 605 (-6)	14 163
Antal sjukpenningdagar (netto), miljoner	90,4	75,7 (1,6)	66,5 ¹ (-5,3)	63,1 ¹ (-8,7)	65,0 ¹
Antal rehabiliteringspenningdagar (netto), miljoner	4,8	5,8 (0,3)	7,2 (1,0)	7,6 (1,0)	8,1
Antal personer med sjukersättning	489 900	514 300 (4 300)	535 000 (9 000)	544 000 (5 200)	548 800
Antal personer med aktivitetsersättning	2 350	9 000 (2 540)	15 100 (6 700)	21 000 (10 800)	26 500
Antal personer med garantipension	901 200 ²	878 700 (400)	854 100 (-1 100)	830 700 (300)	811 700
Antal personer med tilläggspension	1 430 000 ²	1 455 600 (700)	1 486 900 (3 200)	1 522 500 (7 400)	1 565 400
Antal personer med inkomstpension	59 700 ²	153 100 (-900)	250 400 (-2 700)	349 100 (-3 200)	455 200
Antal personer med premiepension	38 200 ²	105 400 (-6 600)	198 000 (-9 100)	325 200 (2 400)	452 200
Antal personer med bostadstillägg för pensionärer	443 400 ²	425 800 (-10 600)	423 800 (-8 800)	419 600 (-7 000)	414 500
Antal barnbidrag	1 722 000	1 717 000 (2 000)	1 712 000 (7 000)	1 702 000 (10 000)	1 681 000
Antal uttagna föräldrapenningdagar, miljoner	40,1	42,5 (0,6)	44,0 (1,1)	45,1 (1,6)	46,4
Antal uttagna tillfälliga föräldrapenningdagar, miljoner	5,7	5,4 (0)	5,5 (-0,2)	5,5 (-0,1)	5,5
Antal personer med studiehjälp ³	408 722	424 350 (1 250)	441 000 (3 100)	460 200 (5 200)	477 600
Antal personer med studiemedel ³	431 126	431 160 (2 680)	431 100 (2 000)	432 400 (3 400)	432 400
Antal personer med rekryteringsbidrag ²	21 388	17 600 (-1 900)	23 700 (1 500)	25 200 (2 800)	25 200
Antal registrerade asylsökande	41 754	39 000 (-3 950)	36 980 (-5 000)	26 980 (-12 200)	20 360

Anm.: Antaganden om arbetslöshetstal och deltagare i arbetsmarknadspolitiska program ingår i de makroekonomiska förutsättningarna, som redovisas i avsnitt 4.2.

Anm.: Volymuppgifter om antal personer avser årsgenomsnitt.

¹ Siffran bygger på att arbetsgivare betalar sjuklön t.o.m. dag 21. Nära 3 miljoner sjukpenningdagar (netto) beräknas tillkomma per år vid återgång till en sjuklöneperiod motsvarande 14 dagar.

² Utfallet för 2003 har korrigerats jämfört med vad som presenterades i tabell 6.7 i den ekonomiska vårpropositionen.

³ Avser antal stödtagare netto (d.v.s. en person som under en period läst i flera skolformer räknas endast in under en skolform).

Tekniska förändringar och övrigt

Revideringar av utgifterna kan också föranledas av nya prognosmetoder, justeringar till följd av ny information, korrigeringar av tidigare gjorda fel samt av regeländringar utom regeringens omedelbara kontroll, till exempel genom ändringar i EU:s regelverk. Revideringar kan också göras till följd av budgettekniska förändringar.

Den förändrade redovisningen av det kommunala utjämningsystemet innebär att utgifterna inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner minskar med drygt 26 miljarder kronor 2005 och 2006 i förhållande till beräkningen i 2004 års ekonomiska vårproposition. Även förslaget om att genomföra ytterligare ett steg i inkomstskattereformen medför lägre utgifter för utgiftsområdet, medan förslaget om högre grundavdrag medför högre utgifter. Eftersom dessa förändringar motiverar en teknisk justering av utgiftstaket för staten påverkar inte utgiftsförändringarna budgeteringsmarginalen (se avsnitt 4.1.1).

Sammantaget innebär revideringarna av posten Tekniska förändringar (se tabell 6.6) att utgifterna minskar med ca 25 miljarder kronor 2005 respektive 2006 i förhållande till beräkningen i vårpropositionen.

Den genomsnittliga ersättningen per dag för sjukpenning antas 2005 och 2006 bli lägre än vad som antogs i vårpropositionen. Detta medför lägre beräknade utgifter för anslaget 19:1 *Sjukpenning och rehabilitering*. Denna effekt bidrar till att de beräknade utgifterna inom utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp revideras ned med ca 0,4 miljarder kronor per år 2005 och 2006.

Mot bakgrund av EU-kommissionens budgetförslag, där hänsyn tas till att EU utökats med 10 medlemsstater, beräknas avgiften till Europeiska gemenskapen bli högre 2005 och 2006.

Sammantaget innebär revideringarna av posten Övriga förändringar (se tabell 6.6) att utgifterna ökar med drygt 2 miljarder kronor såväl 2005 som 2006 i förhållande till beräkningen i vårpropositionen.

Minskning av anslagsbehållningar

Statliga myndigheter har vissa möjligheter att fördela sina utgifter över tiden. Medel på ramanslag som inte utnyttjas under ett budgetår kan i viss utsträckning sparas till efterföljande budgetår. Detta innebär även att en myndighet

utöver anvisade anslagsmedel kan använda tidigare sparade anslagsmedel. Myndigheter har också möjligheter att inom vissa gränser låna mot efterföljande års anslag. Förskjutningar av detta slag redovisas som en för alla ramanslag gemensam beräkningspost kallad Minskning av anslagsbehållningar. Denna post ingår i de takbegränsade utgifterna. För kommande budgetår erhålls en prognos för de takbegränsade utgifterna genom att den beräknade förändringen av anslagsbehållningarna läggs till utgiftsramarna och ålderspensionssystemets utgifter. Myndigheternas förbrukning av anslagsbehållningar och utnyttjande av anslagskrediter utgör en betydande osäkerhet i beräkningen av de takbegränsade utgifterna.

I förhållande till bedömningen i 2004 års ekonomiska vårproposition beräknas förbrukningen av anslagsbehållningar bli 6,9 miljarder kronor lägre 2005 och 5,5 miljarder kronor högre 2006. Denna revidering beror på de åtgärder regeringen avser att vidta för att undvika ett överskridande av utgiftstaket 2005 (se avsnitt 4.3).

6.3 Utgiftsområde 1–27 samt Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten

I följande avsnitt redogörs kortfattat för varje utgiftsområde och för Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten.

I tabellform redovisas utfall för 2003, anvisade anslagsmedel för 2004 (inklusive förslag till tilläggsbudget i denna proposition), prognos för 2004, förslag till utgiftsramar för 2005 samt preliminära utgiftsramar för 2006 och konsekvensberäkning av utgiftsramar för 2007.

Utgiftsprognoserna för 2004 avviker i vissa fall från anvisade medel i statsbudgeten. Detta beror bl.a. på förväntad förbrukning av anslags-sparande, utnyttjande av anslagskrediter och på förändrade antaganden om den ekonomiska utvecklingen samt förslag till tilläggsbudget i denna proposition (se kapitel 9).

Utgiftsområde 1 Rikets styrelse

Miljoner kronor

Utfall 2003	Anslag 2004 ¹	Prognos 2004	Förslag 2005	Beräknat	
				2006	2007
7 505	7 936	7 804	7 840	8 224	8 088

¹ Inklusive beslutad tilläggsbudget efter förslag i 2004 års ekonomiska vårproposition och förslag till tilläggsbudget i denna proposition.

Utgiftsområdet omfattar politikområdet Demokrati samt delar av politikområdena Mediepolitik och Samepolitik. Utgiftsområdet omfattar även vissa anslag som inte ingår i något politikområde.

Ramen för utgiftsområdet föreslås uppgå till 7 840 miljoner kronor 2005.

I jämförelse med anvisade medel 2004 minskar ramen för utgiftsområdet med 96 miljoner kronor 2005. Förändringen förklaras huvudsakligen av att utgiftsområdet minskas med 203 miljoner kronor till följd av att några ordinarie val inte kommer att hållas 2005.

Därutöver beräknas utgiftsområdet öka med 104 miljoner kronor till följd av den av riksdagsstyrelsen föreslagna reformen om ökat antal politiska sekreterare i riksdagen.

Slutligen beräknas utgiftsområdet öka till följd av pris- och löneomräkning.

I jämförelse med beräknade anslagsmedel per utgiftsområde i 2004 års ekonomiska vårproposition föreslås ramen för utgiftsområdet öka med 11 miljoner kronor 2005. Detta förklaras huvudsakligen av att utgiftsområdet ökas med 40 miljoner kronor till följd av den av riksdagsstyrelsen föreslagna reformen om ökat antal politiska sekreterare i riksdagen.

Vidare beräknas utgiftsområdet minska med 35 miljoner kronor till följd av förändrade budgeteringskurser för utländsk valuta.

Den beräknade ramen för 2007 ökar med 248 miljoner kronor i jämförelse med den föreslagna ramen för 2005. Detta förklaras huvudsakligen av pris- och löneomräkning.

Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning

Miljoner kronor

Utfall 2003	Anslag 2004 ¹	Prognos 2004	Förslag 2005	Beräknat	
				2006	2007
8 957	9 208	9 397	11 432	10 880	11 285

¹ Inklusive förslag till tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition och förslag till tilläggsbudget i denna proposition.

Utgiftsområdet omfattar politikområdena Effektiv statsförvaltning och Finansiella system och tillsyn.

Ramen för utgiftsområdet föreslås uppgå till 11 432 miljoner kronor 2005.

I jämförelse med anvisade medel 2004 ökar ramen för utgiftsområdet med 2 224 miljoner kronor 2005. Förändringen förklaras huvudsakligen av att utgiftsområdet ökas med 1 690 miljoner kronor till följd av försöket med trängselskatter i Stockholm.

Vidare beräknas utgiftsområdet öka med 367 miljoner kronor till följd av att personalen hos de allmänna försäkringskassorna fr.o.m. den 1 januari 2005 inordnas i det statliga tjänstepensionssystemet. Denna ökning motsvaras av en lika stor minskning av utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp.

Slutligen beräknas utgiftsområdet öka till följd av pris- och löneomräkning.

I jämförelse med beräknade anslagsmedel per utgiftsområde i 2004 års ekonomiska vårproposition föreslås ramen för utgiftsområdet öka med 2 133 miljoner kronor 2005. Detta förklaras huvudsakligen av försöket med trängselskatter i Stockholm.

Vidare beräknas utgiftsområdet öka till följd av att försäkringskassorna förstatligas.

Den beräknade ramen för 2007 minskar med 147 miljoner kronor i jämförelse med den föreslagna ramen för 2005. Detta förklaras huvudsakligen av att utgifterna för försöket med trängselskatter beräknas minska.

Vidare beräknas utgiftsområdet öka till följd av att försäkringskassorna förstatligas.

Slutligen beräknas utgiftsområdet öka till följd av pris- och löneomräkning.

Utgiftsområde 3 Skatt, tull och exekution

Miljoner kronor

Utfall 2003	Anslag 2004 ¹	Prognos 2004	Förslag 2005	Beräknat	
				2006	2007
8 284	8 658	8 566	8 804	8 900	9 033

¹ Inklusivt förslag till tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition och förslag till tilläggsbudget i denna proposition.

Utgiftsområdet omfattar politikområdet Skatt, tull och exekution.

Ramen för utgiftsområdet föreslås uppgå till 8 804 miljoner kronor 2005.

I jämförelse med anvisade medel för 2004 ökar ramen för utgiftsområdet med 146 miljoner kronor 2005. Förändringen förklaras huvudsakligen av att utgiftsområdet ökas med 100 miljoner kronor till följd av att Skatteverket och kronofogdemyndigheterna får nya uppgifter som en konsekvens av en förändrad förmånsrätt för skatter.

Vidare beräknas utgiftsområdet öka med 18 miljoner kronor till följd av att Skatteverket får i uppgift att hantera ärenden om skattereduktion (ROT-avdrag).

Därutöver beräknas utgiftsområdet öka med 5 miljoner kronor till följd av insatser för en effektivare bekämpning av smuggling.

Slutligen beräknas utgiftsområdet öka till följd av förändrad pris- och löneomräkning.

I jämförelse med beräknade anslagsmedel per utgiftsområde i 2004 års ekonomiska vårproposition föreslås ramen för utgiftsområdet öka med 118 miljoner kronor 2005. Detta förklaras av nya uppgifter vid Skatteverket och kronofogdemyndigheterna till följd av förändrad förmånsrätt för skatter och hantering av ROT-avdrag.

Den beräknade ramen för 2007 ökar med 229 miljoner kronor i jämförelse med den föreslagna ramen för 2005. Detta förklaras av förstärkta insatser med 25 miljoner kronor för bekämpning av storskalig smuggling och annan gränsöverskridande organiserad brottslighet från och med 2006 samt förändrad pris- och löneomräkning.

Utgiftsområde 4 Rättsväsendet

Miljoner kronor

Utfall 2003	Anslag 2004 ¹	Prognos 2004	Förslag 2005	Beräknat	
				2006	2007
25 513	26 683	26 097	27 297	28 419	30 217

¹ Inklusivt förslag till tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition och förslag till tilläggsbudget i denna proposition.

Utgiftsområdet omfattar politikområdet Rättsväsendet.

Ramen för utgiftsområdet föreslås uppgå till 27 297 miljoner kronor 2005.

I jämförelse med anvisade medel 2004 ökar ramen för utgiftsområdet med 614 miljoner kronor 2005. Förändringen förklaras huvudsakligen av att anslagen till polisorganisationen, Säkerhetspolisen, domstolsväsendet och kriminalvården ökas med 750 miljoner kronor samtidigt som ramen minskar till en följd av engångsvisa tillskott till kriminalvården 2004.

I jämförelse med beräknade anslagsmedel per utgiftsområde i 2004 års ekonomiska vårproposition föreslås ramen för utgiftsområdet öka med 691 miljoner kronor 2005. Detta förklaras huvudsakligen av att anslagen till polisorganisationen, Säkerhetspolisen, domstolsväsendet och kriminalvården ökas.

Den beräknade ramen för 2007 ökar med 2 920 miljoner kronor i jämförelse med den föreslagna ramen för 2005. Detta förklaras av förstärkningar av rättsväsendet samt av pris- och löneomräkning.

Utgiftsområde 5 Internationell samverkan

Miljoner kronor

Utfall 2003	Anslag 2004 ¹	Prognos 2004	Förslag 2005	Beräknat	
				2006	2007
1 115	1 257	1 278	1 240	1 242	1 246

¹ Inklusivt förslag till tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition och förslag till tilläggsbudget i denna proposition.

Utgiftsområdet omfattar politikområdet Utrikes- och säkerhetspolitik.

Ramen för utgiftsområdet föreslås uppgå till 1 240 miljoner kronor 2005.

I jämförelse med anvisade medel 2004 minskar ramen för utgiftsområdet med 17 miljoner kronor 2005. Förändringen förklaras huvud-

sakligen av valutaomräkning med 41 miljoner kronor.

Vidare beräknas utgiftsområdet öka med 17 miljoner kronor till följd av ett fördjupat samarbete inom Östersjöregionen.

I jämförelse med beräknade anslagsmedel per utgiftsområde i 2004 års ekonomiska vårproposition föreslås ramen minska med 21 miljoner kronor 2005. Förändringen förklaras huvudsakligen av valutaomräkningen.

Den beräknade ramen för 2007 ökar med 6 miljoner kronor i jämförelse med den föreslagna ramen för 2005. Detta förklaras huvudsakligen av förändrad pris- och löneomräkning.

Utgiftsområde 6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet

Miljoner kronor

Utfall 2003	Anslag 2004 ¹	Prognos 2004	Förslag 2005	Beräknat	
				2006	2007
45 129	44 346	42 526	44 147	43 918	43 202

¹ Inklusivt förslag till tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition och förslag till tilläggsbudget i denna proposition.

Utgiftsområdet omfattar politikområdena Totalförsvar samt Skydd och beredskap mot olyckor och svåra påfrestningar.

Ramen för utgiftsområdet föreslås uppgå till 44 147 miljoner kronor 2005.

I jämförelse med anvisade medel 2004 minskar ramen för utgiftsområdet med 200 miljoner kronor 2005. Förändringen förklaras huvudsakligen av en minskning med 600 miljoner kronor till följd av försvarsbeslutet.

Vidare beräknas utgiftsområdet öka med 323 miljoner kronor till följd av en överföring av medel från utgiftsområde 22 Kommunikationer och utgiftsområde 4 Rättsväsendet för att finansiera radiokommunikationssystemet RAKEL.

I jämförelse med beräknade anslagsmedel per utgiftsområde i 2004 års ekonomiska vårproposition föreslås ramen för utgiftsområdet minska med 252 miljoner kronor 2005. Detta förklaras huvudsakligen av den minskning som görs till följd av försvarsbeslutet.

Vidare beräknas utgiftsområdet öka med 323 miljoner kronor till följd av finansieringen av radiokommunikationssystemet RAKEL.

Den beräknade ramen för 2007 minskar med 945 miljoner kronor i jämförelse med den föreslagna ramen för 2005. Detta förklaras

huvudsakligen av den sammanlagda effekten av en minskning till följd av försvarsbeslutet med 3 000 miljoner kronor och ökning till följd av pris- och löneomräkningar.

Slutligen beräknas utgiftsområdet öka till följd av pris- och löneomräkning.

Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd

Miljoner kronor

Utfall 2003	Anslag 2004 ¹	Prognos 2004	Förslag 2005	Beräknat	
				2006	2007
15 912	19 857	20 047	22 418	26 838	28 084

¹ Inklusivt förslag till tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition och förslag till tilläggsbudget i denna proposition.

Utgiftsområdet omfattar politikområdet Internationellt utvecklingssamarbete.

Ramen för utgiftsområdet föreslås uppgå till 22 418 miljoner kronor 2005.

I jämförelse med anvisade medel 2004 ökar ramen för utgiftsområdet med 2 561 miljoner kronor 2005. Förändringen förklaras huvudsakligen av förändrade makroekonomiska antaganden.

Vidare beräknas utgiftsområdet öka med 603 miljoner kronor till följd av att biståndsramen som andel av BNI föreslås öka.

Slutligen beräknas avräkningarna från biståndsramen minska, vilket innebär att utgiftsområdet ökas med 395 miljoner kronor.

I jämförelse med beräknade anslagsmedel för utgiftsområdet i 2004 års ekonomiska vårproposition föreslås ramen för utgiftsområdet öka med 502 miljoner kronor 2005. Detta förklaras av förändrade makroekonomiska antaganden.

Den beräknade ramen för utgiftsområdet för 2007 ökar med 5 666 miljoner kronor i jämförelse med den föreslagna ramen för 2005. Detta förklaras huvudsakligen av att biståndsramen, som andel av BNI, beräknas öka med 3 468 miljoner kronor.

Slutligen beräknas utgiftsområdet öka till följd av förändrade makroekonomiska antaganden.

Utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar

Miljoner kronor

Utfall 2003	Anslag 2004 ¹	Prognos 2004	Förslag 2005	Beräknat	
				2006	2007
7 725	7 325	7 301	6 934	6 292	5 590

¹ Inklusive förslag till tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition och förslag till tilläggsbudget i denna proposition.

Utgiftsområdet omfattar politikområdet Integrationspolitik, Storstadspolitik, Migrationspolitik och Minoritetspolitik.

Ramen för utgiftsområdet föreslås uppgå till 6 934 miljoner kronor 2005.

I jämförelse med anvisade medel 2004 minskar ramen för utgiftsområdet med 391 miljoner kronor 2005. Förändringen förklaras huvudsakligen av volymförändringar.

Vidare beräknas utgiftsområdet öka med 65 miljoner kronor till följd av högre ersättning till landstingen för asylsökandes sjukvård.

Därutöver beräknas utgiftsområdet öka med 45 miljoner kronor till följd av förstärkta insatser för att minska ärendebalanserna och korta ned väntetiderna inom utlänningsmyndigheternas asylprövning.

Slutligen beräknas utgiftsområdet öka med 20 miljoner kronor till följd av ytterligare insatser för att stimulera inrättandet av skyddat boende.

I jämförelse med beräknade anslagsmedel per utgiftsområde i 2004 års ekonomiska vårproposition föreslås ramen för utgiftsområdet öka med 224 miljoner kronor 2005. Detta förklaras huvudsakligen av volymförändringar, högre ersättning till landstingen och de ovan nämnda ökningarna av utlänningsmyndigheternas anslag.

Den beräknade ramen för 2007 minskar med 1 344 miljoner kronor i jämförelse med den föreslagna ramen för 2005. Detta förklaras huvudsakligen av ett minskat antal asylsökande.

Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg

Miljoner kronor

Utfall 2003	Anslag 2004 ¹	Prognos 2004	Förslag 2005	Beräknat	
				2006	2007
34 068	39 294	37 825	39 818	41 512	43 921

¹ Inklusive förslag till tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition och förslag till tilläggsbudget i denna proposition.

Utgiftsområdet omfattar politikområdena Hälso- och sjukvårdspolitik, Folkhälsopolitik, Barnpolitik, Handikappolitik, Äldrepolitik, Socialtjänstpolitik och del av Forskningspolitik.

Ramen för utgiftsområdet föreslås uppgå till 39 818 miljoner kronor 2005.

I jämförelse med anvisade medel 2004 ökar ramen för utgiftsområdet med 523 miljoner kronor 2005. Förändringen förklaras huvudsakligen av att utgiftsområdet beräknas öka med 500 miljoner kronor till följd av förstärkta insatser inom psykiatri och social psykiatri samt med 200 miljoner kronor till följd av förstärkta insatser mot alkohol- och narkotika.

Vidare beräknas utgiftsområdet öka med 150 miljoner kronor till följd av insatser inom missbrukarvården och med 1 495 miljoner kronor till följd av ökade utgifter för assistansersättningen.

Därutöver beräknas utgiftsområdet öka med 25 miljoner kronor till följd av en satsning på ett anhängigtöd inom äldreomsorgen.

Slutligen beräknas utgiftsområdet minska med 563 miljoner kronor till följd av en stabilisering av utgiftsnivån inom högkostnadsskyddet för tandvård för personer över 65 år.

I jämförelse med beräknade anslagsmedel per utgiftsområde i 2004 års ekonomiska vårproposition föreslås ramen för utgiftsområdet öka med 1 087 miljoner kronor 2005. Detta förklaras huvudsakligen av förstärkta insatser inom psykiatri och social psykiatri, förstärkta insatser mot alkohol- och narkotika, ökade insatser inom missbrukarvården samt ökade utgifter till följd av volymökningar inom assistansersättningen.

Den beräknade ramen för 2007 ökar med 4 103 miljoner kronor i jämförelse med den föreslagna ramen för 2005. Detta förklaras huvudsakligen av att assistansersättningen beräknas öka med 2 955 miljoner till följd av ett ökat antal assistansberättigade samtidigt som det genomsnittliga antalet assistanstimmar per person ökar.

Vidare beräknas utgiftsområdet öka med 1 600 miljoner kronor till följd av ett nytt avtal för läkemedelsförmånerna.

Slutligen beräknas utgiftsområdet minska med 700 miljoner kronor till följd av att insatserna för psykiatri och social psykiatri upphör vid utgången av 2006.

Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp

Miljoner kronor

Utfall 2003	Anslag 2004 ¹	Prognos 2004	Förslag 2005	Beräknat	
				2006	2007
121 464	126 864	121 755	129 691	132 244	137 804

¹ Inklusivt förslag till tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition och förslag till tilläggsbudget i denna proposition.

Utgiftsområdet omfattar politikområdet Ersättning vid arbetsoförmåga.

Ramen för utgiftsområdet föreslås uppgå till 129 691 miljoner kronor 2005.

I jämförelse med anvisade medel 2004 ökar ramen för utgiftsområdet med 2 827 miljoner kronor 2005. Förändringen förklaras huvudsakligen av att utgiftsområdet beräknas öka med 2 340 miljoner kronor till följd av en återgång till 14 dagars sjuklöneperiod samt en återgång till en sjukpenning som motsvarar 80 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten.

Vidare beräknas utgiftsområdet öka med 3 741 miljoner kronor till följd av att de ändamål och verksamheter som avser bostadstillägg till pensionärer till personer med aktivitets- och sjukersättningar som finansierats under utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom överförs till detta utgiftsområde.

Därutöver beräknas utgiftsområdet minska med 3 355 miljoner kronor till följd av att antalet sjukskrivna beräknas minska samtidigt som antalet personer med aktivitets- och sjukersättning beräknas öka.

Slutligen beräknas utgiftsområdet öka till följd av att medlen till Försäkringskassan ökas med 224 miljoner kronor.

I jämförelse med beräknade anslagsmedel per utgiftsområde i 2004 års ekonomiska vårproposition föreslås ramen för utgiftsområdet öka med 2 690 miljoner kronor 2005. Detta förklaras huvudsakligen av den tidigare nämnda överföringen av medel från utgiftsområde 11.

Vidare beräknas utgifterna för sjukpenning- och rehabilitering minska med 3 406 miljoner kronor och utgifterna för aktivitets- och sjukersättning beräknas öka med 1 543 miljoner kronor.

Slutligen beräknas utgiftsområdet öka till följd av att medlen till Försäkringskassan ökas med 820 miljoner kronor.

Den beräknade ramen för 2007 ökar med 8 113 miljoner kronor i jämförelse med den föreslagna ramen för 2005. Detta förklaras huvudsakligen av att utgifterna för sjukpenning samt aktivitets- och sjukersättning beräknas öka med sammanlagt 7 936 miljoner kronor.

Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom

Miljoner kronor

Utfall 2003	Anslag 2004 ¹	Prognos 2004	Förslag 2005	Beräknat	
				2006	2007
51 954	50 656	51 178	46 413	45 533	44 778

¹ Inklusivt förslag till tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition och förslag till tilläggsbudget i denna proposition.

Utgiftsområdet omfattar politikområdet Ekonomisk äldrepolitik.

Ramen för utgiftsområdet föreslås uppgå till 46 413 miljoner kronor 2005.

I jämförelse med anvisade medel 2004 minskar ramen för utgiftsområdet med 4 243 miljoner kronor 2005. Förändringen förklaras huvudsakligen av att regeringen i denna proposition föreslår att 3 741 miljoner kronor avseende bostadstillägg till personer som uppbär sjuk- eller aktivitetsersättning överförs från utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom till utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp.

Vidare beräknas utgiftsområdet minska till följd av en beräknad minskning av antalet individer med garantipension. Denna minskning uppvägs till viss del av att den genomsnittliga inkomstgrundade ålderspensionen beräknas öka. Därutöver ökar utgiftsområdet med 200 miljoner kronor till följd av regeringens förslag att förbättra bostadstilläggen till pensionärer.

Slutligen beräknas utgiftsområdet öka med 9 miljoner kronor till följd av regeringens förslag i denna proposition om att förlänga omställningspensionen från 10 till 12 månader.

I jämförelse med beräknade anslagsmedel per utgiftsområde i 2004 års ekonomiska vårproposition föreslås ramen för utgiftsområdet minska med 3 210 miljoner kronor 2005. Detta förklaras huvudsakligen av överföringen av bostadstillägg till personer med sjuk- eller aktivitetsersättning till utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp.

Därutöver ökar utgiftsområdet till följd av regeringens förslag att förbättra bostadstilläggen till pensionärer.

Slutligen beräknas utgiftsområdet öka till följd av regeringens förslag att förlänga omställningspensionen.

Den beräknade ramen för 2007 minskar med 1 635 miljoner kronor i jämförelse med den föreslagna ramen för 2005. Detta förklaras huvudsakligen av den beräknade minskningen av antalet individer med garantipension.

Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

Miljoner kronor

Utfall 2003	Anslag 2004 ¹	Prognos 2004	Förslag 2005	Beräknat	
				2006	2007
52 223	54 692	54 386	56 357	62 214	65 310

¹ Inklusivt förslag till tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition och förslag till tilläggsbudget i denna proposition.

Utgiftsområdet omfattar politikområdet Ekonomisk familjepolitik.

Ramen för utgiftsområdet föreslås uppgå till 56 357 miljoner kronor 2005.

I jämförelse med anvisade medel 2004 ökar ramen för utgiftsområdet med 1 665 miljoner kronor 2005. Förändringen förklaras huvudsakligen av ett beräknat ökat barnafödande, en prognostiserad ökning av medelantalet utbetalda föräldrapenningdagar per barn och höjda timlöneantaganden inom föräldraförsäkringen.

Därutöver beräknas utgiftsområdet öka med 9 miljoner kronor till följd av regeringens förslag att utöka rätten till tillfällig föräldrapenning för föräldrar med svårt sjuka barn.

I jämförelse med beräknade anslagsmedel per utgiftsområde i 2004 års ekonomiska vårproposition föreslås ramen för utgiftsområdet öka med 580 miljoner kronor 2005. Detta förklaras huvudsakligen av volymförändringarna och förändrade makroekonomiska antaganden.

Därutöver beräknas utgiftsområdet öka till följd av regeringens förslag att utöka rätten till tillfällig föräldrapenning för föräldrar med svårt sjuka barn.

Den beräknade ramen för 2007 ökar med 8 953 miljoner kronor i jämförelse med den föreslagna ramen för 2005. Detta förklaras huvudsakligen av de i denna proposition aviserade förändringarna av barnbidragen, flerbarnstilläggen, ersättningsnivån för de s.k. lägstanivådagarna, inkomsttaket i föräldraförsäkringen och underhållsstödet. Förändringarna beräknas öka ramen för utgiftsområdet med 4 350 miljoner kronor 2006 och med 5 721 miljoner kronor 2007.

Slutligen beräknas ramen för utgiftsområdet öka med 1 507 miljoner kronor 2006 och med 3 232 miljoner kronor 2007 till följd av volymförändringar och förändrade makroekonomiska antaganden.

Utgiftsområde 13 Arbetsmarknad

Miljoner kronor

Utfall 2003	Anslag 2004 ¹	Prognos 2004	Förslag 2005	Beräknat	
				2006	2007
64 228	69 355	68 226	69 313	66 464	62 432

¹ Inklusivt förslag till tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition och förslag till tilläggsbudget i denna proposition.

Utgiftsområdet omfattar politikområdet Arbetsmarknad.

Ramen för utgiftsområdet föreslås uppgå till 69 313 miljoner kronor 2005.

I jämförelse med anvisade medel 2004 minskar ramen för utgiftsområdet med 42 miljoner kronor 2005. Förändringen förklaras huvudsakligen av ökade utgifter för arbetsmarknadspolitiska program, samtidigt som utgifterna för arbetslöshetsersättning minskar.

I jämförelse med beräknade anslagsmedel per utgiftsområde i 2004 års ekonomiska vårproposition föreslås ramen för utgiftsområdet öka med 2 394 miljoner kronor 2005. Förändringen förklaras huvudsakligen av ökade utgifter för arbetsmarknadspolitiska program, samtidigt som utgifterna för arbetslöshetsersättning minskar.

Den beräknade ramen för 2007 minskar med 6 881 miljoner kronor i jämförelse med den föreslagna ramen för 2005. Detta förklaras huvudsakligen av minskade utgifter för arbets-

löshetsersättning och arbetsmarknadspolitiska program.

Utgiftsområde 14 Arbetsliv

Miljoner kronor

Utfall 2003	Anslag 2004 ¹	Prognos 2004	Förslag 2005	Beräknat	
				2006	2007
1 128	1 135	1 112	1 194	1 202	1 172

¹ Inklusive förslag till tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition och förslag till tilläggsbudget i denna proposition.

Utgiftsområdet omfattar politikområdena Arbetslivspolitik och Jämställdhetspolitik.

Ramen för utgiftsområdet föreslås uppgå till 1 194 miljoner kronor 2005.

I jämförelse med anvisade medel 2004 ökar ramen för utgiftsområdet med 59 miljoner kronor 2005. Förändringen förklaras huvudsakligen av att utgiftsområdet ökar med 50 miljoner kronor till följd av ett försök med arbetstidsförkortning.

I jämförelse med beräknade anslagsmedel per utgiftsområde i 2004 års ekonomiska vårproposition är ramen för utgiftsområdet oförändrad.

Den beräknade ramen för 2007 minskar med 22 miljoner kronor i jämförelse med den föreslagna ramen för 2005. Detta förklaras huvudsakligen av att arbetstidsförkortningsförsöket avslutas.

Slutligen beräknas utgiftsområdet öka till följd av pris- och löneomräkning.

Utgiftsområde 15 Studiestöd

Miljoner kronor

Utfall 2003	Anslag 2004 ¹	Prognos 2004	Förslag 2005	Beräknat	
				2006	2007
19 863	21 922	20 988	20 996	21 949	23 117

¹ Inklusive förslag till tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition och förslag till tilläggsbudget i denna proposition.

Utgiftsområdet omfattar delar av politikområdet Utbildningspolitik.

Ramen för utgiftsområdet föreslås uppgå till 20 996 miljoner kronor 2005.

I jämförelse med anvisade medel 2004 minskar ramen för utgiftsområdet med 926 miljoner

kronor 2005. Förändringen förklaras huvudsakligen av reglering av den statliga ålderspensionsavgiften.

Vidare beräknas utgiftsområdet minska till följd av en lägre räntenivå som leder till att kostnaderna för studiemedelsrätor minskar med 550 miljoner kronor.

Därutöver beräknas utgiftsområdet öka med 350 miljoner kronor till följd av ökade kostnader för rekryteringsbidraget, bland annat beroende på den vidgade användningen av rekryteringsbidrag till vuxenstudier i de så kallade kombinationsutbildningarna.

Slutligen beräknas utgiftsområdet öka med 200 miljoner kronor till följd av ett ökat utnyttjande av studiehjälpen.

I jämförelse med beräknade anslagsmedel per utgiftsområde i 2004 års ekonomiska vårproposition föreslås ramen för utgiftsområdet minska med 253 miljoner kronor 2005. Detta förklaras huvudsakligen av att de slutliga ålderspensionsavgifterna för 2002 blev lägre än tidigare beräknat.

Den beräknade ramen för 2007 ökar med 2 121 miljoner kronor i jämförelse med den föreslagna ramen för 2005. Detta förklaras huvudsakligen av volymökningar som leder till att utgifterna för studiehjälp, studiemedel och studiemedelsrätor ökar med 723 miljoner kronor.

Dessutom föreslås studiestödssystemet förändras den 1 juli 2006 så att fler äldre har möjlighet att studera med studiemedel, vilket innebär att utgifterna beräknas öka med 100 miljoner kronor 2006 och med ytterligare 150 miljoner kronor 2007.

Vidare beräknas utgiftsområdet öka med 450 miljoner kronor från och med 2006 till följd av det barntillägg för studerande som har aviserats.

Vidare beräknas utgiftsområdet öka till följd av ett förändrat regleringsbelopp avseende den statliga ålderspensionsavgiften.

Därutöver beräknas utgifterna minska med 200 miljoner kronor till följd av att den tillfälliga satsningen på de så kallade kombinationsutbildningarna upphör 2006.

Slutligen beräknas utgiftsområdet öka med 475 miljoner kronor till följd av förändrade makroekonomiska antaganden.

Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning

Miljoner kronor

Utfall 2003	Anslag 2004 ¹	Prognos 2004	Förslag 2005	Beräknat	
				2006	2007
42 046	43 965	43 584	43 868	43 460	43 794

¹ Inklusivt förslag till tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition och förslag till tilläggsbudget i denna proposition.

Utgiftsområdet omfattar politikområdena Utbildningspolitik och Forskningspolitik.

Ramen för utgiftsområdet föreslås uppgå till 43 868 miljoner kronor 2005.

I jämförelse med anvisade medel 2004 minskar ramen för utgiftsområdet med 97 miljoner kronor 2005. Förändringen förklaras huvudsakligen av att utgiftsområdet ökar med 1000 miljoner kronor till följd av att ett riktat bidrag till personalförstärkning inom förskola, att resurser till forskningsändamål ökar med 100 miljoner kronor samt till följd av pris- och löneomräkning.

Vidare minskar det riktade bidraget till personalförstärkning inom skola och fritidshem med 2 000 miljoner kronor.

I jämförelse med beräknade anslagsmedel per utgiftsområde i 2004 års ekonomiska vårproposition föreslås ramen för utgiftsområdet öka med 99 miljoner kronor 2005. Detta förklaras huvudsakligen av ökade anslag till forskningsändamål.

Den beräknade ramen för 2007 minskar med 74 miljoner kronor i jämförelse med den föreslagna ramen för 2005. Det riktade bidraget till personalförstärkning inom förskola beräknas öka med 1 000 miljoner kronor, resurser till forskningsändamål beräknas öka med 1 000 miljoner kronor och medel för att stärka insatser i skolan inom segregerade områden beräknas öka med 255 miljoner kronor. Utöver detta ökar ramen till följd av pris- och löneomräkning.

Samtidigt beräknas utgiftsområdet minska till följd av att anslaget 25:11 *Bidrag till personalförstärkingar i skola och fritidshem* och anslaget 25:17 *Statligt stöd för utbildning av vuxna* överförs till utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommunerna under 2007 respektive 2006.

Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid

Miljoner kronor

Utfall 2003	Anslag 2004 ¹	Prognos 2004	Förslag 2005	Beräknat	
				2006	2007
8 352	8 662	8 607	8 957	9 169	9 413

¹ Inklusivt förslag till tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition och förslag till tilläggsbudget i denna proposition.

Utgiftsområdet omfattar politikområdena Kulturpolitik, Ungdomspolitik och Folkrörelsepolitik samt delar av politikområdena Mediepolitik, Finansiella system och tillsyn, Utbildningspolitik och Forskningspolitik.

Ramen för utgiftsområdet föreslås uppgå till 8 956 miljoner kronor 2005.

I jämförelse med anvisade medel 2004 ökar ramen för utgiftsområdet med 294 miljoner kronor 2005. Förändringen förklaras huvudsakligen av pris- och löneomräkning.

Vidare beräknas utgiftsområdet öka med 91 miljoner kronor till följd av införandet av fri entré vid vissa statliga museer.

Därutöver beräknas utgiftsområdet öka med 40 miljoner kronor till följd av att bidragen till teater-, dans- och musikinstitutioner ökas för att möjliggöra en satsning på pensioner.

Slutligen beräknas utgiftsområdet öka med 50 miljoner kronor till följd av en ökad ersättning till Svenska kyrkan för vård och underhåll av de kyrkliga kulturminnena.

I jämförelse med beräknade anslagsmedel per utgiftsområde i 2004 års ekonomiska vårproposition föreslås ramen för utgiftsområdet öka med 55 miljoner kronor 2005. Detta förklaras huvudsakligen av de ökade bidragen till teater-, dans- och musikområdet.

Den beräknade ramen för 2007 ökar med 456 miljoner kronor i jämförelse med den föreslagna ramen för 2005. Detta förklaras huvudsakligen av pris- och löneomräkning.

Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande

Miljoner kronor

Utfall 2003	Anslag 2004 ¹	Prognos 2004	Förslag 2005	Beräknat	
				2006	2007
8 805	8 815	8 991	9 139	9 521	9 213

¹ Inklusivt förslag till tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition och förslag till tilläggsbudget i denna proposition.

Utgiftsområdet omfattar politikområdena Ekonomisk familjepolitik, Bostadspolitik, Regional samhällsorganisation och miljöpolitik.

Ramen för utgiftsområdet föreslås uppgå till 9 139 miljoner kronor 2005.

I jämförelse med anvisade medel 2004 ökar ramen för utgiftsområdet med 324 miljoner kronor 2005. Förändringen förklaras huvudsakligen av att utgiftsområdet ökar med 165 miljoner kronor till följd av ökade räntebidrag.

Vidare beräknas utgiftsområdet öka med 100 miljoner kronor till följd av ökad avsättning till Statens bostadskreditnämnds garantiverksamhet avseende äldre garantier.

Slutligen beräknas utgiftsområdet öka till följd av pris- och löneomräkning.

I jämförelse med beräknade anslagsmedel per utgiftsområde i 2004 års ekonomiska vårproposition föreslås ramen för utgiftsområdet öka med 30 miljoner kronor 2005. Detta förklaras huvudsakligen av att ett bidrag för installation av hissar införs.

Den beräknade ramen för 2007 ökar med 73 miljoner kronor i jämförelse med den föreslagna ramen för 2005. Detta förklaras huvudsakligen av att antalet ärenden med räntebidrag ökar.

Vidare beräknas utgiftsområdet minska till följd av att investeringsbidraget för anordnande av hyresbostäder upphör.

Slutligen beräknas utgiftsområdet öka till följd av pris- och löneomräkning.

Utgiftsområde 19 Regional utveckling

Miljoner kronor

Utfall 2003	Anslag 2004 ¹	Prognos 2004	Förslag 2005	Beräknat	
				2006	2007
3 851	3 106	3 579	3 497	2 997	2 468

¹ Inklusivt förslag till tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition och förslag till tilläggsbudget i denna proposition.

Utgiftsområdet omfattar politikområdet Regional utvecklingspolitik.

Ramen för utgiftsområdet föreslås uppgå till 3 497 miljoner kronor 2005.

I jämförelse med anvisade medel 2004 ökar ramen för utgiftsområdet med 391 miljoner kronor 2005. Förändringen förklaras huvudsakligen av ökade utgifter för Europeiska regionala utvecklingsfonden.

I jämförelse med beräknade anslagsmedel per utgiftsområde i 2004 års ekonomiska vårproposition föreslås ramen för utgiftsområdet öka med 540 miljoner kronor 2005. Detta förklaras huvudsakligen av ökade utgifter för Europeiska regionala utvecklingsfonden.

Den beräknade ramen för 2007 minskar med 1 029 miljoner kronor i jämförelse med den föreslagna ramen för 2005. Detta förklaras huvudsakligen av minskade utgifter för Europeiska regionala utvecklingsfonden.

Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård

Miljoner kronor

Utfall 2003	Anslag 2004 ¹	Prognos 2004	Förslag 2005	Beräknat	
				2006	2007
2 754	3 813	3 266	3 995	4 311	4 185

¹ Inklusivt förslag till tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition och förslag till tilläggsbudget i denna proposition.

Utgiftsområdet omfattar politikområdet Miljöpolitik och del av politikområdet Forskningspolitik.

Ramen för utgiftsområdet föreslås uppgå till 3 995 miljoner kronor 2005.

I jämförelse med anvisade medel 2004 ökar ramen för utgiftsområdet med 182 miljoner kronor 2005. Förändringen förklaras huvudsakligen av att utgiftsområdet ökar med 250 miljoner kronor till följd av åtgärder för att främja biologisk mångfald.

Vidare beräknas utgiftsområdet öka med 214 miljoner kronor till följd av utökade satsningar på sanering och återställning av förorenade områden.

Därutöver beräknas utgiftsområdet minska med 290 miljoner kronor till följd av lägre satsningar på stöd till klimatinvesteringar, samt med 17 miljoner kronor till följd av att ansvaret för bilavgasverksamhet (hållbarhetskontroller) överförs från Naturvårdsverket till Vägverket under utgiftsområde 22 Kommunikationer.

Slutligen beräknas utgiftsområdet öka till följd av pris- och löneomräkning.

I jämförelse med beräknade anslagsmedel per utgiftsområde i 2004 års ekonomiska vårproposition minskar ramen 2005 med 27 miljoner kronor till följd av korrigerings satsningar i ovan nämnda proposition.

Den beräknade ramen för 2007 ökar med 190 miljoner kronor i jämförelse med den föreslagna ramen för 2005. Detta förklaras huvudsakligen av förstärkta åtgärder för biologisk mångfald från 2006.

Utgiftsområde 21 Energi

Miljoner kronor

Utfall 2003	Anslag 2004 ¹	Prognos 2004	Förslag 2005	Beräknat	
				2006	2007
1 906	1 663	1 992	1 396	1 356	1 247

¹ Inklusivt förslag till tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition och förslag till tilläggsbudget i denna proposition.

Utgiftsområdet omfattar politikområdet Energi-politik.

Ramen för utgiftsområdet föreslås uppgå till 1 396 miljoner kronor 2005.

I jämförelse med anvisade medel 2004 minskar ramen för utgiftsområdet med 267 miljoner kronor 2005. Förändringen förklaras huvudsakligen av att utgiftsområdet minskas med 397 miljoner kronor till följd av en lägre nivå för fortsatta långsiktiga energipolitiska åtgärder.

I jämförelse med beräknade anslagsmedel per utgiftsområde i 2004 års ekonomiska vårproposition föreslås ramen för utgiftsområdet öka med 941 miljoner kronor 2005. Detta förklaras huvudsakligen av att utgiftsområdet ökas med 460 miljoner kronor till följd av fortsatta långsiktiga energipolitiska åtgärder.

Vidare beräknas utgiftsområdet öka med 411 miljoner kronor till följd av finansiering av 2002 års energipolitiska program. Detta program har tidigare finansierats genom anslagssparande.

Slutligen beräknas utgiftsområdet öka med 30 miljoner kronor till följd av kostnader för administration av den investeringsstimulans för energi- och miljöinvesteringar i offentliga lokaler som aviserades i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition.

Den beräknade ramen för 2007 minskar med 149 miljoner kronor i jämförelse med den föreslagna ramen för 2005. Detta förklaras huvudsakligen av att omfattningen av 2002 års energipolitiska program minskar i slutet av programperioden.

Utgiftsområde 22 Kommunikationer

Miljoner kronor

Utfall 2003	Anslag 2004 ¹	Prognos 2004	Förslag 2005	Beräknat	
				2006	2007
24 851	28 535	28 905	31 666	32 106	35 002

¹ Inklusivt förslag till tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition och förslag till tilläggsbudget i denna proposition.

Utgiftsområdet omfattar politikområdena Transportpolitik samt IT, elektronisk kommunikation och post.

Ramen för utgiftsområdet föreslås uppgå till 31 666 miljoner kronor 2005.

I jämförelse med anvisade medel 2004 ökar ramen för utgiftsområdet med 3 131 miljoner kronor 2005. Förändringen förklaras huvudsakligen av ökade järnvägsinvesteringar.

I jämförelse med beräknade anslagsmedel per utgiftsområde i 2004 års ekonomiska vårproposition föreslås ramen för utgiftsområdet minska med 173 miljoner kronor 2005. Detta förklaras huvudsakligen av att finansieringen av radiokommunikationssystemet RAKEL överförs från utgiftsområde 22 Kommunikationer till utgiftsområde 6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet.

Den beräknade ramen för 2007 ökar med 3 336 miljoner kronor i jämförelse med den föreslagna ramen för 2005. Detta förklaras huvudsakligen av att järnvägsinvesteringarna beräknas öka.

Utgiftsområde 23

Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar

Miljoner kronor

Utfall 2003	Anslag 2004 ¹	Prognos 2004	Förslag 2005	Beräknat	
				2006	2007
9 615	14 292	12 200	14 656	15 782	15 749

¹ Inklusivt förslag till tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition och förslag till tilläggsbudget i denna proposition.

Utgiftsområdet omfattar politikområdena Skogspolitik, Djurpolitik, Livsmedelspolitik, Landsbygds politik samt delar av Samepolitik, Forskningspolitik och Utbildningspolitik.

Ramen för utgiftsområdet föreslås uppgå till 14 656 miljoner kronor 2005.

I jämförelse med anvisade medel 2004 ökar ramen för utgiftsområdet med 364 miljoner kronor 2005. Förändringen förklaras huvudsakligen av att EU-bidrag för arealersättning och djurbidrag ökar med 150 miljoner kronor.

Vidare beräknas utgiftsområdet öka med 32 miljoner kronor till följd av satsningar på landsbygdsutveckling.

Därutöver beräknas utgiftsområdet öka med 45 miljoner kronor till följd av åtgärder för att främja mindre kända arter, och med 43 miljoner kronor till följd av satsningar på förbättrat djurskydd och bekämpning av djursjukdomar.

Slutligen beräknas utgiftsområdet öka med 35 miljoner kronor till följd av insatser för att främja bl.a. närslakt och småskalig livsmedelsförädling, samt med 61 miljoner kronor till följd av åtgärder för förbättrat biotopskydd inom skogsbruket.

I jämförelse med beräknade anslagsmedel per utgiftsområde i 2004 års ekonomiska vårproposition föreslås ramen för utgiftsområdet öka med 117 miljoner kronor 2005. Detta förklaras huvudsakligen av ovan nämnda åtgärder.

Den beräknade ramen för 2007 ökar med 1 093 miljoner kronor i jämförelse med den föreslagna ramen för 2005. Detta förklaras huvudsakligen av en fortsatt ökning av EU-bidraget för arealersättning och djurbidrag.

Utgiftsområde 24

Näringsliv

Miljoner kronor

Utfall 2003	Anslag 2004 ¹	Prognos 2004	Förslag 2005	Beräknat	
				2006	2007
3 330	3 478	3 547	3 891	3 774	3 557

¹ Inklusivt förslag till tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition och förslag till tilläggsbudget i denna proposition.

Utgiftsområdet omfattar politikområdena Näringspolitik, Utrikeshandel, export- och investeringsfrämjande, Konsumentpolitik samt delar av politikområdet Forskningspolitik.

Ramen för utgiftsområdet föreslås uppgå till 3 891 miljoner kronor 2005.

I jämförelse med anvisade medel 2004 ökar ramen för utgiftsområdet med 413 miljoner kronor 2005. Förändringen förklaras huvudsakligen av att utgiftsområdet ökas med 235 miljoner kronor till följd av ett fortsatt svenskt deltagande i det europeiska bäraraketsprogrammet Ariane.

Vidare beräknas utgiftsområdet öka med 96 miljoner kronor till följd av satsningar inom exportfrämjande verksamhet.

Därutöver beräknas utgiftsområdet öka med 30 miljoner kronor till följd av satsningar på innovationsfinansiering och kreditgarantiföreningar.

Slutligen beräknas utgiftsområdet öka med 59 miljoner kronor till följd av pris- och löneomräkning.

I jämförelse med beräknade anslagsmedel per utgiftsområde i 2004 års ekonomiska vårproposition föreslås ramen för utgiftsområdet öka med drygt 250 miljoner kronor 2005. Förändringen förklaras i huvudsak av ovan nämnda deltagande i bäraraketsprogrammet och insatserna för innovationsfinansiering och kreditgarantiföreningar.

Den beräknade ramen för 2007 minskar med 334 miljoner kronor i jämförelse med den föreslagna ramen för 2005. Detta förklaras huvudsakligen av att utgifter för ett eventuellt fortsatt deltagande i Arianeprogrammet ännu inte beräknats.

Vidare beräknas utgiftsområdet minska med 189 miljoner kronor till följd av att de tillfälliga satsningarna inom exportfrämjande verksamhet och design upphör.

Slutligen beräknas utgiftsområdet öka med drygt 113 miljoner kronor till följd av pris- och löneomräkning.

Utgiftsområde 25

Allmänna bidrag till kommuner

Miljoner kronor

Utfall 2003	Anslag 2004 ¹	Prognos 2004	Förslag 2005	Beräknat	
				2006	2007
72 400	71 106	69 932	57 469	63 004	71 072

¹ Inklusivt förslag till tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition och förslag till tilläggsbudget i denna proposition.

Utgiftsområdet omfattar politikområdet Allmänna bidrag till kommuner.

Ramen för utgiftsområdet föreslås uppgå till 57 469 miljoner kronor 2005.

I jämförelse med anvisade medel 2004 minskar ramen för utgiftsområdet med 14 000 miljoner kronor 2005. Detta förklaras huvudsakligen av att utgiftsområdet minskas med 26 000 miljoner kronor till följd av att det nya inkomstutjämningsystemet redovisas netto på statsbudgetens utgiftssida. I samband med införandet av det nya inkomstutjämningsystemet har ett nytt anslag, 48:1 *Kommunalekonomisk utjämnings*, ersatt det tidigare anslaget 48:1 *Generella bidrag till kommuner och landsting*. Frånsett den redovisningstekniska effekten beräknas utgiftsområdet öka med 13 000 miljoner kronor 2005 jämfört med anvisade medel 2004. Denna förändring förklaras huvudsakligen av att bidrag till kommunerna beräknas öka med 4 700 miljoner kronor.

Vidare beräknas utgiftsområdet öka med 3 000 miljoner kronor till följd av en överföring från utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning, anslag 25:11 *Bidrag till personalförstärkningar i skola och fritidshem*.

Därutöver beräknas utgiftsområdet öka med 1 300 miljoner kronor till följd av ökade bidrag till kommunerna för att underlätta införandet av det nya inkomstutjämningsystemet.

Vidare beräknas utgiftsområdet öka med 700 miljoner kronor 2005 till följd av ökade bidrag till kommunerna för införandet av en vårdgaranti. För åren 2006 och 2007 beräknas bidragen för vårdgarantin öka med 500 miljoner kronor.

Vidare beräknas utgiftsområdet öka med 3 720 till följd av att grundavdraget höjs, vilket minskar de kommunala skatteintäkterna, och effekten neutraliseras genom att statsbidragen ökas i motsvarande utsträckning.

Därtill beräknas utgiftsområdet minska med 2 940 miljoner kronor till följd av att de sänkta avdragsrätterna för allmän pensionsavgift, som

det fjärde steget i pensionsreformen medför, neutraliseras.

Slutligen beräknas utgiftsområdet minska med 1 300 miljoner kronor till följd av den slutreglering av pensionsreformen som gjordes i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition.

I jämförelse med beräknade anslagsmedel per utgiftsområde i 2004 års ekonomiska vårproposition föreslås ramen för utgiftsområdet minska med 26 000 miljoner kronor 2005. Detta förklaras huvudsakligen av att det nya inkomstutjämningsystemet nu redovisas netto på statsbudgetens utgiftssida. Frånsett denna redovisningstekniska effekt föreslås ramen för utgiftsområdet minska med 500 miljoner kronor 2005. Detta förklaras av att utgiftsområdet beräknas öka med 3 270 miljoner kronor till följd av reglering av statsbidragen, vilket sker för att neutralisera effekten av det höjda grundavdraget som föreslås i denna proposition.

Vidare förklaras förändringen av att utgiftsområdet beräknas minska med 2 940 miljoner kronor till följd av att statsbidragen regleras, vilket sker för att neutralisera effekten av det fjärde steget i pensionsreformen.

Slutligen beräknas utgiftsområdet minska med 1 000 miljoner kronor till följd av att medel omfördelas till utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg. Denna omfördelning aviserade regeringen i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition.

Den beräknade ramen för 2007 ökar med 14 000 miljoner kronor i jämförelse med den föreslagna ramen för 2005. Detta förklaras huvudsakligen av att de 7 000 miljoner kronor.

Därutöver beräknas utgiftsområdet öka med 3 000 miljoner kronor till följd av ökade medel för 2006 som tilldelades i 2004 års ekonomiska vårproposition.

Slutligen beräknas utgiftsområdet öka med 2 000 miljoner kronor till följd av att specialdestinerade bidrag från utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning, anslag 25:11 *Bidrag till personalförstärkningar i skola och fritidshem*, överförs till utgiftsområdet.

Utgiftsområde 26 Statsskuldräntor

Miljoner kronor

Utfall 2003	Anslag 2004 ¹	Prognos 2004	Förslag 2005	Beräknat	
				2006	2007
42 173	47 684	49 465	38 770	52 070	55 870

¹ Inklusive förslag till tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition och förslag till tilläggsbudget i denna proposition.

Utgiftsområdet omfattar utgifter för räntor på statsskulden, oförutsedda utgifter samt Riksgäldskontorets provisionskostnader i samband med upplåning och skuldförvaltning. Utgiftsområdet ingår inte under utgiftstaket för staten.

Ramen för utgiftsområdet föreslås uppgå till 38 770 miljoner kronor 2005.

I jämförelse med anvisade medel 2004 minskar ramen för utgiftsområdet med 8 914 miljoner kronor 2005. Förändringen förklaras huvudsakligen av valutavinster och minskade kursförluster.

I jämförelse med beräknade anslagsmedel per utgiftsområde i 2004 års ekonomiska vårproposition föreslås ramen för utgiftsområdet minska med 2 580 miljoner kronor 2005. Detta förklaras huvudsakligen av lägre inhemska räntor.

Den beräknade ramen för 2007 ökar med 17 100 miljoner kronor i jämförelse med den föreslagna ramen för 2005. Detta förklaras huvudsakligen av ökad statsskuld, antaganden om stigande räntenivåer samt av att det inte beräknas uppstå några valutavinster efter 2005.

Utgiftsområde 27 Avgiften till Europeiska gemenskapen

Miljoner kronor

Utfall 2003	Anslag 2004 ¹	Prognos 2004	Förslag 2005	Beräknat	
				2006	2007
18 322	24 472	27 019	26 802	26 918	27 127

¹ Inklusive förslag till tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition och förslag till tilläggsbudget i denna proposition.

Utgiftsområdet omfattar politikområdet Avgiften till Europeiska gemenskapen.

Ramen för utgiftsområdet föreslås uppgå till 26 802 miljoner kronor 2005.

I jämförelse med anvisade medel 2004 ökar ramen för utgiftsområdet med 2 300 miljoner kronor 2005. Förändringen förklaras huvudsak-

ligen av förändrade makroekonomiska antaganden samt av förslaget till EU-budget för 2005.

I jämförelse med beräknade anslagsmedel i 2004 års ekonomiska vårproposition föreslås ramen för utgiftsområdet öka med 1 700 miljoner kronor 2005. Detta förklaras huvudsakligen av att förslaget till EU-budget för 2005, som inte fanns tillgängligt i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition, nu har använts i beräkningarna.

Den beräknade ramen för 2007 ökar med 300 miljoner kronor i jämförelse med den föreslagna ramen för 2005. Detta förklaras huvudsakligen av förändrade makroekonomiska antaganden.

Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten

Miljoner kronor

Utfall 2003	Beräknat 2004	Prognos 2004	Förslag 2005	Beräknat	
				2006	2007
157 780	165 619	165 728	170 552	181 341	192 148

Området omfattar ålderspension i form av tilläggs pension, inkomstpension, premiepension samt administrationskostnader.

Utgifterna föreslås uppgå till 170 552 miljoner kronor 2005.

I jämförelse med 2004 ökar utgifterna med 4 933 miljoner kronor 2005. Förändringen förklaras huvudsakligen av ändrade antaganden om inkomstindex och en beräknad ökning av antalet personer som väljer förtida uttag av ålderspension.

I jämförelse med beräknade medel i 2004 års ekonomiska vårproposition ökar utgifterna med 524 miljoner kronor 2005. Förändringen förklaras huvudsakligen av ändrade antaganden om inkomstindex och en beräknad ökning av antalet personer som väljer förtida uttag av ålderspension.

De beräknade medlen för 2007 ökar med 21 596 miljoner kronor i jämförelse med 2005. Detta förklaras huvudsakligen av den beräknade förändringen av inkomstindex.

Därutöver beräknas utgifterna öka till följd av att medelpensionen och antalet ålderspensionärer antas öka samtidigt som en allt större andel av pensionärerna får rätt till inkomstgrundad ålderspension.

7

Bemyndiganden och övriga ekonomiska förpliktelser

7 Bemyndiganden och övriga ekonomiska förpliktelser m.m.

7.1 Finansiering av anläggningstillgångar och rörelsekapital

Enligt lagen (1996:1059) om statsbudgeten fastställer riksdagen årligen en total låneram i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningar som används i statens verksamhet (20 §). Vidare fastställer riksdagen årligen en total kreditram i Riksgäldskontoret för att täcka behovet av rörelsekapital (21 §).

7.1.1 Låneramar för 2005

Regeringens förslag: Regeringen får för 2005 besluta om lån i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar som används i statens verksamhet intill ett belopp av 26 500 000 000 kronor.

I tabell 7.1 redovisas för varje utgiftsområde beräknade sammanlagda låneramar för investeringar i anläggningstillgångar som används i statens verksamhet för 2005. Den totala låneramen avser summan av lån för detta ändamål som regeringen via myndigheterna (exkl. Sjunde AP-fonden) högst får ha i Riksgäldskontoret under 2005. Summan per utgiftsområde innefattar också tidigare tagna lån.

Tabell 7.1 Låneram för 2005

Miljoner kronor

Utgiftsområde	Ram 2004 i regleringsbrev	Skuld 30/6 2004	Låneram 2005
1 Rikets styrelse ¹	679	472	680
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning ²	643	446	769
3 Skatt, tull och exekution	1 093	919	1 165
4 Rättsväsendet	3 386	2 939	4 052
5 Internationell samverkan	26	10	26
6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet	4 336	2 615	3 697
7 Internationellt bistånd	121	62	109
8 Invandrare och flyktingar	108	89	106
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	302	222	295
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp	2 570	1 993	2 600
13 Arbetsmarknad	602	416	599
14 Arbetsliv	118	78	111
16 Utbildning och universitetsforskning	6 406	4 720	6 299
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	553	343	547
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande	430	288	462
19 Regional utveckling	1	1	1
20 Allmän miljö- och naturvård	223	148	231
21 Energi	32	32	40
22 Kommunikationer	2 371	52	3 075
23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar	775	513	1 217
24 Näringsliv	197	135	261
Ej fördelat			160
Summa	24 921	16 494	26 500

Anm.: Låneramen för Sjunde AP-fonden behandlas separat (avsnitt 7.1.3) och ingår därför inte i tabellen.

¹ Exklusive Riksdagsförvaltningen och Riksdagens ombudsmän, justitieombudsmännen.

² Exklusive Riksrevisionen.

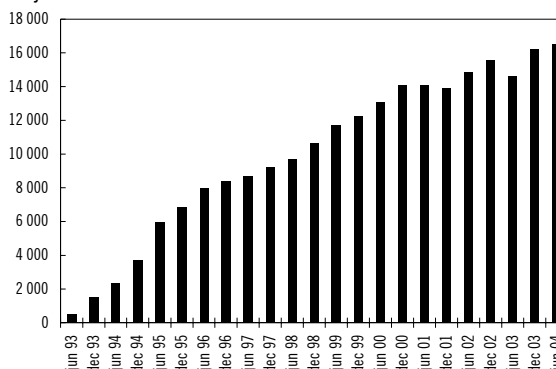
Regeringen beräknar att det behövs en sammantagen låneram på 26,5 miljarder kronor för 2005. För att kunna möta oförutsedda behov kommer preliminärt 160 miljoner kronor inte att fördelas till myndigheterna.

Jämfört med den låneram som riksdagen beslutat för 2004 innebär förslaget till låneram för 2005 en ökning med 1,5 miljarder kronor eller 6 procent. Den genomsnittliga ökningstakten av låneramen under perioden 1999–2004 har uppgått till ca 8 procent per år.

Myndigheternas totala skuld avseende investeringar i anläggningstillgångar uppgick till 16,5 miljarder kronor vid halvårsskiftet 2004, vilket är ca 1,9 miljarder kronor mer än vid samma tidpunkt ett år tidigare.

Diagram 7.1 Myndigheternas investeringslån juni 1993-juni 2003

Miljoner kronor

Källa: Riksgäldskontoret

Diagram 7.1 visar lånevolymens utveckling sedan systemet infördes 1993. År 1999 var lånevolymen 11,5 miljarder kronor. I år är lånevolymen 16,5 miljarder kronor.

Tabell 7.2 Investeringslån och låneramar 1999–2004

Miljoner kronor

	Lån 30 juni	Låneram	Utnyttjandegrad 30 juni
1999	11 528	16 700	69 %
2000	12 270	18 700	66 %
2001	12 662	20 300	62 %
2002	14 807	22 500	66 %
2003	14 618	23 500	62 %
2004	16 494	25 000	66 %

Källa: Riksgäldskontoret och Finansdepartementet.

Som framgår av tabell 7.2 har utnyttjandegraden per den 30 juni respektive år under åren 1999–2004 uppgått till mellan 60 och 70 procent. Det bör dock observeras att upplåningen i regel ökar under det andra halvåret, varför utnyttjandegraden som redovisas ovan i regel är lägre än utnyttjandegraden vid utgången av respektive år.

7.1.2 Räntekontokrediter för 2005

Regeringens förslag: Regeringen får för 2005 besluta om krediter för myndigheternas räntekonton i Riksgäldskontoret intill ett belopp av 18 700 000 000 kronor.

Myndigheterna placerar överskottslikviditet och finansierar sitt behov av rörelsekapital i Riksgäldskontoret. Respektive myndighet har för dessa ändamål ett räntekonto med kredit. Storleken på räntekontokrediterna varierar men ligger normalt i intervallet 5–10 procent av respektive myndighets anslag, bidrag och avgiftsinkomster. Beräknade kreditramar för 2005 redovisas per utgiftsområde i tabell 7.3, tillsammans med totalt saldo och bruttoskuld på räntekontona per den 30 juni 2004. Vid beräkningen av bruttoskulden ingår endast de myndigheter som hade ett negativt saldo på räntekontot och som därmed utnyttjat sin kredit.

Regeringen föreslår att summan av kreditramarna för myndigheternas räntekonton (exkl. Sjunde AP-fonden) får uppgå till högst 18,7 miljarder kronor för 2005, vilket innebär att den totala ramen ökar med 1,0 miljarder kronor jämfört med 2004. För att kunna möta oförutsedda behov kommer preliminärt 126 miljoner kronor inte att fördelas till myndigheterna.

Av tabellens första kolumn framgår att myndigheterna vid halvårsskiftet i år hade betydande inlåning på sina räntekonton. En anledning till att inlåningen är större än utlåningen är det anslagssparande som myndigheterna har byggt upp. Det kan också bero på att det för den avgiftsfinansierade verksamheten uppstår en likviditet som placeras på räntekontot. En effekt av inlåningen är att endast 91 av de 240 myndigheter som har räntekonton med kredit i Riksgäldskontoret behövde utnyttja sin kredit någon gång under perioden januari – juni 2004.

Tabell 7.3 Räntekontokreditram för 2005

Miljoner kronor

Utgiftsområde	Saldo 30/6 2004 ¹	Brutto- skuld 30/6 2004	Kredit- ram 2005
1 Rikets styrelse ²	-614	3	557
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning ³	-1 697	0	2348
3 Skatt, tull och exekution	-417	0	870
4 Rättsväsendet	-27	454	2 918
5 Internationell samverkan	-4	0	3
6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet	-3 778	64	3 043
7 Internationellt bistånd	-88	0	21
8 Invandrare och flyktingar	-30	3	76
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	-242	93	314
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp	-88	0	727
13 Arbetsmarknad	-163	0	377
14 Arbetsliv	-181	0	79
16 Utbildning och universitetsforskning	-8 231	47	2 749
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	-279	26	186
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande	-651	1	338
19 Regional utveckling	-1	0	3
20 Allmän miljö- och naturvård	-210	0	54
21 Energi	2	2	19
22 Kommunikationer	-5 066	11	2 847
23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar	-332	64	672
24 Näringsliv	-52	95	374
Ej fördelat			126
Summa	-22 153	862	18 700

Anm.: Räntekontokrediterna för Sjunde AP-fonden behandlas separat (avsnitt 7.1.3) och ingår därför inte i tabellen.

¹ Ett negativt belopp för saldo den 30 juni 2004 innebär en behållning i Riksgäldskontoret.

² Exklusive Riksdagsförvaltningen och Riksdagens ombudsmän, justitieombudsmännen.

³ Exklusive Riksrevisionen.

7.1.3 Sjunde AP-fonden

Regeringens förslag: För Sjunde AP-fondens verksamhet får regeringen för 2005 dels besluta om lån i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar som används i verksamheten intill ett belopp av 10 000 000 kronor, dels besluta om kredit på räntekonto i Riksgäldskontoret intill ett belopp av 200 000 000 kronor.

Sjunde AP-fonden har bildats för att förvalta premiepensionsmedel inom det reformerade ålderspensionssystemet. En del av pensionsavgiften ger rätt till premiepension och förvaltas i värdepappersfonder efter individuella val. För de personer som avstår från att välja någon annan fond skall medlen placeras i Premiesparfonden som förvaltas av Sjunde AP-fonden. Därutöver förvaltar Sjunde AP-fonden ytterligare en fond, Premievalsfonden, som kan väljas på samma sätt som andra fonder inom premiepensionssystemet. Sjunde AP-fonden har inga uppgifter utöver förvaltningen av dessa fonder. För detta ändamål har organisation och verksamhet byggts upp från grunden.

Kostnaderna för Sjunde AP-fondens verksamhet skall täckas med de förvaltningsavgifter som tas ur fonderna. Detta gäller även kostnaderna för att bygga upp verksamheten. Starka skäl talar för att kostnaderna under uppbyggnadsskedet sprids över en längre period för att inte oproportionerligt belasta några enstaka årgångar av premiepensionssparare. För detta ändamål disponerar Sjunde AP-fonden krediter i Riksgäldskontoret (RGK). För 2004 disponerar Sjunde AP-fonden dels ett räntekonto med kredit på högst 200 miljoner kronor, dels en låneram på högst 10 miljoner kronor för finansiering av investeringar i anläggningstillgångar som används i verksamheten. Vid ingången av 2004 var räntekontokrediterna utnyttjad med cirka 112 miljoner kronor medan Sjunde AP-fondens lån för finansiering av anläggningstillgångar vid samma tillfälle uppgick till 1,4 miljoner kronor.

Vid årsskiftet 2003/04 uppgick Premiesparfondens och Premievalsfondens marknadsvärderade tillgångar till 29,9 miljarder kronor respektive 924 miljoner kronor. När Premiepensionsmyndigheten (PPM) i januari fördelade ytterligare premiepensionsmedel tillfördes Premiesparfonden cirka 7,3 miljarder kronor och Premievalsfonden cirka 198 miljoner kronor. Den förra är således ojämförligt större och spelar därför en avgörande roll för Sjunde AP-fondens finansiering. Förvaltningsavgiften, som uppgår till 0,5 procent av förvaltad kapital per år, reduceras genom det rabattsystem som tillämpas av PPM. Rabatten kommer premiepensionsspararna till del genom att PPM köper nya fondandelar för rabattbeloppet. För Premiesparfondens del innebär detta att nettoavgiften efter rabatt för närvarande begränsas till 0,15 procent per år.

För 2004 kan Sjunde AP-fondens totala kostnader uppskattas till cirka 89,6 miljoner kronor medan Sjunde AP-fondens avgiftsintäkter netto kan beräknas till cirka 59,9 miljoner kronor. Det budgeterade underskottet 2004 kan därmed uppskattas till 29,7 miljoner kronor. Det balanserade underskottet i Sjunde AP-fondens verksamhet beräknas till cirka 166 miljoner kronor vid utgången av 2004 och cirka 193 miljoner kronor vid utgången av 2005. Kreditbehovet är dock lägre än underskottet, främst därför att rabatten till PPM betalas kvartalsvis i efterskott. Mot den bakgrunden bedömer regeringen att en oförändrad ram på 200 miljoner kronor för kredit på räntekonto är tillräcklig under 2005. Även en oförändrad ram på 10 miljoner kronor avseende lån för finansiering av anläggningstillgångar under 2005 bedöms vara tillräcklig.

Beräkningar utifrån en rad antaganden innefattande bl.a. in- och utflöden i Premiesparfonden och Premievalsfonden, förväntad avkastning och kostnadsutveckling visar att Sjunde AP-fonden kommer att redovisa successivt förbättrade årsresultat. Med de förutsättningar som gällde vid årsskiftet 2003/04 beräknades dock årsresultaten förbli negativa fram till och med 2009. Genom årliga överskott därefter beräknas det balanserade underskottet bli allt lägre för att elimineras efter ytterligare cirka sju år.

7.1.4 Övrig utlåning från Riksgäldskontoret

Enligt 23 § lagen (1996:1059) om statsbudgeten kan riksdagen för en viss myndighet eller för viss anskaffning besluta att lånefinansiering skall ske på annat sätt än genom ovan beskrivna låne- och kreditramar.

Totalt uppgick denna utlåning i Riksgäldskontoret till 177,5 miljarder kronor den 30 juni 2004. Centrala studiestödsnämndens kredit för studielån är störst och den uppgick till 125,9 miljarder kronor. I tabell 7.4 presenteras en översikt av övriga kreditramar i och utanför Riksgäldskontoret.

Förslagen till beslut om nya eller ändrade ramar för övrig utlåning från Riksgäldskontoret återfinns inom respektive utgiftsområde.

Tabell 7.4 Övriga kreditramar 2005

Miljoner kronor

Myndighet/verksamhet	Skuld 30/6 2004	Kreditram 2005
A-train	1 000	1 000
Banverket	11 429	14 000
Botniabanan	3 635	9 500
Centrala studiestödsnämnden	125 889	140 000
Exportkreditnämnden	-5 534	obegränsad
Fortifikationsverket	5 388	6 525
Försvarets materielverk	15 111	25 000
Insättningsgarantinämnden	0	obegränsad
Jordbruksverket	20	6 000
Kammarkollegiet	-29	105
Luftfartsverket	6 531	7 700
Premiepensionsmyndigheten	1 643	2 068
Radiotjänst i Kiruna, rundradio	-392	0
Radiotjänst i Kiruna, distribution	863	1 285
RGK:s garantiverksamhet, ordinarie garantireserv	-1 808	obegränsad
RGK:s garantiverksamhet garantier, till vissa statliga bolag	-538	22 000
RGK:s garantiverksamhet, garantier till internationella finansieringsinstitut	0	obegränsad
Statens järnvägar m.m. ¹	-758	17 900
Skatteverket	-553	obegränsad
Sjöfartsverket	-614	350
Socialstyrelsen	116	200
Statens bostadskreditnämnd, nya garantier	0	obegränsad
Statens bostadskreditnämnd, äldre garantier	-1 096	obegränsad
Statens bostadskreditnämnd, garantier för avlösen av kommunal borgen	-236	1 000
Statens bostadskreditnämnd, för förvärv av fastigheter	0	5
Statens fastighetsverk	6 248	10 000
Statens pensionsverk	-75	25
Statens räddningsverk	588	660
Svensk-Danska broförbindelsen AB	3 480	3 710
Svenska kraftnät	285	1 285
Vägverket ²	6 901	6 400
Summa	177 496	

Anm.: Affärsverk har även möjlighet att låna utanför Riksgäldskontoret. Utöver de kreditramar som redovisas i tabellen finns också låneramar och räntkontokrediter för riksdagens myndigheter som föreslås av Riksdagsstyrelsen och styrelsen för Riksrevisionen. Dessa förslag återfinns inom utgiftsområde 1 respektive 2.

¹ Krediten avser den totala upplåningen för affärsverket SJ och SJ-bolagen Euromaint, Green Cargo, Jernhusen, SJ AB, Swedcarrier samt Swemaint.

² Avser Vägverkets totala upplåning.

7.2 Statliga garantier och krediter

Staten har utestående ekonomiska förpliktelse i form av garantier, t.ex. kapitaltäckningsgarantier, kreditgarantier, borgensåtaganden, grundförförbindelser och pensionsgarantier. En samlad redovisning av den statliga garantiverksamheten ges i Årsredovisning för staten 2003 (skr. 2003/04:101, bet. 2003/2004 FiU28, rskr. 2003/04:275). I detta avsnitt presenteras en översikt avseende de anslag som under 2005 kan komma att belastas till följd av garantiverksamheten.

Sedan den 1 januari 1998 ställs krav på kostnadstäckning i hanteringen av statliga garantier. Detta innebär att risken i varje garantiengagemang eller grupp av engagemang skall beräknas. Utifrån detta bestäms en avgift för garantin som debiteras garantitagaren. Riksdagen kan emellertid besluta att en lägre eller ingen avgift alls skall debiteras för ett visst åtagande. Till den del full kostnadstäckning inte erhålls från garantitagaren är det fråga om en statlig subvention som skall belasta ett anslag. Avgiftsinkomster och i förekommande fall anslagsmedel motsvarande subventionen förs till ett konto, en garantireserv, i Riksgäldskontoret. Till reserven förs också eventuella återvinningar från tidigare infriade garantier. Reservan finansierar garantiverksamhetens administration och skadeutfall. Garantiverksamheten skall vara långsiktigt självbärande.

I tabell 7.5 presenteras en översikt över de anslag vars ändamål 2005 föreslås omfatta garantiverksamhet. Regeringens förslag presenteras under respektive utgiftsområde.

Tabell 7.5 Anslag vars ändamål 2005 omfattar garantiverksamhet

UO	Anslag	Garantiåtagande
2	2:5 Insatser i internationella finansiella institutioner	Vissa internationella finansieringsinstitut
2	2:6 Avsättning för garantiverksamhet	A/O dom Shvetsii
7	8:1 Biståndsverksamhet	Garantier under Lomé IV Bis och Cotonou-avtalet
7	8:1 Biståndsverksamhet	U-kreditgarantier
7	8:5 Avsättning för förlustrisker vad avser garantier för finansiellt stöd och export	Exportgarantier till Baltikum, Ryssland m.fl.
16	25:27 Stockholms universitet: Forskning och forskarutbildning 25:35 Kungl. Tekniska högskolan: Forskning och forskarutbildning	Fysikhuset Stockholm KB
18	31:4 Statens bostadskreditnämnd: garantiverksamhet	Bostadskreditgarantier
22	36:2 Våghållning och statsbidrag 36:4 Banverket: Banhållning och sektorsuppgifter	Öresundsbrokonsortiet
22	36:2 Banverket: Administration	Arlandabanan Projekt AB

Riksrevisionen har i en rapport (RiR 2004:4 Den statliga garantimodellen) granskat om reglerna följs avseende de finansiella garantier som staten ställer ut för att främja viss verksamhet och om hanteringen av garantierna styrs effektivt. I rapporten föreslår Riksrevisionen bl.a. att regeringen bör ta initiativ till att intensifiera arbetet med enhetliga riskredovisningar för samtliga garantimyndigheter samt förtydliga garantibegreppet och klargöra vilka kriterier som bör beaktas vid bedömningen av när statliga garantier kan vara ett, jämfört med andra instrument (lån, bidrag), effektivt medel för att kunna uppnå politiska mål.

Regeringen gav i mars i år Riksgäldskontoret i uppdrag att samordna arbetet med att få till stånd en gemensam redovisning av kostnader och risker inom garantiområdet. Samtliga garantimyndigheter deltar i arbetet. Uppdraget skall avrapporteras den 15 mars 2005. Målet är att en redovisning av garantiåtagandena enligt de nya principerna skall göras i Årsredovisningen för staten 2005.

I Regeringskansliet pågår för närvarande ett arbete med att förtydliga garantibegreppet och klargöra vilka kriterier som bör beaktas vid bedömningen av när statliga garantier kan vara ett effektivt medel i jämförelse med lån eller bidrag.

Statens externa kreditgivning

I budgetpropositionen för 1997 föreslog regeringen införandet av den modell för hanteringen av statens garantier som nu tillämpas. I propositionen anförde regeringen att den ansåg att lån till näringslivet borde kunna hanteras enligt samma modell som garantierna, men att frågan om att införa modellen även för utlåning borde avvaktas till dess att den nya modellen för garantier hade följts upp.

Riksgäldskontoret har i en rapport (dnr Fi2002/962) lämnat förslag till ändringar i budgetlagen som innebär att statens utlåning regleras och att en modell för kreditgivningen införs i överensstämmelse med den modell som gäller för statliga garantier.

Regeringen anser att det är väsentligt att åtaganden med likartade ekonomiska konsekvenser hanteras på ett enhetligt sätt. Eftersom såväl utlåning med kreditrisk som finansiering med stöd av statliga garantier innebär att staten tar på sig en risk bör dessa finansieringsformer hanteras och regleras på likartat sätt.

En reglering skulle också vara viktig för att kunna göra korrekta jämförelser mellan de båda finansieringsformerna. Om inte avgifter/räntor sätts enligt samma principer kan kreditgivning förefalla som en billigare finansieringsform än finansiering via en statlig garanti även i fall där de ekonomiska riskerna för staten är desamma.

Regeringen bereder för närvarande dessa frågor och avser att senare återkomma med förslag.

7.3 Beställningsbemyndiganden

Enligt 12 § lagen (1996:1059) om statsbudgeten får regeringen, för det ändamål och med högst det belopp som riksdagen bestämmer, beställa

varor eller tjänster samt besluta om bidrag, ersättning, lån eller liknande som medför utgifter under senare budgetår än det statsbudgeten avser.

Regeringen begär bemyndiganden i anslagsavsnitten för de anslag som berörs. Där redovisas tabeller med information om bland annat nya och infriade förpliktelser under 2003–2005.

I tabell 7.6 görs en sammanfattning per utgiftsområde av begärda bemyndiganden för 2005. I kolumnen Ingående förpliktelser redovisas de åtaganden mot ett särskilt bemyndigande som staten beräknas ha i form av beställningar av varor och tjänster, beslut om bidrag m.m. vid ingången av 2005. I nästa kolumn anges de nya förpliktelser av denna typ som staten förväntas ikläda sig under 2005. Kolumnen Infriade förpliktelser visar förpliktelser som förväntas innebära utgifter under 2005 och som regeringen ingått tidigare år. Kolumnen Utestående förpliktelser utgör summan av ingående och nya förpliktelser minus infriade förpliktelser. I den sista kolumnen, Begärda bemyndiganden, redovisas omfattningen av de bemyndiganden som regeringen begär i denna proposition. Bemyndigandena innebär att riksdagen medger att regeringen får ikläda staten förpliktelser, som innebär utgifter efter 2005, för vilka regeringen ännu ej har tilldelats anslag. Förpliktelserna innebär i många fall utgifter både 2006 och åren därefter.

Av tabellen framgår att regeringen i denna proposition begär bemyndiganden om totalt 224,5 miljarder kronor. Jämfört med de beställningsbemyndiganden som riksdagen fastställt för 2004 innebär förslagen till bemyndiganden för 2005 en ökning med 16 miljarder kronor, eller 8 procent. Merparten av ökningen kan hänföras till utgiftsområde 22 Kommunikationer.

Utöver nedanstående beställningsbemyndiganden, som är kopplade till anslag, begär regeringen även ett bemyndigande för Botniabanan på 25 miljarder kronor.

För anslaget 7:6 *Gemensam radiokommunikation för skydd och säkerhet* (utgiftsområde 6 Försvaret samt beredskap mot sårbarhet) begärs inget bemyndigande för 2005 eftersom nya förpliktelser inte kommer att ingås. Vid utgången av 2005 kommer det dock fortfarande att finnas utestående förpliktelser som beräknas uppgå till ca 2 miljarder kronor.

Tabell 7.6 Sammanfattande redovisning av beställningsbemyndiganden avseende 2005

Miljoner kronor

Utgiftsområde	Ingående förpliktelser 2005	Nya förpliktelser 2005	Infriade förpliktelser 2005	Utestående förpliktelser 2005	Begärda bemyndiganden 2005
1 Rikets styrelse	1	2	1	2	2
5 Internationell samverkan	128	164	173	118	134
6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet	66 716	19 723	17 522	68 917	68 919
7 Internationellt bistånd	26 159	25 592	15 517	36 233	36 235
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	662	485	386	761	782
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp	9	12	11	10	12
13 Arbetsmarknad	8 886	6 218	6 649	8 454	12 807
14 Arbetsliv	97	87	87	97	102
15 Studiestöd	4	4	4	4	4
16 Utbildning och universitetsforskning	6 720	4 688	3 326	8 082	8 082
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	108	92	90	110	124
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande	430	650	530	550	750
19 Regional utveckling	6 245	2 573	3 175	5 643	6 300
20 Allmän miljö- och naturvård	2 476	1 313	1 839	1 950	2 029
21 Energi	800	1 127	545	1 382	1 382
22 Kommunikationer	60 452	31 277	19 005	72 724	74 260
23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar	12 078	8 064	11 066	9 076	9 104
24 Näringsliv	2 246	1 720	1 239	2 727	3 500
Summa:	194 217	103 790	81 166	216 841	224 528

Anm: Beloppen är avrundade och summeringen överensstämmer därför inte alltid.

7.4 Bemyndigande för ramanslag

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2005 besluta att ett ramanslag som inte avser förvaltningsändamål får överskridas om

1. ett riksdagsbeslut om anslag på tilläggsbudget inte hinner inväntas, och
2. överskridandet ryms inom det fastställda utgiftstaket för staten.

Enligt 6 § andra stycket lagen (1996:1059) om statsbudgeten får regeringen med riksdagens bemyndigande besluta att ett ramanslag får överskridas, om detta är nödvändigt för att i en verksamhet täcka särskilda utgifter som inte var kända då anslaget anvisades eller för att ett av riksdagen beslutat ändamål med anslaget skall kunna uppfyllas.

För de flesta ramanslag kan oundvikliga utgiftsökningar i förhållande till anvisade medel rymmas inom den högsta tillåtna anslagskrediten på 10 procent som föreskrivs i 6 § första stycket budgetlagen. I fråga om ramanslag för förvaltningsändamål är det nästan aldrig aktuellt att överskrida anslaget mer än vad som ryms inom den tillåtna högsta anslagskrediten. Något särskilt bemyndigande som ger regeringen befogenhet att besluta om överskridande av ramanslag som anvisats för förvaltningsändamål behöver därför inte inhämtas. Vid behov kommer ytterligare medel att begäras på tilläggsbudget.

När det däremot gäller ramanslag som anvisats för regelstyrd verksamhet, icke påverkbara EU-relaterade utgifter, infriande av garantier samt oförutsedda utgifter kan så stora förändringar inträffa att utgifterna inte ryms inom den högsta tillåtna anslagskrediten. Regeringen avser i sådana fall att i första hand återkomma till riksdagen med förslag om anslag på tilläggsbudget. Förändringarna kan dock inträffa snabbt och betalningarna kan behöva göras utan dröjsmål. Om anslag på tilläggsbudget inte hinner anvisas bör regeringen bemyndigas att besluta om överskridande när de förutsättningar som anges i 6 § andra stycket budgetlagen är uppfyllda, dvs. om det är nödvändigt för att i en verksamhet täcka särskilda utgifter som inte var kända då anslaget anvisades eller för att ett av riksdagen beslutat ändamål med anslaget skall kunna uppfyllas. Överskridandet får inte vara större än att det ryms inom det fastställda utgiftstaket för staten. Bemyndigandet begärs för ett budgetår i sänder. Regeringens avsikt är att även fortsättningsvis på tilläggsbudget föreslå förändringar av berörda anslag som ersätter de medgivna överskridandena. I Årsredovisning för staten 2003 (skr. 2003/04:101, s. 134) lämnades en redovisning av vilka anslag som regeringen medgivit överskridanden för under 2003.

Innevarande år har regeringen medgivit ett överskridande av anslaget 12:5 *Offentligt biträde i utlänningsärenden* (utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar). Ett eventuellt utnyttjande av bemyndigandet senare i år kommer att redovisas i Årsredovisning för staten 2004.

I anslutning till utgiftsområde 26 Statsskuldsvräntor m.m. återkommer regeringen med förslag om bemyndiganden rörande överskridanden av vissa anslag.

8

Skattefrågor

8 Skattefrågor

8.1 Inledning

Regeringen redovisar här ett antal åtgärder på skatteområdet med effekter för budgetåret 2005 och framåt. Flera av dessa åtgärder kommer att föreslås i särskilda propositioner under hösten 2004 och redovisas därför i denna proposition som bedömningar.

Vid beskattningen av förvärvsinkomster föreslås en fortsättning på den kompensation för allmän pensionsavgift som inleddes år 2000. Som en del av fortsatt grön skatteväxling föreslås en höjning av grundavdraget. Vidare föreslås förändringar i beräkningen av skiktgränserna vid uttag av statlig skatt, ett borttagande av det fasta beloppet vid beskattning av förvärvsinkomster och en justering av kilometeravdraget för resor med egen bil till och från arbetet och i tjänsten. Förslag lämnas om det särskilda avdraget för arbetsgivaravgifter, vissa justeringar i uttaget av socialavgifter och förlängda övergångsbestämmelser vid beskattningen av nordiska sjömän. Kommande förslag om nya skatteregler för utomlands bosatta aviseras.

På området för kapital-, egendoms- och företagsskatter föreslås en förändring i förmögenhetsskatten liksom ett slopande av arvs- och gåvoskatten. Regeringen lämnar också en bedömning kring den fortsatta reformeringen av de s.k. 3:12-reglerna. Vidare aviseras förändringar i reglerna för avsättningar till periodiseringsfonder för juridiska personer.

På energi- och miljöskatteområdet föreslås som en del av den fortsatta gröna skatteväxlingen höjningar av energiskatter på drivmedel, höjda fordonskatter för personbilar, lätta lastbilar och lätta bussar och höjda energiskatter på el. Vidare aviseras en miljöinriktad fordons-

skatteomläggning för lätta fordon. Förslag lämnas om nedsättning av skatten på dieselolja som används i jordbruk, skogsbruk och vattenbruk. Regeringen gör också en bedömning i frågan om skattestrategi för alternativa drivmedel. Vidare föreslås förändringar i de särskilda regler som gäller för nedsättning av koldioxidskatten, en förlängd begränsning av koldioxidskatten för företag i kalk- och cementbranschen och en fortsatt avtrappning av energiskatteavdraget för vindkraft. Förslag lämnas med anledning av den tidigare beslutade trängsel-skatten och vidare aviseras ett skatteförslag om uttag av skatt vid färd över svinesundsbroarna. Vidare lämnas bedömningar om alkohol- och reklamskatten.

På mervärdesskatteområdet aviseras kommande förslag som rör beskattningen av handeln med el och gas. Vidare lämnas vissa bedömningar kring dels förslagen från Mervärdesskatteutredningen, dels det arbete som bedrivs av den utredning som behandlar frågan om reducerade mervärdesskattsatser.

Förslag lämnas om kreditering av skattekonton av dels stöd för investeringar i källsorteringsutrymmen, dels stöd för investeringar i energieffektivisering och konvertering till förnybara energikällor. En utredning om regionalpolitiska stimulansåtgärder aviseras.

I ett avslutande avsnitt redovisas de finansiella effekterna av de skatteförslag som lämnas i denna proposition och dessutom av kommande förslag som lämnas i propositioner senare under hösten 2004.

Ärendet och dess beredning

Lagförslag i de olika ärendena finns i kapitel 3. Såvitt gäller beredningen har, förutom vad som

redovisas senare i detta kapitel, samtliga förslag beretts under hand med Skatteverket.

Lagrådet

Nedsättning föreslås av koldioxidskatten på dieselolja som används i yrkesmässig jordbruks-, skogsbruks- och vattenbruksverksamhet. Detta föranleder förslag till justeringar i reglerna för återbetalning av skatt på el och bränsle som förbrukas i dessa näringar. Vidare lämnas förslag till en ändring i beräkningsgrunden för nedsättning av koldioxidskatt enligt 0,8-procentsregeln samt förslag till undantag från trängselskatt för mer miljöanpassade bilar. Övriga lagförslag på punktskatteområdet avser justeringar i skatteskalor eller ändrade skattesatser samt förlängning av vissa tidsfrister. Förslag lämnas vidare om dels en lag om kreditering på skattekonto av stöd för investeringar i källsorteringsutrymmen, dels en lag om kreditering på skattekonto av stöd för investeringar i energieffektivisering och konvertering till förnybara energikällor. Förslagen rörande inkomstskatten och förmögenhetsskatten respektive socialavgifterna avser endast ändrade beloppsgränser eller procentsatser i befintliga regler.

Enligt regeringens mening är samtliga förslag av sådan enkel beskaffenhet att Lagrådets hörande skulle sakna betydelse.

8.2 Skatter på förvärvsinkomster

8.2.1 Fortsatt kompensation för allmän pensionsavgift

Regeringens förslag: Skattereduktionen för den allmänna pensionsavgiften ökas från 75 till 87,5 procent. Samtidigt minskas avdraget för den allmänna pensionsavgiften vid beräkningen av underlaget för kommunal och statlig skatt från 25 till 12,5 procent av avgiften. Vidare görs en uppjustering av skiktgränserna. Vid uttaget av statlig skatt på förvärvsinkomster inkomståret 2005 skall därmed den nedre skiktgränsen sättas till 298 600 kronor och den övre skiktgränsen till 450 500 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen prioriterar åtgärder som gynnar arbetsutbud,

arbetsmarknadsdeltagande och utbildning. Av såväl fördelningspolitiska skäl som för att stödja arbetslinjen har regeringen ansett det angeläget att sänka såväl marginal- som genomsnittsskatter för låg- och medelinkomsttagare. Som ett led i denna strävan inleddes inkomståret 2000 en reformering av förvärvsinkomstbeskattningen som syftar till att kompensera löntagare och andra personer med pensionsgrundande inkomst för den allmänna pensionsavgiften. Kompensationen ges i form av en skattereduktion för avgiften. Fullt utbyggd innebär reformen att en skattereduktion ges motsvarande hela den allmänna pensionsavgift som skall betalas för inkomståret. Samtidigt avskaffas avdraget för den allmänna pensionsavgiften vid beräkning av kommunal och statlig inkomstskatt. För att andelen personer som betalar statlig skatt på förvärvsinkomster inte skall öka när avdraget avskaffas görs även en uppjustering av skiktgränserna, dvs. de gränser för den beskattningsbara inkomsten där statlig skatt börjar tas ut med 20 respektive 25 procent.

I budgetpropositionen för 2002 bedömde regeringen det vara möjligt att genomföra ett tredje steg i reformen. Det medförde att skattereduktionen för den allmänna pensionsavgiften höjdes från 50 till 75 procent inkomståret 2002. Samtidigt begränsades avdraget för den allmänna pensionsavgiften vid beräkning av kommunal och statlig skatt till 25 procent av avgiften.

För inkomståret 2005 bedömer regeringen det möjligt att genomföra hälften av det fjärde steget av reformen vad gäller kompensationen för den allmänna pensionsavgiften och därmed sammanhängande neutraliserande justeringar av skiktgränserna. För inkomståret 2005 innebär det att skattereduktionen för den allmänna pensionsavgiften ökas från 75 till 87,5 procent av avgiften. Samtidigt begränsas avdragsrätten till 12,5 procent av avgiften.

Den begränsade avdragsrätten för den allmänna pensionsavgiften innebär att brytpunkten för uttag av statlig skatt på förvärvsinkomster sjunker. Därmed ökar andelen personer som betalar statlig skatt på förvärvsinkomster. Skillnaden mellan brytpunkter och skiktgränser är att brytpunkter anger gränser uttryckta i termer av taxerad förvärvsinkomst över vilka statlig skatt tas ut med viss procentsats, medan skiktgränser anger gränser uttryckta i termer av beskattningsbar förvärvs-

inkomst. Mot varje skiktgräns svarar en brytpunkt som bestäms av skiktgränsen med tillägg för grundavdraget och den del av den allmänna pensionsavgiften som får dras av. Efter den begränsade uppräknings av den nedre skiktgränsen enligt förslag i denna proposition (avsnitt 8.2.3) kommer den nedre brytpunkten att ligga på 313 000 kronor. Vid denna inkomst uppgår den allmänna pensionsavgiften till 21 900 kronor. För att andelen som betalar statlig skatt på förvärvsinkomster skall vara oförändrad krävs en uppjustering av den nedre skiktgränsen motsvarande den del av den allmänna pensionsavgiften från vilken avdrag inte längre medges, dvs. 12,5 procent av den allmänna pensionsavgiften. Det motsvarar (efter viss avrundning) en höjning av den nedre skiktgränsen med ytterligare 2 700 kronor. Den nedre skiktgränsen justeras därmed upp från 295 900 kronor till 298 600 kronor.

Begränsningen i avdragsrätten för den allmänna pensionsavgiften medför även att antalet personer som betalar statlig förvärvsinkomstskatt med 25 procent kommer att öka. För att så inte skall ske krävs en liknande uppjustering av den övre skiktgränsen som av den nedre. Den övre brytpunkten uppgår enligt föreslagna regler om begränsning av uppräknings av skiktgränser till förändringen i konsumentprisindex plus en procentenhet till 465 200 kronor inkomståret 2005. Allmän pensionsavgift tas ut på inkomster upp till 8,07 inkomstbasbelopp. 2005 motsvarar det 346 200 kronor. Den allmänna pensionsavgiften uppgår vid denna inkomst till 24 200 kronor. Följaktligen krävs en uppjustering av den övre skiktgränsen med 3 000 kronor (efter avrundning). Det innebär att den övre skiktgränsen skall höjas från 447 500 kronor till 450 500 kronor.

Förslagen föranleder ändringar i 1 kap. 5 § samt 65 kap. 5 och 10 §§ inkomstskattelagen (1999:1229). Ett lagförslag i ärendet finns i avsnitt 3.8.

8.2.2 Sänkt inkomstskatt som del av grön skatteväxling

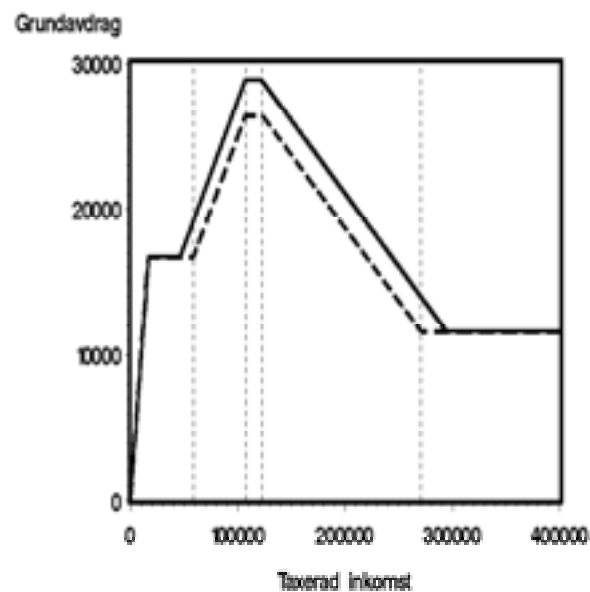
Regeringens förslag: Som del i regeringens förslag till skatteväxling för år 2005 höjs det allmänna grundavdraget med 2 400 kronor för alla skattskyldiga med en taxerad förvärvsinkomst mellan 58 400 kronor och 270 100 kronor. Grund-

avdraget höjs även i viss mån vid inkomster i intervallen 46 900–58 300 kronor och 270 200–294 100 kronor. För inkomster under respektive över dessa gränser görs ingen förändring i gällande regler.

Skälen för regeringens förslag: I finansplanen för 2001 presenterades en strategi för grön skatteväxling som innebär att höjda energi- och miljöskatter balanseras med sänkta skatter på främst arbete. Regeringen föreslår, som en del i denna skatteväxling, en höjning av det allmänna grundavdraget för låg- och medelinkomsttagare från och med inkomståret 2005.

Diagram 8.1 illustrerar skillnaden mellan grundavdraget enligt de regler som här föreslås för inkomståret 2005 och gällande regler.

Diagram 8.1 Grundavdraget enligt gällande regler (streckad linje) samt enligt förslaget (heldragen linje) beräknat utifrån 2005 års prisbasbelopp, kronor.

Grundavdragets storlek är beroende av den taxerade förvärvsinkomstens storlek. Enligt gällande regler uppgår grundavdraget till 42,3 procent av prisbasbeloppet vid en taxerad förvärvsinkomst upp till 1,49 prisbasbelopp. För taxerad inkomst över 6,87 prisbasbelopp uppgår grundavdraget till 29,3 procent av prisbasbeloppet. För inkomster däremellan är grundavdraget förhöjt. Den högsta nivån på grundavdraget motsvarar 0,67 prisbasbelopp. Prisbasbeloppet för 2005 är fastställt till 39 400 kronor. Det innebär att grundavdragets storlek inkomståret 2005 efter avrundning skulle uppgå till 16 700

kronor för en taxerad förvärvsinkomst upp till 58 800 kronor. För en taxerad inkomst över 270 100 kronor skulle grundavdraget uppgå till 11 600 kronor. Det högsta grundavdraget skulle uppgå till 26 400 kronor.

Regeringen föreslår att det allmänna grundavdraget höjs med ett belopp motsvarande 6,0 procent av prisbasbeloppet, dvs. 2 400 kronor, för personer med normala inkomster. Personer i de lägsta och högsta inkomstskikten omfattas inte av förslaget. Genom att grundavdragets nuvarande konstruktion bibehålls kommer det inkomstintervall där grundavdraget är förhöjt att utvidgas. Upp- och nedtrappningen av grundavdraget sker även fortsättningsvis med 20 respektive 10 procent av den taxerade förvärvsinkomsten. Nedtrappningen påbörjas dock först då inkomsten överstiger 3,11 prisbasbelopp. Det inkomstintervall där grundavdraget är förhöjt kommer därmed att ligga mellan 1,185 och 7,48 prisbasbelopp, i stället för mellan 1,49 och 6,87 prisbasbelopp enligt nuvarande regler. Inkomstintervall där grundavdraget är förhöjt kommer således att öka med 0,915 prisbasbelopp, vilket motsvarar ca 36 100 kronor.

Förslaget innebär att grundavdraget höjs med 2 400 kronor för alla med en taxerad förvärvsinkomst mellan 1,49 prisbasbelopp och 6,87 prisbasbelopp (med hänsyn tagen till effekterna av avrundningsreglerna motsvarar det 58 400 kronor respektive 270 100 kronor). Som högst uppgår grundavdraget i detta intervall efter avrundning till 28 800 kronor. Grundavdraget höjs även i viss mån vid inkomster i intervallen 1,185–1,49 prisbasbelopp (46 900–58 300 kronor) och 6,87–7,48 prisbasbelopp (270 200–294 100 kronor). För inkomster under respektive över dessa gränser görs ingen förändring i gällande regler. Skattesänkningen till följd av förslaget uppgår till mellan ca 600 kronor och 800 kronor per år.

Förslaget föranleder en ändring i 63 kap. 3 § inkomstskattelagen. Ett lagförslag i ärendet finns i avsnitt 3.8.

I tabell 8.1 och tabell 8.2 redovisas grundavdragets storlek i olika inkomstskikt 2005 vid de här föreslagna förändringarna. Noteras bör att avrundningsreglerna medför att de formella gränserna i tabell 8.1 inte kan översättas direkt till krontalen i tabell 8.2. Prisbasbeloppet för 2005 är fastställt till 39 400 kronor.

Tabell 8.1 Grundavdrag år 2005

Taxerad förvärvsinkomst	Grundavdrag
–1,185 BB	0,423 BB
1,185 BB–2,72 BB	0,423 BB + 0,20*(TI-1,185BB)
2,72 BB–3,11 BB	0,73 BB
3,11 BB–7,48 BB	0,73 BB - 0,10*(TI-3,11BB)
7,48 BB–	0,293 BB

Anm.: BB = Prisbasbelopp, TI = taxerad förvärvsinkomst

Tabell 8.2 Grundavdrag år 2005

Taxerad förvärvsinkomst	Grundavdrag
– 46 800	16 700
46 900–106 800	16 800–28 700
106 900–123 100	28 800
123 200–294 100	28 700–11 700
294 200–	11 600

8.2.3 Uppräkningen av skiktgränser för statlig skatt på förvärvsinkomster inför inkomståret 2005

Regeringens förslag: Vid bestämmande av skiktgränser för uttag av statlig skatt på förvärvsinkomster inför inkomståret 2005 sker uppräknings med förändringen i konsumentprisindex med tillägg av 1 procentenhet.

Skälen för regeringens förslag: Den statliga skatten på beskattningsbara förvärvsinkomster styrs av de s.k. skiktgränserna och tas ut i två skikt. I det första skiktet, mellan den nedre och den övre skiktgränsen, tas statlig skatt ut med 20 procent. För beskattningsbara förvärvsinkomster över den övre skiktgränsen tas ytterligare fem procent ut i statlig skatt.

Vid 1990 års skattereform bestämdes att skiktgränsen, utöver förändringen i konsumentpriserna, årligen skulle räknas upp med ytterligare två procentenheter. Denna kompletterande uppräknings, ofta kallad reallöneskyddet, syftar till att reallöneökningar upp till viss nivå för personer med inkomster runt och över brytpunkten inte skall ge ett högre skatteuttag i reala termer. Motsvarande regler gäller för den övre skiktgränsen.

Som en del av finansieringen av övriga skatteåtgärder, framförallt inom kapital- och företags-

skatteområdet, föreslår regeringen att den fulla uppräknings av skiktgränserna begränsas för inkomståret 2005. Begränsningen sker genom att skiktgränserna utöver förändringen i konsumentprisindex räknas upp med en procentenhet i stället för med två procentenheter. Begränsningen medför att skatteuttaget jämfört med nuvarande regler ökar för personer med högre inkomster vilket ger en starkare fördelningsprofil.

För inkomståret 2004 uppgår den nedre skiktgränsen till 291 800 kronor och den övre skiktgränsen till 441 300 kronor. Enligt gällande regler skulle för inkomståret 2005 den nedre skiktgränsen uppgå till 298 800 kronor och den övre skiktgränsen till 451 900 kronor. Förslaget om begränsad uppräknings av skiktgränserna innebär vid oförändrad inkomst före den justering som görs med anledning av begränsningen i avdragsrätten för den allmänna pensionsavgiften (se avsnitt 8.2.1) att den nedre skiktgränsen sätts till 295 900 kronor. Den övre skiktgränsen skulle på motsvarande sätt fastställas till 447 500 kronor.

För personer med inkomster mellan den nedre och övre skiktgränsen, dvs. de som betalar 20 procent i statlig skatt, medför denna åtgärd en skattehöjning på maximalt 580 kronor per år. För personer med inkomster över den övre skiktgränsen, dvs. de som betalar 25 procent i statlig skatt, medför åtgärden en skattehöjning på maximalt 800 kronor per år.

Vidare innebär förslaget att skiktgränserna för kommande år kommer att ligga på lägre nivåer än vad som skulle gälla vid oförändrade regler.

Förslaget föranleder ändringar i 65 kap. 5 § inkomstskattelagen. Ett lagförslag i ärendet finns i avsnitt 3.8.

8.2.4 Inkomstskatten för 2005

I tabell 8.3 redovisas skiktgränser och brytpunkter för inkomståret 2005 vid oförändrade regler och vid regler som föreslagits i avsnitten 8.2.1–8.2.3. Som jämförelse anges även skiktgränser och brytpunkter för 2004.

Tabell 8.3 Skiktgränser och brytpunkter för uttag av statlig skatt på förvärvsinkomster för åren 2004 och 2005. Gällande regler och förslag

	2004	2005	
		Gällande regler	Förslag
Nedre skiktgräns	291 800	298 800	298 600
Nedre brytpunkt	308 800	315 900	313 000
Övre skiktgräns	441 300	451 900	450 500
Övre brytpunkt	458 900	469 700	465 200

Källa: SCB och Finansdepartementet.

Den sammanlagda effekten av dels en begränsad uppräknings av skiktgränserna dels en justering av dessa i och med att avdraget för den allmänna pensionsavgiften minskas blir att den nedre skiktgränsen för inkomståret 2005 skall bestämmas till 298 600 kronor och den övre till 450 500 kronor. Det innebär att statlig skatt börjar tas ut med 20 procent vid en taxerad förvärvsinkomst på 313 000 kronor och med 25 procent vid en taxerad förvärvsinkomst på 465 000 kronor.

De genomsnittliga effekterna av de ovan beskrivna förslagen för löntagare och andra personer med pensionsgrundande inkomst samt pensionärer i olika inkomstskikt framgår av tabell 8.4. Vissa pensionärer har även pensionsgrundande inkomst vilket betyder att de får del av kompensationen för allmänna pensionsavgiften. Uppgifterna i tabellen är baserade på inkomstuppgifter avseende ett större statistiskt urval. Beräkningarna utgår från prognoser av individens taxerade förvärvsinkomst för 2005 och de nya skatteskalor som följer av de redovisade förändringarna. Effekterna redovisas i 20 000 kronorsintervall upp till en taxerad förvärvsinkomst på 400 000 kronor. För en taxerad förvärvsinkomst mellan 400 000 kronor och 600 000 kronor redovisas effekterna i 50 000 kronorsintervall. För individer med inkomster över 600 000 kronor blir effekten i kronor ungefär densamma som för individer i det högsta redovisade inkomstintervallet.

Tabell 8.4 Skatteförändring för löntagare och andra personer med pensionsgrundande inkomst samt pensionärer¹⁾ i olika inkomstlagen år 2005 av regeringens förslag

Kronor per månad och procent av taxerad inkomst

Årsinkomst i tusentals kronor	Löntagare			Pensionärer		
	Antal personer i skiktet	Minskad skatt kronor per månad	Minskad skatt i procent av inkomst	Antal personer i skiktet	Minskad skatt i kronor per månad	Minskad skatt i procent av inkomst
20 000–40 000	185 000	-14	-0,56%	27 400	0	-0,01%
40 000–60 000	136 100	-46	-1,12%	47 700	-28	-0,65%
60 000–80 000	117 900	-97	-1,67%	120 700	-64	-1,05%
80 000–100 000	119 000	-107	-1,43%	298 600	-64	-0,84%
100 000–120 000	134 100	-117	-1,27%	271 100	-64	-0,70%
120 000–140 000	152 500	-127	-1,17%	248 000	-65	-0,60%
140 000–160 000	199 000	-137	-1,09%	249 600	-66	-0,53%
160 000–180 000	256 600	-147	-1,03%	220 900	-69	-0,49%
180 000–200 000	301 300	-157	-0,99%	185 700	-73	-0,46%
200 000–220 000	355 700	-168	-0,96%	148 300	-75	-0,43%
220 000–240 000	397 700	-179	-0,93%	101 000	-81	-0,42%
240 000–260 000	377 000	-188	-0,90%	70 300	-83	-0,40%
260 000–280 000	329 400	-193	-0,86%	51 500	-86	-0,38%
280 000–300 000	274 500	-160	-0,66%	39 300	-46	-0,19%
300 000–320 000	225 000	-143	-0,55%	29 100	-29	-0,11%
320 000–340 000	178 100	-113	-0,41%	20 600	-24	-0,09%
340 000–360 000	131 900	-116	-0,40%	16 900	-23	-0,08%
360 000–380 000	101 800	-116	-0,38%	14 600	-25	-0,08%
380 000–400 000	82 200	-116	-0,36%	10 800	-25	-0,08%
400 000–450 000	145 800	-116	-0,33%	19 000	-34	-0,10%
450 000–500 000	93 400	-106	-0,27%	10 000	-25	-0,06%
500 000–550 000	62 100	-98	-0,23%	8 300	-21	-0,05%
550 000–600 000	43 000	-99	-0,21%	5 300	-10	-0,02%
600 000–	134 100	-97	-0,13%	13 400	-27	-0,04%

Anm.: Skatteförändringen inkluderar effekten av begränsningen i uppräkningsgränserna, ökningen i skattereduktionen för den allmänna pensionsavgiften, höjningen av skiktgränserna till följd av begränsningen i avdragsrätten för avgiften samt grundavdragshöjningen.

¹⁾ I gruppen pensionärer ingår alla med folkpension. Vissa pensionärer har även pensionsgrundande inkomst vilket betyder att de får del av kompensationen för allmänna pensionsavgiften.

Källa: SCB och Finansdepartementet, 2002 års storurval framskrivet till 2005.

I budgetpropositionen för 2002 föreslog regeringen, med hänvisning till tidigare uttalad målsättning att på sikt reducera andelen skattskyldiga som betalar statlig skatt på förvärvsinkomster till 15 procent, att den nedre skiktgränsen skulle justeras upp med ytterligare 5 000 kronor. Denna åtgärd förväntades resultera i en minskning av andelen som betalar statlig inkomstskatt till 17 procent. Den faktiska andelen för inkomståret 2002 kom att uppgå till 16,6 procent.

I budgetpropositionen för 2004 beräknades andelen efter de föreslagna åtgärderna för 2004 uppgå till 17,2 procent. Utifrån den aktuella bilden av inkomstutvecklingen beräknas nu denna andel uppgå till 16,2 procent 2004. För 2005 beräknas vid oförändrade regler motsvarande andel uppgå till 16,6 procent. De föreslagna förändringarna förväntas medföra att andelen som betalar statlig inkomstskatt uppgår till 17,0 procent inkomståret 2005.

8.2.5 Det fasta beloppet vid beskattning av förvärvsinkomster

Regeringens förslag: I enlighet med förslag i budgetpropositionen för 2004 avskaffas det fasta beloppet på 200 kronor som tas ut vid beskattning av förvärvsinkomster från och med inkomståret 2005.

Skälen för regeringens förslag: I budgetpropositionen för 2004 (vol. 1, avsnitt 8.2.1) angavs att som en del i den gröna skatteväxlingen skulle det fasta beloppet om 200 kronor i statlig inkomstskatt tas bort. Ett slopande av beloppet var dock inte möjligt det nämnda året eftersom detta hade påverkat kommunsektorns skatteintäkter negativt. Det fasta beloppet utgjorde nämligen en kommunal inkomstskatt under detta år. För att undvika en sådan negativ påverkan gavs i stället en särskild skattereduktion om 200 kronor under inkomståret 2004.

Det fasta beloppet utgör fr.o.m. inkomståret 2005 återigen en statlig skatt. Ett slopande av skatten i enlighet med vad som tidigare utfästs är därigenom möjligt.

Förslaget föranleder en ändring i 65 kap. 5 § inkomstskattelagen. Ett lagförslag i ärendet finns i avsnitt 3.8.

8.2.6 Avdraget för resor till och från arbetet och i tjänsten

Regeringens förslag: Det avdragsgilla beloppet för kostnader för resor med egen bil mellan bostad och arbetsplats respektive i tjänsten höjs från 16 kronor per mil till 17 kronor per mil.

Skälen för regeringens förslag: Avdrag för skäliga utgifter för resor mellan bostaden och arbetsplatsen (arbetsresor) skall göras, om arbetsplatsen ligger på ett sådant avstånd från den skattskyldiges bostad att han behöver använda något transportmedel. Avdrag skall under vissa förutsättningar göras för kostnader för arbetsresor med egen bil. I sådant fall får för närvarande avdrag göras med 16 kronor per mil. Samma schablonmässigt beräknade belopp gäller vid avdrag för kostnader för resor med egen bil i tjänsten eller i näringsverksamhet. Beloppet avser att täcka de milbundna kostnaderna.

Den föreslagna höjningen av skatterna på drivmedel kommer att leda till ökade kostnader för arbetsresor och resor i tjänsten. För att stödja arbetslinjen i beskattningen av inkomster och delvis kompensera för denna höjning föreslås att den nuvarande nivån på avdrag för resor med egen bil höjs från 16 kronor till 17 kronor.

Förslagen föranleder ändringar i 12 kap. 5 och 27 §§ inkomstskattelagen. Ett lagförslag i ärendet finns i avsnitt 3.8.

8.2.7 Sänkt särskilt avdrag för arbetsgivaravgifter

Regeringens förslag: Det särskilda avdraget vid beräkning av arbetsgivaravgifter sänks från maximalt 3 550 kronor per månad till maximalt 3 090 kronor. Den årslönesumma som ger högst avdrag uppgår därmed till 741 600 kronor i stället för 852 000. Om avdraget görs jämnt fördelat över hela året uppgår det sammanlagda avdraget till högst 37 080 kronor per år.

Skälen för regeringens förslag: Från och med 1997 får arbetsgivare och egenföretagare, vid beräkning av arbetsgivaravgifter respektive egenavgifter, varje månad göra ett avdrag med 5 procent av avgiftsunderlaget. Avdraget för arbetsgivare uppgår i dag till maximalt 3 550 kronor per månad. Om avdraget görs jämnt fördelat över hela året uppgår det sammanlagda avdraget till maximalt 42 600 kronor per år. Det underlag som ger maximalt motsvarar en årlig lönesumma på 852 000 kronor. För egenföretagare uppgår avdraget till maximalt 9 000 kronor per år, vilket motsvarar ett underlag på 180 000 kronor. Om egenföretagaren under året har betalat ut lön eller annan förmån till arbetstagare, och som arbetsgivare gjort avdrag från arbetsgivaravgifterna, får det sammanlagda avdraget från egenavgifterna och arbetsgivaravgifterna inte överstiga 42 600 kronor per år. Om egenföretagaren är delägare i ett handelsbolag får det sammanlagda avdraget från de egenavgifter som är hänförliga till handelsbolagets inkomster för samtliga delägare i handelsbolaget inte överstiga 42 600 kronor per år.

Nedsättningen utgjorde en av de åtgärder som föreslogs i "Vissa åtgärder för att halvera arbetslösheten 2000" (prop. 1995/96:222). Syftet med nedsättningen av socialavgifterna var att reducera de indirekta lönekostnaderna för att stimulera nyanställningar och uppmuntra egenföretagande. Nuvarande nivå på nedsättningen har gällt sedan den 1 januari 1998 (prop. 1996/97:150, bet. 1996/97:FiU20, rskr. 1996/97:285, SFS 1997:437). Genom att nedsättningen har varit begränsad till ett visst belopp har den främst riktat sig till mindre företag.

Avdraget innebär att marginalkostnaden för arbetskraft sänks för företag vars lönesumma understiger 852 000 kronor per år och kan därför

på kort sikt, så länge löneavtalen ligger fast, ge en positiv effekt på sysselsättningen för mindre företag. För arbetsgivare med en lönesumma över 852 000 kronor per år påverkas inte marginalkostnaden för arbete och därmed inte heller sysselsättningen. Skattebortfallet till följd av avdraget för de sistnämnda utgör därför en dödviktskostnad för åtgärden.

Då det i denna proposition föreslås skattelättnader som till inte oväsentlig del kommer företagssektorn till del, är det rimligt att finansieringen av dessa lättnader sker genom vissa förändringar av beskattningsreglerna för företag. Mot bakgrund av hur stödet i dag är utformat anser regeringen därför att en sänkning av det särskilda avdraget för arbetsgivaravgifterna är rimlig.

Som en följd av sänkning av nedsättningen av arbetsgivaravgifterna skall motsvarande justering av beloppen göras för det sammanlagda avdraget för egenavgifter för delägare i handelsbolag och för det sammanlagda beloppet för egenavgifter och arbetsgivaravgifter för egenföretagare som gjort avdrag för arbetsgivaravgifter. De utvidgade särskilda avdragen för socialavgifter i vissa stödområden påverkas inte.

Förslaget föranleder ändringar i 2 kap. 28 § och 3 kap. 18 och 19 §§ socialavgiftslagen (2000:980). Ett lagförslag i ärendet finns i avsnitt 3.6.

8.2.8 Förändrade nivåer för socialavgifter

Regeringens förslag: Sjukförsäkringsavgiften i arbetsgivaravgifterna sänks från 11,08 till 10,39 procent av avgiftsunderlaget. Sjukförsäkringsavgiften i egenavgifterna sänks från 11,81 till 11,12 procent av avgiftsunderlaget. Procentsatsen för arbetsmarknadsavgiften i arbetsgivaravgifterna höjs från 3,70 till 4,45 procent och i egenavgifterna från 1,16 procent till 1,91 procent. Till följd av dessa justeringar skall den allmänna löneavgiften sänkas med 0,06 procentenheter.

Skälen för regeringens förslag: Ett syfte med den förändrade avgiftsstruktur som riksdagen beslutat med anledning av budgetpropositionen för 1998 (prop. 1997/98:1, bet. 1997/98:FiU1, rskr. 1997/98:36) var att inom ramen för ett i

princip oförändrat avgiftsuttag skapa bättre samstämmighet mellan inkomster och utgifter i bl.a. sjukförsäkringssystemet. Underlaget för socialavgifterna beräknas till totalt cirka 1 050 miljarder kronor 2005.

Socialavgifterna betalas antingen som arbetsgivaravgifter eller som egenavgifter. Arbetsgivaravgifter betalas av arbetsgivare medan egenavgifter betalas av främst enskilda näringsidkare.

Sjukförsäkringsavgiften

Sjukförsäkringsavgiften är en av sex avgifter som tillsammans utgör socialavgifterna. Sjukförsäkringsavgiften uppgår för närvarande till 11,08 procent för arbetsgivare och till 11,81 procent för dem som betalar egenavgifter.

Sjukförsäkringsavgiften finansierar bl.a. utgifter för sjukpenning, rehabiliterings-, sjuk- och aktivitetsersättning, allt enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring. Sjukförsäkringsavgiften skall även finansiera Centrala studiestödsnämndens kostnader för sådana studielån som avser en studerandes sjukperiod och som enligt studiestödslagen (1999:1395) inte ska återbetalas, vissa av de allmänna försäkringskassornas förvaltningskostnader, samt kostnader enligt lagen (1988:1465) om ersättning och ledighet för närståendevård.

Sjukförsäkringsavgiften bör tas ut med en avgiftssats som innebär att de beräknade intäkterna från avgiften motsvarar de förväntade utgifterna. För 2005 beräknas de utgifter som sjukförsäkringsavgiften skall täcka, uppgå till knappt 110 miljarder kronor. Mot bakgrund härav föreslår regeringen att sjukförsäkringsavgiften i arbetsgivaravgifterna sänks till 10,39 procent av avgiftsunderlaget och i egenavgifterna till 11,12 procent av avgiftsunderlaget.

Arbetsmarknadsavgiften

Arbetsmarknadsavgiften uppgår för närvarande till 3,70 procent i arbetsgivaravgifterna och 1,16 procent i egenavgifterna. Arbetsmarknadsavgiften bör tas ut med en avgiftssats som innebär att de beräknade intäkterna från avgiften motsvarar de förväntade utgifterna för finansiering av arbetslöshetsersättning, aktivitetsstöd och kostnader enligt lönegarantilagen (1992:497). För 2005 beräknas dessa utgifter

uppgå till knappt 47 miljarder kronor. Mot bakgrund härav föreslår regeringen att arbetsmarknadsavgiften i arbetsgivaravgifterna höjs till 4,45 procent av avgiftsunderlaget och i egenavgifterna till 1,91 procent av avgiftsunderlaget.

Det sammanlagda uttaget av socialavgifter och allmän löneavgift

Justeringarna av sjukförsäkrings- och arbetsmarknadsavgifterna skall göras inom ramen för ett i princip oförändrat avgiftsuttag. Den allmänna löneavgiften skall därmed sänkas med 0,06 procentenheter till 3,07 procent.

De föreslagna förändringarna i avgiftsnivåerna bör gälla från den 1 januari 2005 och medför ändringar i 2 kap. 26 § och 3 kap. 13 § socialavgiftslagen (2000:980) och 3 § lagen (1994:1920) om allmän löneavgift. Ett lagförslag i ärendet finns i avsnitt 3.6 och 3.7.

Sammanfattning av förslagen om förändrade avgiftsnivåer

Förslagen om kommande nivåer på socialavgifter och allmän löneavgift för arbetsgivare och enskilda näringsidkare sammanfattas i tabell 8.5.

Tabell 8.5 Socialavgifter 2005 enligt regeringens förslag

Procent

Socialavgifter	Arbetsgivaravgifter	Egenavgifter
Sjukförsäkringsavgift	10,39	11,12
Föräldraförsäkringsavgift	2,20	2,20
Ålderspensionsavgift	10,21	10,21
Efterlevandepensionsavgift	1,70	1,70
Arbetsmarknadsavgift	4,45	1,91
Arbetskkadeavgift	0,68	0,68
S:a socialavgifter	29,63	27,82
Allmän löneavgift	3,07	3,07
S:a socialavgifter och allmän löneavgift	32,70	30,89

Regeringen avser att under hösten lägga fram en proposition med förslag till system för arbetsgivares medfinansiering av anställdas sjukpenningkostnader som syftar till att öka arbetsgivarnas drivkrafter att minska sjukfrånvaron. Förslaget är planerat att träda ikraft den 1 januari 2005 och innebär att totaluttaget av socialav-

gifterna kan komma att justeras ned ytterligare till följd av en sänkt sjukförsäkringsavgift.

8.2.9 Skatten för utomlands boende

Regeringen beslutade den 26 augusti 2004 att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till förändringar i inkomstbeskattningen av fysiska personer bosatta utomlands (begränsat skattskyldiga). Förslagen innebär främst att beskattningen av de som bor utomlands EU-anpassas och att den särskilda beskattningsordningen för utomlands bosatta begränsas till att tillämpas på tillfälliga inkomster i Sverige.

Regeringen avser att efter lagrådsgranskningen i en proposition föreslå riksdagen dessa ändringar.

8.2.10 Beskattning av nordiska sjömän

Regeringens förslag: Den skattefrihet som enligt den särskilda övergångsbestämmelsen i artikel 31.3 i det nordiska skatteavtalet gäller för i Sverige obegränsat skattskyldiga sjömän som uppbär ersättning för arbete ombord på danskt, färöiskt, finskt, isländskt eller norskt skepp i internationell trafik förlängs till att gälla också vid 2006 års taxering.

Skälen för regeringens förslag: I budgetpropositionen för 2001 föreslogs att den skattefrihet, som enligt den särskilda övergångsbestämmelsen i artikel 31.3 i 1996 års nordiska skatteavtal gäller t.o.m. 2001 års taxering för i Sverige obegränsat skattskyldiga sjömän som får ersättning för arbete ombord på danskt, färöiskt, finskt, isländskt eller norskt skepp i internationell trafik, skulle förlängas till att gälla också vid 2002 års taxering (SFS 2000:1165). I budgetpropositionerna för åren 2002–2004 föreslogs att skattefriheten skulle förlängas till att gälla också vid 2003–2005 års taxeringar (SFS 2001:1054, 2002:964 och 2003:826).

Ovan nämnda skattefrihet gäller emellertid inte för anställda ombord på färjor i reguljär trafik mellan Sverige och Danmark. För denna grupp undertecknades den 30 september 1999 ett bilateralt avtal mellan Sverige och Danmark som finns fogat som bilaga 2 till lagen

(1996:1512) om dubbelbeskattningsavtal mellan de nordiska länderna. Avtalet innebär att Sverige kan beskatta sjömän med hemvist i Sverige som arbetar på danska färjor. I propositionen Beskattningen av anställda ombord på färjor mellan Sverige och Danmark (prop. 2000/01:89) föreslogs emellertid att danska s.k. nettolöner som betalas till ombordanställda på danska färjor skulle undantas från svensk skatt vid 2002 års taxering. Skattefriheten begränsades till att gälla personer som någon gång under januari månad år 2001 var anställda ombord på ett danskt skepp (SFS 2001:411). Skälet för förslaget var att anställda ombord på fartyg som är registrerade i Danskt Internationellt Skibsregister (DIS) är undantagna från dansk sjömansskatt och får i stället en nettolön som är ca 30 procent lägre än motsvarande bruttolön. I budgetpropositionerna för åren 2002–2004 föreslogs att även detta undantag från beskattning skulle förlängas till att gälla också vid 2003–2005 års taxeringar (SFS 2001:1054, 2002:964 och 2003:826).

Frågan om beskattningen av sjömännen i det nordiska skatteavtalet är en fråga som lämpligen borde lösas gemensamt inom Norden. Regeringen påbörjade under hösten 2001 en översyn av lastsjöfartens och färjenäringens villkor. Syftet var att utreda möjligheterna till en gemensam nordisk uppfattning när det gäller den framtida utformningen av de Europeiska gemenskapernas riktlinjer för statligt stöd till sjötransporten. Detta uppdrag redovisades under hösten år 2003. Den särskilde utredarens slutsats var att det inte förelåg några förutsättningar att enas om en gemensam uppfattning i denna fråga med vare sig de nordiska länderna eller övriga länder runt Östersjön. En gemensam uppfattning om stödfrågorna hade kunnat leda till en lösning av den nu aktuella frågan. I den uppkomna situationen anser emellertid regeringen att det fortfarande finns anledning att förlänga den skattefrihet för ombordanställda på nordiska skepp som hittills gällt till att gälla även vid 2006 års taxering.

Förslaget har som tidigare år tagits in i övergångsbestämmelserna till lagen om dubbelbeskattningsavtal mellan de nordiska länderna. Ett lagförslag i ärendet finns i avsnitt 3.4.

8.3 Kapital- och egendomsskattefrågor

8.3.1 Förmögenhetsskatten

8.3.1.1 Höjt fribelopp för sambeskattade par

Regeringens förslag: Fribeloppet för uttag av förmögenhetsskatt för sambeskattade par höjs från och med 2006 års taxering från 2 000 000 kronor till 3 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Förmögenhetsskatt utgår på den del av den skattepliktiga förmögenheten som överstiger ett fribelopp. Fribeloppet är 1 500 000 kronor för fysiska personer och dödsbon. Makar samt sambor med gemensamma barn sambeskattas och har ett gemensamt fribelopp på 2 000 000 kronor. Hemmavarande barn under 18 år sambeskattas med sina föräldrar.

Inför 2002 års taxering infördes ett särskilt fribelopp för sambeskattade par. Fribeloppet hade dittills varit detsamma för ensamstående och sambeskattade. Beloppet höjdes från 900 000 kronor till 1 000 000 kronor för ensamstående och 1 500 000 kronor för sambeskattade par. Inför 2003 års taxering höjdes fribeloppen ytterligare till den nivå som gäller i dag.

Under de senaste åren har antalet fysiska personer som betalar förmögenhetsskatt ökat från 263 000 år 2002 till beräknade 320 000 personer år 2005. Under dessa år har intäkterna från förmögenhetsskatten ökat från fyra miljarder kronor till beräknade 5,3 miljarder kronor. Regeringen anser att det finns skäl att förändra förmögenhetsbeskattningen i en mildrande riktning. En sådan förändring bör ske genom höjningar av fribeloppen. På så sätt minskar antalet personer som betalar förmögenhetsskatt och skatten kommer i huvudsak att träffa större förmögenheter.

I första hand bör det gemensamma fribeloppet för sambeskattade par höjas. Därigenom uppnås större neutralitet mellan å ena sidan gifta och sambor med gemensamma barn som sambeskattas och å andra sidan sambor utan gemensamma barn som har var sitt fribelopp. Regeringen föreslår att fribeloppet för sambeskattade par höjs från 2 000 000 kr till 3 000 000 kr. Det gemensamma fribeloppet för sambe-

skattade par kommer därmed att motsvara två fribelopp för ensamstående.

Höjningen av fribeloppet för sambeskattade par föreslås gälla från den 1 januari 2005 och tillämpas första gången vid 2006 års taxering. Antalet skattskyldiga till förmögenhetsskatt beräknas minska från 320 000 till 200 000 år 2005.

Förslaget föranleder en ändring i 19 § lagen (1997:323) om statlig förmögenhetsskatt. Ett lagförslag i ärendet finns i avsnitt 3.9.

8.3.1.2 Fortsatta förändringar av förmögenhetsskatten

Regeringens bedömning: I det fortsatta arbetet med förändringar av förmögenhetsskatten bör övervägas att slopa undantaget från skatteplikt för huvuddelägars aktier och att införa ett tak för uttag av förmögenhetsskatt.

Skälen för regeringens bedömning: Egendomsskattekommittén, som bl.a. hade i uppdrag att göra en översyn av förmögenhetsbeskattningen, överlämnade sitt huvudbetänkande, Reformerade egendoms-skatter (SOU 2004:36), i mars i år. Betänkandet har remissbehandlats. I det fortsatta arbetet med förmögenhetsskatten avser regeringen att överväga förändringar som syftar till att öka likformigheten och minska orättvisorna i beskattningen. En fråga som bör övervägas i det sammanhanget är om undantaget från skatteplikt för huvuddelägars aktier skall avskaffas och ersättas med ett tak för uttag av förmögenhetsskatt.

Aktier som är inregistrerade vid börs skall tas upp som tillgång vid förmögenhetsbeskattningen medan aktier som är marknadsnoterade utan att vara inregistrerade är skattefria. Det innebär att aktier som är noterade på Stockholmsbörsens A-lista är skattepliktiga och att aktier som är noterade utanför A-listan är, med några undantag, skattefria.

En skattepliktig aktie är dock under vissa förutsättningar skattefri om den innehas av en huvuddelägare. Skattebefrielsen gäller bl.a. för huvuddelägars aktier i ett aktiebolag i vilket aktier var inregistrerade vid börs vid utgången av år 1991 eller i ett aktiebolag i vilket aktier har

inregistrerats vid börs första gången efter utgången av år 1991. Med huvuddelägare avses en aktieägare som ensam eller tillsammans med närstående innehade aktier direkt eller indirekt motsvarande minst 25 procent av röstvärdet för aktierna i bolaget vid utgången av år 1991 om aktierna var inregistrerade vid börs vid den tidpunkten eller, om inregistrering skedde senare, vid tidpunkten för inregistreringen.

Undantaget för huvuddelägaraktier leder till olikformighet i beskattningen och har också kritiserats från olika utgångspunkter för att vara orättvist. Kritiken gäller bl.a. det förhållandet att förmögna personer slipper betala skatt för stora aktieinnehav samtidigt som småhusägare som inte har några betydande tillgångar i övrigt kan få betala förmögenhetsskatt. Vidare gäller kritiken den omständigheten att ägare med stora aktieinnehav i bolag kan behandlas skattemässigt olika beroende på vid vilken tidpunkt de skaffade sina respektive innehav.

Kritiken mot undantaget får i stora delar anses vara befogad. Det finns därför anledning att överväga om undantaget skall behållas. Ett borttagande av bestämmelsen skulle leda till att vissa huvuddelägare tvingades betala orimligt mycket i förmögenhetsskatt. Det skulle även kunna leda till att intresset för att låta inregistrera aktier på börsens A-lista hämmades. Ett avskaffande av huvuddelägarundantaget bör därför endast ske om det samtidigt införs någon form av begränsning av skatteuttaget.

Ett alternativ till undantaget för huvuddelägaraktier kan vara att införa ett tak för förmögenhetsskatten, dvs. en beloppsgräns som anger hur mycket en skattskyldig maximalt skall behöva betala i förmögenhetsskatt. Ett tak i kombination med ett slopande av huvuddelägarundantaget innebär att vissa huvuddelägare, vars förmögenhet i huvudsak består av aktier som i dag är undantagna från förmögenhetsskatt, kommer att betala mer skatt medan andra, som har betydande tillgångar utöver aktierna i fråga, kommer att betala mindre. Hur många som kommer att få betala mer respektive mindre beror på hur nivån på ett tak kalibreras.

8.3.2 Slopad arvs- och gåvoskatt

Regeringens bedömning: Beskattningen av arv och gåva bör slopas.

Skälen för regeringens bedömning: Egendomsskattekommittén (dir. 2002:87) har haft i uppdrag att göra en översyn av reglerna om arvs- och gåvoskatt. Efter förslag av kommittén slopades beskattningen av arv till efterlevande make och sambo fr.o.m. den 1 januari 2004 (prop. 2003/04:15, bet. 2003/04:SkU7, rskr. 2003/04:116, SFS 2003:1198). I sitt slutbetänkande, *Egendomsskatter – Reform av arvs- och gåvoskatter* (SOU 2004:66), som överlämnades till finansministern i juni 2004 föreslår kommittén ytterligare sänkningar av arvs- och gåvoskatten. Förslagen har remissbehandlats.

Arvs- och gåvoskatten är kostsam att administrera vilket måste sättas i relation till de intäkter som skatten ger. På grund av värderingsreglerna och konstruktionen i övrigt av arvs- och gåvoskattegränserna är det lätt att nedbringa skatten genom olika skatteplaneringsåtgärder som är helt lagliga. Mot bakgrund av detta och med syfte att underlätta generationsskiften i företag avser regeringen att senare under hösten föreslå riksdagen att arvs- och gåvoskatten tas bort. Inriktningen är att arvs- och gåvoskatten skall slopas fr.o.m. den 1 januari 2005.

8.3.3 Beskattningen av tjänstepensioner och privat pensionssparande

Regeringen har nyligen tillkallat en särskild utredare som skall utreda den skattemässiga behandlingen av de pensionssystem som kompletterar den allmänna pensionen, dvs. tjänstepensioner och privat pensionssparande. Uppdraget syftar till att anpassa den skattemässiga regleringen så att arbetsutbud och tillväxt gynnas. I detta ingår att förbättra och förenkla reglerna samt att öka likformigheten och neutraliteten i beskattningen av pensionssystemen.

Tjänstepensioner och privat pensionssparande är i dag skattesubventionerade. Subventionen består främst av en lägre beskattning av avkastningen på pensionskapitalet. En subvention kan också uppkomma genom att beskattningen av arbetsinkomsterna skjuts upp till pensioneringen

och, särskilt när det gäller individer med inkomster över det s.k. förmånstaket, genom att särskild löneskatt betalas på pensionskostnader i stället för socialavgifter och allmän löneavgift.

Utredaren skall utvärdera den skattemässiga subventionens effekter på sparande och arbetsutbud, framför allt arbetsutbudet bland äldre personer. Utredaren skall även utvärdera de skattemässiga effekterna av en inre marknad och en ökad rörlighet inom EU på pensionsområdet. Utifrån resultatet av utvärderingarna skall utredaren lämna förslag på lösningar och i övrigt anpassa den skattemässiga regleringen så att arbetsutbud och tillväxt gynnas och risken att skattebasen urholkas minimeras. Uppdraget skall redovisas senast den 1 december 2006.

På pensionsbeskattningsområdet har också förslag lämnats i en departementspromemoria, Beskattning av livförsäkringar och EG-rätten (Ds 2003:65), som har remitterats. Regeringen avser att under hösten redovisa sin bedömning av förslagen i promemorian och den EG-rättsliga utvecklingen på området.

8.3.4 Det fortsatta arbetet med 3:12-reglerna

Regeringens bedömning: 3:12-reglerna bör förändras så att de blir mer gynnsamma för företagen.

Skälen för regeringens bedömning: I budgetpropositionen för 2004 redovisade regeringen sin bedömning av det fortsatta arbetet med 3:12-reglerna. I denna proposition aviserade också regeringen ett första steg i reformeringen av reglerna genom en höjning av riskpremien i den s.k. klyvningsräntan från fem till sju procent. I en proposition under hösten 2003 lämnades också ett sådant förslag och riksdagen har beslutat i enlighet med förslaget (prop. 2003/04:17, bet. 2003/04:SkU9, rskr. 2003/04:117, SFS 2003:1200).

För det fortsatta arbetet aviserade regeringen i budgetpropositionen olika alternativa skattelättnader som tillsammans med den redan genomförda åtgärden skulle ge en varaktig skattesänkning på en miljard kronor. Ett alternativ är en ytterligare höjning av klyvningsräntan. Ett andra alternativ är en justering av den lönesummeregeln

som i dag bestämmer hur löner till anställda på visst sätt får medräknas i underlaget för beräkning av kapitalbeskattad utdelning och kapitalvinst. Ett tredje alternativ är en förändring av reglerna för kapitalvinstbeskattning och ett fjärde den s.k. BEK-modellen.

I den efterföljande diskussionen, bl.a. i anslutning till tillväxtsamtalen, har ytterligare alternativ aktualiserats. Ett sådant gäller införande av regler där ägare till kvalificerade andelar under vissa förutsättningar (vid en viss storlek på antalet anställda och företagsledarens/ägarens egna löneuttag) inte skulle omfattas av 3:12-reglerna. Ett annat alternativ har gällt möjligheten att utvidga den s.k. takregeln. Denna regel begränsar i dag den del av kapitalvinster som skall tjänstebeskattas. Utvidgningen skulle innebära att även andra tjänstebeskattade inkomster från företaget skulle beaktas.

I sammanhanget kan erinras om att man i 3:12-utredningens betänkande Beskattning av småföretagare (SOU 2002:52) föreslog en schablonregel för de mindre företagen.

Ett av de möjliga reformalternativ som pekades ut i budgetpropositionen 2004 var den av 3:12-utredningen föreslagna BEK-modellen. Enligt gällande rätt används i princip företagarens egna anskaffningskostnader för aktierna som underlag för att beräkna hur stor del av en utdelning, och indirekt även den del av framtida kapitalvinster, som skall kapitalinkomstbeskattas. BEK-modellen innebär att i underlaget skall också ingå en viss del av företagets beskattade kapital. Modellen har sina förespråkare men kan också kritiseras. En utvidgning av detta slag skulle bidra till att sänka skattebelastningen på investeringar som finansieras med kvarhållna vinstmedel. Samtidigt skulle det innebära en förmånsbehandling av investeringar i 3:12-företag i förhållande till vad som gäller för andra aktiebolag och också innebära ökade möjligheter till omvandling av arbetsinkomster till lägre beskattade kapitalinkomster. De begränsningar av den ”fulla” BEK-modellen som föreslogs av den s.k. 3:12-utredningen i syfte att motverka omfattande skatteomvandling riskerar att inte bli stabila. Utredningen föreslog att ett införande av BEK-modellen skulle finansieras genom att kapitalvinster i sin helhet beskattas som tjänsteinkomst, inte som i dag till 50 procent. Detta skulle kunna medföra betydande skatteskörpningar i vissa fall.

Nackdelarna med BEK-modellen får anses överväga fördelarna. Regeringen avvisar därför modellen.

Bedömningen av BEK-modellen skall ses i relation till de alternativa åtgärder som redovisades i budgetpropositionen 2004 men också till de senare aktualiserade alternativen. Särskilt de senare alternativen ger ett delvis nytt perspektiv på det fortsatta reformarbetet. Finansministern har därför den 3 juni 2004 förordnat en expertgrupp med uppgift att genomföra en fördjupad prövning av 3:12-reglerna. I detta sammanhang är en utvidgning av takregeln och ett alternativ där under vissa förutsättningar 3:12-reglerna inte skall tillämpas av särskilt intresse. Uppdraget skall redovisas senast vid utgången av oktober 2004. Regeringen avser att därefter återkomma med förslag som skall träda i kraft senast den 1 januari 2006.

Det fördjupade analysarbetet innebär inte att de i budgetpropositionen 2004 utpekade alternativen skulle vara inaktuella. I den fortsatta beredningen kommer även övriga förslag, utöver de som har kommenterats, från 3:12-utredningens betänkande Beskattning av småföretagare (SOU 2002:52) att beaktas.

8.3.5 Ändrade regler för periodiseringsfonderna

Regeringens bedömning: Vinstmedel som juridiska personer avsatt i periodiseringsfondssystemet räntebeläggs. En räntebeläggning innebär att en schablonintäkt beräknas på de avsatta vinstmedlen. Schablonintäkten skall sedan tas upp vid inkomstbeskattningen. Åtgärden skall träda i kraft den 1 januari 2005.

Skälen för regeringens bedömning: Eftersom de tidigare föreslagna lättnaderna beträffande arvs-, gåvo- och förmögenhetsskatterna till inte oväsentlig del kommer företagssektorn till godo genom att ägarkollektivet gynnas är det rimligt att förändringarna finansieringsmässigt balanseras genom vissa förändringar av beskattningsreglerna för företag. Förändringarna bör ske på ett sådant sätt att de goda förutsättningarna för att göra investeringar i Sverige i största möjliga utsträckning bevaras och även utan att försämra företagets internationella konkurrenskraft. I

detta sammanhang bör utvecklingen mot lägre bolagsskattesatser i vår omvärld särskilt beaktas. De nya medlemsstaterna i EU har alla låga skattesatser, omkring 20 procent. Att i ett sådant läge höja bolagsskattesatsen ger ingen positiv signal till företag som överväger etablering och/eller fortsatt expansion i Sverige. Istället bör finansieringen av de skattesänkningarna som kommer ägarkollektivet tillgodo prövas inom ramen för de generösa vinstreserveringsmöjligheter som företagen har i periodiseringsfondssystemet.

En förändring av periodiseringsfondssystemet kan uppnås antingen genom ändringar i det befintliga regelsystemet som t.ex. att den maximala avsättningsmöjligheten minskas (25 procent för juridiska personer, 30 procent för egenföretagare) eller genom en räntebeläggning av periodiseringsfondavsättningarna. Åtgärderna skiljer sig åt i ekonomiskt avseende genom att en sänkt avsättningsprocent minskar såväl periodiseringsfondssystemets resultatutjämningsgenskaper (bl.a. indirekt kvittning av förluster i dag mot historiska vinster) som dess sänkande effekt på skatten på egenfinansierade investeringar medan en räntebeläggning i allt väsentligt bara har den senare effekten.

En fördel med räntebeläggningsmetoden är därför att möjligheten att utjämna företagets resultat mellan olika beskattningsår i allt väsentligt behålls intakt. Mot en generell tillämpning av räntebeläggningsmetoden talar emellertid att det komplicerar reglerna särskilt för enskilda näringsidkare och delägare i handelsbolag som är fysiska personer. Detta står i strid med regeringens ambitioner att förenkla för dessa företag. Denna konflikt undviks om dessa företag inte omfattas av ändringen. En sådan lösning leder visserligen till en marginellt ökad oenhetlighet i skattereglerna mellan juridiska personer och övriga företagsformer. Detta måste vägas mot målet om enkla regler för dessa näringsidkare. Regeringen bedömer att förenklingsaspekten väger tyngre i denna fråga. Endast företag som i inkomstskattesammanhang anses som juridiska personer bör därför omfattas av ett system med räntebeläggning av periodiseringsfonderna.

Ett sådant system kräver dock ytterligare beredning. Finansdepartementet kommer i samband med att denna proposition överlämnas till riksdagen att presentera ett förslag med denna innebörd. Arbetet bedrivs med inriktning att ett

lagförslag skall kunna lämnas under hösten 2004 för att träda i kraft den 1 januari 2005 och tillämpas första gången på beskattningsår som påbörjas efter ikraftträdandet.

8.4 Energi- och miljöbeskattning

8.4.1 Grön skatteväxling och andra miljö- och energipolitiska styrmedel

I budgetpropositionen för 2001 presenterade regeringen en strategi för grön skatteväxling. Det samlade utrymmet för skatteväxling under perioden 2001 till 2010 är 30 miljarder kronor. Hittills har en skatteväxling om drygt 10 miljarder kronor genomförts. För 2005 föreslås i denna proposition en skatteväxling på 3,4 miljarder kronor.

De energi- och miljöskattehöjningar som genomförts tidigare, inom ramen för den gröna skatteväxlingen, har haft sin tyngdpunkt på höjda skatter på el och uppvärmningsbränslen. Det övergripande syftet med skatteväxlingen är att bidra till att de av riksdagen fastställda miljömålen nås. Detta förutsätter att åtgärder riktas mot flera sektorer. Transportsektorn omfattas inte av det system för handel med utsläppsätter, som införs den 1 januari 2005. Bland de sektorer som står utanför handelssystemet beräknas transportsektorn svara för större delen av utsläppsökningarna fram till 2010 i frånvaro av ytterligare åtgärder. Regeringen anser därför att tyngdpunkten i den gröna skatteväxlingen för 2005 bör läggas på höjda skatter för transportsektorn och föreslår höjningar av såväl fordonskatten som energiskatten på bensin och dieselolja. Därutöver föreslås en höjning av energiskatten på el som förbrukas av hushåll och servicenäringsringar. För dieselolja, som används i arbetsmaskiner i jord- och skogsbruket, föreslås dock en nedsättning av skatten i syfte att skapa likvärdiga konkurrensförutsättningar för det svenska jord- och skogsbruket jämfört med övriga EU. Den samlade budgeteffekten av dessa åtgärder 2005 framgår av tabell 8.6.

Tabell 8.6 Höjda energi- och miljöskatter inom ramen för grön skatteväxling 2005. Periodiserad nettoeffekt för offentlig sektor i miljarder kronor

Höjd energiskatt på bensin 15 öre/l	0,92
Höjd energiskatt på dieselolja 30 öre/l	0,82
Höjd energiskatt på el hushåll och service 1,2 öre/kWh	0,88
Höjd fordonsskatt på personbilar	1,18
Höjd fordonsskatt på lätta lastbilar och lätta bussar	0,10
Sänkt koldioxidskatt på dieselolja i jord- och skogsbruk 2 kr/l	-0,52
Summa	3,38

För att ytterligare öka miljöstyrningen i fordonsbeskattningen bör en miljöinriktad fordonsskatteomläggning för lätta fordon genomföras enligt det förslag som presenterats av Vägtrafikskatteutredningen (SOU 2004:63). Regeringen avser att driva arbetet med en sådan fordonsskatteomläggning så att nya regler skall kunna träda i kraft den 1 januari 2006.

Som uttalades i förra årets budgetproposition driver regeringen ett arbete med en reformering av energiskattesystemet. Arbetet bedrivs i en arbetsgrupp inom Finansdepartementet.

Regeringen följer även utvecklingen av alternativa styrmedel på energiområdet. Den 1 januari 2005 avses ett program för energieffektivisering att införas (prop. 2003/04:170). Programmet omfattar energintensiva industriföretag som använder el i tillverkningsprocessen. Ett deltagande i programmet innebär att företagen åtar sig att genomföra åtgärder som leder till en effektivare elanvändning i utbyte mot att de medges befrielse från energiskatten på el. För de företag som omfattas av programmet ersätts därmed energiskatten på el av ett alternativt styrmedel.

Ett system för handel med utsläppsätter införs inom EU den 1 januari 2005. Systemet omfattar utsläpp av koldioxid från förbränningsanläggningar inom industrin, kraft- och värmeverk och anläggningar som producerar och bearbetar järn, stål, glas, glasfiber, cement och keramik, papper och pappersmassa samt oljeraffinerier.

Regeringen avser att följa utvecklingen av handelssystemet. Den arbetsgrupp som inom Finansdepartementet arbetar med en reformering av energiskattesystemet skall även se över möjligheterna att justera koldioxidskatten så att kostnaden för utsläppsätterna beaktas. Förutsättningarna för framtida investeringar i hög-effektiv kraftvärmeproduktion skall särskilt

beaktas i syfte att säkerställa en tillräcklig omfattning av svensk elproduktion.

Regeringen avser att komma med ett samlat ställningstagande till koldioxidskattens framtida utformning i den handlande sektorn i 2005 års ekonomiska vårproposition.

Ett system för handel med elcertifikat infördes i Sverige den 1 maj 2003. Elcertifikat är en ny form av marknadsbaserade styrmedel som syftar till att främja förnybar elproduktion. Systemet innebär att producenter av förnybar el tilldelas certifikat samtidigt som elanvändarna åläggs en skyldighet att inneha ett antal certifikat i förhållande till sin elanvändning, en s.k. kvotplikt.

Liksom de miljörelaterade skatterna skapar de nya styrmedlen ekonomiska drivkrafter för införande av miljövänlig och resurssnål livsstil och teknik. Från miljösynpunkt och ekonomisk synpunkt är dessa styrmedel jämförbara, men beroende på bl.a. miljöproblemetets natur kan det ena instrumentet vara att föredra framför det andra. Inom varje område bör det dock i många fall räcka med att ett instrument tillämpas för att nå ett och samma miljömål. Införandet av alternativa styrmedel bör därför samordnas med energibeskattningen.

8.4.1.1 Höjda energiskatter på drivmedel

Regeringens förslag: Energiskatten på bensin höjs med 15 öre per liter och på dieselolja med 30 öre per liter. För alla bränslen, inklusive drivmedlen, tillkommer även höjningar på grund av den årliga indexuppräknings av skattesatserna. De särskilda avgifter som tas ut vid överträdelse av användningsförbudet för märkt olja höjs. Ändringarna träder i kraft den 1 januari 2005.

Skälen för regeringens förslag: Som ett ytterligare steg i den gröna skatteväxlingens ökade miljörelatering av skattesystemet, bör skatten på bensin höjas med 15 öre per liter och skatten på dieselolja höjas med 30 öre per liter (300 kr per m³). Höjningarna bör vara lika stora oavsett inplacering i miljöklass. I avsnitt 8.4.2 föreslås dock att skatten på dieselolja som används i jordbruk, skogsbruk och vattenbruk i stället sänks med ca 2 kronor per liter från 2005 års nivå.

I avsnitt 8.4.1.5 redovisas tillkommande skattehöjningar som sker på grund av den årliga indexuppräknings av skattesatserna. Skattesatsändringarna för de vanligaste bränslena till följd av regeringens förslag, inklusive indexering, framgår av tabellerna 8.7 och 8.8.

Enligt EG-rätten är medlemsstaterna skyldiga att säkerställa att märkt olja inte kan användas för förbränning i motorn på fordon avsedda för vägtrafik och att fastställa sanktioner som skall tillämpas vid överträdelse av detta förbud (artikel 3 i rådets direktiv 95/60/EG av den 27 november 1995 om märkning för beskattningsändamål av dieselbrännolja och fotogen, det s.k. märkningsdirektivet EGT L 291, 6.12.1995 s. 46). Enligt märkningsdirektivet skall sanktionerna vara effektiva, stå i rimlig proportion till överträdelserna och verka avskräckande. Med hänsyn till de ökade skatteskillnader mellan märkt och omärkt olja som uppkommer till följd av förslaget anser regeringen att det är rimligt att höja nivåerna för de särskilda avgifter som tas ut vid överträdelse av användningsförbudet för märkt olja. Nivåerna bör återställas till de nivåer som gällde före år 2004.

Förslaget föranleder ändringar i 2 kap. 1 och 10 §§ samt 10 kap. 5 § lagen (1994:1776) om skatt på energi. Ett lagförslag i ärendet finns i avsnitt 3.10.

8.4.1.2 Höjd fordonsskatt på personbilar, lätta bussar och lätta lastbilar

Regeringens förslag: Fordonsskatten för bensindrivna personbilar höjs med 23 procent. Fordonsskatten för dieseldrivna personbilar höjs med 2 procent. Fordonsskatten för lätta bussar och lätta lastbilar höjs med 40 procent. Höjningarna träder i kraft den 1 januari 2005.

Skälen för regeringens förslag: Någon generell höjning av fordonsskatten för personbilar har inte skett sedan 1996. Det innebär att den reala skattebelastningen har minskat. Som ett steg i den gröna skatteväxlingens ökade miljörelatering av skattesystemet föreslår regeringen en genomsnittlig höjning av fordonsskatten med 23 procent för bensindrivna personbilar (inklusive övriga personbilar som inte kan drivas med dieselolja) och 2 procent för dieseldrivna person-

bilar. För ett normalhushåll kommer den större höjningen av skatten på dieselolja att kompenseras genom en mindre höjning av fordonsskatten på dieselbilar.

Nuvarande nivå på fordonsskatten för lätta bussar och lätta lastbilar är betydligt lägre än jämförbara viktklasser för främst dieseldrivna personbilar. Den stora skatteskillnaden leder till en omfattande skattebetingad ombyggnad från personbil till lätt lastbil med merkostnader för myndigheter och mindre skatteintäkter som följd. Även av miljöskäl är det olämpligt att skatten på lätta bussar och lätta lastbilar är lägre än skatten på personbilar. Regeringen anser därför att fordonsskatten på lätta bussar och lätta lastbilar på sikt bör likställas med fordonsskatten på personbilar. Som ett första steg föreslås en genomsnittlig höjning av fordonsskatten på lätta bussar och lätta lastbilar med 40 procent.

Förslaget föranleder ändringar i bilaga 1 till fordonsskattelagen (1988:327). Ett lagförslag i ärendet finns i avsnitt 3.5.

8.4.1.3 Miljöinriktad fordonsskatteomläggning

Regeringens bedömning: För att öka miljöstyrningen i fordonsskattningen bör en koldioxidbaserad fordonsskatt för lätta fordon införas.

Bakgrunden till regeringens bedömning: Vägtrafikskatteutredningen överlämnade den 27 maj 2004 sitt slutbetänkande Skatt på väg (SOU 2004:63) till regeringen. Betänkandet har remissbehandlats. Remisstiden gick ut den 16 augusti 2004. Remissinstansernas yttranden finns hos Finansdepartementet (dnr Fi2002/2563).

Utredningens förslag: I syfte att öka miljöstyrningen för lätta fordon (personbilar samt lastbilar och bussar med en totalvikt av högst 3,5 ton) läggs fordonsskatten om till att vara baserad på koldioxidutsläpp i stället för på vikt och typ av drivmedel. Fordonsskatten differentieras efter respektive fordons utsläpp av koldioxid per kilometer. Dieseldrivna fordon som omfattas av den koldioxidbaserade fordonsskatten får ett tillägg på fordonsskatten, eftersom utsläppskraven är något lägre för diesel-

drivna fordon än för bensindrivna fordon och skatten på dieselolja är lägre än på bensin.

Lätta bussar och lätta lastbilar bedöms kunna inkluderas i den koldioxidbaserade fordonsskattemodellen fr. o .m. modellår 2009.

Skälen för regeringens bedömning: För att öka miljöstyrningen bör fordonsskatten för lätta fordon vara baserad på koldioxidutsläpp. Den nya fordonsskatten bör inledningsvis gälla enbart för personbilar av modellår 2006 eller senare samt för personbilar som uppfyller minst miljöklass 2005, miljöklass El eller miljöklass Hybrid. Förutom personbilar skall även andra lätta fordon på sikt omfattas av den nya koldioxidbaserade fordonsskatten.

Regeringen planerar att driva det fortsatta arbetet med målet att ett nytt regelverk skall kunna träda i kraft den 1 januari 2006. Inom ramen för detta arbete ingår en fortsatt beredning av övriga förslag från Vägtrafikskatteutredningen.

8.4.1.4 Höjd energiskatt på el

Regeringens förslag: Energiskatten på el som förbrukas i hushålls- och servicesektorerna höjs med 1,2 öre per kWh. Höjningen träder i kraft den 1 januari 2005.

Skälen för regeringens förslag: Strategin för grön skatteväxling syftar till ökad miljörelatering av skattesystemet. Energiskatten på el bidrar till ett mer effektivt utnyttjande av el. Som en del i skatteväxlingen bör energiskatten på el därför höjas med 1,2 öre per kWh. Höjningen omfattar inte el som förbrukas inom tillverkningsindustrin samt inom jordbruks-, skogsbruks- och vattenbruksnäringarna. Skattehöjningarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2005.

Förslaget innebär att skillnaden i beskattning mellan el som förbrukas inom tillverkningsindustrin och övriga delar av näringslivet ökar. Detta kan anses som ett ökat stöd till förmån för tillverkningsindustrin. Förslaget kan därför inte genomföras förrän kommissionen har prövat dess förenlighet med EU:s regler om statsstöd. Regeringen planerar att snarast lämna en ansökan om godkännande till kommissionen och bedömer att ett ställningstagande till förslaget

kan fås i sådan tid, att riksdagen kan beakta det vid sin behandling av denna budgetproposition.

Årets uppräknings av skattesatserna på energiområdet efter prisutvecklingen (indexering) behandlas i avsnitt 8.4.1.5 och i tabellerna 8.7 och 8.8 redovisas de sammanlagda ändringarna i beskattningen av el som föreslås i budgetpropositionen.

Förslaget föranleder ändringar 11 kap. 3 § lagen (1994:1776) om skatt på energi. Ett lagförslag i ärendet finns i avsnitt 3.10.

8.4.1.5 Skattesatsuppräknings efter prisutvecklingen (indexering)

Regeringens förslag: Höjningar sker av samtliga energi- och koldioxidskattesatser motsvarande förändringarna i konsumentprisindex under perioden juni 2003–juni 2004. Höjningarna träder i kraft den 1 januari 2005.

Skälen för regeringens förslag: Sedan 1994 sker en automatisk indexuppräknings av skatterna på energiområdet. Varje år, senast i november, skall regeringen beräkna det kommande kalenderårets energi- och koldioxidskattesatser med hänsyn till den allmänna prisutvecklingen. Förändringen av skattesatserna baseras på förändringen i konsumentprisindex mellan juni månad två år före beskattningsåret och juni månad året före beskattningsåret. Vid beräkningen av de nya skattesatser som blir följderna av regeringens förslag till fortsatt grön skatteväxling har hänsyn tagits till den indexuppräknings som skall ske för kalenderåret 2005. För perioden juni 2003–juni 2004 har index höjts med 0,43 procent. Av förenklings-skäl görs i budgetpropositionen denna indexuppräknings för samtliga energi- och koldioxidskattesatser, dvs. inte enbart för de skattesatser som berörs av den gröna skatteväxlingen.

Indexuppräknings av skattesatserna på el medför en ytterligare höjning med 0,1 öre per kWh med undantag för skattesatsen 0,5 öre per kWh. Totalt föreslås alltså i budgetpropositionen att energiskatten på el höjs med upp till 1,3 öre per kWh. Den allmänna skattenivån för hushållen och servicesektorerna kommer efter höjningen att uppgå till 19,4 öre per kWh i vissa kommuner i norra Sverige samt till 25,4 öre per kWh för övriga delar av landet. Den särskilda

skattesatsen för el som förbrukas för el-, gas-, värme- eller vattenförsörjning höjs till 22,8 öre per kWh. Skattesatsen för el som förbrukas i industrin, jordbruket, skogsbruket och vattenbruket blir oförändrat 0,5 öre per kWh p.g.a. avrundningsreglerna. Exempel på de sammanlagda föreslagna skatteförändringarna för de vanligaste drivmedlen i miljöklass 1 och eldningsolja samt för el presenteras i tabell 8.7.

Förslaget föranleder ändringar i 2 kap. 1 och 10 §§ samt 11 kap. 3 § lagen (1994:1776) om skatt på energi. Ett lagförslag i ärendet finns i avsnitt 3.10.

Tabell 8.7 Skattehöjningar inklusive indexuppräknings för vissa bränslen och el för år 2005

Energislag	Koldioxid-skatt	Energi-skatt	Indexupp-räkning	Summa
Bensin, kr/liter	0	+0,15	+ 0,02	+0,17
Dieselolja, kr/m ³	0	+300	+ 14	+314
Eldningsolja, kr/m ³	0	0	+ 14	+14
El, södra Sverige öre/kWh	–	+ 1,2	+ 0,1	+ 1,3
El, norra Sverige öre/kWh	–	+ 1,2	+ 0,1	+ 1,3

En jämförelse mellan dagens skattesatser och de nya nivåerna redovisas i tabell 8.8. Jämförelsen avser bensin och dieselolja, båda miljöklass 1, som är de kvaliteter som finns på bensinstationerna. Den totala punktskattesatsen omfattar både energiskatt och, i förekommande fall, koldioxidskatt.

Tabell 8.8 Nuvarande och föreslagna skattesatser på vissa bränslen och el

Energislag	Nuvarande punktskattesats	Föreslagen punktskattesats
Bensin, kr/liter	4,79	4,96
Dieselolja, kr/m ³	3 331	3 645
Eldningsolja, kr/m ³	3 330	3 344
El, södra Sverige öre/kWh	24,1	25,4
El, norra Sverige öre/kWh	18,1	19,4

8.4.2 Nedsättning av skatten på dieselolja som används i jordbruket, skogsbruket och vattenbruket

Regeringens förslag: Nedsättning medges med 77 procent av koldioxidskatten på dieselolja som

används i yrkesmässig jordbruks-, skogsbruks- och vattenbruksverksamhet. Ändringen träder i kraft den 1 januari 2005.

Skälen för regeringens förslag: I regeringens skrivelse, Genomförande av EU:s jordbrukspolitik i Sverige, anför regeringen att skatten på dieselolja som används i jordbrukets arbetsmaskiner bör sänkas från och med den 1 januari 2005 (skr. 2003/04:137).

Från jordbruksorganisationerna har länge framförts att den skatt som belastar dieselolja som används i arbetsmaskiner inom jordbruket i flertalet konkurrentländer är nedsatt till låga nivåer. I Sverige finns ingen skattenedsättning för sådan användning. Skatten är densamma som den som gäller för användning i personbilar, lastbilar och bussar.

Regeringen anser att det av konkurrensskäl finns anledning att sätta ned skatten också för arbetsmaskiner som används i det svenska jordbruket. Detta bör också gälla de andra areella näringarna skogsbruket och vattenbruket. De nedsättningsregler som redan finns på energiskatteområdet för uppvärmningsbränslen och el omfattar också dessa näringar. Däremot anser regeringen att det inte är befogat att låta skattenedsättningen omfatta annan användning av sådana arbetsmaskiner. Exempelvis bör en jordbrukstraktor inte omfattas av nedsättningen när den används utanför jordbruket t.ex. för snöröjning, schaktningsarbete eller transporter.

Det ekonomiska utrymme som står till buds för en skattenedsättning är begränsat. Regeringen föreslår att koldioxidskatten sätts ned med 77 procent, vilket innebär en sänkning med ca 2 kronor per liter från 2005 års nivå.

Eftersom det finns en risk för fusk om den dieselolja som köps för användning i de aktuella arbetsmaskinerna i stället används i personbilar, lastbilar eller bussar, anser regeringen att beskattningsmyndigheten bör ta in uppgifter i ansökningarna om bl.a. hur arbetsmaskinerna används, brukad areal, avverkad trädvolym och liknande information som behövs för att kontrollera riktigheten i uppgifterna.

Enligt den nuvarande ordningen för återbetalning av skatt på el som förbrukas inom jordbruk, skogsbruk och vattenbruk görs normalt ansökningar en gång om året. Endast den del av återbetalningsbeloppet som överstiger 1 000 kronor betalas tillbaka. Om elförbrukning-

en per år överstiger en viss gräns kan återbetalning medges per kvartal. Den skatteåterbetalning som i dag sker för eldningsolja och andra bränslen för uppvärmning är däremot alltid baserad på kvartalsansökningar och i detta fall sker återbetalning av hela beloppet så snart det uppgår till 1 000 kronor.

Regeringen anser att administrativa skäl talar för att införa den ordning som gäller för el också för återbetalningen av skatt på dieselolja och att den nuvarande ordningen för uppvärmningsbränslena ändras på samma sätt så att samordningsfördelar kan tas till vara. Rätten till återbetalning bedöms separat för el- respektive för bränslen. Vid bedömning av rätten till återbetalning avseende bränsle bör dock ersättningsbeloppen för dieselolja och uppvärmningsbränslen räknas samman. Av förenklingsskäl justeras också reglerna för bränslen som används vid växthusodling så att de överensstämmer med dem som gäller för el.

Förslaget föranleder ändringar i 6 a kap. 1 § samt 9 kap. 7 och 8 §§ lagen (1994:1776) om skatt på energi. Ett lagförslag i ärendet finns i avsnitt 3.10.

8.4.3 Koldioxidskatten för anläggningar som omfattas av handel med utsläppsrätter

Regeringens bedömning: Regeringen avser att följa utvecklingen av systemet för handel med utsläppsrätter och återkomma med ett samlat ställningstagande till koldioxidskattens framtida utformning i den handlande sektorn i 2005 års ekonomiska vårproposition.

Bakgrunden till regeringens bedömning: Ett system för handel med utsläppsrätter införs inom EU den 1 januari 2005 (Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/87/EG av den 13 oktober 2003 om ett system för handel med utsläppsrätter för växthusgaser inom gemenskapen och om ändring av rådets direktiv 96/61/EG, EUT L 275, 25.10.2003 s. 32 samt prop. 2003/04:132, SFS 2004:656). Systemet omfattar utsläpp av koldioxid från kraft- och värmeverk, oljeraffinaderier, anläggningar som producerar och bearbetar järn, stål, glas, glasfiber, cement och kera-

mik samt anläggningar som producerar papper och pappersmassa.

Utformningen av ett system för handel med utsläppsrätter har varit föremål för utredning av en parlamentarisk delegation, FlexMex2. Delegationen har redovisat sina förslag i ett flertal delbetänkanden sedan delegationen tillsattes, varav det senaste (SOU 2004:62) presenterades i april 2004.

Delegationens förslag: Koldioxidskatten tas bort för de industrianläggningar som omfattas av handelssystemet. Skatten behålls för samtliga kraftvärme- och värmeproduktionsanläggningar, men kompensation ges till företagen för kostnaden för den del av utsläppen som täcks av inköpta utsläppsrätter. En sådan kompensation bör utformas så att det samlade skatteuttaget och kostnaden för inköp av utsläppsrätter sammantagna inte överstiger nivån på nuvarande koldioxidskatt.

Remissinstanserna: Av de remissinstanser som har yttrat sig i frågan, instämmer drygt hälften i delegationens förslag. *Skatteverket* anser dock att frågan om eventuellt kompensationsförfarande bör utredas ytterligare. *Naturvårdsverket* och *Statens energimyndighet* anser att skatten även bör tas bort för kraftvärmeverk och att skattenivån bör reduceras för värmeproduktion i hetvattenpannor. Tolv remissinstanser anser att koldioxidskatten skall tas bort för hela den handlande sektorn. *Konjunkturinstitutet* anser att det inte är samhällsekonomiskt motiverat att ha en särbehandling av värmeproduktionen. *Svensk Energi*, *Svensk Fjärrvärme* och *Svenska Gasföreningen* avstyrker utredningens förslag om att behålla koldioxidskatten för fjärrvärmeproduktion och anser att detta riskerar att leda till minskade investeringar i kraft- och värmeproduktion i Sverige. Fyra remissinstanser anser att koldioxidskatten bör behållas.

Skälen för regeringens bedömning: Utsläppshandel är ett klimatpolitiskt instrument som skall styra mot minskade utsläpp av koldioxid. Styrningen sker genom att de anläggningar som omfattas av systemet tilldelas utsläppsrätter. Den sammantagna mängden utsläppsrätter som tilldelas anläggningar inom EU avgör hur stora utsläppen i EU kan bli.

De svenska anläggningarna som ingår i handelssystemet, med undantag för kondenskraftverk och oljeraffinaderier, betalar i dag koldioxidskatt för sin bränsleförbrukning. Införan-

det av utsläppshandel innebär därför att två styrmedel används för att styra mot samma mål. En samordning av dessa båda medel krävs så att en effektiv miljöstyrning uppnås samtidigt som svenska företags internationella konkurrenskraft värnas.

Eftersom systemet för handel med utsläppsrätter ännu inte har börjat tillämpas, är det osäkert hur priset på utsläppsrätter kommer att utvecklas. Det är därför för tidigt att ta ställning till hur samordningen av de två styrmedlen bör utformas. Regeringen avser att följa utvecklingen av handelssystemet. Den arbetsgrupp som inom Finansdepartementet arbetar med en reformering av energiskattesystemet, skall även se över möjligheterna att justera ned koldioxidskatten så att kostnaderna för utsläppsrätterna beaktas. Förutsättningarna för framtida investeringar i högeffektiv kraftvärmeproduktion skall särskilt beaktas, i syfte att säkerställa en tillräcklig omfattning av svensk elproduktion. Regeringen avser att komma med ett samlat ställningstagande till koldioxidskattens framtida utformning i den handlande sektorn i 2005 års ekonomiska vårpropositionen.

8.4.4 Skattestrategi för alternativa drivmedel

Regeringens bedömning: Regeringen anser det angeläget att den strategi för skattenedsättning för alternativa drivmedel som lades fast i budgetpropositionen för år 2002 och utvecklades i budgetpropositionen för år 2004 kan börja tillämpas så snart erforderligt statsstöds-godkännande erhållits från kommissionen.

Skälen för regeringens bedömning: I budgetpropositionen för år 2002 lades huvudkomponenterna för en skattestrategi för alternativa drivmedel fast. Enligt den ursprungliga skattestrategin kunde skattenedsättning ske antingen genom pilotprojekt, för vilka medges befrielse från både energi- och koldioxidskatt, eller genom generell koldioxidskattebefrielse för koldioxidneutrala drivmedel.

I budgetpropositionen för år 2004 utvecklade regeringen sin skattestrategi för alternativa drivmedel på så sätt att koldioxidneutrala drivmedel från och med år 2004 befrias från både koldioxidskatt och energiskatt inom ramen för ett program som är avsett att sträcka sig till och med år 2008. För att tydliga och långsiktiga villkor skall säkerställas bör under denna tid villkoren stå fast.

Regeringens mål är att koldioxidneutrala drivmedel även på längre sikt skall ha de skattevillkor som krävs för att underlätta en bred introduktion av sådana bränslen på marknaden samtidigt som överkompensation undviks.

Frågan om skattestrategins omfattning har beretts med beaktande av bland annat europaparlamentets och rådets direktiv 2003/30/EG av den 8 maj 2003 om främjande av användning av biodrivmedel eller andra förnybara drivmedel.

Rådets direktiv 2003/96/EG av den 27 oktober 2003 om en omstrukturering av gemenskapsramen för beskattning av energiprodukter och elektricitet ger medlemsstaterna betydande frihet att utforma system för att skattemässigt gynna biodrivmedel inom ramen för EG-fördragets regler om statligt stöd. Möjligheten till skattenedsättning för biodrivmedel upphör om medlemsstaterna enligt rättsligt bindande krav i gemenskapslagstiftningen måste använda viss andel biodrivmedel.

Skattestrategin gäller med förbehåll för att skattestrategin godkänns av kommissionen såsom förenlig med EG-fördragets statsstödsregler. Förenlighet med dessa regler innebär bl.a. att ändringar som är nödvändiga för att undvika överkompensation alltid kan genomföras.

Kommissionen har prövat och godkänt den ursprungliga skattestrategin enligt statsstödsreglerna. Den i budgetpropositionen för år 2004 utvidgade skattestrategin har anmälts till kommissionen för prövning enligt reglerna om statligt stöd. Regeringen återkommer till riksdagen med förslag till de lagändringar som är nödvändiga för att skattestrategin skall kunna tillämpas så snart kommissionens godkännande har erhållits. Intill dess beslutar regeringen om skattenedsättning i särskilt ordning genom individuella dispenser från energiskatt och koldioxidskatt för koldioxidneutrala drivmedel. De individuella dispensererna upphör att gälla när lagstiftning om generell befrielse från energiskatt och koldioxidskatt för de drivmedel som dispensererna avser träder i kraft.

8.4.5 Vissa förändringar i koldioxidskatten m.m.

8.4.5.1 Nedsättning av koldioxidskatt enligt 0,8-procentsregeln

Regeringens förslag: Beräkningsgrunden för nedsättning av koldioxidskatt enligt 0,8-procentsregeln ändras så att skattebeloppet efter nedsättning i genomsnitt alltid uppfyller energiskattedirektivets minimiskattenivåer. Ändringen träder i kraft den 1 januari 2005.

Skälen för regeringens förslag: För bränslen som förbrukas vid tillverkningsprocessen i industriell verksamhet eller i yrkesmässig jordbruks-, skogsbruks- eller vattenbruksverksamhet medges nedsättning av koldioxidskatten. Under år 2004 betalar företag inom dessa sektorer 21 procent av annars gällande skatt. Härutöver gäller en särskild nedsättningsregel, 0,8-procentsregeln, för energiintensiva företag inom de angivna sektorerna. Regeln innebär att nedsättning medges för den del av skatten som överstiger 0,8 procent av de framställda produk-

ternas försäljningsvärde. På överskjutande del betalas 24 procent av skattebeloppet.

Vid beräkning av nedsättning av koldioxidskatt får skattebeloppet inte sättas ned mer än att det alltid minst uppgår till belopp som motsvarar de minimiskattesatser för oljor som har angetts i det numera upphävda mineraloljedirektivet. Nuvarande beräkningsgrund för nedsättning utgår från att skattebeloppet för varje enskilt energislag alltid minst skall uppgå till belopp som motsvarar den minimiskattenivå som har gällt enligt mineraloljedirektivet för de olika energislagen. Mineraloljedirektivet har numera ersatts av energiskattedirektivet (rådets direktiv 2003/96/EG av den 27 oktober 2003 om en omstrukturering av gemenskapsramen för beskattning av energiprodukter och elektricitet, EUT L 283, 31.10.2003, s. 51).

En anpassning av nedsättningen enligt 0,8-procentsreglen bör ske till den beräkningsgrund som anges i energiskattedirektivet. Denna beräkningsgrund utgår från att den totala summan av skattebeloppen i genomsnitt alltid minst skall motsvara minimiskattenivåerna för de förbrukade energislagen. Skattebeloppet för varje enskilt energislag behöver därmed inte motsvara minst minimiskattenivån så länge summan av skattebeloppen motsvarar minst genomsnittet av minimiskattenivåerna.

Energiskattedirektivet medför också behov av att justera beräkningsgrunden med anledning av att minimiskattenivåer för kol och naturgas har tillkommit och för att minimiskattenivåerna för oljeprodukter har höjts jämfört med mineraloljedirektivet. Förslaget till ändrad beräkningsgrund för nedsättning av koldioxidskatten enligt 0,8-procentreglen innebär därmed en anpassning till energiskattedirektivet. I tabell 8.9 redovisas de nuvarande och föreslagna minimiskattenivåer som alltid skall iakttas vid nedsättning enligt 0,8-procentsreglen.

Tabell 8.9 Nuvarande och föreslagna minimiskattenivåer på bränslen vid nedsättning enligt 0,8-procentsreglen

Minimiskattenivåer

Energislag	Nuvarande	Föreslagna
Dieselbrännolja, kr/m ³	160	195
Tjock eldningsolja, kr/m ³	125	130
Gasol (stationära motorer), kr/ton	320	375
Gasol (uppvärmning) kr/ton	0	0
Kol, kr/ton	0	40
Naturgas, kr/1000 m ³	0	50

Regeringen har anmält förslaget till kommissionen för statsstödsgranskning. Kommissionen har i beslut den 18 februari 2004 (ärende nr N 497/03) godkänt det anmälda förslaget till justeringar av 0,8-procentsreglen. Godkännandet avser perioden den 1 januari till den 31 december 2005.

Förslaget föranleder ändringar i 9 kap. 9 § lagen (1994:1774) om skatt på energi. Ett lagförslag i ärendet finns i avsnitt 3.10.

8.4.5.2 Begränsning av koldioxidskatteuttaget avseende kalk- och cementbranschen

Regeringens förslag: Den övergångsvis gällande begränsningsreglen avseende kalk- och cementbranschen m.m. (1,2-procentsreglen) förlängs ytterligare ett år. Ändringen träder i kraft den 1 januari 2005.

Skälen för regeringens förslag: Möjlighet till skattenedsättning för den energiintensiva tillverkningsindustrin har i olika former funnits sedan 1950-talet. Sedan den 1 januari 1993 tas ingen energiskatt ut för bränslen som förbrukas för uppvärmning inom tillverkningsindustrin. Uttaget av koldioxidskatt för industrin har varierat, men under år 2004 har det varit 21 procent av annars gällande skatt. Härutöver gäller en särskild nedsättningsregel, 0,8-procentsreglen, för den energiintensiva industrin. Trots denna regel finns det vissa företag inom kalk- och cementbranschen som, i avsaknad av ytterligare nedsättningsregler, skulle få en skattebelastning som allvarligt kunde hota den bedrivna verksamheten. I syfte att lindra skattebelastningen för denna bransch gäller därför fram till utgången av år 2004, med vissa begränsningar, att koldioxidskatten inte skall överstiga 1,2 procent av de framställda produkternas försäljningsvärde.

Det är viktigt att energi- och koldioxidbeskattningen har en utformning som ger goda förutsättningar för den svenska industrin att konkurrera internationellt. Nedsättningsreglerna för industrin har setts över av Skattenedsättningskommittén, som har presenterat resultatet av sitt arbete i betänkandet Svåra skatter! (SOU 2003:38). Skattenedsättningskommitténs förslag bereds inom ramen för regeringens pågående arbetet med en reformering av närings-

livets energibesättning. I avvaktan på resultatet av detta arbete, bör 1,2-procentsregeln få tillämpas också under 2005.

Energiförbrukning i de processer som täcks av 1,2-procentsregeln omfattas inte av energiskattedirektivet (se artikel 2.4 b femte strecksatsen av detta direktiv). Mot bakgrund av rådets och kommissionens uttalanden till rådets protokoll i samband med antagandet av energiskattedirektivet har kommissionen vid sin prövning, av det förslag till ett års förlängning av 1,2-procentsregeln som regeringen lämnade i budgetpropositionen för 2004, funnit att 1,2-procentsregeln inte utgör statligt stöd i den mening som avses i artikel 87.1 i EG-fördraget (se kommissionens beslut den 18 februari 2004 i ärende nr N 497/2003). Den nu föreslagna förlängningen av 1,2-procentsregeln behöver därför inte anmälas till kommissionen för statsstödsgranskning.

Förslaget föranleder ändringar i punkten 2 i övergångsbestämmelserna till lagen (1997:479) om ändring i lagen om skatt på energi. Ett lagförslag i ärendet finns i avsnitt 3.10.

8.4.5.3 Fortsatt avtrappning av energiskatteavdraget för vindkraft

Regeringens förslag: Den i år inledda avtrappningen av avdraget för energiskatt på el som har producerats i vindkraftverk, miljöbonusen, fortsätter nästa år. För landbaserad vindkraft sänks avdraget från 12 till 9 öre per kWh och för havsbaserad vindkraft sänks avdraget från 17 till 16 öre per kWh. Ändringarna träder i kraft den 1 januari 2005.

Skälen för regeringens förslag: Merparten av de befintliga stödsystemen för den förnybara elproduktionen löpte ut vid utgången av 2002 eller i anslutning till införandet av elcertifikatssystemet den 1 maj 2003. Det nya stödsystemet har inneburit en sänkning av befintliga stödnivåer för vindkraft. Regeringen bedömde att elcertifikatssystemet behövde kompletteras med övergångsregler för vindkraften. En avtrappning inleddes därför från och med den 1 januari 2004 i stället för ett avskaffande av miljöbonusen. Samtidigt infördes en produktionsgräns för hur länge vindkraftproduktionen i ett kraftverk kan berättiga till skatteavdrag. Avtrappningen före-

slås fortsätta nästa år. Avdraget sänks från 12 till 9 öre per kWh för landbaserad samt från 17 till 16 öre per kWh för havsbaserad vindkraft.

Regeringen lämnade i början av juni 2003 en anmälan till kommissionen om statsstödsgranskning av hur avtrappningen av miljöbonusen är tänkt att utformas. Något godkännande från kommissionen har dock ännu inte erhållits. Det tidigare godkännandet löpte ut vid utgången av 2002.

Förslaget föranleder ändringar i 11 kap. 10 § lagen (1994:1776) om skatt på energi. Ett lagförslag i ärendet finns i avsnitt 3.10.

8.5 Övriga punktskattefrågor

8.5.1 Trängselskatten

Riksdagen beslutade i juni 2004 att lagen (2004:629) om trängselskatt skall träda i kraft den 1 januari 2005 (prop. 2003/04:145, bet. 2003/04:SkU35, rskr. 2003/04:265, SFS 2004:629). Lagen är utformad så att den kan tillämpas i olika tätorter, men kommer inledningsvis endast att på försök tillämpas vid passage av vissa angivna betalstationer i Stockholms innerstad till och med utgången av juli månad 2006.

8.5.1.1 Undantag från skatteplikt för mer miljöanpassade bilar

Regeringens förslag: Trängselskatt skall inte betalas för mer miljöanpassade bilar, dvs. bilar som är utrustade med teknik för drift helt eller delvis med el-, alkohol eller med annan gas än gasol. Lagen skall träda i kraft den 1 januari 2005.

Skälen för regeringens förslag: I propositionen Trängselskatt (prop. 2003/04:145) ansåg regeringen att mer miljöanpassade bilar ur miljöhänseende bör undantas från skatteplikt för trängselskatt. I propositionen anförde regeringen att ett sådant undantag kan utgöra ett indirekt stöd till tillverkarna av de aktuella fordonen och att en sådan skattelättnad därför måste anmälas till kommissionen för prövning enligt bestämmelserna om statligt stöd.

Regeringen bedömde då att ett undantag i lagen om trängselskatt inte kan införas förrän ett sådant godkännande har erhållits. Regeringen anförde vidare att man avsåg att återkomma i frågan så snart erforderliga beslut har fattats av kommissionen.

Mot bakgrund av underhandskontakter med kommissionen under våren 2004, bedömer regeringen att ett undantag från skatteplikt för trängselskatt för mer miljöanpassade bilar inte utgör statligt stöd i den mening som avses i artikel 87.1 i EG-fördraget. Ett sådant undantag behöver därför inte anmälas till kommissionen för statsstödsgranskning. Mot bakgrund härav föreslår regeringen att mer miljöanpassade bilar skall omfattas av undantag från skatteplikt för trängselskatt och att en bestämmelse härom skall införas i lagen (2004:629) om trängselskatt.

För att bestämma vilka bilar som skall omfattas av undantaget fann regeringen i propositionen Trängselskatt lämpligt att den definition som används i samband med reducerat förmånsvärde för miljövänliga bilar, enligt bestämmelse i 61 kap. 19 a § inkomstskattelagen (1991:1229), även kan ligga till grund för en avgränsning av vad som skall anses utgöra en mer miljöanpassad bil i aktuell fråga. Regeringen anförde då att en bil – om den är utrustad med teknik för drift med el, alkohol eller med annan gas än gasol – kommer att omfattas av undantag från skatteplikt för trängselskatt. Regeringen anser numera att det skall räcka med att en bil – om den är utrustad med teknik för drift *helt eller delvis* med el, alkohol eller annan gas än gasol – skall omfattas av undantaget.

Förslaget föranleder en ändring i 5 § lagen om trängselskatt och föreslås träda i kraft den 1 januari 2005. Ett lagförslag i ärendet finns i avsnitt 3.1.

8.5.2 Skatteuttag på svinesundsbroarna

Regeringens bedömning: En skatt bör införas vid färd över svinesundsbroarna.

Skälen för regeringens bedömning: Avsikten är att en ny bro över Idefjorden vid Svinesund skall tas i bruk i juni 2005. Regeringen avser att lägga fram förslag om att ta ut skatt vid färd över dels den nya bron, dels den befintliga bron. Ett

skatteuttag vid färd över svinesundsbroarna är i enlighet med den överenskommelse som ingåtts mellan Sverige och Norge om finansiering av den nya broförbindelsen. Skatten skall börja tas ut när den nya bron tas i bruk.

8.5.3 Alkoholskatten

Regeringens bedömning: Frågan om alkoholskatten bereds vidare.

Skälen för regeringens bedömning: I regeringens proposition Alkoholpolitiska frågor (prop. 2003/04:161) som överlämnades till riksdagen i maj 2004 uppgav regeringen att alkoholskatten som ett alkoholpolitiskt redskap kommer att analyseras i budgetpropositionen för år 2005.

Alkoholinförslutredningen har nyligen överlämnat sitt betänkande Var går gränsen? (SOU 2004:86) till regeringen. För att bryta mönstret med den kraftigt ökade resandeförseln av sprit och för att stärka den svenska alkoholpolitikens legitimitet föreslås i betänkandet att skatten på sprit sänks med 40 procent från den 1 januari 2005. En sådan sänkning av skatten skulle leda till i medeltal 29 procent lägre spritpriser på Systembolaget. Betänkandet är för närvarande ute på remiss och remissinstanserna skall lämna sina synpunkter på betänkandet senast den 15 december 2004.

Regeringen fortsätter beredningen av frågan om alkoholskatten.

8.5.4 Reklamskatten

Regeringens bedömning: Förutsättningar för finansiering av ett avskaffande, alternativt ett stegvis avskaffande, av reklamskatten föreligger för närvarande inte.

Skälen för regeringens bedömning: 1996 års reklamskatteutredning föreslog i sitt betänkande SOU 1997:53 ett avskaffande av lagen (1972:266) om skatt på annonser och reklam.

Regeringen uttalade i prop. 1997/98:150 att man anser att reklamskatten bör avskaffas. Man

konstaterade dock att det vid detta tillfälle saknades förutsättningar att finansiera ett totalt avskaffande av reklamskatten. Eftersom regeringen ansåg att det förelåg särskilt allvarliga problem när det gällde beskattningen av reklamtrycksaker föreslogs ett avskaffande av reklamskatten i denna del. Reklamskatten på reklamtrycksaker avskaffades den 1 januari 1999.

Riksdagen tillkännagav den 10 april 2002 för regeringen som sin mening vad skatteutskottet (bet. 2001/01:SkU20, rskr. 2001/02:201) anfört om att reklamskatten bör avvecklas och att frågan, med beaktande av de budgetpolitiska målen, bör prioriteras vid kommande budgetberedning.

Frågan prioriterades för budgetåren 2003 och 2004 men regeringen fann, med beaktande av de budgetpolitiska målen, att förutsättningar för finansiering av reklamskattens avskaffande, alternativt stegvisa avskaffande, för närvarande inte förelåg. Även i årets budgetberedning har frågan om reklamskattens avskaffande, alternativt stegvisa avskaffande, prövats. Regeringen har dock funnit att det inte heller nu föreligger förutsättningar för finansiering av sådana åtgärder.

8.6 Mervärdesskattefrågor

8.6.1 Nya momsregler för handel med el och gas

Regeringen avser att under hösten lägga fram förslag till nya regler i mervärdesskattelagen (1994:200) som rör beskattningen av handeln med el och gas. Förslagen avser i huvudsak bestämmelser om beskattningsland för leveranser av gas och el. Regleringen föranleds av ett EG-direktiv som antogs den 7 oktober 2003 i syfte att modernisera och förenkla mervärdesskattningen inom detta område (rådets direktiv 2003/92/EG om ändring av direktiv 77/388/EEG när det gäller bestämmelserna om plats för leverans av gas och el). Reglerna träder i kraft den 1 januari 2005.

8.6.2 Mervärdesskatteutredningen

Mervärdesskatteutredningen (Fi 1999:03) har i betänkandet Mervärdesskatt i ett EG-rättsligt

perspektiv SOU 2002:74 lämnat EG-rättsligt betingade förslag avseende grundläggande begrepp inom mervärdesskatteområdet. Förslagen får vissa konsekvenser för bl.a. de ideella föreningarnas mervärdesskattesituation. Inom Finansdepartementet pågår för närvarande en beredning av betänkandet med särskild inriktning att se över beskattningsförslagen avseende de ideella föreningarnas verksamhet. Avsikten är att redovisa de förändringar av utredningens förslag som blir resultatet av beredningen i en departementspromemoria som remitteras senare i höst.

8.6.3 Utredningen om mervärdesskattesatserna

Regeringen tillsatte den 28 november 2002 en särskild utredare att se över reglerna om de reducerade mervärdesskattesatserna (Fi 2002:11). Syftet med översynen är att begränsa de avgränsningsproblem som uppkommit med anledning av dagens differentiering av skattesatserna. De förslag som lämnas skall också syfta till att åstadkomma en ändamålsenlig skattesatsstruktur utifrån rättsliga, administrativa, ekonomiska, fördelningsmässiga och statsfinansiella aspekter. Slutbetänkande skall enligt direktiven (dir. 2002:141) lämnas den 1 februari 2005. I direktiven aviserades ett delbetänkande till i början av år 2004. Med hänsyn till behovet av fördjupade ekonomiska analyser kommer tiden för redovisningen av utredningsuppdraget emellertid att behöva förlängas. Ett tilläggsdirektiv med angivande av de närmare förutsättningarna kan förväntas senare i höst.

8.7 Kreditering på skattekonton

8.7.1 Stöd för investeringar i källsorteringsutrymmen

Regeringens förslag: Ett investeringsstöd införs till fastighetsägare av flerbostadshus i syfte att stimulera inrättandet av källsorteringsutrymmen. Den stödberättigade investeringen skall genomföras under perioden den 1 januari 2005 till den 31 december 2006. Stödet skall tillgodoföras fastighetsägaren genom kreditering på sådant skattekonto som har upprättats för denne

enligt 3 kap. 5 § skattebetalningslagen (1997:483).

Ärendet och dess beredning: I 2004 års ekonomiska vårproposition (prop. 2003/04:100, s. 95) gjorde regeringen bedömningen att en särskild skattestimulans för investeringar i källsorteringsutrymmen i flerbostadshus bör införas i syfte att skapa bättre förutsättningar för sortering av avfall från hushåll. Regeringen gjorde bedömningen att stimulansen bör införas för perioden den 1 januari 2005 till och med den 30 juni 2006. Med denna proposition som grund har regeringskansliet utarbetat en promemoria med förslag till hur stödet bör utformas. Remissbehandlingen av promemorian är slutförd i den del som avser förslag till lag om kreditering på skattekonto av stöd för investeringar i källsorteringsutrymmen (se vidare under lagförslag i volym 1).

Promemorians förslag: Överensstämmer delvis med regeringens förslag. Regeringen föreslår att tidsperioden för genomförandet av stödberättigade åtgärder förlängs till den 31 december 2006.

Remissinstanserna: Flera remissinstanser har framhållit vikten av en förlängning av den tidsperiod under vilken den stödberättigade investeringen ska kunna göras. *Länsstyrelsen i Gotlands län* anser att den i promemorian föreslagna stödperioden på 18 månader är för kort för att stödet ska hinna bli tillräckligt känt och därmed avsedda effekter kunna uppnås. *Länsstyrelsen i Kronobergs län* har påtalat att budgetläget för många fastighetsägare kan vara sådant att det blir svårt att planera investeringen till 2005 och därför behövs mer tid för att kunna genomföra åtgärderna. En remissinstans, *Fastighetsägarna Sverige*, avstyrker investeringsstödet. Remissinstanserna har i övrigt inget att erinra mot lagförslaget.

Skälen för regeringens förslag: *Fastighetsägarna Sverige* avstyrker investeringsstödet eftersom de menar att alla kostnader för återvinning av förpackningar ska producenterna av förpackningar stå för. De anser vidare att utvecklingen, med rätt styrning, kan bli sådan att omfattande utrymmen för källsorterat avfall inte behövs. Regeringen bedömer däremot att den fastighetsnära insamlingen av avfall behöver öka för att möjliggöra en miljöriktig hantering av avfall. Regeringens avsikt är att stödet inte

endast ska leda till en ökad sortering av förpackningar, utan anser det angeläget att den fastighetsnära insamlingen förbättras i ännu högre grad för andra fraktioner, t.ex. batterier, avfall från elektriska och elektroniska produkter samt övrigt farligt avfall. Utformningen av stödet innebär inte i sig ett ställningstagande från regeringen om vem som ska stå för kostnaden för återvinning av avfall. Stödet är avsett att stimulera fastighetsägare till att frivilligt välja att anordna källsorteringsutrymmen.

Mot bakgrund av bedömningen i vårpropositionen föreslår regeringen därför att ett investeringsstöd införs till fastighetsägare av flerbostadshus för investeringar i källsorteringsutrymmen. Regeringen anser att kreditering av fastighetsägarens skattekonto är ett lämpligt förfarande för att tillgodoföra fastighetsägaren det beviljade stödet. Kreditering av skattekonton är ett förfarande som tidigare har använts för andra stöd. Regeringens avsikt är att administrationen av stödet sker genom att länsstyrelsen prövar ansökningar om stöd och lämnar uppgifter om beslutade stöd till Boverket. Boverket ansvarar för den centrala administrationen och sammanställer uppgifterna från länsstyrelserna. Till Skatteverket lämnas de uppgifter som behövs för att fastighetsägarens skattekonto ska kunna krediteras. Detta utgör ett administrativt effektivt system med möjlighet till uppföljning och utvärdering av stödet. För att administrera systemet föreslås medel tillföras Boverket och länsstyrelserna (se vidare utgiftsområde 18, Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggnad).

Med anledning av remissinstansernas synpunkter om vikten av en längre genomförandeperiod för att få till stånd de avsedda investeringarna anser regeringen att själva genomförandeperioden för stödet bör förlängas till den 31 december 2006. Trots den förlängda genomförandeperioden är det regeringens avsikt att det totala skattebortfallet inte skall överstiga vårpropositionens uppskattning på 400 miljoner kronor. Regeringen avser att besluta om en förordning med närmare föreskrifter om stödet och i denna säkerställa att det totala skattebortfallet inte överstiger 400 miljoner kronor.

Förslagen i promemorian har anmälts till kommissionen i enlighet med EG-fördragets regler om statligt stöd. Skriftväxling pågår med kommissionen och det är osäkert om beslut kan erhållas före riksdagsbehandlingen av budgetpro-

positionen. Eftersom stödet kan träda i kraft först sedan kommissionen har gett sitt godkännande och det är angeläget att stödet beslutas och införs utan onödig fördröjning bör regeringen bemyndigas att fastställa tidpunkt för ikraftträdande. Ett lagförslag i ärendet finns i avsnitt 3.3.

8.7.2 Investeringstimulans för energi- och miljöinvesteringar i offentliga lokaler

Regeringens förslag: Ett investeringsstöd införs till ägare av fastigheter med offentliga lokaler i syfte att stimulera vissa specificerade investeringar i energieffektivisering och konvertering till förnybara energikällor. Stödet skall främja ökad energieffektivitet och ökad användning av förnybara energikällor samt bidra till att öka investeringarna inom bygg- och fastighetssektorn och därmed stimulera till en ökad sysselsättning. Den stödberättigade investeringen skall genomföras under perioden den 1 januari 2005 till den 31 december 2006, utom vad avser solceller, där genomförandeperioden utsträcks till den 31 december 2007. Stödet tillgodoförs fastighetsägarna genom en kreditering av stödet på sådant skattekonto som har upprättats för dem enligt 3 kap. 5 § skattebetalningslagen (1997:483).

Ärendet och dess beredning: I 2004 års ekonomiska vårproposition gjorde regeringen bedömningen att en särskild investeringstimulans för vissa energi- och miljöinvesteringar bör införas (prop. 2003/04:100, s. 96). Näringsdepartementet har låtit utarbeta en promemoria med förslag till närmare utformning av stödet. Promemorian har remissbehandlats. Remissinstansernas synpunkter finns tillgängliga i Näringsdepartementet (dnr N2004/5200/ESB).

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens. Regeringen föreslår att genomförandetiden för de stödberättigade åtgärderna förlängs till den 31 december 2006, förutom vad gäller solceller där genomförandeperioden skall utsträckas till den 31 december 2007.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanserna ställer sig positiva till det föreslagna

investeringsstödet och delar i stort sett promemorians förslag till hur stödet bör utformas. Åtskilliga remissinstanser anser dock att den föreslagna tidsperioden, den 1 januari 2005 till och med 30 juni 2006, är för kort. Vikten av en längre genomförandeperiod poängteras av bl.a. *Statens fastighetsverk*, *Banverket*, *Vägverket*, *Statens energimyndighet*, *Elforsk*, *Svenska Kommunförbundet*, och *Länsstyrelserna i Västra Götalands, Jönköpings, Södermanlands, Kronobergs, och Norrbottens län*. *Statens energimyndighet* anser att ledtiderna för de flesta av de föreslagna stödberättigade åtgärderna medför att genomförandeperioden bör fördubblas. *Svenska Solenergiföreningen* anser att det är positivt med ett marknadsstöd för solceller som komplement till pågående forsknings- och utvecklingsinsatser men är tveksamma till om den avsedda effekten kommer att uppnås med den korta genomförandeperioden.

Fortifikationsverket anser att även värmecentraler bör kunna vara stödberättigade, medan *Statens fastighetsverk* anser att både egna värmecentraler och reningsanläggningar bör kunna omfattas av stöd. *Statens energimyndighet* yrkar att de värmebesparande åtgärder som skall vara stödberättigade preciseras i det fortsatta arbetet. *Svensk Energi* anser att villkoren för stödet är delvis olyckligt utformade därför att användningen av elvärme jämföras med användningen av fossila bränslen.

Skatteverket avstyrker att skattekontot används mot bakgrund av stödets kortvariga karaktär. *Boverket* betonar att den närmare stödutformningen bör göras så att stödet blir så enkelt som möjligt att hantera både för myndigheter och fastighetsägare. *Lunds tekniska högskola* påpekar att bedömd inverkan av de stödberättigade åtgärderna är väsentliga för att följa upp och utvärdera stödet. *Statskontoret* framför att det bör klargöras hur det föreslagna investeringsstödet skall bidra till de uppsatta målen.

Skälen för regeringens förslag: Med hänvisning till de energi- och miljöpolitiska målen gjorde regeringen i 2004 års ekonomiska vårproposition bedömningen att en särskild investeringstimulans för energibesparande åtgärder och konvertering till förnybar energi i offentliga lokaler bör införas för perioden den 1 januari 2005 till den 30 juni 2006. Vidare är det angeläget att åtgärderna bidrar till att öka investeringarna inom bygg- och fastighets-

sektorn och därmed stimulerar till en ökad sysselsättning. De åtgärder som föreslås innebär att ägare till offentliga lokaler under vissa förutsättningar medges en investeringsstimulans om investeringar sker i energieffektivisering eller konvertering till förnybar energi. Stödet skall uppgå till 30 procent av de totala kostnaderna för sådana åtgärder upp till ett visst belopp. För installation av solceller skall stimulansen uppgå till 70 procent av den totala kostnaden för en sådan åtgärd upp till ett visst belopp. Det totala skattebortfallet beräknas till 2 miljarder kronor. Den förhöjda stimulansen för installation av solceller beräknas svara för 100 miljoner kronor av detta belopp.

När det gäller frågan om Skatteverkets yttrande om att tillämpa skattekrediteringsförfarande för det aktuella stödet är detta ett förfarande som använts förut och det finns rutiner för sedan tidigare. Regeringen bedömer även i detta fall att skattekrediteringsförfarandet är administrativt lämpligt. För att administrera stödet vid berörda myndigheter föreslås att medel tillförs under 2005 respektive 2006 för detta ändamål (se vidare utgiftsområde 21 Energi, avsnitt 7.1.2).

Stimulansen skall kunna tillämpas på åtgärder som beslutas under perioden den 1 januari 2005 till och med den 30 juni 2006. Med anledning av remissinstansernas synpunkter om behovet av en längre genomförandeperiod för att få till stånd de avsedda investeringarna bör genomförandeperioden för stödet utsträckas till den 31 december 2006, förutom vad avser solceller, där genomförandeperioden skall utsträckas till den 31 december 2007. Trots den förlängda genomförandeprocessen är det regeringens avsikt att det totala skattebortfallet inte skall överstiga vårpropositionens uppskattning på 2 miljarder kronor. Avsikten är vidare att genomförandeperioden för stödet skall begränsas till den.

Regeringen avser att besluta om en förordning med närmare föreskrifter om stödet och i denna säkerställa att det totala skattebortfallet inte överstiger 2 miljarder kronor. När det gäller frågorna om att närmare specificera de stödberättigade åtgärderna, genomförandeperioden och avgränsningen av de offentliga lokalerna avser regeringen återkomma till dessa frågor i den förordning som skall tas fram för stödet. Vad gäller uppföljning och utvärdering av att stödet uppfyller uppsatta mål kommer regeringen uppdraga åt de myndigheter som skall

svara för att administrera stödet att utveckla rutiner för detta.

En anmälan skall ske till kommissionen i enlighet med EG-fördragets regler om statligt stöd. Det är angeläget att stödet beslutas och införs utan onödig fördröjning. Eftersom stödet kan träda i kraft först sedan kommissionen har gett sitt godkännande och då godkännande inte kan förväntas innan riksdagsbehandlingen av budgetpropositionen bör regeringen bemyndigas att fastställa datum för ikraftträdande. Ett lagförslag i ärendet finns i avsnitt 3.2.

8.8 Övriga skattefrågor

Regeringens bedömning: En utredning tillsätts med uppdrag att analysera och lämna förslag till regionala stimulansåtgärder på skatteområdet. Uppdraget skall i första hand avse höjda grundavdrag i stödområde A från inkomståret 2005.

Skälen för regeringens bedömning: Det är angeläget att på olika sätt stimulera den regionala utvecklingen i vissa delar av Sverige där medborgare och företag kan ha höga kostnader till följd av långa avstånd och kallt klimat. Vissa skattenedsättningar finns redan. På punktskatteområdet finns en nedsättning av energiskatten på el för norra Sverige och en regional differentiering av fordonsskatten. På socialavgiftsområdet finns sedan 1 januari 2002 en särskild nedsättning för stödområde A. Det finns anledning att överväga ytterligare regionala inslag i skattesystemet.

Mot denna bakgrund bör en utredning tillsättas med uppgift att analysera och lämna förslag till regionala stimulanser på skatteområdet. I första hand skall utredas ett förhöjt grundavdrag inom stödområde A som bör gälla fr.o.m. inkomståret 2005. En särskild ram avsätts för detta ändamål om 300 miljoner kronor per år. Om förslaget om höjt grundavdrag i stödområde A inte kan genomföras ska ramen användas för andra regionala åtgärder med samma syfte.

8.9 Offentlig-finansiella effekter

I detta avsnitt redovisas de offentlig-finansiella effekterna av de förslag till förändrade skatteregler som lämnas eller aviseras i denna proposition.

Budgeteffekter för åren 2005–2007 redovisas i tabell 8.5. Fyra olika typer av effekter redovisas. Först anges bruttoeffekterna som beskriver den statistiskt beräknade förändringen i intäkterna från den skatt som regeländringen avser (räknat på helår) utan beaktande av eventuella indirekta effekter.

Därefter redovisas kalenderårseffekten på statsbudgeten för åren 2005–2007. Denna redovisning sker i kassamässiga termer, vilket innebär att olika slag av uppbördsförskjutningar i skatte- och avgiftsuttaget beaktas. Sådana förskjutningar förekommer i olika stor utsträckning och med olika tidsprofil för olika skatter. En kassamässig redovisning är bland annat av betydelse vid beräkningen av statens lånebehov.

Vid en bedömning av de kortsiktiga ekonomiska effekterna av olika åtgärder är den periodiserade nettoeffekten för den konsoliderade offentliga sektorn mest relevant. I den periodiserade redovisningen förläggs förändringar i skatte- och avgiftsintäkter till det inkomstår skatten eller avgiften avser. Vidare beaktas nettoeffekten även till olika slag av indirekta effekter på skatteintäkterna i stort och på offentliga utgifter. Den periodiserade nettoeffekten redovisas för åren 2005–2007.

Slutligen redovisas den varaktiga nettobudgeteffekten för varje åtgärd. Den ger ett mått på den långsiktiga kostnaden för offentlig sektor av de olika åtgärderna. Avvikelser mellan varaktiga effekten och de periodiserade årseffekterna beror bl.a. på fördröjd övervältring av vissa skatter på andra skattebaser. Vid temporära åtgärder utgörs den varaktiga effekten av räntan på nuvärdet av framtida saldoförändringar.

Den inkomstberäkning för 2005 som redovisas i kapitel 5 baseras både på de förslag till förändrade skatteregler som presenterats i denna proposition och på bedömningar av den ekonomiska utvecklingen. I kapitel 5 redovisas inkomsterna i nominella termer. De offentlig-finansiella effekterna av de olika förslagen som redovisas i detta kapitel har däremot beräknats utifrån 2005 års priser och volymer.

Förslag i budgetpropositionen

Förslaget om ytterligare kompensation för den allmänna pensionsavgiften beräknas medföra en varaktig budgetförsvagning på 6,45 miljarder kronor. Detta belopp utgör nettot av den negativa effekten på statsbudgeten av skattereduktionen som beräknas uppgå till 9,42 miljarder kronor och en positiv effekt på kommunernas skatteintäkter av minskad avdragsrätt som beräknas uppgå till 2,97 miljarder kronor. Den kassamässiga effekten på statsbudgeten blir något lägre det första året, 2005, på grund av uppbördsförskjutningar.

Förslaget om att höja grundavdraget inom ramen för grön skatteväxling beräknas ge en offentlig finansiell budgetförsvagning på 3,72 miljarder kronor. Höjningen omfattar endast personer som enbart betalar kommunal inkomstskatt. Därför uppkommer ingen effekt på intäkterna i statsbudgeten.

En begränsad uppräknings av skiktgränserna för inkomståret 2005 beräknas medföra en varaktig budgetförstärkning på 0,73 miljarder kronor.

De föreslagna förändringarna i nivåerna på vissa socialavgifter ger sammantagna inga offentlig-finansiella effekter.

En höjning av avdraget för arbetsresor från 16 kronor till 17 kronor per mil beräknas ge en budgetförsvagning på 0,31 miljarder kronor 2005.

Förslaget om minskad nedsättning av socialavgifterna beräknas öka intäkterna med 1,6 miljarder kronor. I och med att socialavgifterna är avdragsgilla mot företagets inkomster uppkommer en motverkande indirekt budgeteffekt som reducerar den periodiserade nettobudgetförstärkningen till 1,18 miljarder kronor.

Budgeteffekten av en förlängning av övergångsbestämmelsen om beskattning av sjömän i det nordiska skatteavtalet bedöms vara ytterst marginell.

En höjning av fribeloppet för sambeskattade par i förmögenhetsskatten beräknas försvaga intäkterna med 1,1 miljarder kronor. Uppbördsförskjutningar medför dock att den kassamässiga effekten på statsbudgeten 2005 blir relativt marginell.

De föreslagna skattehöjningarna inom ramen för grön skatteväxling 2005 har en total omslutning på 3,4 miljarder kronor i periodiserade nettotermer. Indirekta effekter av olika slag

medför dock att den varaktiga nettobudgetförstärkningen av dessa åtgärder uppgår till totalt 3,07 miljarder kronor. Höjningen av fordonskatten för personbilar beräknas ge en budgetförstärkning på 1,18 miljarder kronor netto 2005. Höjd fordonsskatt för lätta lastbilar och lätta bussar bidrar med ytterligare 0,10 miljarder kronor. Den aviserade omläggningen av fordonsskatten för lätta fordon 2006 är avsedd att ske på ett offentligt finansiellt neutralt sätt. Höjningen av bensinskatten och dieselskatten förväntas ge en budgetförstärkning på 0,92 respektive 0,82 miljarder kronor netto 2005. Elskattehöjningen beräknas bidra med en nettobudgetförstärkning på 0,88 miljarder kronor 2005. Förslaget om sänkt dieselskatt för arbetsmaskiner som används i jord- och skogsbruk beräknas ge en nettobudgetförsvagning på 0,52 miljarder kronor netto.

De föreslagna förändringarna i den s.k. 0,8-procentsregeln för nedsättning av koldioxidskatt förväntas endast få marginella budgetmässiga konsekvenser. Detsamma gäller förlängningen av begränsningsregeln avseende kalk- och cementbranschen m.m. (1,2-procentsregeln).

Den fortsatta avtrappningen av avdraget för energiskatt på el som producerats i vindkraftverk beräknas ge en budgetförstärkning på 0,02 miljarder kronor 2005.

Förslag i andra propositioner

Den aviserade förändringen av reglerna för inkomstbeskattning av utomlands bosatta, de s.k. SINK-reglerna, beräknas medföra en mindre intäktsförstärkning på 0,02 miljarder kronor.

Förslaget att slopa arvs- och gåvoskatten beräknas minska intäkterna med 2,6 miljarder kronor. Förskjutningar i uppbörden medför dock att den kassamässiga effekten på statsbudgeten blir något mindre 2005.

En räntebeläggning av vinstmedlen i periodiseringsfonderna beräknas ge en budgetförstärkning på 1,5 miljarder kronor. Avsättningarna till periodiseringsfonderna förväntas öka och räntan förväntas stiga under den närmsta tvåårsperioden. Skattebasen för räntebeläggningen förväntas därmed öka väsentligt snabbare än nominell BNP. Den här redovisade budgetförstärkningen har därför inte beräknats som brukligt är utifrån ikraftträdandeårets priser och volymer utan speglar även skillnaden i

tillväxttakter. Den förväntade periodiserade nettobudgetförstärkningen uppgår till 1,5 miljarder kronor 2005, 1,9 miljarder kronor 2006 och 2,6 miljarder kronor 2007. Den varaktiga budgetförstärkningen är beräknad till 2,1 miljarder kronor.

Intäkterna av trängselskatten beräknas till 0,46 miljarder kronor 2005. Beräkningen bygger på att systemet tillämpas halva året 2005. För 2006 är intäkterna beräknade till 0,56 miljarder kronor under förutsättning att systemet tillämpas fram till den 1 augusti 2006.

Den aviserade skatten vid färd på svinesundsbroarna beräknas medföra intäkter på 0,09 miljarder kronor per år. Eftersom skatten börjar tas ut först när den nya bron tas i bruk i juni 2005 begränsas intäkterna detta år till 0,04 miljarder kronor.

Nya regler i mervärdesskattelagen rörande beskattningen av handeln med el och gas förväntas inte medföra någon offentlig-finansiell effekt.

Tidigare aviserade förslag

Ett slopande av det fasta beloppet på 200 kronor i den statliga inkomstskatten föreslogs redan i budgetpropositionen för 2004 och har därför redan beaktats i den intäktsberäkning som redovisas i kapitel 5 i denna proposition.

En fortsatt reformering av de s.k. 3:12-reglerna aviserades redan i budgetpropositionen för 2004. Därvid avsattes ett utrymme i budgeten för de ytterligare åtgärder som nu bereds vidare.

Även de åtgärder som regeringen avser att föreslå inom ramen för strategin för alternativa drivmedel aviserades i budgetpropositionen för 2004. Budgeteffekterna av dessa förslag har därför redan beaktats i den intäktsberäkning som redovisas i kapitel 5 i denna proposition.

I 2004 års ekonomiska vårproposition aviserades investeringsstöd till fastighetsägare av flerbostadshus vid inrättande av källsorteringsutrymmen samt till ägare av fastigheter med offentliga lokaler för bl.a. vissa energieffektiviserande åtgärder. Därvid avsattes utrymme i budgeten för dessa ändamål. I denna proposition föreslås dock att genomförandeperioden för den del av investeringsstödet som riktas till ägare av fastigheter med offentliga lokaler vid installation av solceller förlängs till 31 december 2007. Den totala ramen föreslås dock vara densamma.

Förändringen medför därför endast en förskjutning i tiden av det tidigare aviserade skattebortfallet.

Sammantagna effekter av skatteåtgärderna

Sammantaget medför de nu föreslagna och aviserade åtgärderna en nettoförsvagning av budgeten för offentlig sektor 2005 på 8,03 miljarder kronor i periodiserade termer. För statsbudgeten innebär de här redovisade åtgärderna en försvagning på 3,08 miljarder kronor i kassamässiga termer 2005.

**Tabell 8.10 Budgeteffekter av åtgärder på skatteområdet m.m.
Bruttoeffekter, kassamässiga effekter för statsbudgeten och periodiserade nettoeffekter för offentlig sektor år 2005-2007
samt varaktiga effekter för offentlig sektor**

Miljarder kronor

	I kraft	Bruttoeffekt ¹	Staten kassamässig effekt			Offentlig sektor periodiserad nettoeffekt			Varaktig effekt offentlig sektor
			2005	2006	2007	2005	2006	2007	
I. Förslag i budgetpropositionen									
<i>Förvärvsinkomstskatt</i>									
Kompensation för allmän pensionsavgift	1/1 2005	-6,45	-5,91	-6,45	-6,45	-6,45	-6,45	-6,45	-6,45
<i>varav: skattereduktion</i>		-9,42	-8,64	-9,42	-9,42	-9,42	-9,42	-9,42	-9,42
<i>ökad kommunal skatt</i>		2,97				2,97	2,97	2,97	2,97
Höjt grundavdrag	1/1 2005	-3,72				-3,72	-3,72	-3,72	-3,72
Begränsad uppräknings skiktgränser, KPI + 1%	1/1 2005	0,73	0,67	0,73	0,73	0,73	0,73	0,73	0,73
Höjt milavdrag fr. 16 kr till 17 kr	1/1 2005	-0,31	-0,01	-0,05	-0,05	-0,31	-0,31	-0,31	-0,31
Regionalpolitisk stimulans	1/1 2005	-0,30	-0,30	-0,30	-0,30	-0,30	-0,30	-0,30	-0,30
<i>Kapital- och egendomsskatter</i>									
Sänkt förmögenhetsskatt	1/1 2005	-1,10	-0,11	-1,10	-1,10	-1,10	-1,10	-1,10	-1,10
<i>Socialavgifter</i>									
Reducerad nedsättning socialavgifter	1/1 2005	0,42	0,28	0,30	0,30	0,30	0,30	0,30	0,30
<i>Punktskatter</i>									
Sänkt dieselskatt jord- och skogsbruk 2 kr/l	1/1 2005	-0,71	-0,48	-0,52	-0,52	-0,52	-0,52	-0,52	-0,52
Höjd fordonsskatt lastbilar och lätta bussar	1/1 2005	0,13	0,10	0,10	0,10	0,10	0,10	0,10	0,10
Höjd fordonsskatt personbilar	1/1 2005	1,18	1,18	1,18	1,18	1,18	1,18	1,18	1,18
Höjd bensinskatt 15 öre/liter	1/1 2005	0,81	0,88	0,89	0,88	0,92	0,82	0,82	0,81
Höjd dieselskatt 30 öre/liter	1/1 2005	0,97	0,90	0,89	0,84	0,82	0,81	0,81	0,74
Höjd elskatt 1,2 öre/kWh	1/1 2005	0,92	0,98	0,99	0,97	0,88	0,79	0,79	0,76
Avtrappad miljöbonus vindkraftverk	1/1 2005	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02
<i>Delsumma</i>			-1,80	-3,32	3,40	-7,45	-7,65	-7,65	-7,76
II. Förslag i andra propositioner									
Slopad arvs- och gåvoskatt	1/1 2005	-2,60	-1,80	-2,60	-2,60	-2,60	-2,60	-2,60	-2,60
Ändrade SINK-regler	1/1 2005	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02
Ändrade regler periodiseringsfond	1/1 2005	1,50	0,00	1,50	3,40	1,50	1,90	2,60	2,10
Trängselskatt	³	0,91	0,46	0,53		0,46	0,53		0,03
Skatt svinesundsbroarna	1/6 2005	0,05	0,05	0,09	0,09	0,09	0,09	0,09	0,09
<i>Delsumma</i>			-1,28	-0,46	0,91	-0,58	-0,07	+0,11	-0,37
Summa total			-3,08	-3,78	-2,49	-8,03	-7,72	-7,55	-8,13

¹ Med bruttoeffekt avses endast den direkta effekten av den skatt som regeländringen avser.

² Bruttoeffekten är inte beräkningsbar.

³ Lagen träder i kraft 1/1 2005 men börjar tillämpas vid en ännu ej beslutad tidpunkt. Beräkningen av budgeteffekten utgår från att skatt kommer tas ut under ca sex månader 2005 och fram till 1 augusti 2006.

9

Tilläggsbudget

9 Tilläggsbudget

9.1 Förslag till tilläggsbudget för 2004

Enligt 9 kap. 5 § regeringsformen kan riksdagen för löpande budgetår på tilläggsbudget göra en ny beräkning av statsinkomster samt ändra anslag och anvisa nya anslag. De förändringar av gällande statsbudget som nu kan överblickas och andra frågor som regeringen anser bör tas upp, redovisas i det följande.

Anslagsförändringarna i detta förslag till tilläggsbudget innebär att anvisade medel ökar med 5 831 miljoner kronor netto. De föreslagna ökningarna av anslagen uppgår till 6 163 miljoner kronor och de föreslagna minskningarna uppgår till 332 miljoner kronor. Av anslagsökningarna avser 5 492 miljoner kronor tillskott för att nollställa under 2003 utnyttjade anslagskrediter på fyra rättighetsstyrda anslag. Dessa anslagsökningar påverkar inte medelsförbrukningen eller utgifterna under utgiftstaket under 2004.

Efter de föreslagna åtgärderna uppgår budgeteringsmarginalen 2004 till 0,2 miljarder kronor

9.2 Tilläggsbudget per utgiftsområde

9.2.1 Utgiftsområde 1 Rikets styrelse

46:2 Justitiekanslern

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 18 174 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 46:2 *Justitiekanslern* minskas med 922 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: För att bidra till finansieringen av ökningen av det under utgiftsområde 4 Rättsväsendet uppförda anslaget 4:13 *Kostnader för vissa skaderegleringar m.m.* bör anslaget 46:2 *Justitiekanslern* minskas med 922 000 kronor.

90:3 Riksdagens förvaltningskostnader

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 555 442 000 kronor.

Riksdagsstyrelsens förslag: Anslaget 90:3 *Riksdagens förvaltningskostnader* ökas med 1 500 000 kronor. Finansiering sker genom att anslaget 90:4 *Riksdagens ombudsmän, justitieombudsmännen* minskas med 1 500 000 kronor.

Skälen för riksdagsstyrelsens förslag: En nyligen genomförd översyn av säkerheten vid riksdagen visar att behov finns av att vidta åtgärder för att utöka säkerheten redan under innevarande budgetår.

Riksdagsstyrelsen anser att anslaget 90:3 *Riksdagens förvaltningskostnader* bör ökas med 1 500 000 kronor för detta ändamål. Finansiering sker genom att anslaget 90:4 *Riksdagens ombudsmän, justitieombudsmännen* minskas med 1 500 000 kronor.

9.2.2 Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning

1:12 Utveckling av 24-timmarsmyndigheten (nytt anslag)

Något anslag för detta ändamål finns inte uppfört i statsbudgeten för innevarande år.

Regeringens förslag: Ett nytt ramanslag 1:12 *Utveckling av 24-timmarsmyndigheten* på 8 000 000 kronor anvisas.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen anser att ytterligare ansträngningar behöver göras för att samordna och stimulera utvecklingen av offentliga e-tjänster till nytta för medborgare och företag. Medel behövs för att finansiera utvecklingsprojekt som Delegationen för utveckling av offentliga e-tjänster (24-timmarsdelegationen) anser är viktiga för främjandet av 24-timmarsmyndighetens utveckling. Ett nytt ramanslag 1:12 *Utveckling av 24-timmarsmyndigheten* på 8 000 000 kronor bör anvisas för ändamålet.

9.2.3 Utgiftsområde 3 Skatt, tull och exekution

3:1 Skatteverket

3:2 Kronofogdemyndigheterna

I statsbudgeten för innevarande år finns för dessa ändamål uppförda ramanslag på 5 767 039 000 kronor respektive 1 475 604 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 3:1 *Skatteverket* ökas med 57 000 000 kronor. Anslaget 3:2 *Kronofogdemyndigheterna* ökas med 23 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: De ändrade bestämmelserna om förmånsrätt i samband med

konkurser som gäller från den 1 januari 2004 förutsätter ökade insatser av skatteförvaltningen och kronofogdemyndigheterna. Myndigheternas resurser behöver därmed öka. Regeringen anser att anslaget 3:1 *Skatteverket* bör ökas med 57 000 000 kronor och att anslaget 3:2 *Kronofogdemyndigheterna* bör ökas med 23 000 000 kronor. I samband med reformen bedömdes att de nya förmånsrättsreglerna sammantaget medför positiva statsfinansiella effekter.

9.2.4 Utgiftsområde 4 Rättsväsendet

4:1 Polisorganisationen

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 14 665 113 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 4:1 *Polisorganisationen* minskas med 100 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: För att bidra till finansiering av andra anslag inom utgiftsområdet bör anslaget 4:1 *Polisorganisationen* minskas med 100 000 000 kronor.

4:2 Säkerhetspolisen

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 576 010 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 4:2 *Säkerhetspolisen* ökas med 20 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Säkerhetspolisens utgifter för personskyddet för rikets högsta ledning har ökat under det senaste året. För att Säkerhetspolisen skall kunna fullgöra sina uppgifter behöver den tillföras resurser. Anslaget 4:2 *Säkerhetspolisen* bör därför ökas med 20 000 000 kronor. Finansiering sker genom att anslaget 4:1 *Polisorganisationen* minskas.

4:5 Domstolsväsendet m.m.

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 3 881 567 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 4:5 *Domstolsväsendet m.m.* ökas med 35 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Tillströmningen av mål till domstolarna ökar. För att domstolarna skall kunna fullgöra sina uppgifter behöver de tillföras ytterligare resurser. Anslaget 4:5 *Domstolsväsendet m.m.* bör därför ökas med 35 000 000 kronor. Finansiering bör ske genom att anslaget 4:1 *Polisorganisationen* minskas.

4:6 Kriminalvården

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 4 961 044 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 4:6 *Kriminalvården* ökas med 80 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Beläggningen inom anstalter och häkten fortsätter att öka. Kriminalvården kan inte möta volymökningarna med de resurser som nu disponeras, utan behöver tillföras ökade resurser. Anslaget 4:6 *Kriminalvården* bör därför ökas med 80 000 000 kronor. Finansiering sker delvis genom att anslaget 4:1 *Polisorganisationen* minskas.

4:8 Rättsmedicinalverket

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 218 290 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 4:8 *Rättsmedicinalverket* ökas med 1 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Efterfrågan på Rättsmedicinalverkets tjänster fortsätter att öka. Antalet undersökningar vid misstanke om rattfylleri i anledning av narkotikaintag har ökat mer än beräknat och verket kan inte hantera ärendeflödet med nuvarande resurser. För att Rättsmedicinalverket skall kunna bedriva sin verksamhet med bibehållen kvalitet bör anslaget 4:8 *Rättsmedicinalverket* ökas med 1 000 000 kronor. Finansiering sker genom att anslaget 4:1 *Polisorganisationen* minskas.

4:10 Brottsoffermyndigheten

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 22 851 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 4:10 *Brottsoffermyndigheten* ökas med 1 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Antalet ansökningar om brottsskadeersättning ökar. Brottsoffermyndighetens förvaltningskostnader ökar som en direkt följd av dessa volymökningar. Utgifterna ryms inte inom anvisat anslag. För att ge myndigheten möjligheter att klara volymökningarna anser regeringen att anslaget 4:10 *Brottsoffermyndigheten* bör ökas med 1 000 000 kronor. Finansiering sker genom att anslaget 4:1 *Polisorganisationen* minskas.

4:11 Ersättning för skador på grund av brott

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 73 978 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 4:11 *Ersättning för skador på grund av brott* ökas med 1 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Utgifterna för skador på grund av brott bestäms av antalet ansökningar som beviljas och brottsskadeersättningens storlek. Ersättningarna som behöver betalas ut bedöms inte rymmas inom anvisade

anslagsmedel. Regeringen anser därför att anslaget 4:11 *Ersättning för skador på grund av brott* bör ökas med 1 000 000 kronor. Finansiering sker genom att anslaget 4:1 *Polisorganisationen* minskas.

4:13 Kostnader för vissa skaderegleringar m.m.

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 15 291 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 4:13 *Kostnader för vissa skaderegleringar m.m.* ökas med 9 922 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Utgifterna för statens skaderegleringsverksamhet har ökat. Anslaget används för bl.a. ersättning vid frihetsinskränkningar, frihetsberövanden och andra tvångsåtgärder eller skadestånd på grund av fel eller försummelse vid myndighetsutövning. De medel som anvisats är otillräckliga. Anslaget 4:13 *Kostnader för vissa skaderegleringar m.m.* bör därför ökas med 9 922 000 kronor. Finansiering sker genom att anslaget 4:1 *Polisorganisationen* och det under utgiftsområde 1 Rikets styrelse uppförda anslaget 46:2 *Justitiekanslern* minskas.

4:14 Avgifter till vissa internationella sammanslutningar m.m.

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 6 456 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 4:14 *Avgifter till vissa internationella sammanslutningar m.m.* ökas med 3 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Utgifterna för framför allt översättningskostnader i ärenden om överförande av straffverkställighet till andra länder har ökat. De medel som anvisats är otillräckliga. Anslaget 4:14 *Avgifter till vissa internationella sammanslutningar m.m.* bör därför ökas med 3 000 000 kronor. Finansiering bör ske

genom att anslaget 4:1 *Polisorganisationen* minskas.

9.2.5 Utgiftsområde 6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet

6:2 Materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 18 376 147 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 6:2 *Materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling* ökas med 15 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: I statsbudgeten för 2002 minskades anslaget 6:2 *Materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling* med 15 000 000 kronor för att bidra till att finansiera en ökning av det under utgiftsområde 24 *Näringsliv* uppförda anslaget 38:2 *Näringslivsutveckling m.m.* i samband med statliga lån och garantier till svensk flygindustri. Eftersom några avtal om statliga lån eller garantier inte träffades under 2003 anser regeringen att medlen skall återföras till anslaget 6:2 *Materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling* som därför ökas med 15 000 000 kronor. Finansiering bör ske genom att det under utgiftsområde 24 *Näringsliv* uppförda anslaget 38:2 *Näringslivsutveckling m.m.* minskas med motsvarande belopp.

9.2.6 Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd

8:1 Bistandsverksamhet

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 19 224 800 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 8:1 *Bistandsverksamhet* ökas med 5 783 000 kronor. Finansieringen sker genom att anslaget 8:4 *Folke Bernadotteakademin* minskas med 5 783 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Under de inledande faserna av Folke Bernadotteakademiens arbete har verksamheten haft något lägre omfattning än beräknat. Anvisade medel har därmed inte använts. Regeringen gör bedömningen att Folke Bernadotteakademien inte kommer att utnyttja anslagssparandet under 2004 och anslaget 8:4 *Folke Bernadotteakademien* bör därför minskas med 5 783 000 kronor och anslaget 8:1 *Biståndsverksamhet* ökas med motsvarande belopp.

9.2.7 Utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar

12:1 Migrationsverket

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 636 273 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 12:1 *Migrationsverket* ökas med 2 000 000 kronor. Finansiering sker genom att anslaget 12:3 *Migrationspolitiska åtgärder* minskas med 2 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: I strävan att öka öppenheten och rättssäkerheten i handläggningen av asylärenden, har regeringen gett Migrationsverket i uppdrag att förändra arbets sättet vid asylutredningar. Detta ställer krav på ökade resurser. Anslaget 12:1 *Migrationsverket* behöver därför ökas med 2 000 000 kronor. Finansiering bör ske genom att anslaget 12:3 *Migrationspolitiska åtgärder* minskas med motsvarande belopp.

12:2 Mottagande av asylsökande

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 3 364 694 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 12:2 *Mottagande av asylsökande* ökas med 150 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Antalet personer registrerade i Migrationsverkets mottagandesystem är fortfarande högt. En orsak till detta är bl.a. att andelen personer med lagakraftvunna avvisnings- eller utvisningsbeslut är registrerade i mottagandesystemet under allt längre tid. Detta medför ökade kostnader. Anslaget 12:2 *Mottagande av asylsökande* behöver därför ökas med 150 000 000 kronor.

12:4 Utlänningsnämnden

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 125 785 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 12:4 *Utlänningsnämnden* ökas med 15 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: För att minska ärendebalanserna hos Utlänningsnämnden och därmed minska väntetiderna i Migrationsverkets mottagandesystem behöver nämndens resurser ökas. Anslaget 12:4 *Utlänningsnämnden* bör därför ökas med 15 000 000 kronor.

12:5 Offentligt biträde i utlänningsärenden

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 122 027 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 12:5 *Offentligt biträde i utlänningsärenden* ökas med 75 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Beslutskapaciteten vid utlänningsmyndigheterna har utökats vilket också ökar utgifterna för offentliga biträden. Migrationsverket har vidare infört ett nytt arbetssätt som innebär att de offentliga ombudens medverkan har utökats. Sammantaget har detta medfört ökade utgifter. För att klara utgifterna har regeringen tidigare under 2004 beslutat att anslaget får överskridas med 50 000 000 kronor. Detta överskridande bör nu återställas och verksamheten tillföras ytterligare

resurser. Anslaget 12:5 *Offentligt biträde i utlänningsärenden* bör därför ökas med 75 000 000 kronor.

12:6 Utresor för avvisade och utvisade

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 155 556 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 12:6 *Utresor för avvisade och utvisade* ökas med 40 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Antalet verkställda utresor för personer som avvisats eller utvisats har ökat vilket lett till högre utgifter än tidigare beräknat. Anslaget 12:6 *Utresor för avvisade och utvisade* bör därför ökas med 40 000 000 kronor.

9.2.8 Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg

13:2 Bidrag för läkemedelsförmånerna

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 19 450 000 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 13:2 *Bidrag för läkemedelsförmånerna* ökas med 1 611 625 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Staten har sedan 1998 ersatt landstingen för kostnaderna för läkemedelsförmånerna genom ett särskilt statsbidrag. Bidragets storlek har reglerats genom överenskommelser mellan staten och Landstingsförbundet. Regleringar har även skett i efterhand beroende på det verkliga utfallet. Under 2000 ersattes landstingen för de verkliga kostnaderna för läkemedelsförmånerna. Detta

skapade en osäkerhet om hur stort anslag som behövdes. För att klara utbetalningarna till landstingen 2000 krävdes att anslagskrediten i det närmaste utnyttjades fullt ut. Det uppkomna underskottet belastar fortfarande anslaget.

För åren 2002–2004 tecknades ett avtal som innebär att landstingen får ersättning med 17 800 000 000 kronor, 18 700 000 000 kronor och 19 600 000 000 kronor för respektive år. Överstiger kostnaderna för läkemedelsförmånerna detta riskerar landstingen att få stå för dessa kostnader själva enligt en överenskommen förlustdelningsmodell.

Regeringen anser att anslaget nu bör tillföras medel så att anslagskrediten kan nollställas. Åtgärden innebär ingen ökad belastning på utgiftstaket under 2004. För att åstadkomma denna nollställning bör anslaget 13:2 *Bidrag för läkemedelsförmånerna* ökas med 1 611 625 000 kronor.

9.2.9 Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp

19:1 Sjukpenning och rehabilitering m.m.

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 44 424 423 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 19:1 *Sjukpenning och rehabilitering m.m.* ökas med 2 900 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Utgifterna för sjukpenning och rehabilitering blev högre än beräknat 2003. De ökade utgifterna finansierades 2003 genom att anslagskrediten utnyttjades. Det uppkomna underskottet belastar fortfarande anslaget. Regeringen anser att anslaget nu bör tillföras medel så att anslagskrediten väsentligt kan minskas.

Åtgärden innebär ingen ökad belastning på utgiftstaket 2004. Av dessa skäl bör anslaget 19:1 *Sjukpenning och rehabilitering m.m.* ökas med 2 900 000 000 kronor.

9.2.10 Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

21:2 Föräldraförsäkring

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 23 212 000 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 21:2 *Föräldraförsäkring* ökas med 840 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Utgifterna för föräldraförsäkringen blev högre än beräknat 2003. Detta berodde främst på en ökning av antalet födda barn och en ökning av medelantalet utbetalda föräldrapenningdagar. De ökade utgifterna finansierades 2003 genom att anslagskrediten utnyttjades. Det uppkomna underskottet belastar fortfarande anslaget. Regeringen anser att anslaget nu bör tillföras medel så att anslagskrediten kan nollställas. Åtgärden innebär ingen ökad belastning på utgiftstaket 2004. Av dessa skäl bör anslaget 21:2 *Föräldraförsäkring* ökas med 840 000 000 kronor.

9.2.11 Utgiftsområde 15 Studiestöd

25:1 Studiehjälp m.m.

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 3 102 400 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 25:1 *Studiehjälp m.m.* ökas med 140 000 000 kronor. Finansiering sker genom att anslaget 25:2 *Studiemedel m.m.* minskas med 140 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Till följd av att oväntat många ungdomar har utnyttjat studiehjälpen under 2003 och 2004 har utgifterna för denna blivit högre än beräknat. En del av utgifterna har därför fått finansieras med anslagskrediten. Denna bör nu återbetalas. Anslaget 25:1 *Studiehjälp m.m.* behöver därför ökas med 140 000 000 kronor.

Finansiering bör ske genom att anslaget 25:2 *Studiemedel m.m.* minskas med motsvarande belopp.

9.2.12 Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid

Lån till Stiftelsen Nordiska museet

Regeringens förslag: Regeringen får uppdra åt Riksgäldskontoret att lämna ett lån om högst 15 000 000 kronor till Stiftelsen Nordiska museet för byggnadsarbeten avseende ny entré m.m. Lånet skall lämnas på marknadsmässiga villkor och återbetalas under högst 15 år.

Skälen för regeringens förslag: Stiftelsen Nordiska museet ingår i den grupp av museer som kommer att införa fri entré fr.o.m. 2005 (se utg. omr. 17, avsnitt 4.4). Syftet med reformen är bl.a. att öka tillgängligheten till vårt gemensamma kulturarv samt att skapa ett icke-kommersiellt rum där allmänheten kan mötas och diskutera och fördjupa sina kunskaper om kulturarvet.

En förutsättning för att Nordiska museet skall kunna införa fri entré är att byggnaden anpassas efter de nya förutsättningar som reformen ger upphov till, vilket bl.a. innebär en ökning av antalet besökare. För att Nordiska museet skall kunna möta dessa nya behov måste bl.a. nya toaletter och ny handikappentré byggas. För att möjliggöra ombyggnaderna bör Nordiska museet få möjlighet att ta ett lån på högst 15 000 000 kronor i Riksgäldskontoret. Lånet bör ha en löptid på högst 15 år och ingen särskild säkerhet skall behöva ställas.

9.2.13 Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande

31:9 Statens va-nämnd

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 7 137 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 31:9 *Statens va-nämnd* ökas med 1 300 000 kronor. Finansiering sker genom att anslaget 31:5 *Bidrag till Fonden för fukt- och mögelskador* minskas med 1 300 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Anslaget 31:9 *Statens va-nämnd* bör ökas med 1 300 000 kronor för att täcka verksamhetens kostnader. Finansiering sker genom att anslaget 31:5 *Bidrag till Fonden för fukt- och mögelskador* minskas med motsvarande belopp.

32:1 Länsstyrelserna m.m.

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 2 138 467 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 32:1 *Länsstyrelserna m.m.* ökas med 16 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Överenskomsten inom EU 2003 om den framtida gemensamma jordbrukspolitiken ger respektive medlemsstat möjlighet att genomföra reformer under perioden 2005–2007. Sverige kommer att införa ett från produktionen frikopplat och regionaliserat stöd från och med den 1 januari 2005. Omorganisation av den nuvarande administrationen av jordbruksstöden kräver ökade resurser under övergångsperioden 2004–2005 hos Statens jordbruksverk och länsstyrelserna. Anslaget 32:1 *Länsstyrelserna m.m.* behöver därför tillföras 16 000 000 kronor.

9.2.14 Utgiftsområde 19 Regional utveckling

33:3 Transportbidrag

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 346 000 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 33:3 *Transportbidrag* ökas med 10 000 000 kronor. Finansieringen sker genom att anslaget 33:1 *Allmänna regionalpolitiska åtgärder* minskas med 10 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Till följd av ökade transporter och höjda fraktpriser beräknas utgifterna 2004 bli högre än vad som tidigare antagits. Anslaget 33:3 *Transportbidrag* behöver därför ökas med 10 000 000 kronor. Finansieringen sker genom att anslaget 33:1 *Allmänna regionalpolitiska åtgärder* minskas med motsvarande belopp.

9.2.15 Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård

34:12 Bidrag till Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut m.m.

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 217 556 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 34:12 *Bidrag till Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut m.m.* ökas med 42 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Anslaget 34:12 *Bidrag till Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut m.m.* behöver ökas med 42 000 000 kronor för att finansiera kostnader för Sveriges medverkan i det europeiska samarbetet inom European organisation for the exploitation of meteorological satellites (EUMETSAT).

9.2.16 Utgiftsområde 22 Kommunikationer

36:4 Banverket: Banhållning och sektorsuppgifter (bemyndigande)

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 8 469 123 000 kronor. Vidare har regeringen ett bemyndigande att ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive

tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 14 500 000 000 kronor efter 2004.

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2004 för ramanslaget 36:4 *Banverket: Banhållning och sektorsuppgifter* ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 22 000 000 000 kronor efter 2004.

Skälen för regeringens förslag: Den verksamhet som Banverket bedriver innebär att långsiktiga avtal ingås som medför ekonomiska förpliktelser för flera år framåt i tiden. Avtalen gäller såväl investeringar som drift och underhåll. Banverket har också regeringens uppdrag att lämna bidrag till olika ändamål och även i den verksamheten krävs ibland längre framförhållning än ett år. För dessa ändamål har regeringen fått ett bemyndigande att under 2004 ingå ekonomiska förpliktelser som innebär utgifter efter 2004. Besluten om järnvägsinvesteringar för planperioden 2004–2015 innebär att järnvägsinvesteringarna skall öka i förhållande till nuvarande nivåer. För att dessa högre investeringsvolymerna skall kunna genomföras på ett effektivt sätt behöver även bemyndigandet utökas. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2004 för ramanslaget 36:4 *Banverket: Banhållning och sektorsuppgifter* ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 22 000 000 000 kronor efter 2004.

36:8 Sjöfartsregistret

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 4 524 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 36:8 *Sjöfartsregistret* ökas med 500 000 kronor. Finansiering sker genom att anslaget 36:9 *Rederinämnden: Administration* minskas med 500 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Kostnaden för driften av sjöfartsregistret blir högre än vad som tidigare beräknats. Anslaget 36:8 *Sjöfartsregistret*

bör därför ökas med 500 000 kronor. Finansiering sker genom att anslaget 36:9 *Rederinämnden: Administration* minskas med motsvarande belopp.

9.2.17 Utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar

42:6 Djurskyddsmyndigheten

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 61 534 000 kronor.

Regeringens förslag: Av anslaget 42:6 *Djurskyddsmyndigheten* får högst 5 000 000 kronor användas för utgifter i samband med avvecklingen av Centrala försöksdjursnämnden.

Skälen för regeringens förslag: Centrala försöksdjursnämndens (CFN) arbetsuppgifter har fr.o.m. den 1 januari 2004 övertagits av Djurskyddsmyndigheten. Medel under anslaget 42:6 *Djurskyddsmyndigheten* bör få användas för de kostnader som uppkommer i samband med avvecklingen av CFN. Regeringen anser att högst 5 000 000 kronor behövs för ändamålet.

43:1 Statens jordbruksverk

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 299 991 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 43:1 *Statens jordbruksverk* ökas med 43 000 000 kronor. Anslaget 43:6 *Intervention och exportbidrag för jordbruksprodukter* minskas med 40 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Överenskommelsen inom EU 2003 om den framtida gemensamma jordbrukspolitikerna ger respektive medlemsstat möjlighet att genomföra reformer under perioden 2005–2007. Sverige kommer att införa ett från produktionen frikopplat och

regionaliserat stöd från och med den 1 januari 2005. Omorganisation av den nuvarande administrationen av jordbruksstöden kräver utökade resurser under övergångsperioden 2004–2005 hos Statens jordbruksverk och länsstyrelserna. Anslaget 43:1 *Statens jordbruksverk* bör därför ökas med 43 000 000 kronor.

Finansiering av denna ökning sker delvis genom att anslaget 43:6 *Intervention och exportbidrag för jordbruksprodukter* minskas med 40 000 000 kronor.

43:5 Arealersättning och djurbidrag m.m. (bemyndigande)

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 5 407 400 000 kronor. Vidare har regeringen ett bemyndigande att ingå ekonomiska förpliktelser som medför utgifter på högst 5 029 000 000 kronor under 2005.

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2004 för ramanslaget 43:5 *Arealersättning och djurbidrag m.m.* besluta om stöd som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 6 000 000 000 kronor under 2005.

Skälen för regeringens förslag: Riksdagen har bemyndigat regeringen att ingå ekonomiska förpliktelser som medför utgifter på sammanlagt högst 5 029 000 000 kronor efter 2004 för arealersättningar och djurbidrag. Till följd av förskjutningar av utbetalning av direktstöd från 2004 till 2005 behöver bemyndigandet ökas med 971 000 000 kronor. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2004 för detta ändamål ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 6 000 000 000 kronor under 2005.

43:16 Åtgärder inom livsmedelsområdet

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 5 000 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 43:16 *Åtgärder inom livsmedelsområdet* ökas med 700 000 kronor. Finansiering sker genom att anslaget 43:17 *Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.* minskas med 700 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: I utvecklingsprogrammet för kommuner med särskilda omställningsproblem, främst på grund av strukturomvandlingar inom Försvarsmakten, ingår projektet ”Gotlands Livsmedelsinstitut”. Syftet är att ombilda Gotlands Livsmedelsinstitut till ett ”Nationellt Livsmedelsinstitut på Gotland”. Ökade resurser behövs för att projektet skall kunna slutföras under 2004. Anslaget 43:16 *Åtgärder inom livsmedelsområdet* behöver ökas med 700 000 kronor. Finansiering sker genom att anslaget 43:17 *Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.* minskas med 700 000 kronor.

44:1 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur (bemyndigande)

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 2 209 000 000 kronor. Vidare har regeringen ett bemyndigande att ingå ekonomiska förpliktelser som medför utgifter på högst 1 125 000 000 kronor 2005, högst 485 000 000 kronor 2006, högst 115 000 000 kronor 2007, högst 45 000 000 kronor 2008 och högst 30 000 000 kronor därefter.

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2004 för ramanslaget 44:1 *Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur* besluta om stöd som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 1 960 000 000 kronor under 2005, högst 600 000 000 kronor 2006, högst 115 000 000 kronor 2007, högst 45 000 000 kronor 2008 och högst 80 000 000 kronor därefter.

Skälen för regeringens förslag: Riksdagen har bemyndigat regeringen att ingå ekonomiska förpliktelser som medför utgifter på sammanlagt högst 1 800 000 000 kronor efter 2004. Till följd av förskjutningar av utbetalningar av landsbygds-

stöd bör bemyndigandet höjas med totalt 1 000 000 000 kronor. Dessutom bör bemyndigandets fördelning över tiden ändras till följd av förändrade bedömningar av betalningstidpunkterna. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2004 för detta ändamål ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 1 960 000 000 kronor under 2005, högst 600 000 000 kronor 2006, högst 115 000 000 kronor 2007, högst 45 000 000 kronor 2008 och högst 80 000 000 kronor därefter.

44:2 Från EG-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur (bemyndigande)

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 1 557 951 000 kronor. Vidare har regeringen ett bemyndigande att ingå ekonomiska förpliktelser som medför utgifter på högst 1 260 000 000 kronor 2005, högst 510 000 000 kronor 2006, högst 150 000 000 kronor 2007, högst 60 000 000 kronor 2008 och högst 20 000 000 kronor därefter.

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2004 för ramanslaget 44:2 *Från EG-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur* besluta om stöd som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 1 908 500 000 kronor under 2005, högst 732 500 000 kronor 2006, högst 136 000 000 kronor 2007, högst 51 000 000 kronor 2008 och högst 82 000 000 kronor därefter.

Skälen för regeringens förslag: Riksdagen har bemyndigat regeringen att ingå ekonomiska förpliktelser som medför utgifter på sammanlagt högst 2 000 000 000 kronor efter 2004. Till följd av förskjutningar av utbetalningar av landsbygdsstöd bör bemyndigandet höjas med totalt 910 000 000 kronor. Dessutom bör bemyndigandets fördelning över tiden ändras till följd av förändrade bedömningar av betalningstidpunkterna. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2004 för detta ändamål ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 1 908 500 000 kronor under 2005, högst 732 500 000 kronor 2006, högst 136 000 000

kronor 2007, högst 51 000 000 kronor 2008 och högst 82 000 000 kronor därefter.

9.2.18 Utgiftsområde 24 Näringsliv

38:8 Patentbesvärsmåden

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 16 249 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 38:8 *Patentbesvärsmåden* ökas med 900 000 kronor. Anslaget 38:18 *Täckande av förluster vid viss garantigivning m.m.* minskas med 1 500 000 kronor.

Skälen till regeringens förslag: För att även fortsättningsvis kunna bedriva en effektiv verksamhet anser regeringen att Patentbesvärsmådens anslag behöver öka med 900 000 kronor. Anslaget 38:18 *Täckande av förluster vid viss garantigivning m.m.* minskas med 1 500 000 kronor för att finansiera ökade utgifter inom detta utgiftsområde.

38:9 Patent- och registreringsverket: Finansiering av viss verksamhet (likvidatorer)

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 8 000 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 38:9 *Patent- och registreringsverket: Finansiering av viss verksamhet (likvidatorer)* ökas med 600 000 kronor.

Skälen till regeringens förslag: Skyldigheten för Bolagsverket att utse likvidatorer har från och med 1 januari 2004 utökats till att även omfatta ekonomiska föreningar. Detta medför ökade kostnader för verksamheten. Anslaget 38:9 *Patent- och registreringsverket: Finansiering av viss verksamhet (likvidatorer)* behöver därför ökas med 600 000 kronor. Finansiering sker genom att anslaget 38:18 *Täckande av förluster vid viss garantigivning m.m.* minskas med motsvarande belopp.

Disposition av avgifter

Regeringens förslag: Regeringen får disponera avgiftsintäkterna från verksamhetsområde Namn vid Patent- och registreringsverket för att täcka statens kostnader för verksamheten.

Skälen till regeringens förslag: Riksrevisionen har i rapporten Rätt avgifter? Statens uttag av tvingande avgifter (RiR 2004:17) funnit det vara något oklart om riksdagen uttryckligen bemyndigat regeringen att förfoga över avgiftsintäkterna från Patent- och registreringsverkets verksamhetsområde Namn. För Patent- och registreringsverkets övriga verksamhetsområden har riksdagen beslutat att låta regeringen disponera avgiftsintäkterna. Med anledning härav anser regeringen att även avgiftsintäkter inom verksamhetsområde Namn skall få disponeras av regeringen för att täcka statens kostnader för verksamheten.

38:14 Rymdverksamhet

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 541 510 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 38:14 Rymdverksamhet ökas med 15 000 000 kronor. Anslaget 38:2 *Näringslivsutveckling m.m.* minskas med 30 000 000 kronor.

Skälen till regeringens förslag: År 2002 minskades anslaget 38:14 *Rymdverksamhet* med 15 000 000 kronor för att bidra till att finansiera en ökning av anslaget 38:2 *Näringslivsutveckling m.m.* i samband med statliga lån och garantier till svensk flygindustri. Eftersom några avtal om statliga lån eller garantier inte träffades under 2003 anser regeringen att 15 000 000 kronor skall återföras till anslaget 38:14 *Rymdverksamhet*.

En minskning med 15 000 000 kronor gjordes även av det under utgiftsområde 6 Försvar samt

beredskap mot sårbarhet uppförda anslaget 6:2 *Materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling*. Även denna minskning skall återföras. Sammantaget skall därför anslaget 38:2 *Näringslivsutveckling m.m.* minskas med 30 000 000 kronor.

9.2.19 Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner

Förstärkt tillfälligt sysselsättningsstöd till kommuner och landsting 2004

Regeringens förslag: Det tillfälliga sysselsättningsstödet till kommuner och landsting för 2004 förstärks med 1 500 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Ett tillfälligt sysselsättningsstöd utgår sedan 2002 till kommuner och landsting. För 2004 utgörs stödet av ett generellt sysselsättningsstöd, beräknat till 3 400 000 000 kronor. Kommuner och landsting kan hos Skatteverket ansöka om detta stöd under september 2004. Skatteverket beslutar om generellt sysselsättningsstöd under november 2004. Beloppet krediteras därefter kommunernas och landstingens skattekonton.

För att värna sysselsättningen i kommuner och landsting föreslår regeringen att stödet för 2004 höjs med 1 500 000 000 kronor till sammanlagt 4 900 000 000 kronor. Den föreslagna förstärkningen av det generella sysselsättningsstödet kommer att tillgodoföras kommuner och landsting något senare än det ursprungliga beloppet. Något nytt ansökningsförfarande torde dock inte behövas, eftersom den föreslagna förstärkningen kan beräknas på lönekostnadsunderlaget i ansökningarna under september 2004. Den föreslagna höjningen med 1 500 000 000 kronor beräknas preliminärt motsvara ca 0,5 procent av lönekostnadsunderlaget.

Krediteringen av kommunernas och landstingens skattekonton sker med stöd lagen (2002:179) om kreditering på skattekonto av tillfälligt sysselsättningsstöd till kommuner och landsting. Förslaget föranleder dock en ändring i förordningen (2002:366) om tillfälligt sysselsättningsstöd till kommuner och landsting.

10

Revision och kontroll

10 Revision och kontroll

10.1 Inledning

I samband med inrättandet av myndigheten Riksrevisionen under riksdagen den 1 juli 2003 har det i 47 § lagen (1996:1059) om statsbudgeten (budgetlagen) införts ett krav på regeringen att årligen för riksdagen redovisa vilka åtgärder regeringen vidtagit med anledning av Riksrevisionens iakttagelser. Enligt finansutskottet bör redovisningen vara både samlad och fyllig (bet. 2002/03:FiU20, s. 117).

Regeringens redovisning lämnas respektive år i dels skrivelsen Årsredovisningen för staten, dels budgetpropositionen. Redovisningen i budgetpropositionen sker såväl i volym 1 som i respektive utgiftsområde.

10.1.1 Årsredovisningen för staten

Den årliga revisionens revisionsberättelser med invändning anmäls, som tidigare, samlat i Årsredovisningen för staten.

10.1.2 Budgetpropositionens första volym

I denna volym ges en samlad bild av de iakttagelser som revisionen redovisat sedan föregående års budgetproposition samt frågor med nära koppling till revision och kontroll. Redogörelsen inriktas på iakttagelser och åtgärder av större vikt som t.ex. rör budget-, effektivitets- eller kontrollaspekter. Även iakttagelser och åtgärder som berör flera politikområden eller som har stark koppling till regeringens styrning omfattas av denna redovisning. Redogörelsen kan på sikt

även komma att beröra de åtgärder som aviserats i föregående års budgetproposition.

Eventuella iakttagelser avseende Årsredovisningen för staten kommenteras. Dessutom lämnas en samlad förteckning över, och korta referat av, samtliga effektivitetsrapporter som lämnats sedan föregående års budgetproposition. Att motsvarande samlade förteckning inte ges avseende revisionsberättelser med invändning från den årliga revisionen beror på att en sådan framgår av Årsredovisningen för staten (skr. 2003/04:101).

10.1.3 Utgiftsområden

För respektive utgiftsområde redovisas och kommenteras under rubriken Revisionens iakttagelser i respektive politikområdesavsnitt de rapporter från Riksrevisionens effektivitetsrevision och de revisionsberättelser med invändning från den årliga revisionen som berör respektive politikområde.

Revisionens samtliga iakttagelser kan i normalfallet inte förväntas vara åtgärdade då redovisningen lämnas i budgetpropositionen. Avgörande är bl.a. när revisionens rapporter lämnas, men också den tid det tar för att överväga och vidta relevanta åtgärder. I regeringens redovisning till riksdagen av vilka åtgärder som vidtagits finns därför även behov av att återkomma till tidigare års iakttagelser från revisionen. Redogörelsen under rubriken Revisionens iakttagelser kan på sikt således inte bara komma att omfatta aktuella effektivitetsrapporter och revisionsberättelser utan också sådana från tidigare år.

Regeringen har i Årsredovisningen för staten

2003 redovisat de iakttagelser som den årliga revisionen vid Riksrevisionen lämnat. Regeringens redovisning av åtgärder i de enskilda fallen redovisas per politikområde.

10.2 Årlig revision

Riksrevisionen har inom ramen för den årliga revisionen granskat ca 270 revisionsobjekt. Därutöver har Riksrevisionen förordnat revisorer i ett 40-tal bolag och stiftelser.

10.2.1 Revisionsberättelser med invändning

Riksrevisionen har lämnat revisionsberättelse för 266 myndigheter och andra organisationer, exklusive aktiebolag och stiftelser, avseende årsredovisningen för räkenskapsåret 2003.

I 19 fall har revisionsberättelsen lämnats med invändning, vilket innebär att revisionen har konstaterat ett eller flera väsentliga fel i årsredovisning eller förvaltning. En förteckning över vilka myndigheter som fått revisionsberättelse med invändning, och vilken orsaken till respektive invändning varit, ges i Årsredovisning för staten 2003 (skr. 2003/04:101).

För räkenskapsåret 2002, då den årliga revisionen genomfördes av Riksrevisionsverket och Riksdagens revisorer, lämnades 15 revisionsberättelser med invändning. En viss ökning i antalet revisionsberättelser med invändning kan således konstateras mellan 2002 och 2003. Regeringens bedömning avseende de åtgärder som föranleds av revisionsberättelser med invändning redovisas under respektive politikområde.

I avsnitt 10.5 lämnas en redogörelse för förutläggningarna för den statliga internrevisionen. Regeringen bedömer att en stärkt internrevision i staten på sikt bör leda till ett minskat antal revisionsberättelser med invändning föranledda av brister i intern styrning och kontroll.

10.2.2 Granskning av årsredovisning för staten

Riksrevisionen har lämnat revisionsberättelse utan invändning för Årsredovisning för staten 2003 (skr. 2003/04:101).

10.3 Effektivitetsrevision

Under perioden den 1 juli 2003 – den 30 juni 2004 har Riksrevisionen lämnat 19 effektivitetsgranskningar till regeringen. Nedan lämnas korta redogörelser för dessa effektivitetsrapporter.

Regeringens bedömning avseende de åtgärder som föranleds av dessa granskningar anges under respektive politikområde.

RiR 2003:1 Hur effektiv är djurskyddstillsynen?

I rapporten konstateras det att trots flera insatser av riksdagen och regeringen under de senaste åren kvarstår brister i djurskyddstillsynen. Riksrevisionen drar slutsatsen att det krävs bättre styrning och samordning från ansvariga myndigheter för att komma till rätta med problemen.

RiR 2004:1 Länsplanerna för regional infrastruktur – vad har styr prioriteringarna?

I rapporten framhålls att länen i vissa viktiga avseenden inte följt statsmakternas direktiv vid framtagandet av länsplaner. Samhällsekonomisk lönsamhet har exempelvis haft begränsad betydelse för länens prioriteringar. Riksrevisionen lämnar rekommendationer som syftar till bättre länsplaner inför kommande planeringsprocesser.

RiR 2004:2 Förändringar inom kommittéväsendet

I rapporten granskas det statliga kommittéväsendet. Riksrevisionen noterar stora kvalitetsbrister i kommittéernas arbete och i efterlevnaden av kraven på ekonomisk analys och redovisning av utredningsförslagets konsekvenser. I rapporten lämnas ett antal förslag till förbättringar.

RiR 2004:3 Arbetslöshetsförsäkringens hantering på arbetsförmedlingen

Riksrevisionen konstaterar brister i arbetsförmedlingskontorens kontroll av arbetslöshetsförsäkringen. Exempelvis försvåras möjligheterna att kontrollera huruvida den arbetslöse står till arbetsmarknadens förfogande av alltför få platsanvisningar från förmedlingskontoren. Förändringar i målstyrningen och regelverket kring anvisningar och sanktioner kan enligt Riksrevisionen förbättra effektiviteten i systemet.

RiR 2004:4 Den statliga garantimodellen

Riksrevisionen har granskat om reglerna följs avseende de finansiella garantier som staten ställer ut för att främja viss verksamhet och om han-

teringen av garantierna styrs effektivt. I rapporten konstateras bl.a. att avsaknaden av en heltäckande definition av vilka förbindelser som bör räknas som garantier och kriterier för bedömning av när en finansiell garanti är ett effektivt medel utgör hinder för en effektiv styrning av garantiverksamheten. I rapporten föreslås olika åtgärder för att komma till rätta med problemen (se avsnitt 7.2).

RiR 2004:5 Återfall i brott eller anpassning i samhället – uppföljning av kriminalvårdens klienter

I rapporten konstaterar Riksrevisionen brister i uppföljningen av kriminalvårdens klienter. Resultatet kopplas inte till de frigivningsförberedande insatserna som klienterna varit föremål för. Kriminalvården följer inte heller upp alla klientgrupper. Riksrevisionen lämnar ett antal rekommendationer för att förbättra uppföljningen.

RiR 2004:6 Materiel för miljarder – en granskning av försvarets materielförsörjning

Riksrevisionen konstaterar att planeringen av försvarets materielförsörjning är in-tecknad till och med 2007–2008. Eftersom dessa leveranser har beslutats tidigare, huvudsakligen utifrån invasionsförsvarets behov, gör Riksrevisionen bedömningen att Försvarsmaktens möjligheter att förverkliga försvarsreformens intentioner hittills har varit begränsade. Vidare bedömer Riksrevisionen att regeringen, Försvarsmakten och Försvarets materielverk i sina förändringar av materielplaneringen inte fullt ut prövat att skapa nya lösningar.

RiR 2004:7 Personlig assistans till funktionshindrade

Riksrevisionen konstaterar att stödformen personlig assistans med statligt stöd, som infördes 1994, har gett många människor med svåra funktionshinder möjlighet till ett bättre liv. I rapporten påpekas dock vissa oönskade effekter av reformen, såsom kraftiga kostnadsökningar, brister i rättssäkerheten, risker för missbruk av assistansersättningen och ett otillräckligt utbud av alternativa stödformer. Riksrevisionen drar slutsatsen att utformningen av stödet bör förändras och att administrationen, den ekonomiska kontrollen och tillsynen behöver förbättras.

RiR 2004:8 Uppdrag statistik – insyn i SCB:s avgiftsbelagda verksamhet

I rapporten konstateras att det är svårt att få insyn i den avgiftsbelagda uppdragsverksamhet som Statistiska centralbyrån (SCB) bedriver. Insynssvårigheterna avser vilka kostnader som belastar uppdragsverksamheten, hur tjänsterna prissätts och det ekonomiska resultatet för olika tjänster. Riksrevisionen lyfter fram regeringens styrning och uppföljning av verksamheten samt SCB:s organisering och konkurrensutsatta situation som förklaringar till den bristande insynen.

RiR 2004:9 Riktlinjer för prioriteringar inom hälso- och sjukvård

Riksrevisionen har granskat vad regeringen och de nationella myndigheterna har gjort för att riksdagens riktlinjer för prioriteringar i hälso- och sjukvården skall kunna omsättas i praktiken. I rapporten konstateras att regeringens styrning och uppföljning inom området varit passiv. Riksrevisionen anser att regeringen bör vidta åtgärder för att utveckla riktlinjerna för prioriteringar inom hälso- och sjukvården.

RiR 2004:10 Bistånd via ambassader – en granskning av UD och Sida i utvecklingssamarbetet

Riksrevisionen har granskat hur regeringen, Regeringskansliet och Sida styr utlandsmyndigheternas förvaltning av utvecklingssamarbetet. Riksrevisionen bedömer att regeringen, Regeringskansliet och Sida måste vidta åtgärder inom övergripande normgivning, finansiering samt operativ styrning och rapportering för att kostnadseffektivt kunna verka för minskad fattigdom.

RiR 2004:11 Betyg med lika värde? – en granskning av statens insatser

Enligt Riksrevisionen har statens insatser för att skapa likvärdighet i betygsättningen i grundskolan inte varit tillräckliga. I rapporten konstateras att fördelningen av ansvar mellan stat, huvudmän och rektorer är otydlig. Riksrevisionen anser att regeringen och skolmyndigheterna bör tydliggöra kraven på och förbättra förutsättningarna för huvudmän och professionella inom grundskolan att ta sitt ansvar för likvärdig betygsättning.

RiR 2004:12 Höga statstjänstemäns representation och förmåner

Av Riksrevisionens rapport framgår att reglerna för representation följts i stor utsträckning vid de granskade organisationerna. Bland de fel som förekom var det vanligaste att syftet med och deltagarna vid representationen inte framgick av verifikationer. Riksrevisionen konstaterar dock att i flera organisationer bör rutinerna för samt uppföljningen och kontrollen av representation förbättras. När det gäller höga chefsers förmåner konstaterar Riksrevisionen att dessa är begränsade och att reglerna kring dem följs i stor utsträckning.

RiR 2004:14 Arbetsmiljöverkets tillsyn

I rapporten konstateras att Arbetsmiljöverkets uppföljning av tillsynen inte ger någon tydlig bild av vad som uppnåtts. Riksrevisionen är kritisk till verkets verksamhetsstatistik och anser att regeringens styrning uppvisar betydande brister, bl.a. när det gäller mål och uppföljning av tillsynen.

RiR 2004:15 Offentlig förvaltning i privat regi – statsbidrag till idrottsrörelsen och folkbildningen

I rapporten påpekas oklarheter och svagheter i regeringens styrning och kontroll av det statliga stödet till folkbildningen och idrottsrörelsen. Riksrevisionen anser att konstruktionen med ideella organisationer som fördelar statsbidrag medför vissa problem avseende såväl regelverk som organisationernas legitimitet att agera i myndighets ställe.

RiR 2004:16 Premiempensionens första år

Riksrevisionen bedömer att regeringen och Premiempensionsmyndigheten har verkat aktivt för att förverkliga riksdagens beslut om premiempensionen, men att vissa förhållanden behöver ses över eller analyseras närmare. Det gäller bl.a. det stora fondutbudet, spararnas roll som förvaltare samt inriktningen och omfattningen av informations- och vägledningsverksamheten.

RiR 2004:17 Rätt avgifter? – Statens uttag av tvingande avgifter

Enligt Riksrevisionen råder många oklarheter och brister när det gäller statens tvingande avgifter. Riksrevisionen anser att lagstiftningen är oklar på flera punkter och att de tvingande avgifterna är svåra att överblicka. Vidare konstateras att många avgifter varit för höga och att över-skott använts till att finansiera verksamhet som

inte haft att göra med den avgift som betalats. Riksrevisionen lämnar ett antal rekommendationer för att avhjälpa bristerna.

RiR 2004:18 Vattenfall AB – uppdrag och statens styrning

Riksrevisionen drar slutsatsen att Vattenfalls uppdrag är delvis otydligt, vilket innebär utrymme för olika tolkningar av Vattenfalls eventuella bidrag till genomförandet av svensk miljö- och energipolitik. Riksrevisionen bedömer att mellan 2000 och 2003 har fokus alltmer förskjutits mot affärsmässighet snarare än miljö- och energipolitik. Riksrevisionen lämnar ett antal rekommendationer för att tydliggöra Vattenfalls uppdrag och förbättra statens styrning och kontroll av bolaget. Riksrevisionen rekommenderar även att regeringen utvecklar den s.k. formlösa styrningen så att det i efterhand går att följa hur ägarförvaltningens styrning av statliga bolag varit utformad.

RiR 2004:19 Vem styr den elektroniska förvaltningen?

Enligt Riksrevisionen har myndigheterna i arbetet med att utveckla elektroniska tjänster inte prioriterat de tjänster som i första hand medför nytta för medborgare och företag. I stället har enklare informationstjänster som ger ökad intern kostnadseffektivitet prioriterats. Enligt Riksrevisionen har regeringen låtit myndigheterna agera mycket självständigt vid valet av vilka elektroniska tjänster som ska utvecklas. Riksrevisionen anser vidare att riksdagen fått mycket begränsad information från regeringen beträffande den faktiska utvecklingen av e-förvaltningen.

10.4 Riksrevisionens årliga rapport

Riksrevisionen lämnade sin årliga rapport (RiR 2004:13) till regeringen och riksdagen den 4 juni 2004. Rapporten bygger på granskning av myndigheternas årsredovisningar och förvaltning, särskilda studier, effektivitetsgranskningar, remissyttranden samt årlig revision av Årsredovisningen för staten 2003. I rapporten sammanställs de viktigaste iakttagelserna från den genomförda revisionsverksamheten, med syftet att lyfta fram de resultat och slutsatser som är av mer generell eller principiell betydelse. Riksrevisionen anger emellertid att möjligheterna att göra en bred

analys och tematisk presentation av granskningsresultaten i denna den första årliga rapporten påverkats av det faktum att flera av granskningarna påbörjades inom ramen för dåvarande Riksrevisionsverkets och Riksdagens revisorers verksamhet. Även det förhållandet att perioden från och med den 1 juli 2003 för Riksrevisionens del har präglats av uppbyggnad av en ny verksamhet har påverkat förutsättningarna.

Regeringens bedömning

Regeringen kommenterar revisionens iakttagelser i respektive berört politikområdesavsnitt. På ett mer tematiskt plan, och mot bakgrund av Riksrevisionens årliga rapport, vill regeringen därutöver framföra följande.

Regeringens styrning av myndigheterna

I ett antal rapporter har Riksrevisionen identifierat problem som delvis kan hänföras till regeringens styrning av myndigheterna. Det kan vara fråga om att regeringen inte konkretiserat riksdagens beslut tillräckligt för att de skall kunna få genomslag eller att regeringens krav på uppföljning av de beslut som riksdagen fattat inte varit tillräckliga.

Inom Regeringskansliet pågår kontinuerligt ett arbete för att förbättra regeringens styrning av myndigheterna. Under senare tid har omfattande utbildningsinsatser och seminarier kring myndighetsstyrning anordnats, anpassade till olika nivåer i Regeringskansliet. Åtgärder har också vidtagits för att skapa bättre förutsättningar för regeringens styrning av de s.k. generella frågorna, dvs. frågor som berör stora delar av samhället och som därmed sorterar under flera olika departement. Exempel på sådana frågor är jämställdhet, miljö och integration.

Av stor betydelse för regeringens styrning är ledningsformerna vid myndigheterna. I syfte att bl.a. skapa en ökad tydlighet när det gäller myndighetsledningarnas ansvar och uppgifter tillkallade regeringen en särskild utredare med uppdrag att utarbeta förslag till en ny verksamhetsförordning. Utredaren överlämnade sitt betänkande Från verksamhetsförordning till myndighetsförordning (SOU 2004:23) i februari 2004. Remissbehandlingen avslutades i juni 2004.

Betänkandet och yttranden från remissinstanserna bereds i Regeringskansliet.

Regeringens rapportering till riksdagen

Riksrevisionen anger att ingen av de under året genomförda granskningarna varit specifikt inriktade på att bedöma regeringens information till riksdagen. Riksrevisionen bedömer därför att det är för tidigt att dra några samlade slutsatser kring regeringens rapportering till riksdagen. Vad som emellertid framkommit i Riksrevisionens granskningar är att regeringen inte i samtliga fall levt upp till riksdagens begäran om beslutsunderlag.

Ett centralt inslag i regeringens rapportering till riksdagen är den resultatredovisning som regeringen lämnar årligen i budgetpropositionen. I kapitel 11 redogör regeringen för hur denna resultatredovisning kan förbättras för att underlätta riksdagens möjligheter att bedöma resultaten av genomförd verksamhet och ta ställning till föreslagna anslagsnivåer.

10.5 Särskilda frågor

10.5.1 Den statliga internrevisionen

Regeringens bedömning: Det finns ett behov av att stärka den statliga internrevisionen. Ansvar för vissa frågor som berör den statliga internrevisionen bör samordnas, t.ex. när det gäller kvalitetssäkring och metod- och kompetensutveckling. Den myndighet som får detta ansvar bör också, genom ett ramavtalsförfarande, kunna tillgodose regeringens egna behov av internrevisionell granskningskapacitet.

Bakgrund: Internrevision vid statliga myndigheter regleras i förordningen (1995:686) om internrevision vid statliga myndigheter m.fl. Motivet till att den statliga internrevisionen är förordningsreglerad är att det ur regeringens perspektiv är ett absolut krav att den interna styrningen och kontrollen fungerar i de statliga myndigheterna, särskilt vad gäller myndigheter med stora medelsflöden. Vid tidpunkten för för-

ordningens införande hade det framkommit att många myndigheter inte vidtagit erforderliga åtgärder för att uppmärksamma och åtgärda brister i den interna kontrollen.

I december 2002 tillkallade regeringen en särskild utredare för att göra en samlad översyn av den statliga internrevisionen för myndigheter under regeringen samt de allmänna försäkringskassorna (dir. 2002:153). Behovet av en sådan översyn av den statliga internrevisionen aktualiserades mot bakgrund av iakttagelser som bl.a. Riksrevisionsverket (RRV) och Riksdagens revisorer (RR) gjort i samband med sina granskningsinsatser. Iakttagelserna visade att det finns behov av att stärka internrevisionen i sig, men också internrevisionens institutionella grund. Internrevisionsutredningen överlämnade hösten 2003 betänkandet Internrevisionen i staten – förslag till förstärkt internrevision (SOU 2003:93).

Betänkandet har remissbehandlats. En sammanställning över remissvaren finns tillgänglig i Finansdepartementet (dnr Fi2003/5733).

Utredningens förslag: Utredningen delar in de problem som rör internrevisionen i staten i två mer grundläggande områden. Utredningen anser att internrevisionen i staten inte utgör en tydlig profession och att ansvaret för intern styrning och kontroll samt internrevision i staten är otydligt.

Utredningen lämnar mot denna bakgrund ett antal förslag, vilka sinsemellan hänger samman. Ett förslag av mera genomgripande karaktär är att det skall inrättas en särskild internrevisionsmyndighet. Myndigheten föreslås få dels en samordnande uppgift, dels en granskande uppgift. Myndigheten skall, enligt förslaget, svara för kvalitetssäkring, metod- och kompetensutveckling samt föreskrifter och allmänna råd till internrevisionsförordningen. Vidare skall myndigheten tillgodose regeringens behov av internrevisionell granskning. Utredningen anför att inrättandet av en särskild internrevisionsmyndighet medför att regeringens styrning och kontroll av den statliga verksamheten i vid mening stärks.

Internrevisionsutredningen lämnar även ett förslag till förordning om internrevision vid statliga myndigheter. Enligt den föreslagna förordningen skall samråd ske med Riksrevisionen om internrevisionens revisionsplan. Utredningen lämnar också förslag till hur frågan om vilka myndigheter som skall omfattas av internre-

sionsförordningen skall hanteras. Därutöver lämnar utredningen vissa andra förslag.

Remissinstanserna: Remissinstanserna är, med något undantag, i stort positiva till utredningens förslag att stärka internrevisionen i staten. Några remissinstanser är dock kritiska till vissa av utredningens förslag.

Skälen för regeringens bedömning: Regeringen anser att det finns ett behov av att stärka den statliga internrevisionen. Ett mål är t.ex. att minska antalet revisionsberättelser med invändning som föranleds av brister i den interna styrningen och kontrollen (se avsnitt 10.2 respektive bet. 2003/04:FiU28, s. 12).

Regeringen delar utredningens bedömning att det finns ett behov av att samordna den statliga internrevisionen, när det gäller kvalitetssäkring, metod- och kompetensutveckling samt föreskrifter och allmänna råd till internrevisionsförordningen. Regeringen har även ett behov av egen internrevisionell granskningskapacitet. Uppgifternas omfattning motiverar dock inte, som Internrevisionsutredningen föreslår, bildandet av en särskild myndighet. Att stärka den statliga internrevisionen bör i stället bli en uppgift för någon av de befintliga stabsmyndigheterna.

När det gäller granskningsuppgiften talar enligt regeringen effektivitetsskäl för att denna hanteras inom samma organisation som får till uppgift att utföra samordningsuppgifter. En mera löslig ordning som innebär att insatserna kan avropas genom ramavtal med aktörer på marknaden kan därvid vara att föredra. Sådana uppdrag bör finansieras genom avgifter.

Frågan om framtida organisation av samordningen av den statliga internrevisionen berörs även i UO 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning (avsnitt 5). Den myndighet som får ett ansvar för att samordna den statliga internrevisionen kommer att ges i uppdrag att närmare överväga kompetens- och kvalitetsfrågor, dvs. former för metod- och kompetensutveckling, kvalitetssäkring etc.

Den statliga internrevisionen bör regleras i en särskild internrevisionsförordning. Regeringen har för avsikt att besluta om en ny förordning om internrevision vid statliga myndigheter under 2005.

Av nu gällande förordning för den statliga internrevisionen framgår att samråd skall ske med

Riksrevisionen innan internrevisionens uppdragsgivare beslutar om revisionsplanen. I likhet med Internrevisionsutredningen anser regeringen att ett samråd mellan internrevisionen och externrevisionen följer av god sed. Det finns därför enligt regeringens bedömning ingen anledning att i förordningen särskilt reglera att ett samråd skall ske (jämför propositionen Riksrevisionen [2001/02:190, s. 99]).

Sammantaget bedömer regeringen att de åtgärder som förestår på sikt kommer att bidra till att stärka den statliga internrevisionen.

10.5.2 Granskning av vissa offentligrättsliga organ

Regeringens bedömning: Det finns inte tillräckliga motiv för att generellt reglera finansiell granskning av organ som inte är myndigheter, men som i någon mening bedriver offentlig förvaltning.

Bakgrund: Riksrevisionens (RiR) mandat avseende årlig revision regleras bl.a. i lagen (2002:1022) om revision av statlig verksamhet m.m., aktiebolagslagen (1975:1385) och stiftelselagen (1994:1220). Regeringen anförde i propositionen Riksrevisionen (prop. 2001/02:190) att det finns ett antal offentligrättsliga organ där det är oklart om de är myndigheter eller inte och därmed om de kan bli föremål för RiR:s årliga revision. En möjlighet är då att i varje sådant fall särskilt reglera förutsättningarna för RiR:s granskning, en annan att införa generella regler. Regeringens bedömning var att en kartläggning först måste ske av vilka organ som kan komma i fråga för årlig revision innan någon sådan generell reglering kan bli aktuell (prop. 2001/02:190, s. 65–66). Konstitutionsutskottet förutsatte å sin sida att en sådan kartläggning skulle komma till stånd (bet. 2002/03:KU12, s. 11).

En översiktlig kartläggning av offentligrättsliga organ med oklar status har genomförts. Identifierade organ har därvid klassificerats enligt vissa kriterier, t.ex. att regeringen utser styrelse för organet, att organet fördelar statliga medel, att organet har andra myndighetsuppgifter och att organet uppvisar en stor andel

statlig finansiering.

Skälen för regeringens bedömning: Det är angeläget att organ som i någon mening bedriver offentlig förvaltning blir föremål för styrning, uppföljning och utvärdering. Lagen (2002:1022) om revision av statlig verksamhet m.m. ger därvid RiR mandat att i form av effektivitetsrevision granska viss verksamhet i de fall statsmedel tagits emot som stöd, om redovisningsskyldighet för medlen föreligger gentemot staten eller då särskilda föreskrifter eller villkor har meddelats om hur medlen får användas.

Den genomförda kartläggningen visar på att myndighetsliknande verksamhet bedrivs i vitt skilda former. Det kan avse t.ex. en nämnd, arbetsgrupp, delegation, kassa, ideell förening, fond, kommission eller akademi, men också ett råd eller institut. De använda kriterierna ger dock inte någon entydig vägledning vid en bedömning av om organ som i någon mening bedriver offentlig förvaltning är att jämföras med statliga förvaltningsmyndigheter och därmed bör bli föremål för årlig revision.

Det är enligt regeringens bedömning angeläget att en finansiell granskning av organ som i någon mening bedriver offentlig verksamhet sker årligen. Enligt regeringens uppfattning är det avgörande att en granskning enligt god revisions- och revisorssed kommer till stånd av dessa organs räkenskaper, redovisning etc. En sådan granskning regleras vanligtvis i organets stadgar eller motsvarande. Utifrån regeringens behov av underlag för styrning, uppföljning och utvärdering är det dock inte avgörande vilken aktör det är som svarar för den finansiella granskningen av denna typ av organ.

Ett ställningstagande till om organ som i någon mening bedriver offentlig förvaltning även skall bli föremål för årlig revision av det statliga revisionsorganet bör även beakta aspekten kostnadseffektivitet. Värdet av att ålägga en specifik organisation revisionsplikt visavi RiR bör med andra ord även vägas mot de tillkommande kostnader som denna granskningsinsats genererar för det berörda organet.

Sammantaget kan regeringen inte finna att det finns tillräckliga motiv för att generellt reglera finansiell granskning av den typ av organ som ovan diskuterats.

11

Utvecklingen av den
ekonomiska styrningen i
staten

11 Utvecklingen av den ekonomiska styrningen i staten

Målen för den ekonomiska styrningen i staten är att tillgodose statsmakernas krav på och behov av beslutsunderlag med god kvalitet som bidrar till god kontroll av statens finanser, resursfördelning enligt politiska prioriteringar samt hög effektivitet och produktivitet i resursanvändningen. Beslutsunderlagen bör vara relevanta i den meningen att de bör utformas med utgångspunkt från behov på olika beslutsnivåer i statsförvaltningen, dvs. riksdagen, regeringen och myndigheterna.

Utvecklingen av den ekonomiska styrningen i staten sker med ambitionen att dels göra det möjligt att beskriva hela den statliga verksamheten, dels skapa förutsättningar för att få budgetering att växelverka med uppföljning och redovisning. Syftet är med andra ord att åstadkomma förutsättningar för att ta fram ett fullödigt beslutsunderlag, som ytterst kan ligga till grund för riksdagens ställningstagande. Utvecklingsinsatserna syftar även till att effektivisera budgetarbetet i sig, men också till att precisera enhetliga principer vid budgetering och uppföljning (redovisning). Därvid skapas förutsättningar för en ökad förståelse för hur statsbudgeten är uppbyggd, men också hur de olika delarna hänger samman.

En arbetsgrupp i Finansdepartementet har under 2003 utarbetat departementspromemorian Nya principer för utformning av statsbudgeten – konsekvenser för budgetlagen (Ds 2003:49). I promemorian lämnas förslag till en ny lag om statsbudgeten. Förslagen innebär att statsbudgeten skulle baseras på i huvudsak bokföringsmässiga grunder (kostnader och intäkter för staten) samt omfatta betalningar som påverkar

statens lånebehov och att statsbudgetens omfattning skulle ändras till att, med vissa undantag, omfatta all verksamhet vid myndigheter under regeringen och riksdagen oavsett hur den är finansierad.

Promemorian har remitterats till 61 remissinstanser, vilka alla är positiva till de grundläggande förslagen. Beredning av promemorian pågår i Regeringskansliet.

I det följande lämnas en beskrivning av hur regeringens resultatredovisning till riksdagen kan utvecklas ytterligare. Riksdagen har vid ett flertal tillfällen uttalat sig om regeringens resultatredovisning och hur den bör utvecklas. Den beskrivning som lämnas i det följande är ett försök att visa hur det är möjligt att tillgodose riksdagens önskemål.

Inledningsvis återges riksdagens syn på regeringens resultatredovisning. Därefter berörs två principfrågor. Den första rör politikområden som griper över flera utskotts beredningsområden. Den andra rör de resultatredovisningar som lämnas i budgetpropositionen respektive i särskilda resultatskrivelser.

Avslutningsvis visas hur redovisningen per utgiftsområde på sikt skulle kunna förändras för att i ökad utsträckning skapa förutsättningar för att tillgodose riksdagens önskemål. I denna del görs i anslutning till texten ett försök att genom ett exempel konkret visa hur resultatredovisningen till riksdagen kan utvecklas.

Utformningen av resultatredovisningen är ytterst beroende av den beskrivna verksamhetens karaktär, liksom av respektive riksdagsutskotts önskemål. Den möjliga utveckling som beskrivs i det följande måste därför kunna ges

viss flexibilitet vid en faktisk tillämpning inom olika politikområden.

Riksdagens syn på regeringens resultatredovisning

Finansutskottet har tidigare uttalat att utvecklingsarbetet borde bedrivas enligt vissa av utskottet föreslagna riktlinjer (bl.a. i bet. 1998/99:FiU20, bet. 1999/2000:FiU20 och bet. 2000/01:FiU20). Av riktlinjerna framgår att verksamhetsmålen bör formuleras på ett sådant sätt att de är möjliga att följa upp. Vidare anförts att resultatinformationen skall vara relevant i förhållande till de uppställda målen. Resultat och utveckling bör i större utsträckning än hittills redovisas i kvantitativa termer med hjälp av indikatorer eller nyckeltal. Dessutom skall regeringens redovisning till riksdagen ha sådan kvalitet att måluppfyllelsen kan bedömas av riksdagen.

Redovisningen skall enligt finansutskottet i större utsträckning än hittills avse resultat och i mindre grad aktiviteter av typen vidtagna åtgärder eller pågående utredningar. Vidare skall redovisningen i ökad utsträckning, inte minst beträffande statliga insatser som är sektorsövergripande, avse verksamheter och i mindre grad myndighetsprestationer. Dessutom bör kopplingen mellan uppnådda resultat och föreslagna anslag förbättras samtidigt som anslagsberäkningarna bör göras tydligare och redovisas för riksdagen. För att förbättra kopplingen mellan måluppfyllelse och förslag till budget bör motiven för regeringens bedömning och slutsatser framgå tydligt.

Det är enligt finansutskottet grundläggande att resultatanalysen är faktabaserad och inriktad på att bedöma föregående års resultat i förhållande till uppställda mål. En tydlig åtskillnad skall göras mellan å ena sidan resultatinformation och resultatanalys, å andra sidan regeringens resultatbedömning. Vidare bör redovisningens omfång vara bättre anpassat till de statliga resursinsatsernas omfattning och till områdets politiska intresse. Finansutskottet anför därvid att detta innebär att budgetpropositionens totala omfång kan få öka.

Enligt finansutskottet bör dialogen mellan riksdagen och regeringen fortsätta. Från riksdagens och utskottens sida bör diskussioner per utgiftsområde föras som tar upp såväl brister och förtjänster i den föregående budgetpropositionen som krav och förväntningar på kommande budgetpropositioner. Det bör vara en gemensam ambition för riksdagen och regeringen att ytterligare utveckla resultatstyrningen mot en budget fokuserad på resultat.

Regeringens resultatredovisning i budgetpropositionen

Regeringens bedömning: Den resultatredovisning som regeringen lämnar till riksdagen årligen i budgetpropositionen bör även fortsättningsvis utvecklas i syfte att öka riksdagens möjligheter att bedöma statliga verksamheters måluppfyllelse och att ställa resultaten i relation till kostnaderna, så att riksdagen ges ökade förutsättningar att bedöma de av regeringen föreslagna anslagsnivåerna. Fördjupade resultatredovisningar bör lämnas i särskilda resultatskrivelser.

Bakgrund: Av riksdagsutskottens betänkanden om respektive utgiftsområde i budgetpropositionen för 2004 framgår att många utskott efterlyser en förbättrad resultatredovisning från regeringen. Riksdagsutskotten för relativt omfattande resonemang om regeringens resultatredovisning. Flera utskott kommenterar också de förutsättningar för en relevant resultatredovisning som ges av hur mål formuleras.

Mot bakgrund av utskottens överväganden och ställningstaganden kan det konstateras att regeringens resultatredovisning behöver utvecklas för att motsvara riksdagens krav. Ett antal utskott noterar dock en successiv förbättring av resultatredovisningarna och utgår från att ett fortsatt utvecklingsarbete kommer att bedrivas i Regeringskansliet.

Återkommande i utskottens betänkanden är bl.a. följande:

- Målen bör formuleras på ett sådant sätt att de är möjliga att följa upp. Justitieutskottet noterar t.ex. att vissa av de mål som angetts är allmänt formulerade och

att de av den orsaken är svåra att följa upp.¹ Finansutskottet framhåller att målen måste vara tydliga och lätt avläsbara.²

- Resultatredovisningen bör ge riksdagen förutsättningar att bedöma måluppfyllelsen, bl.a. med hjälp av resultatindikatorer och nyckeltal. Trafikutskottet betonar vikten av att regeringen redovisar för riksdagen utifrån vilka resultatindikatorer måluppfyllelsen fortsättningsvis kommer att bedömas.³ Bostadsutskottet anför att det finns ett behov av att utveckla en redovisning av resultatindikatorer.⁴
- Måluppfyllelsen bör kopplas till förslagen om anslag för kommande år, vilket kräver att motiven för regeringens förslag framgår tydligare. Finansutskottet framhåller att ett föreslaget resurstillskott måste kunna prövas mot konkreta, mätbara och uppföljningsbara mål eller resultatindikatorer.⁵ Kulturutskottet ser det som värdefullt om regeringen anger mot vilka övergripande mål och verksamhetsmål som resultatbedömningarna i budgetpropositionen görs. I anslutning härtill skulle regeringen även, tydligare än vad som sker i dag, kunna koppla resultatbedömningarna till förslagen om anslagstilldelning.⁶

Därtill reser några utskott, t.ex. finans-, konstitutions- och bostadsutskottet, frågan om politikområden som inte följer riksdagens indelning av statsbudgeten i utgiftsområden. I det sammanhanget påtalar utskotten även de svårigheter det medför att överblicka mål, insatser och resultat inom respektive beredningsområde.

Vidare lyfter några utskott fram skrivelser från regeringen till riksdagen som en lämplig form för fördjupad resultatredovisning. Miljö- och jordbruksutskottet, som mottagit regeringens skrivelse 2002/03:111 Landsbygdspolitik –

resultatredovisning, konstaterar att resultat-skrivelsen ger riksdagen en fördjupad information om resursfördelningen och på ett bra sätt redovisar hur resultaten svarar mot uppställda mål.⁷

Skälen för regeringens bedömning: Det är angeläget att arbetet med att utveckla den ekonomiska styrningen fortsätter. Uppställda mål bör vara tydliga och uppföljningsbara. Det ställer krav på fortsatt utveckling av hur målen formuleras. Olika typer av resultatindikatorer bör anges för att göra det möjligt att bedöma om verksamheten utvecklas i rätt riktning. Det är med andra ord angeläget att finna former för att i så stor utsträckning som möjligt beskriva måluppfyllelse för de av riksdagen fastställda målen. Målen i sig kan inte alltid utgöra utgångspunkt för riksdagspartiernas politiska prioriteringar och diskussioner. De partipolitiska övervägandena kan däremot inriktas på vilka slutsatser som redovisningen leder fram till och vilka åtgärder som behöver vidtas. En utgångspunkt för en sådan diskussion bör kunna tas i regeringens samlade bedömning av måluppfyllelsen på politikområdesnivå. Vidare bör redovisade förslag till anslag tydligare kopplas till de resultat som kommer fram i uppföljningsarbetet.

Med de i det följande redovisade förändringarna förbättras informationsvärdet i utgiftsområdesvolymerna på olika sätt, vilket bör ge riksdagen ett bättre underlag för beslut. Resultat redovisas både för politikområden (verksamhetsområden) och för myndigheter, och beskrivs i ökad utsträckning med hjälp av indikatorer. En påtaglig förändring i jämförelse med föreliggande budgetproposition är att regeringen avser att redovisa totala intäkter och kostnader per politikområde. Detta ger en bättre grund för att bedöma resursåtgången inom ett politikområde än vad som är fallet då endast anslagsförbrukning redovisas. Genom ett antal indikatorer visas utvecklingen inom respektive politikområde över tiden. En tydlig åtskillnad görs även mellan å ena sidan resultatinformation och analys av densamma och å andra sidan regeringens resultatbedömning och slutsatser.

Resultatredovisningen och regeringens resultatbedömning ges med beskrivna förändringar

¹ Bet. 2003/04:JuU1.

² Bet. 2003/04:FiU2.

³ Bet. 2003/04:TU1.

⁴ Bet. 2003/04:BoU1.

⁵ Bet. 2003/04:FiU2.

⁶ Bet 2003/04:KrU1.

⁷ Bet. 2003/04:MJU2.

en tydligare koppling till regeringens budgetförslag. Det lämnas en redogörelse för respektive myndighets bidrag till måluppfyllelsen inom berört politikområde, liksom av betydelsen av anslag och övrig finansiering för myndighetens bidrag till måluppfyllelsen. Sammantaget bör detta skapa goda förutsättningar för att främja en budget baserad på resultat.

I arbetet med att utveckla resultatredovisningen är det emellertid också angeläget att bibehålla rimliga förväntningar på vad som kan åstadkommas med mer precisa målformuleringar och mer utvecklade resultatindikatorer. Statliga verksamheters karaktär är starkt skiftande. Målen inom vissa områden är i grunden svårare att precisera än andra och vissa verksamheter låter sig inte i samma utsträckning som andra avspeglas i lätt avläsbara indikatorer. Även om strävan är att utveckla redovisningen av statens verksamheter, dess kostnader och resultat, är det svårt att nå dithän att inom ramen för budgetprocessen varje år få exakta och fullständiga svar på frågor om varje myndighets och varje politikområdes måluppfyllelse för att därigenom kunna dra entydiga slutsatser om resursbehovet.

Årliga indikatorer kan ge en uppfattning om verksamheten utvecklas i rätt riktning. Mer grundläggande ställningstaganden kan dock kräva utredningar och analyser baserade på ett underlag som är utförligare än vad som lämpligen hanteras årligen inom ramen för budgetprocessen. Därför är det angeläget att den årliga uppföljningen och redovisningen av resultat koncentreras till ett hanterbart antal väl valda mått på hur verksamheten utvecklas. Resultatet av mer djupgående utredningar, jämförelser över tiden etc. kan med fördel redovisas för riksdagen i särskilda resultat-skrivelser.

Generellt för resultatredovisningen gäller att rutiner och system måste etableras för att ta fram den information som skall redovisas. Det är därför nödvändigt att utvecklingen av resultatredovisningen sker successivt och i lämplig omfattning.

Indelning av budgeten i politikområden samt resultatredovisning i skrivelser

Utgiftsområdenas struktur och innehåll påverkas av två mer principiella frågor som riksdagen tidigare har väckt. Den ena frågan rör politikområden som berör olika utgiftsområden och skilda fackutskott. Den andra frågan avser vilken resultatinformation som skall lämnas i budgetpropositionen respektive i resultatskrivelser.

Verksamhetsorienterad indelning av budgeten

Bakgrund: Indelningen av den statliga verksamheten i politikområden redovisades för första gången i budgetpropositionen för 2001 (prop. 2000/01:1 volym 1). Politikområdesindelningen syftar till att skapa förutsättningar för en bättre koppling mellan mål, kostnader och resultat. I 2001 års ekonomiska vårproposition (prop. 2000/01:100) lämnades vissa förslag till justering. Vissa politikområden ryms i sin helhet inom ett utgiftsområde, medan de i andra fall spänner över flera utgiftsområden. I de fall de politikområden som berör olika utgiftsområden även spänner över skilda fackutskotts ansvarsområden medför detta vissa olägenheter för riksdagen. I samband med fackutskottens tillämpning av rambeslutsmodellens andra steg skall berört fackutskott ta ställning till regeringens förslag till anslag inom respektive utgiftsområde/politikområde. I de fall ett anslag bidrar till att finansiera verksamhet inom olika fackutskotts ansvarsområden medför detta hanteringsproblem.

För närvarande är statsbudgeten indelad i 48 politikområden. Sju av dessa politikområden finansieras av anslag inom skilda utgiftsområden och berör flera olika utskott (se tabell 11.1).

Tabell 11.1 Politikområde, utgiftsområde och berörda utskott

Politikområde	Utgiftsområden	Utskott
Finansiella system och tillsyn	UO 2, 17	FiU, KrU
Ekonomisk familjepolitik	UO 12, 18	SfU, BoU
Utbildningspolitik	UO 15, 16, 17, 23	UbU, KrU, MJU
Forskningspolitik	UO 9, 16, 17, 20, 23, 24	SoU, UbU, KrU, MJU, NU
Mediepolitik	UO 1, 17	KU, KrU
Miljöpolitik	UO 18, 20	BoU, MJU
Samepolitik	UO 1, 23	KU, MJU

Skälen för regeringens bedömning: Indelningen av statlig verksamhet i politikområden syftar till att skapa förutsättningar för en ändamålsenlig styrning och uppföljning av statlig verksamhet. Samtidigt finns det anledning att konstatera att politikområdena till såväl real-ekonomiskt innehåll som omfattning – antal anslag respektive ekonomisk omslutning – skiljer sig åt. Indelningen i politikområden sammanfaller dessutom i flera fall med utgiftsområdet i fråga. Därtill finns det stora variationer mellan politikområden med avseende på i vilken omfattning de är indelade i verksamhetsområden. Sammantaget medför dessa skillnader mellan politikområden att förutsättningarna för den resultatredovisning som skall lämnas i budgetpropositionen skiljer sig åt mellan utgiftsområden och underliggande politikområden.

Ur riksdagens perspektiv är det angeläget att ett utskott har ett odelat beredningsansvar för anslag och lagstiftningsfrågor. Samtidigt har det visat sig vara möjligt för riksdagen att i särskilda fall avvika från denna princip vid fördelning av ärenden.

Den ovanstående beskrivningen visar på de svårigheter som ett försök att integrera två olika strukturer, utgiftsområden och politikområden, i budgetbehandlingen ger upphov till. Det bör dock noteras att den av regeringen valda indelningen av statlig verksamhet i politikområden, förutom att fungera som grund för resultatredovisningen till riksdagen, även skall ligga till grund för en ändamålsenlig styrning och uppföljning av förvaltningen under regeringen.

De problem som i dag finns då det gäller utskott som har att handha politikområden som inte till fullo faller inom utskottets beredningsområde skulle mildras om regeringen för respek-

tive myndighet redovisade såväl finansiering som bidrag till måluppfyllelse på politikområdesnivå. Regeringen avser att förändra redovisningen till riksdagen på detta sätt. Därmed tydliggörs länken mellan anslagsstrukturen och verksamhetsstrukturen. På så sätt bör respektive utskotts möjligheter att relatera föreslagna anslag till berörd verksamhet underlättas. Fortfarande skulle dock riksdagens ställningstagande till och beslut med anledning av regeringens budgetförslag ske i nuvarande anslagsstruktur (utgiftsområden och anslag), medan resultat skulle följas upp i en verksamhetsstruktur (politikområden och verksamhetsområden). Resonemanget utvecklas under rubriken Resultatredovisning för utgiftsområden.

Resultatredovisning i skrivelser

Bakgrund: Riksdagen har beslutat att regeringen fr.o.m. 2003, senast den 14 maj varje år, skall lämna resultatredovisningar för alla utgiftsområden i skrivelser. Resultatredovisningarna behöver enligt riksdagen inte vara heltäckande utan kan med fördel innehålla en fördjupad redovisning och analys av vissa verksamheter inom utgiftsområdet. I skrivelserna bör resultaten för olika verksamheter under de senaste åren redovisas och ställas i relation till målen för verksamheterna och till förbrukade resurser. Sådana skrivelser skulle förbättra riksdagens möjligheter att arbeta med uppföljning och utvärdering i budgetsammanhang (Riksdagen inför 2000-talet, 2000/01:RS1, bet. 2000/01:KU23).

Regeringen anförde i budgetpropositionen för 2003 att den delade riksdagens uppfattning att skrivelserna bör integreras i det ordinarie budgetarbetet, för att bl.a. stödja riksdagens ökade fokus på uppföljning och utvärdering. Att ha som ambition att redan 2003 lämna resultat-skrivelser för alla utgiftsområden bedömde regeringen dock som alltför optimistiskt och förordade i stället ett successivt införande över ett antal år (prop. 2002/03:1, volym 2, utgiftsområde 2 s. 31). Mot bakgrund av regeringens bedömning framhöll riksdagens finansutskott att ”det får förutsättas att Regeringskansliet följer vad utskotten tar upp i sina budgetbetänkanden om fördjupad resultatredovisning på olika områden samt att man även på annat sätt genom direkta kontakter med

respektive utskott kommer överens om när och med vilken inriktning resultatkrivelser skall lämnas” (2002/03:FiU2, s. 11).

Skälen för regeringens bedömning: Regeringens bedömning är att resultatredovisningen per politikområde (verksamhetsområde) i budgetpropositionen respektive i resultatkrivelser bör renodlas så att redovisningarna kompletterar snarare än överlappar varandra. Resultatredovisningen i budgetpropositionen bör främst avse att ge riksdagen underlag för att ta ställning till regeringens budgetförslag. Resultatredovisningen i skrivelsen bör ge en fördjupad analys av mål, resultat och förbrukade resurser inom utvalda områden och möjliggöra jämförelser över tiden. I skrivelse kan också sådana effekter analyseras och redovisas som inte enbart hänförs till den statliga verksamheten. Skrivelserna ger därmed riksdagen underlag för att i vidare mening bedöma effektiviteten i och eventuellt ompröva verksamheter.

Resultatkrivelser är även lämpliga för att lämna en mera utförlig resultatredovisning för politikområden vars måluppfyllelse är beroende av verksamheter inom flera andra politikområden. För sådana politikområden lämnas med fördel en mer sammanfattande resultatredovisning i budgetpropositionen, till stöd för regeringens budgetförslag. Därtill lämnas en mera fullödig resultatredovisning till riksdagen i form av en särskild resultatkrivelse. En fördjupad resultatredovisning i skrivelse kräver ofta särskilda insatser, t.ex. i form av utvärderingar eller uppföljningar, vilket i sin tur kräver framförhållning och prioritering. Hur ofta en sådan – vidare – resultatredovisning bör lämnas till riksdagen i form av en särskild resultatkrivelse får diskuteras mellan berörda utskott och departement.

Skrivelserna ersätter således inte redovisningen i budgetpropositionen. Vid sidan av en utvecklad resultatredovisning i skrivelse är det enligt regeringen angeläget att kontinuerligt utveckla resultatredovisning och resultatbedömning i budgetpropositionen så att riksdagens krav uppfylls.

Resultatredovisning för utgiftsområden

Utgångspunkter

Utvecklingen av den ekonomiska styrningen i staten syftar till att möta budgetlagens krav på att eftersträva hög effektivitet och iaktta god hushållning i den statliga verksamheten, men också till att fullgöra regeringens skyldighet att för riksdagen redovisa de mål som åsyftas och de resultat som uppnåtts på olika verksamhetsområden. Förutom ett ansvar att bistå riksdagen med ett ändamålsenligt underlag för budgetbeslut har regeringen ett ansvar för att styra och följa upp den statliga förvaltningen. Det avser såväl enskilda myndigheter som statliga verksamheter. Myndigheterna har här en avgörande roll i att förverkliga regeringens politiska intentioner. Ett förverkligande av regeringens politik medför även ett behov av att kunna styra och följa statliga verksamheter, dvs. hur olika myndigheter och andra aktörer samspelar och interagerar inom skilda områden.

Tillämpningen av politikområden är ett uttryck för regeringens strävan att finna en ändamålsenlig indelning av statlig verksamhet som kan tjäna som utgångspunkt för styrning och uppföljning. Samtidigt efterfrågar utskotten bättre underlag som stöd för besluten om anslagens fördelning inom olika utgiftsområden. Därtill kommer att en grundläggande tanke bakom den svenska förvaltningsmodellen och resultatstyrningen är att myndigheterna och deras verksamhet i normalfallet inte skall detaljstyras. Det innebär att regeringen ställer anslag (i förekommande fall anslagsposter och delposter) till myndigheternas disposition och fastställer finansiella restriktioner i övrigt i kombination med att mål formuleras och krav ställs på återrapportering. Därmed är det en uppgift för myndighetsledningen att – givet målen – fördela den givna resursramen mellan olika verksamheter.

För politikområden anges mål som uttrycker önskade tillstånd i samhället. Det går emellertid inte att styra direkt mot ett önskat tillstånd. Styrningen sker normalt via en myndighet.

Genom att direkt styra de myndigheter som bidrar till utvecklingen inom ett politikområde styrs indirekt utvecklingen mot det uppställda målet inom politikområdet. Att styrningen sker såväl direkt med mål och medel för myndigheter som indirekt med mål för politikområden gör det angeläget att följa upp såväl myndigheternas verksamhet som utvecklingen inom olika politikområden.

Den ekonomiska styrningen i staten måste enligt regeringen utformas så att det är möjligt att förena styrning och uppföljning i en verksamhetsstruktur (politikområden och verksamhetsområden) med styrning och uppföljning i såväl en institutionell struktur (myndigheter) som en finansiell struktur (utgiftsområden och anslag). Riksdagens beslut med anledning av budgetpropositionen kommer precis som i dag att avse bl.a. utgiftsområden och anslag. Där- emot kommer regeringens resultatuppföljning att avse politikområden och i förekommande fall verksamhetsområden. Därutöver följs myndigheternas resultat upp i syfte att skapa förutsättningar för en koppling mellan resultatstyrningen och den finansiella styrningen, dvs. i syfte att tydliggöra sambandet mellan uppföljning av resultat och föreslagna anslagsnivåer. Länken mellan styrformerna utgörs således av myndigheten.

Resultatredovisningens struktur och innehåll

Riksdagen förutsätter att ytterligare steg tas i riktning mot en utvecklad resultatredovisning. I det följande lämnas en principiell beskrivning av hur regeringen bedömer att resultatredovisningen kan utvecklas för att tillgodose riksdagens önskemål. Innehållet i resultatredovisningen och dispositionen av vissa kapitel kan därmed komma att behöva ändras i jämförelse med föreliggande budgetproposition.

Då utgiftsområden och underliggande politik- och verksamhetsområdesindelning skiljer sig åt i ett antal avseenden (se tidigare avsnitt om verksamhetsorienterad indelning av budgeten) kommer även den information som lämnas per utgiftsområde att i motsvarande mån behöva verksamhetsanpassas. Den beskrivning som redovisas i det följande kan läsas med denna reservation i åtanke.

Struktur för utgiftsområden

Tabell 11.2 Disposition av budgetpropositionens utgiftsområden

1. Förslag till riksdagsbeslut
2. Lagförslag
3. Omfattning och utgiftsutveckling
4. Redovisning per politikområde
5. Budgetförslag

I ett inledande kapitel i respektive utgiftsområde avser regeringen att, precis som i dag, lämna förslag till riksdagsbeslut. Avsnittet omfattar bl.a. regeringens förslag till anslag för det berörda utgiftsområdet. Summan av dessa anslag – ramen för utgiftsområdet – är densamma som framgår av sammanställningen av ramar i volym 1 i budgetpropositionen.

I ett andra kapitel kommer eventuella förslag till lagtext att lämnas.

I ett tredje kapitel avser regeringen att beskriva utgiftsområdets omfattning och en redovisning lämnas av utgifternas utveckling över tiden. Redovisningen av utgiftsutvecklingen inom utgiftsområdet omfattar utgiftsområdet i sin helhet. I föreliggande budgetproposition redovisas motsvarande information även fördelad per politikområde. En sådan indelning är dock inte helt rättvisande då ett anslag ibland bidrar till att finansiera verksamheter inom skilda politikområden.

En förändring i föreliggande budgetproposition i jämförelse med tidigare år är att redovisningen av utgiftsutvecklingen inom utgiftsområdet även ges en realekonomisk indelning. En realekonomisk fördelning av utgifterna inom respektive utgiftsområde möjliggör en bedömning av förhållandet mellan resurser för verksamhet, transfereringar och investeringar. Inom ett utgiftsområde där utgifterna/kostnaderna ökat under föregående år kan, med en sådan fördelning, enkelt urskiljas i vilken mån det beror på t.ex. ökade volymer i transfereringssystemen, ökad egen verksamhet eller ökade investeringar. På sikt kan det även vara möjligt att redovisa regeringens bedömning av anslagens realekonomiska fördelning för kommande år.

Regeringen bedömer att även skatteavvikelser bör redovisas, i syfte att ge riksdagen en total bild av det samlade stödet inom utgiftsområdet. Det avser även sådana avvikelser som inte kan

kvantifieras. Motsvarande kostnader bör i möjligaste mån även återges vid en redovisning av totala kostnader för berörda politikområden.

Därefter kommer, i ett eller flera kapitel, en resultatredovisning att lämnas per politikområde (verksamhetsområde). För att skapa förutsättningar för att kunna tillgodose riksdagens önskemål om en fullständig resultatredovisning kommer denna redovisning att behöva ändras mer i grunden i jämförelse med den redogörelse som lämnas i föreliggande budgetproposition. Resultatredovisningen struktureras delvis om, nya underrubriker tillkommer etc. Resultatredovisningen baseras därtill i ökad omfattning på resultatindikatorer.

I ett avslutande kapitel redovisas regeringens budgetförslag.

I syfte att konkret visa hur resultatredovisningen och budgetförslaget skulle kunna utformas i framtiden redovisas avslutningsvis ett exempel.

Redovisning per politikområde

Tabell 11.3 Redovisning per politikområde i budgetpropositionen

1. Omfattning
2. Mål
3. Resultatredovisning
3.1. Inledning
3.2. Intäkter och kostnader
3.3. Resultat och analys
3.4. Resultatbedömning och slutsatser
4. Revisionens iakttagelser
5. Politikens inriktning ⁸

Omfattning

Avsnittet inleds med en beskrivning av den statliga verksamhet som ingår i politikområdet. I detta sammanhang skall även de delar av det berörda politikområdet som återfinns inom andra utgiftsområden omnämnas.

⁸ Inom områden där regeringen föreslår stora förändringar, eller då en viss fråga är särskilt prioriterad, kan det dock vara lämpligt att politikens framtida inriktning beskrivs tidigare i politikområdesavsnittet.

Mål

Regeringen skall ange mål för politikområden kommande budgetår. Det gäller även om målet tidigare godkänts av riksdagen. Utgångspunkten är att det endast skall finnas ett mål per politikområde.

Förutom mål för politikområdet kan villkor för målet anges. De behöver dock inte godkännas av riksdagen. Förekomsten av villkor är ett sätt att hantera målkonflikter.

Utöver mål och eventuella villkor för målen bör resultatindikatorer anges. Innebörden är att regeringen för riksdagen anger på vilket sätt målpuppfyllelsen skall mätas. Inte heller resultatindikatorer behöver godkännas av riksdagen.

Det ovan sagda innebär i princip ingen skillnad mot vad som gäller för närvarande. Däremot finns ett behov av att i ökad omfattning ange resultatindikatorer som kan användas för att bedöma målpuppfyllelsen inom olika politikområden.

Resultatredovisning

Inledning

Resultatredovisningen inleds med en kortfattad beskrivning av de insatser som i första hand bidragit till målpuppfyllelsen inom politikområdet. Det avser t.ex. insatser av inom politikområdet verkamma aktörer, statliga insatser inom andra politikområden, insatser inom kommuner och landsting, insatser av aktörer utanför den offentliga sektorn samt insatser av aktörer i andra länder. Det kan även avse andra av statsmakterna genomförda insatser. Syftet med att lämna en sådan beskrivning är att delge riksdagen en samlad bild av de insatser som påverkar målpuppfyllelsen inom politikområdet. Det kan inte nog understrykas vikten av att det endast är de för målpuppfyllelsen avgörande insatserna som skall beskrivas inledningsvis.

Förestående insatser och åtgärder redovisas under rubriken Politikens inriktning (se nedan).

Intäkter och kostnader

För att ge riksdagen möjlighet att relatera den del av politikområdets verksamhet som finansieras med anslag till den del som finansieras med avgifter och andra ersättningar bör enligt regeringen totala intäkter och kostnader per politikområde redovisas. Med ledning av den inledande beskrivningen av de för målpuppfyllelsen avgörande insatserna kan en sådan redovisning omfatta totala intäkter fördelade på

anslag respektive avgifter och andra ersättningar. För de totala kostnaderna kan en särredovisning ske på transfereringar respektive övriga kostnader.

En redovisning av ett politikområdes totala intäkter och kostnader kan med fördel göras relativt aggregerad. Det är dock inget som hindrar att en mera finfördelad redovisning av intäkter och kostnader övervägs.

Resultat och analys

Resultatredovisningen skall, med utgångspunkt i beskrivna insatser och redovisade intäkter respektive kostnader, i princip ge svar på följande frågor: vad var målet, vad blev resultatet, vad kostade det och vad beror resultatet på?

Ett väsentligt inslag i regeringens ambition att utveckla resultatstyrningen är att i ökad omfattning använda indikatorer för att kunna bedöma graden av måluppfyllelse inom skilda politikområden. Resultatredovisningen bör enligt regeringen därför bl.a. avse en redogörelse av hur valda indikatorer på måluppfyllelse inom politikområdet utvecklats över tiden. Det är särskilt viktigt att resultatet kommenteras och analyseras i förhållande till fastställda mål.

Redovisningen och analysen skall också, så långt det är möjligt, utgöra underlag för bedömningar av i vilken utsträckning resultaten beror på statliga insatser respektive insatser av andra aktörer. Det är angeläget att redovisningen i budgetpropositionen åtminstone omfattar de statliga insatserna. Den utveckling som inte direkt är hänförlig till statliga insatser kan t.ex. redovisas och analyseras i särskilda resultat-skrivelser.

Det är även angeläget att uppnådda resultat ställs i relation till kostnaderna för verksamheten. Därvid är det politikområdets totala resursförbrukning som skall ställas i relation till indikatorernas utveckling över tiden.

Resultatbedömning och slutsatser

Regeringen avser att, mot bakgrund av den lämnade resultatredovisningen och den genomförda analysen, under denna rubrik lämna en bedömning – värdering – av måluppfyllelsen. Denna bedömning kommer sedan att ligga till grund för regeringens slutsatser.

Revisionens iakttagelser

Revisionens iakttagelser skall behandlas på politikområdesnivå. Iakttagelserna återfinns i revisionsintyg, revisionsberättelser (inklusive under-

liggande revisionsrapporter), granskningsrapporter och i Riksrevisionens årliga rapport. En nyordning i och med föreliggande budgetproposition är därvid att samtliga iakttagelser kommenteras. Vidtagna eller förestående åtgärder med anledning av revisionsberättelser med invändning, liksom iakttagelser och rekommendationer från effektivitetsrevisionen, kommenteras. Dessutom bör i relevanta delar den redovisning som lämnades i föregående års budgetproposition följas upp och kommenteras. Nyordningen medför med nödvändighet att detta avsnitt blir mer omfattande än tidigare.

Politikens inriktning

Redovisningen av politikområdet avslutas med en beskrivning av politikens framtida inriktning. Mot bakgrund av redovisade insatser, resultat och resursförbrukning, bedömning av måluppfyllelse samt analys och slutsatser lämnas i detta avsnitt en redogörelse för framtida politiska ställningstaganden. Det avser bl.a. pågående åtgärder/insatser, vilka åtgärder som förestår, vilka frågor som prioriteras och förändringar i omvärlden med betydelse för politikens inriktning och regeringens budgetförslag. Genom att placera beskrivningen av politikens inriktning sist i politikområdesavsnittet förtydligas hur slutsatserna av den bedrivna verksamheten påverkar den framtida inriktningen.

I budgetförslaget (se nedan) kommer i anslutning till respektive anslag viss information att lämnas som syftar till att indikera hur den verksamhet som finansieras av det berörda anslaget bidrar till måluppfyllelsen för politikområdet. Med ledning av den tillkommande informationen i denna del samt den lämnade informationen i politikområdesavsnittet skapas förutsättningar att tydligare än i dag motivera föreslagna anslagsförändringar.

Budgetförslag

Som framgår av dispositionen av redovisningen av utgiftsområden (tabell 11.2) avslutas den med ett kapitel som avser regeringens samlade budgetförslag inom utgiftsområdet. Inledningsvis redovisas en tabell över utgiftsutvecklingen inom utgiftsområdet. Redovisningen kommer att ske per anslag och på samma sätt som i föreliggande budgetproposition (motsvarande

tabell redovisas för närvarande inledningsvis för respektive utgiftsområde i anslutning till beskrivningen av utgiftsområdets omfattning). Därtill redovisas utgiftsområdets ramnivå realekonomiskt fördelad.

Myndigheter

Då ett anslag avser myndighetens egen verksamhet redovisas inledningsvis indikatorer på hur myndigheten bidragit till måluppfyllelsen inom berörda politikområden, vilket innebär en ökad ambitionsnivå i jämförelse med föreliggande budgetproposition.

Beroende på verksamhetens karaktär kan avsnittet om indikatorer på måluppfyllelse komma att innehålla olika slag av resultatinformation. Det kan t.ex. avse en redovisning av kostnaderna för olika delar av verksamheten över tiden, verksamhetens produktivitetsutveckling, hur kvaliteten utvecklats över tiden etc. I denna del kan även myndighetens resultaträkning återges i reducerad form (intäkter och kostnader). Den valda detaljeringsgraden kan därvid lämpligen överensstämma med den som valts för politikområdet. Dessutom kan det vara av intresse att spegla verksamhetens kostnader genom att redovisa underliggande utveckling av olika volymuppgifter, t.ex. genom att redovisa antal bidragstagare, antal ärenden av en viss kategori etc.

Under rubriken Regeringens överväganden redogör regeringen därefter för sina motiv för föreslagen anslagsförändring för det kommande året. Resultatbedömningen och slutsatserna i berörda politikområdesavsnitt, redovisningen av hur myndigheten bidragit till måluppfyllelsen inom politikområdet etc. utgör väsentliga utgångspunkter för dessa överväganden. Därtill kommer givetvis omvärldsförändringar, förändrad lagstiftning etc. som även de kommer att vägas in vid regeringens slutliga ställningstagande.

Ett budgetförslag som avser egen verksamhet (myndigheter) kan, förutom information om anslagets utveckling över tiden och om hur anslagsnivån för kommande treårsperiod härleds, även omfatta en redovisning av beräknade totala intäkter och kostnader för myndigheten i fråga. Detta innebär att den information som lämnas i denna del är utförligare än den som lämnades i föreliggande budgetproposition. En redovisning

av beräknade intäkter och kostnader kan t.ex. baseras på det underlag som myndigheterna lämnar i det s.k. beräkningsunderlaget.

Transfereringar

Transfereringar handhas av en myndighet. Det är därmed angeläget att fånga hur effektivt myndigheten skött sin administration (transfereringarna i sig och hur de bidrar till måluppfyllelsen för politikområdet har tidigare redovisats på politikområdesnivå). Måluppfyllelsen på myndighetsnivå (och indirekt för politikområdet) påverkas därmed av om ersättningen betalas ut i enlighet med gällande regler, hur väl myndigheten genom handläggning, normering och tillsyn verkar för att de personer som är berättigade till stöd får kännedom om detta etc. Denna redovisning sker med fördel i anslutning till regeringens budgetförslag som rör den berörda myndigheten.

Exemplet som återges nedan visar hur budgetförslaget i budgetpropositionen för en myndighet som har att hantera transfereringar inom olika politikområden kan utformas.

Investeringar

På motsvarande sätt som för transfereringar handhas investeringar för s.k. samhällsåtaganden av en myndighet. Det är i normalfallet inte möjligt att renodla investeringens bidrag till måluppfyllelsen för politikområdet. Däremot bör, vid behov, ytterligare information lämnas om sådana investeringar. Det är också möjligt att fånga investeringens bidrag till måluppfyllelsen inom politikområdet på ett indirekt sätt genom att beskriva hur den berörda myndighetens verksamhet bidragit till denna.

I anslutning till regeringens budgetförslag kan information lämnas avseende t.ex. beräknad nettoupplåning och låneskuld för de investeringar som lånefinansierats. Vidare kan beräkningar redovisas om finansiering av nyinvesteringar, men också beräkningar av framtida anslagsbehov för räntor och återbetalning av lån. Därtill kan investeringsplaner redovisas för riksdagen.

Vissa statliga myndigheter bedriver även utlåningsverksamhet. På motsvarande sätt som för investeringar kan ytterligare information redovisas för riksdagen om utlåningsverksamheten.

Exempel – regeringens resultatredovisning per politikområde i budgetpropositionen

Exemplet avser anslag som finansierar verksamhet inom politikområde Ekonomisk familjepolitik som har sin hemvist i utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn. Socialförsäkringsadministrationen, dvs. Riksförsäkringsverket och de allmänna försäkringskassorna, är de aktörer som svarar för verksamheten inom detta politikområde. Exemplet omfattar även en redovisning av hur budgetförslaget för socialförsäkringsadministrationen, vilket återfinns inom utgiftsområde 10 Ekonomisk sjukdom och handikapp, kan komma att utformas. Dessutom omfattar politikområdet bostadsbidrag, vilka återfinns inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande.

I det följande återges ett utdrag ur en möjlig resultatredovisning (resultatinformation och kommenterande text) som framöver skulle kunna lämnas i budgetpropositionen. Under vissa rubriker lämnas därutöver vissa kommentarer.

4.1 Omfattning

4.2 Mål

Målet för den ekonomiska familjepolitiken är att skillnaderna i de ekonomiska villkoren mellan familjer med och utan barn skall minska inom ramen för den generella välfärden.

4.3 Resultatredovisning

4.3.1 Inledning

4.3.2 Intäkter och kostnader

För att ge riksdagen ökade möjligheter att relatera den del av politikområdets verksamhet som finansieras med anslag till den del som finansieras med avgifter och andra ersättningar kan en samlad bild ges av intäkter och kostnader för politikområdet enligt följande:

Tabell 11.4 Intäkter och kostnader inom politikområde Ekonomisk familjepolitik

Miljoner kronor

	2001	2002	2003
Verksamhetens intäkter	55 943	57 980	60 507
varav intäkter av anslag	54 050	55 888	58 346
varav intäkter av avgifter och andra ersättningar ¹	1 884	2 092	2 161
Verksamhetens kostnader	56 259	57 703	59 643
varav transfereringar	54 216	55 654	57 745
varav egen verksamhet	2 043	2 049	2 098

¹ Avser inbetalningar från bidragsskyldiga inom underhållsstödet

För att underlätta en analys eller bedömning av utvecklingen kommenteras kostnads- och intäktsutvecklingen över tiden samt fördelningen mellan intäkter av anslag och övriga intäkter respektive mellan transfereringar och övriga kostnader i anslutning till tabellen.

Som framgår av tabell 11.4 ökade politikområdets totala kostnader med drygt 6 procent perioden 2001–2003. Parallellt ökade de totala intäkterna med drygt 8 procent. Den andel av intäkterna som härrör från anslag har i princip varit oförändrad perioden 2001–2003. Motsvarande gäller de delar av de totala kostnaderna som avser transfereringar respektive egen verksamhet.

4.3.3 Resultat och analys

En resultatredovisning som, för att underlätta bedömningar av graden av måluppfyllelse, utgår från indikatorer eller nyckeltal kan ges följande utformning:

De olika stöden inom den ekonomiska familjepolitiken bidrar på olika sätt till att minska skillnaderna i de ekonomiska villkoren mellan familjer med och utan barn. För att mäta måluppfyllelsen inom den ekonomiska familjepolitiken redovisas i det följande fyra resultatindikatorer. Var och en av dessa innehåller ett eller flera mått som på olika sätt beskriver hur familjepolitiken utjämnar skillnaderna mellan familjer med och utan barn. Så långt det är möjligt redovisas även i vilken utsträckning respektive förmån utjämnar de ekonomiska skillnaderna mellan dessa grupper. Beräkningarna avser 2003. För beskrivning av metoder och definitioner hänvisas till bilaga 3 Fördelningspolitisk redogörelse, 2004 års ekonomiska vårproposition.

Indikator 1 utgör ett mått på familjepolitikens omfördelande effekt.

Indikator 2 belyser familjepolitikens omfattning samt hur många och hur stor andel av barnfamiljerna som får de olika familjeekonomiska stöden.

Indikator 3 redovisar andelen hushåll respektive andelen individer med svag ekonomi.

Indikator 4 beskriver barnfamiljernas relativa standard i förhållande till standarden för hushåll utan barn samt den ekonomiska familjepolitikens betydelse för barnfamiljerna.

(...)

När det gäller den fjärde indikatorn kan den beskrivas i följande tre dimensioner:

Indikator 4 Disponibel inkomst samt familjestödets andel

Indikator 4 beskriver den ekonomiska standarden för olika typer av barnhushåll jämfört med hushåll utan barn. Liksom indikator 1 ger den en uppfattning om familjepolitikens relativa betydelse för dessa familjer.

Diagram 11.1 Disponibel inkomst per konsumtionsenhet samt de ekonomiska familjestöden, efter hushållstyper genomsnitt kronor år 2003

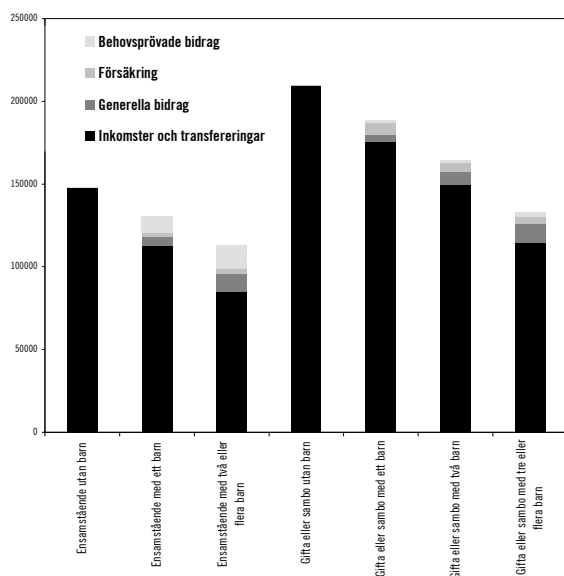

Diagram 11.2 Disponibel inkomst per konsumtionsenhet samt de ekonomiska familjestöden, efter hushållstyper genomsnitt kronor år 1998

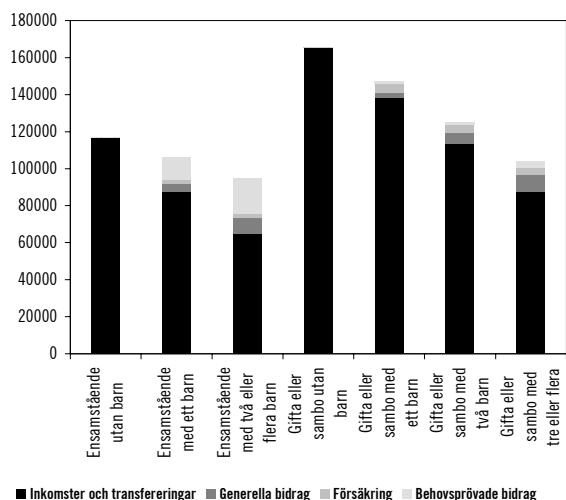

Diagram 11.1 och 11.2 visar för 2003 respektive 1998 dels disponibel inkomst per konsumtionsenhet för olika typer av hushåll med respektive utan barn, dels hur de ekonomiska familjestöden bidrar till barnhushållens inkomster. Vid en jämförelse mellan hushåll med respektive utan barn 2003 är det tydligt att barnhushåll genomgående har en lägre disponibel inkomst per konsumtionsenhet. Det är också tydligt att den ekonomiska standarden för hushåll med barn är lägre ju fler barn som finns i hushållet. Ensamstående med barn har den lägsta ekonomiska standarden, följt av gifva eller sammanboende med tre eller flera barn. Den högsta genomsnittliga standarden har gifva eller samboende utan barn.

Vid en jämförelse med 1998 framkommer samma mönster som för 2003. Även 1998 hade ensamstående med barn tillsammans med hushåll med tre eller flera barn den lägsta ekonomiska standarden. Det är dock viktigt att poängtera att alla hushåll har fått en högre disponibel inkomst per konsumtionsenhet 2003 jämfört med 1998. Vid en jämförelse mellan 1998 och 2003 framkommer också att den andel av barnfamiljernas disponibla inkomst som utgörs av inkomster, generella bidrag och försäkringar har ökat, medan de behovsprövade bidragens andel minskat.

Diagram 11.3 De ekonomiska familjestödets andel av disponibel inkomst per konsumtionsenhet, efter hushållstyper, i procent, 2003

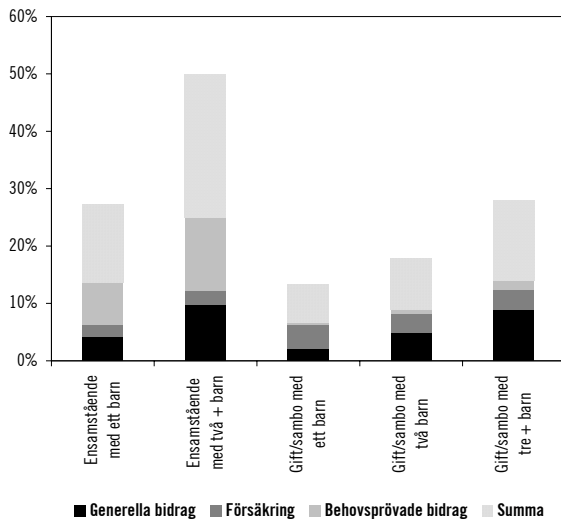
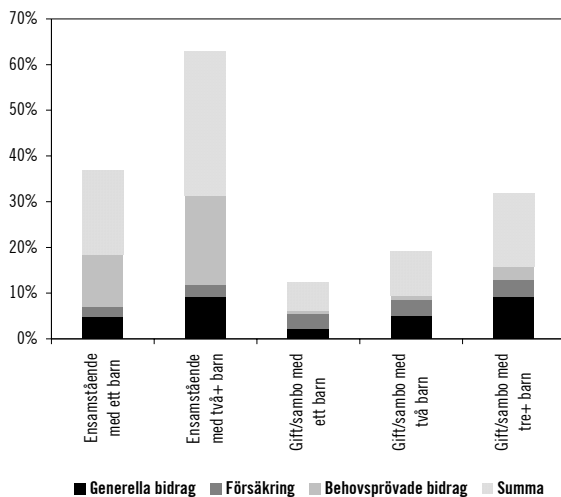

Diagram 11.4 De ekonomiska familjestödets andel av disponibel inkomst per konsumtionsenhet, efter hushållstyper, i procent, 1998

De ekonomiska familjestödets andel av barnhushållens disponibla inkomst är direkt kopplad till hushållens storlek. Av diagram 11.3 och 11.4 framgår för 2003 respektive 1998 att ju

fler barn som finns i hushållet desto större andel av inkomsten utgörs av de ekonomiska familjestöden. Effekten är tydligast för ensamstående med barn och detta är följaktligen den grupp där de familjeekonomiska stöden har störst betydelse. För ensamstående med barn utgör de behovsprövade bidragen drygt hälften av den andel av den disponibla inkomsten som fås genom ekonomiskt familjestöd. För gifta eller sammanboende med 2 respektive tre eller flera barn är det i stället de generella bidragen som utgör den största andelen.

Vid en jämförelse av de familjepolitiska stödets andel av disponibel inkomst 2003 (diagram 11.3) med motsvarande andel 1998 (diagram 11.4) framkommer det att de ekonomiska familjestödets andel av den disponibla inkomsten i stort sett är oförändrad för gifta/sammanboende med barn. Däremot har motsvarande andel minskat för ensamstående med barn. För ensamstående med barn kan det även konstateras att andelen som består av behovsprövade bidrag minskat. Att de behovsprövade bidragen minskat beror sannolikt på att bostadsbidragen minskat i samband med att hushållens inkomster ökat. Att inte motsvarande förändring skett för sammanboende hushåll beror i huvudsak på att de inte hade bostadsbidrag i lika stor utsträckning som ensamstående 1998.

Diagram 11.5 De ekonomiska familjestödets andel av disponibel inkomst per konsumtionsenhet, samtliga hushåll med barn uppdelat i inkomstdeciler, 2003

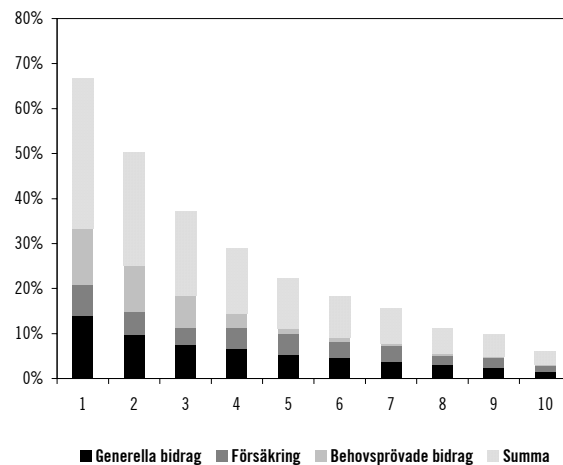
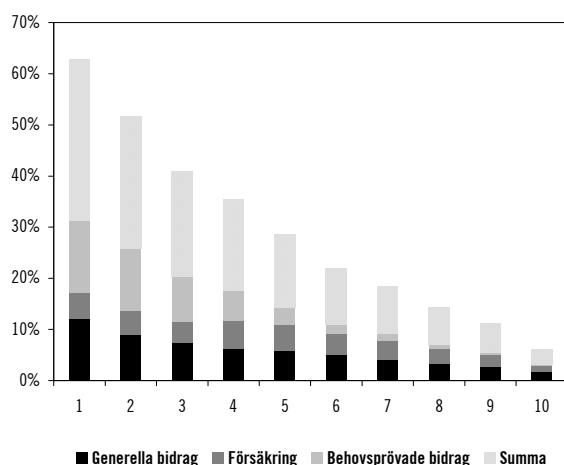

Diagram 11.6 De ekonomiska familjestödets andel av disponibel inkomst per konsumtionsenhet, samtliga hushåll med barn uppdelat i inkomstdeciler, 1998

Som framgår av diagram 11.5 och 11.6 riktas de olika familjestöden främst till hushåll med låga inkomster, dvs. till de hushåll som har störst behov av stöd. För den tiondel av barnfamiljerna som har lägst ekonomisk standard svarar olika typer av familjestöd för ca en tredjedel av den disponibla inkomsten. Det avser främst behovsprövade bidrag, och framför allt bostadsbidrag. Av diagram 11.5 och 11.6 framgår också att behovsprövade bidrag dominerar i de lägre inkomstdecilerna. Av samma diagram framgår även att de generella bidragen har stor betydelse för hushåll med låga inkomster. Generella bidrag respektive föräldraförsäkringen är beloppsmässigt mer jämnt fördelade över olika inkomstgrupper och utgör därför en mindre andel av den disponibla inkomsten vid högre inkomster.

Vid en jämförelse med 1998 framkommer att andelen av genomsnittlig disponibel inkomst som härrör från familjestöd i princip är oförändrad.

4.3.4 Resultatbedömning och slutsatser

Mot bakgrund av resultatindikatorernas utveckling lämnas regeringens bedömning av måluppfyllelsen inom politikområdet. När det gäller den ekonomiska familjepolitiken avser sådana bedömningar således i vilken utsträckning de olika stöden inom området bidragit till att minska skillnaderna i de

ekonomiska villkoren mellan hushåll med och utan barn. Bedömningarna avser också till vilka kostnader den eftersträvade omfördelningen åstadkommit. Med dessa bedömningar som grund redovisar regeringen för riksdagen sina slutsatser om verksamheten inom politikområdet.

4.4 Revisionens iakttagelser

4.5 Politikens inriktning

Exempel – regeringens budgetförslag i budgetpropositionen, en myndighet

Exemplet avser anslag som finansierar verksamhet inom politikområde Ekonomisk familjepolitik som har sin hemvist i utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn. Dessutom omfattar politikområdet bostadsbidrag, vilka återfinns inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande.

Socialförsäkringsadministrationen, dvs. Riksförsäkringsverket och de allmänna försäkringskassorna (fr.o.m. 2005 den nya myndigheten Försäkringskassan), är de aktörer som svarar för verksamheten inom detta politikområde. Exemplet omfattar även en redovisning av hur budgetförslaget för socialförsäkringsadministrationen, vilket återfinns inom utgiftsområde 10 Ekonomisk sjukdom och handikapp, kan komma att utformas (se nedan).

I det följande återges ett utdrag ur en möjlig resultatredovisning (resultatinformation och kommenterande text) som framöver skulle kunna lämnas i budgetpropositionen. Under vissa rubriker lämnas därutöver vissa kommentarer.

Utgiftsutvecklingen inom utgiftsområdet

Budgetkapitlet inleds med en beskrivning av utgiftsutvecklingen inom utgiftsområdet (tabell 11.5). För socialförsäkringsadministrationens vidkommande, som bl.a. bedriver verksamhet inom politikområde Ekonomisk familjepolitik, sker denna redovisning inom utgiftsområde 10. Därtill redovisas utgiftsområdets ramnivå real-ekonomiskt fördelad (tabell 11.6).

Tabell 11.5 Utgiftsutveckling inom utgiftsområdet (UO 10)

Miljoner kronor

	Utfall 2003	Anslag 2004 ¹	Utgiftsprognos 2004	Förslag anslag 2005	Beräknat anslag 2006	Beräknat anslag 2007
19:1 Sjukpenning och rehabilitering m.m.	48 562,2	47 324,4	43 244,8	41 370,3	41 394,3	43 629,7
19:2 Aktivitets- och sjukersättningar	58 526,7	64 855,4	63 938,7	73 534,7	76 160,5	79 211,0
19:3 Handikappersättningar	1 199,9	1 217,0	1 223,0	1 203,0	1 211,0	1 242,0
19:4 Arbetssskadeersättningar	6 230,1	6 473,0	6 363,5	6 362,1	6 697,9	7 055,4
19:5 Ersättning för kroppsskador	64,7	58,6	62,5	61,7	62,9	64,9
19:6 Försäkringskassan ²	–	0,0	–	7 159,4	6 717,1	6 600,6
2004 10 19:6 Riksförsäkringsverket ³	951,8	911,6	933,0	–	–	–
2004 10 19:7 Allmänna försäkringskassor ³	5 914,2	6 024,0	5 989,0	–	–	–
2003 10 19:5 Kostnader för sysselsättning av vissa personer med aktivitets- och sjukersättning	14,4	–	0,0	–	–	–
Totalt för utgiftsområde 10	121 464,0	126 864,0	121 754,6	129 691,1	132 243,7	137 803,7

¹Inklusive tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition (bet. 2003/04:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2005.

²Tidigare 19:6 Riksförsäkringsverket och 19:7 Allmänna försäkringskassor.

³Upphör fr.o.m. 2005.

Tabell 11.6 Ramnivå 2005 realekonomiskt fördelad. Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp

Miljoner kronor

	2005
Transfereringar ¹	122 427
Verksamhetsutgifter ²	7 251
Investeringar ³	13
Summa ramnivå	129 691

Den realekonomiska fördelningen baseras på utfallet 2003 samt kända förändringar av anslagens användning.

¹ Med transfereringar avses inkomstöverföringar, dvs. utbetalningar av bidrag från staten till exempelvis hushåll, företag eller kommuner utan att staten erhåller någon direkt motprestation.

² Med verksamhetsutgifter avses resurser som de statliga myndigheterna använder i verksamheten, t.ex. utgifter för löner, hyror och inköp av varor och tjänster.

³ Med investeringar avses utgifter för anskaffning av varaktiga tillgångar såsom byggnader, maskiner, immateriella tillgångar och finansiella tillgångar.

Socialförsäkringsadministrationen

Därefter kan med fördel en beskrivning lämnas av den aktuella verksamheten inom myndigheten. Den kan t.ex. utformas enligt följande:

RFV och de allmänna försäkringskassorna utgör tillsammans socialförsäkringens administration. Verksamheten inom socialförsäkringsadministrationen omfattar politikområde Ersättning vid arbetsoförmåga (utgiftsområde 10), Ekonomisk äldrepolitik (utgiftsområde 11) och Ekonomisk familjepolitik (utgiftsområde 12) i sin helhet samt delar av politikområde Hälso- och sjukvårdspolitik (utgiftsområde 9) och Handikappolitik (utgifts-

område 9). Socialförsäkringsadministrationen svarar även för administration av ålderspensions-systemet vid sidan av statsbudgeten. Socialförsäkringsadministrationen är ett av regeringens viktigaste verktyg för att nå målen inom respektive politikområde.

Den inledande beskrivningen av berörd verksamhet kan sedan övergå i en beskrivning av hur myndigheten bidrar till måluppfyllelsen inom de politikområden inom vilka myndigheten verkar.

Indikatorer på måluppfyllelse

Till stöd för de resultat som redovisas med hjälp av olika indikatorer beskrivs inledningsvis vad de olika indikatorerna avser att mäta/fånga.

Socialförsäkringsadministrationen bidrar till måluppfyllelsen i första hand genom att betala ut ersättning enligt gällande bestämmelser. Bidraget till måluppfyllelsen är beroende av hur väl socialförsäkringsadministrationen, främst genom handläggning och information, verkar för att de personer som är berättigade till stöd får kännedom om detta, att de personer som söker stöd och är berättigade till det också får stöd samt att de personer som inte är berättigade till stöd inte heller får det. Måluppfyllelsen påverkas också av kostnaderna för att betala ut stöd, dvs.

administrationskostnadernas andel av de totala kostnaderna.

Därefter redovisas några indikatorer på hur berörd myndighet samlat bidrar till måluppfyllelsen. Det kan t.ex. vara av intresse att redovisa resultaträkningen för berörd myndighet i reducerad form, administrationskostnadernas utveckling (totalt och per politikområde om myndigheten är verksam inom flera politikområden) samt produktivitetens utvecklingen.

Tabell 11.7 Intäkter och kostnader för socialförsäkringsadministrationen

Miljoner kronor

	2001	2002	2003
Verksamhetens intäkter	7 025	7 185	8 179
varav intäkter av anslag	6 126	6 266	7 223
varav intäkter av avgifter & andra ersättningar	824	848	956
Verksamhetens kostnader	7 761	8 238	8 782
varav personal-kostnader	5 556	5 846	6 233
varav lokalkostnader	518	564	587
varav IT-kostnader	uppgift saknas	uppgift saknas	885

Av tabell 11.7 framgår att de totala kostnaderna för socialförsäkringsadministrationen har ökat med drygt 13 procent perioden 2001–2003. Under motsvarande period har intäkterna ökat med 16 procent. Noterbart är att kostnaderna samtliga år överstigit intäkterna, vilket kan förklaras av omfattande IT-insatser främst avseende ett nytt ärendehanteringssystem och ett system för det nya pensionssystemet. Den del av intäkterna som finansieras över statsbudgeten är i princip oförändrad över tiden. De olika kostnadsslagens andel av de totala kostnaderna har i princip varit oförändrade över tiden.

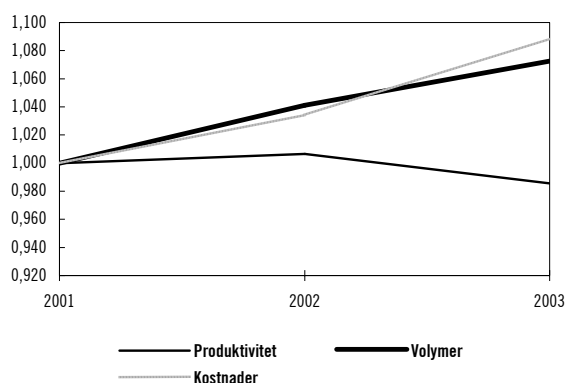
Tabell 11.8 Administrationskostnadernas utveckling

Miljoner kronor

Politikområden	2001	2002	2003
Hälsa- och sjukvårdspolitik	193	194	243
Handikappolitik	150	157	168
Ersättning vid arbetsförmåga	3 801	4 059	4 510
Ekonomisk äldrepolitik	1 102	1 393	1 462
Ekonomisk familjepolitik	2 043	2 049	2 098
Övrigt	365	284	214
Totalt	7 654	8 136	8 695

Administrationskostnaderna uppgick 2003 till ca 8,7 miljarder kronor (tabell 11.8). Det är en ökning med ca sju procent i jämförelse med föregående år. För perioden 2001–2003 ökade de totala administrationskostnaderna med ca 14 procent. Ersättning vid arbetsförmåga respektive Ekonomisk familjepolitik är de politikområden vars administrationskostnader tillsammans svarar för mer än 75 procent av de totala administrationskostnaderna 2003. Det är dock administrationskostnaderna för politikområdena Ekonomisk äldrepolitik respektive Hälsa- och sjukvårdspolitik som ökat kraftigast under perioden 2001–2003 (ca 33 % respektive ca 26 %). Ökningarna förklaras av omfattande insatser för utveckling av det nya pensionssystemet respektive förändrade regelverk och ökade volymer.

Diagram 11.7 Produktivitetens utveckling för socialförsäkringsadministrationen, perioden 2001–2003

Av diagram 11.7 går att utläsa att produktivitetens utvecklingen inom socialförsäkringsadministrationen minskat med 2,5 procent perioden 2001–2003. Det beror i allt väsentligt på en fortsatt ökning av volymerna (7,3 procent) samtidigt som de administrativa kostnaderna ökat i fasta priser (8,8 procent).

Produktivitetens utvecklingen bestäms av vilka förändringar som har skett i ärendevolymer och administrationskostnader. Att produktiviteten minskat under perioden 2001–2003 beror, enkelt uttryckt, på att administrationskostnaderna ökat kraftigt utan motsvarande ökning i volymer.

Det kan även vara av intresse att komplettera redovisningen av produktivitetens utvecklingen med en redovisning av hur den samlade verksamhetens kvalitet utvecklats över tiden. För närvarande pågår ett arbete inom Riksförsäkringsverket i syfte att utveckla ett sammanvägt kvalitetsindex.

Politikområde Ekonomisk familjepolitik

I de fall myndigheten i fråga är verksam inom flera politikområden kan därefter en särskild redovisning lämnas för berörda politikområden. Inledningsvis redovisas det mål som gäller för berört politikområde. Det kan därtill vara en fördel om den redovisning som lämnas per politikområde avser samma slag av information som redovisats för myndigheten i sin helhet.

Målet är att skillnaderna i de ekonomiska villkoren mellan familjer med och utan barn ska minska inom ramen för den generella välfärden.

Tabell 11.9 Kostnadsutveckling perioden 2001-2003, totalt för politikområde Ekonomisk familjepolitik och per verksamhetsområde

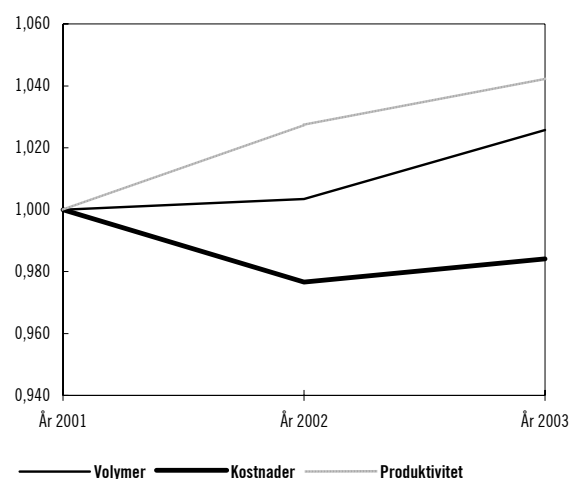
Milljoner kronor

	2001		2002		2003	
	Förs. kostn.	Adm. kostn.	Förs. kostn.	Adm. kostn.	Förs. kostn.	Adm. kostn.
Verksamhetsområde						
Försäkring	22 599	924	24 662	931	26 846	1 008
Behovsprövade bidrag	10 487	984	9 907	996	9 901	981
Generella bidrag	21 130	135	21 059	122	20 998	109
Totalt	54 216	2 043	55 654	2 049	57 743	2 098

Kostnaderna inom politikområdet har ökat perioden 2001–2003 (tabell 11.9). Det avser såväl

försäkringskostnader som administrativa kostnader. De totala administrationskostnaderna i relation till de totala försäkringskostnaderna har dock minskat över tiden för verksamhetsområdena Försäkring respektive Generella bidrag. En motsatt utveckling uppvisar verksamhetsområdet Behovsprövade bidrag.

Diagram 11.8 Produktivitetens utveckling för socialförsäkringsadministrationen, politikområde Ekonomisk familjepolitik

Av diagram 11.8 går att utläsa att produktiviteten för den del av socialförsäkringsadministrationen som svarar för administration av politikområde Ekonomisk familjepolitik ökat med drygt fyra procent perioden 2001–2003. Det hänger i allt väsentligt samman med en fortsatt ökning av volymerna (2,6 procent) samtidigt som de administrativa kostnaderna i fasta priser minskat (-1,6 procent). Den positiva produktivitetens utvecklingen kan i huvudsak förklaras av att försäkringskostnaderna inom verksamhetsområde Försäkring har ökat på grund av utbyggnad av föräldrapenningen 2002 samtidigt som fler män tar ut fler dagar med föräldrapenning. Administrationskostnaderna har dock inte ökat i nivå med volymökningen och utbetalningarna. Behovsprövade bidrag kräver mer handläggning än de generella bidragen och förmånerna inom verksamhetsområdet Försäkringar. Samtidigt har volymerna för bostadsbidrag och underhållsstöd minskat och därmed även kostnaderna för administrationen.

Då socialförsäkringsadministrationen har att hantera olika transfereringar kan det utöver att illustrera administrationens utveckling över tiden även vara av intresse att per politikområde redovisa vissa nyckeltal kopplade till respektive

transferering. För transfereringen Barnbidrag skulle det vara möjligt att över tiden t.ex. redovisa bidragskostnader, volym, administrationskostnader samt genomsnittlig kostnad respektive tid för olika prestationer. Därtill kan det vara av intresse att redovisa viss information som ger uttryck för kvaliteten i handläggningen.

Volymutveckling, kostnader och produktivitet

Tabell 11.10 Barnbidrag - volymutveckling, kostnader och produktivitet

Barnbidrag	2001	2002	2003
Bidragskostnader, mnkr	21 097	21 020	20 957
Volym (antal i december)			
- barn	1 735 800	1 729 899	1 725 414
- bidragsmottagare	986 727	990 262	994 285
Volym (antal)			
- beslut (manuella)	86 295	89 423	109 100
- utbetalningar	14 336 466	14 330 545	14 360 058
Administrationskostnader, mnkr	134	119	108
Kostnad per beslut, kr			
- socialförsäkringsadministrationen	1 555	1 334	986
- FK (genomsnitt)	1 116	971	703
Kostnad per utbetalning, kr			
- socialförsäkringsadministrationen	9	8	7
- FK (genomsnitt)	7	6	5
Genomsnittlig tid per beslut, FK	172,7	140,1	104,9
Genomsnittlig tid per utbetalning, FK	1,0	0,9	0,8

Av tabell 11.10 går att utläsa att bidragskostnaderna minskat perioden 2001–2003. Utvecklingen kan till viss del förklaras av att antalet barn som är berättigade till barnbidrag minskat. Det bör dock noteras att under samma period ökade antalet bidragsmottagare, vilket även återspeglas i utvecklingen av antalet beslut.

Administrationskostnaderna för hantering av barnbidrag minskade med nästan 20 procent perioden 2001–2003. Minskade administrationskostnader i kombination med ökat antal beslut har därmed medfört att produktiviteten ökat avsevärt under perioden i termer av kostnad per beslut (ca 37 %). Det avser såväl den samlade social-

försäkringsadministrationen som enbart försäkringskassorna. Även i termer av kostnad per utbetalning ökade produktiviteten under perioden. Därtill har försäkringskassornas handläggning i termer av tid per beslut respektive tid per utbetalning minskat.

Kvalitetsindikatorer

Tabell 11.11 Barnbidrag - kvalitetsindikatorer

	Andel korrekta ärenden 200301-06		Andel korrekta ärenden 200201-06	
	%	Felmarginal, +/-	%	Felmarginal, +/-
Tillräckligt beslutsunderlag	96,4	0,9	94,7	0,7
- varav andelen korrekta beslut	99,5	0,4	99,5	0,2
Andelen korrekta utbetalningar	99,5	0,5	99,5	0,3

Av tabell 11.11 framgår att första halvåret 2003 handlades 96,4 procent av ärendena baserade på ett tillräckligt beslutsunderlag, med en felmarginal på 0,9 procentenheter. Av ärenden baserade på ett tillräckligt beslutsunderlag medförde 99,5 procent korrekta beslut. Andelen ärenden baserade på tillräckligt beslutsunderlag har förbättrats något i jämförelse med föregående år. Med beaktande av felmarginalen är detta en marginell förändring (jämför 95,5 med 95,4), vilket innebär att kvaliteten 2003 kan sägas ligga kvar på samma relativt höga nivå som 2002.

Det är däremot inte möjligt att konstatera att andelen korrekta beslut, baserat på tillräckligt beslutsunderlag, förbättrats mellan åren. Detsamma gäller andelen korrekta utbetalningar.

Regeringens överväganden

Motiv för anslagstilldelning

Under Regeringens överväganden redogör regeringen därefter för sina motiv för föreslagna anslagsförändringar. Resultatbedömningen och slutsatserna i berörda politikområdesavsnitt samt konsekvenserna för framtida politiska ställningstaganden (som redovisas under rubriken Politikens inriktning), redovisningen av hur myndigheten bidragit till måluppfyllelsen inom politikområdet etc. utgör väsentliga utgångspunkter för dessa överväganden. Därtill kommer givetvis

omvärldsförändringar, förändrad lagstiftning etc. som även de kommer att vägas in vid regeringens slutliga ställningstagande.

Förslag till anslag

För att visa i vilken grad verksamheten finansieras genom anslag respektive övriga intäkter kan tabellen över anslagsutvecklingen för berört anslag föregås av en tabell som visar de beräknade intäkterna och kostnaderna för myndigheten (se nedan):

Tabell 11.12 Beräknade intäkter och kostnader för socialförsäkringsadministrationen

Miljoner kronor

	2004	2005	2006
Verksamhetens intäkter	7 808	8 115	7 654
varav intäkter av anslag	6 935	7 159	6 717
varav intäkter av avgifter & andra ersättningar	873	956	937
Verksamhetens kostnader	7 808	8 115	7 654
varav personalkostnader	uppgift saknas	uppgift saknas	uppgift saknas
varav lokal-kostnader	uppgift saknas	uppgift saknas	uppgift saknas
varav IT-kostnader	uppgift saknas	uppgift saknas	uppgift saknas

Kostnads- och intäktsutvecklingen över tiden samt fördelningen mellan intäkter av anslag och övriga intäkter respektive mellan olika kostnads-slag kommenteras i anslutning till tabellen.

Tabell 11.13 Anslagsutveckling 19:6 Försäkringskassan¹

Tusental kronor

2003	Utfall	Anslags-sparande	0
2004	Anslag ¹	Utgifts-prognos ¹	
2005	Förslag	7 159 398	
2006	Beräknat	6 717 114 ²	
2007	Beräknat	6 600 607 ³	

¹ Anslagen för 2004 för 19:6 Riksförsäkringsverket och 19:7 Allmänna försäkringskassor uppgår totalt till 6 935 mnkr. Den samlade prognosen 2004 uppgår till 6 922 mnkr.

² Motsvarar 6 654 535 tkr i 2005 års prisnivå.

³ Motsvarar 6 430 463 tkr i 2005 års prisnivå.

Vid behov kan förslaget till anslag för nästkommande år (se tabell 11.13) även ges en real-ekonomisk indelning (dvs. fördelat på verksamhet, transfereringar och/eller investeringar).

På sedvanligt sätt redovisas därefter – i tabellform – eventuell budget för avgiftsbelagd verksamhet respektive beställningsbemyndiganden om ekonomiska åtaganden.

Därpå redovisas – precis som i föreliggande budgetproposition – en tabell som visar härledning av nivån för aktuellt anslag. I anslutning till en traditionell härledningstabell kan vid behov även en redovisning lämnas av underliggande volymutveckling.